



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

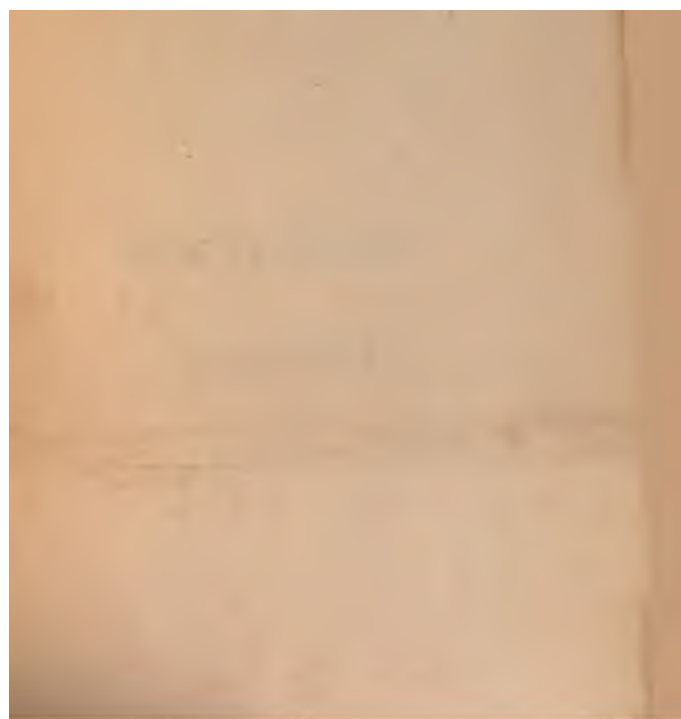
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>







DE SYNODO

DIOECESANA.

DE SYNODO

DIOECESANA.

BENEDICTI XIV

PONTIFICIS MAXIMI

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBRI TREDECIM.

EDITIO POST PLURIMAS, PRÆSERTIM PATRIS EMMANUELIS DE AZEVEDO
S. J. AUCTOR ET CASTIGATOR.

TOMUS QUARTUS.



MOGUNTIAE.

KIRCHMEIN-SCHOTT ET THIELMANN, BIBLIOPOLÆ.

CUM APPROBATIONE. 1812.



MECHLINIÆ.

**EXCUDERAT P. J. WANICQ, SUMMI PONTIFICIS, SS. CONGREGATIONIS
DE PROPAGANDA FIDE, ET ARCHIEP. MECHL. TYPOGRAPHUS.**

LIBRI DECIMI TERTII

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

De postulatis, quæ in relatione statûs Ecclesiæ ab Episcopis proponi solent : et primò de iis, quæ ad ipsos Episcopos spectant, quatenûs in Ordinem Episcopalem ingressi sunt, Ecclesiæque regimen susceperunt.

QUONIAM de iis, quæ in subsequentibus Instructionis capitibus, sexto nimirum, septimo, et octavo, continentur, plura jam hoc ipso in Opere, prout occasio tulit, attigimus; ne ea, quæ superius dicta sunt, repetamus, transeundum nobis esse censemus ad illa, quæ exponenda suadet nonum et ultimum ejusdem Instructionis caput: quo scilicet invitantur Episcopi, ut, si quæ habent postulata, sibi, suarumque Ecclesiarum regimini opportuna, proponant; promptamque sibi opem, vel saltem consilium, ab Apostolica Sede, et ab ipsa Congregatione Concilii expectare jubentur. Cùm autem animadversum à nobis fuerit, quædam interdum postulata ab Episcopis proponi, quæ propriam ipsorum personam respiciunt; ab his initium ducentes, in præsentì capite agemus de iis, quæ spectant ad ipsos Episcopos in Ordinem Episcopalem ingredientiés, suarumque Ecclesiarum regimen suscipientes: ut deinde gradum faciamus ad ea, quæ ipsis in Episcopatûs administratione versantibus occurrunt; ac demùm ad alia, quæ Pastoralis oneris dimissionem, aliquando ipsis necessariam, optatamque, concernunt.

II. Episcopus quidam in relatione statûs suæ Ec-

clesiæ obortum sibi exposuit dubium de propriæ Ordinationis validitate, propterea quòd consecratus fuisset ab uno Episcopo, altero tantum seculari Presbytero assistente; cum ceteroquin per Litteras Apostolicas dispensatum cum eo fuisset, ut consecrari quidem posset ab uno tantum Episcopo, sed assistantibus illi duobus Sacerdotibus in dignitate Ecclesiastica constitutis.

III. Plures hac de re sententiam suam rogati fuerunt, inter quos nos ipsi, cum in minoribus constituti munere Secretarii Congregationis Concilii fungeremur: quare sequentes animadversiones à nobis tunc exhibitæ fuerunt.

IV. Primò videlicet animadvertimus, circa quæstionem, an Episcopi Consecratio, ab uno tantum Episcopo peracta, nulla sit, an tantummodo illicita, tres circumferri Auctorum sententias. Quarum altera est pro nullitate; eamque tuentur Morinus *de Sacram. Ordin. part. 3. exercit. 4. cap. 2.* Tournely *de Sacram. Ordinis, impressionis Paris. anni 1729. pag. 453.* Altera nullam itidem irritamque asserit ejusmodi Ordinationem, nisi Pontificio indulto, seu dispensatione concessum fuerit, ut eadem ab uno tantum Episcopo perageretur; huicque opinioni adhæret Piette *part. 6. suarum Theologicarum Quæstionum de Sacram. Ordinis quæst. 13. §. 1. et 2.* Tertia denique propugnat, quamvis, juxta disciplinam à sacris canonibus præscriptam, Episcopalis Ordinatio ab uno Episcopo, aliis duobus Episcopis ei assistantibus, sit peragenda, uti legitur *in Can. Episcopi, et Can. Episcopum, dist. 64. et Can. Porro dist. 66.* tamen, si ab uno Episcopo habeatur, reliquis duobus nec accitis, nec præsentibus, nec cooperatoribus, ratam esse et validam, quantumvis illicitam: siquidem plures in sacra antiquitate occurrunt Antistitum Ordinationes ab uno tantum Episcopo peractæ, quæ redarguuntur quidem uti illi-

citæ, sed minimè rejiciantur ut irritæ ac nullæ: neque verò uspiam legitur, Episcopum, ab uno Antistite consecratum, jussum fuisse Consecrationis munus iteratò recipere ab Episcopo, cui alii duo Episcopi cooperarentur. Videri hac de re possunt Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 2. cap. 12. per tot.*, et præcipuè num. 1. Cabasutius in *Notitia Eccles. seculi IV. in notis ad can. 4. Nicænum*, Christianus Lupus ad *Concilia Generalia et Provincialia tom. 1. prioris edit. pag. 29. et pag. 33. Hallier de sac. Ordinationib. part. 2. sect. 5. cap. 2. art. 2. per tot.* et potissimùm §. 3. Van Espen *Jur. Eccles. part. 1. tit. 15. de Consecrat. Episc. cap. 1. per tot.* et signanter num. 7. Boucat *tom. 5. de Ordinis institutione disput. 6. sect. 6. punct. 2. pag. 443. Juenin de Sacramentis dissert. 9. de Ordinibus in specie quæst. 1. de Episcopatu cap. 4. ex Auctoribus verò*, qui omnium manibus teruntur, Diana in *edit. coordin. tom. 4. tract. 8. resolut. 27. et pluribus sequentibus*, et nominatim *resolut. 29. Solorzan. de Jure Indiarum tom. 3. cap. 6. num. 38. Azorius Instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 30. §. Sed quid dicendum*. Inter eos autem, qui recentioribus temporibus Romæ scripserunt, quosque post latum à nobis suffragium inspeximus, bon. mem. Cardinalis Gotti *tom. 15. suæ Theologiæ quæst. 5. de Episcopat. dub. 4. §. 1. et 2.* et modernus Joseph Catalanus *tom. 1. ad Pontificale Romanum pag. 198. et seq.* quibus in locis pluribus tuentur, Episcopi Consecrationem ab uno Episcopo peractam, illicitam quidem esse, sed validam firmamque, quamvis, nullo præobtento Pontificio indulto, seu dispensatione, celebrata fuerit.

V. Animadvertimus secundò, quòd, etsi affirmari nequeat, ab hac Sancta Sede fuisse definitam prædictam quæstionem, an Episcopi Consecratio, quam unus expleverit Episcopus, irrita sit, et nulla, an potius tantummodo illicita; nemo tamen inficias

ierit, quin probabilior, et magis plausibilis sit tertia opinio, quæ, uti diximus, validam esse propugnat, quamvis illicitam, ejusmodi Ordinationem; hancque amplexi fuerint, et in praxim redegerint Romani Pontifices, qui frequenter indulta elargiuntur, ut in remotioribus regionibus, in quibus haud facilè tres Episcopi unà convenire possunt, ordinandus Consecrationis munus recipiat ab uno Episcopo, duabus ipsi assistantibus Dignitatibus, vel duobus etiam simplicibus Sacerdotibus: quod porro nullatenus præstarent, nisi probabiliorē arbitrarentur sententiam illam, quæ asserit, validam firmamque, ac tantummodo illicitam esse Ordinationem, quam unus peregerit Episcopus; ideoque in sua potestate esse, illiciti actûs notam ab ea remove, impertiendo facultatem, ut ab uno tantum Episcopo expleri possit. Sanè, cùm olim S. Pius Papa V. votum Congregationis Concilii hac de re exquisisset, responsum ipsi datum fuit sequentis tenoris, ut notatum reperitur in lib. 10. *Regestorum. pag. 16. Cùm san. mem. Pius V. consulisset Congregationem Concilii, an in provincia, in qua Episcoporum copia haberi non posset, dispensandum esset, ut, loco duorum Episcoporum, qui Consecrationi interesse debent, sufficiantur Abbates, duove alii habentes dignitates Ecclesiasticas, Congregatio, secuta sententiam majoris partis Theologorum, quos tunc consuluit, respondit, dispensationem esse concedendam.*

VI. Quin imò, præter eam facti speciem, quâ Episcoporum copia haberi non possit, parâ quoque valoris habita est altera, quâ, licet tres Episcopi convenire commodè valeant, prudens tamen œconomia exposcit, ut Consecratio ad tempus occulta maneat, nec ulli, nisi certis advenientibus rerum circumstantiis, innotescat. Et quidem, hæc impellente ratione, fel. record. Alexander Papa VII. indulisit, ut Pater Sebastianus ex Carmelitarum Di-

scalceatorum Familia, cùm ad Orientales indias Apostolicam visitationem obiturus remeare deberet, secretò in Pontificio Sacello ordinaretur Episcopus Hierapolitanus à solo Porphyriensi Episcopo, suppleantibus vices duorum Episcoporum assistentium binis Vaticanæ Basilicæ Canonicis Presbyteris, Luca Holstenio, et Francisco Maria Phœbeo: quem admodum habetur in Historia Vitæ memorati Sebastiani Episcopi, Romæ edita anno 1719. *lib. 2. cap. 2. sub initium.*

VII. Tertiò denique animadvertimus, sicuti valida est, sed illicita, Episcopi Consecratio, quam unus peregerit Episcopus duoque assistentibus Sacerdotibus, dum Apostolicum non præcessit indultum, quo ita fieri permissum fuerit; non absimili ratione validam haberi debere, et tantummodo illicitam, Episcopalem Consecrationem, quam peregerit unus Antistes, uno assistente Presbytero, quamvis in obtenta dispensatione, seu indulto, ea lex adscripta fuisset, ut duo adstarent Presbyteri: utroque enim casu omnia concurrunt ad actûs validitatem necessaria: et utroque casu aliquid desideratur, quod ad ejusdem actûs solemnitatem, et præscriptorum rituum observantiam pertinet; quandoquidem in prima facti specie deest duorum Antistitum præsentia à sacris canonibus statuta; in altera verò desideratur præsentia duorum Sacerdotum, quos Pontifex adhibendos voluit.

VIII. Credi autem nullo modo potest, voluisse Pontificem, ut suis mandatis in Brevi expressis major inesset vis et efficacia, quàm quæ canonum sanctionibus passim tribuitur. Nec enim omnes canones, qui aliquid servandum statuunt, nullitatis vitium statim inducunt iis actibus, qui aliter gesti fuerint; nisi expressum contineant decretum, quo irritum et nullum pronuncietur quidquid secus fieri contingat. Idem ergo affirmandum erit de

lege, quam Pontifex in Brevi indixerit. Si autem id obtinet in iis rebus, quæ ejus potestati, et auctoritati subjiciantur, quid dicendum erit de illis, quæ (sicuti hæc est, de [qua loquimur] quoad validitatem à Christi Domini auctoritate dependent? Quæcumque igitur in utroque casu præscribuntur, nihil aliud sunt, quàm providæ regulæ ad necessariam ritûs honestatem et decentiam constitutæ; quæ si omittantur, illicitus quidem erit actus, non verò irritus, et effectus vacuus.

IX. His omnibus rationum momentis adducti, asseruimus, Episcopi Consecrationem ab uno Episcopo, unoque assistente Sacerdote peractam, quamvis in Brevi cautum fuisset, ut duo adhiberentur Sacerdotes, validam fuisse, quamvis illicitam; atque huic sententiæ firmius etiam adhæsimus, perpendentes, inauditum planè non esse, Episcopum aliquem Consecrationis munus suscepisse ab uno Episcopo, altero tantum, vel etiam nullo assistente Sacerdote: dum in Collectione Apostolicarum Constitutionum, Brevium, et Decretorum pro sacris Missionibus Sinarum, et Tunkini, Parisiis recusa anno 1676. *part. 1. pag. 11. et seq.* exhibetur Breve Alexandri VII. quo Vicariis Apostolicis superstitibus indulgetur, ut in Episcopum præficere valeant Sacerdotem, utque illius Consecratio ab uno Episcopo, duobus simplicibus Sacerdotibus, vel etiam nullo planè assistente, perficiatur.

X. Cùm autem reliqui etiam, quos Pontifex tunc consuluit, nostræ sententiæ adhæsissent, eandem probavit idem Pontifex in suis Litteris datis die 26. Novembris 1718, ubi, *de nonnullorum gravium virorum, præsertim Romanæ Curiae Prælatorum, eximiâ sacrorum canonum scientiâ, singularique fide, et integritate conspicuorum, qui de mandato eorundem Cardinalium rem maturè examinarunt, et Consecrationem hujusmodi validam, licèt illicit-*

tam, esse censuerunt, consilio etc. salutaribus poenitentiis tam ordinatori, quàm ordinato injunctis; ratam firmamque, sed illicitam, Consecrationem pronunciavit.

XI. Frequentior est alter casus, quo nonnulli, antequam in Episcopos eligantur, quædam ineunt pacta et conventiones cum Canonicis mox eos electuris, eorumque observantiam jurejurando pollicere non dubitant; at, cum subinde eos et promississe, et jurasse poeniteat, relaxationem contractæ obligationis, et juramenti, vel in relatione statûs Ecclesiæ, quam Congregationi Concilii exhibent, vel immediate ab ipso Romano Pontifice exposcunt.

XII. Contingunt hæc in Germania, ubi vigens est apud Canonicos jus eligendi Episcopum, exclusis ceteris de Clero, eoque magis et laicis. Cujus quidem juris veluti fundamenta jecere duo Imperatores Otho IV. et Fridericus II. ille nimirum anno 1209. hic verò anno 1213. in suis Diplomatribus relatis apud Lunig *tom. 1. Spicil. Ecclesiast. pag. 167.* et Goldastum *Constit. Imperial. tom. 1. pag. 290.* At idem subinde canonicè constitutum firmitumque fuit in Concordato inter Nicolaum V. Pontificem, et Fridericum III. totamque Germanicam nationem anno 1448. inito. Hoc autem jure eligendi Episcopum Capitulis asserto, inolescere cœpit et usus quasdam ineundi pactiones conventionesque inter eligendum, et Canonicos: quæ quamvis fortasse, cum primùm invecæ sunt, ad publicam referrentur utilitatem, optimumque regimen diocesis, ac ipsius quoque principatûs cum Episcopali dignitate conjuncti: non ita multò post in eversionem juris Episcopalis, privatumque nonnullorum, et potissimum electorum, commodum utilitatemque deflexere: uti videre est tum in satis proluxa Dissertatione Schwarzii *de Capitulationibus Episcoporum Germaniæ*, tum in Opere Herbipoli

impresso sub annum 1697. inscriptoque *Factum et Jus Juramenti Episcopalis, sive Capitulationum*.

XIII. Claræ memoriæ Carolus V. Imperator absum hunc expressè detulit ad Hadrianum VI. Pontificem, datis ad eum litteris anno 1522, quæ referuntur à Goldasto *Constit. Imperial. tom. 1. pag. 447.*, necnon in Libro inscripto *Imperatorum Imperiique gravamina, part. 2. pag. 357. edit Francofurt. anni 1725.* In iis autem litteris, inter cetera absurda, num. 85. exponitur juratum pactum, quo cavetur, ne Episcopo, in ulla omninò quantumvis gravi, ac etiam intoleranda facti specie, liceat contra ipsos electores procedere, aut obsistere Judiciis, et Officialibus Capituli, quidquid tandem agendum susceperint, aut decernendum putaverint: quâ excogitatâ methodo, securitatem delinquendi, remotâ quâcumque pœnæ formidine, nanciscebantur Capitulares: *Nullum in Episcopum seu Prælatum eligunt, nisi se prius jurejurando adstrinxerit, planèque devoverit, litteris quoque interdum, instrumentisque sigillo probè munitis caverit, ipsis, ipsorumque ordinatis Judicibus, ac Officialibus, in nullo utcumque gravi, vel inhonesto, intolerabilique proposito, se contrarium fore, ac, si quando eos delinquere contigerit, impunè eis per ipsum, ut hoc sibi liceat.* Minùs absonum erat, quod Æneas Sylvius enarrat in suo Libro *de moribus Germanorum pag. 1045.* quamvis et is hoc ipsum improbare non omittat: *Statutum habent, quo cautum est, ne quem Canonorum Decanus corripiat, nisi majori parte Capituli consentiente; atque ita fit, ut omnes passim discoli aberrent, compensantesque sibi quisque invicem crimina, impunes abeant.*

XIV. Vel solæ communis Canonici Juris sanctiones satis superque fuissent, ut pronunciari tutò posset, hujusmodi pacta, quamvis juramento firmata,

damnabilia esse, et nullo modo servanda. Perspicua est Decretalis in *Cap. Sicut nostris, de jurejurando*, ubi narratur, quòd Tudertinus Episcopus, priusquam ad eam Sedem eveheretur, unà cum reliquis Canonicis in pactum consenserat, per quod imminuebantur Ecclesiæ reditus, quòdque insuper hujusmodi pactio jurisjurandi religione vallata fuerat. Nihilominus, Episcopo post peractam electionem id, quod juratus promiserat, præstare renuente, Innocentius III. Pontifex Maximus Amerino Episcopo mandat, ut omnia in pristinum restituat: de juramento autem, et pactione ita rescribit: *Nos igitur salutis ejus, Episcopi videlicet, Paternâ volentes sollicitudine providere, pro juratione incauta imposi ei fecimus pœnitentiam congruentem: et nihilominus attendentes, quòd juramentum, non ut esset iniquitatis vinculum, fuerit institutum, et quòd, non juramenta, sed perjurya potius sunt dicenda, quæ contra utilitatem Ecclesiasticam attentantur*, Apostolico Delegato, quæ suprâ innumimus, exequenda committit. Consonat et Decretalis *Constituit, de jurejurando*, in 6. Attamen religiosi Germaniæ Episcopi suis in Synodis Diœcesanis, vel Provincialibus, non prætermiserunt memorata pacta quantumvis jurata improbare, simulque definire, eadem nullo modo esse servanda: quemadmodum videre est in Diœcesana Synodo Herbipolensi, habita anno 1453. et in duabus Provincialibus Synodis, altera Coloniensi, Moguntina altera, habitis sub Paulo III. Pontifice Maximo, relatisque in præcitato Libro *Factum et Jus*, Herbipoli impresso, pag. 367. Id ipsum præstiterunt Romani Pontifices, quemadmodum evincunt monumenta in præindicato Libro fideliter exscripta.

XV. Et primò quidem Martinus V. uti ex eodem Libro habetur, Cardinali Juliano, suo et Apostolicæ Sedis Legato, in mandatis dederat, ut Sigis-

mundi Imperatoris precibus studiisque obsecundans, irrita ac nulla pronunciaret pacta, quæ Bambergensis Episcopus cum suo Capitulo inierat, licet is jurasset, se promissa præstiturum, nec emissi juramenti absolutionem petiturum, quin imò nec eâ quidem sponte oblatâ se unquam usurum. Accesserunt postmodum duæ Romanorum Pontificum Constitutiones, in Bullarium Romanum relatæ, S. Pii V. altera, cui initium *Durum nimis et incommodum*, altera Gregorii XIII. incipiens *Inter Apostolicas*, quæ sæpè memoratis pactis, seu capitulationibus vim omnem et efficaciam ademerunt. Cùm Clemens VIII. Cardinalem Madrutium Legatum de latere misisset ad Rodolphum Imperatorem, inter ceteros abusus, quibus ipsi pro viribus consulendum demandavit, recensitæ fuerunt capitulationes, et pacta, de quibus nunc occurrit sermo; uti nosse licet in citato Libro, Herbipoli impresso, pag. 374. *Episcoporum jurisdictio per contrarias sacris canonibus capitulationes et pacta constringitur.* Capitulationes verò, quas Canonici Colonienses, Brixinenses, et Uratislavienses, cum suis Episcopis ante electionem inierant, decretis suis oblitterarunt, proscripseruntque Urbanus VIII. Innocentius X. et Alexander VII. summi Pontifices: quemadmodum in sæpè memorato Libro pag. 375. et seq. pag. 27. et pag. 280. et seq. videri potest.

XVI. Verùm solemnior actus, quo abrogatæ fuerunt hujusmodi capitulationes, quamvis juratæ, procul dubio est Constitutio fel. record. Innocentii Papæ XII. Etenim Herbipolensis Episcopus anno 1678. antequam eligeretur in Episcopum, cum suis electoribus in certa quædam pacta convenerat, quorum observantiam juramento pollicitus fuerat: sed, cùm subinde datam juratamque fidem servare detrectaret, eaque de causa, acerrima lis, et controversia excitata fuisset, composita illa fuit

mediante concordia, seu transactione, quæ viguit ad vitam paciscentis Episcopi. Eo autem è vivis erepto, cum in successorem Episcopum electus fuisset Joannes Godefridus de Guttemberg, isque similiter anno 1684. cum electoribus quasdam jurasset capitulationes, subindeque ad Sanctam Sedem recursum habuisset, ut à præstiti juramenti vinculo solveretur; hujus rei examen Magno Magistro Teutonici Ordinis delegatum primò fuit. Renuente autem Capitulo jura sua coram eo deducere, causa peculiaris Congregationis in Romana Curia deputatæ judicio discutienda dirimendaque commissa fuit; pluribusque ab anno 1692. et deinceps editis resolutionibus, tandem Innocentius Pontifex anno 1695. suam divulgavit Constitutionem, incipientem *Ecclesie Catholicæ*, quæ in illius Bullario legitur num. 51. quæque summo omnium plausu per Germaniam excepta fuit, ac etiam à Lunigio per extensum relata legitur in *select. Scriptor. illustr. pag. 450.*

XVII. Per eam itaque Innocentius Pontifex non solum præcedentes Pii, et Gregorii suorum Prædecessorum sanctiones confirmat et innovat; sed, ut abusum capitulationum, pactionum, conventionum, concordatorum, ac statutorum radicitus evellet, pactiones et capitulationes ante electionem inter eligendum, et electores iniri solitas, distinguit ab aliis, quæ fiunt electione jam absolutâ: et quidem illas, quæ electioni præcedant, omnes omnino interdicat, nullasque ac irritas fore declarat, edicens, ne ipsæ, quantumvis juramento firmatæ, servari debeant: *Districtè prohibemus, et interdicimus, ne capitulationes, pactiones conventiones, concordata, seu statuta hujusmodi ante ipsam quidem electionem, seu etiam postulationem, de cetero inire, condere, aut facere audeant quovis modo, seu præsumant; illaque proinde, quate-*

nus *de facto* contra præsentis nostræ prohibitionis formam inita, condita, seu facta fuerint, nulla, inania, invalida, irrita, viribusque, et effectu penitus et omninò vacua, ac nullius roboris et momenti esse, et perpetuò fore, neminemque ad illorum, seu cujuslibet eorum, etiamsi juramento vallata sint, observantiam teneri, aut obligatum existere, vel fore, decernimus et declaramus. Reliquarum autem, quæ electionem subsequantur, executionem suspendit, quousque supremo Sanctæ Sedis judicio subjectæ, cognitæ, probatæque fuerint: Quæ verò, electione, seu postulatione hujusmodi secuta, quomodolibet iniri, condi, seu fieri contigerit, ad Nos, seu eundem Romanum Pontificem pro tempore existentem, quamprimum deferri, atque ita nostro, et Sedis Apostolicæ judicio subjici præcipimus; suspensâ interim eorum omnium, et singulorum executione, donec et quousque ab eadem Sede, sine cujus auctoritate nihil omninò in similibus pacisci fas est, Apostolicæ confirmationis robur in totum, vel in partem receperint.

XVIII. Invehitur Schwarzius præcitatæ dissertationis §. 20. in pervicacem quorundam reluctantiâ, quæ satis superque contra enunciatas Pontificias Constitutiones in Germania invaluit: *Hinc illæ lacrymæ, hinc illæ lites, atque querimoniæ, quæ dudum in Germania agitata, multis Pontificiis Constitutionibus, atque Legibus compositæ, nihilo secius etiamnum valent eò magis, quo minus in hisce rebus Germani RR. PP. Leges ferre possunt.* Atque utinam memorati Auctoris objurgationes destituerentur fundamento! Vitâ functo Joanne Philippo Cardinali de Lamberg, Passaviæ Episcopo, Capitulum de more ad electionem processit successoris. Electores nonnulla pacta et conventiones cum eligendo, contra præscriptum Bullæ Innocentianæ, iniierunt; utque apparenti aliquâ specie suaderent, se

nihil adversus eam attentasse, Apostolicum beneplacitum reservaverunt, non distinguentes, quod ibi statuitur de pactis post electionem initis, à præcedenti omnimoda reprobatione et prohibitione pactorum, quæ ante electionem fieri contingat. Verum summus Pontifex Clemens XI. hujusmodi pacta ne quidem in examen adduci permisit, prout conveniens et necessarium fuisset, si post electionem absolutam electus cum suis electoribus in ea convenissent; sed eadem continuò rejecit, ac irrita et nulla declaravit, utpote contra præscriptum Constitutionis Innocentii Papæ XII. celebrata. En verba Pontificis in sua Consistoriali Allocutione 52. *Confirmamus et approbamus electionem, sicut præmittitur, factam à præfatis Capitulo et Canonicis Ecclesiæ Passaviensis, etc. præviâ tamen cassatione, rejectione, et abolitione capitulationum, seu pactionum ab eisdem Capitulo et Canonicis ante ipsam electionem, cum reservatione Apostolicæ confirmationis, initarum, et per eorum quemlibet juramento vallatarum, quas propterea, juxta formam novissimæ Constitutionis Innocentii XII. Prædecessoris nostri, quæ incipit Ecclesiæ Catholicæ, ne ex quovis temeris lapsu, aut ex quacumque alia causa tacitè, vel expressè per Nos, et Sedem Apostolicam approbatæ, seu confirmatæ censerent, vel præsumi unquam possint, disertè et expressè nullas, irritas et invalidas, viribusque et effectû omninò vacuas, ac nullius roboris et momenti esse, et perpetuò fore, neminemque ad illarum, seu cujuslibet earum observantiam teneri, aut obligatum existere, vel fore, perinde ac si illæ nunquam factæ, initæ, ac juratæ fuissent, declaramus; ac tam ipsi electo, quàm omnibus aliis, quodcumque juramentum de observandis capitulationibus, seu pactionibus hujusmodi, ab eis, ut præfertur, præstitum, quatenus opus sit, relaxamus.*

XIX. Scimus quidem , non deesse Theologos , ac Canonistas , docentes , pacta , et capitulationes iniri posse à Canonicis etiam ante Episcopi electionem , dummodo pacta , seu conventiones , et capitulationes honestæ sint , et non in privatorum commodum , sed in publicam tantummodo vergant utilitatem. De hac re latè disserit Weistner in suis *Institutionibus Canonicis lib. 1. tit. 6. num. 142. editionis Monachii*. Nec desunt qui exemplum adjiciant pactorum à Cardinalibus in Conclavi ante Pontificis electionem initorum , quæ cùm ad optimum Ecclesiæ regimen , et ad Catholicæ Religionis utilitatem et amplificationem unicè tendant , à Pontifice noviter electo custodiri omninò debere , atque servari , affirmant. Hisque præmissis , contendunt , vetuisse quidem Innocentium XII. pacta , et capitulationes , quæ ante electionem fierent ; sed illius prohibitionem respicere tantummodo illicita pacta , et potissimum ea , quæ ad labefactandam imminuendamque Episcopalem auctoritatem directa sint , nullatenus verò illa , quæ publicam utilitatem , et providum Ecclesiæ , ac diœcesis regimen apertè respiciant.

XX. Haud inficiamur , magnam esse in abstracto hujusce ratiocinii speciem. At simul etiam affirmare non dubitamus , illud in casu , de quo agimus , omni planè fundamento destitui. Utque propositum capitulorum Conclavis exemplum è medio tollamus , dicimus primò , sæpè quidem ea fuisse inita , sed exinde etiam sæpè sæpius dissidia , animorumque offensiones ortum habuisse : veluti nosse licet *ex epist. 181. Cardinalis Papiensis ad Paulum II. conscripta*. Secundò , non deesse magnæ auctoritatis Doctores , qui omni ratione propugnent , Pontificem nequaquam obstringi ad servanda memorata pacta , seu capitula , quamvis justa , et ad commune bonum directa , ac etiam jurisjurandi religione firmata ; propterea quòd deceat quidem Pontificem Maximum

optima quæque sectari , et agere , sed minimè congruat supremæ , quâ pollet , auctoritati , pactionibus et conventionibus ad hoc , aut illud obstringi. Adeatur Azorius *Instit. Moral. part. 2. lib. 4. cap. 5. quæst. 10.* Præ ceteris verò fusiori calamo rem persequitur Cardinalis Jacobatius in *suo Tractatu de Conciliis lib. 7. tit. de Capitulis Conclavis* , qui impressus legitur in secundo Apparatu ad Collectionem Conciliorum Labbei editionis Venetæ et signanter pag. 339. §. *Unde videretur.* Tertiò , inter Dissertationes Cardinalis Brancatii , Romæ anno 1672. typis editas , alteram adesse inscriptam *de Capitulis Conclavis* , quâ pluribus in unum collectis ostendit , hujusmodi capitula , seu pacta Conclavis , ut plurimum electioni fuisse præposita , eaque , quoties communi omnium placito fuerint comprobata , ac per se justa sint , et publicam utilitatem , proficuumque Ecclesiæ regimen respiciant , potiorique jure , si juramento firmata fuerint , servari quidem in conscientia , et custodiri oportere ab electo in Pontificem , *secundum vim directivam* ; quin tamen ipse in foro externo , et *secundum vim coactivam* , cogi valeat ad aliquid præstandum ex iis , quæ , antequam Pontifex inauguratus fuisset , spoponderat , atque juraverat : quo pacto satis consultum putatur tum reverentiæ , quæ promissioni ac juramento debetur , tum etiam Pontificiæ dignitati , et auctoritati. Quartò denique , pacta , seu capitula Conclavis nunquam post Constitutionem Innocentii XII. inita fuisse ; et quidem nostris hisce temporibus hanc inviolabiliter servari consuetudinem , ut unusquisque , cùm primùm Cardinalis fuerit renunciatus , Pontificias quasdam Constitutiones , omnibus notas , et typis vulgatas , servare spondeat et juret ; idemque juramentum instauret , quando Conclave ingreditur , absque eo quòd aliæ conventiones , aut pactiones , quantumvis justæ , et laudabiles , superaddantur.

Quin imò is, qui in Pontificem electus est, postquam supremam Sedem conscenderit, jurare debet Constitutionem Innocentii XII. incipientem *Romanum decet*, per quam modus imponitur largitionibus ac donationibus aliquando à Romanis Pontificibus in consanguineos effusis, quamvis idem et in sua ad Cardinalatum promotione, et in ingressu Conclavis, ejusdem executionem et implementum jurejurando promiserit.

XXI. Eo igitur argumento, quod ab exemplo capitulorum Conclavis petebatur, vel hac, vel illâ ratione, è medio sublato, objectioni nunc directè respondentes, asserimus, nihil magis Innocentianæ Constitutioni adversari, quàm propositam illius interpretationem, atque limitationem. Cùm enim experientiâ compertum fuisset, pacta, et conventiones, quæ inter Capitulares ante electionem fiebant, privatum plerùmque commodum, utilitatemque respicere, atque insuper in Episcopalis jurisdictionis imminutionem, et aliquando etiam in detrimentum reddituum Ecclesiæ vergere; Innocentius XII. de adhibendo remedio sollicitus, districtè vetuit, ne pactiones ullæ, aut conventiones, ante electionem conficerentur, et, si quæ initæ, ac etiam juratæ fuissent, eas declaravit nullatenùs servari debere. Simul tamen integrum servare volens Capitulis jus ineundi cum suis Episcopis honestas conventiones et capitulationes, permisit, ut, absolutâ jam electione, de iis agi posset, quoniam tunc temporis electus in Episcopum liberè valet obsistere, suumque assensum denegare iis, quæ contra suam auctoritatem, vel contra rectum diœcesis regimen proponi contingeret. Ne autem Episcopus falli, aut fallere posset, addidit insuper laudatus Pontifex, ut hujusmodi conventiones, seu pacta post electionem stipulata, Apostolicæ Sedi fideliter representari deberent, ab ea discutienda, et approbanda, quatenùs appro-

e digna judicaretur. Rebus autem sic stantibus unquam affirmare audebit, ea tantummodo ante electionem conventa, ab Innocentio XII. ipta fuisse, quæ iniqua et irrationalia digentur, non autem ea, quæ per se licita et a essent? cùm maximè eorum, quæ ante nem inita forent, examen, atque iudicium licæ Sedi minimè reservaverit; sed ea absolute indiscriminatim nulla et irrita pronunciavellia verò dumtaxat Sanctæ Sedis examini et sitioni edixerit subjicienda, quæ electionem quantur. Quare, juxta memoratam erroneam retationem, melioris conditionis effecisset ante electionem inita, quàm cetera, quæ nem consecuta sint: quod sanè percipi nullo potest.

I. Nec reponere juvat, justas, et honestas nes interdicti non posse: nam quædam ideo sunt, quia per se mala; alia verò ideo mat, quia vetita; in horum autem classem rela sunt pacta, quæ, per se quidem spectata, possent æqua videri, sed æqua tamen re on sunt; cùm eo tempore fuerint stipulata, adem inire non licebat, juxta receptum illud n: *Aliqua prohibita, quia mala; aliqua mala, prohibita.*

II. Actum hac ipsa de re fuit anno 1727. in egatione rebus Consistorialibus præposita, in ùm proposita fuissent dubia, an Constitutio ntii XII. ea etiam Capitula, seu Collegia affi, quæ ex viris, mulieribusque composita, et Abbatisæ, seu Præpositæ regimini subjecta et an memoratæ Constitutioni, quatenus electionem præcedentia interdicat et irritat, iæ essent quæcumque pactiones, sive conven, honestæ licet et justæ; congruis responus dubia dirempta fuerunt: Decretumque

impressum legitur penes Rigantium *in Regul.* 9. *Cancell. part.* 1. § 2. num. 420. *et seq.* Cùm autem responsa illa probaverit Benedictus Papa XIII. jussitque insuper, ut editæ resolutiones Apostolicis Litteris in forma Brevis confirmarentur, id verò sub eodem Pontifice præstitum non fuerit, idcirco muneris nostri esse censuimus, quod prætermissum tunc fuit, implere : quare Apostolicas Litteras, ipsum Decretum continentes, et confirmantes, expediri jussimus, quæ cùm nondum ullibi impressæ legantur, eas hic inserere opportunum duximus.

BENEDICTUS PP. XIV.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

PASTORALIS regiminis sollicitudo ex alto Nobis immerentibus commissa exigit, ut non solum curemus novas leges, si quando rerum conditio, aut necessitas postulat, condere; sed etiam ea, quæ à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris providè ac salubriter constituta sunt, Apostolicæ confirmationis robore communire. Aliàs siquidem à Congregatione rebus Consistorialibus præposita emanavit Decretum tenoris sequentis, videlicet : Cùm san. mem. Innocentius PP. XII. per Constitutionem editam die 22. Septembris 1695. quæ incipit *Ecclesiæ Catholicæ*, innovatis etiam pluribus aliorum Prædecessorum Pontificum sanctionibus, districtè interdixerit, ne, occurrente Ecclesiarum, sive monasteriorum quorumvis vacatione, pactiones ullæ, sive capitulationes, aut concordata, aut statuta, adversus sacrorum canonum, et Apostolicarum Constitutionum dispositionem, ab iis, ad quos personarum præficiendarum electio pertinet, ante electionem,

vel postulationem fiant; et, ubi nihilominus inita fuerint, ea prorsus irrita, et invalida, nec observanda esse, etiamsi juramento munita fuissent, declaraverit, et decreverit; quæ verò post electionem, seu postulationem fieri contingeret, ea ad Romanum Pontificem deferri, ejusque judicio subjici, suspensâ interim eorum executione, donec à Sede Apostolica impetrata fuerit confirmatio, præceperit, prout in memorata Constitutione uberius continetur, dubitatum verò fuerit primò, an sub ea comprehendantur etiam monasteria sœminarum, vel Capitula, seu Collegia, quæ juxta nonnullarum provinciarum consuetudinem sunt mixta ex maribus et sœminis sub unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ regimine, secundò, an prædicta Constitutio eas etiam officiat pactiones, quæ in Ecclesiarum, vel monasteriorum ipsorum utilitatem cedunt, vel quæ alioquin, si per se spectentur, non judicantur illicitæ: hinc, ad tollendas hujusmodi dubitationes, et animarum pericula tutius submovenda, Congregatio particularis Consistorialis, à Sanctissimo Domino Nostro deputata, censuit, si Sanctitati Sux videbitur, declarandum, et decernendum, sub præmissa Constitutione Innocentii XII. ejusque omnibus præscriptionibus, etiam quoad inflictas pœnas, omninò comprehendi etiam monasteria, vel Capitula, seu Collegia mixta ex utriusque sexûs personis, regimini, vel jurisdictioni unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ subjectis, ac de ejusmodi etiam monasteriis, Capitulis, sive Collegiis, præfatam Constitutionem esse intelligendam, perinde ac si de iis quoque expressa, et specialis mentio habita fuisset, adeoque pactiones, capitulationes, concordata, seu statuta quæcumque hujusmodi, occasione electionis personæ prædictis monasteriis, sive Capitulis, et Collegiis præponendæ, tum facta, tum quæ deinceps fieri contingeret, tametsi interpositâ

jurisjurandi religione roborata, omninò obnoxia esse et fore prohibitioni, nullitati, pœnæ, ceterisque omnibus, et singulis ordinationibus, decretis, et declarationibus respectivè in ea, ut præfertur, Constitutione contentis, et, quatenus opus sit, ad hujusmodi etiam monasteria, vel Capitula, sive Collegia mixta ex utriusque sexus personis præfatam Constitutionem esse extendendam. Præterea, cum valdè Ecclesiasticæ disciplinæ intersit omnem ambitiosæ cupiditati aditum præcludere, ac providere, ne ullo modo, etiam indirectè, læsa remaneat libertas eligendi personas magis dignas, magisque idoneas, quæ assentiri forsitan recusarent iis pactionibus, quibus aliæ minùs idoneæ, ad obtinendum electionis commodum, annuerent; similiter declarandum, et decernendum censuit; memoratâ Constitutione affici eas etiam pactiones ante electionem, vel postulationem initas, quæ ceteroquin Ecclesiis ipsis, vel monasteriis utiles sint, vel quæ intrinsecus, et per se consideratæ, nullam mali suspicionem redoleant, sed quæ ideo malæ sunt, quia jure humano, et per sacros canones, sive Apostolicas Constitutiones; ac præsertim illam Innocentii XII. interdicuntur, quo verò ad eas, quas post electionem vel postulationem fieri contingeret, servandam itidem esse memoratam Innocentii XII. Constitutionem, ut scilicet illæ statim ad summum Pontificem deferantur, et Sedis Apostolicæ judicio subijciantur, suspensâ interim earum executione, donec ab eadem Sancta Sede, sine cujus auctoritate nihil omninò in similibus pacisci fas est, confirmationis robur in totum vel in partem obtinuerint. Facta autem per me infrascriptum præfatæ Congregationis Secretarium de præmissis relatione Sanctissimo Domino Nostro, ejusdem Congregationis sententiam Sanctitas Sua omninò approbavit, atque ita ab omnibus, ad quos pertinet, perpetuò, et inviolabiliter serrari,

et judicari mandavit, cum omnibus etiam derogationibus præfatæ Constitutioni Innocentii XII. insertis, necnon Litteras Apostolicas in forma Brevis super præsentis Decreti confirmatione, et approbatione expediri jussit. Datum Romæ hæc die 16. Augusti 1727. P. Cardinalis Corradinus. Dominicus Ritoræ diolæ Congregationis Secretarius. Loco † Sigill. Hujusmodi autem tam providum ac salubre Decretum, quo firmitus subsistat, et servetur exactis; tenore præsentium, Apostolicâ auctoritate approbamus, et confirmamus, ac de novo, quatenus opus sit, statuimus, et innovamus, atque illud ab omnibus cujuscumque ordinis, gradus, status, ac dignitatis, in perpetuum servari et custodiri præcipimus et mandamus: decernentes, easdem præsentis Litteras semper firmas, validas, et efficaces existere, et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri, et obtinere, ac illis, ad quos spectat, et pro tempore quancumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissimè suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his à quoquam quâvis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XV. Julii MDCCCLIV. Pontificatus Nostri Anno Decimo quarto.

XXIV. Quæ hucusque deducta sunt, viam veluti sternunt responsionibus, quæ dari possunt Episcopis in relatione status Ecclesiæ suæ referentibus, se, ante suam electionem, cujuslibet generis pacta, seu conventiones iniisse. Illorum namque oculis subicienda sunt tum quæ ab Innocentio XII. statuta fuerant, tum culpæ reatus ab iis contractus, qui adversus Pontificiæ legis sanctionem talia gesserunt,

tum denique obligatio nihil planè præstandi in vim emissæ promissionis, etiam jurejurando firmatæ; ac tandem veniam petentibus, salutari aliquâ pœnitentiâ impositâ, relaxari poterunt pœnæ, quibus obnoxii propterea evaserunt. Si verò conventiones post electionem initæ fuerint, non aliud est rescribendum, quàm ut easdem examinandas, discutientdasque exhibeant. Et quidem satis providum et salutare iniretur consilium, si generale Decretum ederetur pro omnibus Ecclesiis, in quibus jus viget eligendi Episcopum, ut novus Antistes in prima relatione statûs Ecclesiæ, ad Sedem Apostolicam transmittenda, singulatim recensere deberet conventiones omnes, quæ post peractam sui electionem stipulatæ, seu etiam ab ipso juratæ fuerunt, ad hoc ut, canonicâ discussione præmissâ, approbentur; nisi tamen id antea præstiterit, nimirum eas, cum electionis confirmationem petit, jam tranmiserit, ejusdemque Apostolicæ Sedis judicio subjecerit.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

De postulatis, quæ spectant ad Episcopos in Ecclesiarum suarum administratione versantes, et ad rectum eorum muneris implementum: ubi de petitione coadjutoris, aut Episcopi suffraganei.

ANIMADVERTIMUS, nonnullis in relationibus ab Episcopis quandoque repræsentari deteriorem propriæ valetudinis statum, indeque necessitatem adjungendi sibi coadjutorem cum futura successione, vel Episcopum suffraganeum, vel aliam aliquam adjutricem operam implorandi; propterea quòd eo adacti sint, ut ipsi per se nequeant præstare omnia, quæ muneris sui esse intelligunt. Aliquem etiam quandoque fuisse animadvertimus, qui animum pandiderit dimittendi Ecclesiam, vel votum trans-

eundi ad aliam ; asserens , procul dubio fore , ut , si aliò translatus fuerit , Divinis obsequiis , et animarum salutì promovendæ studiosiùs , et utiliùs valeat adlaborare , quàm si ei , quam actu obtinet , adhæreat Ecclesiæ.

II. Nullum itaque ex hujusmodi postulatis reverà pertinet ad Congregationem Concilii : at duriùs fortasse videbitur , ad postulantiem severiori quâdam brevitate rescribere , ut instet apud eum , penes quem est hujusmodi rerum notio , atque auctoritas ; ut adeat nimirum summum Pontificem , qui hasce causas consuevit ad Congregationem Consistorialem pro voto , et consilio delegare. Lenior et gratior evadet responsio , si in ea res ita explanetur , ut Episcopus intelligat , Congregationis Concilii non esse , quod petitur , vel proponitur ; ad illud autem obtinendum , illas , et illas condiciones desiderari ; hisque reapse concurrentibus , non defuturos seu Cardinalem Congregationis Præfectum , seu Secretarium , omniâ ad summum Pontificem deferre , ut ipse directè ac per se petitionibus annuat , vel eas examinandas remittat ad Congregationem Consistorialem , vel ad alios , quos maluerit , ut , ipsorum perspectâ sententiâ , quod optimum erit , constituat.

III. Deputationi coadjutoris cum futura successione in Episcopatum , quoties Episcopus ad sibi incumbentiâ munera obeunda impotens evaserit , locum reliquit sacra Tridentina Synodus , dum illius dationem Romano Pontifici reservavit , quemadmodum fusiùs ostendimus *cap. 10. hujus libri num. 21. et seq.* Vulgaris quædam ferebatur opinio , quæ apud omnes propemodum Forenses invaluerat , coadjutorem cum jure futuræ successionis transalpinis tantummodo , nunquam autem Italis Episcopis , adungi. Verùm , cùm nostris hisce temporibus Januensis Archiepiscopus , inhabilis factus , coadjutorem sibi dari expetierit : eâ arreptâ opportunitate , seriò

investigavimus, an evulgata illa opinio subsisteret; eamque omni planè fundamento destitui comperimus. Quòd si rariora per Italiam occurrunt exempla concessionum coadjutoris cum futura successione in Episcopali Sede, id ex eo processisse oportet, vel quòd nulla id postulaverit necessitas; vel quòd Episcopus, qui hâc auxiliari operâ indigebat, instantiam non proposuerit; aut quia repertus fuerit nemo, qui tantum onus sibi vellet imponere, unico futuræ successionis præmio sibi proposito; aut denique, quia Ecclesiæ, ac diœcesis necessitatibus faciliùs potuerit satisfieri per Vicarii Apostolici deputationem. Itaque nihil dubitavimus, quin Januensi Archiepiscopo, jam ad Ecclesiæ regimen ob senectutem minùs idoneo, coadjutorem adjungere-
mus cum futura successione, quod et ipse expectabat, et illius urbis, atque diœcesis spirituali procurationi expediens fore videbatur: isque coadjutor
datus est, qui etiam nunc temporis uti Archiepiscopus laudabiliter Januensi præest Ecclesiæ, quam antea per aliquot annos administraverat uti coadjutor, Episcopali caractere insignitus cum titulo Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ, juxta praxim, quam etiam alibi indicavimus.

IV. Suffraganeus, juxta strictiorem nominis significationem, est ille Episcopus, qui Archiepiscopo, sive Metropolitano subjectus est: eamque vocem nonnulli derivatam putant à suffragio, sive voto, quod Episcopus, Archiepiscopo, sive Metropolitano subjectus, in hujus electione ferebat. Ita Magri in *suo Vocabulario Ecclesiastico verb. Suffraganeus*. At Suffraganeus et ille dicitur Episcopus, qui alterius diœcesim administrat, in eaque præstat quæ Ordinis sunt, et jurisdictionis. Deque hujusmodi Suffraganeo loquitur Lateranense Concilium, sub Leone X. celebratum, cum agens de Cathedralibus Ecclesiis quæ S. R. E. Cardinalibus commendatæ reperiēban-

tur, ita statuit, ut ejusmodi Cardinales *omni conatu suo provideant inseriri Cathedralibus, dignos, et idoneos Vicarios, seu Suffraganeos, prout consuetudo fuerit, cum digna competentī mercede apponentes*; uti videre est apud Thomassinum *de Benefic. part. 1. lib. 1. cap. 27. num. 6.* Suffraganeus denique, juxta vigentem hisce temporibus loquendi morem, dicitur etiam ille Episcopus titularis, qui ea dumtaxat, quæ sunt Ordinis, exercet in aliqua diœcesi, in qua Episcopus non residet, vel, si residet, nequit, ob ingravescentem ætatem, aut malè affectam valetudinem, vel ob diœcesis amplitudinem, Ordinationes habere, Confirmationis Sacramentum administrare, aliaque Episcopalis Ordinis munera peragere.

V. Fagnanus in *Cap. Episcopalia, num. 48. et seq. tit. de privileg.* Decretum Consistoriale commemorat editum à S. Pio V. circa hujusmodi Episcopos Suffraganeos in hæc verba: *Pius V. post Concilii Tridentini publicationem, Decreto suo Consistoriali sancivit, non esse hujusmodi Episcopos creandos, neque in Suffraganeos dandos, nisi Ecclesiis Cardinalium, et illis tantum, qui solent habere, et cum certo stipendio perpetuo ad minus ducentorum aureorum de Camera super fructibus illius Ecclesiæ, qui propria auctoritate ab ipsis percipi possint, et quòd nullibi possint Pontificalia exercere sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, nisi in illa diœcesi, cui datus est Suffraganeus; sed postea paulatim id ampliatum fuit etiam ad Episcopos non Cardinales, et dos aucta est ad ducatos tercentum ex Decreto sacræ Congregationis rerum Consistorialium.*

VI. In Regestis Congregationis Consistorialis disceptationem offendimus ab ejusdem Congregationis Secretario exaratam, in qua ipse testatur, inter Consistorialia Acta Decretum hoc haud reperiri. Nos tamen addemus, extare certè quidem aliud Decre-

tum an. 1565. editum à Pio IV. Pontifice, et relatum à Raynaldo *ad annum Christi 1565. sub. num. 23.* in quo postquam Pontifex retulit, nonnullos extare Episcopos Suffraganeos ad Pontificalia exercenda olim constitutos in aliquibus Episcopatibus, quos Cardinales quidam, aliique Prælati retinebant, et quorum Ecclesiæ Episcopum Suffraganeum habere consueverant; qui quidem Suffraganei, postquam sibi ducentorum ducatorum, seu alterius summæ pensionem super fructibus mensæ Episcopalis decerni obtinuerant, præstito consensu in omnimodam, vel partialem hujusmodi pensionis cassationem, sive extinctionem, exinde per orbem cursitantes, in alienis diœcesibus Pontificalia exercebant; severo evulgato Decreto, hujusmodi cassationes fieri interdixit, factasque nullum vigorem habere declaravit, et canonicas pœnas in eos statuit, qui illas attentassent: ad extremum concludens, Suffraganeis minimè licere ullius generis pacta, vel promissiones circa pensiones ipsas vel penitus, vel ex parte extinguendas, inire, sed illis integris, donec vixerint, ac Suffraganei munera obierint, gaudere ipsos et frui debere, easdemque nullo modo cessare, seu extinguui, nisi cùm Suffraganei ipsi translati fuerint ad aliquam Ecclesiam, apud quam residere teneantur, et cui propria sit mensa, et redditus pro Episcopi sustentatione. Nec sine opportuna providentia reliquit alteram facti speciem, juxta quam Suffraganei, reservatos sibi fructus percipientes, abessent ab ea Ecclesia, cui in Suffraganeos addicti fuerant. Voluit enim, ut, si ultra congruum temporis spatium, à Tridentino Concilio præfinitum, à residentiae loco absentiam produxissent, pensionem exigere nequirent; si verò residentiam ipsam penitus dereliquerent, nec ipsa quidem Pontificalia in alienis diœcesibus, quamvis in id Ordinarii loci licentia et facultas accederet, exercere possent.

VII. Putarunt nonnulli, vel errasse Fagnanum, dum S. Pio V. Decretum adscripsit, quod editum fuit à Pio IV. vel saltem typographi errorem irrepsisse in editionem Operum ipsius Fagnani, et pro Pio IV. scriptum fuisse Pium V. Nos autem hujusmodi conjecturis assentiri non possumus. Etenim agit quidem utrumque Decretum de Suffraganeis; utrumque meminit annuæ pensionis ducentorum ducatorum super mensæ fructibus imponendæ: sed, cum tot alia intercedant inter utrumque Decretum discrimina, veluti cuique percurrenti Raynaldum et Fagnanum facilè apparet; percipi nullo modo potest, unum idemque Decretum esse, quod, licèt re ipsâ auctorem habuerit Pium IV. subinde tamen per errorem, aut oscitantiam, fuerit S. Pio V. tributum. Probabilius itaque credi potest, Pium IV. Decretum suum edidisse, exscriptum per extensum à Raynaldo; suum itidem evulgasse S. Pium V. Hujus autem veritati non obstat, quòd inter Acta Consistorialia non reperiatur; tum quia inauditum non est, monumentum aliquod temporis injuriâ deperire; tum quia celebris Fagnanus, cui et singularis doctrina, et peculiaris diligentia, et publicorum munerum exercitium, auctoritatem conciliant, Decreti sententiam non adeo distinctè retulisset, nisi de eo ipsi plenè constitisset: tum denique quia vel hodie, quoad Episcopos Suffraganeos, datur opera, ut quidquid Decreto S. Pii V. cautum fuerat, impleatur.

VIII. Ut alibi quoque monuimus, Cardinales obtinentes Episcopatus suburbicarios, quibus eorum dignitatis titulus adhæret, à perpetuæ residentię onere eximuntur; cum in Urbe maneant, ut opere et consilio præsto sint Romano Pontifici. Cardinalis autem sacri Collegii Decanus, qui plerùmque est Ostiensis et Veliterpensis Episcopus, suum habet ex ipsius S. Pii V. concessione Suffraganeum; uti

videre est in *Historia Ecclesiæ Civitatis Veliternæ*, edita ab Antistite Borgia Archiepiscopo Firmano, lib. 4. pag. 441. Cardinalis item Episcopus Sabinensis, ex concessione Urbani VIII. eâdem prerogativâ gaudet; quemadmodum deprehendi potest ex *Hierarchia Cardinalium* ab Abbate Piazza elucubrata, et ex Opusculo P. Andreucci Societatis Jesu de *Episcopis Cardinalibus Suburbicariis* pag. 81. Hisce Suffraganeis Episcopis suæ constitutæ sunt, et quidem tutissimæ præstationes; iidemque omnia, quæ sunt Ordinis, exercent in Diœcesi sibi respectivè assignata: nequeunt tamen, quæ jurisdictionis sunt, ullatenus attingere, nisi Cardinales, quibus uti Suffraganei operam suam præstant, eosdem Vicarios quoque Generales constituent, uti sæpè fieri consuevit, quo expeditior sit utriusque potestatis administratio. Ceteri Cardinales Episcopi suburbicarii ut plurimum hujusmodi Suffraganeum Episcopum habere non solent. Verùm, si, Cardinalitiâ fide interpositâ, affirmaverint, indigere se hujusmodi auxilio, in præindicato Secretarii discursu dicitur, decrevisse Urbanum VIII. ut et ipsis Episcopus Suffraganeus concedatur: neque desunt quoad binos suburbicarios Episcopatus, Albanensem videlicet, et Tusculanum, hujusmodi concessionum exempla.

IX. Quod verò spectat ad reliquos Cardinales, qui Episcopatum quidem, sed non ex suburbicariis, aliquem obtinent, nullo ipsi peculiari privilegio gaudent habendi Episcopum Suffraganeum, sed eodem jure, ac ceteri Episcopi, utuntur: iisque Suffraganeus adjungitur Episcopus, quoties legitimæ in id conditiones concurrunt; quæ quidem, uti suprâ innuimus, hujusmodi sunt. Primò, ut vera, nec affectata, urgeat necessitas sive propter habitalem morbum, quo Episcopus afflicteretur, sive ob illius proveciorem ætatem, sive ob nimiam diœcesis amplitudinem; ita ut ipse non valeat omnia

Ordinis munia per se sedulò obire. Secundò, ut Episcopus ipse, dum hasce causas Pontifici exponit, simul etiam supplicet, ut designatus certus Sacerdos in Suffraganeum sibi adjungatur, oretque Pontificem, ut sic designato Sacerdoti titulum conferat Episcopalis Ecclesiæ in partibus constitutæ, quo valeat ea præstare, quæ ab Episcopali caractere, et Ordinis potestate dependent. Diximus autem, ut supplicet Pontifici; propterea quòd nemini jus est et auctoritas nominandi, vel præsentandi aliquem, ut Suffraganeus fiat, utque titulum obtineat alienjus Episcopatus titularis, quantumvis eidem jus et facultas competeret nominandi, et præsentandi ad eum Episcopatum, in quo Suffraganeus constituitur. Hujus enim generis negotia unius Sanctæ Sedis auctoritati reservata sunt; eaque ad Suffraganeum concedendum justis Episcopi indigentis precibus adducitur. Tertiò, ut doceat de consuetudine jampridem inducta, ut Episcopatus inserviat, et operam suam præstet Episcopus Suffraganeus; etenim Congregationis Consistorialis Regesta plena sunt investigationibus in ipsa habitis, ut evinceretur, Episcopatum illum, aut illum, habere consuevisse suffraganeum Episcopum. Quartò, ut tercentorum ducatorum certa præstatio Suffraganeo constituatur; quemadmodum cautum est superiùs indicato Decreto. Porro de necessitate, de consuetudine, deque annua præstatione disquirere, ad Congregationem pertinet Consistorialem: quod verò spectat ad qualitates personæ designatæ ab Episcopo in suum Suffraganeum, constare de illis debet ex processu, qui vel in Urbe, vel extra Urbem efformari solet super iisdem capitibus, de quibus quoad promovendos ad Ecclesias Episcopales disquiri consuevit. Quoniam verò nonnullæ diœceses tam latè patent, ut unus non sufficiat Episcopus Suffraganeus, et quia etiam aliquando contingit, ut constitutus olim Suffraganeus inhabilis

evaserit; his positis casibus, minimè recusavit Apostolica Sedes alterum quoque Episcopum Suffraganeum concedere : cui quidem novum tercentorum ducatorum subsidium in congruam constituendum est, nihil planè imminutâ, sive læsâ aliâ congruâ priori Suffraganeo assignatâ : veluti statutum animadvertimus in Decreto concessionis secundi Suffraganei, quem Consistorialis Congregatio Pragensi Archiepiscopo indulserat ; cui nempe Decreto, edito die 19. Augusti 1699. hæc apposita leguntur verba : *Salvâ tamen remanente pari assignatione* (tercentorum scilicet ducatorum) *olim factâ Episcopo Samandrien. donec in vivis agat.* Huic Decreto consonum est aliud, quo Moguntino Archiepiscopo alter Suffraganeus adjunctus fuit, datum die 30. Januarii 1703. *Cum assignatione congruæ tercentorum scutorum de Camera*, sermo est de Suffraganeo, *salvâ tamen remanente aliâ hujusmodi congruâ pro Episcopo Coronensi, super mensæ Archiepiscopalis prædictæ fructibus assignatâ.* Ut autem Suffraganei Episcopi honestum sibi victum et cultum parare valeant, cum plerumque annua tercentorum ducatorum præstatio nequaquam sufficiat ; si Canonicatum aliquem obtineant, aut alia Beneficia, quamvis naturâ suâ cum munere Suffraganei incompatibilia, facilem se in eos præbere consuevit Apostolica Sedes, illorum retentionem iis concedendo, adjectis tamen opportunis legibus, et conditionibus, ut Divinus cultus exinde minimum, quoad fieri poterit, detrimentum patiatur.

X. Ad harum itaque regularum normam proceditur in Episcopi Suffraganei concessione : unde, si quis Episcopus in relatione statûs Ecclesiæ ad Congregationem Concilii detulerit necessitatem, quâ urgetur, habendi Suffraganeum ; ex iisdem efformari poterit responsio ad Antistitem inquirentem, et opportuna quoque notitia desumi, eique sup-

peditari, ut is de suscepto consilio promovendo, vel abjiciendo, secum statuere possit. Ut autem res hæc in postulantium æquè et respondentium utilitatem magis illustretur, optimum factu arbitramur, singulares quasdam concessionem hic indicare, quas aliquando, ex concurrentium circumstantiarum varietate, Congregatio Consistorialis indulgendas esse censuit, quæque re ipsâ subinde à Romanis Pontificibus, ejusdem Congregationis consilium sequentibus, indultæ fuerunt.

XI. Suffraganei non consueverunt insigniri titulo Archiepiscopi, sed Episcopi titularis. Quoties autem in aliquo Episcopatu constitui soleat Suffraganeus, si huic collatus est titulus certi alicujus Episcopatus in partibus Infidelium siti, eumque mori contingat, non idem successori Episcopo Suffraganeo conceditur titulus, quem prædecessor obtinuit; sed semper immutatur, ne ea sensim invalescat opinio, titulum adnexum esse officio ac muneri Suffraganei in eo nominatim Episcopatu obeundo. Rogavit Ulyssiponensis Patriarcha, ut Suffraganeus, quem sibi dari poscebat, titulo Archiepiscopi decoraretur. Momentum et pondus exhibitis precibus superaddidit Majestas Fidelissimi Lusitanorum Regis. Itaque propositâ instantiâ in Congregatione Consistoriali, hæc, summo Pontifice approbante, petitis annuit, eâ tamen adjectâ clausulâ *pro hac vice tantum, et dummodo hujusmodi concessio non transcat in exemplum*: veluti legere est in Decreto emanato die 3. Octobris 1718. Et quidem penes Acta Congregationis asservatur declaratio à Fidelissimi Regis Oratore exposita, quâ agnoscere se professus fuit, ex recensita gratia minimè arguendum esse, futuris temporibus oportere memorati Patriarchæ Suffraganeos Archiepiscopi titulo condecorari.

XII. In Hispaniis, Germania et Lusitania frequentiores occurrunt Episcoporum Suffraganeorum con-

cessionones, propterea quòd utplurimùm paratæ habeantur probationes consuetudinis jamdudum receptæ; quâ nimirum non probatâ, ut suprâ monuimus, hujusmodi gratia indulgeri non consuevit. Apud Gallos non obtinet hic usus. At nihilominus illustris Ecclesia Lugdunensis, quoties verâ sic tulit necessitas, ex peculiari gratia, hujusmodi concessione, sive indulto donata fuit, confecto, coram Nuntio Apostolico, processu super qualitatibus Episcopi Suffraganei, constitutâque congruâ super fructibus mensæ: quemadmodum habetur ex Decreto edito 19. Maji 1711. et ex altero diei 16. Martii 1734. itidemque ex alio emanato die 28. Januarii 1735. quo quidem, spectatâ ingravescente Lugdunensis Archiepiscopi ætate, ejusdemque malè affectâ valetudine, ad concessionem Suffraganei processum fuit, hisce tamen verbis circumscriptam: *Non esse locum deputationi, cùm Ecclesiâ Lugdunensis non sit perpetua consuetudo habendi Suffraganeum; consulendum tamen Sanctissimo, ut, attentâ gravi Archiepiscopi ætate, infirmâque ejusdem valetudine, eidem Nicolao Navarre (hic autem erat, quem sibi deposecebat Archiepiscopus in Suffraganeum deputari) titulum Episcopalem in partibus Infidelium concedere dignetur, ut in eadem Diœcesi Lugdunensi Pontificalia exercere possit: addito, quòd Canoniatum et Præbendam, quam obtinet in Ecclesiâ seculari Collegiata Parochiali Sancti Nazarii Lugdunensis Diœcesis, retineat.*

XIII. Quoad Italiam, haud ita facilè occurrunt exempla Suffraganeorum cum assignatione congrua ad veram et rigorosam formam præcitati Decreti S. Pii V. non quidem ex eo, quòd nulli adsint Episcopi hâc auxiliari operâ indigentes; sed quia vel propter redituum Ecclesiarum tenuitatem, vel propter aliarum pensionum reservationes, fieri fortasse non posset, ut ex mensæ fructibus annua

ortio detrabi valeret Suffraganeo persolvenda :
 que magis quòd, cùm Suffraganeus non detur
 ecclesiæ, sed Episcopo, ejusque officium et mu-
 nus cesset, statim ac moritur Episcopus, cui Suf-
 fraganeus adjunctus fuerat; uti colligitur ex Glossa
 in Cap. Quoniam, verb. Vicarium, de Offic. Ordin.
 et fusiùs rem persequitur Fagnanus in Cap. Epi-
 scopalia, num. 58. et seq. de privileg. facile evenire
 posset, ut, si successor Episcopus recusaret uti au-
 iliari operâ Suffraganei Prædecessori suo concessi,
 vel Ecclesia sine Suffraganeo remanere deberet,
 vel, si Episcopus alterum sibi deposceret, nil ha-
 beret, quòd ipsi super redditibus Ecclesiæ in cau-
 sam congruæ attribueret; vel si denique in hujus
 onorem transferenda esset annua pensio alteri pri-
 vatus assignata, alter hic ad angustias redigere-
 tur, in dedecus Episcopalis characteris, et digni-
 tatis. Hæc omnia nos olim in minoribus adhuc agentes
 perpennenda deduximus in Congregatione Consisto-
 riali particulari, ad quam delata fuerat instantia
 domini mem. Cardinalis Badoarii tunc Brixiensis Epi-
 scopi, qui tum propter affectam ætatem, tum pro-
 pter Diæcesis suæ amplitudinem, in qua septua-
 ginta hominum millia numerabantur, et quidem
 magna ex parte in asperis et montuosis regionibus
 constituta, summopere necessarium sibi esse aiebat
 Episcopum auxiliarem, cujus operâ in sacrorum
 munierum exercitio levaretur. Itaque instetimus,
 et obtinuimus, à prædicta Congregatione rescri-
 ptum fieri, quo consuleretur Pontifici, ut titulum
 ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ conferret no-
 mini cuidam Sacerdoti Brixiensi, Præposito Ecclesiæ
 Collegiatæ Sanctorum Nazarii et Celsi, jam Mitræ
 et Baculi usu gaudenti, simulque Ecclesiasticis re-
 ditibus, et patrimonialibus bonis ad honestissi-
 mum vitæ cultum sufficientibus satis instructo,
 cui onus imponeretur opportunam opem fe-
 Tom. IV. 4

rendi prædicto Cardinali Episcopo in iis quæ ad Ordinis ministeria in sua Diœcesi adimplenda spectarent; atque hæc omnia, nihil imminutis Episcopalis mensuræ redditibus. Duo sunt ejusdem Congregationis Decreta super his edita die 18. Septembris 1711. et quidem ambo à Romano Pontifice comprobata, ac debitæ executioni demandata. Hæc eadem servatâ methodo, successivis temporibus, in Italia opportuna auxilia tum memorato Brixienti Episcopatu, tum Archiepiscopatu Mediolanensi comparari consueverunt. Idemque exemplum, gravissimis urgentibus circumstantiis, ad aliquem transalpinum Episcopatum fuit subinde traductum; quemadmodum, ultrâ superiùs citatum exemplum Jugdunensis Ecclesiæ, altera se se offert res similiter gesta in Ecclesia Vacciensis per id tempus, quo Cardinalis de Althan eidem præerat Episcopus; quemadmodum noscere licet ex Decreto Congregationis Consistorialis die 12. Decembris 1720. evulgato.

XIV. Abbates jurisdictionem quasi Episcopalem, verumque territorium separatam habentes, olim ad sacra Limina visitanda, et ad exhibendam relationem statûs suarum Ecclesiarum non adigebantur; propterea quòd Sixtus V. Pontifex in sua Constitutione de solis Episcopis mentionem fecerat. Verùm, cùm nos perpenderimus, hujusmodi Prælatos, quibus separata proprii territorii procuratio, ac ordinaria jurisdictio competit, nec aliud quicquam, præter Episcopalem Ordinem, deesse videtur, haud decere, esse exemptos ab onere visitationis sacrorum Liminum, et æquo jure à relatione statûs suarum Abbatiarum, et jurisdictionalium districtuum, Sixtinam legem ad ipsos etiam extendimus; veluti videre est in nostra Constitutione, cui initium *Quod Sancta, tom. I. nostri Bullarii, num. 7.* Cùm itaque nonnulli ex his Abbatibus peramplas diœceses, et

latèque protensa territoria obtineant, fieri potest, ut aliqui ex illis identidem Episcopo Suffraganeum sibi dari exposcant; quo suos citos gravi levent incommodo, aliò se transfereant, ut sacris Ordinibus initientur, aut Chrismate unctionentur. Hujusmodi instantia ad Congregationem Consistorialem olim delata fuit ex parte Militis Ordinis S. Jacobi de Spatha, petentis, ut sibi concederetur Episcopus Suffraganeus, qui in perennas suæ spirituali jurisdictioni subjectas Ordinis potestate ac muneribus fungeretur. At parùm felicem exitum tunc habuit hujusmodi petitio; uti videre est penes Fagnanum in *Cap. Episcopalia*, à num. 38. ad finem, de privilegiis. Verùm, cùm succedente tempore, demonstratum fuerit, enuntiatam Militiam quibusdam in locis plenâ potiri spirituali ordinariâ jurisdictione, ibique omninò opus esse Episcopo, qui Ordinis munera obiret, seposito titulo Episcopi Suffraganei, concessus ipsi fuit Episcopus insignitus titulo Ecclesiæ in *partibus*, cui data fuit facultas exercendi Pontificalia in locis tantummodò ordinariæ jurisdictioni dicti Militaris Ordinis plenè subjectis; eidemque, in causam congruæ, designata fuit certa annua præstatio: quemadmodum noscere licet ex posterioribus quibusdam memoratæ Congregationis Consistorialis Decretis, quorum alterum editum fuit 10. Martii 1660. alterum 20. Januarii 1684. et alterum 25. Septembris 1732. Antequam Fuldensis Abbatia in Episcopatum à nobis erigeretur, ingens exarserat inter illius Abbatem, et Herbipolensem Episcopum controversia: cùm hic jurisdictionem ordinariam sibi assereret in loca curæ, et regimini Abbatis Fuldensis subjecta; contendente vicissim Abbate, omnimodam in prædicta loca spirituales jurisdictionem sibi competere, et territorium sibi esse penitus separatum, exemptumque à jure Herbipolensis Episcopi. Hâc vigente controversiâ, cùm

Fuldensis Abbas Pontifici supplicasset, ut unum ex suis Monachis Capitularibus crearet Episcopum *in partibus*, ad hoc ut in iis locis, quæ omnimodæ suæ jurisdictioni subjecta contendebat, Ordinis munia exerceret, annuit ejusdem precibus Pontifex, Monachoque in Episcopum assumpto concessit, ut, quam oblinebat, Præposituram Regularem retineret; veluti pandit Decretum Congregationis Consistorialis editum die 25. Januarii 1728. additâ tamen clausulâ, ut hujusmodi concessio sine præjudicio jurium non minùs Herbipolensis Episcopi, quàm Abbatis Fuldensis, facta haberetur. Contigit etiam quandoque, ut summi Pontifices per se, nemine instante, cogitaverint de emerito aliquo Ecclesiastico ad Episcopatum *in partibus* promovendo, ut is potestate Ordinis uteretur in quædam loca ab ordinaria Episcoporum jurisdictione exempta, et Sanctæ Sedi immediatè subjecta; vel de quibus saltem lis erat, an ordinariæ alicujus Episcopi jurisdictioni, an potius supremæ Sedis auctoritati immediatè subjicerentur. Cùm celebris P. Augustinus Calmet electus fuisset Abbas monasterii Sancti Petri Senonensis, Ordinis Sancti Benedicti, Congregationis SS. Vitonis et Adulphi, Nullius, seu Tullen. Diœcesis, illius electio in Abbatem fuit ab Apostolica Sede confirmata, atque insuper, non minùs ob regionis necessitates, quàm ob eximia ejusdem novi Abbatis merita, oblatus illi fuit Episcopalis titulus *in partibus*, unâ cum facultate exercendi Pontificalia in exemptis Lotharingiæ locis. Verùm (id quod honoris causâ eximii illius viri dixerimus) humillimas ipse quidem gratias egit pro electionis suæ confirmatione, at, honestissimâ propositâ excusatione, ab oblato Episcopatu acceptando abstinuit; uti colligitur ex ejusdem epistola ad Benedictum XIII. Pontificem data Kalendis Novembris 1728. tum quia nimirum ad Episcopalem dignitatem, curasque assum-

ptus, studia sua persequi, tum quia Abbatiam ipsam eâ, quâ decebat, curâ et sollicitudine administrare nequivisset: *Nec enim poterit servus tuus deinceps otiosè studiis incumbere litterarum sacrarum, nec fratrum suorum curæ, nec propriæ Abbatiae regimini, nec Congregationis suæ utilitati.* Pontifex autem epistolari suo Brevi dato die 12. Septembris 1729. commendare non destitit animi moderationem emeriti illius Religiosi viri; quem proinde ab onere ipsi jam destinato immunem esse jussit, aliâ initâ ratione, ut spiritualibus animarum indigentis occurreretur: *Animi tamen tui moderatio, quæ supplicibus litteris, fuisque precibus, proposito honori se se subducere conata est, Nos de conferendæ dignitatis sententiâ deduxit; ita tamen, ut præclaram, quam gerebamus, de tuis meritis opinionem ampliùs confirmaverit, eoque te bonorum laudibus digniorem probaverit, quo studiosius, et enixius religiosam modestiam oblati præmiis antetulisti.*

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

De postulatis, quibus alia extraordinaria subsidia in Episcoporum levamen, seu aliqua honoris insignia, ad Ecclesiarum decus augendum, petuntur.

ANNO 1733. Episcopus Conceptionis de Chiloë in America retulit, intra Diœcesis suæ fines comprehendi Provinciam nuncupatam Chiloë, ex aliquot Insulis conflata, quas incolunt Catholici; hanc autem regionem tercentarum leucarum spatio ab Episcopali Sede dissitam esse; ideoque unum tantummodo Episcopum, Didacum Montenerum nomine, ausum fuisse eò se conferre; propterea quòd terrâ iter habere, ob insidias barbarorum periculosum; mari verò, longè sit periculosius. Addebat

in sua relatione Episcopus, jam à pluribus annis per eam Provinciam nemini Confirmationis Sacramentum fuisse collatum: quapropter instabat vehementer, ut aliquot Sacerdotibus, eò profecturis, à summo Pontifice potestas fieret ministrandi Confirmationis Sacramentum, adhibito tamen Oleo per Episcopum benedicto. Ejusmodi instantiæ ab aliis quoque Episcopis suarum Ecclesiarum statum referentibus ad Congregationem Concilii frequentes delatæ fuerunt. Et, quamvis eadem Congregatio tantâ non polleat auctoritate, ut simplici Sacerdoti expetitam facultatem possit tribuere; hinc tamen non fit, quin ipsa, perpensis probatisque propositæ instantiæ momentis, consilium suum et preces penes summum Pontificem interponere debeat, ut deprecanti Episcopo, quod justè postulat, indulgeatur. Superiùs fusè jam demonstravimus, Episcopum esse ordinarium Confirmationis ministrum; posse tamen hoc munus ex Pontificio Indulto simplici quoque Sacerdoti delegari, neque deesse hujusmodi concessionum, sive indultorum exempla: uti videre est *lib. 7. cap. 7. et cap. 8.* Quare omnis difficultas eo redigitur, ut justa ratio, et causa proponatur, ob quam dispensatio, sive indultum concedi meritò possit. Neque enim extraordinarii ministri expetenda est opera, ubi minister ordinarius per se ipsum agere valet; quemadmodum in rem nostram rectè perpendit Suarez in *3. part. D. Thomæ tom. 3. quæst. 72. art. 11. disp. 36. sect. 2. §. Tertia pars.* Quoties autem gens aliqua, sive diœcesis pars, deficiente ordinario Confirmationis ministro, Sacramentum hoc suscipere nequit, satis id esse dicendum est, ut extraordinario ministro, simplici nempe Presbytero, delegetur facultas illud administrandi per eum regionis tractum, adhibito tamen Oleo ab Episcopo benedicto; ut etiam rectè advertit Cardinalis de Lugo in *suis Responsis*

moralibus lib. 1. dub. 6. num. 4. En ejus verba : Causa requisita ad hanc concessionem, non debet offerre secum necessitatem simpliciter et absolute, cum hujus Sacramenti usus et susceptio non sit de necessitate salutis; sed sufficit, quod talis concessio necessaria existimetur, ut incolæ alicujus provinciæ, vel certè magna pars carere non debeat hoc Sacramento ex defectu ministri : quæ causa sufficiens judicari solet à Sede Apostolica ad hunc effectum. Huic autem fundamento et rationi nos ipsi adhæsimus, cum per nostras Apostolicas litteras in forma Brevis hujusmodi indulta tribuimus Archiepiscopo Limano, et Episcopo Quitensi; illi nimirum sub die 12. Februarii; huic verò 8. Junii 1751. Priori nempe facultatem fecimus designandi, deputandique Sacerdotem aliquem sive Secularem, sive Regularem, qui Oleo ab ipsomet Archiepiscopo benedicto Confirmationis Sacramentum administraret incolis loci de la Cerra del Sal nuncupati, in Indiis Occidentalibus, propterea quod ipsi Archiepiscopo non liceret ad eum locum, quamvis intra fines suæ Diocesis situm, appellere : alteri autem auctoritatem concessimus deputandi Religiosos ex Ordine Minorum S. Francisci strictioris Observantiæ, ut Oleo ab ipso itidem benedicto Christifideles incolentes loca ab ipsius residentiae loco valdè dissita confirmarent. Utramque tamen facultatem, seu indultum, decennii spatio conclusimus.

II. Ecclesias consecrare, ut cuique compertum est, ad diocesanum Episcopum pertinet : qui, si fortè consecrationem aggredi per se nequeat, potest ad eam peragendam alium Episcopum advocare; sed minimè ipsi licet, id muneris simplici Presbytero, etiam cum sacris Oleis per ipsum Episcopum benedictis, exequendum delegare : hujus quippe rei facultas uni Romano Pontifici reservata est, quemadmodum fusiùs evincunt Gonzalez in

Cap. Aqua, num. 3. et seq. de consecrat. Eccles. Van Espen *Jur. Eccles. part. 2. tit. 16. num. 10.* Pirhing *ad lib. 3. Decretal. tit. 40. cap. 3. §. 1.* Schmalgrueber *ad eumd. tit. §. 1.* Tamburin. *de Jur. Abbat. tom. 1. disput. 23. quæst. 7.* Qua in re annotatione planè dignum est, quod legitur in Concilio Hispalensi secundo, habito anno 619. cui præfuit S. Isidorus, ubi nimirum Agapii Cordubensis Episcopi factum, qui ad consecrandas Ecclesias quandoque simplices Presbyteros delegerat, tamquam adversus canonicas sanctiones attentatum, à Patribus improbatum, atque damnatum: *Septimo examine relatum est nobis: venerandissimum quondam Agapium, Cordubensis urbis Episcopum, frequenter Presbyteros destinasse, qui, absente Pontifice, Altaria, Basilicas consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse virum Ecclesiasticis disciplinis ignarum, et statim à seculari militia in Sacerdotale ministerium delegatum. Ergo, ne ultrà talis à nobis licentia usurpetur, communi sententiâ statuendum oportuit; scientes, quia, sicut Presbytero illicita consecratio est Allaris, ita et constitutio.* Insuper, si Ecclesia jam consecrata polluat, à nemine potest, præterquam ab Episcopo diœcesano, reconciliari: nec licet Episcopo hujusmodi Ecclesiæ reconciliandæ facultatem simplici Presbytero delegare, quantumvis aquam ab Episcopo benedictam adhibiturus esset; cùm hoc etiam summo Pontifici reservatum sit, ut simplici Presbytero facultatem reconciliandæ Ecclesiæ pollutæ, quæ prius fuerat consecrata, indulgere valeat: quemadmodum legere est in Decretali Gregorii IX. incipiente *Aqua de consecratione Ecclesiæ.* Porro illa verba, quæ prius fuerat consecrata, haud inconsultò adjecimus; nam, si simpliciter benedicta fuerit, tunc idem Gregorius IX. in *Cap. Si Ecclesia, de consecrat. Ecclesiæ,* statuit, nullâ præobtentâ delega-

tionem, per simplicem Sacerdotem, adhibitâ aquâ benedictâ, quam sanctam, sive lustralem vocant, posse Ecclesiam pollutam reconciliari.

III. Ex relationibus statûs Ecclesiarum, quas plurimas percurrimus, nunquam reverâ deprehendimus, aliquem Episcopum postulasse, ut sibi permitteretur alicujus Ecclesiæ consecrationem simplici Sacerdoti delegare. Haud tamen inficiabimur, extare exempla concessionum, sive indultorum, quibus summi Pontifices ex urgentissimis causis hujusmodi facultatem dederunt alicui simplici Sacerdoti, aliquo tamen gradu, vel dignitate decorato. Paulus III. Pontifex Maximus Abbati Ludovico, ejusque in Einsidlensis monasterii regimine successoribus, donec certæ rerum circumstantiæ manerent, consecrandarum Ecclesiarum tribuit facultatem. Litteræ Apostolicæ datæ fuerunt die 18. Decembris 1542. et deindè confirmatæ à summo Pontifice Pio IV. die 9. Februarii 1562. quarum hæc sunt verba: *Quod ipse Ludovicus, et pro tempore existens Abbas monasterii hujusmodi, durantibus dictis hæresibus, præfatum monasterium, et quæcumque ad illud pertinentia, Ecclesias, Oratoria, Cæmeteria, et loca hactenûs consecrata, et benedicta, quovis modo pro tempore polluta, reconciliare, et nondum consecrata, et benedicta, necnon Calices, Patenas, Libros, Vestimenta, et alia mobilia, ac etiam Tabernacula custodiæ Eucharistiæ consecrare, et benedicere.*

IV. At, si in Episcoporum relationibus exempla non occurrunt eorum, qui auctoritatem petierint delegandi simplici Presbytero consecrationem Ecclesiæ, quam ipsi justo aliquo impedimento detenti peragere nequirent, non tamen desiderantur similia illustrium Abbatum exempla, qui in relatione statûs suarum Abbatiarum rogarunt, ut sibi liceret subjectas sibimet Ecclesias solemni ritu dedicare:

tum scilicet ut Episcopum, quem advocare potuissent, itineris molestiâ levarent, ac nimis sumptibus in id necessariis parcerent; tum etiam ut hoc spiritualis solatii genus præberent Fidelibus suæ jurisdictioni subjectis, atque cupientibus Prælatum suum intueri, solemnem hunc actum Augusto ritu peragentem. Celebris planè est Campidonensis monasterii Abbatia, quemadmodum noscere licet ex Analectis Patris Mabillon, in *Itineris Germanici descriptione*. De illius antiquitate, privilegiis, atque prærogativis insignibus, fusiori calamo agit Bruschi in *serie monasteriorum Germanicæ illustrium*. Abbatialis Ecclesia fuerat ab Hadriano I. Pontifice consecrata: at, cùm seculo decimo septimo, Suecico bello sæviente, fuerit solo æquata, indeque à fundamentis præclaro planè ædificio restituta, ideoque oporteret, ut novum Templum solemni ritu inauguraretur; Campidonensis Abbas facultatem sibi fieri petiit eandem consecrandi, pluribus, et satis validis allatis momentis rationum, atque inter alia exponendo, novam Ecclesiam fuisse gravibus monasterii sumptibus restitutam, populosque incredibili quodam gaudio perfusum iri, si viderent, consecrationis ritum ab ipsomet eorum Præsule peragi. Nos autem, his omnibus perpensis, atque præsertim hoc minimè futurum primum ejusmodi concessionis exemplum, dum, præter superiùs commemoratum, novimus, Abbatem Corbejensem plures ex Apostolico indulto Ecclesias consecrasse, Apostolicas litteras ad Campidonensem Abbatem expediri jussimus, datas die 12. Martii 1748. in quibus hæc verba leguntur: *Hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi eandem Ecclesiam monasterii Campidonensis, juxta præscriptum in Rituali Romano, servatis aliàs de more servandis, recepto priùs Oleo sacro ab Episcopo benedicto, pro hac vice tantum, consecrandi facultatem auctoritate*

*Apostolicâ tenore præsentium tribuimus et imper-
timur.* Itaque sequenti mense Majo, solemnî, ac
planè splendidâ Ecclesiasticâ pompâ, novi Templi
consecratio per Abbatem celebrata fuit.

V. Ex hæcenus narratis facilè intelligent Abba-
tes, aliique Prælati inferiores, jurisdictionem quasi
Episcopalem exercentes, si qui fortè in suis rela-
tionibus hujusmodi facultatem consecrandi Ecclesias
postulare deliberaverint, quid sibi responsi expec-
tare valeant à Congregatione Concilii. Siquidem
ipsis demonstrandum erit, hujus generis indulta
difficilè admodum ab Apostolica Sede concedi, nec
nisi justis de causis, ac certis urgentibus circum-
stantiis, atque legitimis adjectis conditionibus aliàs
impertita fuisse. Non eamdem profectò difficulta-
tem fore dicemus, ubi agatur de facultatibus, quas
sibi quandoque indulgeri petunt Episcopi, ut sci-
licet aliquem Sacerdotem delegare possint ad re-
conciliandas Ecclesias consecratas, quæ casu aliquo
pollutæ fuerint: siquidem Innocentius IV. in suis
Commentariis ad Cap. Aqua, de consecrat. Eccles.
pro hujusmodi concessionum usu amplissimum te-
stimonium tulit: *Audivimus ante, quòd Papa plu-
ribus Episcopis indulsit, quòd per simplices Sacer-
dotes possent reconciliare Ecclesias, aquâ tamen
primùm per Episcopum benedictâ.*

VI. Præstantiora honoris insignia, quæ aliquando,
ad Ecclesiarum suarum decus augendum, concedi
sibi postularunt Episcopi, hæc sanè dicenda sunt,
nimirum erectæ Crucis prælatio, et usus Pallii cer-
tis anni diebus; et in sacris quibusdam actionibus
in Pontificali Romano descriptis, quamvis Ecclesiæ
non Metropolitana, sed simplici Cathedrali præes-
sent. De his quidem hoc ipso in Opere jam actum
fuit, nimirum *superiori lib. 2. cap. 6.* nec nobis
unquam in mentem venisset eorum tractationem
resumere, nisi Episcopus Quinquecclesiensis in Hun-

garia Pallium sibi concedi impensius rogasset in relatione statûs Ecclesiæ suæ, ad quam, nobis jubentibus, rescriptum fuerat, nos minimè prætermissoiros exhibitas preces sedulò expendere.

VII. Itaque ex his, quæ superiùs diximus, nonnulla hic repetenda necessariò ducimus. Primò videlicet, quamvis Pallium sacrum sit insigne Romano Pontifici præcipuum, cœpisse tamen Romanos Pontifices illud ipsum indulgere, non omnibus quidem Archiepiscopis, sed paucis quibusdam, et ea fortasse de causa, quòd hi ab ipsis constituerentur Vicarii Apostolici: quapropter vetustioribus temporibus uni per universam Galliam Arelatensi Archiepiscopo Pallium concessum legitur, in Hispaniis Hispalensi, Salonitano in Dalmatia, Ravennati in Italia, Siracusano in Sicilia, Calaritano in Sardinia, uti eruditè demonstrat Cardinalis Bona *Rerum Liturgicarum lib. 1. cap. 24.* pergitque Thomassinus *de Beneficiis part. 1. libro 2. capite 54. numero 7.* et octavo dumtaxat eunte seculo eam obtinuisse consuetudinem, ut omnibus indiscriminatim Archiepiscopis Pallium indulgeretur; quemadmodum videre est *tom. 2. Operum posthum. Mabillonii*, ubi inserta legitur erudita Dissertatio Theoderici Ruinart *de Pallio Archiepiscopali*, pag. 457. cap. 11.

VIII. Secundò iterùm dicimus, per ea quoque tempora, quibus haud omnes indiscriminatim Archiepiscopi Pallio decorabantur, sed perpauci, et insigniores, quique insuper in provinciis munere Vicarii Apostolici fungebantur, à Romanis Pontificibus etiam simplices quosdam Episcopos fuisse Pallio insignitos. Hujusce rei exempla afferuntur à Cardinali Bona *loc. cit.* idque ipsum animadversum quoque fuit à Garnerio *in Appendice ad Librum Diurnum dissert. 3. num. 26. in notis ad cap. 4.* Porro, quidquid sit de Pallii concessionibus, quæ à nonnullis traduntur per Sanctum Linum, aut per San-

clum Silvestrum indultæ, uti videre est apud Sandinum in *Vita S. Marci Papæ*, nos libenti animo assentimur Cardinali Baronio *ad ann. 336. et Pagio Breviar. Gestor. Rom. Pont. tom. 1. in Vita S. Marci*, qui auctoritate libri Pontificalis primum exemplum concessionis Pallii, simplici Episcopo factæ, acceptum referunt S. Marco Papæ, qui hoc insigni donavit Episcopum Ostiensem, ob eam, quâ jam tum fruebatur, prærogativam consecrandi Romanum Pontificem, qui non antea Episcopus inunctus fuerat. Et sanè in hæc usque tempora Ostiensis Episcopus utroque potitur honore, consecrandi nimirum Pontificem, uti alibi diximus, simulque gestandi Pallium ea tantummodo in functione. Quapropter, cum Pontifex Ostiensi Episcopo Pallium elargitur, inter cetera, hæc ad eum verba dicit: *ut eo utaris in Consecratione summi Pontificis*: uti advertunt bon. mem. Cardinalis Petra *tom. 5. ad Constit. 3. Pii II. sect. unic. et recentior Catalanus in suis Comment. ad Pontifical. Roman. part. 1. tit. 14. §. 3. num. 5.* Nec spernendum est, quod legitur apud Robertum in *Supplemento ad Sigebertum*, ubi disserens de Pallio, quo utitur Ostiensis Episcopus, inquit: *Habet Pallium solummodo ad ea, quæ pertinent in Ordinatione, et Consecratione Romani Pontificis*: quod ipsum refertur ab Alteserra in *Commentariis ad Cap. Cum in juventute, de præsumptionibus.*

IX. Tertiò recognoscimus, vehementissimas in Ecclesia olim exarsisse contentiones inter Episcopos Suffraganeos Pallium consecutos, et Archiepiscopos, quibus illi subdebantur, utrâque tamen parte minus rectè contendente. Autumarunt siquidem nonnulli simplices Episcopi, qui Pallio fuerant decorati, se propterea subtractos fuisse à jurisdictione Metropolitanæ, cui subdebantur, seque posse Archiepiscopos appellare et inscribere: quemadmodum noscere licet apud de Marca *de Concordia lib. 7. cap.*

23. num. 7. ex Garnerio præcitato loco num. 32. et 33. Thomassino de Beneficiis part. 1. lib. 2. cap. 56. num. 11. du-Cangio in suo Glossario recentioris editionis tom. 5. verb. Pallium §. Episcopis, ubi etiam subdit, hanc veluti regulam nonnullos inducere voluisse, ut inter æquales, nimirum inter duos Pallio utentes, is præcedere deberet, qui primus Pallium fuisset consecutus. Hæc, et alia injustè præsumpta, sunt contra mentem summorum Pontificum, qui, dum Pallio honestarunt aliquem Episcopum, nunquam in animo habuerunt, hujus tantummodo indulti vi, Episcopum Pallio insignitum subducere à Metropolitani sui jurisdictione, vel quidquam de hujus juribus, aut præeminentiis detrahere, sed in eo dumtaxat Episcopi decus augere, ut in quibusdam solemnibus actionibus, certisque designatis diebus, licèt Archiepiscopali titulo et jure destitutus, posset Pallium inducere. Injustam itidem causam tuebantur Metropolitani, qui, ut sartam tectamque suam jurisdictionem servarent, ausi sunt aliquando contendere, ne à Pontifice Pallium ulli Suffraganeorum concederetur, nisi suus, et comprovincialium Episcoporum consensus accederet: integrum enim semper esse debet Romano Pontifici, hujusmodi sacris honoris insignibus condecorare quemlibet Episcopum, absque eo quòd alienum arbitrium investigare ac sequi teneatur.

X. Quartò tandem hîc denuò subdimus, Romanos Pontifices, dum Suffraganeos Episcopos Pallio honestarunt, omni studio et sollicitudine cavisse, ne ullum Metropolitani afferrent præjudicium quoad ipsorum auctoritatem, jurisdictionem, et præeminentiam, in suffraganeos Pallio decoratos obtinendam. Perspectissima hujusce rei argumenta habentur superiori lib. 2. cap. 6. et in præcitata quoque Dissertatione Patris Ruinart de Pallio Archiepiscopali pag. 487. tom. 2. Oper. posthum. Patris Mabillonii.

stetensi Episcopo nos justis et gravibus de causis
 ultum concessimus Crucem sublimem præsefe-
 ndi, his tamen additis conditionibus: *Non tamen
 præsentia Archiepiscopi, nisi de ipsius consensu,
 salvo in omnibus jure Metropolitico*: uti videre
 in nostra Constitutione *Ad Pastoralis*, num. 133.
Bullarii nostri tom. 1. Simile privilegium, unà cum
 ero utendi Pallio præfinitis functionibus, et die-
 s, nos ipsi concessimus Episcopo Warmiensi et
 mbiensi, ob eas causas, quas in nostris Litteris
 censuimus. Quia verò Episcopus hic Apostolicæ Sedi
 mediatè subjectus est, non oportuit pro Metro-
 litani juribus quidquam cavere: verumtamen ipsi
 edictum fuit, ne extra diœcesis suæ fines ob-
 tis honoris insignibus uteretur, quamvis Ordi-
 rii loci consensus accederet, neve in Regni, aut
 Sacri Romani Imperii comitiis, ac ne in ipsa
 idem sua Diœcesi, quoties aliquis Sacræ Romanæ
 clesiæ Cardinalis, aut Apostolicæ Sedis Nuntius
 esset; quemadmodum legere est in nostra Consti-
 tutione *Romana Ecclesia*, quæ prima est in *sup-
 plemento ad tom. 3. nostri Bullarii*. Denique, si Her-
 polensi Episcopo, Moguntini Archiepiscopi Suffra-
 neo, Pallii honorem detulimus, id præstitimus
 sce additis cautionibus: *Salvo in omnibus jure
 metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ, illiusque Archie-
 scopi pro tempore existentis, et nihil immutato
 æcedentiæ ordine inter ipsos Herbipolenses, alios-
 que Episcopos, sive ejusdem, sive alterius provin-
 æ, hactenus de jure, usu, aut consuetudine in
 ipsis functionibus, concessibus, aut comitiis
 utari solito*: uti perhibent nostræ Litteræ quæ
 m. 4. *Bullarii nostri* inserentur.

XI. Qua quidem in re illustria secuti sumus duo-
 rum Prædecessorum nostrorum exempla, nimirum
 sancti Leonis IX. et Alexandri II. Romanorum Pon-
 tificum. Quod enim ad S. Leonem attinet, cùm

anno 1006. Francofurti habitum fuisset Concilium ad erectionem novi Episcopatus Bambergensis stabilendam, uti videre est apud Cardinalem Baronium *ad præindicatum annum*, ubi ejusdem Concilii acta refert, cùmque territorium, quod novo Episcopatu fuerat in diœcesim designatum, subjectum antea fuisset Herbipolensi Episcopo, hic sanè vehementer erectioni obstiterat: at eam impedire nequivit, cùm et S. Henricus I. Imperator opportunos fundos, et annuos redditus ad novum Episcopatum erigendum contulisset, et Joannes Papa XVIII. seu XVI. suam in id interposuisset auctoritatem; quemadmodum noscere licet apud Barre in *Historia Generali Germaniæ tom. 3. pag. 563.* Licet autem nunc temporis Episcopatus Bambergensis Apostolicæ Sedi immediate subjectus sit, nullique proinde subdatur Archiepiscopo, uti videri potest tum apud Jacobum Wilhelmum Imhofium in *Notitia Sacri Romani Germanici Imperii lib. 3. cap. 3. pag. 117. num. 5.* tum apud Miræum in *Notitia Episcopatum Orbis Christiani verb. Bambergæ*; at superioribus temporibus Bambergensis Episcopus Suffraganeus erat Moguntinæ Archiepiscopalis Ecclesiæ. Itaque Henricus II. petiit à summo Pontifice Leone IX. ut Bambergensi Episcopo Pallium quibusdam solemnioribus diebus adhibendum indulgeret. Annuit autem Pontifex, tum ut votis obsecundaret Imperatoris id vehementer optantis: *rogatu Filii dilectissimi nostri Imperatoris Henrici*: tum quia in Ecclesia Bambergensi humatus fuerat Clemens II. Pontifex, ejusdem Ecclesiæ antea Episcopus: *pro veneratione Antecessoris nostri piæ memoriæ Domini Papæ Clementis, primùm ejusdem urbis Episcopi*: tum denique in piam recordationem S. Henrici I. Imperatoris, qui, uti adnotatum est, Episcopatum fundaverat: *præfatæ Ecclesiæ constructoris benignissimi.* Verùm, quia, uti præmonuimus, Bambergensis Ecclesia tunc erat Moguntinæ subjecta,

idcirco Pontifex clausulam hanc superaddidit : *salvâ auctoritate dominæ Metropolitanæ Moguntinæ Ecclesiæ* : quemadmodum videre est apud Papebrochium in *Conatu Historico de Romanis Pontificibus*, ubi de Clemente Papa II. agit. Quod autem spectat ad Alexandrum II, hic privilegium gestandi Pallium indulsit Burcardo Alberstadiensi, cujus Ecclesia et tunc erat, et nunc quoque est ejusdem Moguntinæ Metropolis suffraganea. In hujus autem concessionis Diplomate relato à Leibnizio tom. 1. *Scriptor. Brunsvicen.* pag. 126. hæc leguntur : *salvâ auctoritate, et magisterio sanctæ Metropolis Moguntinæ Ecclesiæ, salvo quoque fratrum tuorum Coëpiscoporum et ordine et loco.*

XII. His positis notionibus, propiùs accedentes ad expendendam Pallii postulationem, quam Quinqueecclesiensis Episcopus in relatione statûs suæ Diœcesis proposuit, quamque Congregatio Concilii ad nos detulit; hoc primùm profitebimur, si quando nos eandem duxerimus admittendam, cùm minimè ignoremus, Episcopum Quinqueecclesiensem inter Suffraganeos Archiepiscopi Strigoniensis recenseri, non aliter à nobis optatum illi privilegium concessum iri, quàm salvo, ut par est, jure et auctoritate memorati Archiepiscopi, aliisque additis cautionibus omninò necessariis, ne in Episcoporum ordinem turbæ contentionesque immittantur.

XIII. Redactâ autem quæstione ad ipsius petitionis merita, et ad æquitatem concessionis, enuntiatio semper modo temperandæ, illud in discussionem venire potest, ubi Pallium, quod expetit Quinqueecclesiensis Episcopus, eidem indulgeatur, an id reputari debeat privilegium, quo nunquam illius prædecessores gavisi fuerint; an potius redintegratio ad prærogativam aliàs eisdem prædecessoribus concessam, uti plures autumant : quibus etiam curæ est animadvertere, haud mirandum esse, si desiderentur monumenta expostulati obten-

tique Pallii ab Episcopis Quinquecclesiensibus , propterea quòd Quinquecclesiensis civitas fuerit anno 1543. à Turcis occupata , et nonnisi anno 1686. Catholicorum armis ex illorum manibus vindicata : illius notitiis , monumentisque omnibus ita turbatis , atque in omnem partem dispersis , ut , licèt Quinquecclesienses Episcopi Pallio usi fuissent , nil mirum foret , nullum superesse hujusce rei vestigium. Adeatur Peterffy *Synodor. Hungar. part. 2. pag. 412* in Præfatione ad Synodum Diœcesanam , à Quinquecclesiensi Episcopo habitam anno 1714.

XIV. Illud certum est , Calanum Episcopum Quinquecclesiensem seculo XII. tantâ probitatis famâ excelluisse , ut ipsi Apostolica Sedes Pallii honorem detulerit : ejus rei amplissimus testis est Innocentius III. in sua epistola , quæ in editione Bosqueti habetur *lib. 1. num. 12* ac etiam in librum Decretalium relata est *in Cap. Cùm in juventute , de præsumptionibus* , ejus hæc sunt verba : *Cùm in juventute sua Quinquecclesiensis Episcopus adeo se maturum , honestum , et providum exhibuerit , ut ab Ecclesia Romana meruerit Pallio decorari.* Cùm autem subinde idem Calanus , jam ætate confectus , aulicis machinationibus impetitus , à Bala III. et Emerico Hungariæ Regibus accusatus fuisset de incestuoso stupro nepti illato , hujusce criminatio- nis notione Episcopo Auriensi ab Innocentio III. Pontifice delegata , triumphavit accusati Antistitis innocentia , cui , juxta vigentem tunc temporis disciplinam , canonica purgatio delata fuit ; uti deprehenditur *ex præfato Cap. Cùm in juventute , de præsumptionibus , et ex Cap. Cùm in juventute , de purgatione canonica.*

XV. Satis id fuit Auctori *Topographiæ magni Regni Hungariæ* , ut assereret , Pallium esse prærogativam specialem Quinquecclesiensis Episcopi :

Præcipua loci hujus Antistitum prærogativa est, quòd Pallio, solis Archiepiscopis, Patriarchis, et Papæ proprio, donari soleant. Ornamentum hoc sanè peregrinum, quia paucissimis in Orbe Episcopis concessum: quemadmodum videre est lib. 3. cap. 14. §. 5. Satis et id habuerunt Canonistæ Germanici, ut idem affirmarent; uti videre est apud Pirhing. in lib. 1. Decretalium tit. 8. num. 3. Anaclet. ad eundem tit. num. 4. Pichler eodem tit. num. 3. Schmalzgrueber num. 4. §. Ex speciali Sedis. Imò id unum in eandem sententiam impulit quoque alios ex aliis nationibus Canonistas, veluti Alterserram præcitato loco, Vallens. ad tit. Decretal. de auctoritate et usu Pallii §. 1. num. 6. Azorium Institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 34. quæst. 3. At, qui attentius expenderit memoratam Pallii concessionem, quâ Quinqueecclesiensis Episcopus honestatus fuit, in eam faciliè sententiam deveniet, nil aliud illam fuisse, quàm personale indultum, quod simul cum indultarii Episcopi vita evanuerit: quemadmodum scitè animadvertit Cardinalis Ostiensis in Summa ad tit. de auctoritate et usu Pallii num. 3. ubi sic ait: Aliquibus etiam conceditur (Pallium videlicet) ex privilegio personali sicut Quinqueecclesiensi, ut infra de præsumptionibus, Cap. Cum in juventute. Sed hoc extinguitur cum persona.

XVI. Quapropter, si Pallii honorem Quinqueecclesiensi Episcopo deferemus, concessionis nostræ fundamentum statuemus partim in debita veneratione erga Sanctum Fundatorem illius Ecclesiæ, nimirum Sanctum Stephanum Hungariæ Regem, cujus Diploma, in eam rem editum, impressum est apud Inchoffer *Annal. Eccles. Regn. Hung. pag. 290. et in Topographia ejusdem Regni pag. 270.* partim etiam in recensita quasi communi opinione, quâ vulgò creditum est, realem fuisse, non autem personalem, quæ olim Episcopo Quinqueecclesiensi concessa fue-

rat, Pallii prærogativam; præterea in iteratis precibus ex parte Quinqueecclesiensium Episcoporum hac de re ad Sanctam Sedem delatis; denique in studiosis officiis, quibus hoc idem à nobis postulavit Charissima in Christo Filia nostra Maria Theresia nunc Hungariæ Regina in Romanorum Imperatricem electa. Similia enim rationum momenta aliàs expenderunt, probaruntque Prædecessores nostri, dum petitionibus Pallii per Episcopos propositis annuerunt: ut patet ex ipso superiùs memorato exemplo concessionis Pallii Bambergensi Episcopo factæ. Si quis autem collecta inspicere cupiat exempla concessionum Pallii, quas Romani Pontifices contulerunt in Archiepiscopos per ea tempora, quibus Pallii honor, non omnibus, sed paucis tantummodo Archiepiscopis tribuebatur, vel in simplices Episcopos, non minùs ob præclara eorum merita, qui huiusmodi insignibus decorabantur, quàm ob interpositas pro iis preces ab Imperatoribus, vel Regibus; legat Opus de *Potestate et Politia Ecclesiæ*, eruditè compositum à Patre Bianchi, tom. 5. part. 1. lib. 3. cap. 2. §. 2. num. 5. et eodem cap. 2. §. 4. num. 11.

XVII. Latini titulares Patriarchæ, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, et Hierosolymitanus, quemadmodum et Archiepiscopi in partibus, Pallii honore non fruuntur: usus enim Pallii propriæ ejusque provinciæ finibus circumscribitur, ut constat ex titulo Decretalium de auctoritate et usu Pallii: hi autem omnes extra provinciam suam commorantur. Sanè, pervolutis Diariis rerum Consistorialium, unum tantummodo offendimus exemplum concessionis Pallii, quâ præfatos quatuor Patriarchas decoravit Clemens X. Pontifex in Consistorio secreto, habito die 20. Aprilis 1671. uti narratur in Diariis manuscriptis Fulvii Servantii in Pontificio Sacello Cæremoniarum Magistri tom. 4.

Verum ea censenda est peculiaris gratia præfatorum tunc existentium Patriarcharum personis tributa. Et quidem exemplum illud minimè secuti sunt successores Pontifices, quibus satis fuit, Patriarchis et Archiepiscopis *in partibus* designatis et consecratis indulgere, ut, absque honore Pallii, Patriarchæ et Archiepiscopi appellari, eoque titulo uti possent, non obstante contrariâ sanctione Innocentii III. Pontificis *in Cap. Nisi specialis, de auctoritate et usu Pallii*. Clemens XI. Pontifex Patriarcham Antiochenum constituit celebrem Cardinalem de Tournon, cum ipsum ad Sinas Apostolicum Legatum misit, et eidem non detulit Pallii honorem. Nos verò Papiensi Episcopatui titulum Archiepiscopi Amasiensis perpetuò univimus; uti videre est in nostra Constitutione *Ad supremam*, 74. tom. 1. *nostri Bullarii*. Cum autem anno 1753. Carolus Franciscus Durinum, nunc S. R. E. Cardinalem, ad Papiensem Episcopatum promovissemus, et oblata nobis in Consistorio fuisset instantia, ut ipsi honorem Pallii concederemus, petitioni quidem annuimus; sed factâ tamen declaratione, nos ei Pallium deferre, non quidem ob titulum Archiepiscopi Amasiensis, sed ob privilegium Papiensis Ecclesiæ, cujus Episcopus ex iis est perpaucis, qui ab antiquis temporibus in quasi possessione hujusmodi concessionis esse dignoscuntur.

XVIII. De Orientalibus Patriarchis Catholicis aliàs disceptatum fuit, an, si Pallium Latinum exposcerent, id eis indulgendum foret; in relationibus enim statûs suarum Ecclesiarum, ad Congregationem de Propaganda Fide de more transmissis, adinventæ quandoque fuerunt ejusmodi Pallii petitiones. Advocatorum Consistorialium Collegio adscripti, à Clemente XI. Pontifice jussi fuimus rem expendere; eaque demùm in particulari Congregatione, habitacorum ipso Pontifice, ad examen revocatâ, affirma-

tivum prodiit responsum , et consequenter Pontifex Latinum Pallium Patriarchæ Alexandrino concessit. Quæ à magno hoc Pontifice indulta fuit Pallii concessio , viam veluti nobis stravit ad similes concessionem Pontificatûs nostri tempore expediendas : inter quas et illa recensenda est , quâ hoc ipso anno vertente Patriarchæ Armenorum in Cilicia Pallium detulimus in Consistorio habito die 22. Julii 1754. Quia verò , dum hujus Prædecessorem Pallio decoravimus in Consistorio diei 23. Septembris 1750. Allocutionem habuimus , quâ universa rei materies continetur , optimùm censuimus hîc eam per extensum apponere :

VENERABILES FRATRES.

Septimus supra trigesimum jam præterit annus , ex quo , cum Samuel Capasulis Patriarcha Alexandrinus , post ejuratum schisma , Pallii honorem à Prædecessore nostro fel. record. Clemente Papa XI. per legitimum Procuratorem humillimè petiisset , placuit eidem summo Pontifici plurimum S. R. E. Cardinalium , ac Prælatorum , quos inter Nos ipsi fuimus cooptati , Congregationem coram se habere.

Congregatorum autem , uti evenire solet , non una fuit opinio , atque sententia. Putabant quippe nonnulli , honorem Latini Pallii Patriarchis , atque Archiepiscopis Græcis minimè convenire : alii contrâ , numero licèt longè minores , inter quos fuimus et Nos , factu optimum judicabant , Pallium Patriarchæ Græco , si de ejus fidei integritate constaret , idemque humillimas huic Sanctæ Sedi præces porrigeret pro consequendo Pallio , quod proprium dignitatis suæ est ornamentum , Pallium , inquam , concedere. Inter plurimas , quæ ad hanc sententiam confirmandam tunc allatæ sunt rationes , potissima ex Sancti Gregorii Magni gestis petita fuit. Cum enim Orientales

Illyrici Ecclesiæ Græco ritu procul dubio uterentur, nihilominus tamen Magnus ille Pontifex Pallium mittere ad Joannem primæ Justinianæ Archiepiscopum non dubitavit: Ratam nos ejus Consecrationem habere, dirigentes Pallium, indicamus: quemadmodum in ejus epistolis legitur tom. 2. Operum edit. Parisiens. ann. 1705. lib. 2. indict. 10. epist. 22. col. 585. Hoc ipso honore decoratum etiam fuisse ab eodem summo Pontifice Joannem Corinthiorum Episcopum, Metropolitam Helladiæ, liquet ex alia ejus epistola ibid. lib. 5. indict. 13. epist. 57. col. 788. in qua hæc habentur: Pallium, sicut per epistolam postulastis, direximus. Andreæ etiam antiqui Epiri Metropolitam honore Pallii donatum, testatur ejusdem summi Pontificis epistola data ad Episcopos ejus Provinciæ, ibid. lib. 6. indict. 14. epist. 8. col. 797. in qua, inter alia, hæc leguntur: Andreæ Fratri, et Coëpiscopo nostro Pallium nos direxisse cognoscite. Et, ut ad tempora minùs remota descendamus, tradidit Innocentius III. summus Pontifex Cardinali à se in Armeniam Legato Pallium, ut eo Joannem Patriarcham Armeniæ Catholicum ornaret; uti ex epistola deprehenditur ejusdem Patriarchæ relata inter Gesta illius summi Pontificis num. 117. ubi hæc habentur: Pallium à Vestra Beatitudine delegatum, solemnitate celebri, ac cum omni humilitate suscipientes, promissimus etc. Cui exemplo conforme aliud est Gregorii IX. qui et ad Patriarcham Armenorum Pallium transmissit, et, id ut faceret, se se ideo permotum dixit, quia à summis Pontificibus Decessoribus suis sic factum fuisse constabat, epist. 398. apud Raynald. ad annum 1239. num. 83. Petikum à te Pallium, quod olim Antecessoribus tuis fuit ab Apostolica Sede concessum, jam quasi præ nimia vetustate consumptum etc. Fraternitati tuæ per Nuntios mittimus antedictos.

Itaque, cùm his exemplis adductus prædictus Decessor noster Clemens XI. præfato Samuëli Capasulis

Patriarchæ Alexandrino Pallium concedere statuisset; Nos, qui eo tempore Advocati Consistorialis munereungebamur, delecti fuimus, ut illud in semipublico Consistorio pro eodem Patriarcha postularem. Cui petitioni annuens summus idem Pontifex, post habitam piam, eloquentemque more suo Orationem, Pallium concessit. Integra eorum actorum series refertur tum inter Consistoriales laudati Pontificis Orationes, publicâ luce donatas, à pag. 139. ad pag. 156., tum inter ejusdem Brevia et Epistolas typis impressas tom. 2. pag. 316. et seq. Hisce ergo vestigiis Nos pariter inhærentes, cum tempore nostri Pontificatus Romam venisset Petrus Abrahamus Vartabiet, qui, cum esset Archiepiscopus Alepinus, ab Armenis Catholicis postulatus fuerat in Patriarcham Armeniæ minoris, atque Ciliciæ, post confirmatam ejusdem electionem, admissamque in semipublico Consistorio, majori quâ potuit solemnitate, Pallii petitionem, manibus ipsi nostris in Pontificia, quam in Festo Conceptionis B. Mariæ Virginis Immaculatæ celebravimus, Capella Pallium illius humeris imposuimus. Neque ipsum solum, sed in aliis postea semipublicis Consistoriis Cyrillum Patriarcham Antiochenum Græcorum Melchitarum, et Simonem Petrum Evodium, qui à Damascena Ecclesia ad Patriarchatum Antiochenum Maronitarum evectus fuerat, quorum uterque Pallium à Nobis per legitimos Procuratores suos instanter, atque humiliter postulaverat, post confirmatam ipsorum electionem, pari honore decoravimus.

Porro, cum ex hac ad meliorem vitam concesserit prædictus Petrus Abrahamus Vartabiet, Archiepiscopi Armeni, Clerus, et populus, juxta Orientalem disciplinam, ad supplendas defuncti Patriarchæ vices postulaverunt Jacobum Vartabiet, qui Alepinam Ecclesiam aliquot annos egregiè administravit, sibi que Petri nomen assumpsit. Illorum verò postulationem cum Nos, audito prius Congregationis

de *Propaganda Fide* suffragio, admiserimus, ejus nunc nomine per legitimum *Procuratorem Pallium* à Nobis enixis precibus petitur. Novus hic Patriarcha vir profectò est magni meriti; Archiepiscopalem Alepinam Ecclesiam rexit multa cum laude; pro amplificanda Fide Catholica Galatæ, Angoræ, et Alepi plurimum laboravit; multasque persecutiones ab hæreticis excitas pertulit, cum ter carceribus inclusus, et bis in exilium fuerit amandatus. Quibus meritis illud etiam accedit, quòd eum Patriarcham habuit sibi proximè superiorem, qui à Nobis honore Pallii donatus est. Neque quidquam inter utrumque discriminis intercedit, nisi quòd ille Pallium impetraturus Romam venit, ipse per se; hic terò per *Procuratorem* à se ad id muneris legitime destinatum eandem à Nobis gratiam humiliter deprecatur. Qua in re quidquid antiquioribus temporibus factum sit, quibus, ut notat eruditus Scriptor Petiti in suis adnotationibus ad Pænitentiale Theodori, honor Pallii minimè concedebatur, nisi iis, qui Romam venissent, eumque per se à summo Pontifice petiissent; pluribus tamen abhinc seculis consuevit Apostolica hæc Sedes Pallii honorem etiam per *Procuratorem* petentibus concedere, sublatà quoque consuetudine, sequentibus temporibus introductà, Legatum mittendi, quoties absenti petentique Pallium elargiebatur.

Itaque Pallium, quod electus Patriarcha minoris Armeniæ, atque Ciliciæ à Nobis postulavit, concedimus: sermonemque hunc nostrum concludimus, ejus *Procuratori* injungentes, ut id ipsum nostro nomine eidem Pallium tradens dicat, quod Nos ipsi Decessori suo præsentì olim diximus; scilicet, Pallium non esse duntaxat dignitatis ornamentum, sicuti scripsit Sanctus Isidorus ad Erminium, juxta interpretationem Habert in notis ad Pontificale Græcorum, sed textum esse lanà, non lino, et circa

Tom. IV. 6

collum deferri, ad eam ovem significandam, quam, cum esset amissa, bonus Pastor quæsit, invenit, suisque humeris impositam ad ovile reportavit.

XIX. Exhibitum nobis non ita pridem fuit exemplum Litterarum Apostolicarum Leonis Papæ X. anno 1515. typis Cameralibus impressum, quibus Maronitarum Patriarchæ tunc existenti, nomine Petro, Pallium conceditur, idemque de Corpore Beati Petri sumptum cum ipsis Litteris eidem transmitti dicitur. Datæ sunt Litteræ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1515. Kalendis Augusti, Pontificatûs Leonis anno tertio. Leoniana concessio tum nobis, tum fortè ceteris vocatis ad examen de Pallio Latino concedendo, aut non concedendo Patriarchis Orientalibus, ignota erat: at, quatenus ejus notitiam habuissemus, nullum in ea à nobis præsidium constitutum fuisset. Maronitæ quippe in sacris indumentis Latinos ritus, et mores sequuntur; veluti desumitur ex epistola Innocentii III. ad Jeremiam Patriarcham Maronitarum, quæ scripta fuit anno 1215. et cujus initium est *Quia Divinæ Sapientiæ bonitas*. En verba epistolæ: *Statuentes, ut Pontifices in Maronitarum terminis constituti vestibus, et insigniis Pontificalibus sibi congruentibus, juxta morem Latinorum, utantur, Ecclesiæ Romanæ consuetudinibus se in omnibus studiosius conformantes*. Qua de causa tum ipse Innocentius, tum ceteri ejusdem Successores, et ipse quoque Leo X. sacra Paramenta, Calices, et Patenas, Romano more elaboratas, tum ad Patriarchas Maronitarum, tum ad ipsum Petrum liberaliter et muneris titulo transmiserunt, ut eis in re sacra uterentur; veluti colligitur ex memorati Patriarchæ epistolis ad eundem Pontificem Leonem X. relatis tom. 14. Collectionis Conciliorum Labbei col. 346. et seq. Quibus sedulò perpensis, nemo est qui non videat, Leonis factum erga Petrum Patriarcham

Maronitarum, ineptum potuisse existimari ad comprobandum, quòd aliis Patriarchis Orientalibus, diversum omninò ritum sequentibus, Latinum Pallium concedi deberet. Aptius pro ea re comprobanda profectò fuisset monumentum, quod præteritis mensibus invenimus inter Regesta Congregationis de Propaganda Fide: invenimus enim, die 9. Junii 1642. inter Theologos, et Canonistas, ad examen accitos, sermonem habitum fuisse de concedendo, aut denegando Patriarchis Orientalibus Latino Pallio, quoties, emissâ Fidei Professione, pro eo obtinendo preces et instantiæ fuissent exhibitæ, et communi calculo resolutum fuisse pro Pallii concessione, ad tramites textûs *in Cap. Antiqua, de privilegiis*: licèt enim tempore, quo prodiit prædicta Decretalis, duo Patriarchæ essent Latini, Constantinopolitanus videlicet, et Antiochenus, reliqui tamen duo, Alexandrinus, et Hierosolymitanus, erant Græci ritûs, et tam his, quàm illis, facta legitur Pallii concessio. At, quod tunc à nobis ignoratum, prætermissum est, nunc à nobis, post habitam resolutionis notitiam, libentissimè exponitur; cùm ex eo mirificè confirmentur, quæ olim à nobis dicta sunt, et quæ tum à Clemente XI. nostro Prædecessore, tum à nobis postmodum facta sunt.

XX. Post hæc, ad petitionem Episcopi Quinqueeclésiensis redeuntes, adjicimus, optatam ab eo concessionem Pallii, et juris erectæ Crucis præferendæ, post dictatum à nobis hoc caput, indultam illi per nos fuisse, servatis omnibus cautelis, et conditionibus superiùs indicatis; ut patet ex nostris Litteris Apostolicis super hoc editis hoc ipso anno 1754. Kalendis Septembris quæ *in tom. 4. nostri Bullarii* inserentur.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

De postulatis Episcoporum, qui aliquando in relatione statûs Ecclesiæ facultatem petunt abdicandi Episcopatum, aut se ad aliam Ecclesiam transferri rogant: deque nonnullis controversiis occasione translationum hujusmodi excitatis, et à Sacra Congregatione definitis.

VENERABILIS Cardinalis Bellarminus, exiguum, sed satis notum Tractatum edidit de *Officio primario summi Pontificis*, quem Clementi VIII. Pontifici Maximo inscripsit: nonnullas eidem repræsentans Ecclesiasticæ disciplinæ corruptelas, quibus occurrendum omninò esset. Pontifex autem haud passus est, opportunas responsiones abs se desiderari.

II. Quod sexto loco absurdum Cardinalis ad Pontificem detulit, inconsultæ fuerunt Episcopatum resignationes: *Sexta res est Episcopatum resignatio sine legitima causa: nam, si tam arctum, ac penè insolubile vinculum inter Episcopum et Ecclesiam, ut canones docent; unde fit, ut tam faciliè vinculum istud quotidie resolvi videamus? Alii, retentis fructibus, Ecclesiam resignant: ac si quis uxorem repudiet, et dotem retineat. Alii, divites ex redditibus Ecclesiæ effecti, renuntiant Episcopatu, ut ad majora sibi viam aperiant. Alii nepotibus Sedem renuntiant, ut specie renuntiationis possideant Sanctuarium Dei. Alii malunt in Romana Curia Referendarii esse, vel Clerici, quàm extra Curiam Sacerdotes magni. Denique alii causantur aëris insalubritatem, alii proventus exiguos, alii populi proterviam. Sed Deus novit, an istæ justæ sint causæ resignationis, et utrùm hujusmodi Episcopi quærant quæ sua sunt, an quæ Jesu Christi. Clemens verò VIII. sextæ huic expostulationi hoc*

reddidit responsum : *Nos resignationes difficillimè admittimus, nonnisi examinatis causis in Congregatione rerum Consistorialium; et aliquando admittimus, ob ineptitudinem resignantium.*

III. Proposito itaque postulato de Ecclesia abdicanda, Congregatio Concilii rescribere facillè posset, ut Episcopus orator Congregationem Consistorialem adeat, huic quippe rescripto ipse Clemens VIII. viam veluti straxisse videtur. At, retentâ, quam superiùs insinuavimus, methodo, aptius fortè videri posset responsum, si Episcopo demonstraretur, nullam planè Episcopatus resignationem à Pontifice probari, aut admitti, nisi canonicâ aliatâ causâ; eandemque judicandi agendique rationem servari à Congregatione Consistoriali, quoties illi hujusmodi precum examen à Pontifice delegatur: canonicas autem causas recenseri in Decretali *Nisi cum pridem, de renuntiatione*: has verò, quamvis numero plures recenseantur, ad unum tamen veluti fontem universas referri; ut scilicet tunc demùm, et non aliàs, liceat Episcopo Ecclesiam dimittere, cum clarè pateat, ipsum concreditæ sibi plebis saluti prodesse ampliùs non posse: ut perspicuis verbis statutum legitur in Decretali *Licet, de Regularib.* ubi hæc habentur: *Unde, quando potest Episcopus præesse pariter, et prodesse, non debet cedendi licentiam postulare, aut etiam obtinere*: et rectè docet S. Thomas 2. 2. quæst. 185. art. 4. *Ad primum.* Unde Episcopus de abdicanda Ecclesia nullatenùs cogitare potest, nisi cum noverit, se à Pastoralis munere implendo prohiberi: sive porrò impedimentum ab ipso profluat, ut si fortè is reus esset alicujus criminis ex eorum genere, quæ illius officii et ministerii executionem impediunt; aut si malè affectæ valetudinis habitu laboret; si illitteratus sit, aut irregularis: sive ex causis extrinsecis impedimentum oriatur, veluti ex im-

probitate populi, aut scandalo : quemadmodum scitè animadvertit Fagnanus in *Commentar. ad enuntiatum Cap. Nisi cùm pridem*, §. 13. et seq. de *renuntiatione*. Neque etiam abs re erit monere, inspiciendum esse, utrùm Ecclesia, quam dimittere intendit, sit exsolvendæ annuæ pensioni idonea, et tali quidem pensioni, quæ ad honestam ipsius sustentationem sufficiat, vel potius ipse aliunde habeat, quo se ipsum possit honestè alere, atque tractare, absque eo quòd Ecclesiæ fructus annuâ pensione onerentur. De his omnibus Congregationi Consistoriali exhibentur articuli, in quorum demonstrationem testes inducere, aliasque probationes afferre intendit Episcopus; si tamen ipsa Congregatio eos, tamquam relevantes, admittere consentiat, neque verò eosdem, utpote nullius momenti, rejiciendos decernat.

IV. Ex veteri, nec intermissâ Ecclesiæ disciplinâ, consueverunt identidem ex Regularibus Ordinibus assumi emeriti Religiosi, qui alicui Ecclesiæ administrandæ præficiantur Episcopi : cùmque aliquando contingat, ut ex his aliqui veniam petant abdicandi se Episcopatu, multum quidem proderit, in ipsa responsione Constitutionem commemorare Benedicti XIII. Pontificis Maximi, incipientem *Custodes*, impressamque tom. 6. *Bullarii Ordinis Prædicatorum*, quod editum et illustratum fuit à P. Antonino Bremond, nunc ejusdem Ordinis Generali Magistro, ubi pag. 582. hæc verba leguntur : *Decernimus, volumus, et præcipimus, ut Monachi, Mendicantes, et cujuscumque alterius Instituti Regulares, specialissimâ etiam mentione digni, qui Episcopatu sibi pridem collato, quacumque de causa, se in posterum abdicare permissi fuerint, claustra suæ Religionis repetere omninò teneantur, et debeant, iis tantùm exceptis, qui à Nobis, sive à Romanis Pontificibus Antecessoribus, aut Succes-*

soribus nostris, obtinuissent, vel obtinebunt facultatem expressam vivendi extra claustra, sacro alicui muneri, quod cum vita claustrali exerceri non posset, ex peculiari voluntate nostra, vel eorundem Antecessorum, aut Successorum nostrorum, speciatim addicti; quod quidem munus respiciat servitium et obsequium nostrum, vel Successorum nostrorum, sive hujus Sanctæ Apostolicæ Sedis. Quod est planè consonum duobus Decretis summorum Pontificum Alexandri VII. et Clementis XI., de quibus meminit ipsa Benedictina Constitutio. Hæc autem commemoratur etiam à Præsule Alexandro Borgia Archiepiscopo Firmano in *Vita ejusdem Benedicti XIII* num. 48. Decrevit quoque, ut qui ex Monasticis, aliisque Regularibus Ordinibus, ad Episcopatum assumuntur, si apud Ecclesias sibi commissas non commorentur, aut si illas dimittant, ad claustra Ordinis sui revertantur.

V. Subsequitur postulatam de translatione ab una ad aliam Ecclesiam. Idem Cardinalis Bellarminus in præcitato Tractatu de *Officio primario summi Pontificis* ad Clementem VIII. hæc habet de translationibus, paucis complectens quæcumque hac de re in sacris canonibus habentur: *Quinta res est facilis translatio Episcoporum de una Ecclesia ad aliam. Translatio enim Episcoporum, secundum canones, atque usum veteris Ecclesiæ, non debet fieri, nisi ob Ecclesiæ necessitatem, vel majorem utilitatem: neque enim institutæ sunt Ecclesiæ propter Episcopos, sed Episcopi propter Ecclesias. Nunc autem quotidie translationes fieri videmus ea solum de causa, ut Episcopi vel honore, vel opibus augeantur. Aliam quoque, adversus translationes, Cardinalis supperaddidit rationem, desumptam ex magno animarum detrimento: præsertim cum id sine animarum detrimento fieri nequeat, ut experimentum ipsum docet. Neque enim Episcopi Eccle-*

sias diligunt, quas brevè se deserturos sperant, ut ad alias commodiores transeant. Cùm autem Clemens Pontifex ad hoc caput rescripserit per hæc verba: *Nos cum difficultate transferimus: et non desuimus monere Principes per Nos, et Nuntios nostros: potest exinde erui, quòd appositè ad hujusmodi postulatum respondeatur.* Qui enim desiderium suum prodit ad aliam Ecclesiam commigrandi, monendus est, oportere omninò, ut Ecclesiæ necessitas, aut utilitas id suadeat; neque verò à Pontifice, aut à Congregatione Consistoriali admitti, probarique translationem ad aliam Ecclesiam, nisi, præter demonstratam causam, Episcopus transferendus plures annos priori Ecclesiæ præfuerit, et nisi simul constet, quàm benè de ipsa meritis fuerit: in quem finem etiam, cùm res est de translationibus, Congregationi Consistoriali exhibentur articuli, super quibus examinandi sunt testes. Celebre est Regium Decretum in Hispaniarum Regnis anno 1656. evulgatum, quo Rex omnibus Consiliariis suis interdixit, ne sibi essent auctores rogandi Pontificem, ut transferret Episcopum à minori ad majorem Ecclesiam, ad quam ipse nominandi jure potiretur, nisi postquam Episcopus octo vel decem annos priori Ecclesiæ laudabiliter præfuisset. Adeantur *Fermosinus ad rubricam et titulum de translatione Episcopi quæst. 3 Cap. Licet in tantum, num. 15. et 16. de Sanctis in Examine Consistoriali cap. 13. num. 165.* Illud itidem animadversione dignum est in hac translationum materia, quòd, licèt Cardinales, qui aliquem Episcopatum obtinent, eodem se abdicare permittantur absque rigorosa causæ probatione, quotiescumque ad residendum in Romana Curia se se conferre velint, proprio sibi munere perfuncturi, ut scilicet operâ consilioque præsto sint Romano Pontifici, veluti expendit *Fagnanus in Cap. Nisi cùm pridem, num. 57. de re-*

nuntiatione; si tamen ad alium Episcopatum non suburbicarium transferri postulent, de ipsorum translatione agendum est in Congregatione Consistoriali, et in ea probandæ sunt translationis causæ, et quidquid præterea opportunum est, ad hoc ut ipsa Congregatio valeat consulere Pontifici, ut petitam translationem auctoritate suâ indulgeat. Inter Acta ipsius Congregationis Consistorialis duo extant Decreta, eâdem die, nimirum 30. Junii 1655. edita, quorum alterum est de Cardinali Joanne Stephano Donghio, qui, cum Adjacensis Ecclesiæ in Corsica esset Episcopus, ejusque cœli gravitatem atque intemperiem ferre non posset, ad alium Episcopatum transferri se expetebat. Congregatio autem censuit, *si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit, eundem, à vinculo prædictæ Ecclesiæ Adjacensis absolutum, transferri posse, præsertim quòd insigni rerum agendarum domi forisque dexteritate et prudentiâ collectâ. et, quod caput est, magno domus Dei zelo, alteri Ecclesiæ perutilis futurus esse videatur.* Alterum est de Cardinali Cæsare Facchinetto, qui cum et ipse affecta valetudine laboraret, et habituales morbos Senogalliæ, ubi sedebat Episcopus, contraxisset, pro translatione ad aliam Ecclesiam rogaverat. Itidemque Congregatio censuit, *si Sanctissimo Domino nostro ita videbitur, adesse causas absolvendi prædictum Eminentissimum Dominum Cardinalem Fachinettum à vinculo, quo prædictæ Ecclesiæ Senogalliens. tenetur, et ad aliam transferendi, præsertim quòd in regimine prioris Ecclesiæ, quantum per valetudinem licuit, ita laudabiliter se gesserit, ut omninò dignus videatur, qui ad aliam Ecclesiam transferatur, apud quam, Deo dante, meliori valetudine utens, novos et uberiores fructus in vinea Domini faciat.* Plurima alia hujusmodi Decreta, quæ nullo negotio congeri possent, prætermittuntur. Adeo verum est quod innuit Van

Espen *Jur. Eccles. Univers. tom. 1. part. 1. tit. 15. cap. 4. num. 22.* nihil planè immutatum esse circa translationum disciplinam, in eo quod pertinet ad potissimam illarum causam; quod perinde est, ac dicere, quoad necessitatem et utilitatem Ecclesiæ: *Porrò licet mutata nonnihil sit disciplina quoad ipsam translationis formam, semper tamen mansit, et manebit inconcussa Patrum regula, quòd non-nisi necessitate, aut utilitate cogente, translationes Episcoporum fieri possint; nec minùs hodie, quàm ætate Sanctorum Patrum, culpabiles sunt Episcopi, qui avaritiâ, aut ambitione ducti, de una Ecclesia migrant ad aliam.*

VI. Percurrentibus nobis veteres relationes, quædam occurrerunt postulata, occasione translationum hujusmodi, ab Episcopis proposita, quibus Congregatio Concilii opportuna responsa, à summis deinde Pontificibus comprobata, exhibere non destitit: quorum aliqua hæc à nobis indigitabuntur eo consilio, ut vel prædicta postulata non ampliùs proponantur, vel, si ea proponi contingat, in promptu sit tutam eisdem responsionem aptare.

VII. In nonnullis relationibus Episcoporum, qui ab una ad aliam Ecclesiam translati fuerant, proposita legitur quæstio quoad fructus prioris Ecclesiæ; nimirum, ad quam usque diem liceat Episcopo translato percipere fructus ac redditus Ecclesiæ, à qua discedit. Quæstionis nodus in eo situs est, ut definiatur tempus, quo prior Ecclesia re ipsâ vacare dici possit. At, cum jam decretum fuerit, eandem eo temporis articulo vacare, quo Pontifex in Consistorio Episcopum à vinculo prioris Ecclesiæ solutum pronunciat, quamvis necdum Litteræ Apostolicæ super provisione alterius Ecclesiæ, ad quam transfertur, expeditæ fuerint, ideoque hujus possessionem apprehendere nequeat; hinc necessariò sequitur, licere Episcopo redditus prioris Ecclesiæ

percipere usque ad illud tantummodo temporis momentum, quo à summo Pontifice in Consistorio ab illius vinculo absolvitur: si quos verò fructus post illud tempus decursos perceperit, ad eosdem restituendos omninò teneri. Sanè temporis punctum, quo inducitur prioris Ecclesiæ vacatio, definitum fuit à Congregatione Concilii, post maturum examen, in quadam resolutione, quæ confirmata fuit ab Urbano Papa VIII. per Apostolicas Litteras datas die 20, Martii 1625. et impressas post Tractatum Barbosæ *de officio et potestate Episcopi, editionis Lugdunensis, pag. 111. Ecclesiam, à qua Episcopus de suo consensu transferetur, ab eo tempore vacare, quo idem Episcopus ab illius vinculo, in nostro, et pro tempore existentis Romani Pontificis Consistorio, absolvitur: etiam ante explicationem Litterarum Apostolicarum, vel adeptam secundæ Ecclesiæ possessionem.* Quod verò dictum est, Episcopum posse prioris Ecclesiæ fructus usque ad præindicatum tempus percipere, ad eorum autem restitutionem teneri, si quos exinde decursos perceperit, id ex ipsa profluit naturali ratione: nec enim justum est, ut is fructus habeat, qui legitimo ad id titulo destituitur; uti rectè animadvertit Garcias *de Beneficiis part. 2. cap. 6. num. 41.* et cum ceteris Doctoribus prosequitur Rigantius *ad Regular. 2. Cancellariæ §. 3. num. 38. et 39. tom. 1.*

VIII. Quamvis Urbani VIII. Litteræ per se satis claræ sint, ac perspicuæ; nihilominus plures quoad earum intelligentiam excitatæ sunt controversiæ, de quibus hic brevissimè, quantum fieri poterit, dicturi sumus: sermonem redigentes ad ea, quæ pertinent ad rem præsentem, nimirum ad postulata per Episcopos in relatione statûs Ecclesiarum proposita, quibus dum rescriberetur, opportunum exhibitum fuit responsum.

IX. Declarat Urbanus in suprà relatis Apostolicis

Litteris, Ecclesiam vacare ab eo tempore, quo Episcopus ab ejusdem vinculo fuit in Consistorio solutus. Hinc ortum est dubium, an, si quod Beneficiu in ejus Ecclesiæ diœcesi vacaverit post præfatu tempus, nondum expeditis litteris super provisione alterius Ecclesiæ, ad quam transfertur, minusq captâ istius possessione, possit Episcopus illud conferre. Super quo Tribunalia constanter responderunt, quòd, sicuti non licet Episcopo suos fructus, qui post solutum in Consistorio vinculu spiritualis conjugii excurrunt, ita nec ipsi integru est Beneficia conferre ex eo tempore vacantia; quoniam nimirum debent perinde censi, ac si vacasse ipsâ Sede Episcopali vacante. Ejusmodi judicata, non quidem reverà à Congregatione Concilii ad Episcoporum consultationes respondente, sed ab aliis Romanæ Curiae tribunalibus prolata, indicantur à *Ligantio cit. loc.* et à de Sanctis *in suo Examine Consistoriali cap. 5. num. 25. et seq.*

X. Ad relationes verò statûs Ecclesiarum, responsaque iisdem exhiberi solita, propriè spectat inquisitio illa, cujusnam sit, Ecclesiam universarumque diœcesim administrare per id temporis spatium, quod inter solutionem vinculi in Consistorio peractam, allatumque de secuta jam hujusmodi solutione nunciu, intercedit: neque enim defuerunt, qui suspicarentur, Ecclesiam atque diœcesim sub nullius regimine tunc esse; propterea quod nequeat illud residere apud Episcopum, cujus spirituale vinculum jam in Consistorio à summo Pontifice solutum fuit; nec etiam illud sibi vindicare valeat Capitulum, quod, donec præfati vinculi solutionem ignorat, incognitam quoque habet Ecclesie vacationem. At, si percurrantur tum Congregationis resolutiones, tum Breve Urbani eas confirmanti, cogetur quisque fateri, opportunè provisum fuisse ne enuntiaturu incommodum oriatur; quod scilicet

nullus sit, qui medio tempore inter solutionem vinculi, et allatum de ea nuncium, regimen et administrationem Ecclesiæ gerat: in iis quippe cautum statutumque legitur, jurisdictionem penes Episcopum esse debere, quousque nunciatum ipsi fuerit, rescissum jam in Consistorio fuisse vinculum, quo is Ecclesiæ obstringebatur: eo autem nuncio ad ipsum perlato, abdicare illicò se debere exercitio cujuscumque jurisdictionis, hancque universam in Capitulum transferri: *Posteaquam verò ex testimonio, seu documento Secretarii sacri Collegii, vel alio modo hujusmodi absolutionis notitiam Episcopus translatus habuerit, illicò eum exercitio ordinariæ jurisdictionis abstinere debere, eamque in Capitulum transire; ita ut statim Capitulum eadem jurisdictione uti, Sedem vacantem publicare atque Officiale, seu Vicarium, ad dicti Concilii præscriptum, constituere possit, et debeat.* Neque ex eo, quòd Episcopo prorogetur jurisdictionis exercitium ad illud usque tempus, quo noverit, suum cum Ecclesia spirituale conjugium diremptum fuisse, contendì ullo modo potest, prædictam quoque apud ipsum manere facultatem conferendi Beneficia, quæ eodem intermedio tempore vacare contingat: jurisdictionis enim ad diœcesis regimen necessaria in suspensio manere nequit; at contrà nîl prohibet, quominus Beneficiorum collatio differatur, donec de illis disponat is, ad quem pertinet Beneficia Rectore viduata, Episcopali Sede vacante, conferre.

XI. In Decretali *Si Episcopus, de supplenda negligent. Prælator. in 6.* cautum est, ut, si Episcopus paganorum, aut schismaticorum captivus fiat, in Capitulum transeat Ecclesiæ administratio, eousque tamen retinenda, quoad Capitulum ipsum opportunam ea de re notitiam perferri curaverit ad Sedem Apostolicam, cui reservatum est ea præscribere, quæ deinceps agenda erant; quemadmodum colligitur ex

illis verbis : *donec per Sedem Apostolicam , cujus interest Ecclesiarum providere necessitatibus , super hoc per ipsum Capitulum , quàm citò commodè poterit , consulendam , aliud contigerit ordinari* : ut scitè expendant Doctores in præcitat. textum. Ad id minimè locum habet , ubi Episcopus , quamvis ab hostibus captus fuerit , in ea tamen conditione versatur , ut et à diœcesanis litteras accipere , et suis ipse recurrentibus epistolis opportuna ad rectum diœcesis regimen mandata indicere valeat : uti sapienter decrevit Congregatio Concilii in causa *Hiberniæ Administrationis Ecclesiarum* , proposita , et definita die 7. Augusti 1683. Quod tunc propositum fuit dubium , sequens est : *An casu , quo Episcopus ab hæreticis captus detineatur , non ita tamen arctè custoditus , ut ipsi , ejusque diœcesanis , faciliè non sit , saltem per litteras , inter se agere , ejusdem Episcopi jurisdictio intelligatur suspensa , et ad Capitulum Ecclesiæ Cathedralis devoluta.* Responsum autem fuit : *Jurisdictionem non esse suspensam.* Ex quo sanè exemplo evincitur , omnem ab Apostolica Sede adhiberi curam , ne diœceses recto opportunoque regimine destituantur , sive Sedes per Episcopi obitum vacet , sive quolibet alio ex capite populus suo Pastore careat ; simulque eandem huic methodo firmiter adhærere , ut penes superstitem Episcopum sit administratio , rerumque omnium cura , quousque valeat is Ecclesiæ præesse , et donec hujus regimen alteri committi valeat.

XII. Et huc usque deducta confirmari posse videntur ex his , quæ à nobis statuta sunt in nostris Litteris Apostolicis expeditis die 26. Januarii 1753. et transmissis ad Venerabiles Fratres Episcopos , Apostolicos Vicarios Indiarum Orientalium , quasque hic referre , uti dicitur , per transennam , non inopportunum esse existimamus , etsi animus sit eas inserendi in quartum tomum nostri Bullarii. Hi

Apostolici Vicarii, Ordine, et charactere Episcopali sunt decorati. Nonnulli habent coadjutorem cum futura successione; nonnulli dicto coadjutore carent: et quando aliquis ex his vitam cum morte commutabat, non erat qui regeret populum defuncto commissum, et longum tempus erat expectandum, antequam novus Apostolicus Vicarius in Urbe eligeretur; in loco enim, qui à defuncto Vicario regeretur, nec Canonici, nec ut plurimum Clerus reperiebatur, qui ad electionem Vicarii Capitularis procedere posset. Ad avertenda itaque imminetia mala, statuimus, quemcumque Vicarium Apostolicum Indiarum Orientalium, carentem coadjutore cum futura successione, debere ex Clero Seculari, vel Regulari, eligere Vicarium Generalem habilem atque idoneum, qui tamquam Apostolicus delegatus eveniente obitu Vicarii Apostolici, regimen et gubernium assumat Apostolici Vicariatus usque ad captam Vicariatus Apostolici possessionem à novo Vicario Apostolico per Sedem Apostolicam constituendo: prædictoque Vicario Generali concessimus omnes et singulas facultates, quæ Vicariis Capitularibus cujuscunque Cathedralis Ecclesiæ, Sede vacante, de jure competunt, necnon usum et exercitium earum facultatum, quibus Apostolicus Vicarius Episcopus, dum vivebat, utebatur, iis tantum exceptis, quæ requirunt Ordinem et characterem Episcopalem, vel non sine sacrorum Oleorum usu exercentur; et, urgente necessitate, prædicto Vicario Generali potestatem dedimus consecrandi Calices et Patenas, atque Altaria portatilia, cum sacris tamen Oleis ab Episcopo benedictis: ut ex benigna lectura Litterarum Apostolicarum suprâ memoratarum aperte colligi potest.

XIII. At, ad institutum redeundo, ex sæpè memoratis Urbani VIII. Litteris rectè deducitur, prioris Ecclesiæ fructus ab Episcopo percipi non posse,

postquam ab illius vinculo fuerit in Consistorio absolutus. Tribunalium autem iudicata superaddunt, ne ipsi licere disponere de Beneficiis, quæ vacare contigerit, postquam in Consistorio spirituale illud conjugium fuerit dissolutum. At fatendum est, eadem Apostolicas Litteras de Episcopo loqui, qui translationem suam consenserit: à qua Episcopus suo consensu transfertur: neque præterea dubitandum, quin valdè rationi consonum sit, ut, quod de beneficiis prodierunt tribunalium iudicata, in ea pariter hypothese rectè procedant, quâ Episcopus sciens, et vel expressè, vel tacitè consentiens ad aliam Ecclesiam transfertur: tunc enim, cum hinc confluat scientia et consensus Episcopi, qui est transferendus, illinc enodatio vinculi, quod priori Ecclesiæ obstringebatur, nihil planè desideratur eorum, quæ ad prioris Ecclesiæ vacatione sunt necessaria; quamvis certa notitia de jam secundo spiritualis conjugii solutione ad Episcopum non pervenerit, nec is novas Bullas expediverit, multo minus alterius Ecclesiæ possessionem nactus fuerit. Si verò huiusmodi vinculi solutio fiat, inscio plane Episcopo, isque ad aliam Ecclesiam transferat sine prævia sua scientia, aut consensu; non videtur locus ampliùs esse posse dispositioni Brevis Urbani aut præiudicatis tribunalium iudicatis: sed, non obstante sæpè memorati vinculi dissolutione in Consistorio peractâ, videtur potiùs Episcopus tum re fructus percipere, tum etiam validè Beneficia conferre posse, quousque, sibi nunciata vinculi enodatione, suum ipse consensum eidem accommodaverit vel, eo denegato, summus Pontifex, justis urgentibus causis, illius consensûs defectum suppleverit volueritque, ut peracta ad alteram Ecclesiam translatio suum sortiatur effectum. Quæstiones has expendunt Barbosa de officio et potestate Episcoporum 3. alleg. 119. num. 7. et seq. et de Sanctis in Ex

mine Consistoriali cap. 5. num. 41. et seq. ubi collecta legi possunt quaecumque in hanc rem ab aliis tradita sunt. Verùm nos ab hisce controversiis abstinemus : quamvis enim aliis temporibus exempla non defuerint translationum Episcoporum , absque eorum consensu peractarum , hæ tamen subinde interdictæ fuerunt ; ut patet ex monumentis eruditè collectis à Christiano Lupo *in can. 13. Dictatus S. Gregorii VII.* Quamobrem , cùm juxta vigentem disciplinam translationes nunc minimè fiant , nisi præviâ scientiâ , et consensu Episcopi , qui ab una ad aliam Ecclesiam est transferendus , supervacaneum est præindicatæ quæstionis examen instituere.

XIV. At, si inutile est de præmemorata controversia disputare , abs re tamen videri non debet sequentem expendere , aliàs in Poloniæ Regno excitatam , ubi , ex ejusdem Regni sistemate , frequentiores contingunt Episcoporum translationes. Illic siquidem antiquitùs ea obtinuerat consuetudo , ut , dum à Rege tenuioris et inferioris Ecclesiæ Episcopus ad pinguiorem dignioremque Sedem nominabatur , futuro sibi in prioris Episcopatùs regimine successori relinqueret fructus omnes , qui maturaverant ex eo die , quo fuerat ad digniorem Episcopatum nominatus : sed , cùm quidam subinde sibi licere putaverint utriusque Episcopalis mensæ fructus colligere ; nonnulli Episcopi in relatione statùs suarum Ecclesiarum , et ipse quoque Rex , per Apostolicum Nuncium , vehementer postularent , ut à Sancta Sede statueretur , translatum Episcopum , adeptis sibi fructibus secundæ Ecclesiæ , debere omninò successori dimittere fructus primæ Ecclesiæ à die suæ nominationis maturatos.

XV. Assumpto per Congregationem Concilii , ex Pontificis jussu , hujusce quæstionis examine , mandavit eadem Prospero Fagnano insigni Canonici Juris perito , et tunc eidem Congregationi à Secretis , ut

sententiam suam ea de re exponeret. Ipse autem ad trutinam revocato articulo, an Episcopus, ad alteram Ecclesiam nominatus, percipere, ac si rectè acquirere posset prioris Ecclesiæ fructus, eo tempore maturatos, quo ipse ad alteram Ecclesiam nominatus fuerat, duas posuit, distinxitque facti species: quarum altera hæc est: *Aut Episcopus nominatus, ante admissam nominationem per Papam, non solum percipit, sed etiam consumpsit fructus, (prioris videlicet Ecclesiæ) ita ut non teneatur restituere fructus, quos percipit, et consumpsit non solum ut bonæ fidei possessor, sed etiam ut dominus, et verus Episcopus illius Ecclesiæ; alioquin videretur liberatus à vinculo Ecclesiæ per solam Regis nominationem: altera verò sequentibus verbis concepta est: Aut verò Episcopus nominatus à Rege fructus nondum consumpsit, (quod ostenditur itidem de fructibus primæ Ecclesiæ) sed illi adhuc extant; et tunc fortè absonum non esset, ut illos dimitteret successor.*

XVI. At Fagnani sententiam minimè receptam fuisse oportet. Siquidem datis ea de re litteris Nuncium Apostolicum, ut opportunas notitias requireret ab Episcopis, quorum major prudentia opinio in eo Regno esset, hisque demum ad Urbem allatis, cum animadversum fuerit, malum omne permanere ex cupiditate eorum, qui ad alteram Ecclesiam nominati, minimè curabant prioris administrationem relinquere, et Apostolicas litteras translationis expedire, ut diutius frui possent privilegiis utriusque Episcopatus; prioris videlicet quia nondum fuerant à vinculo, quo ei alligabatur, per Sedem Apostolicam absoluti: alterius autem, propterea quòd, juxta Regni consuetudinem ex die secutæ vacationis, fructus omnes in fut-

Præsulis commodum asservabantur; cùmque insuper deprehensum fuerit, ex hoc ipso aliud profluere absurdum, ut nimirùm Episcopus ad priorem illum Episcopatum nominatus, protraheret Apostolicæ Sedi suam exhibere nominationem, ac provisionis litteras expedire, eò quòd prædecessor Episcopus omnes prioris Ecclesiæ fructus jam perceperat, et aut consumpserat, aut secum ad alteram Ecclesiam transtulerat: summus Pontifex Urbanus VIII. edito Decreto constituit, ut, si in posterum Cathedralis aliqua Ecclesia in Regno Poloniæ quatuor tantùm mensibus, vel breviori temporis spatio vacasset, liceret quidem novo Episcopo fructus hujusmodi vacationis tempore maturatos sibi habere, juxta veterem regni consuetudinem; at, si Ecclesia ulterius vacasset, nec integro quadrimestri datus ipsi fuisset Sponsus et Pastor, tunc qui à quarto mense fructus maturarent, nullâ aliâ factâ declaratione, statim intelligerentur, non quidem novo Episcopo, sed certis quibusdam piis operibus in Decreto designatis addicti. Quo sanè Decreto præindicatis duobus incommodis fuit efficaciter consultum. Etenim, animadversâ illius lege, Episcopus minori Ecclesiæ præfectus, si à Rege ad majorem nominetur, sollicitam dabit operam, ut suam nominationem quamprimùm exhibeat, ad hoc ut novæ Ecclesiæ sibi designatæ provisionem à Sede Apostolica impetrare, ac Bullas expedire possit; sciens nimirùm, novæ hujus Ecclesiæ fructus sibi dumtaxat relinqui ad quartum usque mensem à die illius vacationis: qui verò fuerit ad eam Ecclesiam nominatus, ex qua Episcopus ad aliam transfertur, haud negliget quantociùs Bullas obtinere; sciens et ipse, obnoxium se esse sanctioni præindicati Decreti, quoties expeditionem suam protulerit ultra quadrimestre à die vacationis, hoc est à quo die antecessoris sui translatio in Consistorio admissa fuerit.

XVII. Urbani VIII. Decretum est hujusmodi, exscriptum *ex lib. 12. decret. pag. 234. et seq.* Cùm in Regno Poloniæ, ubi excrebræ sunt Episcoporum translationes, jamdiu inoleverit abusus, ut Episcopus ad aliam Ecclesiam transferendus, de industria differat se à prima Ecclesia liberare, ac Litteras Apostolicas suæ translationis expedire, ut eò diutius utriusque Episcopatus fructus assequatur; prioris nempe, cujus vinculo nondum à Sede Apostolica exsolutus est; et posterioris, ad quem transfertur, cujus fructus universi, à die vacationis Ecclesiæ, sibi integrè reservantur; cùmque inde etiam fiat, ut successor in Episcopatu, unde ille translatus est, negligat et ipse suæ provisionis Bullas expedire, quippe cùm intelligat, se diu subiturum Ecclesiæ onera universa absque illis fructibus, quos omnes prædecessor Episcopus aut ante translationem consumpsit, aut ad aliam Ecclesiam secum asportavit: Sanctissimus Dominus Noster hujusmodi corruptelam, quæ cedit in grave Ecclesiarum in spiritualibus ac temporalibus detrimentum, pro Pastoralis ejus sollicitudine, ac zelo, magnoperè cupiens de medio sublatum iri, ex Sacræ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum sententia, statuit atque decrevit, ut, si qua Cathedralis Ecclesia intra fines Regni Poloniæ deinceps vacaverit spatio quatuor mensium duntaxat, vel infra, liceat quidem Episcopo successori sibi fructus vindicare pro rata temporis vacationis hujusmodi, juxta antiquam illius Regni consuetudinem; verùm, si infra prædictum terminum Ecclesia de Pastore non fuerit provisa, fructus pro rata illius temporis, quo Sedes post quartum mensem vacabit, nullatenus successori, sed integrè Fabricæ illius Ecclesiæ, quatenus indigeat, aliòquin Sacristiæ illius, absque alia declaratione, applicati censeantur: et ejusdem Ecclesiæ Capitulum, cui Sanctitas Sua hac

in parte necessariam facultatem impertitur, omnino curare debeat, ut applicatio hujusmodi quamprimum sortiatur effectum. Quod si et Sacristia sufficienter instructa reperiatur, liceat eidem Capitulo, consulto tamen prius Episcopo successore, ac prævia illius approbatione, hujusmodi fructus in alios pios usus pro loco et tempore utiliores insumere, non obstantibus constitutionibus Apostolicis, statutis, consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ die 23. Decembris 1624. His autem Urbani VIII. monumentis, quæ superius num. 7. et 10. et in præsentì attulimus, aut adimitur Episcopis occasio postulata proponendi, ut super hujus generis quæstionibus edoceantur; vel certè quidem iisdem propositis planus Congregationi et tutus subministratur rescribendi modus.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

De Postulatis respicientibus absurda quædam, seu scandala è Diœcesi eliminanda.

A postulatis, ad ipsasmet Episcoporum personas pertinentibus, gradum nunc facimus ad alia, quæ diœcesis regimen, administrationemque attingunt. Hæc inter, illud primo loco recensendum est, quo petitur, ut aliqua scandala diœcesim inficientia auferantur. Nos autem eâ mente haud sumus, ut hic tractatum veluti elucubrare velimus ad indicandas regulas, quas sequi debeat Præsul, ut singulares personas emendet, atque coerceat, quæ in varia delicta, errataque prolabi consueverunt. Ludovicus Abelly Episcopus Ruthenensis Librum edidit inscriptum *Episcopalis sollicitudinis Enchiridion*; in cujus postrema parte, quæ inscribitur *de Virtutibus quæ Episcopum maximè decent*, summo studio collegit et Divinarum Scripturarum textus, et

dicta Patrum, quibus dirigitur Episcopus, atque edocetur, quâ ratione se gerere debeat, dum eos corripit, punitve, qui reprehensione, vel animadversione digni reperiuntur. Celebris est Sancti Gregorii Liber *Regulæ Pastoralis*, quo tum omnia complectitur, explanatque, tum demisso planè animo hæc de se loquitur *in fin.* *Dum monstrare, qualis esse debeat Pastor, invigilo, pulchrum depinxi hominem pictor sædus: aliosque ad perfectionis littus dirigo, qui adhuc in delictorum fluctibus versor.* Quæ verba expendens Cardinalis Baroni-
nius ad annum Christi 590. hæc habet: Eo se vin-
culo arctiùs obstringere voluisse videtur, ut, quæ
alios scribendo docuisset, primus ipse opere implere
satageret, exemplar sibi optimi Pastoris velut in
tabula pictum ob oculos ponens, ut se ipsum in eam-
dem imaginem transformaret.

II. Nostrum hoc institutum atque propositum publicos quosdam spectat, gravesque abusus, quibus humanæ leges opportunum adhibere remedium possunt, ac debent juxta doctrinam S. Thomæ l. 2. quæst. 91. art. 4. *in corpore: Lex humanâ non potest omnia, quæ malè fiunt, punire, vel prohibere: quia, dum auferre vellet omnia mala, sequeretur, quòd etiam multa bona tollerentur, et impediretur utilitas boni communis, quod est necessarium ad conservationem humanam. Ut ergo nullum malum improhibitum, et impunitum remaneat, necessarium fuit, supervenire legem divinam, per quam omnia peccata prohibentur: quod ipsum disertius declarat art. 2. quæst. 96. Lege humanâ non prohibentur omnia vitia, à quibus virtuosì abstinent, sed solùm graviora, à quibus possibile est majorem partem multitudinis abstinere, et præcipuè quæ sunt in nocumentum aliorum, sine quorum prohibitione societas humana conservari non posset.* Hæc autem sunt, quibus Episcopi in suis postu-

latis remedium exposcere consueverunt; quibusque nihil accommodatius afferri potest, quàm modos indigitare, quos alii probi sapientesque Ecclesiarum Pastores ad eadem eradicanda secuti sunt.

III. Quotiescumque res fuit de Religione, ac Fide Catholica, quæ in periculum et discrimen adduci visa est, seu cùm actum est de publico propulsando scandalo, quo populi mores palam inficiebantur; postquam Sancti Præsules, quantum in ipsis positum erat, hujusmodi periculis et corruptelis propulsandis adlaborarunt, non neglexerunt secularem Principem appellare, ejusdem zelum ardentioribus studiis excitantes adversus errorem, qui diœcesim vel jam invaserat, vel prope erat ut invaderet, seu adversus publicum scandalum ipsa in diœcesi invalescens. In Bibliotheca Patrum tom. 4. edit. Lugdun. insertum est præclarissimum Julii Firmici Materni Commentarium *de errore profanarum Religionum, ad Constantium et Constantem Augustos*, tantopere commendatum à Cardinali Baronio *ad annum Christi 337.* in quo summâ adhibitâ eloquentiæ vi auctoritatem potestatemque obtestatur Constantii et Constantis Imperatorum, ut nihil intentatum relinquunt, quo idololatria à Constantino Magno eorum parente profligata, post ejus obitum, Romana in Urbe, vel alio quolibet in loco nequaquam vires reciperet. Exscriptum legitur in Gratiani Decreto pulcherrimum illud S. Isidori effatum: *Potestates necessariæ non essent, nisi ut, quod non prævalet Sacerdos efficere per doctrinæ sermonem, potestas hoc impleat per disciplinæ terrorem. Sæpè per regnum terrenum cæleste regnum proficit; ut qui, intra Ecclesiam positi, contra Fidem et disciplinam Ecclesiæ agunt, rigore Principum conterantur; ipsamque disciplinam, quam Ecclesiæ humilitas exercere non prævalet, cervicibus superborum potestas principalis imponat:*

quemadmodum videre est *Canone Principes*, 23. *quæst.* 5. Ipsique Tridentini Concilii Patres, saluberrimo illo opere jam jam ad finem properante, non dubitarunt monere Principes *ad operam suam ita præstandam, ut, quæ decreta sunt, ab hæreticis depravari, aut violari non permittant, sed ab his et omnibus devotè recipiantur, et fideliter observentur.*

IV. Publicis offensionibus et scandalis consultissimum aliquando remedium adhibuit Ecclesia, studens criminosis quibusdam actionibus alias substituere rectas, cœlestique præmio dignas; atque ita Religionem impietati subrogavit, sanctâque inductâ metamorphosi, quod improbum erat, in bonum immutavit. Nemo non scit, quid essent Lupercalia, quæ ab Evandro, ut ferebatur, instituta, mense Februario celebrabantur. Ut autem probabilis fert opinio, à S. Gelasio I. Pontifice seculo quinto proscripta fuerunt, subrogata in ipsorum locum piâ supplicatione, quæ festo die Purificationis B. Mariæ Virginis ab Ecclesia habetur: qua de re sermonem nos ipsi habuimus in *Historia memoratæ Festivitatæ*. Assumptum hoc ipsum comprobant tum id, quod ab aliis quoque animadversum est, de quibusdam Gentilium, Hebræorumque ritibus, quos Ecclesia sanctificatos adoptavit, quo faciliorem illis viam sterneret ad veri Numinis cultum amplectendum; tum etiam innumeræ res profanæ, quæ olim ethnicæ superstitioni inservierunt, deinde verò in sacros Ecclesiarum usus et ornamenta translata fuerunt: ut novissimè multâ eruditione monstravit Joannes Marangonius in suo Opere Romæ impresso sub annum 1744. Eademque pia Mater Ecclesia, humanæ infirmitati indulgens, minimè recusavit certas quasdam consuetudines, quæ antea apud paganos idololatrias in usu erant, dum ethnicam superstitionem sequebantur, quoad fieri poterat, retinere, iisdemque

jam Christi Fidem amplexis permittere; dummodo eadem exinde facientes, quæ antea præstiterant, longè aliud hujusmodi actionibus objectum, finemque statuerent. Hanc agendi rationem secutus est S. Gregorius *ep. 76. lib. 11. Oper. tom. 2. col. 1176. et seq.* dum per Augustinum, reliquosque sanctos viros, in Britanniam ablegatos, Christi Fidem in Anglorum gentem invexit: *Et, quia boves solent in sacrificio dæmonum multos occidere, debet his etiam hæc de re aliqua solemnitas immutari; ut die dedicationis, vel natalitiis Sanctorum Martyrum, quorum illæ Reliquiæ ponuntur, tabernacula sibi circa easdem Ecclesias, quæ ex fanis commutatae sunt, de remis arborum faciant, et religiosis conviviis solennitatem celebrent. Nec diabolo jam animalia immolant, sed ad laudem Dei in esum suum animalia occidant, et Donatori omnium de saturitate sua gratias referant: ut dum eis aliqua exterius gaudia reservantur, ad interiora gaudia consentire facilius valeant.* Loquitur quidem certè S. Gregorius de nuper ad Fidem conversis; sed quæ ab ipso affertur ratio, vel iis commodè aptari potest, qui, quamvis in Christi Fide nati, educatique fuerint, adduci tamen non possunt, ut instituta quædam perversa, et scandalum plena, eorumque animabus exitiosa, derelinquant: unde optimum erit, si, exteriori actione retentâ, detur opera, ut factum ipsum, intentionis rectitudine, alioque fine eidem præstituto, veluti emundetur, sanctumque efficiatur: *Nam duris mentibus simul omnia abscidere, impossibile esse, non dubium est: quia is, qui locum summum ascendere nititur, necesse est, ut gradibus, vel passibus, non autem saltibus, elevetur.*

V. Multâ denique patientiâ utentes Ecclesiæ Præsules, nec unquam omittentes, opportunis oblatiis occasionibus, in publica crimina invehî, atque etiam, quantum fas erat, canonicis pœnis animadvertere,

Tom. IV.

temporis beneficio id à Deo consecuti sunt, ut eradicata conspicerent vitia, quæ hominum providentiâ nunquam existimasset fore, ut debellari evellique possent. Satis superque perspectum est, quid essent *Faidæ*, de quibus *superiori lib. 11. cap. 11. num. 9.* privatorum nempe inimicitiae, instar habentes privati belli, quo vastabantur omnia. Alexander III. Pontifex in Concilio Lateranensi, vehementiori, quo potuit, studio hac de re cum Episcopis egit, ut hi populos ad pacem allicientes, hujusmodi scandalum radicitus evellerent: *Præcipimus, ut Episcopi, ad solum Deum, et ad salutem populi habentes respectum, omni trepidatione sepositâ, ad pacem firmiter tenendam, mutuum sibi consilium et auxilium præbeant.* Verùm cùm satis superque prospexisset, malum hoc adeo invaluisse, ut nullo modo sperari posset, illud uno veluti ictu eradicatum iri, ad id conversus est, ut tempora statueret indutiarum, quæ essent religiosissimè inter inimicos servandæ, ab Adventu Domini in octavam usque diem post Epiphaniam, et à Septuagesima ad integram Octavam Paschæ; quemadmodum videre est *in Cap. Treugas, de treuga et pace*, quod scilicet Caput ad hujusmodi *Faidas*, seu primata bella pertinet: *Nec enim intelligi possunt de bellis: quæ, si justa sint, quocumque tempore tentanda sunt: si injusta, nullo: uti animadvertit Cironius ad titulum Decretalium de treuga et pace.* Quamvis autem, eo adhibito remedio, haud statim datum fuerit ad optatum finem pertingere; tamen, cùm ignis, veluti superinducto cinere, tantisper coopertus fuerit, subinde progressu temporis per Dei gratiam penitus extinctus est.

VI. Celebre est exemplum purgationum vulgarium, nimirum candentis ferri, transitus per prunas ardentes, aliorumque ejusmodi experimentorum, quæ olim in morem inducta fuerant ad alicujus innocentiam ostendendam. Exemplâ hæc pereruditè col-

legit Juretus *super epistolam* 74. *Ivonis Carnotensis*. Haud omiserunt Patres illa oppugnare, veluti experimenta et pericula, quibus Deus ad miracula tentabatur; uti rectè expendit S. Thomas 2. 2. *quæst.* 95. *art.* 8. quin imò Ecclesia, compluribus editis sanctionibus, eadem interdixit; quemadmodum videre est in toto titulo Decretalium *de purgatione vulgari*. Permansit nihilominus in Italia nostra, et præsertim Florentiæ ejusmodi abusus; velutiprehenditur ex eo, quod tentatum fuit, exeunte decimo quinto seculo, in celebri causa Hieronymi Savonarolæ. De his purgationibus vulgaribus nos etiam ipsi verba fecimus in *nostro lib. 3. de Canonizat. Sanctor. cap. 33. num. 3.* Nostris autem temporibus, quæ Dei miseratio est, nullum superest harum rerum vestigium. In Westphaliæ regionibus ea supererat corruptela, ut in sagas, atque veneficos inquireretur, eos dejiciendo in aquam frigidam, ita manibus pedibusque ligatis, ut, cùm natate non valerent, si submergerentur, innocentes censerentur, si verò supernatarent, pro reis haberentur. At id ipsum quoque nunc de medio sublatum, et à Judicibus hujusmodi experimenta proscripta fuerunt: veluti, post del Rio, et Zypæum, testatur Van Espen *Jur. Eccl. Univ. part. 3. tit. 8. cap. 4. num. 39.*

VII. Torneamenta ludi quidam erant, gladiatoriiis haud absimiles; plerumque enim in iis homines interfici continebat. Vetuit eadem Constantinus in *lege unica Cod. de gladiatoribus*. At nihilominus hoc malum ad novissimos usque Imperatores viguisse oportet; cùm proscripta legantur torneamenta in Concilio Romano sub Innocentio II. *can. 14.* atque iterum damnata noscantur in Remensi Synodo sub Eugenio III. *can. 12.* ac denique in Concilio Lateranensi sub Alexandro III. *cap. 20.* et in Decretalibus sub titulo *de torneamentis*. Ob eandem ipsam causam, nimirum ob vitæ discrimen dimicantibus impendens,

gravioribus indictis pœnis vetita fuit taurorum agitatiō in Constitutione S. Pii V. quæ est num. 48. et cui initium est *De salute*. Ut enim evincatur, in hujusmodi ludis pergrave subesse vitæ periculum, satis superque sunt quæ leguntur in fragmentis cujusdam Ludovici Monaldeschi apud Muratorium *Rer. Italicar. Script. tom. 12. pag. 535.* et apud Marangonium in *Memoriis sacris profanisque Amphitheatri Flavii. Urbis pag. 54.* Siquidem in quadam taurorum venatione Romæ intra Amphitheatrum Flavium, vulgò dictum Colosseum, instituta anno 1332. duodeviginti equites ex nobilissimis Urbis familiis enecati, novemque vulnerati fuerunt. Tam providæ, atque animabus corporibusque salubres sanctiones suo nimis diu caruerunt effectui, cùm nihil ab instituto deflexum fuerit: at, cùm id fuerit patienter latum, simulque nihil unquam prætermissum, quo earundem sanctionum custodia urgeretur, res perducta est ad tolerabiliorem agendi rationem, juxta quam, si torneamenta fiunt, nonnisi præmissis opportunioribus cautionibus habentur, remoto, quoad fieri potest, humanæ vitæ periculo; uti etiam expendunt Abbas, et Barbosa in cap. 1. de *torneamentis*, et post Navarrum, Azorium, aliosque per plures, Schmalzgrueber ad præfatum titulum *Decretalium de torneamentis*. In Hispaniarum quoque regnis, ubi adhuc viget usus agitationis taurorum, ita temperata res est, ut, dum venationes habentur, nihil planè prætermittatur ad præcavenda pericula hominum venationi se se exhibentium; neque verò permittatur festis diebus easdem instituere: quemadmodum neque ludi, Circenses dicti, juxta legem Theodosii quintam in Codice Theodosiano de *spectaculis*, celebrari poterant festis diebus: *Omni theatrorum, atque Circensium voluptate per universas urbes earundem populis denegatâ*. Præterea eidem taurorum agitationi interesse prohibentur Regulares.

Ilaque Gregorius XIII. et Clemens VIII. Pianæ Constitutionis rigorem plurimum temperarunt; uti videre est apud Thesaurum de *Pœnis Ecclesiast. part. 2. verb. Ludos, cap. 2.*

VIII. Viget adhuc, quod sanè molestè patimur, abusus bacchanalium: sic enim passim appellantur, nec forsàn immeritò, utpote quæ ab ethnicorum festis in Bacchi honorem institutis originem ducere existimantur. Ut autem ea è Christiana republica eliminentur, et penitùs aboleantur, optare quidem possumus, assequi verò aut sperare vix possumus: adeo altas hujusmodi abusus, diuturni temporis decursu, radices egit. Nos Prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, pro viribus adlaboravimus, ut illius temporis scandala, si non penitùs tollerentur, at saltem aliqua ex parte corrigerentur: quemadmodum videre est in nostra Constitutione incipiente *Inter cetera*, 45. tom. 2. nostri *Bullarii*. Cùmque, inter cetera, Christifideles excitaverimus ad preces Deo Optimo Maximo offerendas, ut ipse Ecclesiæ suæ adsit, quo tandem aliquando liceat, pacatâ semotâque deterioris mali formidine, bacchanalia penitùs abolere; sperandum est fore, ut aliquando de bacchanalibus id accadat, quod factum suprâ memoravimus de Faidis, de purgationibus vulgaribus, aliisque pravis consuetudinibus, quæ olim publicè inter Christianos viguerant, Ecclesiæ Prælati in eas vehementer quidem, sed diu frustrâ inclamantibus.

IX. Hisce potissimùm viis atque rationibus sapientiores Ecclesiarum Præsules in emendandis populorum moribus instituisse noscuntur. Neque tamen negari potest, quin, publico aliquo pròdeunte scandalo, Episcopi semper ad summum Pontificem recursum habuerint, ut de certiori adhibendo remedio edocerentur simulque ab ipso opportunis auxiliis juvarentur. *Quoniam Apostolica Sedes omnium Ecce-*

*siarum mater esse ex ipso Veritatis ore cognoscitur, dignum est, ut, si quid uspiam dubitationis emer-
serit, quod ad animarum videatur pertinere nego-
tium, ad ipsam, velut ad magistram, et quodam-
modo fontem cœlestis sapientiæ, recurratur; quate-
nùs ex illo uno capite Ecclesiasticæ disciplinæ lumen
prodeat, quo, discussis ambiguitatum tenebris, totum
corpus Ecclesiæ perspicuo veritatis nitore clarescat.*
Hæc sunt ipsa verba B. Petri Damiani in *Opusculo
septimo ad S. Leonem IX. Pontificem ante cap. 1.
tom. 3. impressionis anni 1743.* Sicuti etiam inficiari
nemo poterit, quin Romani Pontifices, utpote qui
omnium Ecclesiarum necessitatibus occurrere con-
sueverunt, opportunis perquisitis, demonstratis,
exhibitisque remediis, cumulatissimè, quantum in
ipsis fuit, juvarint Episcopos, qui ad Apostolicam
Sedem, tamquam unitatis centrum, et aliarum per
Orbem Ecclesiarum magistram confugerunt. Quod
ut sibi quisque persuadeat, licèt alioquin meridianâ
luce clarius sit, inspiciantur uno veluti oculorum
conjectu tot summorum Pontificum Epistolæ De-
cretales, Constitutiones Apostolicæ, Bullæ, Brevia,
quæ maximam Bibliothecarum partem efformant,
implentque Vaticanum Archivum. Insuper ipse qui
datur aditus cuicumque Episcopo deferendi in rela-
tione statûs suæ Ecclesiæ quidquid ipsi negotium
facessit, quæque paratur, redditurque ad quoslibet
opportuna responsio; magnum atque indubium
suppeditant argumentum ingentis sollicitudinis, quâ
Apostolica Sedes omnia providere non cessat, ut
animas Christi sanguine redemptas ad salutis semitam
revocet, dirigatque. Silentio præterire possemus
ea, quæ Pontificatûs nostri tempore præstita fue-
runt, cùm jam pleraque eorum evulgata fuerint
in tomis nostri Bullarii. At, postquam tot tantasque
adhibuimus curas, ut irrepentibus malis remedium
aliquod afferremus, tria hic à nobis edicenda, et

profitenda existimamus : primum quidem , nos nihilominus ingentis culpæ reos nos ipsos agnoscere , quòd non omnia præstiterimus , quæ præstanda fuissent ; quapropter in animo contrito et humiliato Deum Optimum Maximum rogamus , ut innumerabilibus negligentis nostris dignetur ignoscere : alterum verò , quæcumque statuimus , atque decrevimus , ea omnia decrevisse nos ac statuuisse , haud quidem ex ingenio et arbitrato nostro , sed præ oculis semper habentes ea , que fuerant à prædecessoribus nostris sapientissimè constituta ; tertium denique , ut ea caveremus , quæ hucusque cauta fuerunt , utque præscriptas à nobis regulas indiceremus , occasionem nobis exhibuisse aut Fratrum nostrorum Episcoporum recursus rectà ad nos habitos , aut eorundem relationes de Ecclesiarum suarum statu ad Congregationem Concilii de more transmissas.

X. Porro , inter alias plures , videatur Constitutio nostra , quæ incipit *Nihil profectò* , 60. *nostri Bullarii tom. 1.* ubi distinctè interdicuntur nonnulla publica spectacula , quæ certis in Diœcesibus celebrabantur. Adeatur quoque Constitutio , cui initium *Providas Romanorum Pontificum* , num. 47. *tom. 3. nostri Bullarii* , quâ confirmatur Prædecessoris nostri Constitutio contra Sectam *de' liberi Muratori* , seu *des Francs Maçon* vocitatam , imploraturque adversus eos secularium Principum et Potestatum auctoritas. Proderit et percurrere alteram Constitutionem , cujus exordium est *Detestabilem* , editam evulgatamque anno 1752. et in *tom. 4. nostri Bullarii* inserendam , per quam innovantur veteres omnes Prædecessorum nostrorum Constitutiones in detestabilem , nimiumque propagatum duellorum abusum , atque insuper damnantur quorundam assertiones , qui , dum rem per se , et , ut inquiunt , in abstracto discutebant , amplam nimium viam

sternebant et ipsi monomachiae perpetrandæ, et illius reis ad effugiendas pœnas in ipsos statutas. Inter cetera verò in eadem decretum est, recensitas inibi pœnas, ipso jure, et ante omnem Judicis sententiam, à transgressoribus incurrendas eosque Ecclesiasticâ sepulturâ carere debere, si decedant ex vulnere in duello accepto, quamvis extra locum conflictûs occubuerint, obtinuerintque à peccatis simul et censuris absolutionem : eo planè modo, quo in Lateranensi Concilio cautum fuit, ne in loco sacro tumularentur ii, qui in torneamenti decedebant, licèt, antequam extremum vitæ spiritum ederent, non incerta pœnitentiæ signa exhibentes, absolutionem retulissent : *Quòd si quis eorum ibi mortuus fuerit, quamvis ei poscenti pœnitentia non negetur, Ecclesiasticâ tamen careat sepulturâ* : uti legitur in *Cap. Felicis, de torneamentis*. Decedentibus quippe in torneamenti Ecclesiastica sepultura universim denegatur; iique tantummodo ab hac sanctione eximuntur, qui, cùm ad statutum torneamenti locum, haud quidem dimicaturi, sed alio consilio accesserint, subito inopinatoque casu ibidem occumbunt : *Nos verò attendentes, quòd his tantùm, sicut credimus, Ecclesiastica sepultura debet interdici, qui ad torneamentum animo id faciendi tantùm accedentes, decedunt ibidem, Fraternitati tuæ mandamus, quatenus, si tibi constiterit, quòd præfatus J. ad prædictum torneamentum, non animo ludendi, sed percipiendi credita pervenisset, licèt ibi fortuito casu obierit, corpus ejus dispensativè Ecclesiasticæ tradi facias sepulturæ, maximè si Dominicum Corpus suscepit et sacri Olei fuerit unctione perunctus*. Sunt hæc ipsa verbi Alexandri III. in *Cap. Ad audientiam, eodem tit. de torneamentis*. Demum in sæpè memorata Constitutione nostra, Catholicorum Principum ælus, religio, pietasque excitantur, ne se se reos

et tremendum Dei tribunal constituent, si, summâ suâ auctoritate interpositâ, justisque indictis penis, ad eradicandâ è suis ditionibus duella, nemo, quo debent, studio et conatu adlaborent.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

postulatis ad Indulgentias Festorumque dierum cultum pertinentibus.

Incipit Tridentinum Concilium sess. 25. in Decreto *Indulgentiis*, postquam definiverat, Ecclesiam à mis usque temporibus usam fuisse potestate à isto Jesu sibi tradita largiendi Indulgentias, que anathemate percusserat, qui aut illas veluti tiles traducebant, aut perfrictâ fronte negabant, esse in Ecclesia earumdem conferendarum auctoritatem, subdidit: *In his tamen concedendis moderationem, juxta veterem et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit: ne nimîâ facilitate ecclesiastica disciplina enervetur.* Quod ipsum vel ea providè caverat Innocentius Papa III. in Concilio Lateranensi, ex quo desumptum est Cap. *Cum eo*, de *pœnitentiis*, et *remissionibus*. Prædicta item Tridentina Synodus sess. 21. de *reformat.* p. 9. ulterius constituit, ne Indulgentiæ per alios dicerentur, quàm per Episcopos, aut Ordinarios eorum, quos etiam ad acquirendum ea in consilium duorum de Capitulo obstrinxit: *Indulgentias verò, aut alias spirituales gratias, quibus in ideo Christifideles decet privari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, certis temporibus populo publicandas esse decernit.* Demùm sequenti sess. 25. in citato Decreto de *Indulgentiis*, advertens, haud ita facillè fore omnes censere ac tollere abusus, qui ex superstitione,

ignorantia, et irreverentia, veluti fontibus, promanaverant, quibusque prospiciendum fuisset, mandavit, eosdem ab Episcopis diligenter exquiri, ac in unum collectos proximæ Provincialis Synodi iudicio subjici, subindeque omninò ad summum Pontificem deferri: *Ceteros verò*, (de abusibus loquitur in Indulgentiarum materiam invectis) *qui ex superstitione, ignorantia, irreverentia, aut aliunde quomodocumque provenerunt, cùm ob multiplices locorum, et provinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commodè nequeant specialiter prohiberi, mandat omnibus Episcopis, ut diligenter quisque huiusmodi abusus Ecclesiæ suæ colligat, eosque in prima Synodo Provinciali referat, ut aliorum quoque Episcoporum sententiâ cogniti, statim ad summum Romanum Pontificem deferantur.* En itaque peculiare quoddam monitum Episcopis datum, ut, si qui abusus ad Indulgentiarum rem pertinentes per eorum diœceses inoleverint, eos (quoniam Provincialium Conciliorum convocatio per hæc tempora neque frequens, neque satis expedita esse dignoscitur) in relationibus statûs suarum Ecclesiarum fideliter referant, simulque opportunum ipsis ab Apostolica Sede remedium implorent.

II. Periculosum nonnullis videtur, hoc rerum genus nimis diligenter scrutari et excutere; propterea quòd, si hinc urget necessitas exposcendi opportuna remedia, ne Christifidelibus imponatur, inde obstat timor, ne, detectâ per ipsos Indulgentiarum insubsistentiâ, quæ antea eos latuerat, nec eis denunciata fuerat ab iis, qui rerum veritatem ipsis sine fūco demonstrare debebant, turbentur illi, offendantur, indeque occasionem arripiant obloquendi in eos, qui Ecclesiastici regiminis veluti habenas moderantur. Verùm haud ita difficile et arduum est viam adinvenire, per quam ex hoc impedito, ut isti putant, labyrintho evadatur.

sim in Indulgentiarum discussione, quam in
liæcesi instituit Episcopus, aliquas repererit,
dubiæ fidei sibi videantur, non negligat
eam recensere in relatione statûs suæ Eccle-
siæ cum rationibus et argumentis, quibus in
sententiam circa illas adducitur: quod cum
præstiterit, onus erit Congregationis Concilii,
ipse rei notionem remittere ad alteram Con-
stitutionem Indulgentiarum, cui Clemens IX. Pon-
tificatus auctoritatem tribuit *falsas, apocryphas, indiscre-
te Indulgentias typis imprimi vetandi, impressas
noscendi, et examinandi, ac, ubi Nobis, seu
eius Pontifici pro tempore esistenti retulerit,
et, seu illius auctoritate rejiciendi*: quemad-
modum legere est in ejus Constitutione 36. cui
titulus *In ipsis Pontificatus*, edita an. 1669. §. 2.
Ipsius autem, examine facto, hujusmodi delatas
Indulgentias apocryphas declarari contigerit, si ro-
getur Pontifex, ut Indulgentiis apocryphis veras ca-
sasque Indulgentias subrogare velit, et (uti spe-
rum est) consonum votis rescriptum obtineatur;
solum hâc ratione incommodis omnibus cu-
tè consultum erit, sed insuper fideli populo
talis veræque lætitiæ occasio exhibebitur.
Clemens II. Pontifex, antequam ad Claromontanum
monasterium se conferret, solemni ritu consecrav-
it illam monasterii Bantini, eamque decoravit
nullis privilegiis, quæ recensentur à Cardinali
Bouillonio *ad annum Christi 1088. et à Patre Mabillonio
tom. 5. suorum Annalium Ordinis S. Benedicti.*
Prioribus temporibus Prælati aliquis fortè
is cautus in Ecclesia lapidem apposuit, cui
scripta legebatur concessio nonnullarum Indul-
gentiarum, de quibus nullum extabat legitimum
documentum. Cum præfati monasterii Abbatia com-
missa fuisset Henrico nunc S. R. E. Cardinali
Liquet, tunc apud Catholicum Regem Apostolicæ

Sedis Summa, inquit gravem hunc errorem deprehendisset, non distulit rem universam ad nos deferre: nos autem minime prætermisimus apocryphas Indulgentias Indulgentiis substituere veras, et ad justam disciplinæ moderationem compositas, quas arbitramur jam inscriptas fuisse novo lapidi in eadem Ecclesia apponendo. Episcoporum reclamationes adversus immodicas Indulgentias, quibus Ecclesiæ filiales Basilicæ nostræ Lateranensis, seu eidem subjectæ, aut aggregatæ, ditatas se esse contendebant, aditum reserarunt compluribus litibus et controversiis inter certos quosdam Episcopos, et dicte Lateranensis Basilicæ Canonicos, sibi asserentes facultatem communicandi controversas Indulgentias filialibus aggregatisque Ecclesiis: at, cum hi nunquam legitimas probationes reperire potuerint, ut, quod sibi ex antiqua opinione, et majorum exemplo assumebant, satis firmarent, non indulta omnia, privilegia, et Indulgentias sic a iisdem communicatas, easque suspendimus, donec controversa facultas certis et authenticis monumentis prolatis perspicuè demonstraretur aliasque interim concessimus Indulgentias ad vigentem praxim Apostolicæ Sedis magis accommodatas, quarum participes fierent fideles, qui designatis diebus Ecclesias prædictæ Basilicæ filiales, eique subjectas seu aggregatas visitassent: uti videre est in nostra Constitutione, cui initium *Assiduæ sollicitudinis* num. 45. tom. 3. nostri Bullarii.

III. A Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostri seu rectè per se, seu de Congregationum consilio tam multæ apocryphæ Indulgentiæ proscriptæ fuerunt, ut inde quilibet Episcopus facillè deprehendere possit, quænam sint Indulgentiæ, quarum publicatio in diœcesi permittenda non est: ipsæ autem Pontificum Bullæ, Brevia, et Decreta sparsim relati inveniuntur toto Opere *de Indulgentiis*, quod acc

ratè composuit Pater Theodorus à Spiritu Sancto , Congregationis Indulgentiarum , sacrarumque Reliquiarum Consultor. Quoties autem aliqua occurrat Indulgentia , de qua nulla mentio fiat in memorato Opere , perfacilè est deprehendere , utrum ea apocrypha sit , an non ; dum qui illam evulgat , et subsistentem propugnat , debet autographum proferre concessionis monumentum , vel saltem indigitare locum , ubi illud asservetur. Proindeque , si conferatur Indulgentia , quæ populo nunciatur , cum autographo concessionis , aut cum authentico ejusdem exemplo , sit illicò patens , an illa apocrypha sit , necne ; cautum quippe est : *Ne edantur summaria , nisi collationata , et subscripta ab Ordinario loci , seu ejus Vicario. Bullarum transumptis fides ne adhibeatur , nisi sint collationata , et subscripta , et sigillo munita alicujus Metropolitanì , seu ejus Vicarii. Omnes Indulgentiæ Episcopis inspiciendæ et examinandæ tradantur , qui legitimas probabunt , reliquas nullâ auctoritate roboratas rejicient : uti legitur in Formula habendi Conc. Provinc. part. 8. Actor. Eccles. Mediolan. pag. 1203.*

IV. Est tamen hic opportunè monendum , nonnullas reperiri Indulgentias , quæ sine temeritatis nota in dubium revocari nequeunt , quamvis authenticum earum Indultum non proferatur , cùm antiquissimâ constantique traditione innitantur , ac tacitâ , vel expressâ Romanorum Pontificum confirmatione roborentur. Talis est , ut aliquò utamur exemplo , Indulgentia Portiunculæ , quæ nomen desumit à parva illa Capella prope Assisium sita , quam Sanctus Franciscus , Ordinis Minorum Fundator , ab Abbate Montis Subasii Ordinis Sancti Benedicti obtinuit , ut ibi , unâ cum Fratribus , posset novi Instituti sui functiones peragere , quæque nunc temporis sita conspicitur intra augustum Templum Sanctæ Mariæ Angelorum Reginæ dicatum. Fertur itaque

S. Franciscus plenariam Indulgentiam à Deo implorasse pro iis omnibus, qui perpetratorum criminum pœnitentes, eaque sacramentaliter confessi, memoratam Capellam visitassent; idque ipsi à Deo in eadem Capella concessum fuisse: hoc tamen addito, ut ipse eamdem Indulgentiam impetraret ab Honorio III. tunc Romano Pontifice. Qui quidem certior factus, consonum id esse Divinæ voluntati, anno 1223. Indulgentiam plenariam perpetuò concessisse dicitur omnibus, qui ex corde pœnitentes, ac confessi, sæpè dictam Capellam, seu parvam Ecclesiam visitassent à vespers calendarum Augusti ad vespers sequentis diei.

V. Sanè nullum extat authenticum monumentum sive de petitione S. Francisci, sive de concessione ab Honorio III. illius precibus facta. Ceterum asseritur testimonium Petri Calfanni affirmantis, se propriis auribus audivisse S. Franciscum præfatam Indulgentiam in concione annuntiantem, habentemque præ manibus quamdam chartam, cujus summam referebat omninò consonam iis, quæ suprâ memoravimus. Extant insuper testificationes jam inde ab anno 1277. exaratæ à duobus Religiosis fide dignis, referentibus, se integram ejusdem facti historiam audivisse à P. Matthæo de Marignano, qui unus fuit ex sociis S. Francisci, quique cum ipso Perusiam se contulit ad pedes Honorii III. cùm is, Dei voluntatem suspiciens, Indulgentiam, de qua sermo habetur, est elargitus. Hæc omnia adnotata reperiuntur in authentico monumento Bibliothecæ Colbertinæ, quod publici juris fecit Stephanus Balazius in suis *Miscellaneis lib. 4. pag. 490.* et confirmantur publico quodam Instrumento rogato jussu Antistitis Conradi Episcopi Assisiensis anno 1335. Denique, prætermisâ etiam communi consensione Historicorum omnium, et Scriptorum subsequentium temporum, quos olim nos ipsi collegimus in Opusculo ad hanc

ipsam rem pertinente, et anno 1721. Fulginei typis impresso; cùm Romani Pontifices sæpè meminerint de Indulgentia hac, uti ab Honorio III. concessa, quemadmodum videre licet apud Waddingum in *Annalibus ad ann. 1223. num. 1. et 2.* iidemque postea illam extenderint ad universas Ecclesias Ordinis S. Francisci, ut in memorato nostro Opusculo demonstravimus: esset profectò magnæ temeritatis eandem in dubium revocare ex eo, quòd nullum afferatur primitivæ concessionis authenticum monumentum. Pari ratione judicandum de Indulgentia plenaria quotidiana, quæ dicitur rogatu Constantini Imperatoris à Sancto Silvestro concessa cuilibet in statu gratiæ Lateranensem Ecclesiam visitanti, quæque descripta legitur in veteri marmorea tabula intra eandem Ecclesiam extante, et in antiquo Codice in Archivo Capituli asservato. De hac enim non solum desideratur authenticum monumentum, sed gravas insuper in ipsa facti enarratione offenduntur difficultates, habito præsertim respectu ad disciplinam sæculi quarti, quo concessa dicitur; uti etiam inferius adnotabimus, et latius animadvertit Papebrochius in *Propylæo dissert. 8. et in Responsionibus ad Patrem Sebastianum à S. Paulo*. At nihilominus temeritatem saperet hujusmodi Indulgentiam nunc uti dubiam traducere: ejus quippe legitimum fundamentum statuendum est in comprobatione Romanorum Pontificum, qui cùm sæpius, et non quidem perfunctoriè, sed in ipsis etiam Pastoralibus Ecclesiæ visitationibus, viderint quæ in memorato lapide enuntiantur, amoveri tamen eum, vel emendari non jusserunt: veluti scitè animadvertit idem Papebrochius *cit. dissertat. 8. num. 4.* *Quamvis enim nequeat efficere Pontifex, ut à Silvestro datæ sint Indulgentiæ, quæ datæ non fuerunt, facere tamen potest, ut eæ, reverà isthic nunc obtineantur, æquè ac si ab ipso Silvestro promanassent.* Cui quidem firmis-

simæ rationi adhærentes nos in memorata nostra Constitutione, quæ incipit *Assiduæ sollicitudinis*, §. 7. ubi res est de Indulgentiis ipsius Ecclesiæ Lateranensis, ita statuimus: *Omnes et singulas Indulgentias, etc. quæ jamdudum, ipsis Romanis Pontificibus scientibus et consentientibus, publicè in eadem Ecclesia proponi consueverunt, etiamsi de illarum primæva concessione certa monumenta nunc non appareant, etc. approbamus, et confirmamus, eidemque Basilicæ, perinde ac si per præsentem ex integro ipsi concederentur, sine ulla contradictione competere declaramus, atque decernimus.*

VI. Verùm, cùm, extra præfatas gravioris monumenti circumstantias, ipsum concessionis documentum est necessariò explorandum, nonnunquam accidit, ut offendantur difficultates, quæ eas falsas, seu apocryphas suadeant, vel quæ saltem cautiore reddere debeant Episcopos, ne cœcâ fide illas approbent, sed judicium suum eousque cohibeant, donec de iisdem afferatur Sanctæ Sedis oraculum. Porro semper adfuit in Ecclesia facultas concedendi Indulgentias, semperque aliquis in ea viguit hujusmodi concessionum usus; uti colligitur ex epistola secunda B. Pauli Apostoli ad *Corinthios cap. 2.* et ex Tertulliano, ac S. Cypriano, quorum testimonia accuratè collecta fuerunt à Catholicis Controversiarum Scriptoribus: non semper tamen idem fuit hujusmodi facultatis usus; quemadmodum sæpè monet Papebrochius in *citata Responsione ad art. 14. num. 22.* *Omnes probi Catholici agnoscunt, amplissimam à Christo Vicariis suis, circa peccatorum et pœnarum etiam temporalium remissionem, concessam esse potestatem. Usus verò potestatis illius varius esse potest pro temporum, personarum, aliarumque circumstantiarum diversitate, et ex Ecclesiæ judicio mutari etiam potest.* Hanc verò affirmare possumus nonnullorum esse eruditorum sententiam, nimirum omnium pri-

nam Indulgentiæ plenariæ concessionem, de qua certò constet, eam esse, quam Urbanus Papa II. anno 1095. impertitus est iis, qui religionis causâ ad recuperandam Terram Sanctam militaturi se se conferrent. Hujus concessionis documentum impressum est *tom. 10. Conciliorum Labbei col. 507.* Hanc Indulgentiæ plenariæ concessionem ceteris omnibus, quæ cognitæ sint, antiquitatis prærogativa antevertere, demonstrat Vener. Servus Dei Cardinalis Thomasius in suo Commentario circa concessionem Indulgentiarum, relato *in tom. 7. pag. 126. ejusdem Operum* quæ hoc ipso anno 1754. Romæ adeo accuratè et eruditè typis imprimenda curavit Pater Vezzosi Clericus Regularis, in Romano Archigymnasio Historiæ Ecclesiasticæ Professor. Suspectam ergo aliquis habere posset aliquam plenariam Indulgentiam, quæ ante prædictum tempus concessa asseratur. At, id sufficienti fundamento destitutum esse, alii dicere possent, afferendo quæ extant *in Actis Ecclesiæ orientalis* collectis operâ, et studio Emmauëlis à Schelstrate *tom. 2. dissert. 1. cap. 5. pag. 761. et seq.* ubi latè agit de concessionibus Indulgentiarum etiam plenariarum ante tempora summi Pontificis Urbani II. et etiam cetera, de quibus eruditus Amort *in recenti Historia Indulgentiarum part. 1. sect. 2. pag. 46. editionis Venetæ, sect. 4. pag. 105. et sect. 7. pag. 155.*

VII. Nonnullæ aliquando occurrunt Indulgentiæ, quibus absolutio à *pœna et à culpa* concedi dicitur. Hujusmodi dicendi formula tribuitur præteritorum seculorum Quæstoribus, quos licet affirmare veros fuisse auctores tempestatum, quas Ecclesia propter Indulgentiarum causam perpessa est. Clemens I. Pontifex *in Clementina 2. de pœnit. et remiss.* loquens de hujusmodi Quæstoribus, deque publicationibus Indulgentiarum, quæ per ipsos fiebant, os dicit solitos fuisse hâc formulâ uti à *pœna et*

à culpa : ut eorum verbis utamur : quos satis ostendit Pontifex , incongruum omninò fuisse hujusmodi dicendi modum ; quemadmodum animadvertit Navarrus in *Commentario de Anno Jubilæi*, decimo notabili, num. 16. Et reverà Cardinalis Cusanus , Apostolicæ Sedis per Germaniam Legatus , fidenter asseruit , Apostolicam Sedem nunquam consuevisse Indulgentias impertiri hâc adhibitâ phrasi : *Ipse in Synodo Provinciali, nobis audientibus, Magdeburgi per ipsum celebrata, dicebat : Sedes Apostolica suis verbis à pœna et culpa Indulgentias nunquam dare consuevit.* Leguntur hæc in magno *Chronico Belgii*. Non ignoramus , aliquos extare Theologos contententes , per Indulgentias tolli posse peccata venialia , etiam quoad culpam ; ac simul novimus , valdè dubiam esse ejusmodi sententiam , eamque minimè cohærere sanioribus Theologiæ principiis , uti evincunt Suarez in 3. part. S. Thomæ tom. 4. disput. 50. sect. 1. num. 11. Passerinus de *Indulgentiis quæst. 7. num. 82.* P. Theodorus à Spiritu Sancto in *supra citato Tractatu de Indulgentiis tom. 1. cap. 5. §. 1.* Si quæ autem reperiantur Indulgentiæ , in quibus remissio quartæ , exempli gratiâ vel septimæ partis peccatorum venialium concedi dicatur , accipiendum id est de remissione temporalis pœnæ , quam quis propter eum criminum numerum promeritus fuerit , non ante tamen obtinenda , quàm post obtentam remissionem culpæ iis modis atque rationibus , quibus juxta Christi Domini præscriptum à peccatorum reatibus expiamur. In *Glossario mediæ et infimæ Latinitatis du Cangii*, ampliato per Monachos Congregationis S. Mauri, tom. 3. lit. I. verb. *Indulgentia*, extat exemplum ejusmodi Indulgentiæ datæ ab Urbano III. Pontificatûs sui anno primo. At in monumento Pontii Archiepiscopi Arlatensis , quod relatum legitur tom. 3. *Spicilegii Lucæ Dacherii recentioris impressionis pag. 383.*

leguntur mox referenda verba, quibus præallegata interpretatio maximè juvatur, et comprobatur : *Denique illos, qui de minoribus peccatis sunt confessi, et habent acceptam pœnitentiam, si venerint ad Dedicationem prædictæ Ecclesiæ, etc.* (consimilis quippe Dedicationis occasione Urbanus III. supradictam Indulgentiam concessit) *absolvimus de una medietate acceptæ pœnitentiæ.* His itaque positis, si quæ reperiatur Indulgentia superius allatis verbis, seu formulis expressa, prudens Episcopus satis justam sibi esse arbitrabitur causam habendi suspectam illius concessionem. Si verò exhibitum concessionis monumentum agnoverit authenticum esse, quod non ita facilè contigerit, poterit illud congruâ interpretatione declarare.

VIII. Alias itidem reperire est Indulgentias millenorum annorum, quæ à Romanis Pontificibus concessæ feruntur. Sunt qui asserant, Alexandrum III. concessisse Anconitanis Dominicâ primâ uniuscujusque mensis Indulgentiam tot annorum, quot arene grana simul junctæ hominis manus continere possunt. Verùm Cardinalis Baronius *ad annum Christi 1177. num. 49.* narrationem hanc refert inter fabellas risu excipiendas. Porro Sotus *in 4. sentent. dist. 21. quæst. 2. art. 1. §. Quod si arguas,* asserere non dubitavit, fuisse hæc omnia commenta Quæstorum. Estius autem *in eundem lib. 4. sent. dist. 20. §. 10. in fin.* apertè ait, confictas commentitiasque esse hujusmodi concessionem, ac nullatenus Sanctæ Sedi tribuendas. Denique Venerabilis Cardinalis Thomasius *in præcitato Commentario,* postquam innuit, omnium primam Indulgentiam plenariam, uti superius relatam est, eam esse, quam Urbanus II. euntibus ad recuperationem Terræ Sanctæ largitus est, quamque illius exemplo confirmarunt et innovarunt Callixtus II, Eugenius III, Clemens III. et Innocentius III. dum eadem urgebat

ratio Terræ Sanctæ ex hostium manibus redimendæ; addit, se nullum aliud exinde reperisse exemplum Indulgentiæ plenariæ ante eam, quam primò Anno Sancto indixit Bonifacius VIII. silentio transmittens Indulgentiam Portiunculæ, ex eo fortasse, quòd ipsa quasi immediatè à Christo Domino concessa fuerit : et, postquam multâ eruditione toto illo Opere demonstravit, quantâ moderatione usi sint Romani Pontifices in Indulgentiis concedendis, quas scilicet paucorum plerumque annorum largiri solebant, sapienter concludit, incredibiles ac planè improbables esse concessiones Indulgentiarum millenorum annorum; eòque magis, quòd assertæ concessiones plerumque ad ea tempora referantur, quibus maximè vigit præmemorata moderatio.

IX. Demùm quandoque magnificè prædicantur nonnullæ Indulgentiæ, hoc addito, concessas eas fuisse *in forma Jubilæi* : qua quidem in re cautos admodum oportet esse Episcopos, uti rectè monet Suarez in 3. part. tom. 4. disput. 50. sect. 4. num. 8. En illius verba : *Adnotare debent, qui denuntiant, vel prædicant Indulgentias, ne simplicem Indulgentiam plenariam nomine Jubilæi pronuncient, ne fortasse aliqui decipiantur, putantes, non tantum propriam Indulgentiam, sed etiam alios favores, seu privilegia eis concedi; quia nomen Jubilæi, juxta usitatam et adæquatam significationem, hæc omnia in rigore complectitur.* Clemens VI. qui Pontifex creatus est anno 1342. primus fuit, qui Annum Sanctum à centenario ad quinquagenarium annorum curriculum contrahens, in ipsa Indulgentiæ concessione usurpavit hoc verbum *Jubilæum*. Itaque, si aliqua proferatur Indulgentiæ concessio inscriptam habens hanc *Jubilæi* denominationem, eaque enuntiatum tempus antevertat, poterit utique prudens Episcopus dubiam illam suspectamque meritò ha-

2. Illud insuper accedit, à Clemente VIII. aliis-
 aliorum Pontificum Decretis, abrogatas fuisse
 indulgentias *in forma Jubilæi* concessas. Quare qui-
 que sibi facultatem asserit Indulgentiam ali-
 m publicandi in forma Jubilæi, debet omninò
 bere concessionis litteras, enuntiatam formulam
 seferentes, ac insuper ostendere, datas eas
 e post Pontificatum Clementis VIII. et post alia
 reta, ejusmodi gratias abrogantia. Videatur hac
 re P. Theodorus in suo citato Tractatu *de In-*
gentiis part. 2. cap. 4. §. 2.

. Jam verò gradum facientes ad festorum die-
 observantiam, sive potiùs ad postulata hanc
 m rem attingentia; illud hic non inopportunè
 monendum existimamus, inter opera servilia
 ationem quoque recensendam esse, quotiescum-
 ad lucrum exerceatur, ideoque diebus festis pi-
 i non licere: quemadmodum latè demonstrat Sua-
de Religione tom. 1. lib. 2. cap. 28. num. 1. Nihilò
 en minus Alexander III. Pontifex, suis litteris
 s ad Archiepiscopum, non Triburiensem, ut
 editis, sed Trevirensensem, ejusque Suffraganeos,
 a opinionem Gonzalez, relatisque *in Cap. Licet,*
feriis, indulsit, ut, cùm pauperes illius regio-
 , ad se suasque familias sustentandas, piscari
 erentur, liceret ipsis, Dominicis reliquisque
 us festis, exceptis tantummodo solemnioribus,
 per annum coluntur, aleces piscari, si per eos
 ad littus illas adnatare contingeret; dum-
 lo, absolutà piscatione, congruam inde conqui-
 : pecuniæ partem Ecclesiæ, pauperibusque di-
 buerent. Ex eo textu id colligunt Doctores: quo-
 cumque re ipsâ urgeat piscandi necessitas, ex
 fortè, quòd certis potissimùm anni temporibus pi-
 ad littora ferantur, ideoque non nisi præfatis tem-
 ibus capi possint, licere pauperibus piscatoribus,

etiam diebus festis, piscationi operam dare, dummodo id non fiat in Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, et Corporis Christi solemnitatibus, ac dummodo lucrum ex aliqua parte Ecclesiæ, et pauperibus communicetur; idque, non ex consilio, sed ex præcepto, uti notat Gonzalez in *præindictum textum num. 5.* Ad hujus forsitan indulti exemplum, Sixtus V. Pontifex, oblati sibi precibus ab Abbate et Monachis monasterii Castri S. Felicis de Guixols, Ordinis S. Benedicti, Diœcesis Gerundensis, concessit pauperibus illius Castri incolis, ut Dominicis, ceterisque diebus festis piscari possent à præcedenti media nocte usque ad auroram, deindeque post meridiem, petitâ tamen obtentâque veniâ ab Abbate monasterii, et insuper deposito penes ipsum totius lucri triente, in restaurationem et fabricam Ecclesiæ (quæ non minùs est Ecclesia Conventualis ipsius monasterii, quàm Parochialis universi Oppidi) erogando. Verùm, cùm ex hujusmodi subsidiis parum, aut nihil, Ecclesiæ Fabrica profecisset, propterea quòd miseri piscatores eligebant potiùs à piscatione cessare, quantumvis ad victum eâ ratione sibi quærendum necessitate urgerentur, quàm uti privilegio eâ conditione concesso, ut tertiam lucri partem Ecclesiæ pensitarent; quâ nimirum lege per eos impletâ, ac supputatis cymbæ, retiùmque expensis, nihil propemodum ipsis reliquum erat; cùmque Ordinarius id ipsum in relatione statûs Ecclesiæ suæ repræsentasset, simulque pro opportuniore providentia supplicasset: Congregatio Concilii habita die 24. Augusti 1720. dum nos in minoribus illius Secretarii munereungebamur, consilium dedit Pontifici, ut antiquas illas Apostolicas litteras confirmaret, à tertia tamen ad septimam partem contractâ pensione in posterum Ecclesiæ persolvendâ per eos, qui festis diebus piscationi operam dare

llent : quemadmodum videre est tom. I. *Thesauri resolutionum*, et in nostra Constitutione, cui initium est *Ab eo tempore*, num. 144. §. 27. *nostri Illarii tom. I.*

XI. Opportunè hic commemoranda occurrunt, quæ postremis hisce temporibus fuerunt, instantibus Episcopis, statuta quoad cultum et observantiam dierum festorum, in levamen pauperum, et ex suis laboribus victitant, utque, imminuto festorum numero, quæ festa observanda supererant, religiosius custodiantur, adeoque tollantur scandala, quæ ob festorum dierum frequentiam, sacris ipsis diebus perpetrari contingit. Typis editæ sunt Augustæ Taurinorum Epistolæ selectæ Leonis Cardinalis Bona. Duæ ex his scriptæ sunt Leonis Baptistæ Thiersio, Auctori Tractatûs *de festorum dierum Imminutione*; et hæ sunt ducentesima quinquasima octava, et ducentesima quinquasima nona : et in hac postrema Auctorem redarguit autumantem, posse Episcopum in propria diocesi festa in universa Ecclesia recepta tollere, officii Divini recitationem, et jejunia transferre; additque, ea tantum fieri posse à Romano Pontifice : *Hæc sanè nimia potestas non solum Censibus à Sacra Congregatione deputatis, sed omnibus etiam viris doctis displicuit, et meritò; nam communes Ecclesiæ leges, ritus, et consuetudines ubique receptæ, ejus dumtaxat auctoritate tolli, vel mutari possunt, cujus est in universam Ecclesiam auctoritas et potestas; alioquin ingens fieret disciplina et hierarchiæ Ecclesiasticæ perturbatio.* Anno 1727. coacta fuit Tarracone Provincialis Synodus, in qua, postquam Patres defleverunt animarum detrimentum ex violatione festorum dierum certò obvenientem, preces offerendas esse decreverunt Benedicto XIII. Pontifici, ut hujusmodi incommodo prospiceret; eandem in rem eidem Pontifici pro-

posuerunt, ut singulis quidem Dominicis, aliis solemnioribus diebus festis deberent fideles et Missæ Sacrificio interesse, et ab servilibus abstinere; certis verò diebus nûs solemnibus, quos itidem expresserunt grum esset fidelibus, auditâ Missâ, rebus suis vacare, pauperibusque victum sibi laboribus comparare. Pontifex autem oblatum probavit, ac ratum habuit, adeo preces indulsit; prout nos ipsi aliàs et in quodam nostro Scripto, quod primæ Collectione Scripturarum spectantium adtionem dierum festorum Lucæ impressa ac' etiam insertum legitur in nostro *Operanonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap.*

XII. Quid autem Pontificatûs nostri temperit, quas ipsi adhibuerimus diligentia qualia in eam rem à nobis expetita fuerint, quæque nobis reddita fuerint, quæ inierimus rationem, latè expressum est Decreto incipiente *Non multi menses*, quod sum est *tom. 2. nostri Bullarii num. 63.* In lectione noverit quisque, nunquam nos in censi statuisset, aut indulsisse festorum diminutionem, seu reductionem, nimirum, ut manente præcepto quoad Dominicos, re solemniore dies, audiendi Missam, et ab operibus servilibus, cesset, quoad re nûs solemnes, obligatio vacandi à servilibus, perstante tamen onere audiendi Missæ petentibus et instantibus Episcopis, de semper nobis fuit, eritque firmissima op solùm eos Divini cultûs studiosissimos, optimè conscios tum indigentiae suorum norum, tum inobservantiae dierum festorum respectivè diœceses invectæ. Itaque hæc ag à nobis inita, atque servata, jure traduc

test, quasi per ipsam læsa, et in contemptum ad-
ducta fuerit Constitutio Urbani VIII. qui festorum
dierum numerum definivit, neque facultatem fecit,
ut in aliquo ex iis posset populus, auditâ Missâ, ad
servilia opera se convertere; aut quasi per eandem
imminutus fuerit Divinus cultus. Etenim, si festi
dies ad Dei cultum pertinent, ad Dei quoque hono-
rem et reverentiam pertinet Ecclesiarum immunitas.
Si autem Urbanus VIII. Pontifex festorum dierum
numerum definivit; alter quoque Pontifex, nimi-
rùm Gregorius XIV. certos casus recensuit, quibus
delinquentes nequaquam javari deberent Ecclesia-
sticæ immunitatis beneficio, quod tamen reliquis om-
nibus inviolabiliter præstandum esse decrevit. Quod
si, non obstante Gregorianæ Constitutionis lege, pro-
cedentibus temporibus, cùm ex novis quotidie con-
tingentibus factis animadversum fuerit, necessarium
omniò esse, casuum exceptorum numerum adau-
gere, et Ecclesiasticæ immunitatis limites arctius
coercere, quo frænum aliquod injiceretur audaciæ
improborum hominum, qui ad Ecclesias confugie-
bant; idque præstitum fuit, absque eo quòd facta
dicatur injuria Gregorianæ Bullæ, aut detractum
honori et reverentiæ Dei domibus debitæ: potuit
similiter, ex novis, iisque urgentibus causis, con-
siliū capi, ut nonnihil immutaretur ex eo, quòd
suâ Constitutione circa festorum dierum observan-
tiam statuerat Urbanus, sine illius Constitutionis
injuria, et absque eo quòd labefactatus propterea
dici possit Divinus cultus.

XIII. Nicolaus I. Pontifex in responsione ad quæ-
situm 95. inter ea, quæ ipsi à Bulgaris proposita
fuerunt, Ecclesiæ Romanæ disciplinam tunc tem-
poris vigentem, populis illis recens ad Fidem con-
versis exponens (quemadmodum videre est tom. 8.
Collectionis Conciliorum Labbei *impressionis Pari-
siens.* col. 546.) ita rescripsit: *Quid de his agendum*
Tom. IV.

decernimus, qui pro quibuscumque culpis ad Ecclesiam fugiunt, requiritis: sed, quamvis ea sacri canones, quæ leges mundanæ sanciant, custodiendi flagitent, et leges circa quosdam immisericordes appareant; nos tamen, qui non spiritum hujus mundi suscepimus, si quispiam ad Ecclesiam fugerit, non illum, nisi suâ voluerit sponte, ab ea dicimus educendum. Denique, si quondam latrones diversorum criminum rei ad asylum templum Romuli fugientes, indemnitatem consequerentur; quanto potius hi, qui ad templum Christi confugium faciunt, delictorum remissionem suorum adipisci debent, et jam sibi à suscepto juramento præstito, omni pristinæ securitati restitui? At, cum precedentibus temporibus deprehensum fuerit, ex eo systemate sapienter piæque constituto, ut scilicet per indefinitum asyli jus debitus Dei domibus honor et reverentia conciliaretur, non tam optatum intentumque effectum obtineri, quàm reis improbisque hominibus ansam præberi, ut facilius in deteriora quæque prolaberentur; satius visum est graviora aliqua crimina excipere, quorum rei, si ad Ecclesiam confugissent, asyli jure nequaquam gauderent: quemadmodum videre est in *Can. Sicut antiquitus*, 17. quæst. 4. *Cap. Immunitatem, de immunit. Ecclesiar. Cap. Pro humani, de homicidio*, in 6. Et, quia nec id satis erat ad compescendos improborum excessus, aliam inivêre rationem Romani Pontifices, concedendi nimirum nonnulla indulta, quibus tribuebatur facultas extrahendi ab Ecclesia reos graviorum criminum, quamvis hæc inter excepta à Jure non recenserentur. Sed, cum ex hujusmodi litterarum concessionibus innumeræ perturbationes et querelæ sæpè orirentur, prælaudatus Pontifex Gregorius XIV. suam evulgavit Constitutionem, quæ est septima tom. 2. *Bullarii Romani*, in qua plures casus recensuit, ac definivit, in quibus delinquentes Ec-

à immunitate nullatenus juvari deberent, n districtè cavendo, ne ipsius Constitutionis alios casus, licèt æqua, vel etiam potior gere videretur, extendi, aut ampliari possent quilibet persuadere sibi jure poterat, priam Constitutionem sublatas penitus fore rarias omnes; verùm longè aliter se se res um enim hominum improbitas in dies cre-auctusque fuerit numerus reorum quorum-minum, quæ quamvis non expressa in Gre-litteris, per se tamen gravissima, et reipu-tiosa dignoscebantur, seculares autem Prin-portunas instantias ad Sanctam Sedem, uti, detulerint; hinc fel. record. Prædecessor neditus Papa XIII. sedulo præhabito exa-am evulgavit Constitutionem, cui initium *Divina*, quâ non solum è medio sustulit ntroversias ab Auctoribus excitatas, ut fru-redderent casuum exceptionem à Gregorio ed alios etiam superaddidit casus, quibus cum Ecclesiasticæ immunitatis beneficium ntibus minimè suffragari deberet. Nos latè posuimus *in nostra Institut.* 41. inter im-atino idiomate, ubi insuper recensere non simus ampliores providentias à recol. mem. e nostro Clemente XII. captas; cujus vesti-psi insistere non negleximus, ex quo, nullis eritis, eidem in B. Petri Cathedra subrogati

ibus omnibus ita peractis, cum nemo conten-ractum quidquam honori Gregorianæ Bullæ, nutum fuisse obsequium sacrosanctis Ec-cæstandum, et cultum Omnipotenti Deo de-ultò minus affirmari poterit, contemptam illam Urbani VIII. aut imminutum fuisse Di-ultum. propterea quòd nos ipsi commoti t manifestis criminibus, quibus festi dies

profundabantur, nec ignorantes, his ipsis diebus Ecclesiæ coupons frequentari, adhærendum non esse duximus prudentibus consiliis, atque iter precibus Episcoporum, nec negligendos ploratus pauperum, qui ex opificio aliquo sibi victum quantant; ideoque propositam systema amplexi sumus atque diversis in locis stabilivimus, ut scilicet omnibus Dominicis, aliisque solemnioribus festis, non solum Missa audiantur, sed etiam abstinence operibus servilibus, reliquis verò diebus festis, adeo solemnibus, audito Sacro, liceat pauperibus ad sua quemque opificia divertere.

XV. Quæsierunt Bulgari à Nicolao I. Pontifice, quibusdam festis diebus à servilibus operibus abstinere deberent. Pontifex autem in responsione ad questionem II. hujusmodi dies recensuit, qui sanè pernumerantur, uti legentibus enuntiatam responsionem patebit. Deinde ulteriùs progressus, eos edocuit, quid fieri oporteret, ut festi dies delecta celebrarentur. En ipsa Sancti Pontificis verba cit. tom. 8. Collectionis Labbei col. 522. Sanè sciendum est, quoniam idcirco in diebus festis ab opere mundano cessandum est, ut liberiùs ad Ecclesiæ ire, Psalmis, et Hymnis, et Canticis spiritualibus insistere, orationi vacare oblationes offerri, memoriam Sanctorum communicare, ad imitationem eorum surgere, eloquiis Divinis intendere, eleemosynas indigentibus ministrare valeat Christianus. Denique concludit, quòd, si quis die festo nil aliud præstare velit, quàm statuto tempore orationi vacare, quod tamen haud ita parùm videri posset, reliquis verò diei consuetis aliorum dierum occupationi mundanis tribuere; satiùs fuisset aliquo labori opere se exercere, quo posset indigentibus præstare, et consequenter propriæ familiæ inopiâ fore laboranti opem ferre: Quæ omnia si quis negligenter orationi tantùm vacare voluerit, et ad ceteras mu-

vanitates licitos labores converterit, melius illi fuerat ipso die, Beati Apostoli Pauli præceptis obaudiens, laborare manibus suis, ut haberet unde tribueret necessitatem patientibus; quemadmodum ipse, qui licèt Dominum ordinasse dicat, uti qui Evangelium annuntiaret, de Evangelio viveret, non tamen usus est hac potestate, sed manibus suis laborabat, ne quem eorum, quibus Evangelium prædicabat, gravaret.

CAPUT DECIMUM NONUM.

De postulato proposito quoad onus ministrandi Sacramenta Fidelibus peste infectis, dum ea grassatur, ac de modo ministrationis tunc temporis peragendæ.

INTER gravioris momenti postulata illud sanè recensendum est, quod Vicarius Apostolicus Juliæ Cæsareæ (nunc vulgò *Algeri*) proposuit circa onus Episcopis, aliisque animarum curam exercentibus incumbens, residendi, et gregem sibi concreditum non deserendi, cùm ipsum Deus immissio pestis flagello affligi permittit, necnon administrandi Sacramenta peste contactis: satis enim superque frequens hujusmodi casus occurrit tum in dicta Civitate Juliæ Cæsareæ; tum in aliis regionibus Turcarum imperio subjectis.

II. Illud ab omnibus indubitanter admittitur, quòd quicumque curam gerit animarum, ac residendi obligatione tenetur, non potest à designato sibi residentiae loco recedere, ut pestis periculum effugiat: ideoque sæviente licèt peste, et residere debet, et residentiae non materialis tantum, sed etiam formalis, ut inquiunt, onera adimplere; operando nimirum, et laborando pro spiritualibus, et corporalibus concredita sibi plebis necessitatibus. Gravissima pestis, quæ Mediolanum invasit, dum

S. Carolus Borromæus illius civitatis Archiepiscopus sedebat, die 12. Augusti 1576. sævire cœpit; uti firmatur in Notis ad ejusdem Sancti Archiepiscopi Vitam à Giussano descriptam, pag. 275. num. 8. *Mediolanensis editionis anni 1751.* Cùm autem Sanctus Præsul animo fortè prospiceret, nonneminem fore, qui parùm æstimans incumbentem sibi animarum curam, facilè consilium cepisset, ut alium in suas vices substitueret, seque à residentia loco subtraheret, dubium hoc ad Congregationem Concilii definiendum detulit; num scilicet residere teneretur, qui curæ præerat animarum, quamvis urgeret periculum contrahendi pestem, et ex illa occumbendi. Responsum autem fuit, residendi obligationem vel tum vigere, eaque obstringi non modò Parochos, sed et Episcopos; quemadmodum videre est in rescriptis mensis Octobris, et Decembris ejusdem anni 1576. relatis apud Fagnanum in *Cap. Clericos*, num. 37. et seq. de Clericis non residenti-bus, quibus Pontificia quoque Gregorii XIII. accessit approbatio: unde, post hujusmodi rescripta, sive resolutiones, aditus locusque ampliùs relinqui non potest eorum Doctorum opinioni, qui affirmarunt, et docuèrunt, licere ei, qui animarum curam exercet, à residentia loco abscedere, modò Sacerdotem idoneum adinveniat, qui, accedente Episcopi licentiâ, vices ejus adimpleat; veluti rectè perpendit Muratorius in suo *Tractatu de Peste lib. 3. cap. 4. pag. 359. primæ editionis Mutinensis.* Quia verò tunc aliquis fortasse excipiendo allegaverat, permissum esse ei, qui animarum curam administrandam suscepit, propter inimicitias, et persecutionum timorem, à residentia recedere, per textum in *Cap. Ad supplicationem, de renuntiatione*, ideoque posse eum æquo jure aufugere ex loco, quem pestis invasit, cùm in utraque facti specie æquale subeat vitæ discrimen; animadversum sapienter fuit,

quòd , cùm inimicitiae et persecutiones sint peculiare quidpiam , Prælati , vel Parochi tantummodo personam respiciens , mirum videri non debet , si ob eas causas liceat his à residentiae loco aufugere , cùm alii ibidem remaneant , qui sine propriae vitae periculo ea erga populum præstare possunt , quæ Parochus , Prælatusque præstare tenentur ; uti rectè demonstrat S. Thomas 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 5. At longè secus se se res habet in altero pestilentiae casu , cùm scilicet contagiosæ luis periculum æquè omnibus imminet , ideoque neminem reperire est , qui absque vitæ discrimine possit ea peragere , quæ ab Episcopo , aut à Parocho , ex eorum officii debito , requiruntur ; quapropter Episcopo Parochoque id onus relinquitur , ut proprii muneris officia per se ipsos obeant , suamque vitam pro concreditarum sibi animarum bono in discrimen adducant : veluti planè concluditur *ex Can. Adversitas §. Hoc tunc servandum* , 7. *quæst.* 1. *et ex Can. Tres personas* , 23. *quæst.* 4. quibus ea accedunt , quæ latiori calamo deducta videri possunt apud Fagnanum *cit. loc. num.* 47. *et seq.* et in nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 3. *cap.* 16. à *num.* 14. ad 17. ubi egimus de justa , vel injusta fuga , quam animarum Pastores , subortis persecutionibus , arripiant. Celebris est in rem hanc S. Augustini epistola *num.* 228. ad Honoratum Episcopum Thiauvensem , quam S. Possidius necessariò legendam censet Sacerdotibus , ut , excitatis in se turbis et persecutionibus , rectè se gerere valeant ; quamque paucis verbis conclusam refert Sacerdos Petrus Ballerini in suis eruditis doctisque notis ad Summam Theologicam S. Antonini *part.* 1. *tit.* 5. *cap.* 1. *col.* 358. *edit. Veronen. anni* 1740. Sanctus Doctor universim statuit , Pastoribus illicitum eo in periculo à suis gregibus recedere , idoneis licèt Vicariis relictis ; lum verò cum solum casum fugæ approbat , ac sup-

plendi per alios, cum periculum proprium Pastoris est, uti cum Pastor ipse per se ad quæritur, non autem cum periculum comm Pastoris et ovium.

III. Asseruimus, Episcopum, Parochumque viente peste, formalis residentiae officiis obesse: neque enim difficile captu est, inutile fore eorum residentiam, si materialiter tan siderent, neque pro viribus in concediti sibi spirituale, ac temporale bonum adlaborarent. quoties Divino consilio, et hominum pecc expositibus, civitas, vel gens aliqua pe fortunio afflictata fuisse legitur, ejusdem Dei providentiâ factum novimus, ut identid lebre fieret sacrorum Pastorum regimen: Ep aliisque animarum Rectoribus ejusmodi viri cessione roboratis, ut Apostolicum minist vel dum maximè grassabatur pestis, cum ul plevisse dignoscantur, tum populos exem prædicatione ad pœnitentiam adhortantes, tu peres effusâ liberalitate sublevantes, Ecclesi Sacramenta suis ipsi manibus administrante lenti mobo infectis, parvipenso, quod maxim erat, propriæ vitæ discrimine.

IV. Quomodo S. Cyprianus se gesserit erg gregem peste afflictum, licet deprehendere Libro *de mortalitate*: cujus etiam agendi ra accuratè admodum descripsit Pontius Diacon *ejusdem Vita cap. 2. num. 17. et seq.* apud distas *ad diem 14. Septembris*, et apud Ru *Acta Martyrum*. Celebres planè sunt S. Grego gni epistolæ, altera ad Dominicum Episcopu thaginensem, altera verò ad Præjectum N sem Episcopum, quas videre est *lib. 10. ep et lib. 2. epist. 2.* quibusque indicatur rati Episcopi illi gerere se debebant, dum lues batur, afflictos scilicet erigendo populos,

hortando, ut precibus et criminum expiationi insistentes, Omnipotentis Dei iram placare studerent. In Historia Francorum, à S. Gregorio Episcopo Turonensi conscripta, lib. 9. num. 22. recensetur illustre factum Theodori Episcopi Massiliensis, qui, cum à suo Episcopatu abesset, propterea quòd Childebertum Regem allocuturus, ad illius aulam conferre se debuerat, quamvis ipsi nuntiatum fuerit, contagiosâ lue Massiliam infectam esse, nihilominus ad suam sedem reverti non dubitavit, ibidem omnia, quæ sui muneris erant, executurus. Sanctorum Acta percurrentibus, complura occurrunt ejusmodi pastoralis zeli exempla, Adeantur Bollandiani *ad diem 20. Martii in Vita S. Cuthberti Episcopi Lindisfarnensis cap. 9. num. 51. ad diem 2. Maji in Additionibus ad Vitam S. Antonini Florentiæ Archiepiscopi cap. 4. lit. G. ad diem 24. Julii in supplemento ad Vitam Beati Joannis Taussiniani Ferrariensis Episcopi §. 3. num. 28.* Videatur etiam altera ejusdem Beati Vita, quæ postremò Mantuæ typis edita est *ad cap. 19.* Alia quoque ejusmodi monumenta collegit Thomassinus *in suo Tractatu de Benefic. part. 2. lib. 3. cap. 67. et seq.* In hujusmet argumenti tractatione minimè silentio prætermitemus, quæ præstitit S. Carolus Borromæus, dum præmemorata dira pestis Mediolanum afflixit; justâque laude fraudari quodammodo videretur magnus adhuc in humanis degens Massiliensium Episcopus, nisi hic exscriberentur verba excerpta ex Brevi Clementis XI. Pontificis, quod ad eum dedit sub die 14. Septembris 1720. in Collectione Brevium ejusdem Pontificis *tom. 2. pag. 775.* ut debitâ commendatione prosequeretur egregios labores ab eo exantlatos, dum Massiliensis civitas ad ultimum penè exitium sæviante peste adducta fuit. Ibi enim, post alia, sic ait Pontifex: *Ex quibus omnibus te animam tuam, boni Pastoris exemplo, pro ovibus*

fidei tuæ creditis dare paratum esse, adeoque peste afflato frequenter invisere, paterno affectu consolari, opportunisque monitis ad implorandam à Divina bonitate peccatorum veniam excitare, illis insuper Ecclesiæ Sacramenta propriis etiam manibus administrare, iis autem, qui non tam morbo, quam fame premuntur, necessaria ad vitæ sustentationem alimenta conquirere, omnia demùm optimi diligentissimique Præsulis officia cumulatè obire percepimus.

V. Est in sua quisque diœcesi Episcopus Sacramentorum Confirmationis, et Ordinis Minister; nec alius quisquam, licèt Episcopali caractere insignitus, potest, non præobtentâ ab eo licentiâ, sacram Confirmationem, Ordinesve conferre. Non sanè eventu facilis, sed tantùm mente conceptus proponeretur casus cujuspiam, qui peste laborans, Ordinibus initiari exposceret; percommodè enim is posset in pestis exitum hujusmodi religiosæ voluntatis implementum conferre. Re ipsâ verò frequens esse potest casus eorum, qui, sæviante peste, eâque correpti, sacro Chrismate inungi se flagitent. Dum superius memorata pestis majore vi in Mediolanenses grassabatur, hac ipsa in re Sanctus Carolus Borromæus insigniora exhibuit charitatis exempla: quemadmodum legere est in illius Vita à Giussano descripta *lib. 4. cap. 8. Noverat, plures in populo esse nondum sacro Chrismate inunctos, quo fidelium animos ad sustinenda præceptorum onera post Baptismum confirmari, Catholica Religio docet. Et, quamquam probè sciret, ejus Sacramenti vim inter necessaria ad salutem remedia minimè numerari; omnia tamen ex amore potiùs, quam necessitate metienti, durum videbatur, tot hominum millia cœlesti hoc auxilio immunita relinqui.* Pergit Giussanus, ingenuèque refert, dum id à Sancto Archiepiscopo intra urbem peragebatur, vix ullum

adfuisse periculum, ne ipse peste inficeretur, ob
 eximiam Magistratum vigilantiam, qui neminem
 peste correptum intra urbis mœnia detineri patie-
 rantur; verum eundem voluisse his etiam Sacra-
 mentum Confirmationis impertiri, qui extra urbem
 etinebantur, nec eos prætermisisse, qui manifesto
 orbo laborabant : adeo ut ex ipsis nonnulli, re-
 cepto Sacramento, statim occubuerint. In adnota-
 tionibus autem ad eandem Vitam à Giussano elu-
 bratam legitur, Sanctum Antistitem, cum vi-
 sisset, complures ad hospitalis cancellos confluere,
 sacro Chrismate inungi deprecantes, ad familiarem
 suam, *Monetam* nomine, conversum, eundem con-
 suluisse, quid sibi ea in re præstandum esset :
 amque is respondisset, se haud tantum sibi su-
 cere, ut proprio Archiepiscopo consilium daret,
 verum se illi semper adhæsurum, nec unquam ab
 eo recessurum, quidquid tandem is aggredi con-
 stituisset; tunc Sanctum Archiepiscopum militum
 custodiæ præcepisse, ne ad cancellos accedentes,
 Confirmationis Sacramentum recepturos, repelle-
 rent : militibus autem iussa facientibus, non solum
 sacro Chrismate inunxisse quotquot ad Sacramen-
 tum suscipiendum è cancellis caput extulerunt;
 sed cum sciscitatus fuisset, numquid alii superes-
 sent, qui cuperent, se se eodem Sacramento ro-
 borari, eidemque renuntiatum fuisset, adesse qui-
 dam et alios, sed non posse eos ad cancellos pro-
 cedere, propterea quòd extremam animam agentes
 et grabatis jacerent, constanti animo hospitale in-
 tressum, iis quoque Confirmationis Sacramentum
 ministrasse.

VI. Heroicum hoc S. Caroli factum flagrantis ejus-
 dem charitatis illustre est argumentum. At, cum
 confirmatio non sit Sacramentum omninò et abso-
 lutè ad æternam salutem necessarium, difficilè erit
 credi, Episcopum obstringi ad illud peste labo-

rantibus administrandum, etiam cum proximo suæ periculo; eumque ab administratione ceterum, dum ægrotantes hoc spirituali præsidio exposcunt, peccare. Sed longè aliter se res in eo quod pertinet ad sequentia duo Sacramenta Baptismum scilicet, et Pœnitentiam. Nequit homo primi Adæ filius ad statum gratiæ et electionis filiorum Dei transire per secundum Jesum Christum Salvatorem nostrum, nisi Baptismate ablutus, vel saltem flagranti ejus desiderio fuerit expiatus : *Nisi quis renatus, ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest intro regnum Dei* : legitur Joann. cap. 3. Pœnitentiæ Sacramentum lapsis post Baptismum æquè necessarium est, ac Baptisma iis, qui nondum recepti fuerunt, ad hoc ut æternam salutem consequi valeant : *Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus*. verba sacri Concilii Tridentini sess. 14. cap. fine. Cum itaque gemina hæc Sacramenta ex tanta necessitate ministrari debeant etiam per morbo correptis, dum is vel maximè grassatur hoc primum asserimus, Parochorum onus id proprium, Episcopos verò ad hujusmodi Sacramenta peste afflatis administranda minimè obstrictos nisi cum nemo alius adesset, qui id præstaret. Episcopi namque se habent veluti universales causæ, quæ proximè et per se non operantur effectus illos, qui à causis particularibus inferri debent, nisi cum rariores aliqui, urgentiori casus usitatum rerum ordinem immutarunt; illi verò tamquam particulares causæ sunt constituti ideoque proximi administri Sacramentorum, populo ministrari oportet : quemadmodum docet S. Thomas quodlibet. 1. art. 14. in corpore quodlibet. 3. art. 17. Ad quintum, ac in ren-

stram pergit Sylvius in *Supplemento, sive Additionibus ad 3. part. S. Thomæ quæst. 32. art. 3. §. Priusquam respondeatur*. Quapropter, cum S. Carolus Borromæus, ut supra dictum est, præindictam quæstionem, sive dubium, ad Congregationem Concilii detulisset, haud quidem dubitans ipse, ne fortè Parochi non tenerentur enuntiata duo Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ, grassante peste, eâque laborantibus, etiam cum propriæ vitæ discrimine, administrare; sed ut conquisitas quasque excusationes adimeret iis, qui laxioribus opinionibus innixi, jam jam contendebant se ab ejusmodi onere subtrahere, (utî optimè animadvertit Thomassinus *de Beneficiis part. 2. lib. 3. cap. 70.*) cœperantque in dubium revocare, an Sacerdotes animarum curæ præpositi pestis tempore adstringerentur, cum vitæ periculo, peste contractis per parœcias suas Ecclesiæ Sacramenta administrare: interpellata Congregatio rescripsit, ejusque rescriptum ab ipso quoque Gregorio XIII. Pontifice fuit comprobatum, debere omninò Parochos residere, et per se, vel per Sacerdotem à se delegatum, ab Episcopo verò approbatum, Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ Parochianis suis peste laborantibus ministrare: *Die 10. Septembris 1576. factâ Sanctissimo relatione in Consistorio, Sanctitas Sua decrevit, scribendas simpliciter litteras ad Cardinalem Sanctæ Prædix, (nimirum Sanctum Carolum Borromæum) quibus significetur, dubio in Congregatione proposito, et ad Sanctissimum relato, Sanctitatem Suam decrevisse, Parochos tempore pestis teneri omninò residere in suis Ecclesiis Parochialibus; posse tamen per alium idoneum ministrare Parochianis suis peste infectis Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ.* Hæc autem ea est resolutio, quam nos superius innuimus, quamque affert Fagnanus in *Cap. Clericos, num. 45. de Cleric.*

non resident. : ubi etiam satis ad rem adnotat, ideo definitum fuisse, teneri eos, quibus cura imminet animarum, Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ ministrare suis Parochianis aut directè per se, aut adhibitâ operâ alicujus Sacerdotis, ut suprâ diximus, ab Ordinario approbati; quodd, cùm non omnes passim, sed aliqui tantummodo ex Parochianis pestilenti morbo inficiantur, nollent profectò ii, qui benè valent, Sacramenta recipere à Parocho, quem scirent eadem administrasse peste infectis.

VII. Equidem tutò affirmari nequit, decretas illas litteras subinde conscriptas fuisse, et ad Sanctum Carolum transmissas; cùm nihil planè de iis occurrat in Urbis hujus, aut in Mediolanensis Ecclesiæ Regestis: *Num hoc Congregationis, et Pontificis responsum ad Sanctum Carolum missum fuerit, ignoro: nulli enim Vitæ ejus Scriptores hanc declarationem eidem traditam memorant, solasque litteras indicant, quæ, antequam negotium decideretur, jussu Pontificis scriptæ ad eundem fuerunt per Carniliam, ubi idem Pontifex zelum ejus, quo mortis periculum contemnendum duxerat, maximè commendans, auctoritatibus Sanctorum Patrum, obligationem cujuscumque Christiani, nedum Episcoporum, et Parochorum, in ejusmodi necessitatibus inculcabat.* Hæc scripsit, qui eruditas elucubravit adnotationes ad Summam Sancti Antonini *loc. cit. col. 359.* Nosque illius sententiam faciliè amplectimur, putamusque, litteras nequaquam transmissas fuisse: harum enim tenor de duobus tantummodo Sacramentis, Baptismi, et Pœnitentiæ, loqui debuisset, neque verò ad duo reliqua Sacramenta, ad Eucharistiam nempe moribundis in Viaticum deferendam, et ad extremam Unctionem ipsis impertiendam, se extendere, nisi præhabito novo examine, novæque editâ definitione. Hanc autem

minimè necesse fuit ab Apostolica Sede exposcere, quoniam magnus Carolus Borromæus, heroicâ incensus charitate, Baptisma, Confirmationem, Pœnitentiam, sacrum Viaticum, extremamque Uncionem peste contactis per se administrare non dubitavit: quemadmodum legitur apud Scriptores illius Vitæ, quos collegit Theophilus Raynaudus *tom. 18. suorum Operum*, in eo quod inscripsit *de Martyrio per pestem, part. 3. cap. 2. num. 13. et seq.* suoque præcedens exemplo, Parochos, reliquosque Mediolanensis urbis Sacerdotes, ad idem peragendum, contempto vitæ periculo, adduxit. Præterea in quinto suo Concilio Provinciali, quod post aliquot annos ab extincta pestilentia habuit, opportunas descripsit regulas in Sacramentorum administratione servandas, quotiescumque, hominum criminibus sic exigentibus, Deus populum immisso pestis flagello castigat.

VIII. Percurratur memorata Mediolanensis quinta Synodus Provincialis, quæ, pluribus licèt objectionibus acriter oppugnata, tamen ab Apostolica Sede meruit comprobari; et ex titulo inscripto *Cautio in Sacerdote ministrante*, alteroque *Cautio in Sacerdote qui ministravit*, ac altero itidem *de Baptismo infanti peste laboranti, suspectove, ministrando*, poterit quisque facillè apprehendere, S. Carolum haud redactum voluisse onus Parochorum, reliquorumque curam animarum habentium, ad Baptismi, et Pœnitentiæ ministrationem, sed etiam ad reliqua duo Sacramenta ministranda protendisse. Verùm id fortasse satis non esset ad evincendum, quòd ea, quæ in quinta Mediolanensi Provinciali Synodo de duobus Eucharistiæ, et extremæ Unionis Sacramentis statuta fuerunt, vim legis, auctoritatemque ubique terrarum obtinere debeant: Provincialis quippe Synodi auctoritas illius provinciæ, in qua celebrata est, finibus circumscribitur; ne-

que verò, quæ ipsi quandoque accedit, lica confirmatio, ejusdem auctoritatis fines a censetur : quemadmodum *hoc ipso lib. 13. num. 5.* ostensum est. Investigandum est et sepositâ quintâ Provinciali Synodo Medio possit aliunde probari, debere Parochos cum propriæ vitæ discrimine, suis par peste infectis sacrum Viaticum, extremam unctionem ministrare. Quæstionem hanc instituit *in 3. part. D. Thomæ tom. 4. disput. 44. ubi sub num. 17.* in hæc concludit : *Dico absolute teneri Parochum Viaticum ministrare tempore pestis cum ordinario periculo quod in tali occasione esse solet; etiamsi particularibus casibus excusari possit, si periculum multum augeatur, et proximi necessitas nimis minuatur. Hæc conclusio est magis pia, et magis meo valde necessaria ad bonum regimen anime faciliè tanto bono in illa necessitate perferri. Eamque confirmat usus Ecclesiæ; nam omnes Parochi timorati hoc observant, etiamsi inter ægros esse dispositos per Sacramentum Confessionis. Episcopi etiam illos compellunt ad Eucharistiæ ministrandam : quod non esset justum, si ipsi officii non tenerentur. Populo item magnum scandalum, si Parochus subditos suos sine ministerio mori sineret. Signum ergo est ejusdem obligationis, juxta Suaresii doctrinam, hæc veluti generalis regula est, Parochum, quamvis imminens pestis periculum adsit, obstringi sacratissimum Viaticum ad ægros deferre. Exceptio autem alibi proposita, juxta quam Parochus ab onere hujus Sacramenti ministrandi excusatur, ad eam faciem in praxi refertur, quâ Parochus delinquentiæ Sacramentum compluribus eo in loco, et in proximo vitæ periculo constitutus ministrare, cumque interim aliquis jam confes-*

cro Viatico refici exoptet, verendum esset, ne tempus deficeret excipiendi Confessiones aliorum Pœnitentialem expiationem indigentium, et in exitu vitæ versantium; vel etiam ad eum casum, quo Parochus solus reperiatur, nec alius adsit Sacerdos, cujus operâ juvetur, imò nec alius quisquam Presbyter, qui, Parocho decedente, ad ejus vices supplendas subrogari valeat, ideoque Parochus ipse meritò pertimescat, ne, si ambo Sacramenta, tam Pœnitentiæ, quàm sacri Viatici, omnibus ministraret, mortem vitare non posset, populumque, ut ajunt, sine hostia et Sacerdote relinqueret. Ita disserit Suarez in propositæ exceptionis declaratione num. 19. *Exceptio autem in conclusione posita, per se clara est, potestque facillè ex dictis circa præcedentem intelligi, et ad particularia applicari. Nam, quia Viaticum minus necessarium est, quàm Confessio, faciliùs potest in particulari occurrere excusatio: præcipua tamen erit, si ad audiendas aliorum Confessiones necessarium sit alios sine Viatico dimittere: vel si Parochus sit solus, et nimium periclitetur ejus vita, si utrumque Sacramentum omnibus velit ministrare, et maximè si in illius defectum non possit facillè alius Sacerdos substitui. Et similes circumstantiæ in particulari expendendæ sunt: obligatio autem generalis negari nullo modo debet.* Disserensque subinde idem Suarez de Sacramento extremæ Unctionis, num. 20. ait, Parochos, reliquosque animarum Pastores obstringi ad hoc etiam Sacramentum ministrandum, dum pestis grassatur, quatenus tamen id præstare valeant absque morali vitæ periculo: neque enim hujusmodi Sacramentum omninò necessarium est ad æternam salutem, cum prævia ut plurimum habeat gemina alia Sacramenta, Pœnitentiæ scilicet, sacrique Viatici, quibus fidelium salutem, quantum necesse est, cumulatè consulitur. Addit verò idem Auctor, omni

ratione adlaborandum esse Parocho, ut sibi expeditior suppetat facultas extremæ Uctionis peste infectis administrandæ, ideoque debere ipsum iis omnibus se se remediis et cautelis instruere, quæ, peritorum iudicio, ad arcendum morale periculum imbibendæ pestis idonea existimantur: quibus quidem adhibitis, si aliqua adhuc de periculi dubitatione teneatur, non ideo ipsum levare onere extremæ Uctionis peste laborantibus administrandæ, cum hæc potius dicenda sit nimium meticulosi animi affectio.

IX. Sylvius in *Supplemento, seu in Additionibus ad 3. part. S. Thomæ quæst. 32. art. 3. conclus. 3. pag. 586. edit. Antverpiens.* profitetur, se nolle damnare sententiam Auctorum affirmantium, licere Parocho abstinere ab administrandis duobus Sacramentis, Eucharistiæ, et extremæ Uctionis, peste laborantibus, qui paulò antè peccata sua Sacerdoti sacramentaliter confessi sunt, modò absit periculum scandali: *Etsi nolimus damnare Parochos illos, qui Doctorum istorum sententiam secuti, hæc duo Sacramenta, Eucharistiæ et extremæ Uctionis, non ministrant peste infectis recenter confessis, modò absit scandalum*: at statim intrepidè subdit: *Securior tamen, et verisimilior est aliorum sententia, Parochum sub mortali peccato teneri administrare Sacramentum Eucharistiæ suis Parochianis, peste, vel alio morbo contagioso infectis, etiam cum propria suæ vitæ periculo, nisi per aliquem alium id fiat, et nisi quædam circumstantiæ occurrant, propter quas meritò possit excusari*: repetitque omnia, quæ superiùs recensuimus, Suaresii sententiam referentes; ejusque sententiæ in omnibus subscribit, quoad propositas generalis definitionis exceptiones. Progredditur inde *conclus. 4. ad extremæ Uctionis Sacramentum*, ibique etiam Suaresii doctrinæ se se conformat; subdens tamen, tum demùm Parochum

teneri, etiam cum evidenti vitæ periculo, extremam Unctionem Parochiano suo peste laboranti ministrare, cum hic alia duo Sacramenta Pœnitentiæ, et sacri Viatici non susceperit.

X. Quæ hactenûs attulimus, cum allegatorum gratum Doctorum auctoritati, quodque magis est, anioris Theologiæ principiis, quæ apud eosdem perlegi possunt, innitantur, satis solidum fundamentum suppeditarunt, ut postulato per Vicarium Apostolicum Juliæ Cæsareæ proposito rescriberetur, sacerdotes animarum curæ præpositos obligatione generi ministrandi per se, vel per alios idoneos Sacerdotes, Christifidelibus peste correptis, non obstante contrahendæ pestis periculo, non solum duo illa Baptismi, et Pœnitentiæ Sacramenta, juxta veteres superiûs recensitas definitiones, sed et duo reliqua, sacri Viatici, et extremæ Unctionis; nec omisum est ipsam quoque afferre quintæ Synodi Provincialis Mediolanensis auctoritatem, non quidem per modum legis *vim coactivam* obtinentis, sed veluti regulam *vi directivâ* pollentem, ut ajunt Jurisperiti.

XI. Quod Vicarius Apostolicus Juliæ Cæsareæ exhibuit postulatum, in causa quidem fuit, ut de duobus Sacramentis Eucharistiæ, et extremæ Unctionis, præter Baptismum, et Pœnitentiam, administrandis rescriberetur; sed eo potissimum animo precepit, ut edoceretur, quonam se modo gerere deberet quoad certas quasdam cautelas, quibus utebantur Sacerdotes in Sacramentis ministrandis, ne peste inficerentur. Quæ à Vicario Apostolico delatæ fuerunt cautelæ, haud erant ex physicis remediis petitæ, certum quippe est, Sacramenta ministrantem peste infectis, non modò posse, sed et plerumque debere iis uti, quo valeat sospes diutiùs munus suum persequi, neque cogatur concreditum sibi populum, tunc maximè ipsius operâ indigentem,

deserere. Alterius generis sunt delatæ cautiones, deque iis nunc disserendum est.

XII. Diximus suprâ, nequaquam obstringi Episcopum, saltem ex iustitia, Confirmationis Sacramentum peste afflatis ministrare; id tamen præstitisse S. Carolum Borromæum, dum dira lues Mediolanum populabatur, eoque admirandum præbuisse diœcesanis suis, universoque Orbi hæroicæ virtutis exemplum. Joannes Chapeaville, Archidiaconus, Canonicus, et Vicarius Leodiensis, integrum edidit *Tractatum de necessitate, et modo ministrandi Sacramenta tempore pestis*, qui Moguntiæ typis impressus prodiit in lucem anno 1612. in eoque nihil planè attigit de Confirmationis Sacramento per Episcopum ministrando. Verùm, si quem unquam Episcopum laudabile studium incenderet sectandi exemplum S. Caroli Borromæi, sacroque Chrismate confirmandi suos diœcesanos peste laborantes, vix ulli cautelæ præscribendæ adhibendæque locus fore videtur: perbrevis namque est actio, quoties ad certum aliquot personarum numerum confirmandum redigatur; nec quidquam est, quod resecari valeat vel ad ipsam actionem breviorē efficiendam, vel ad avertendum à Ministro, quantum fieri potest, imbibendæ pestis periculum.

XIII. Ritus descriptus in Pontificali Romano, à Clemente VIII. et Urbano VIII. Romanis Pontificibus approbato, is est: Episcopus Spiritum Sanctum invocatur super eos, qui Chrismate sunt liniendi; sequè dexterâ manu à fronte ad pectus signat; inde manus protendit ad eos, quibus Sacramentum est administraturus, iterùm super eos invocans Spiritum Sanctum. Sacræ recitandæ preces in eodem Pontificali leguntur: ubi deinde subjungitur, quòd Episcopus intingit pollicem in sacrum Chrisma, quod est oleum ex olivis expressum, immixtumque balsamo jam benedicto, et, dum Cruce signat frontem

qui Sacramentum suscipit, formam pronun-
quâ absolutâ, confirmati genam leviter per-
eidem pacem annuntians: recitatisque non-
aliis precibus ibidem expressis, benedicit iis,
confirmavit.

In toto sacræ hujus actionis decursu nil aliud
irire est, quod ad eam contrahendam, arcen-
que ab Antistite contagionis periculum omitti
sit, præter ritum illum percutiendi cujuslibet
firmati genam; qui ritus ideo fuit inventus, ut
firmatus meminerit, paratum se esse oportere
adversa omnia pro Christi Fide viriliter perfe-
da, uti legitur in Catechismo Romano. De hoc
ritu nos aliàs egimus in *nostra Instit.* 6. §. ult.
plura eruditè disseruit Martene *de antiquis Ec-*
clesiæ ritibus lib. 1. cap. 2. art. 3. num. 13. Latet
huc, quo tempore primùm inoleverit hujusmodi
ceremonia, quæ, cùm ad essentiam et validitatem
Sacramenti non pertineat, prætermitti sanè posset:
sicuti etiam, ad se se celerius expediendum, Epi-
scopus missas facere posset postreimas illas preces,
quæ collato jam Sacramento recitantur. At, quæ
quam cautio esset hæc? quamque sibi majorem
securitatem, si illâ uteretur, Episcopus polliceri
posset? Fortasse, eâ adhibitâ, nil aliud consequeretur,
quàm ut ab iis, qui adessent, improbaretur,
et parùm religiosus Præsul existimaretur.

XV. Si quis autem fortè id proponeret, quod (uti
superius animadvertemus) ab aliquibus suggestum
uerat quoad extremam unctionem peste contactis
ministrandam, ut scilicet ad consignandam con-
firmandi frontem salutiferæ Crucis signo adhibere-
tur penicillus intinctus in Oleum balsamo immix-
tum, absque eo quòd Minister proprio pollice in-
fectum peste signando contingeret; ambigendum
valdè esset, an id fieri jure posset, et an validum
foret Sacramentum hâc ratione collatum. Legatur

Suarez *tom. 3. in 3. part. D. Thomæ disput. 33. 3. in fin.* ubi proponit quæstionem à nullo præcedenter propositam, an sit de essentiâ unctio fiat proximè manu et pollice Episcopi eadem peragi possit medio aliquo instrumento, penicillo, aut alio simili; respondetque, uncti fieri debere pollice dextræ ipsius Episcopi smate tincto, de necessitate præcepti, cùm s gravis, et ab Ecclesia servata, et præscripta in tradendū dictum Sacramentum: et deinde su probabile sibi videri, esse etiam essentialē, e cessarium necessitate Sacramenti, ut unctio fiat mediatiè manu, seu digito Episcopi. Et Suarez sequuntur de Marinis *ad 3. part. quæst. 72. an cap. 5. in fin.* Reginaldus *tom. 2. lib. 28. cap. 2. 10.* Layman *lib. 5. tract. 2. cap. 2. num. 5.* Cleri *de Confirmatione decis. 56. num. 12.* la-Croix *l part. 1. num. 380.* Diana *in edit. coordin. to tract. 2. resolut. 6. num. 4.*

XVI. Plures quæstiones de hoc Sacramento tuunt Theologi. Prior est, an Apostoli ipsâ manu impositione Confirmationis Sacramentum ministrarent: id quod affirmant aliqui, quibus perspicua in hanc rem videtur textus *Actuum Apostolorum 8. vers. 17. et cap. 19. vers. 6.* alii verò contendunt Apostolos usos etiam fuisse sacro Chrismate, nulla de eo in Actibus occurrat mentio; cùm tribus ipsis Ecclesiæ seculis adhibitum memoratum Chrisma in Confirmationis ministratione. Altera quæstio est, an sola manuum impositio sit hujus Sacramenti materies. Affirmant itidem nonnulli his nimirum, qui pro certo habent, Apostolorum eorumque successores, per plura secula, hoc Sacramentum solâ manuum impositione contulisse, contra tuentur, materiam remotam hujus Sacramenti esse Sacrum Chrisma; illius autem applicationem confirmandi fronti cum signo Crucis

ciam esse materiam proximam : in id proferentes Eugenii IV. Pontificis Decretum pro Armenorum instructione editum. Alii verò , manuum impositionem, et Chrisma simul jungentes, contendunt, utrumque esse Sacramenti materiam : ita ut sola impositio manuum sit materia inadæquata, inadæquata itidem materia sit solùm Chrisma, utrumque autem, simul junctum, adæquatam completamque Sacramenti materiam constituat. Reliqui tandem, cùm satis assequi non possint, quo alio pacto dici valeat, juxta ritum nunc temporis in Ecclesia Occidentali vigentem, imponi manus super confirmandos ab Episcopo Sacramentum ministrante; siquidem ea manuum protensio versùs confirmandos, quam Episcopus habet, dum primas recitat preces, nequaquam manuum impositio super eos jure ac propriè dici posse videtur; addito etiam, quòd aliquando non parum temporis intercedit inter memoratam manuum protensionem, et admotionem, sive applicationem Sacri Chrismatis eorum frontibus, qui confirmantur : ideo rem ita temperant, ut etiam hodie in Occidentali Ecclesia vigere dicant disciplinam imponendi manus in ministrando Confirmationis Sacramento, cùm sine admotione, atque impositione manûs, inungi nequeat illius frons, qui confirmatur; atque ita manuum impositionem cum applicatione sacri Chrismatis propriùs jungunt, et nectunt.

XVII. Porro ex his, quæ hactenùs allata sunt, satis colligitur, hoc planè communiter Theologos sibi sumere, ut uno alterove modo tueantur, inesse in administratione Confirmationis manuum impositionem. Difficile autem foret, certum illi locum statuere, si daretur, confirmandi frontem penicillo inungi posse. Si quis autem reponeret, eidem locum non deesse, quotiescumque recipiatur illorum sententia, qui manuum impositionem agnoscunt in

earundem extensione, quæ fit per Episcopum dum priores recitat preces: præter ea, quæ paulò antè dicta sunt, hæc superaddi posset satis firma replicatio: quòd, cùm Episcopus sub functionis exordium primam orationem recitet, simulque manus protendat super eos, qui præsentés adsunt Sacramentum suscepturi, nec ampliùs eamdem orationem repetat, manusque protendat ad eos, qui præsentés non aderant, cùm primùm hæc præstitit, sed paulatim subingressi sunt in locum eorum, qui Chrismate inuncti recesserunt; cùmque hujusmodi agendi ratio communiter recepta sit, et passim servetur, nemine penitùs contendente, propterea nullum, irritumque esse Confirmationis Sacramentum sic administratum iis, qui in locum priorum successerunt: satis id est ad evincendum, manuum extensionem, quæ præindicato tempore fit ab Episcopo super confirmandos, neque reipsâ esse, neque censi eam manuum impositionem, quæ ad validitatem Sacramenti requiritur. Verum quidem est, à quibusdam non improbari penicilli usum in ministrando extremæ Unctionis Sacramento; at simul satis constat, in hoc Sacramento impositionem manuum non requiri; sed unctione tantummodo opus esse, quæ pollice æquè, ac penicillo perfici potest. Si verò alius quispiam, ejusdem assumpti tenax, hoc allegaret, et in medium proferret, manuum impositionem locum indubiè habere in collatione trium Ordinum, quos hierarchicos vocant, Episcopatûs nimirum, Presbyteratûs, et Diaconatûs, et tamen eam expleri, atque agnoscì in instrumentorum porrectione, quam collator Ordinum præstat suscipientibus; sat erit animum ad ea referre, quæ superiùs *lib. 8. cap. 10.* adnotata fuerunt, ut perspecta fiat infirmitas hujusce assumpti: cui propterea, veluti nimis labili fundamento, inniti non poritur, hactenùs in Ecclesia inusitatus, mini-

arandi nimirum adhibito penicillo Confirmationis Sacramentum.

XVIII. Quod spectat ad Baptismatis administrationem, nihil planè est, quod non præviderit, cuique cumulatè non prospexerit præfata quinta Mediolanensis Synodus Provincialis: cujus sanctionibus consentanea tradunt tam qui antea, quàm qui subsequentibus temporibus scripserunt. Illud pro regula receptum est, ut recens nati infantes, de quibus periculum esse videtur, ne statim intereant, illicò Baptismalibus undis abluantur, prætermisus usitatis cæremoniis, et solitis ritibus; qui, si iidem baptizati superstites vivant, ab Ecclesia suppleantur, omissâ formâ, et ablutione, uti adnotatum est in Rituali Romano. Id ipsum planè servandum venit, cùm baptizatur infans, qui ex matris utero prodiit peste infectus, seu qui morbi suspicionem secum affert, propterea quòd ex matre jam peste infectâ genitus fuerit: *Infans nuper natus peste laborans, aut eo nomine suspectus, quia à matre pestifero morbo affecta ortus est, quamprimùm, ob instans mortis periculum, à Sacerdote, peste laborantium curam gerente, infusionis ritu baptizabitur, aliis stans cæremoniis tunc non adhibitis, etc. Postea, si infans superstes erit, quamprimùm ab omni suspitione liber erit, in Ecclesiam Parochialem suam Sacerdoti Parocho offeretur, qui ex Ecclesiæ instituto reliquas stans cæremonias ei adhibebit.* Sunt hæc concepta verba sæpè dictæ quintæ Synodi Provincialis Mediolanensis tit. de Baptismo infanti peste laboranti, suspectove, ministrando. Præstat quoque in hanc rem illud commemorare, quod ipsemet Sanctus Carolus scripsit ad Cardinalem Gabriëlem Palæotum in quadam epistola, relata in notis ad illius Vitam per Giussanum conscripta lib. 4. cap. 8. lit. B. pag. 322. nimirum, ob ævientis pestis calamitatem, adductum se fuisse, ut nonnihil deflecteret à veteri Ambrosianæ Eccle-

Tom. IV. 12

siæ disciplina, juxta quam baptizandus infans sacro Fonti immergebatur, permittendo, ut administraretur Baptisma, adhibito infusionis ritu: *Licèt enim nunquam mori Borromæus timuit, tamen vivere etiam nunquam recusavit; imò in epistola quadam ad Palæotum Episcopum Bononiensem affirmat, immutatum pro ea temporum calamitate aliquantulum Baptismi administrandi Ambrosianum ritum, et, merione infantis omissâ, aquâ infusâ ablui recenter natos tum primùm consuevisse, ut aliquo modo pestis contrahendæ periculum præcaveretur.*

XIX. Sequitur nunc, juxta ordinem hoc in capite statutum, ut de Pœnitentiæ Sacramento pauca dicamus. Porro circa rationem, seu modum illud administrandi, grassante peste, vel in Ecclesiis, cùm viri ac fœminæ peccata Sacerdoti aperire cupiunt, vel in privatis domibus, cùm necesse est eas ingredi ad excipiendam peste laborantium Confessionem, non est, cur hic pluribus disseramus; sufficit enim lectorem remittere ad eandem quintam Synodum Provincialemediolanensem, cujus sanctiones, unâ cum concordantium Scriptorum auctoritatibus, retulit Pontas in suo *Dictionario Casuum conscientiae tom. 1. verb. Curatus cas. 4.* et Muratorius in suo *Tractatu de peste lib. 3. cap. 4. pag. 355. et seq.* Hic autem *pag. 364.* æquum censet, et in praxi usuque servandum, quod docent Zambranus, Granadus, Layman, Coninchius, Hurtado, Turrianus, Suarez, et Diana; licere nimirum absolutionem impertiri peste infecto, quamvis nondum integram peccatorum confessionem expleverit, quoties Confessarius probabiliter vereatur, ne et ipse pestilentem morbum contrahat vel ex nimio fœtore, vel ex diuturniore mora cum ægrotante habenda. Huic sententiæ adhæret quoque Pasqualigus in *Theoria et Praxi jurium, obligationum, et privilegiorum eorum, qui in periculo, aut articulo*

mortis constituuntur. Percurratur ejusdem quæstio 142. num. 3. *et seq.* At sententiam hanc acriter oppugnat Marchinus *in suo Tractatu de Peste part. 3. cap. 4. num. 5. et seq.* eâ potissimum ratione nixus, quòd Confessarius, qui integram pœnitentis Confessionem non audit, exploratum non habet ejusdem conscientiæ statum, neque dici potest proprio muneri satisfacere, est enim ipse animæ medicus: quapropter, sicuti corporeæ vitæ medicus suo certè deesset muneri, si ægrotanti pharmacum aliquod præscriberet, non exploratâ priùs, ac probè cognitâ illius morbi naturâ et statu, ita, inquit ille, affirmandum est, suo muneri planè deesse spiritualem animæ medicum, cùm pœnitentem absolvit, non auditâ priùs integrâ illius peccatorum Confessione, et satis habens aliqua tantùm ex iis intellexisse. Addit insuper, agi hic de validitate Sacramenti ad æternam salutem necessarij, ideoque, ex rei natura, et Pontificum decretis, oriri obligationem amplectendi eam sententiam, quæ tutum proponit, et requirit remedium. Ita disserit præcitatus Auctor cum aliis non paucis: qui quamvis pœnitentem ab integritate Confessionis aliquando excusari posse admittant, tunc scilicet, cùm, si quod peculiare factum Confessario aperiatur, grave aliquod damnum aut sibi, aut alteri obventurum hæud temerè pertimescat; ipsum tamen Confessarium negant posse, absque lethali peccati noxa, sese subtrahere ab onere audiendi integram Confessionem, etiam peste contacti, qui integrè confiteri cupit, quantumvis illi contrahendæ pestis periculum se objiciat; cùm propriam ipse vitam in conceditarum sibi animarum salutem cuilibet periculo exponere teneatur.

XX. Disserendum tandem superest de administratione duorum Sacramentorum, Eucharistiæ et extremæ Unctionis. Qua in re si sustineri tutò po-

esse, quo benè valentibus administrantur
enim se præstitit S. Carolus, atque ita quod
vit in suo quinto Provinciali Concilio. Quod
perspicuè deprehenditur ex duabus ejusde
stolis ad Ariminensem Episcopum datis, alte
dem die 18. Julii, altera verò die 5. Augusti
1577. quæ referuntur ab eo, qui elucubratis
tationibus locupletiore facit Sancti Præsulis
à Giussano conscriptam, *præcitato loco*. Et c
in priore epistola ita legitur: *Scribis, isthi
tatum, à me fuisse adhibitum cochlear, quo
sacra Altaris mysteria porrigerem. Hoc certum
id officii manibus semper meis præstitum,
quibus etiam Sacro Oleo morientes inunxi. Cu
ab humana ope subsidium mutuarer, cum
Deum adfore certò sperarem? Fatendum tam
quædam mihi indicata remedia nunquam
neglecta. Secundæ verò epistolæ hæc alia su
ba: Aliquorum metu inductus erat hic mos
lentiæ initio, ut argenteo cochleari infirmor
biis Christi Corpus offerrent; sed in quoda
areqato Theologorum cætu sancitum est.*

minimum, quod novum sit, administrationis ritum introducat, neve instrumentum, aliudve quid simile ad ministracionem, pro digitis, vel adeo in ipsis, adhibeat. At, retentâ superiùs indicatâ animadversione, quod scilicet S. Caroli gesta hereticis factis accensentur, nec Provinciali Synodo Mediolanensi legis auctoritas tribui potest extra Mediolanensis Provinciæ fines, necesse fuit, aliunde examen, ac definitionem propôsita quæstionis repetere.

XXI. Docent nonnulli, vel ipso pestis tempore, et etiam urgente contrahendi morbi periculo, nihil planè deflectendum esse ab usitato ministrandi Eucharistiæ ritu; ideoque Sacerdotem teneri eandem suismet manibus ægro ministrare: idque, non minùs ut vigens disciplina sarta tecta servetur, quàm ut omne arceatur inconveniens, quod posset faciliè contingere, quoties aliis, ac aliis moris Eucharistia ministraretur: Bonacina *de Saeramento Eucharistiæ disput. 4. quæst. 5. punct. 2. sub num. 9.* Capisucch. *in Quæst. moral. quæst. 2. pag. 1.* Escobar. *tom. 3. quæst. 1. lib. 20. problemat. 98.* Tamburin. *in Methodo SS. Communionis cap. 5. §. 10. num. 21.* Quart. *ad Rubricas Missalis part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. difficult. 3.* la Croix *tom. 2. lib. 6. part. 1. num. 486.*

XXII. Mitiores alii sunt, qui perpendentes ex una parte obligationem, quâ in mortis articulo constituti tenentur sanctissimum Viaticum suscipere, ex alia verò onus, quod Sacerdoti incumbit, ut illud iis administret; optimum factu esse putant, omnem operam dare, ut facilius, quoad fieri potest, et expeditior evadat ministratio, atque ita omnis causandi, seque excusandi facultas adimatur iis, qui nimia contrahendi morbi formidine omnem rationem comminiscuntur, quâ onus ministrandæ Eucharistiæ peste laborantibus à se remo-

veant. Itaque hi tuentur, quoties iniri possit ratio, seu methodus haud indecens, ministrandi peste contactis sacrum Viaticum, absque eo quòd Sacerdos manibus ipse suis Sacramentum in os ægroti immittere cogatur, illius usum minimè esse interdicendum: Bissus in sua *Hierurgia verb. Eucharistia pag. 408.* Pasqualig. in *Theoria et Praxi jurium, obligationum, et privilegiorum eorum, qui in periculo, aut articulo mortis constituuntur, quæst. 265.* Gobat tract. 4. cas. 21. num. 433. et seq. Mancin. in *Tractatu visitandi infirmos part. 8. dub. 18.* Vener. in *Examine Episcoporum lib. 4. cap. 46. num. 47.* Bartholomæus Gavantus in *Enrichid. Episcoporum verb. Pestis, num. 7.*

XXIII. Alii tandem huic ipsi sententiæ adhærentes, ac eorundem Doctorum, quos nuper citavimus, vestigia sequentes, varios proponunt modos ministrandi Eucharistiam peste correptis, absque eo quòd Minister id propriis manibus præstet: ex quibus sanè modis aliqui improbantur, veluti minus tuti atque decentes; nonnulli verò satis apti existimantur, congruentesque functioni peragendæ tempore pestis ab eo, qui sacrum Viaticum ministraturus, timet ne, nudis manibus illud ministrans, pestilenti morbo corripiatur.

XXIV. Primæ classi accensentur sequentes modi: inserendi nimirum Eucharistiam in panem domesticum, vel inter duas non consecratas particulas, extremâ earum parte madefactâ, ut sibi invicem adhæreant, commonefacto inde ægrotante, delitescere intra panem domesticum, vel inter particulas non consecratas, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Hanc alii methodum exhibent; aureo scilicet, vel argenteo forcipe Eucharistiam apprehendendi, aut eam collocandi super extremitate oblongæ laminæ, quæ in semicirculi formam desinat, atque ita eandem exporrigendi ægrotò, qui

peste laborat. Est etiam qui suggerat, ministrari posse sacrum Viaticum manibus chirothecis indutis. Neque desunt qui consentiant, ut, dum periculum pestis imminet, plures sacratæ Particulæ tradantur rectè se habentibus, qui eas religiosè servent, ac, ubi peste corripiantur, cum debita veneratione suscipiant. Improbantur itaque omnes recensiti modi, vel ob periculum gravis alicujus inconvenientis perfacilè evenituri, quoties aliquo ex his modis Eucharistia ministraretur; vel ob indecentiam, quæ alio aliquo ex illis in praxim deducto, nullatenus evitari posset.

XXV. Ex secunda classe sunt alii mox recensendi modi; apponendi scilicet Sacramentum in mensula decenter parata, Sacerdote commonefaciente infirmum, ut eo vescatur, nec inde abscedente quousque ægrotans sacram Particulam sumpserit, ac deglutierit: qua in re exequenda, nonnulli addunt, posse sacram Particulam immitti vasculo, in quo vini non consecrati, vel aquæ haustus continetur, eaque ratione facilem æquè, ac decentem modum haberi dicunt, ut Sacerdos non cogatur manibus ipse suis Sacramentum infirmi labiis admove: atque hi sunt probati modi. De duobus hisce classibus, tam scilicet de rejectis improbatisque, quàm de receptis atque probatis modis administrandi Eucharistiam infectis peste, congruenter ad ea, quæ hucusque adnotavimus, dissierunt Chapeaville in *Tractatu de necessitate et modo ministrandi Sacramenta tempore pestis à quæst. 30. ad quæst. 35.* et Sylvius in *Additionibus ad 3. part. D. Thomæ quæst. 32. art. 3. conclus. 4. pag. 589. et seq.* In Gallia, sive in aliquibus illius regni diœcesibus, sacrum Viaticum peste infectis ministratur involutum chartâ, vel brevi lineo panno, qui ibi constituitur, unde possit ab ægrotante apprehendi; veluti testatur Pontas *præcitato loco.* Tertur Præsul de Marchis Archiepiscopus Smyrnæ,

ejusmodi nempe civitatis, quæ frequenti peste obsidetur, indulgere consuevisse, ut Eucharistia poneretur super mensulam, cui imposita fuisset albæ mundæque chartæ plagula, quæ, susceptâ ab ægro sacrâ Particulâ, statim igne combureretur. Et quidem Auctores proclives sese exhibent in eam opinionem, quæ admittit, ut Eucharistia in mundo decentique loco deponatur, ex quo eam suscipiat absumatque is, qui peste laborat. Videantur *Leander part. 2. tract. 7. de Eucharistia disput. 4. quæst. 20.* *Passerinus in 3. part. S. Thomæ quæst. 62. num. 33. et 34.* qui valdè mirantur, *Dianam tom. 2. tract. 2. resolut. 100. editionis coordinatæ*, hunc quoque modum improbare, cùm ceteroquin ipse alibi docuerit, si æger deglutire nequeat Sacram Particulam, condendam eam esse in vasculo unâ cum aquæ, vel vini non consecrati haustu, ut ita eam æger faciliùs absorbere valeat. Siquidem in hac quoque facti specie contingit, quòd is, qui sacro pabulo reficitur, illud è Sacerdotis manibus immediatè non sumit : quod planè illud est, quo præfatus Auctor impellitur ad rejiciendos modos, quos ceteri in Eucharistia peste laborantibus ministranda adhibendos proposuerunt, atque probarunt.

XXVI. Muratorius in Tractatu superiùs citato *de Peste lib. 3. cap. 4. pag. 366. et seq.* valdè proclivem se ostendit in aliquam idoneam honestamque rationem, quâ et ministretur pestilenti morbo laborantibus Eucharistia, et simul ministrantium indemnitati consulatur; scitè animadvertens, haud oportere ex ritibus, qui secundis rebus atque temporibus religiosè servantur, metiri ac definire eos, qui luctuosissimorum temporum duræ necessitati possint congruere. Vult tamen, id omne moderandum ac definiendum esse judicio Episcopi ejusque loci, nec integrum esse singulis Sacerdotibus eam, quam quisque maluerit, rationem seligere.

Porro congruenter ad hoc idem systema , post accuratum rei examen , rescriptum fuit postulato Vicarii Apostolici Juliæ Cæsareæ ; videlicet , advigilandum ipsi esse quammaximè , ut peste correptis Sacramenta ministrarentur : quo verò ad modum administrandæ Eucharistiæ , si Sacerdotes deprehendisset alienos atque abhorrentes à ministratione suis manibus peragenda , modum ipse statueret , audito prudentum consilio , atque præ oculis habito decore in tanti Sacramenti administratione servando , ut quidquid eidem repugnans deprehenderet , omninò usurpari prohiberet. Neque enim facilè visum est , à longè interroganti responsum reddere , quo certus modus , certaue ratio ineunda præscriberetur ; ad hoc enim omninò fuisset opus ob oculos habere omnes circumstantias , easque præsertim , quæ possent regioni congruere , ac perspectos habere modos , qui , dum aliàs pestis , - ea in regione satis superque frequens , grassaretur , in usum et praxim fuerunt deducti.

XXVII. Suarez tom. 3. in 3. part. S. Thomæ disput. 82. sect. 3. quæstionem instituit , an omninò necesse sit , ut is , cui Eucharistia ministratur , alius sit ab eo , qui eam administrat ; et consequenter , an liceat laïco sibimet ipsi Sacramentum hoc ministrare : respondetque , licere id laïco , quoties in extremam mortis necessitatem conjectum se sentiat , nullusque reperire possit Sacerdos , qui ipsi Eucharistiam ministret. Quam in rem utitur exemplo Mariæ Scotorum Reginae , quæ , antequam martyrium subiret , Sacramentum , quod apud se habebat , propriis manibus sumpsit , cum summa omnium laude ; et , quamvis fortasse habuerit amplam circa hoc Pontificis concessionem , tamen etiam sine illa piè et sanctè fecisset. Cardinalis Bona , Martene , et Morinus , monumenta afferunt omni exceptione majora , ad evin-

cendum, laicos, juxta veterem disciplinam, Domini Corporis participes fieri consuevisse, accipere à Sacerdote Eucharisticum Panem, eumque manibus in proprium os inferendo: quod quâ nunc temporis obsoleverit, haud tamen damneretur Sacerdos, qui sacro Viatico reficiens annuente Sacerdote ministrante, illud manibus exciperet, atque ad os suum ipse admoveret. Egi ipsi hac de re in nostro opere *de Canonizatione* actor. lib. 3. cap. 38. num. 17. et in alio Opere *de Sacrificio Missæ* sect. 1. n. 345. et sect. 2. n. 143. *Latinæ editionis*. Verum, redeundo ad veterem usitatum morem, exploratum est, consueviros in nudas manus Eucharistiam excipere, liceres verò in album pannulum. Georgius *ton* *Liturgiæ Romani Pontificis* cap. 19. num. 4. quaerit an albus ille pannulus, in quem mulieres sacra Eucharistiam excipiebant, ut eam inde suis manibus susciperent, appellaretur *Dominicale*, ut tendunt Baronius, Binius, Sirmondus, et Martinius; an potius *Dominicale* esset, ac diceretur illud, quo caput obtegebant, cum ad sacram Mensam accedebant. At, quidquid sit de eruditionis hac controversia, illud certum est, per plurimam cula laicos, qui Sacram Communionem reficiebant in proprias manus excepisse Eucharistiam, suis eisdem manibus illam in os intulisse: fœminas Eucharistiam suscepisse in album pannulum, eamque subinde suis et ipsas manibus ad os transferre. Ideoque, si nullo expresso præcepto cavetur, dum laici Sacram Communionis participes fieri sit ministrantis, alia verò suscipientis personis si pluribus labentibus seculis Eucharistiam accurrunt laici, viri quidem in nudas manus, mulieres autem in album pannulum; si huic rei nihil obijciatur, quàm subsequutus contrarius usus; non modò contenditur, ut hoc sublato, mos ille

universim redintegretur, sed tantummodo ut
 nec ita frequenti casu, sævientis scilicet pe-
 ad faciliorem et expeditiorem reddendam mini-
 onem sacri Viatici, miseris moribundis exhi-
 i, remoto simul à ministris, quantum fas est,
 tendæ mortis timore, ac periculo, possit Epi-
 as, adhibitis in consilium sapientibus viris, mo-
 aliquem, aptamque ejusmodi ministrationis ra-
 m permittere, quamvis ei juncta esset impli-
 veluti facultas, ut is, qui sacro Christi Corpore
 itur, suis ipse manibus sacram Particulam ap-
 endat, atque in os suum inferat: magnis profectò
 is opus est, ut tam æqua, tam proficua mo-
 tio improbetur, ac rejiciatur, miseros ægrotos
 calamitatis adigendo, ut proximum incurrant
 eulum ex hac vita decedendi sine Viatico: quem-
 odum animadvertit Pontas *verb. Communio cas.*
 ubditque etiam Muratorius loco *suprà citato.*
 (VIII. Thomas Cardinalis Cajetanus in *Comment.*
cap. 26. S. Matthæi vers. 26. ad illa verba: *Ac-*
ce, et comedite: scribit quæ sequuntur: *Ad-*
hic, quòd, sicut Ecclesia laudabiliter, pro re-
verentia Eucharistiæ, non utitur Eucharistiæ cibo,
jejuna (excepto extremæ ægritudinis articulo),
Dominus inter cœnandum communicaverit Di-
scipulos, ita laudabiliter pro reverentia Eucharistiæ
inest ab isto modo manducandi: Accipite, come-
ut nonnisi sacris manibus tangatur Eucharistia.
tem, ad imitationem Christi, communicare tali
in articulo necessitatis, non esset inconveniens:
si etiam non jejunos, ut dictum est, in articulo
necessitatis communicamus. Esset autem necessitatis
verus, si tempore epidemiæ non haberetur Sa-
crdos, qui propè offerret Eucharistiam; et locando
in præparata loco, diceret communicaturis propè
stantibus, et adorantibus: Accipite, comedite:
ut enim reverenter accipere, et comedere: sicut

fecerunt Christi Discipuli, qui acceperunt à non manu ad manum, sed ex mensa; cum sec multi in tanta distantia, ut manus Jesu m eorum non possent jungi. Crediderim ego, sicut unum calicem communem omnibus tra ita in una patina panem in duodecim buccella ctum manibus propriis tradiderit; et quòd hi clesia usum patinarum Apostolicâ traditione a rit: ita quòd, sicut calicem unus Discipulus alii, ita patinam cum pane sancto propinq Jesu remotioribus successivè porrexerint. Hacten jetanus. Doctrina hæc displicuit Ambrosio Catharino Archiepiscopo Compsæ, Scriptori s ipsi Cajetano; ambo enim floruerunt sub i XVI. seculi: nec dubitat Catharinus, tamquam contemptus, et irreverentiæ erga Eucharistian jetanum traducere sequentibus verbis pag. 42 5. Annotationum contra Commentaria Cajetan Lugdunens. anno 1543. Quòd novum quoque ministrandi hoc Sacramentum Cajetan trad videlicet per manus laïcorum, et instrument nimata, ob metum contagionis, et ut etiam ips laborantes propriis manibus sibi ministrent, s ad contemptum tanti Sacramenti, non dubito, terquam enim quòd est hæc nova, et singular traditio, adversatur etiam aliorum doctrinæ Petrus de Palude in 4. longè prudentiùs doc quacumque causa non licere laïcis nec sibi, ne hujusmodi Sacramentum ministrare. Quantò hoc permitti debet peste laborantibus, qui pler mania corripuntur; et quantò etiam minùs instrumenta inanimata. Sed Catharinum excess censura, tum quia non fideliter Cajetani sent retulerit, tum quia non admodum solidè ea pugnaverit, facillimè ostenditur. Cajetanus no cedit laïcis, tempore pestis, tangere manib eucharistiam; sed illam à Sacerdote depositam

apto, admoto ore, assumere. Nec sumentes hoc modo dicerentur propriè Ministri Eucharistiæ, sed cooperarentur ministratiōni; ut sanè omnes laici cooperantur, dum ore à Sacerdote suscipiunt Eucharistiam: uti scitè notavit Gabriël Henaus *Tract. de Eucharistia disput. 15. sect. 3. num. 45.* qui, licèt pluribus confirmet, solùm Sacerdotem esse Ministrum hujus Sacramenti, tempore tamen pestis, juxta Cajetani placitum, admittit, infirmis posse porrigi in Patena, vel alio mundo vase, ex quo, ore admoto, sumant: nec proinde concedit, in ali eventum infirmum fore Ministrum Sacramenti. Balduanus verò in *4. sentent. dist. 23. quæst. 1.* nil habet contra sententiam Cajetani: solùm enim docet in genere, Ministrum Eucharistiæ esse Sacerdotem, de quo nemo dubitat: de eventu verò pestis tacet omninò. Quod addit Catharinus de mania, non est ad rem: si qui enim sint laborantes peste, qui etiam mania correpti deprehendantur; cùm dignè et reverenter, ob maniam, sumere non possint, eque à manibus Sacerdotis sumere debent. Ceterùm pro sententia Cajetani tempore pestis, præter supràmultiplicatos, stant quoque Hieronymus Venerius Archiepiscopus Montis regalis in *Examine Episcoporum. lib. 4. cap. 46. num. 47.* Marchantius in *Hortu Pastorum tract. 6. lect. 3.* Novatus, et alii.

XXIX. Administrationem Eucharistici Sacramenti subsequitur demùm extremæ Uctionis ministratio: de qua quidem parùm nobis disserendum est, quod pertinet ad partes corporis Sacro Oleo liniendas; cùm jam constitutum sit, ut, dum contagiosi morbi grassantur, ad evitandum contagionis periculum, sufficiat inungere organum illius sensûs, qui patentior, sive inunctioni magis expositus se offert, proferendo interim Sacramenti formam sequenti ratione: *Per istam Sanctam Uctionem, suam piissimam misericordiam indulgeat tibi*
Tom. IV.

Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, etc. uti supra lib. 8. cap. 3. num. 4. ostendimus. Videri quoque possunt Natalis Alexander in sua Theologia dogmatica et morali tom. 1. lib. 2. de extrema Unctione cap. 5. regul. 6. Herminier in Tract. de Sacramentis tom. 3. de extrema Unctione cap. 2. §. Quæres utrum plures, Tournely in suis Prælectionibus Theologicis de Pœnitentia, et extrema Unctione §. Quæres tertio, pag. 35. impressionis Parisiensis anni 1728. modernus Benedictus Gaëtani, Episcopus Collensis, in sua Disceptatione historica de extrema Unctione cap. 8. pag. 98. et omnium latissimè Diana in editione coordinata tom. 3. tract. 1. resol. 60. Quapropter illud tantummodo discutiendum superest, an tempore grassantis pestis liceat Sacramentum extremæ Unctionis ministrare, seu Unctionem sensûs peragere, adhibitâ oblongâ virgâ, cujus extremæ parti alligatus sit, firmiterque adhæreat gossipii pugillus sacro imbutus Oleo, quo scilicet contingatur, et liniatur pars illa corporis, quæ sola inungitur, cùm Sacramentum peste laboranti administratur.

XXX. Ratio hæc, sive methodus ministrandi extremam Unctionem probatur à Saintebeuve tom. 3. cas. 88. ac fertur etiam in praxim deducta per plures Galliæ diœceses, quas pestis incesserat; uti testatur Pontas *præcitato loco verb. Communio, cas. 18. et verb. Curatus, cas. 4.* Consentiunt plures alii Auctores: Sylvius in *Additionibus ad 3. part. 8. Thomæ quæst. 32. art. 3.* ubi disserens de Sacerdote extremam Unctionem ministrante ei, qui peste laborat, hæc habet: *Uti potest virgâ oblongâ, verè tamen Oleo tinctâ, sic ut perficiatur Unctio, etc. Peractâ autem Unctione, virgam ejusmodi aut purgabit, ac in similem usum servabit, si aurea sit, vel argentea, propter reverentiam Sacramenti; vel*

igne comburet, si sit lignea : et ante Sylvium id ipsum docuerat Chapeville in cit. Tract. de necessitate et modo ministrandi Sacramenta tempore pestis quæst. 39. ubi rectè concludit, dum, sæviante peste, Sacramentum extremæ Uctionis hoc modo ministratur, nihil desiderari, quod ad substantiam pertineat, sive ex parte formæ, sive etiam ex illis, quæ præstanda sunt à Ministro, qui verè dicitur ungere, licèt memoratâ virgâ utatur; quomodo eum scribere affirmamus, qui ad litterarum characteres efformandos calamo utitur. In Rituali Romano in Ordine ministrandi hoc Sacramentum hæc verba leguntur : *Deindè intincto pollice in Oleo sancto, in modum Crucis ungit infirmum : ex quibus oritur obligatio, semotâ necessitatis causâ, sectandi præscriptam ibi methodum ; ita ut, qui secus agit, peccati reatum incurrat.* At, quoties adsit gravis urgensque necessitas expeditos facilesque inveniendi modos, quibus pestifero morbo infecti hujus Sacramenti participes fieri possint, nulla subest justa ratio, quæ possit Episcopum remorari, ne facultatem faciat Sacerdotibus extremæ Uctionis Sacramentum superiùs indicato modo administrandi. Videatur hac ipsa de re Pasqualigus memorato Opere quæst. 356. ubi, postquam sedulâ curâ collegit Doctores omnes, qui in eandem sententiam consentiunt, hæc addit num. 3. *Dicendum est, extremam Uctionem ministrari posse mediante aliquo instrumento ex causa rationabili, qualis esset ad evitandum periculum infectionis tempore pestilentiae. Ratio autem est, quia, etiamsi Minister utatur instrumento aliquo, adhuc tamen verè, et in communi existimatione dicitur ungere ; siquidem frequenter unctio solet fieri mediante aliquo instrumento : et ideo salvatur, quòd Minister sit causa effectiva Uctionis, ex generali ratione, quòd actio, quæ fit mediante aliquo instrumento, dicitur esse*

immediatè ab agente principali; cùm instrumentum non agat, nisi ut motum ab illo. Præter Auctores autem inibi ab eo congestos, huic quoque sententiæ subscribunt Suarez in 3. part. S. Thomæ tom. 4. disput. 44. sect. 3. sub num. 10. pag. 549. Veneta impressionis anni 1603. Giribald. de Sacramentis in genere tract. 1. cap. 1. dub. 4. num. 26. Rosignol. tom. 16. part. 2. de extrema Unctione quæst. 5. art. 5. num. 5. et 6. la Croix lib. 6. part. 2. de extrema Unctione num. 2115. Wigandt in Tribunali Confessoriorum tract. 14. exam. 4. sub. num. 107. et 117. du Hamel tom. 7. Theologiæ tract. de extrema Unctione dissert. 2. cap. 1. sub num. 2. Diana in edit. coord. tom. 2. tract. 4. resol. 34. et 35. Zuccherius verò in Decisionibus Cleri Patavini anni 1708. casu 1. discusso mense Octobris, dub. 2. in hanc ipsam sententiam eo propensiolem se esse fatetur, quòd eam admissam et traditam videat ab iis quoque, qui in Eucharistia ministranda non consentiunt posse Sacerdotem aliam inire rationem, quàm ut sacram Particulam in os ægroti peste laborantis propriis manibus inferat.

CAPUT VIGESIMUM.

De Postulatis spectantibus ad Christifideles Turcarum Imperio subjectos.

RETULERUNT Albanix Episcopi, pauperes Catholicos illius regionis hanc plerumque artem exercere, ut naves suas onerent tormentis bellicis tum maioribus, tum minoribus, ensibus, plumbeis, globulis, nitrato pulvere, ære, ferro, chalybe, funibus, rudentibus, aliisque rebus ad onerarias æquè, ac bellicas naves instruendas necessariis, eaque omnia ad Turcas transvehant: neque verò hanc artem intermittere eos posse; tum quia Tur-

perio subduntur, ejusque gravissimo pre-
 jugo, nec aliâ ratione ærumnosam vitam
 , suasque inopes familias sustentare valent;
 um ut habeant, unde tributum iisdem Tur-
 olvant, quo non soluto, omninò perderen-
 oniam verò hæc omnia Ecclesiasticis san-
 s prohibentur, subdiderunt iidem Præsules,
 e non potuisse, quo minùs à Sancta Sede
 ent pro Catholicis sibi subditis privi-
 quod et eorum conscientiam solaretur,
 atem iis afferret id ipsum persequendi,
 periculo incurrendi pœnas, et censuras in-
 eos, qui id agunt, quod à memoratis po-
 cusque factitatum esse fatebantur.

è, præmissa omnia canonicis sanctionibus
 ta, perspicuum fit *ex Cap. Ita quorumdam,*
Significavit, Cap. Quod olim, Cap. Ad li-
m, de Judæis et Saracenis, Cap. Multa,
extravagantium communium, Cap. unic. de
Inter Extravagantes Joannis XXII. præter
 legitur in Bulla Cœnæ Domini, quæ sin-
 is iterùm solemniter publicatur. Præterea
 prohibitio deferendi arma, et bellica in-
 ta ad hostes reipublicæ, ex civilibus etiam
 oritur, nimirùm *ex l. Nemo, Cod. Quæ*
rtari non debeant, l. final. Cod. de pœnis.
 atarunt nonnulli, interdictum illud, ne
 e bellica instrumenta deferantur ad Tur-
 ginem simul et causam duxisse à Cruce-
 um expeditionibus toties indictis, atque su-
 id Terram Sanctam ex hostium manibus re-
 m; propterea quòd hujusmodi bellicorum
 intorum ad Turcas transvectio eo tempore
 gnum detrimentum Christianæ rei inferre
 : ideo, quoties Crucesignatorum expeditio
 eat, et quoties bellum in Turcas actu
 eat, locum hujusmodi sanctionibus esse

non debere. Nos autem haud quidem inficial
 nonnullas ex præindicatis prohibitionibus tur-
 diisse, cùm sacrum bellum à Crucesignati-
 batur, et memoratæ rationi proximè innixas
 Hujusmodi planè est illa, quam Beatus Gr.
 X. edixit in sua Constitutione 2. cui initium
periat, num. 2. part. 2. tom. 3. Bullarii l.
novissimæ editionis: Nonnulli maledictionis a
solo nomine Christiani, terrena dumtaxat, n
lestia sapientes, et innitentes perniciosis lu
studiis, ut in voluptuosæ vitæ sæcibus latius
chentur, victualibus, armis, vasis, navil
aliis necessariis, causâ damnati quæstus,
muniunt inimicos, ut ad impugnationem F
Christianorum, ac Terræ Sanctæ depressione
bore fortiori sic muniti consurgant. At nega
et jure quidem negabimus; omnia interdici
jusmodi fuisse tunc evulgata, dum Cruciatae
rentur, nec alium iis finem statutum fuisse.
 Terræ Sanctæ ex Turcarum manibus vindic-
 nem; tum quia similis prohibitio, uti mon-
 inserta legitur Bullæ, quæ adhuc quotannis
 Cœnæ Domini publicatur; tum quia eadem
 puè innititur improbitati ipsius actionis,
 naturaliter sequitur, ut potentiores et ani-
 res fiant Christiani nominis hostes, atque
 tholicorum respublica facilius opprimatur
 vertatur.

IV. Docent alii, justis urgentibus causis,
 toque semper animo juvandi Turcas, posse
 num Pontificem pauperes Christifideles dona-
 vilegio asportandi arma, atque militaria instru-
 ad Turcas, dummodo cum iis actu bellu-
 ardeat. Ita disserit Alterius *de Censuris lib.*
 11. *disput. 8.* Imò contenditur, hujusmodi
 legio Januenses à Sixto IV. et Julio II. Pontif-
 Venetos autem à Martino V. Pontifice fuisse d-

ali videre est penes Sayrum *de Censuris lib. 3. cap. 11. num. 36.* Sebastianum verò Lusitaniæ Regem à Gregorio XIII. id ipsum obtinuisse, quemadmodum evincitur ex hujus Pontificis Brevi, incipiente *Exponi Nobis*, relato *num. 72. part. 3. tom. 4. citati Bullarii*. At nullum fortasse ex hujusmodi exemplis eidem casui, de quo nunc agimus, congruere meritò dici potest. Licèt enim in præindicatis Januensium, Venetorumque privilegiis expressa legatur facultas exercendi, etiam dum bellum geritur, cum Turcis mercaturam: iisdem tamen in privilegiis semper excipiuntur arma: idque tantummodo indulgetur, ut vendantur funes pro navibus ad eorum portum appellentibus, ac insuper quædam stanni, plumbi, æris, et aurichalci species, uti rectè observat Cardinalis Toletus *in sua Instructione Sacerdotali lib. 1. cap. 23. num. 10.* Nec quidquam ab iis discrepat privilegium Lusitano Regi concessum, cùm in ipso facultas fiat Catholicis, qui ex Lusitaniæ, aliisque regnis navigant ad Caput de Guëa, aliasque Africæ regiones, ut transvehere possint ad infideles, ipso quoque belli tempore, merces, aliasque res universas, exceptis tamen iis, quæ Bullâ Cænæ Domini asportari prohibentur: *Ad Caput de Guëa, et ceteras Africæ partes, etiam belli tempore, commercii causâ, se transferendi, ac ibidem commeatus, merces, victualia, et quascumque alias res, non tamen in Litteris dic Cænæ Domini legi solitis prohibitas, deducendi, transvehendi, et transportandi.*

V. Reginaldus rem supra modum acuens, tuetur, interdicta hujusmodi, neque locum, neque vim obtinere. quoties ea, quæ Christifidelibus obvenit ex negotiatione utilitas, major sit damno, quod ex armorum, bellicorumque instrumentorum transvectione ad Turcas, obventurum timetur. Verùm hanc sententiam oppugnant Mendoza, et latius Diana

coordinatæ editionis tom. 5. tract. 1. resol. 46. Ideoque alii, rem ad Theologiæ principia exigentes, advertunt, ignea tormenta diversi moduli, seu enses, modico numero, ad Turcas transvehere, cum in ipsos bellum non geritur, esse quid per se, ac naturâ suâ indifferens, modò id non fiat iniquo animo, et consilio nocendi Christifidelibus; ideo autem pravum evadere, ac etiam excommunicationis pœnâ vindicari, propterea quòd Ecclesia, justis urgentibus causis, hoc fieri interdixit. Ex quo inferunt, cum pauperes Christifideles, quidquid in hoc genere agunt, haud certè eo consilio præstent, ut detrimentum inferant iis, qui unam eandemque cum ipsis Religionem profitentur, sed tantummodo ut inopes familias suas alant, et habeant unde tributum possint persolvere, atque ita impendentem suo capiti ruinam evadant; conticescere omninò in hac facti specie Ecclesiasticam legem, eamque, tanto urgente incommodo, non obstringere. Ita disserunt Ugolinus *de Censuris part. 2. cap. 7. §. 1. num. 4.* Sayrus *eodem Tract. de Censuris lib. 3. cap. 1. sub num. 34.* Castropalaus *Oper. moral. part. 6. disput. 3. de Censuris punct. 8. num. 17.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 7. quæst. 12. num. 2. et 3. et quæst. 38. conclus. 1. num. 13.* Bonacina *Oper. moral. tom. 3. de Censuris in Bulla Cœnæ disput. 1. quæst. 8. punct. 4. proposit. 4. num. 13.* Filliucius *Oper. moral. tom. 1. tract. 16. cap. 6. de Censuris in particulari quæst. 7. num. 147.* Schmalzgrueber *in lib. 5. Decretal. tit. 6. de Judæis sub num. 47.*

VI. Alii insuper opportunè animadvertere non prætermittunt, Christifideles Turcarum imperio subiectos, si iisdem sibi imperantibus arma suppeditent, vel ad designatum ab ipsis locum eadem transvehant, dummodo id peragant remoto semper iniquo animo nocendi Christifidelibus, haudqua-

quam fieri obnoxios canonicis sanctionibus, quibus indefinitè, ac universim id fieri prohibetur: Navarrus *concil. 3. et tribus sequentibus lib. 5. tit. de Judæis*, Leander *in quæst. Theol. part. 4. tract. 3. de Bulla Cœnæ disput. 3. quæst. 3. Salmanticenses in Cursu Theologico morali tom. 2. tract. 10. de Censuris cap. 4. punct. 6. Excommunicat. 7. Schiara in Theologia bellica tom. 2. lib. 5. difficult. 24. num. 22. Franciscus à Breno in suo Manuali Missionariorum tom. 2. lib. 1. cap. 2. quæst. 2. et præcipuè num. 6. et num. 9. eodem planè modo, quo ab omni culpa immunes censentur miseri illi Christifideles, qui in Turcarum triremibus captivi, unà cum illis remum agunt, cùm Turcicæ in Christianorum naves impelluntur, si id, quod faciunt, verberibus et durâ servitutis lege coacti faciunt, nihil ceteroquin ipsi in Christifideles animo infensi: Alterius *de Censuris lib. 5. cap. 10. §. Hæc opinio*, Azorius *Institut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 33. quæst. 17. Molina de justitia et jure disput. 115. tom. 1. Thesaurus de Pœnis Ecclesiasticis part. 2. verb. Arma, cap. 8. §. Quæres primò*, Tolet. *Instruct. Sacerdotal. lib. 1. cap. 24. num. 6. ibique Adden. à Breno tom. 2. Manual. Missionariorum lib. 1. cap. 2. quæst. 2. ubi demonstrat, quantum intersit discriminis inter hanc facti speciem, et alteram, de qua sermo est in propositione 51. inter proscriptas ab Innocentio XI. ubi proponitur famulus, qui metuens dumtaxat, ne ab hero torvis oculis aspiciatur, malè tractetur, aut domo expellatur, scalam admovet, ostium reserat, vel quid aliud præstat ejusmodi, ut herum ipsum alienas aedes iniquo consiliò pervadere nitentem adjuvet.**

VII. Albanensibus itaque Episcopis, qui in relatione statûs suarum Ecclesiarum petitionem, de qua hucusque disseruimus, pro miserrimis Christifidelibus sibi subditis ad Congregationem de Propaganda

Fide detulerunt, post accuratum rei examen, conscriptæ fuerunt ac datæ encyclicæ litteræ die 14. Martii 1747. quibus, auctoritate nostrâ, mandatum ipsis fuit, ne molestiam ullam afferrent miseris illis Catholicis, si suis navibus ad Turcas, nullo inter hos et Christifideles indicto bello, transveherent sclopos majores, atque minores, sarissas, gladios, plumbeas glandes, nitratum pulverem, chalybem, ferrum, aurichalcum, æs, funes, aliaque ad onerarias, aut bellicas naves struendas idonea; adhibito tamen modo quoad numerum et quantitatem, quemadmodum plerumque fieri dignoscitur; ac firmâ ceteroquin et illæsâ remanente prohibitione transvehendi, sive pax vigeat, sive bellum ardeat, mortaria, incendiarias pilas, tormenta bellica majora, plumbeos, aut ferreos majoris moduli globos, ipsosque sclopos ingenti numero, quod tamen, ut suprâ diximus, rarius contingit: quâ inîtâ ratione, satis provisum putamus, ut et prohibitio, quantum necesse est, sarta tecta servetur, et miseris illis Christifidelibus, nihil iniquo animo molientibus in Religionis sodales, facultas relinquatur comparandi sibi victum, ac evadendi violentias, atrocesque persecutiones, sibi ab iniquis dominis imminentes.

VIII. Gravioris momenti fuit aliud postulatam, ab Archiepiscopis, Episcopis, Parochis, ac Missionariis ejusdem provinciæ Albanîæ propositum; an scilicet permittendum sit Catholicis ibidem sub Turcarum imperio degentibus, ut Mahumetanum aliquod nomen sibi imponant, eoque se compellari faciant, ut ita possint liberi commercii commodis cum Turcis gaudere, simulque evadere pensitationem certi cujusdam exigui censûs, sive tributî, quod solvere debent omnes, qui cum Turcæ non sint, in Turcarum regionibus commorantur, ac demûm ut à persecutionibus, gravissimisque pœnis se eximant, quibus obnoxius fieret quisquis à Mahumetanæ im-

erroribus ad Christi Fidem translatus, Tur-
nomine compellari non faceret: nam, si
Christiano aliquo nomine se nuncupari pate-
ratur, Turcis esset conjicere, ac etiam
prehendere, illum ad Christiana sacra trans-
ire re detectâ, haud sanè prætermitterent
e, atque exequi, quæ ipsorum legibus
ut in eos, qui ab eorum secta ad nostram
rem convertuntur.

Concilio Provinciali, sive Nationali Albano,
ab Clemente XI. Pontifice anno Domini 1703.
fuit *cap. 3.* ut à Sacramentorum commu-
pellerentur Christiani illi, qui Christi Fidem
re, ac mente servantes, ab exteriori tamen
professione deficiunt, sectantes extrinsecus
vivendi rationem, et Turcicis nominibus
citari permittentes: *In Turcarum consortio
more vitam degunt, dies jejuniis sacros esu car-
rosanant, et Mahumetanis nominibus vocati
in congregatione tamen fidelium Christianos
aduunt, et officia peragunt Christianorum.*
quoque decretum fuit in nostra Consti-
tutione initium *Inter omnigenas*, quæque est
in *tom. 1. nostri Bullarii*, super disciplina
in Regni Serviæ, finitimarumque regionum,
inter cetera, quæ Christianis interdican-
dum recensetur, ne Mahumetana nomina assu-
muntur, *nomina Turcica, quorum nec memores esse
debent, per labia sua assumere*: idque, licet omni-
tione testentur, se Christi Fidem in corde
itaque non absimile fuit responsum, quod,
in Congregatione universalis Inquisitionis
examinatâ, redditum fuit Archiepiscopis,
Episcopis, Parochis, et Missionariis Albanensibus:
etiam seriò injunctum fuit, ne patiantur,
velut Turcica nomina assumere, iisque se
ut facere, sive ut à tributi pensatione se

subtrahant, sive quacumque alia de causa: eos verò, qui, ejuratis Mahumetis impietatibus, Christi Fidem amplexi sunt, hortentur opportunè, ut, quatenus de sua firmitate et constantia pertimescant, ex illis regionibus abscedant, seque transferant ad alias Turcico imperio non subjectas; cùm nec his licere debeat pristinum Turcicum nomen retinere, postquam in Christo renovati sunt; nihilque prosit utrisque inviolatam in corde Fidem servare, dum nimis apertè, uti prænotatum est, in exteriori ejusdem confessione deficiunt. Hæc omnia latius persecuti sumus nuperrimâ nostrâ encyclicâ Epistolâ, incipiente *Quod Provinciale Concilium*, edita die primâ Augusti anni 1754. quæ inseretur tomo 4. nostri *Bullarii: Districtè prohibemus, ne quilibet ex Christifidelibus, quocumque casu, vel prætextu, aut in quibusvis excogitabilibus circumstantiis, eadem Turcica, seu Mahumetana nomina, ut Mahumetani credantur, assumere audeant: et mox infra: Illos denique, qui ex Mahumetanis Christiani sunt facti, vel qui istorum sunt filii, si de sua in Fide constantia diffidant, vereanturque, ne, si Turcica deponant nomina, dominantium pœnas incurrant, easdemque subire formident, seriò admoneatis, ut omninò regiones illas occultè deserant, et ad terras Christianorum accedant, atque confugiant, in quibus et Deus qui dat escam omni carni, et fidelium charitas minimè ipsis deerit, maximè si Episcoporum commendatitiis epistolis muniantur.*

X. Nemo Christianus potest ullam omninò extrinsecus actionem edere eo consilio, ut Turca, vel alterius cujusvis sectæ professor existimetur, quamvis intimo corde sanctam Christi Fidem firmiter teneat. In veteri Testamento Eleazarus amicis hortantibus, ut ad declinandam necem ex immolatis edere simularet, respondit, statutum sibi deliberatumque esse non solum ab esu, sed etiam ab

edendi specie abstinere, ne ceteris offensioni et scandalo esset, atque ita animam suam in æternum perderet: *Non enim ætati nostræ dignum est fingere, ut multi adolescentium arbitantes, Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum, et ipsi propter meam simulationem, etc. decipiantur, et per hoc maculam, atque execrationem meæ senectuti conquiram. Nam, etsi in præsenti tempore suppliciis hominum eripiar, sed manum Omnipotentis nec vivus, nec defunctus effugiam: uti legere est lib. 2. Machabæorum cap. 6.* Redemptor verò noster Dominus Jesus Christus apertè denuntiat, se extremâ universalis Judicii die illos nequaquam in suos agniturum, quos in hac vita degentes quodammodo puduit, ipsius sectatores se profiteri: *Qui me erubuerit, et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cùm venerit in Majestate sua.* Ita *Lucæ cap. 9.* Inter eos autem, qui coram hominibus erubuerunt se Christi sequaces ostendere, ii procul dubio recensebuntur, qui temporalis compendii causâ, alterius religionis se esse simulaverint. Et, quamvis Apostolus *primâ ad Corinthios cap. 9.* affirmet, se cum Judæis tamquam Judæum, cum Gentilibus tamquam Gentilem conversatum fuisse; opportunè tamen adnotat Sanctus Augustinus *epist. 40. aliàs 9. et epist. 82. olim. 19.* id peregrisse Apostolum ex charitatis impulsu, quo omnibus familiariter utebatur, ut omnes lucrificeret: abstinens cum ethnicis à legalibus, quæ, antiquato jam præcepto, non ampliùs necessariò servanda erant; eorumque usum resumens, quoties inter Judæos versabatur, quoniam adhuc vetita non fuerant: iisque ita redactis ad naturam actûs per se indifferentis, prout magis ad Fidei incrementum conducere noverat, iisdem abstinebat, vel utebatur.

XI. Ecclesiæ Annales percurrentibus tria occurrunt genera libellaticorum: quorum alii, sævientibus

persecutionibus , Fidem negabant , eaque de re obtinebant à magistratibus libellum , seu litteris consignatum testimonium , se idolis sacrificasse , Fidemque Christi negasse : alii verò numeratâ pecuniâ emebant securitatis libellum , quem fidem publicam , sive recentiori vocabulo *salvum conductum* appellare licet , eoque pacto obligationem declinabant se se sistendi , et Christi Fidem publicè ac palàm profitendi ; alii denique nec Fidem negabant , nec quidquam illi contrarium actu exercebant , sed , ut securitate gauderent , à magistratibus impetrabant libellos quosdam , seu scripta testimonia , quibus dicebantur idolis sacrificasse , quamvis id esset à veritate alienum. Petrus Annatus in suo *Apparatu ad Theologiam positivam lib. 3. art. 7. tit. de lapsis à Fide* hæc habet : *Duo fuerunt libellaticorum genera : alii qui Fidem negabant ; alii verò qui non negabant , sed palàm profiteri non audebant , et , ne ad id cogerentur , id pecuniâ redimebant , securitatis accipiendo libellos , ut supplicia evaderent : ubi cum Annatus de primo tantum , et secundo libellaticorum genere mentionem faciat , nos de duobus hisce nunc disserendo , primum quidem improbatum , alterum verò toleratum fuisse affirmabimus ; quemadmodum etiam pluribus demonstravimus in nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 2. hos quippe novissimos assimilare licet iis , qui de propria constantia dubitantes , sævientibus persecutionibus , fugam arripiebant , vel latitabant. At non minùs , quàm primum illud , improbatum quoque fuit tertium genus libellaticorum , eorum scilicet , qui neque verbo , neque scripto declaraverant , se quidquam impiè aut fecisse , aut facturos esse contra Fidem , sed solummodo ad securitatem sibi asserendam passi fuerant , ut in attestationis libello à magistratibus dato assereretur , ipsos sacrificasse , ac negasse Christum ; veluti ad rem nostram scribit*

Auctor Vitæ S. Cypriani, quæ editioni Baluzianæ præmissa legitur, sub num. 6. *Existimo itaque, libellaticos nec voce, nec scripto impiè quidquam aut facturos promisisse, aut à se factum declarasse, sed idcirco vituperatos, et justæ pœnitentiæ addictos fuisse, quòd securitatis libellos à magistratibus impetrassent eâ lege, et conditione, ut in Actis publicis scriberetur, eos sacrificasse, et Christum negasse, quamvis neutrum commisissent: quod etiam animadvertit Sylvius in 2. 2. quæst. 3. art. 2. conclus. 2. Sequitur secundò, excusari non posse libellaticos, de quibus Cyprianus epist. 35. 51. 52. et in tractatu de Lapsis, qui cùm scirent, sibi non licere idolis sacrificare, pecuniâ libellum obtinebant, testantem saltem in effectum, quòd sacrificassent, ut sic evaderent tormenta, quæ ceteri cogebantur sufferre. Quamvis enim liceat vectigal pendere, ne quis urgeatur aut idolis sacrificare, aut aliter Fidem Catholicam deserere, non tamen licet accipere testimonium sacrificii, quasi per te facti, etsi non feceris. Ex quibus satis colligi potest, Ecclesiæ spiritum eos aversari, qui quamvis Fidem intrinsecus veluti occultam servant, faciunt tamen ipsi, vel suo nomine aliquid fieri patiuntur, quòd legitimam inducat suspicionem, eosdem à Fide defecisse.*

XII. Consentiant alii quoque Theologi, ex quibus Cardinalis Cajetanus in *Commentar. ad 2. 2. quæst. 3. art. 2. §. 1.* hæc tradit: *Aliud est occultare propriam Fidem, et aliud profiteri alienam fidem, sive accidat utrumque verbo, sive alio signo. Et profiteri alienam fidem nullo pacto licet. Et propterea, sicut mortaliter peccaret, si quis diceret, se esse Judæum, aut Mahumetanum: ita mortaliter peccaret, si uteretur veste, aut bireto, aut quocumque alio signo proprio Judæis, aut Mahumetanis.* Cardinalis Toletus in *Instruct. Sacerdot. lib. 4. cap. 2. de modo et necessitate Fidei num. 3.* id ipsum affirmat: *Quamvis*

autem semper non sit necessaria Fidei exterior confessio, tamen semper est necessarium non manifestare aliquam sectam; non enim idem est, non ostendere se esse Christianum, et ostendere se esse infidelem. Illud enim non semper est illicitum, sed tantum in duobus casibus positis, etc. hoc autem semper illicitum. Unde qui transiens per infidelium terras, vestiret se vestibus, quibus soli infideles utuntur, ut ab aliis distingueretur, peccaret mortaliter, secundum communem sententiam: ut qui in terris Turcarum ligaret caput tobaleâ albâ, ne à Turcis occideretur, vel comprehenderetur: similiter qui Romæ, vel in aliis similibus locis, Judæorum pileo uteretur, ut occultari posset: qui etiam aliis similibus uteretur, usu communi, vel lege solis infidelibus deputatis. Ipseque præcitatus Sylvius, post firmatum sequens ceteroquin tutissimum effatum Theologicum: Eodem præcepto, quo jubetur assensus veræ Fidei, etiam jubetur ejusdem Fidei professio exterior. Ergo similiter, quo præcepto prohibetur assensus falsæ fidei, etiam prohibetur istius fidei exterior professio. Qui autem simularet falsam fidem exterius, profiteretur illam: ergo peccaret contra præceptum Fidei: illud in rem nostram deducit consequens: Ex his sequitur, non licere Christiano uti illis rebus, vestibus, et signis, ex quorum usu meritò colligi posset esse desertor veræ Fidei, vel alienæ professor. Quare, cum pro diversitate gentium, locorum, et temporum, diversa inveniantur signa sive per legem, sive per consuetudinem significantia, videndum est, an significant distinctionem nationis à natione, an religionis à religione. Si prius dumtaxat, licet eis uti absque periculo Fidei, sicut licitum est linguâ, seu idiomate nationis illius uti: si posterius, non licet. Ratio prioris est, quia usus talium signorum neque ex sua natura, neque ex institutione, neque ex consuetudine significat professionem alicujus sectæ.

Considerandum tamen est , ne ex tali usu sequatur scandalum , neve tunc signa illa assumantur , quando Fides est profitenda . Ratio posterioris est , quia uti talibus signis , est profiteri , se esse illius sectæ , ad quam significandam sunt per legem , aut consuetudinem instituta . Sic olim signum erat infidelitatis , jurare per fortunam Cæsaris , apud Eusebium lib. 4. cap. 14. thus ad imperium ethnici Imperatoris adolere , etiamsi coram idolo non fieret , apud Nazianzenum Orat. 3. sacros Codices tradere , apud Augustin. lib. 7. de Baptismo cap. 2.

XIII. Et quamvis nomina ad designandas , secernendasque personas , non autem religionis , inventa sint , ideoque affirmari posse videatur , Christifidelem nomina Turcica assumentem vel retinentem , nullam ingerere suspicionem defectionis à Christi Fide ; quemadmodum Christianus viator , vel incola , in regionibus Turcico imperio subjectis , Turcicas induit vestes , ne irrideatur , atque vexetur , absque eo quòd possit eum quisquam redarguere ; neque enim vulgares communesque vestes in usum inductæ fuerunt , ut à religione religio secernatur , sed ad contegendam corporis nuditatem , uti tuetur Valens in *Concordia Juris Pontificii cum Cæsareo sect. 4. pag. 382. : Quando actiones , vel signa habent alium usum , et in alium finem præcipuè de se , vel ex usu , seu institutione , referuntur ; verbi gratiâ vestes gestare , quibus ad tegendum corpus Turcæ uti solent , etc. adhuc intelligi potest , quòd illis utatur bonâ intentione , ac fine ; et tunc qui decipitur , existimans , talem personam esse infidelem , non habet sufficiens fundamentum ad id prudenter judicandum ; haud tamen magnopere adlaborandum est , ut hujusmodi animadversionis infirmitas detegatur.*

XIV. Quidquid enim sit de primitiva nominum institutione , illud in nostri casûs hypothesi certum est , Turcicum nomen esse signum et notam , quæ

non modò homo ab homine, sed à religione religio distinguatur ac discernatur. Turcæ sodales suos Turcas noscere volunt, ut possint ab iis, qui Turcæ non sunt, tributum exigere, certòque scire, qui secum in religione consentiant; utque has sibi notiones comparent, hoc statuerunt systema, habendi pro Turcis eos, qui Turcico nomine compellantur. Et sanè, si Christifideles, dum tributipensationem volunt evadere, vel minimè videri à Mahumetana secta ad Christi Fidem transisse, Turcicum nomen aut assumunt, aut retinent: nihil præterea desiderari posse videtur, ut tutò concludere liceat, nominum institutioni, ad secernendas hominum personas primitus excogitatæ, ex communi tacitaque consensione aliam accessisse vim, secernendi nimirum religionem à religione, Christianam videlicet à Mahumetana; atque in praxi idem omninò esse Turcicum sibi nomen imponere, vel præhabitum retinere, ac se Mahumetanae sectæ addictum, si minùs verbo, at facto quidem certè profiteri.

XV. Huc autem re perductâ, incongruum illicò detegitur præallegatum Turcicæ vestis exemplum. Quandoquidem, semotâ quâlibet aliâ quæstione, si quod adsit indumenti genus, quod ex forma, usu, aliisque adhærentibus circumstantiis, habeatur veluti tessera, sive nota, quæ religionem à religione secernat, nunquam eo uti licebit, quantumvis allegari posset superiori similis exceptio, nimirum vestes primitus compositas contextasque fuisse ad obtegendam nuditatem, frigusque depellendum: uti scitè observat Cardinalis de Lugo *in suo Tractatu de Fide quæst. 14. sect. 5. §. 1. num. 82. Si ergo esset vestis, quæ propter circumstantias, vel institutionem, ita esset determinata ad significandam negationem Fidei, sicut sunt verba, vel voces ex natura sua ad significandam mentem, idem omninò*

dicendum esset de veste illa, quod de vocibus dicitur: atque ideo, sicut nullo casu fidei licet proferre voces, quibus significetur, ipsum esse alterius sectæ, ita nunquam licebit ei usus talis vestis habentis æquè determinatam significationem, ac habent voces. Non repugnat autem, quòd circumstantiæ tales sint, in quibus vestis possit habere significationem æquè determinatam, ac habent voces, et à qua non possit abstrahi.

XVI. Hæc, aliaque plura, expensa fuerunt, antequam publicaretur, et ad interrogantes Episcopos transmitteretur præmemorata Epistola, cui initium *Quod Provinciale Concilium*. Quin etiam sapienter animadversum fuit, quòd, si simulatio istiusmodi diutius protraheretur, eaque subinde à Turcis, quod satis superque facilè esset, detegeretur, præter obventurum sanctæ Religioni nostræ dedecus apud ipsosmet Turcas, hi rectè ex hoc ipso occasionem arriperent, eandem acrius iniquiusque insectandi, ac persequendi: Unde opportuna præbetur Turcis ipsis occasio Christifideles omnes tamquam hypocritas et deceptores existimandi, atque adeo jure ac merito persequendi: sunt ipsa Encyclicæ verba. Illud insuper adnotatum fuit, permissio Christifidelibus Turcici nominis usu, latiore exinde iis, qui se hoc pacto pro Turcis exhibent, aditum patefieri, ut seu ex prava voluntate, seu ex dura rerum conditione, ad alios progrediantur actus Mahumetanæ sectæ protestationem includentes, servatâ abditiore animo Christi Fide, atque ita se pro Christianis inter Christifideles, pro Turcis verò cum Mahumetanis gerere non reformident: quemadmodum aliàs nonnemo asseruit fieri à Christianis Chium Insulam incolentibus, prolatis quibusdam monumentis, quæ anno 1710. typis impressa circumferebantur.

XVII. Ad Fidei nostræ professionem similiter per-

tinet alterum exhibitum postulatum circa Christianos illos, qui cùm antea ad Mahumetanam impietatem deflexerint, inde reduces, ad sanctam Christi Fidem iterum revertuntur; an scilicet hi, non solum errores detestari debeant in congregationes Christifidelium, cum inviolabili promissione in posterum abstinendi à quibuscumque actibus falsæ sectæ professionem præseferentibus, sed insuper debeant Turcis, etiam cum vitæ periculo, reditum suum ad Christi Fidem significare. Extat hac de re Decretum Congregationis Sacræ Inquisitionis editum die 18. Julii 1630. quod penes Cardinalem Albitium *de Inconstantia in Fide cap. 8. num. 29.* impressum et sequentibus verbis conceptum legitur: *Utrum apostatæ à Fide, ad pœnitentiam redeuntes, cogendi sint ad retractandum explicitè et publicè coram infidelibus, cum periculo vitæ, sicut negarunt Fidem; an verò sufficiat coram fidelibus publicè abjurare apostasiam in propriis balneis, quas sunt captivorum carceres, et implicitè apud infideles, abstinendo ab actibus infidelitatis, et deponendo habitum: Sacra Congregatio censuit, apostatas à Fide redeuntes ad pœnitentiam, omninò debere abjurare apostasiam coram fidelibus captivis, quibus dederunt scandalum, in propriis carceribus, publicè et explicitè. At coram infidelibus non videtur hoc necessarium: sed sufficit, ut coram ipsis abstineant ab actibus infidelitatis, deponentque habitum protestativum falsæ religionis: et curent, ut successu temporis cognoscant etiam infideles vel ab ipsis, vel ab aliis, eorum abjuratiōnem, licèt id etiam cum periculo vitæ.*

XVIII. In Concilio tamen Provinciâli Albano, superius memorato, *cap. 2.* dum agitur de hujusmodi apostatis ad Fidem redeuntibus, sancitur quidem, ne Sacramentorum fiant participes, nisi, *factâ prius abjuratione, publicè se more Christianorum gerant,*

emque interdicatur, ne in posterum quidquam
 it, quod Mahumetanæ sectæ professionem in-
 lat; at nihil additur, quo iidem obstringantur
 ere, ut eorum resipiscentia, et abjuratiōe pro-
 su temporis infidelibus perspecta fiat, etiam
 propriæ vitæ discrimine. Insuper cū in ve-
 tum in recentiori Ecclesiæ disciplina nihil
 e occurrit de huiusmodi onere, sive obliga-
 e; adnotantque opportunè Theologi, præce-
 m extrinsecæ Fidei professionis, qualis esset
 ifestatio illa emissæ abjuratiōis, infidelibus
 enda, recenseri inter præcepta affirmativa, quæ
 que non semper neque ad semper obstringunt.
 edit denique, quod verba illa Decreti à Cardi-

Albitio allati : *et curent, ut successu temporis
 noscant etiam infideles vel ab ipsis, vel ab aliis,
 im abjuratiōem, licet id etiam cum periculo
 : nil aliud sunt, quàm verba Theologorum,
 tunc sententiam suam rogati fuerunt; quæ
 en minimè exscripta leguntur in Decreto, quod
 Archivo Sacræ Inquisitionis asservatur, et hâc
 nulâ conceptum est: In generali Congregatione
 ita die 18. Julii 1630. relato casu transmissio à
 gregatione de Propaganda Fide, proposito à
 tre Francisco Longobardo Ordinis Minimorum
 sionario Tuneti in Africa, videlicet an apostatæ
 ide Christiana, ad pœnitentiam redeuntes, co-
 di sint ad retractandum explicitè et publicè
 im infidelibus cum periculo vitæ, sicut nega-
 t Fidem, an verò sufficiat coram fidelibus pu-
 è et explicitè abjurare apostasiam in propriis
 ueis, quæ sunt captivorum carceres, et implicitè
 d infideles, abstinendo ab actibus infidelitatis,
 deponendo habitum; Sanctissimus Dominus no-
 censuit, apostatas à Fide, redeuntes ad pœni-
 tiam, non teneri ad abjurandam apostasiam pu-
 è coram infidelibus, sed sufficere, ut eam ab-*

jurent in balneo coram fidelibus, abstinendo ab actibus infidelitatis, ac deponendo habitum infidelium, quatenus sit protestationis falsæ religionis; si verò sit æquivocus, posse illum deferre. Quòd si ex illa delatione, ratione personæ, aliqua oriatur suspicio; teneri aufugere, cùm primum poterit. Itaque allato genuino Decreti contextu, proposito postulato fit satis.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

De postulato proposito circa Matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui postea ad Christianam religionem convertuntur.

MATRIMONI inter infideles contracti vinculum solvitur, ubi aliter ex conjugibus ad Christi Fidem convertitur, alter verò requisitus, ut vel eandem Fidem amplectatur, vel thori societatem sine contumelia Creatoris servare consentiat, utramque conditionem obfirmatè recusat. De hac materia actum à nobis est superiore lib. 6. cap. 4. num. 3. Nec omittendum hic esse ducimus id, quod die 23. Januarii 1603. responsum fuit Episcopo hac ipsa de re sciscitanti; sicuti videri potest lib. 10. Decret. pag. 55. *Sacra Congregatio censuit ita respondendum, minimè posse prædictos ad veram Fidem conversos accipere alias fideles uxores, nisi prius constiterit, utrùm primæ voluerint cum eis permanere, vel non. Quòd si noluerint cohabitare, vel si voluerint, non tamen absque contumelia Creatoris, vel ut conversos ad mortale peccatum pertrahant, tunc posse eos alias fideles accipere uxores. Si cohabitare absque Creatoris contumelia velint, et absque eo quòd conversos ad mortale peccatum pertrahant, quamvis veram agnoscere Fidem noluerint, non posse conversos alias fideles accipere uxores. Non*

cere ea, quæ proponuntur, nempe loci distantiam, difficultatem, ac præsumptionem, cum con-
debeat de voluntate ipsarum uxorum infidelium.
 ne aliud hac in re addendum remanet, nisi ad Superiorem Ecclesiasticum onus incumbit adhibendi vigilem curam, ne, infideli conjugē in societatem thori consentiente, id mali sequatur, ut phytus ad vomitum redeat, et in pristinas inilitatis tenebras prolatur. Cohabitatio cum infideli conjugē, etiam remotā Creatoris contumeliā, ut vetita à Concilio Toletano IV. in *Can. Judæi Christianas*, 28. quæst. 1. Eadem tamen exsè permittitur *Cap. Quanto, et Cap. Gaude*, *de divortiis*, quæ multo tempore post Toletanum canonem edita fuisse constat. Non desunt enim Theologi clari nominis, qui, gravi spectato iculo, cui ex societate cum infideli conjux fide exponitur, etiamsi ille sine Creatoris contumelia cohabitaturum polliceatur, adhuc tamen societatem hujusmodi illicitam esse contendunt. Videri de re possunt Pontius *de Matrim. lib. 7. cap. num. 8. et seq.* à Breno in *Manual. Missionarior. ental. tom. 2. lib. 3. cap. 5. quæst. 1. num. 16.* satis rectè sentire videtur Cabassutius, qui in *For. et Prax. Jur. Canon. lib. 3. cap. 23. num. 10.* hujus dubii resolutionem pendere affirmat assum circumstantiis, et moribus regionum.

In relationibus Episcoporum, atque Missionariorum, sequentes duo casus sæpè reperti sunt asionem præbuisse, ut postulata proponerentur gregationi de Propaganda Fide, et ab hac deinde moris est, ad Congregationem Concilii, vel alteram universalis Inquisitionis transmitterentur. Primus videlicet de infideli aliquo ad Christum converso, qui, propriæ sectæ errorem secundo, plures duxit, et habet adhuc uxores: aque ignoretur, an prima ex istis Christianam

Religionem amplecti velit, secunda verò, aut ad id promptam se exhibeat; dubitatur, amitti possit marito, ut, priore illâ relictâ, priori, de cujus animo ad conversionem parat constat, deinceps adhæreat, etiamsi prima taxat justa uxor ex omnibus censeri debeat docet Sanctus Thomas in 4. sent. dist. 39. unic. art. 3. ad 4. quem passim sequuntur Theologi, sicuti videre est apud Sanchez de M lib. 2. disput. 73. num. 4. et 5. Alter casus cum aliqui, qui in statu infidelitatis matrimonio erant, Christianam Religionem amplecti christianum conjugem accipere cupiunt, sed per ignorant, ubinam gentium sit primus conjugium utrum adhuc sit inter vivos, cum in captivum inciderit à multo tempore, et in longinquas motasque regiones abductus fuerit. His eventibus casibus, incerti quid concilii capere quamque agendi rationem et regulam sequentium Ordinarii Præsules, tum Missionarii, etæ Congregationis, et Sedis Apostolicæ sententiam exquisierunt.

III. Duo summi Pontifices, S. Pius V. et Gregorius XIII. opportunas hoc in genere agendi regulas tuere non omiserunt, juxta quas efformatæ sunt exinde sunt responsiones ad ejusmodi propositas quoties ab iis regionibus transmissa fuerunt quibus in Apostolicis dictorum Pontificum decretis actum fuit. Cum enim hæc certas quasdam rationes unice respiciant, minimè possunt ad alias rationes di, quantumvis id suadere videretur identitatis paritas rationis; quemadmodum paulò post servabimus. Et quidem S. Pius V. in Apostolicis suis litteris, quarum initium est *Romani Pontificis impressis in 5. part. Constitutionum Apostolicarum pro Missionibus Sinarum, et Tunkini, etc. editis. 1676.* exponit, quòd Indis, qui plures

delitate uxores habuerant, si quando ad Fidem Converterebantur, in more positum erat, ut eam quisque uxorem retineret, quæ secum unâ Christum Deum agnoscere, ejusque Fidem amplecti contentiebat. Id verò magnas secum ferebat difficultates; cum et sæpissimè contingeret, ut illæ, quæ cum maritis Christianam Religionem amplectebantur, uxores primæ non essent; et aliunde arduum nimis esset eosdem Indos ab iis mulieribus dividere, quæ unâ cum ipsis ad Baptismum se se offerrebant. Itaque, ut his difficultatibus, malisque occurreret, Sanctus Pontifex sequentem edidit declarationem : *Ideo Nos, statui dictorum Indorum interno affectu benignè consulere, atque ipsos Episcopos, et Ministros hujusmodi scrupulis eximere volentes, motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ut Indi, sicut præfertur, baptizati, et in futurum baptizandi, cum uxore, quæ cum ipsis fuerit baptizata, et baptizatur, remanere valeant, tamquam cum uxore legitima, iis dimissis, Apostolicâ auctoritate, tenore præsentium, declaramus matrimonium hujusmodi inter eos consistere.* Gregorius verò XIII. in suis litteris incipientibus *Quoniam sæpè contingit*, quæ impressæ habentur apud Pontium de *Matrim. lib. 7. ap. 48. num. 23.* cum exposuisset, persæpè contingere, ut ab Angola, et Æthiopia, ac Brasilia in captivitatem abducerentur, et in remotas longè regiones deferrentur homines uxorem habentes, feminæque conjugali nexu conjunctæ; qui autem, vel quæ in propriis regionibus remanebant, se se dispositos, vel dispositas exhiberent, ut Christianæ Religionis nomen darent, et Christifidelem conjugem accipere se velle ostenderent; magnas illicò excitari solere difficultates, utrùm matrimonium, sine quo Baptismum fortasse non sumerent, inire possent : propterea quòd ignoraretur, num primus

Tom. IV. 15

conjug, cum quo in infidelitatis statu matrimonium contraxerant, adhuc in vivis esset: his omnibus expositis, opportunum comparare volens remedium, Episcopis, Parochis, et Societatis Jesu Presbyteris ad excipiendas Sacramentales Confessiones approbatis, qui in iis regionibus degerent, facultatem et auctoritatem concessit dispensandi cum quibuscumque utriusque sexus Christifidelibus incolis dictarum regionum, et servis ad Fidem conversis, qui ante Baptismum matrimonia contraxerant, ut eorum quilibet, etiam superstitute conjuge infideli, et ejus consensu minimè requisito, responso non expectato, matrimonia cum quovis fidei, aliam tamen ritè, contrahere, et in eis postea carnali copulâ consummatis, quoad vixerint, remanere licitè valeant. Cùmque idem Pontifex animadvertisset, fieri posse, ut post secundum initum matrimonium primus conjug repenti prodiret, affirmans, se præpeditum fuisse, quominus voluntatem suam de amplectenda Religione Christiana manifestaret, vel etiam se jampridem Christianos ritus amplexum fuisse, antequam secundum illud matrimonium celebraretur; idcirco in iisdem litteris hoc additum, expressumque voluit, ut, his non obstantibus, secundum matrimonium validum et firmum haberetur: *Quæ quidem matrimonia, etiamsi postea innotuerit, conjuges priores infideles suam voluntatem justè impeditos declarare non potuisse, et ad Fidem etiam, tempore transacti secundi matrimonii, conversos fuisse, nihilominus rescindi nunquam debere, sed valida et firma esse.*

IV. Apostolicarum hujusmodi Constitutionum tenorem perpendentes, nonnulli arbitrati sunt, prædictos Romanos Pontifices, in favorem Fidei, extraordinariâ suâ auctoritate uti voluisse, quâ matrimonium in infidelitate consummatum dissolvere

nt. Sunt enim Theologi, et quidem magni
 is, qui in Romano Pontifice hujusmodi po-
 m agnoscunt, eâ potissimum adducti ratione.
 vinculum matrimonii rati inter fideles multò
 sit matrimonio inter infideles consummato:
 cùm Pontifex illud auctoritate suâ dirimere
 multò magis hoc alterum dissolvere valebit.
 iocinatur Navarrus *consil. 3. lib. 3. à num. 12.*
conversione infidelium, quem sequuntur San-
 le *Matrimonio lib. 2. disput. 17. per. tot. et*
 n *Theol. moral. tom. 2. lib. 5. tract. 10. part. 2.*
sub num. 2. Verùm negari nequit, complu-
 os esse huic opinioni contrarios; qui scilicet
 , matrimonii rati vinculum inter fideles for-
 se vinculo matrimonii, quod inter infideles
 consummatum: matrimonium enim ratum
 hristi Domini unionem significat, quâ se per
 n animabus justorum communicat; matrimo-
 verò consummatum eam repræsentat unio-
 quâ idem Dominus noster per Incarnationem
 celesia se se conjunxit, juxta Innocentii III.
 sum in *Cap. Debitum, de bigamis*: ex quo
 ar, minimè certum esse principium illud,
 scilicet matrimonium inter fideles ratum for-
 t vinculo matrimonii inter infideles consum-
 legi potest Ven. Cardinalis Bellarminus *Con-*
tm. 2. lib. 2. de Monachis cap. 38. §. Ad primam
tm, et tom. 3. lib. 1. de Sacramento Matrimonii
. §. 1. et seq. Et quidem matrimonium etiam
 infideles consummatum unionem illam signi-
 hristi cum Ecclesia per Incarnationem; sicuti
 è advertit Cardinalis de Lauræa *de Matrimon.*
16. art. 11. §. 6. num. 231. Quod adeo veri-
 nforme censuit Vasquez in *3. part. D. Thomæ*
. disput. 2. sub num. 57. ut absque erroris
 d negari non posse docuerit: *Habet ergo hu-*
ti infidelium matrimonium quidquid necessa-

rium est, ut sit signum conjunctionis Christi, et Ecclesiæ: idque usque adeo verum est, ut sine nota aliqua negari non posse censeam. De hac materia fusè nos ipsi egimus, cùm in minoribus officio Secretarii Congregationis Concilii fungeremur, in Discursu, quem exaravimus in elucidationem cujusdam causæ Florentinæ, propositæ die 29. Martii 1727. quique editus legitur tom. 4. *Thesauri Resolutionum*. Itaque ad ea, quæ ibi diximus, hîc nihil addemus: sententiam verò nostram de præmissis Constitutionibus declarantes, dicimus, duos illos summos Pontifices expositis sibi difficultatibus consulturos, nihil aliud egisse, quàm canonicarum legum rigorem temperare in eo quod pertinet ad judicalem interpellationem, quæ infideli conjugii facienda esset, utrùm velit ad Fidem converti, illius mentis declarationem expectando per congruum tempus ab ipsa lege, aut à Superiore Ecclesiastico constitutum. Id satis apertè colligitur ex ipso Brevis S. Pii Papæ V. ubi leguntur hæc verba: *Maximè quia difficillimum foret primum conjugem reperire*. Idemque clarè etiam infertur ex aliis Gregorii XIII. litteris, in quibus inter cetera hæc habentur: *Dummodo constet, etiam summarè, et extrajudicialiter, conjugem absentem moneri legitimè non posse, aut monitum, intra tempus eidem monitioni præfixum, suam voluntatem non significasse*. Matrimonium ab infidelibus in statu infidelitatis initum, et consummatum Divina lex solvit, cùm, altero conjugum ad Fidem converso, alter neque converti vult, neque sine contumelia Creatoris cohabitare consentit; juxta præceptum Apostoli in epistola I. ad Corinthios cap. 7. Ex hoc principio alterum veluti consequens deductum fuit, ut conjux conversus conjugem infidelem requirere, ac interpellare debeat, ut mentem suam super ea re apertè declaret. Verùm, si aut ignoretur, ubinam infidelis degat, ac moraliter impossibile judicetur

in hujusmodi cognitionem venire, aut si, ejusdem habitâ notitiâ, legitima interpellatio eidem fieri non posse dignoscatur; cùm in hisce circumstantiis aliqui magnæ æstimationis Auctores interpellationem admitti posse censeant, plenamque fidei conjugii libertatem esse dicant, ut novas nuptias, dummodo sum persona Catholica, contrahat: nemo non videt, quanto majori jure. hisdem urgentibus circumstantiis, summus Pontifex ab ea interpellatione faciendâ eximere possit fidelem recens conversum, eique liberâs nuptias cum alio fidei permittit. Id autem est, quod in Apostolicis suis litteris duo illi Romani Pontifices præstiterunt; admittendo scilicet, in favorem Fidei, loco formalis et rigorosæ interpellationis, extrajudicialem illam notitiam, quod vel omninò ignoretur, ubinam gentium degat infidelis conjux, vel saltem ratio non suppetat eundem judicialiter interpellandi, atque huic interpellationi præfatam notitiam subrogando. In quo profectò nullus extraordinariæ illius potestatis usus apparet, quâ vinculum matrimonii in infidelitatis statu consummati dissolvere in animo habuerint: sicuti egregiè animadvertit Pontius *de Matrim. lib. 7. cap. 48. num. 22. Dispensavit certè, ac supplevit* (loquitur de S. Pio V.) *monitionem Jure præscriptam. Similem etiam dispensationem concessit Gregorius XIII. etc. Nec vero ex ea dispensatione colligitur, dissolvisse Pontificem matrimonium consummatum infidelium; sed cùm Pontifex possit Jus Divinum interpretari, et ex Divino privilegio dissolvatur matrimonium in favorem Fidei, cùm infidelis non vult cohabitare cum fidei, declarat Pontifex, eum casum verificari, quando tanto tempore fidei non requiritur ab infidei, et tanta terrarum spatia impediunt, atque adeo jam tunc posse uti Divinâ concessione, et ad secundas transire nuptias.*

V. Verricellus in suo Tractatu *de Apostolicis Mis-*
15..

sionibus tit. 4. de privilegiis Regularium quæst. 9. dub. 16. diversæ videtur esse sententiæ, et in ea propendere, ut prædictæ Apostolicæ Constitutionis solutionem vinculi matrimonii in infidelitate consummati reverà importent: etenim animadvertit Gregorium XIII. in suis litteris usum esse sequentibus verbis: Nos attendentes, hujusmodi connubia inter infideles contracta, vera quidem non tamen adeo rata censeri, ut, necessitate suadente, dissolvi non possint: præterea eundem concessisse Episcopis, Parochis, et Missionariis facultatem dispensandi cum neophytis, ut cum fidei possint matrimonium conjungi, etiam superstite conjuge infidei, et ejus consensu minimè requisito, responso non expectato. Verùm ex his inferri rectè non potest, voluisse Pontificem matrimonia in infidelitate contracta, consummata, Apostolicæ auctoritatis plenitudinem dirimere. Siquidem in iisdem Gregorii litteris expressa mentio sit Juris Divini, quo matrimonii vinculum tollitur, si conjux infidelis ad viam veritatis venire renuat: nec alia Episcopis, Parochis, et Missionariis dispensandi facultas conceditur, quàm sub per judicialis interpellationis rigore, ut supra observavimus. Quod majorem videtur involvere difficultatem, illud est, quòd, ex Gregorii Pontificis definitione, conjux ille, qui post fidem susceptam non se connubio cum fidei sociavit, jubetur in eo perseverare, etiamsi primus ille infidelis repentinè conpareat, ostendatque, se justis ex causis præpetitum fuisse, quominus voluntatem suam de eadem Fide amplectenda manifestaret, et, quod magis est, etiamsi affirmet, et probet, se jam fuisse Christianum sacris initiatum, quo tempore alter conjux, se assente, et ignorante, secundum matrimonium contractit; quod quidem non videtur fieri aliter posse, nisi vinculum matrimonii in infidelitate initum, consummati, dissolvatur et auferatur. Sed eade

semper recurrit superius allata responsio : primum scilicet matrimonium nequaquam dici posse solum à summo Pontifice, benè verò à Jure Divino; nihilque in hac re à Pontifice fieri, quàm peculiaribus ita suadentibus circumstantiis, rigorem judicialis interpellationis auferre. Non inficiamur, soluto matrimonio ex capite impotentiae, quæ judicetur esse perpetua, si fortè contingat, ut, post novas nuptias à non impedito conjuge celebratas, conjux ille, qui perpetuò impotens credebatur, subeundis matrimonii oneribus reddatur idoneus, debere alterum illum conjugem, secundo thoro relicto, ad primi jura redire, juxta sanctiones canonicas in *Cap. Laudabilem*, et *Cap. Fraternitatis*, de *frigidis*, et *maleficiatis*, et *Can. Requisivisti*, 33. *quæst.* 1. præter alia plura, quæ legi possunt apud S. Thomam in *4. sent. dist. 34. quæst.* 1. *art.* 2. Sed hoc ad rem nostram non facit. Matrimonium enim, ab impotente impeditoque contractum, non alia de causa dirimitur, nisi ratione impotentiae, impedimentique perpetui; nam, si hæc perpetua non essent, sed temporaria, nullus profectò fuisset locus matrimonii vinculo dissolvendo: itaque, impotentia, impedimentoque cessantibus, secundi matrimonii nullitas detegitur, et primi stabilitas reviviscit. Contrà verò, cum dirimitur matrimonium, vel quia judicialiter interpellatus primus conjux actu recusavit Christianam Fidem amplecti, aut saltem sine contumelia Creatoris cohabitare, vel quia hujusmodi judiciali interpellationi, Apostolicâ auctoritate, et ratione circumstantiarum, subrogatæ fuerunt ad eundem effectum extrajudiciales notitiæ, de quibus supra; in hisce casibus, si conversus alteri nubat, secundum hoc matrimonium ita validum et firmum est, ut et ipse ad priorem conjugem amplius reverti nequeat, et primus conjux jus illud omne perdiderit, quod in contrahendo

priore matrimonio acquisierat. Primum enim matrimonium eo ipso momento, et quidem irrevocabiliter, solum remanet, quo conjux conversus ad alias nuptias cum fidei transivit: sive quia in hanc libertatem vindicatus fuerit Jure Divino, propterea quod infidelis conjux, judicialiter interpellatus, evangelicæ veritati, aut innocuæ cohabitationi se denegaverit; sive quia peculiare rerum circumstantiæ viam aperuerint Indulto Apostolico, quo sublata fuit interpellandi necessitas: quod quidem Indultum, cum nulli conditioni sit alligatum, secundi matrimonii validitatem et firmitatem perpetuò asserit, et reditum intercludit ad prima conubia, etiamsi quis probare contenderet, primo conjugii interpellato non fuisse liberum respondere, vel eum jam tunc Christianæ Religioni amplectendæ paratum fuisse, imò ante illam diem, quâ secundum matrimonium à conjuge converso celebratum fuit, ipsum quoque Christo nomen dedisse, et Baptismum suscepisse.

VI. Quemadmodum suprâ diximus, duæ illæ S. Pii V. et Gregorii XIII. Constitutiones certas quasdam regiones tantummodo complectuntur: neque verò, ut superius pariter asseruimus, extendi possunt ad alias, quantumvis rationis, et circumstantiarum paritas, aut identitas id suadere videatur: quod etiam animadvertit Verricellus *de Apostolicis Missionibus tit. 4. de Privileg. Regular. quæst. 98. num. 181.* Porro inter facultates, quæ Episcopis, et Vicariis Apostolicis Asiæ, Africæ, et Americæ, necnon Præfectis Missionum in iisdem partibus tribuuntur, hanc etiam, quæ sequitur, legere est, his verbis expressam: *Dispensandi cum Gentilibus, et infidelibus plures uxores habentibus, ut post conversionem, et Baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti.* In qua quidem formula

la fit mentio de facultate dispensandi super
 dica illa, et formali interpellatione, quæ primo
 jugi fieri debet, ut mentem suam de Christi
 e amplectenda declaret, et subrogandi in illius
 im aut extrajudiciales notitias, aut alias circum-
 stantias, et argumenta, quæ suadeant, improba-
 omninò esse primum conjugem ad Christianam
 igionem converti velle: id quod expressè con-
 um legitur in duabus illis Apostolicis Consti-
 onibus S. Pii V. et Gregorii XIII. Itaque locus
 inquirendi, quâ ratione se gerere debeant illi,
 bus permissus est ejus formulæ usus, si igno-
 contingat, quas regiones incolat primus con-
 , et maxima appareat probabilitas, eundem,
 uridicè interpellaretur, Religioni Christianæ mi-
 è consensurum. Facile est huic malo remedium,
 a casus in iis regionibus accidit, quæ non ma-
 à nobis intervallo distant; uti colligitur ex De-
 to Congregationis Concilii edito die 8. Junii anni
 1. lib. II. *Decret. pag. 100.* Decreti verba sunt
 : *Hoc supplici libello in Sacra Congregatione*
ncilii Tridentini proposito, ac deinde ad San-
simum D. N. Paulum V. relato, Sua Sanctitas
21. Junii 1611. ex sententia Congregationis fa-
atem fecit Illustrissimo Ordinario Neapolitano,
possit dispensare cum hac Juvene, quæ ante
ceptum Baptismum in partibus Turcarum matri-
onium contraxerat, ut, superstite etiam conjuge
ecâ, et consensu ipsius minimè requisito, et re-
nso non expectato, matrimonium cum quovis
li contrahere possit, ita ut etiam postea, si ipse
delis vel ad Christianam Religionem convertere-
, vel cum ea cohabitare paratus esset sine in-
ia Creatoris, tamen hoc matrimonium posterius
um, et indissolubile maneat, dummodo tamen
i Illustrissimo Ordinario summarie, et extraju-
cialiter constet, conjugem absentem moneri legi-

timè non posse. Cùm verò casus in remotissima regione contingit, tunc quâ facultatem illam à Romano Pontificemque ab Urbe expectare cogunt Missionarii, ut Christianos recens censens ejusmodi juris solemnitatibus exime est profectò, ob immensas locorum vastissimis subjecta molestiis, atque Opportunum igitur foret, præmissa ipsum adjungere, quod de omissione primi infidelis conjugis in litteris Pontificum continetur; ne eas adducantur angustias, ut, per opinionem illam non satis tutam in tur, quæ scilicet ponit, judicialem nem licitè omitti posse, quoties a nequit, aut, si fieret, nullius utilitatur; de qua opinione actum à *riore lib. 6. cap. 4. num. 3.* Illud autem necessarium existimamus, ut, cùm tur interrogationibus et postulatis, materiam ex variis Orbis partibus a nes Urbis deferuntur, percunctantur gnificetur, ut, cùm à neophyto mat trahitur cum secundo, vel tertio co Christi Fidem amplexo, propterea c infidelitatis tenebris remansit, omni consensus inter eos sub debita form nullius enim roboris, Divinâ æqu lege, fuit consensus ille, quem ipsi delitate sibi mutuò præstiterunt, ptis constantibus. Quòd si in Apost aut in prædicta formula, de eo con nulla fit mentio; satis tamen id ex s sanctionibus apertè deducitur: nec test locus dispensationi, quæ à cor tione in hujusmodi casibus eximat.

dendi sunt Sanchez *de Matrim. lib. 2. disput. 35.* et Sylvius *in Supplemento, seu Additionibus ad 3. part. quæst. 45. art. 2. quæst. 2.* ubi pluribus probant, etiam tunc à conjugibus renovandum esse consensum, cùm summus Pontifex talem dispensationem concedit, cujus vi revalidatur aliquod matrimonium, quod initio, propter impedimentum dirimens, fuit nullum et irritum; cùm enim invalidus fuerit consensus ille, quem in primo contractu conjuges præstiterunt, nullam omninò vim habere potest pro eodem postea revalidando.

VII. In supradicto autem casu nullum asseruimus esse locum dispensationi, per quam ab iterando, renovandoque consensu conjuges eximantur. Quamvis enim in aliquibus circumstantiis concedantur quædam dispensationes, quæ dicuntur *in radice matrimonii*, per quas renovandi consensûs necessitas tollitur, sicuti Auctores docent, et sicuti factum observamus in Apostolicis Clementis XI. litteris, incipientibus *Apostolicæ dignitatis*, datis die 2. Aprilis 1701. aliisque Clementis XII. quarum initium est *Cùm dudum*, et quæ impressæ leguntur num. 142. §. 3. tom. 14. *novi Bullarii*; certum tamen est hujusmodi dispensationes, quibus matrimonium redditur validum, et proles, ex eo genita, legitima nuntiatur, absque ulla renovandi consensûs necessitate, concedi quidem aliquando, gravissimis urgentibus causis, et quatenûs conjunctio conjugum extrinsecam speciem habuerit justî matrimonii, neque copula fuerit manifestè fornicaria; sed tunc solùm, cùm impedimentum, propter quod matrimonium irritum fuit, nequaquam ortum habuit à Jure Divino, vel naturali, sed à Lege dumtaxat Ecclesiastica, quam positivam vocant, et cui summus Pontifex derogare potest; non sanè agendo, ut matrimonium nulliter contractum, non ita contractum fuerit sed effectus illos de medio tol-

lendo, qui ob hujusmodi matrimonii nul ante indultam dispensationem, ac etiam in ips hendi matrimonii actu producti fuerunt: ju mentinam *Quoniam. de immunitate Ecclesiaru* copiosè actum à nobis est in Foliis, quæ oli noribus, à Secretis Congregationi Concilii nostram navantes, edidimus in causa *Pro trimonii*, proposita die 13. Julii 1720. 16. 1723. 28. Augusti ejusdem anni, et tandem die 18. sequentis Septembris, sicuti videri tom. 1. et 2. *Thesauri Resolutionum*. Satis quæ tunc ibi retulimus atque firmavimus, i quibus inhærentes, concludimus, omni vandum esse consensum, cùm alter conjug versus ad Fidem in matrimonii societate r vult cum secundo, vel tertio conjuge, q dem Fidem susceperit: etenim matrimoni his in infidelitate contractum, propter mentum Juris Divini, et naturalis, omni tum fuit, et in hoc casu locus non est con dispensationi, quæ à renovando consensu conjuges possit: eò vel magis quòd, cùm thori societatem consentiant, nullum ess illius generis periculum, quale animaru ctoribus sæpè objicitur, ubi impedimentum dirimens, quod uni solùm ex conjugibus notu teri verò prorsùs ignotum, debet huic etiam s tione manifestari, ut novus ab utroque asser portunè obtineatur; sicuti præscribitur in illi sationum Litteris, quæ à Pœnitentiaria Apo hujusmodi casibus expediri solent, eo conj tulante, quem non latet impedimentum. Tu illi, cui cura commissæ est manifestandi mentum, et matrimonii contracti nullitate ac merito timendum est, ne conjux alter, pedimentum dirimens ignorabat, renovare sum negat, atque ita matrimonium solt

t. De hoc casu nos fusiore calamo egimus in *Institutione 87. Latinæ editionis.*

. At ea itaque, quæ hucusque diximus, extra dubitationis aleam collocanda, nil aliud re, nisi ut ostendamus, matrimonium, infideltate tempore à viro cum fœmina celebratum, e aliâ, cum qua anteriori se conjugio obstrin, nullum et irritum extitisse tum Lege Divinâ, naturali. Non ita institutum fuit à Deo matrim, ut unus vir cum pluribus fœminis, sed ut cum una dumtaxat conjungeretur. *Vir adhære-ori suæ.* Ita legitur *Geneseos cap. 2.* Quemadmodum etiam : *Erunt duo in carne una.* Quod si in *Genesis cap. 4.* legimus, Lamech duos eodem re uxores habuisse, Adam, et Sellam; ejusque exemplum plurimos secutos fuisse, adeo ut *Genomii cap. 21.* de mulierum pluralitate sermo tur tamquam de re, quæ jam in morem trans-ideoque habebatur tamquam legitima con-
lo, quam unusquisque tutâ conscientiâ, et illius reprehensione sequebatur : *Si habuerit uxores duas, unam dilectam, et alteram odio-etc.* : factum id fuerat ex indulto Divino, postum, præsertim Patriarchæ Noë concesso, ut i, quâ fieri poterat, celeritate multiplicaretur num genus. Sed, cum Christus Dominus in *Evan-Matthæi cap. 19.* matrimonium ad pristinum gamiæ statum conditionemque restitutum esse rit, præmissa *Geneseos* verba resumens : *Erunt in carne una* : atque ita concludens : *Itaque jam sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus con-t, homo non separet* : ex hoc satis superque tum remanet, non posse quemlibet virum, am una fœmina, matrimonium habere; adeo-
x Lege Divina matrimonium illud irritum et m esse, quod, primâ uxore non adhuc morte â, cum alia aliqua muliere celebretur, quem-
t. *IV.*

admodum rectè animadvertit Innocentius III. in *Cap. Gaudemus, de divoritiis*, et confirmavit Concilium Tridentinum *sess. 24. de Matrimonio can. 2.* ubi ita definiendo decrevit: *Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, et hoc nulli Lege Divinâ esse prohibitum; anathema sit.*

IX. Juri Divino jus naturale succedit in iis matrimoniis irritis faciendis, quæ, primâ uxore vivente cum alia, vel aliis pluribus ineuntur. Et, quamvis huic veritati objiciatur, quòd olim à Deo, sicut dictum est, permissa fuit polygamia, ideoque haberi dici non posse videatur naturæ lege prohibiti, facilis tamen est, et clara responsio: bifariam scilicet, ac in duo veluti genera, naturæ præceptum distingui; et eorum quidem aliqua esse tamquam primigenia aliorum principia; alia verò veluti consequentia, quæ à primis illis oriuntur. Prima invariabilem quamdam rectitudinis regulam continent, quæ nullius mutationis, aut dispensationis est capax: ut est præceptum amandi Deum abstinendi à mendacio, aliaque Divinæ Legis præcipita, quæ in Decalogo exponuntur. Posteriora vero regulam pariter continent rectitudinis, ita tamen ut, circumstantiis rerum et personarum mutatis, et ipsa mutari possint, mediante dispensatione quæ tamen à sola potest auctoritate Divina procedere. Tale est præceptum de innocente non occidendo, à quo Deum legimus dispensasse, cum imperavit Abrahamo, ut filium unigenitum Isaac sibi in sacrificium offerret. Itaque ad hanc secundam naturalium præceptorum classem referenda est lex monogamiæ, circa quam aliquando Deus ad tempus indulgit, ut, eâ non obstante, plures, ut superius diximus, duci possent uxores. Ita docent graviores inter Theologos S. Thomas in *supplement. ad 3. part. quæst. 65. art. 1.* Ven. Cardinalis Bellarminus in *Sacr. Matrimonii lib. 1. cap. 10. et seq.* Estius in li-

sent. dist. 33. §. 1. et seq. Sylvius *in supplem. ad 3. art. S. Thomæ quæst. 65. art. 1. et seq.* Docent eundem Durandus, et Abulensis, juri naturæ polygamiam non repugnare. Quamvis autem singularis hæc eorum opinio dici non possit à Tridentino Concilio fuisse proscripta; cum in eo damnata unicè fuerit eorum sententia, qui polygamiam Jure Divino vetitam non esse contenderent, sicuti in alto Concilii canone apertè conspicitur: censuram tamen non fugit doctrinæ improbabilis, et alienæ communi sententia aliorum Theologorum, docentum polygamiam Divino æquè, ac naturali juri, eo modo, quem suprà innuimus, esse contrariam. Non non deest, qui solidis fundamentis innixus, ostendit recensitam monogamiam ex parte viri inter præcepta naturalia secundæ classis, eandem contendat, ex parte fœminæ, inter præcepta primæ classis adnumerandam: tum quia una mulier pluribus nupta maritis difficilè admodum fœcundatur, et proles obnoxia est multis in educatione periculis: tum quia in veteri Testamento multi quidem leguntur homines sancti pluribus uxoribus eodem tempore copulati; sed nullam omninò reperire est inter sanctas fœminas, quæ plures maritos uno eodemque tempore habuerit.

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

de postulato proposito circa Matrimonium inter duos Calvinistas in Transylvania contractum, cum alter ex iis, ejurata hæresi, ad fidem Catholicam conversus esset.

FORMULA, quâ hæretici Calvinistæ in celebrandis matrimoniis utuntur, ex eorum rituali libro, seu formulario desumpta, hæc est: *Dicat minister ad contrahentes: Jungite manus: et dicat: Vir, inter-*

rogo te, primò, præter hanc personam, quam manu tenes, alteri causâ matrimonii dedistine manum, fidem, ac donum, vel non? Resp. Non dedi. Secundo: Amasne illam? Resp. Amo. Tertiò: Accipisne illam in uxorem? Resp. Accipio. Ad sœminam inde conversus, eodem modo de iisdem etiam interrogat. Habitisque ab utroque conjuge responsionibus, minister ita prosequitur: Dic Vir: Verus Deus, qui est Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus, perfecta Sancta Trinitas, unus verè æternus Deus, ita te adjuvet in tua vera fide, quòd personam, quam manu tenes, amas, ex amore illam accipis in perpetuam uxorem, illa contentaberis, cum illa patieris, nec illam, tuâ et illius vitâ durante, nec in sanitate, nec in infirmitate, nec in felici, nec in infelici statu, nec in ulla illius ærumnâ deseres, quoadusque in sua honestate, et puritate permanserit. Ita te Deus adjuvet. Eadem postea, conversus ad sœminam, repetit.

II. Cùm autem inter virum et sœminam Calvinistas in Transylvania initum fuisset modo prædicto matrimonium, factum postea fuit, ut sœmina, ejuratis illius sectæ erroribus, Religioni Catholicæ nomen daret, et, primò marito Calvinistas in vivis adhuc agente, alteri viro Catholico nuberet. Hoc matrimonium occasionem dedit Transylvaniæ Episcopis interrogandi, num matrimonium, quod mulier recens conversa cum viro Catholico celebraverat, validum habendum esset, an nullum. Quod quidem dubium solvi non posse dignoscitur, nisi prius certò constiterit, an primum matrimonium, ab eadem muliere cum viro Calvinista contractum, quo tempore et ipsa in eadem hæresi versabatur, verum firmumque fuerit, an potius nullum et irritum.

III. Scholasticis disputationibus prætermissis, illius videlicet quæstionis omisso examine, utrùm

ilitas matrimonii consummati, donec uterque
 vixerit, procedat à jure naturali, necne;
 um est, perpetuam illius firmitatem à Jure
 scripto profluere: sicuti evidenter infertur
 . 2. *Genesis, et ex cap. 19. Sancti Matthæi*,
 dmodum advertit summus Pontifex Bonifacius
 i *Cap. de voto et voti redemptione, in sexto*,
 t eum egregiè observarunt Patres Concilii Tri-
 i in *Doctrina de Sacramento Matrimonii*. Nec
 certum haberi debet, matrimonii vinculum
 quam dissolvi, si ab alterutro conjugum fides
 alis adulterio frangatur. Quod enim à Christo
 o dicitur apud Sanctum Matthæum *cit. cap.*
hico autem vobis, quia quicumque dimiserit
suam, nisi ob fornicationem, et aliam dux-
erit: et qui dimissam duxerit, mæcha-
tion ita debet intelligi, ut, interveniente for-
ne, locus esse possit ejusmodi dimissioni,
matrimonii vinculum dissolvatur; sed divor-
ntaxat, seu dimissioni, quæ cohabitationem
intacto conjugali vinculo remanente: sicuti
et Tridentinum Concilium can. 7. sess. 24. de
nento Matrimonii. Ex his planè consequitur,
 monium inter virum et fœminam contractum,
 mpore ambo Calvinianæ sectæ adhærebant,
 m firmumque censendum esse, tametsi cum
 ejusdem hæresis sectatoribus falsò opinati
 t, matrimonium etiam quoad vinculum, adul-
 interveniente, dissolvi; siquidem credendum
 os generali voluntate contrahere voluisse ma-
 ium validum, juxta Christi legem, ideoque
 adulterii causâ non dissolvendum. Privatus enim
 nec anteponi debet, nec præjudicium asferre
 generali, quam diximus, voluntati, ex qua
 cti matrimonii validitas, et perpetuitas pen-
 et consequenter inducitur nullitas secundi
 monii, quo fœmina, post susceptam Catholicam

Fidem , primo adhuc vivente marito , alteri se conjunxit.

IV. Evidens hac de re videtur esse Innocentii III. textus in Decretali *Gaudemus de divortiis* , ubi ita legitur : *Qui autem secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem , cum tale repudium veritas in Evangelio reprobaverit , nunquam , eâ vivente , licitè poterit aliam etiam ad Fidem Christi conversus habere*. Sanè Moyses *Deuteronomii* cap. 24. propter Hebræorum cordis duritiem , eisdem permisit , ut possent uxores suas repudiare. Quidquid autem sit de ea controversia , quæ inter Theologos agitur , utrùm , concesso per Moysem , ut majus malum evitaretur , libello repudii , quicumque illum darent , quique reciperent , à pœna quidem liberarentur , sed non à culpa ; an verò , hujusmodi indulti vigore , ab utraque immunes evaderent ; de qua quæstione nos egimus in nostra Constitutione 38. quæ incipit *Apostolici ministerii* , tom. 2. nostri *Bullarii* : quidquid (inquam) sit de ea quæstione , hoc certum est , sublato per Christum Dominum Mosaicæ legis indulto , sicuti legimus apud Sanctum Matthæum cap. 19. et apud Sanctum Marcum cap. 10. matrimonioque ad pristinum insolubilitatis statum redacto , sublato quoque fuisse , prohibitumque libellum repudii. Quo tempore nos à Secretis eramus Congregationis Concilii , ex parte cujusdam Græci Catholici propositum fuit dubium , an ipsi permittendum esset , ut secundam uxorem duceret , adhuc primâ vivente , quam repudiaverat ex causa adulterii in judicio manifestè probati , impetratâ præterea à Judicibus facultate , ut novum cum altera matrimonium iniret : Græcorum enim opinio est , quam vel maxime in praxi tuentur , adulterii causâ matrimonii vinculum solvi , quantumvis contra definitum fuerit tum in Decreto de unionem Armenorum , edito *

Summo Pontifice Eugenio IV. in publica Concilii Florentini sessione, habita anno 1439. tum in cit. can. 7. Concilii Tridentini de Sacramento Matrimonii, tum etiam in Fidei professione pro Græcis Orientalibus stabilita, tum denique in Instructione Clementis VIII. pro Italo-Græcis, quam nos confirmavimus in nostra Constitutione *Etsi Pastoralis*, quæ est 57. §. 8. *Bullarii nostri tom. 1.* in quibus omnibus locis solemniter assertum fuit Catholicum dogma adversus errorem Græcorum, qui ob adulterium contendunt matrimonii vinculum dirimi, nec satis habent, thori divortium, aut habitationis discidium fieri. Prædicto autem proposito dubio, et re maturè discussâ, responsum fuit, Græcum illum, vivente primâ uxore quantumvis adulterâ, ad alias nuptias transire non posse; sicuti legi potest *tom. 3. Thesaur. Resol.* in Congregatione habita die 15. Januarii 1724. in causa, cui titulus *dubium Matrimonii*, cujus elucidandi gratiâ nos tunc Discursum edidimus, distribuendumque curavimus, qui *indicato loco* reperitur impressus. Præterea eodem anno sub die 13. Aprilis admissum pro valido reperimus matrimonium, quod inter virum et mulierem in Helvetia coram ministro hæretico celebratum fuerat; etiamsi pro certo haberi posset, utrumque conjugem in eodem errore versari, quòd scilicet, perpetrato adulterio, matrimonii vinculum solvi posset. Videatur etiam hac de re Schmalzgrueber *ad tit. Decretal. de conditionibus apposis* §. 5. num. 129.

V. Sed casus hic non omninò coincidit cum casu nostro. Non enim nunc sermo est de matrimonio inito inter duos Calvinistas, quibus hoc per errorem tantummodo persuasum fuerit, matrimonii vinculum adulterii causâ dissolvi; sed agitur de ejusmodi matrimonio, quod à duobus Calvinistis ita fuerit celebratum, ut, præter errorem supra-

dictum, id etiam in pactum, conditionemque deduxerint, et expressè in ipsa matrimonii stipulatione convenirent, quòd, si ab alterutro conjugali fides fracta fuerit per adulterium, conjugii societas etiam quoad vinculum soluta remaneat. In quærerum statu locum habet celebris Decretalis Gregorii IX. in *Cap. Si conditiones, de conditionibus appositis*, cujus hæc sunt verba: *Si conditiones contra substantiam conjugii inserantur, putà si alter dicat alteri: Contraho tecum, si generationem proli evites, vel donec inveniam aliam honore, et facultatibus ditiores, aut si pro quæstu adulterandum te tradas: matrimonialis contractus, quantumcumque sit favorabilis, caret effectu; licet aliæ conditiones oppositæ in matrimonio, si turpes, aut impossibiles fuerint, debeant, propter ejus favorem pro non adjectis haberi.* Cui conformis est alia ejusdem Gregorii IX. Decretalis, quæ legitur in novo Bullario Ordinis Prædicatorum tom. 1. num. 136 ubi hæc habentur: *Cùm in Sclavoniæ partibus consuetudinem pessimam, quæ dicenda est verè corruptela, esse proponas, juxta quam sub ea conditione mulier jungitur viro, si sibi placuerit in matrimonio retinenda, alioquin reddenda parentibus sine mutilatione, vel fractione membrorum.* Nos tibi super hoc propter animarum periculum consilium postulanti, taliter respondemus, quòd, cùm contra substantiam matrimonii talis conditio inseratur, pro eo quòd ad tempus nec debet, nec potest matrimonium celebrari, sic contrahentes monendi sunt propensè, et hortandi, ut de novo inter se matrimonialiter contrahant secundum formam Ecclesiæ consuetam. Quod si fortè non fecerint, deinceps debet eisdem, quòd non matrimonia, sed contubernia sunt potiùs inter eos, nec legitimè, sed fornicariè commiscantur.

VI. In laudata Decretali *Si Conditiones*, animad-

ertendum est, duo à Pontifice distingui genera conditionum : primum videlicet earum, quæ sunt contra substantiam matrimonii; alterum verò illarum, quæ aut turpes sunt, aut executioni mandari non possunt; et impossibiles nominantur. Et quidem, quod spectat ad conditiones primi generis, si illæ in matrimonii contractu apponantur, declarat summus Pontifex, matrimonium per eas nullum et irritum reddi : si verò in matrimonio contrahendo appositæ solùm fuerint conditiones secundi generis, illicitum quidem fieri matrimonium, at minimè nullum; conditiones autem pro non apposis haberi. Porro, licèt inter primi generis conditiones eam non recensuerit summus Pontifex, quâ conjuges de matrimonio solvendo conveniunt, si alter eorum adulterii crimen patravertit; attamen, cùm hæc conditio reverà contraria sit substantiæ matrimonii, cujus, ubi consummatum fuerit, perpetuum esse debet vinculum, et, abobus conjugibus viventibus, insolubile; hoc satis profectò est, ut, si hujusmodi conditio, seu pactum in matrimonii contractu apponatur, matrimonium illud nullum et irritum censi debeat. Celebriores enim Canonistæ, super laudatum textum scribentes, docent, omnes quidem conditiones, quæ in ea Decretali à summo Pontifice recensitæ sunt, matrimonii substantiæ repugnare, sed eas minimè solvæ: cùm præter illas aliæ non desint, quæ, si in matrimonii fœdere contrahendo inserantur, nullitatis titulum in illud inducunt. Ita docet Abbas in dictum cap. Si conditiones, num. 2. Et licèt textus hic ponat tria exempla istarum conditionum contra substantiam, tamen multa alia possunt reperiri. Et super eundem textum ita prosequitur Ancharanus num. 2. Adverte, quod ista tria ponuntur in textu, gratiâ exempli; nam idem esset, ubicumque esset eadem ratio. Concedunt Joannes Andreas, Henricus Boich num. 5.

Alexander de Nevo num. 3. Fagnanus num. 2. in dictum Cap. Si conditiones, de conditionibus appositis.

VII. Præterea Theologi, et Canonistæ non solum rationem inquirunt, cur nullum remaneat matrimonium, in cujus contractu insertæ fuerint conditiones ipsius substantiæ, ac naturæ contrariæ, sed etiam quæ sit ratio illius discriminis, unde fit, ut validum firmumque haberi debeat matrimonium eorum, qui, nullâ appositâ conditione hujusmodi, alteri nubunt, etiamsi falsam illam opinionem foveant, quâ putent, matrimonium ipsum, fractâ per adulterium fide, solutum iri; contrâ verò nullum et irritum censendum sit matrimonium eorum, qui, præter eum errorem, quo imbuti sunt, conventionem etiam adjiciunt de matrimonii dissolutione quoad vinculum, interveniente adulterio. Super quo ita ratiocinantur. Quicumque contractum vult, necesse est, ut ejusdem substantiam velit; ideoque, si contrahentes, in matrimonii fœdere ineundo, conditionem apponunt illius substantiæ contrariam, certissimum hoc est argumentum, nequaquam eos in veri matrimonii contractum consentire: sine contrahentium autem consensu, matrimonium esse non potest. Quòd si expressa illa conditio de matrimonio ob adulterium dissolvendo apposita minimè fuerit, quantumvis contrahentes in eo fuerint errore, ut matrimonii vinculum per adulterium dissolvi posset, nihilominus locus est præsumptioni, ut, dum matrimonium, prout à Christo institutum fuit, inire voluerunt, illud omninò perpetuum, ac, interveniente etiam adulterio, insolubile contrahere voluerint; prævalente nimirum generali, quam diximus, voluntate de matrimonio juxta Christi institutionem ineundo, eâque privatam illum errorem quodam modo absorbente: quo fit, ut matrimonium ita con-

tractum, validum firmumque maneat. At, ubi contrahentes in ipso matrimonii contractu expressam apposuerunt conditionem de dissolvendo quoad vinculum matrimonio in casu adulterii : jam fieri nequit, ut error particularis absorptus maneat à generali voluntate contrahendi matrimonium, prout à Christo Domino institutum fuit : sed potiùs voluntas generalis ejusmodi extinguitur et suffocatur ab errore particulari, qui manifestè prævalet ac dominatur : atque hinc oritur nullitas matrimonii, in quo contrahendo apposita fuit conditio ipsius substantiæ contraria. Ita casum à casu distinguentes docent Cardinalis de Lugo *de Sacramentis disput. 8. sect. 8. num. 125. et seq.* Sanchez *de Matrimonio lib. 2. disput. 29. num. 11.* Marin. *in Theol. specul. et moral. tom. 3. tract. 23. disput. 5. sect. 4. num. 37.* Gobat *tract. 10. cas. 19. num. 707.* Cardinalis de Lauræa *de Matrimonio disput. 17. art. 10. num. 185.* Salmanticensis *in Cursu morali tom. 2. tract. 9. de Matrim. cap. 4. dub. 2. num. 26.* et furius Schmalzgrueber *in lib. 4. decretal. tit. 19. de disortis à num. 64. ad 76.* et ante ceteros egregiè advertit Auctor Glossæ *in Cap. De infidelibus, verb. Esse matrimonium, de consanguinitate, et affinitate.* En ejus verba : *Ipsi (videlicet ii, qui eâ voluntate ineunt matrimonium, ut, concurrentibus repudii causis, se illud solvere posse arbitrantur) contrahunt, eo proposito, ut, cùm voluerint, separantur, dato libello repudii; sed hoc est contra substantiam matrimonii. Respondeo, si hoc pactum exprimitur in ipso contractu, nec inter eos, nec inter Christianos esset matrimonium; sed non copulantur ex pacto, licèt postea abjiciant uxores de facto.* Videri etiam potest, et relegi, quod à nobis deductum est *superiori libro 7. cap. 6. num. 9.*

VIII. Doctrinam hanc secuta est semper, atque constanter Congregatio Sancti Officii, quoties eidem

examinanda se obtulit validitas matrimonii vel inter duos Calvinistas, vel inter Catholicum et Calvinistam contracti, cùm scilicet vel ambo conjuges, vel alter eorum in ea opinione versaretur, ut matrimonii vinculum adulterii causâ dissolvendum foret. Ita colligitur ex responsione data ad dubium olim ab Episcopo Bossensi propositum, quod ita conceptum fuit: *An sit validum matrimonium contractum inter Catholicam, et schismaticum hæreticum, cum intentione sœdandi, vel solvendi matrimonium* : ac die 2. Octobris 1680. ita resolutum : *Si ista sint deducta in pactum, seu cum ista conditione sint contracta matrimonia, sunt nulla : sin aliter, sunt valida.* Hoc idem confirmatur ex quadam decisione solemnî, quam eadem Congregatio nobis præsentibus edidit die primâ Augusti 1748. cujus hoc erat subjectum : *Sempronius Calvinista Diœcesis Albensis Transylvaniæ, ante quinque annos, coram Curione suo Calvinista (nam ipsinet admittunt clandestina matrimonia valida) sub conditione : Contraho tecum, si, vel quamdiu manseris in honestate conjugali, vel si fidem thori servaveris : contraxit matrimonium cum Sempronia Calviniana. Hæc Sempronium aliquoties infideliter deseruit : redire noluit. Sempronius tædio affectus, et ut animæ salutem consulere, Fidem Catholicam suscepit. Angitur nunc, et dubitat, num recipere teneatur in hæresi Calviniana remanentem veram, an putativam uxorem? Item quis foris ejusdem in causa divortii quoad vinculum? Calvinistarum, an Catholicorum?* Primo huic casui secundus subjectus erat his verbis expressus : *Titius Calvinista coram ministro ejusdem sectæ, et testibus, in Diœcesi Albensi Transylvaniæ, contraxit matrimonium cum Titia Calviniana ante annos viginti sub prædictis conditionibus. Idem nunc recenter conversi ad Fidem Catholicam dubitant, an ad hoc, ut simul manere possint, consensum, et*

quidem coram Parocho et testibus, renovare teneantur. His autem dicta Congregatio ita satisfacit: Matrimonia in utroque dubio relata, nulla prorsus esse. Et ad primum dubium specialiter, Sempronium non teneri ad recipiendam uxorem in hæresi Calviniana manentem; imò nec teneri ad recipiendam eam, si ad Catholicam Fidem converteretur: posse tamen ad Catholicam Fidem conversam recipere, si velit, in uxorem, renovato coram Parocho et testibus utriusque consensu, si nullum aliàs inter eos intercedat impedimentum. Indignum prorsus esse, recurrere ad Calvinistas pro declaratione divortii quoad vinculum. Stante veritate expositorum, matrimonium illud nullum suâ natura corruere: nec simpliciter, et absolutè indigere Sempronium declaratione fori Ecclesiastici, ut possit ab asserta uxore separari. Et ad secundum dubium, debere recenter conversos renovare consensum coram Parocho et testibus, ut tamquam legitimi conjuges in conjugio remanere possint.

IX. His igitur principiis positis, videlicet nullum atque irritum esse matrimonium, in quo contrahendo apposita fuerit conditio aliqua ejusdem substantiæ contraria; conditionem autem de matrimonio ob adulterii causam dissolvendo, ejusdem matrimonii substantiæ quammaximè repugnare; valida verò censenda esse matrimonia ab iis contracta, qui licèt falsò sibi persuadeant, adulterio interveniente, matrimonii vinculum solvendum esse, id ipsum tamen nullo modo in pactum conditionemque deducunt; at irrita et nulla esse connubia, in quibus id expressum consultò fuerit tamquam pactum, atque conditio hisce (inquam) principiis positis, dubium illud, quod à Transylvanis Episcopis propositum fuerat, de matrimonio à viro et fœmina Calvinistis cum expressa illa conditione contracto, facilè solutum fuit, editâ responsione die 20. Maji

præsentis anni 1754. nimirum fuisse nullum, omnique effectu carere debuisse. Quia tamen ex aliquibus documentis, quæ transmissa tunc sunt, et examini subjecta, nonnemo argui posse putabat, eam conditionem non ita in Calvinistarum matrimoniis apponi, ut, conjugali fide violatâ, dirimendum foret conjugii vinculum, sed ut divortium tantummodo faciendum esset, quoad thorum; alii verò, supradicto Calvinistarum Rituali considerato, et admissio etiam, hunc esse verum illius conditionis sensum, ut solutionem matrimonii quoad vinculum importet, tamen dici posse contendebant, eandem in contrahendi matrimonii actu non ita apponi, ut contractum ipsum, et contrahentium consensum conditionalem efficiat; sed potius eidem contractui superaddi, postquam perfectum jam et completum fuit per mutuam illam responsionem *Accipio*: hinc, antequam super proposito postulato responsum ederetur, opportuna adhibitæ fuerunt diligentia, ut eorum omnium haberetur clara et certa cognitio, ex quibus negotii resolutio penderet. Acceptis autem indubiis documentis, perspectum fuit et exploratum, eam desertionem, de qua paciscuntur in celebrandis matrimoniis Calvinistæ, si datam fidem fregerint adulterio, nequaquam dici posse simplicem thori separationem, seu divortium, sed veram matrimonialis vinculi solutionem. Si enim eorum quis fuerit de adulterio convictus, alter innocens conjux ad novas nuptias liberè transire solet: ipsique hæretici Judices, ubi de unius crimine legitimas probationes adesse cognoverint, potestatem innocenti conjugii faciunt, ut novo matrimonio cum alio conjuge jungatur. Quod verò spectat ad formam contrahendi in Calviniano Rituali descriptam, licet conditio de conjuge tamdiu non deserendo, donec ipse in honestate permanserit, non immediatè legatur appositâ post verbum illud *Accipio*,

in subsequenti dumtaxat juramento inseratur; lominus, cum hoc jusjurandum non alia de causa feratur, nisi ut præmissum illud verbum *Accidit* ex eo firmitatem accipiat, facillè intel-
tur, unum eundemque esse actum, qui ex su-
ioribus responsionibus, et ex subsequenti jure-
ando efformatur, quique paucis verbis sic ex-
mi potest: *Accipio te, et juro, quòd non dese-*
ri, donec in honestate permaneris. Contrà verò
satis percipi valet quomodo conditio illa ma-
nonii solutionem importans, ab ipso contractu
divelli possit, ut non illius pars constitutiva
enda sit, sed quædam potiùs appendix, quæ
em jam completo perfectoquè adjiciatur.

Ut autem ea magis magisque confirmentur,
e paulò antè diximus de nullitate illius matri-
nii, cui apposita fuerit conditio aliqua illius sub-
itiæ contraria, ad textum in *Cap. Si conditiones,*
conditionibus appositis; haud inopportunum erit
qua hic verba facere de casu quodam olim in
ationem adducto, cum nos in minoribus con-
uti, Secretarii Congregationis Concilii munere
geremur, quemque tunc expendentes, satis lon-
a Discursum de more edidimus, qui typis im-
ssus legitur *tom. 3. Thesauri Resolutionum* in causa
ssiponen. Occidental. proposita, et resoluta die
Julii anni 1724. Vir et fœmina sequenti modo
trimonio se junxerant. In hoc ambo convenerant,
matrimonium quidem coram Ecclesia celebrarent,
illud nequaquam consummare deberent, sed post
indecim dies mulier monasterium ingressa, Mo-
llis habitum susciperet, deindeque evoluta pro-
tionis anno Regularem Professionem solemniter
incuparet, omni juri renuntians, quod in mariti
ersonam ex matrimonio sibi acquirere potuisset.
quidem mulier declaraverat, se id plenâ liber-
te fecisse ac promisisse, consenseratque, ut, si

ab his pactis et conditionibus defecisset, matrimonium nullum, irritumque declararetur. Concors per omnia fuit reciproca stipulatio viri, omniaque scriptis consignata fuerunt, et significata testibus, qui matrimonii celebrationi præsentes esse debebant, ipsique Parocho, coram quo ineundæ erant nuptiæ. Quamvis verò in ipso celebrandi matrimonii actu nequaquam iteratæ, aut expressæ fuissent ejusmodi conditiones; attamen, omnibus præcedentibus et subsequentibus simul junctis, simulque perpensis, nullus erat locus suspicandi, conjuges ab iis promissis, et conditionibus, de quibus invicem convenerant, recessisse: sicuti multis ostendit celebris tunc Advocatus Pitonius, qui matrimonium illud totis viribus impugnabat; ut videre est in ejus disceptatione typis impressa *tom. 3. disceptationum ejusdem discept. 58.* Celebrato juxta modum hucusque expositum matrimonio, validum illud firmumque fuisse contendebat fœmina, ac vehementer instabat, ut sibi à viro matrimonialia obsequia præstarentur. Contrà vir pro matrimonii nullitate pugnat, affirmans, se ab omni matrimoniali onere prorsus immunem, sibi que liberum esse novo connubio cum altera se copulare. Variæ fuerunt Ulyssiponensium tribunalium sententiæ; sed, causâ ad Congregationem Concilii delatâ, matrimonium illud declaratum fuit nullum, per eundem sæpè laudatum textum *in Cap. Si conditiones, de conditionibus appositis.* Ea enim conventio, in pactum expressè deducta, quâ mulier à se abdicavit potestatem in corpus viri, et vir similiter potestatem in corpus mulieris, apertò contraria est substantiæ matrimonii: sicuti docet Sanctus Thomas *in 4. sent. dist. 28. quæst. unic. art. 4. ad 3.* cui consentiant Sanctus Bonaventura, Hadrianus Pontifex, Richardus, alique inter antiquos, quos memorat sequiturque Sotus *in 4. sent. dist. 29. quæst. 2. art. 3.* neque dissentiant

recentiores, Sanchez de Matrimonio lib. 5. disput. 10. per tot. Layman lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 7. num. 9. Gonzalez in Cap. Si conditiones, sub. num. 8. de conditionibus apposis, Salmanticenses Operum moral. tom. 2. tract. 9. de Matrimonio cap. 7. dub. 3. per tot. et præcipuè §. 95.

XI. Quia verò ii, à quibus illius matrimonii validitas propugnabatur, ad ostendendum, eam conditionem non esse contra substantiam matrimonii, nonnulla exempla ab Ecclesiastica Historia petita proferebant, eorum scilicet, qui matrimonio se junxerant, simulque inter se convenerant de castitate in conjugali statu servanda, et matrimonio non consummando, præter id, quod ex Evangelico textu didicimus de matrimonio Sanctissimæ Virginis cum sponso suo castissimo Sancto Joseph, animadversum fuit, virginitatem in matrimonio à multis quidem piè et religiosè fuisse servatam, qui tamen usui abrenuntiarunt, non potestati; ideoque dici non poterant apposuisse in nuptiarum contractu conditionem matrimonii substantiæ contrariam. Non enim matrimonii substantiæ repugnant, matrimonio non uti, sed uti non posse; sicuti ostendit Mastrius, in 4. disput. 7. num. 162. ubi sic scribit: *Essentia matrimonii consistit in mutuo dominio, et subjectione corporum per ordinem ad usum matrimonii; sed potest subsistere dominium, et subjectio corporum, cum prædicta obligatione. Cum enim dominium distinguatur ab usu, potest verum dominium subsistere, cum obligatione, seu conditione non utendi re ipsa.* Mastrio adhæret Clericatus de Sacramento Matrimonii decis. 20. num. 21.

XII. Negari non potest, huic responsioni multum probabilitatis inesse, præsertim cum plures alii, præter laudatos Auctores recenseantur, qui eam sententiam propugnant. Sed et illud etiam negari non potest, complures alios esse tum Theologos,

conditionibus apposis §. 5. num. 119. et sequens
ut dubium de Ulyssiponensi matrimonio pro
solveretur, minimè necesse fuit inquirere,
ex duabus relatis opinionibus prævalere
in utraque enim rectè pronunciari potest
nullitate matrimonii, de quo tunc agebatur
admodum Congregatio re ipsâ pronunciavit
qui valida agnoscunt superiùs enuntiata
nia, de quibus Ecclesiasticæ Historiæ loqui
celebrata nimirum inter virum et fœmina
bus ex Christianæ perfectionis studio pro
erat, quique etiam mutuâ promissione
rant, ut à matrimonii consummatione ab
ut factum narrant à Sancta Pulcheria Imp
dum Marcianum Augustum in conjugem s
Imperii consortem accepit, et inter alios
iis, inquam, necesse omninò est de viribu
sistentia secundæ ex præfatis opinionibus
disquirere. Ne sermonem hunc nostrum
quæstionibus abrumpamus, ab hac abst
nobis esse censemus. Sed, cùm in nostro
de Festis Beatissimæ Virginis Mariæ, sat
dixerimus de matrimonio ab ea inito cui

apposita fuerit, quæ ejusdem substantiæ re-
net.

II. Qui affirmant, Beatissimæ Virginis matrimo-
nium cum Sancto Josepho in solis sponsalibus con-
sistere, ii temerè falsòque opinantur. Itaque pro
tenendum est, primò, matrimonium inter
contractum, fuisse verum et ratum: secundò,
issimam Virginem, antequam cum Sancto Jo-
sepho matrimonio conjungeretur, votum quidem
siste castitatis perpetuò servandæ, eâ tamen
ita conditione, si ita Domino placuisset; nam
Mosaïca lege oportebat generationi insistere
mulieres, quàm viros: tertio, cùm eadem Bea-
ta Virgo, ante celebrationem matrimonii, ex
aliari revelatione intellexisset, suum conservan-
castitatis propositum Divinæ voluntatis assensu
probari, hujusmodi voto jam se absolutè ob-
xisse: quartò, ante ipsum quoque matrimo-
nium, Deo pariter revelante, manifestatum Beatis-
sime Virgini fuisse simile Sancti Josephi propositum
servanda in matrimonio virginitate: denique,
Beatissima Virgo, Sauctusque Joseph matrimo-
nium se conjunxerunt, nullam omninò apposuisse
conditionem: idque satis est, ut affirmemus, nihil
eo matrimonio colligi posse, quod veritatem
non evertat, scilicet nullum et irritum esse ma-
rimonium, in quo contrahendo adjicitur conditio
na illius substantiæ contraria. Hæc est Sancti
mæ doctrina in 4. Sent. dist. 30. quæst. 2. art.
quæst. 2. ad 2. En ejus verba: *Beata Virgo, an-
tequam contraheret cum Joseph, fuit certificata di-
ctus, quòd Joseph in simili proposito erat; et
non se commisit periculo nubens: nec tamen
per hoc aliquid veritati deperit; quia illud propo-
situm non fuit conditionaliter in consensu appo-
situm: talis enim conditio, cùm sit contra matri-
monii bonum, scilicet prolem procreandam, matri-
monium tolleret.*

TRIDENTINI Concilii decretum *cap. 1. sess. reformatione matrimonii*, quo statutum fuit, matrimonium coram proprio Parocho, aut alio dote de ejusdem Parochi, aut Episcopi lice duobus testibus celebretur, ita ut matrimonium aliter celebratum, irritum sit, occasionem alii dedit Episcopis postulandi, quinam verus Parochus esse intelligatur. Porro nos decreta Congregationis Concilii, ejusdemque re hac de re edita, collegimus in nostra *Instituti et 46. Latinæ editionis*. Quare, ne hic eadem dicta jam sunt, repetamus, quædam tantum responsa hoc loco adjiciemus, quæ data Episcopo Giennensi anno 1581. et relata habet *lib. 3. decretorum pag. 59. et seq.* Episcopus dem, Ecclesiæ suæ statum referens, nonnulli discutienda proposuit, quorum hoc primum *Utrùm prohibitione factâ ab Ordinario, ne Parochus aliquos desponsaret, itâ tollatur jurisdictio Parochi, ut ad contrahendum matrimonium talem prohibitionem, non sit legitimus Parochus*. Huic autem talis fuit data responsio : *Vale matrimonium contractum coram Parocho. cui i*

undò : *Esse validum*. Tertium : *Si invitus , et compulsus per vim adsit Sacerdos , dum contrahitur matrimonium , præcedente , vel non præcedente dictâ prohibitione , utrùm tale matrimonium subsistat*. Tertio : *Subsistere*. Quartum : *Si Sacerdos adfuerit , nihil tamen eorum , quæ agebantur , vidit , neque audivit , utrùm tale matrimonium validè contrahatur , vel potius , tamquam sine Sacerdote , nullius sit ponderis et momenti*. Quarto : *Non valere , si Sacerdos non intellexit : nisi tamen affectasset non intelligere*. Quintum : *Si adsit Sacerdos , dum contrahitur matrimonium , casu non cogitans , se esse ad id vocatum ; sed aliud agens , audit duos inter se contrahentes matrimonium , utrùm sit validum tale matrimonium , in quo fuit præsens , non tamen certioratus , nec ad id expressè vocatus , neque interponens suam auctoritatem dicto vel facto ; vel potius à nullum , quasi assistentia auctoritativa per Concilium requiratur , et non nuda , vel causalis præsentia*. Quintò : *Valere , etiamsi Parochus aliam ob causam adhibitus sit ad illum actum*. Hujus responsionis summa à Fagnano refertur in *Cap. Quoniam , num. 29. et seq. de constitutionibus , et in Cap. litteræ , num 5. et seq. de matrim. contracto contraindignum Ecclesiæ*. Quæ verò ad quartum dudum fuit data responsio , cum alio convenit ejusdem Congregationis judicio , edito die 29. Aprilis 1593. ut ex *lib. 7. decret. pag. 106. à tergo* in quadam *Causa Ulyssiponensi : S. Congregatio censuit , si vera sint , quæ narrantur , et Parochus affectaverit non intelligere , matrimonium valere*.

II. Multiplex hoc relegentes Congregationis Decretum , quo dubiis Giennensis Episcopi satisfecit , opportunum maximè duximus alia quædam hic observanda proponere , quæ et aliquando subministrarunt , et subministrare in posterum materiam ponunt ad respondendum postulatis Episcoporum ,

in Ecclesiarum relationibus interrogantium circa Parochorum præsentiam in matrimoniorum celebratione à Tridentino præscriptam.

III. In eo Decreto inter alia statuitur, validum esse matrimonium, quod fuerit initum, vel coram Parocho, vel coram Parochi Vicario, etiamsi illis ab Episcopo interdictum fuerit, ne matrimonii celebrationi assistentiam præstarent. Super quo sanè nulla videtur excitari posse gravioris momenti difficultas. Cum enim ea non sit Episcopo auctoritas, ut possit inducere impedimentum dirimens, quod non est, aut aliquod matrimonium, quod ex canonum præscripto nullum irritumque non sit, nullum irritumque statuere, ut firmat Barbosa *de offic. et potest. Episcopi part. 2. allegat. 32. num. 93.* et Natalis Alexander *in Theologia Dogmat. et Moral. tom. 2. lib. 2. de Sacram. Matrim. in consecrariis articuli, seu in regulis praxim spectantibus, reg. 9.* illicitum quidem erit matrimonium, si celebretur coram eo, cui Episcopus huiusmodi celebrationi adesse vetuerit; graviter etiam peccabit is, qui, spretâ Superioris prohibitione, eidem assistentiam præbebit: at nullâ ratione dici poterit, matrimonium ipsum nullitatis vitio subiacere.

IV. Statuitur etiam in eo Decreto, validum et firmum esse matrimonium, cui legitimus Sacerdos, non spontè, sed invitus, et coactus adfuerit. In quam opinionem conveniunt Scriptores uno excepto Segurâ, cui contraria sententia magis arridet. Videndi Barbosa *de offic. et potest. Parochi part. 1. cap. 21. num. 46.* Cardinalis de Lauræa *in 4. lib. sentent. tom. 3. de matrim. disput. 22. art. 10. num. 244.* et fusè Schmalzgrueber *ad tit. Decretal. de clandestina desponsatione §. 5. num. 237. et seq.* ubi Auctores, qui sunt ejusdem opinionis, enumerat. Et reverà, cum Parochi præsentia verificetur, etiamsi per vim inducta sit, idemque Parochus fidem facere

possit Ecclesiæ, celebratum verè fuisse coram se
matrimonium, etiamsi illius celebrationi spontè non
interfuerit, sed coactus; nihil videtur in hoc casu
esse, quod necessarium ad matrimonii validi-
tatem judicatur. Unde in l. *Coram Titio* 209. ff. de
verbor. significat. ita legitur: *Scire autem, non
tam velle is debet; cum, eo invito, rectè fit.*

V. Definitum etiam legimus in eodem Decreto, va-
lidum fore matrimonium, cui interfuerit Parochus,
et non accersitus ad eum finem, sed falso aliquo
nomine ad id fraudulenter inductus. Neque id gene-
raliter inficiari quis poterit. Aliqui tamen sunt,
qui ad matrimonii validitatem satis esse putant
usmodi præsentiam Parochi, quâ contrahentium
verba ita audiat, intelligatque, ut testimonium
certum de matrimonio coram se inito ferre possit:
hujus sententiæ patroni videri possunt relati à Gi-
baldo de *Sacramento Matrimonii tract.* 10. cap. 7.
lib. 12. à num. 98. usque ad num. 101. Alii verò,
probabilius opinantes, admittunt quidem, validum
fore matrimonium celebratum coram Parocho, qui
nominato, quàm matrimonii obtentu, vocatus fuerit;
sed nihilominus necessarium putant, eundem Pa-
rochum antea moneri, accersitum eum quidem
fuisse diverso nomine, reverà autem ut matrimonii
celebrationi interesset. Videantur Pontius de *Ma-
trim.* lib. 5. cap. 21. num. 4. Cabassutius in *Theor.*
et *Prax. Jur. Can.* lib. 3. cap. 26. num. 12. Schmalz-
rucher loco citato num. 234. et seq. præcipuè num.
236. ubi affert resolutionem Congregationis Concilii
sequentibus verbis conceptum: *An sit matrimonium,
si duo contrahant per verba de præsentì, proprio
Parocho præsentè, et aliis requisitis non omissis,
cui contractui Parochus formaliter adhibitus non
fuit, sed, dum fortè convivii, vel confabulationis,
vel aliud tractandi causâ adesset, audit hujusmodi
contractum geri, et postea alter contrahentium vellet*

ab hujusmodi contractu ratione defectûs resilire? Sacra Congregatio respondit, posse, nisi alia intercederint, quæ Parochum à contrahentibus adhibitum fuisse arguant. Eadem resolutio refertur à Pontio loco citato, qui deindè ita subdit: Quare de hoc ampliùs dubitare non licet. Concordat Natalis Alexander loco supradicto. reg. 10. Videri etiã potest eadem resolutio in Opere Joannis Gallemart ad Concilium Tridentinum, edito Tridenti anno 1737. nimirum ad sess. 24. cap. 1. de reformat. matrimonii pag. 256. §. An sit matrimonium.

VI. In suprâ relato Decreto matrimonium illud effectum carere statuitur, cui Parochus ita sit præsens, ut neque videat contrahentes, neque auribus eorum verba percipiat: eo enim casu præsentiã Parochi tamquam merè physica considerari debet, quæ ad matrimonii validitatem non sufficit, juxta id, quod in eadem Congregatione definitum fuit in Causa *Romana super dubiis matrimoniorum* die 7. Martii 1700. in qua, cùm ea res Innocentii XII. Pontificis jussu diligenti examine discussa fuisset, eorum improbata fuit opinio, qui contendebant, ad validitatem matrimonii præsentiã Parochi merè physicam satis esse. Parochus enim interest matrimonio tamquam testis auctorizabilis pro Ecclesia; quæ, cùm in aliis duobus, aut tribus testibus, ad matrimonium ritè contrahendum necessariis, non eas qualitates requirat, quæ illos omni exceptione majores constituent, uti fusè demonstrat Sylvius *Opusculum* tom. 5. edit. *Antverp. in var. resolut. verb. Matrimonium* X. §. *Ad secundum*, idcirco Parochi præsentiã voluit, ut in illius probitate maximum veritatis fundamentum statuerit: uti colligitur ex Historia dicti Concilii scripta à Cardinali Pallavicino lib. 22. cap. 4. num. 3. et num. 12. Parochus autem non potest testem agere tantæ in Ecclesiæ auctoritatis, nisi et videat contrahentes, et vel eorum

audiat verba, vel, ea non percipiens, signa saltem videat, et intelligat, quæ mutuū significant utriusque partis consensum, juxta textum *in cit. lib. Coram*, ff. *de verb. sign.* cujus verba sunt hæc: *Coram Titio aliquid facere jussus, non videtur præsentē eo fecisse, nisi is intelligat. Itaque si furiosus, aut infans sit, aut dormiat, non videtur coram fecisse.* Cui conformis est *Can. Testes*, 3. quæst. 9. ubi Glossa *in verb. Præsentia*, inquit: *Dum tamen intelligant; nam aliter non dicuntur præsentēs: et Can. In primis*, 2. quæst. 1. ubi eadem Glossa *verb. Præsentē*, subdit: *Et intelligente: aliàs non diceretur præsens: præter multò plura, quæ videri possunt apud Fermosinum in tract. 2. tom. 2. de offic. et Sac. Eccl. in cap. 2. et 3. de Officio Archipresbyteri quæst. 1. num. 63. et seq. et apud Cardinalem de Lauræa loc. cit. art. 10. num. 240. et seq.*

VII. Quamvis verò in dubium aliqui revocaverint, utrū Parochus in matrimonio partes agat testis auctorizabilis pro Ecclesia, cū non desint Theologi clari nominis, qui Parochum volunt esse Sacramenti Ministrum, eidemque tamquam ministrantem assistere, juxta ea, quæ vidimus *in superiori lib. 8. cap. 13.* alii verò contenderint, non eam fuisse Concilii mentem, ut ad validitatem matrimonii Parochus propriis oculis conjuges intueri, et propriis auribus mutui eorum consensūs verba percipere deberet; alioquin ea matrimonia penitus sustulisset, quæ fiunt aut per interpretem; cū Parochus contrahentium idioma non intelligit, aut per procuratorem, utroque, vel altero conjugum longè absente; siquidem in primo casu Parochus verborum, quæ à contrahentibus proferuntur, significationem minimè percipit, sed ad ea se refert, quæ ait interpret; in secundo verò neque contrahentium excipit verba, neque personas aspicit, sed solum intuetur procuratorem, ejusque intelligit

par erat, reliquimus, in eo sita est, utrū
matrimonii Minister sit Parochus, an potius i
contrahentes, sicuti magis communiter A
docent, sint matrimonii Ministri. Sed, esto
rochus, numquid ex hoc inferri poterit, et
non etiam agere partes testis auctorizabilis e
Sacramenti? Sicuti fieri videmus in Sacra
Ordinis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, extrem
ctionis, quorum Sacerdotes ita ministri su
etiam testium munere apud Ecclesiam fung
si fortè opus sit, ut eorumdem administrati
probetur. Ubi autem Sacerdos non solum mati
Minister, sed simul etiam illius testis auctor
censeatur, necessariò fatendum est, quod st
diximus; nimirum eundem et contrahentes v
et eorum verba intelligere omninò debere.

IX. Quod autem pertinet ad ea matrimoniis
per procuratorem, aut per interpretem fiunt
nullum nobis onus incumbat expendendi, v
quæ per interpretem contrahuntur, valida e
sint; et solum innuere sufficiat, nequaquam d
qui eorum validitatem impugnent, sicuti
potest apud Clericatum *decis. 35. de Sacra*

gitur *Genesis cap. 24.* insuper statutas esse in Jure Canonico conditiones ad validitatem matrimonii per procuratorem celebrandi necessariò servandas, quæ leguntur in *Cap. Procurator, de Procuratoribus, in 6.* Præterea communem hanc esse opinionem, matrimonia, quæ per procuratorem fiunt, etiam post Tridentinum Concilium valida esse; eademque nostris etiam temporibus celebrari, et antehac celebrata fuisse, præsertim inter Principes: quomodo Henricus IV. Galliarum Rex Mariam Mediceam duxit; et Hispaniarum Regis filia cum Austriæ Archiduce per procuratorem Ferrariæ coram Clemente Papa VIII. matrimonium inivit. Theologos quidem prudenter consulere, ut, qui matrimonio per procuratorem conjuncti sunt, vel iterùm ipsimet coram Parocho et testibus matrimonio jungantur, vel saltem, quod ipsis absentibus actum est, præsentibus ipsi coram Ecclesia ratum habere declarent: sicuti videre est apud Salmanticenses in *Cursu Morali tract. 9. de Matrimonio cap. 3. dub. 4. num. 84.* At hoc minimè necessarium reputari, sed majoris dumtaxat cautelæ gratiâ faciendum suaderi; sicuti post Sotum, Sanchez, Gutierrez, Rebëllium, Bonacinam, aliosque, fatetur Rosignolius *de Matrimonio part. I. tom. 6. contract. 15. disquisit. 1. §. 21. num. 3.* Verùm id satis non est, ut asseramus, ad validitatem matrimonii, quod ab ipsis conjugibus præsentibus coram Parocho, et testibus celebratur, nullam esse necessitatem, ut Parochus ipsos contrahentes oculis videat, suisque auribus eorum verba percipiat. Cùm enim Concilium ea matrimonia, quæ per procuratorem fiunt, de medio tollere noluerit, necesse fuit, ut liberum antiquo systemati cursum relinqueret; ideoque permetteret, ut, qui per alium facit, per se ipsum facere videatur; et ut possit quis per alium, quod potest facere per se ipsum: sicuti videtur in *Cap. Potest quis, et in*

Cap. Qui facit, de regulis Juris in 6. Sed tamen ex eo, quòd Concilium ratum esse voluerit matrimonium per procuratorem celebratum, in quo Parochus neque conjuges ipsos oculis suis conspicit, neque ex eorum ore mutuum percipit auribus suis assensum, inferri non potest, definitum, aut permissum ab eo fuisse, ut, ubi vir et fœmina coram Parocho per se ipsos matrimonio conjungi volunt, quælibet ejusdem Parochi præsentia sufficiat ad matrimonii validitatem, etiam non visis ab eo contrahentibus, et eorum non percepto consensu.

X. Hoc igitur posito, videndos esse omninò a Parocho contrahentes, eorumque percipiendum esse consensum; aliqua tantummodo difficultas oriri potest ex iis verbis, quæ in laudato Decreto leguntur: *nisi tamen affectasset non intelligere*: cum enim antea veluti pro regula statuatur, irritum esse matrimonium, si Parochus conjuges non intellexerit, ea deinde subditur limitatio: *nisi tamen affectasset non intelligere*. Cujus limitationis ut verus sensus intelligatur, opus non est, intimam, propriamque hujus verbi *affectasset* significationem studiosius inquirere, et penetrare, quemadmodum Juris Civilis interpretes faciunt in l. *Quod ait lex, §. 2. ff. ad legem Juliam de adulteriis*; sed, quoniam totum Decretum iis verbis expressum est, quibus passim utitur Curia, opportuniùs esse videtur prædicti verbi sensum, juxta communem, et usitatum in Curia loquendi modum, interpretari. Affirmarunt nonnulli, Decretum illud de eo Parocho intelligendum esse, qui et videt, et audit, sed se nec videre, nec audire simulat. Ita sentit Neesen in suis *Tractatibus de justitia et jure tract. 8. quæst. 6. de Sacram. Matrim. dub. 4. Petes, quid, si Pastor occludat aures, et oculos, et nolit intelligere quid agatur, an matrimonium sic contractum erit validum? Respondeo, si non intellexerit, nec*

adverterit quid actum sit, tunc matrimonium non valere, quia tunc reverà non est moraliter præsens, ita ut possit testificari de matrimonio contrahendo: secus dic, si advertat quid agatur, sed affectat non intelligere, aut datà operà fingit se non intelligere. Hæc tamen verbi intelligentia minimè probatur à Pontio in *Tratatu de Matrimonio* lib. 5. cap. 21. num. 12. et quidem meritò; neque enim necesse fuerat Decretum condere ad id stabiliendum, de quo nullum est dubium, verum scilicet et validum matrimonium iniri, ubi Parochus et videt, et intelligit, etiamsi se nec vidisse, nec audisse mentiatur. Alii verò matrimonium irritum esse dicunt, quoties Parochus reverà non videt, neque intelligit contrahentes; etiamsi ideo non videat, neque intelligat, quia ipsemet consultò videre et intelligere noluit, ipseque sibi videndi et intelligendi modum ademit; ex ea nimirum ratione, quòd minimè poterit earum rerum, quas reverà non vidit, nec intellexit, auctorizabile testimonium Ecclesiæ ferre, quantumvis ipse sibi impedimentum creaverit, ut non videret, nec intelligeret. Ita ratiocinantur inter nostros Cardinalis de Lauræa in 4. lib. *sentent. tom. 3. disput. 22. art. 10. num. 266.* Monacellus in *Formul. legal. pract. 3. part. tit. 2. formul. 5. num. 10. et 11.* Giribaldus *tract. 10. de Sacramento Matrimonii cap. 7. dub. 12. num. 102.* Hæc igitur est horum Auctorum opinio, irritum semper et nullum esse matrimonium, si conjuges nec videantur, nec audiantur à Parocho; idque non solum si ab extrinseca aliqua causa, externoque impedimento adempta fuerit Parocho videndi audiendique potestas, verum etiam si ipse sibi impedimentum ultrò creaverit, ne videret, neque intelligeret. Itaque, re benè consideratà, istorum opinio cum ea, quam superius exposuimus, sententia convenit; ut scilicet exceptio illa: *nisi as-*

nigeret; propterea quod vel aures sibi obstruat
vel faciem velaverit, ne audire et aspiceretur.
Et hic verus videtur esse illius Decretus, sicuti colligitur ex Fagnano *in Cap. Quod
num. 25. de constitutionibus*, et *in Cap. Quod
num. 7. et 8. de pœnit. et remissionibus*. Neque
ulla haberi debet ratio affectatæ ignorantia
qui cùm videre, et audire commodè possit
sibi voluntarium posuit impedimentum, ne
audiretque, juxta regulam textûs *in Cap.
tio §. Si quis verò, de clandestina desponsatione
et §. final. et Can. seq. dist. 37*. Neque porro
est, ut ab arbitrio, factoque Parochi pend
bertatem matrimonii impedire. Illud autem
minimè prodest, adhibendam esse à Parochis
dustriam omnem et diligentiam ad impedi
hujusmodi matrimonia; eumque canonicas
incurrere, et signanter in suspensionem aliam
ad triennium incidere, si præsentiam præ
cui matrimonio, quod fieri præsumatur
præscriptis denuntiationibus, vel sine præ
sensatione illius, qui super observantia earum
denuntiationum dispensare potest: juxta De
in Cap. Cùm inhibitio, de clandestina desponsatione

tionem præstandæ iisdem assistentiæ, quantum fas est, evitare teneatur; ut, etiamsi fortè circumventus, aliove obtentu accersitus fuerit, contrahentes seriò monere debeat, matrimonia hujusmodi sine gravi culpa celebrari non posse; sibi autem dictam esse legem, ut eosdem contrahentes, si id, quod deliberarunt, re ipsâ perfecerint, ad Superiorem deferat, à quo gravi pœnâ plectendi erunt; præterea se et animò, et voluntate à præstanda eorum nuptiis præsentia longè abhorrere, cùm hujusmodi contrahendi ratio à sacris canonibus improbetur: at nihil necesse est aures obturare, velare faciem, aliaque hujus generis facere, quæ ad id solùm valent, ut animos contrahentium aliquando scrupulis torqueant: qui scilicet, quamvis ut plurimum nesciant illicita ab invalidis distinguere, adhuc tamen non solùm matrimonium, uti destinaverant, contrahere, sed etiam consummare non prætermittunt; utrumque enim perficere in animo habent, quoties circumvento, aut deprehenso Parocho, coram eo proferunt verba ad mutuum consensum significandum idonea. Neque timendum profectò est ne occultum remaneat matrimonium eâ ratione perfectum, indeque aditus aperiatur ad celebrandum alterum matrimonium, primo illo adhuc constante, atque vigente. Quamvis enim hujusmodi matrimonium sit clandestinum *de jure*, utpote astutè atque dolosè sine præviis denuntiationibus celebratum, sicuti docet Sanchez *de matrimonio lib. 5. disput. 1. quæst. 1.* probaturque ex sequentibus verbis textûs in *Cap. final. de clandestin. desponsat: Si quis verò hujusmodi clandestina conjugia inire præsumpserit: attamen fieri nequit, ut re ipsâ, et, ut ajunt, de facto occultum remaneat: cùm et Parochus illud ad Episcopum deferre, et Episcopus adversus contrahentes judicialiter procedere debeat. Et sanè quicumque humanarum re-*

rum ignarus non est, poterit ex propria experientia testari, pleraque matrimonia, quæ in Parochiali Ecclesia præviis denuntiationibus publicè et ritè celebrantur, nisi conjuges fuerint alicujus spectatæ familiæ vel dignitatis, ut plurimum ignorari; at nullum fuisse clandestinum hujusmodi matrimonium coram Parocho dolosè accito, aut malitiosè deprehenso, sine præviis denuntiationibus initum, ejus rumor et fama per universam parœciam et civitatem pervagata non fuerint tum propter conatus à Parocho ad illud impediendum adhibitos, tum propter ipsius matrimonii delationem Episcopali Curiaë ab eodem Parocho factam, tum denique propter judiciales processus ab Episcopo adversus contrahentes institutos.

XI. Ex hactenùs dictis rectè colligitur, prædicta verba: *nisi affectasset non intelligere*: de eo casu accipienda esse, quo Parochus invitatus ad matrimonii contractum adhibitus, ideo nec videt, nec percipit, quia datâ operâ neque videre voluit, neque percipere, cum tamen eundem ratione, quâ testes ad eum ipsum actum adhibiti, et vidisse se, et percepisse fatentur. Celebris fuit annò præterito 1753. causa *Carthaginen. Matrimonii*, in Concilii Congregatione agitata, et judicata, in qua agebatur de quodam matrimonio contracto coram Parocho domi suæ inopinatè deprehenso, qui virum quidem aspexerat, ejusque verba perceperat, fœminam verò nec videbat, nec audiverat. Porro, cum ex iis, qui controversiæ judices sedebant, totidem ex una parte pro matrimonii validitate, totidem verò ex alia pro illius nullitate opinati fuerint, opportunum nobis visum est Congregationem ipsam coram nobis indicare; jussis priùs Theologis aliquot, aliisque Juris Canonici professoribus sententias suas hæc de re scriptis exponere: qui sanè, maximâ diligentia,

æ labore collatis inter se tum Theologorum, et Canonistarum placitis, tum decretis ejusdem Congregationis, et actis similium causarum, quæ aliàs coram ipsa agitatæ fuerunt, et ab ea definitæ, in hoc faciliè convenerunt, ut ad matrimonii validitatem necessarium omninò esset, contrahentes à Parocho videri, eorumque verba mutuum consensum exprimentia ab eodem audiri: eo scilicet principio præ oculis habito, quòd, si Parochus matrimonio interest tamquam testis Ecclesiæ auctorizabilis, nullo modo poterit de matrimonio contracto fidem facere, ubi nec utrumque viderit conjugem, nec utriusque consensum audierit. Sed, cùm factum ipsum, de quo agebatur, accuratè perpensum fuerit, ejusque circumstantiæ omnes diligenter excussæ, manifestò compertum est, quòd, si Parochus mulierem non vidit, ejusque verba non intellexit, hoc ideo evenit, quia ipse obfirmato animo eandem videre et audire noluit, cùm eam faciliè videre et audire potuisset, quemadmodum benè viderant, rectèque audierant testes ad eum actum adhibiti. Itaque pronunciatum fuit, nobisque annuentibus sententia prodiit pro matrimonii validitate.

XII. Magnam aliquando præbuère materiam Episcoporum interrogationibus et postulatis ea matrimonia, quæ *conscientiæ* appellantur; quærentibus scilicet iis, in quorum diœcesibus frequentior ejusmodi matrimoniorum consuetudo inoleverat, quâ ratione circa illa se gerere deberent. Matrimonia *conscientiæ* ea olim esse intelligebantur, quæ inter virum et sœminam absque ulla solemnitate celebrabantur: quæque hoc modo ducebatur sœmina, *concubinæ* nomine appellabatur: sicuti videre est in *Can. Christiano, dist. 34. et Can. Is qui, ead. dist.* et in hoc ipso Opere nostro *superiore lib. 9. cap. 12. num. 2. et seq.* ubi hanc materiam prolixè tractavimus. Matrimonium etiam *conscientiæ* illud fuit,

de quo sermo est in *Cap. Quod nobis, de clandest. despons.* matrimonium videlicet occultè initum, quod evulgari et manifestari non debebat, quamdiu conjugibus ipsis illud publicare non placuisset. Hujusmodi matrimonii probatio, sicuti et legitimorum natalium proles ex eo susceptæ, à solo testimonio pendebat viri et mulieris, affirmantium, sese vero matrimonio conjunctos esse. Hoc tamen testimonium nullius erat roboris et momenti, si fortè comper- tum fuisset aliud matrimonium ab altero ex conjugibus publicè celebratum, multòque magis si re- perti fuissent filii ex hoc publico matrimonio suscepti; nam tunc ex solo duorum conjugum testimonio ne- que occultum illud matrimonium satis probatum, neque legitima conditio proles ex eo matrimonio susceptæ satis asserta dici potuisset: sicuti in lau- datum textum scribendo affirmant Innocentius, Osti- ensis, Joannes Andreas, Abbas, et Fagnanus. In plu- ribus Germaniæ locis, etiamnum sæpè contingit, quædam fieri matrimonia, quæ dicuntur *ad Mor- ganaticam*; eaque sunt, quibus vir nobilis, post susceptos ex prima uxore itidem nobili liberos, eâ defunctâ, cum continentiae leges sine uxore obser- vare non possit, coram Parocho et testibus, obtentâ priùs à proclamationibus opportunâ dispensatione, alteram ex humiliori ordine ducit, additâ condi- tione, ut tam mulier, quàm filii ex eo matrimonio nascituri, nihil sibi juris ex eo acquirere possint, præterquam ad ea, quæ ad victum sunt necessaria. Illius conditionis vi et mulier à participanda mariti dignitate excluditur, et filii ab omnibus titulis, muneribus, et paternorum, avitorumque bonorum successione extranei censentur. De his matrimoniis Germani Scriptores tam Juristæ, quàm Theologi, passim loquuntur; eaque legitimè contrahi tuentur tum *quoad substantiam*, ut dicunt, tum *quoad mo- dum*: primum, quod ad substantiam pertinet, quia

ineuntur, ut incontinentiæ peccatis aditus intercludatur: secundum, quod spectat ad adjectas conditiones et pacta, quia hæc eò tendunt, ut filii ex prima nobili uxore suscepti, alique, qui ad hæreditatem, et bona, deficientibus iisdem filiis, jus habent, ab omni præjudicio reddantur immunes. De his ipsis matrimoniis *ad Morganaticam* à nobis actum est alibi, in loco scilicet mox à nobis significando. In tomo 3. *Institutionum Juris publici*, aliquibus notis illustratarum per Joannem Fridericum Pfeffingerum, pag. 1310. sermo est de his matrimoniis *ad Morganaticam*. At nostris hisce temporibus ea dicuntur matrimonia *conscientiæ*, quibus vir et sœmina coram Parocho, aut altero Sacerdote ab eo, cui hæc sit auctoritas, deputato, et duobus testibus familiaribus, sed omissis, ex indulto, denuntiationibus, connubio junguntur. Omnis cura adhibetur, ut hæc matrimonia occulta remaneant, ad evitanda hominum improbantium dieteria, aliasque molestias, quas facillè subirent conjuges, propterea quòd alter ex iis nobilis sit, ignobilis alter, obscuræque familiæ; et, quia non palam innotescunt, matrimonia *conscientiæ* dicuntur. Cùm nos munere Secretarii Congregationis Concilii fungeremur, die 9. Septembris anni 1724. Episcopis quibusdam instantibus, propositum fuit dubium, utrùm matrimonia hujusmodi, *conscientiæ* nuncupata, licita censenda essent; eaque arreptâ occasione exarare non prætermisimus, et in publicam lucem edere quasdam Adnotationes, quibus materiam hanc totam illustrare curavimus; quæ typis impressæ leguntur in *Thesaurò Resolutionum* tom. 3. in causa, cui titulus *Dubium Matrimoniorum*, quæ proposita quidem fuerat anno. et die, qui suprâ, sed non judicata; sicuti neque definita fuit in ea Congregatione, quæ habita est die 2. Decembris ejusdem anni, propterea quòd Sacra Congregatio differendum censuit judi-

spiritum, ut publica inter fideles matrimo-
lebreantur; ideoque eam occultis hujusmodi
nequaquam favere: sicuti eruitur ex sex
Canonibus à Gratiano collectis *in causa* 30.
5. præter tot alia Conciliorum decreta re-
Collationibus Ecclesiasticis Parisiensibus
matrimonio tom. 1. lib. 1. collat. 4. §. 2. Hic
Ecclesiæ spiritus et præteritis semper tem-
viguit, et nostris quoque etiamnum durat.
Tridentina Synodo renovatum fuerit Later-
Concilii decretum de publicis denuntiationi-
ries ante matrimonii celebrationem in Ecclesia
dis. Omnibus etiam clarè patent certa quæda-
et absurda, quæ ab occultis matrimoniis,
scientiæ nuncupatis, nascuntur, de quib-
agitur in dictis Collationibus *loco cit.* et à
Consultat. Canonic. de Sacramento Matrimo-
2. consultat. 63. quæst. 1. et in nostra Consti-
quam paulò post indicabimus. Equidem
beuve tom. 1. resolut. 161. adduci non pot-
matrimonia *conscientiæ* licita fateatur, ni-
conjuges inter se vivere consentiant, non u-
juges, sed ut frater et soror. Hæc tamen
nimis est à communi sensu remota, cum c-

vir et uxor inter se conversentur. Nonnulli
usmodi casibus recensentur in prædicta col-
Parisiensi, et in citata consultatione Gi-
aliosque nos ipsi innuimus in nostra Consti-
tutione, quæ incipit *Satis Vobis*, in tom. 1. nostri
num. 35. Et quidem in ea Constitutione,
in forma Brevis epistolaris directa est et trans-
missa ad omnes Episcopos, nos ea resumpsimus,
in Concilii Congregatione tunc minimè defi-
ciunt adhuc pendebant. Cùmque maturo et diligenti
modo ea omnia perpendissemus, quæ visa sunt
magis requirenda, ut matrimonia *conscientiæ*
et aliquando permitti, quæque sint adhiben-
tiones, ut proles, ex his matrimoniis nasci-
et ritè educetur, et nullum accipiat detri-
mentum sive in his quæ pertinent ad vitæ susten-
tationem, sive in probatione legitimorum natalium,
ex hujusmodi matrimoniis reverà sortietur;
omnia in dicta Epistola distinctè exponere non
potuimus, opportunas regulas indicando, quibus
usmodi casibus rectè procedi valeat. Quare,
inter alia sterum dubia et postulata circa hæc matri-
monia *conscientiæ* ab Episcopis proponantur, nihil
videre esse præstandum, quàm eos monere
et servanda et executioni mandanda prædicta
in Constitutione nostra: quâ etiam Apostolicæ Pœni-
tentiæ Officium pro norma utitur, quoties de
matrimoniis hujusmodi agitur: ut videre est in
Constitutione nostra, cujus initium est *Pastor*
§. 39. *Bullarii nostri tom. 1. num. 95.*

recenseamus postulata ab Episcopis Apostoli
proposita, et singulas iisdem redditas respon
hoc enim opus esset, non unâ alterâve
paginâ, sed vix pluribus voluminibus con
dum. Superioribus capitibus nonnulla g
momenti retulimus, et expendimus postu
iis, quæ nobis præ manibus habere contigit
liceret Episcopis apertè deprehendere, Sed
stolicam nunquam cessare, quin et perspi
biis in rebus exhibeat responsa, et oppor
quoad fieri potest, opem, auxiliumque aff
eos levandos assiduis gravibusque sollicitud
quibus satis superque obsidentur, ac velut
muntur, qui curæ præsumt animarum. Hoc
capitulo agemus, ut ipsa pandit illius insi
de aliquibus postulatis ad rem Beneficariar
ctantibus; deinde operam opusque hoc
concludemus proximo novissimoque capitu
pendentes regulas, quas sequi debent Episcop
suis in Diœcesibus Missarum reductiones
animadvertimus enim, quamvis ab Episcop
extra relationem statûs suarum Ecclesiarum
modi facultas postuletur imminuendi per Di
Missarum onera: tamen sæpè sæpiùs id in

dem Pontificis Constitutiones in antiquo Bullario edit. ann. 1586. pag. 992. quâ Ordinariis suspendit ad tempus auctoritatem admittendi Beneficiorum resignationes, et permutationes, usquedum ipse de eadem re opportuniùs statuisset. Proximo autem anno alteram edidit Constitutionem, incipientem *Quanta*, quæ est 58. *Bullar. veter. tom. 2.*, in qua postquam nonnullas statuerat moderationes, ac declarationes circa tempus et modum, quibus in posterum admittendæ essent ab Ordinariis Beneficiorum renuntiationes, quæ à Beneficiatis in ipsorum manibus sunt; prohibuit Episcopis, aliisque collatoribus, in quorum manibus cujuslibet Beneficii resignatio fieret, ne idem Beneficium, cujus resignationem admisissent, aut suis, aut resignantis consanguineis, affinibus, vel familiaribus conferrent. In editionibus memoratæ Constitutionis S. Pii V. incipientis, uti dictum est, *Quanta*, hæc leguntur verba: *Ceterum præcipimus, atque interdiximus, ne ipsi Episcopi, aut alii collatores, de Beneficiis et Officiis resignandis prædictis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant providere*: ubi deprehenditur sanè manifestus typographi error: neque enim legendum est *admittentium consanguineis*; sed utique *dimittentium consanguineis*: uti optimè notavit Fagnanus in *Cap. Non sine, num. 45. de Arbitris*, et latius persequitur doctus Præsul Marcellus Severolus, quem tum honoris causâ, tum amoris, quo illum, dum viveret, persecuti fuimus, libenter hic nominamus. Videatur ipsius Allegatio typis edita, quæ est ordine trigesima inter Allegationes Hieronymi Palma junioris, ante num. 1. Juvat et illud animadvertere, in septimo Decretalium libro, qui sub Pontifice Clemente VIII. in publicam lucem emittendus erat, sed, ut alibi diximus, ideo

evulgatus non fuit, quia, cùm in ipsum identidem inserta fuerint Tridentini Concilii Decreta, sicuti prohiberi non poterant Canonistæ, quin ea interpretarentur, ita aditus patefactus fuisset violandæ Summi Pontificis Pii IV. Constitutioni, quâ vetantur privati homines Sacrum Tridentinum Concilium commentari atque interpretari, cùm id Sacræ Cardinalium Congregationi, ejusdem Concilii Interpreti, privativè sit reservatum; in hoc (inquam) septimo Decretalium libro *Cap. 1. de renuntiatione*, animadvertere juvat insertam S. Pii V. Bullam, in qua verbo *admittentium* substitutum legitur *dimittentium*. Videri etiam potest nostra *Institutio* 91. *Latinae editionis*, §. *Attamen licet*.

III. Præstitutis itaque in laudata S. Pii V. Constitutione finibus, quibus vel nunc licet Episcopis Beneficiorum renuntiationes admittere, firmâ tamen semper prohibitionem, ne eadem Beneficia suis, aut resignantium consanguineis, affinibus, vel familiaribus conferant: Cremonensis Episcopus in relatione statûs Ecclesiæ suæ, sequens Congregationi Concilii quæsitum, proposuit: an videlicet, si Parochus Parœciam in Episcopi manibus renunciaret, Episcopus verò, concurrentibus omnibus, quæ in Piana Constitutione requiruntur, renuntiationem admitteret; cùm ad eam ritè conferendam concursus debeat indicare, licitum ei esset, suos, aut resignantis Parochi consanguineos, affines, et familiares, ad concursum admittere, et alicui ex ipsi Parœciam conferre, quatenus dignior præ ceteri deprehensus fuisset. Congregatio autem rescripsit id Episcopo minimè licere, nec debere ad concursum admittere præmemoratos suos, vel resignantium consanguineos, affines, vel familiares: quod rescriptum Gregorius XIII. Pontifex suâ auctoritate comprobavit.

IV. Ejusmodi Congregationis responsum innuit

à Fagnano in Cap. Non sine, num. 53. de Arbitris, nosque hic illud per extensum referemus exscriptum ex libro primo Decretorum pag. 145. et seq. ad annum 1573. quod ipsum præstitimus in memorata nostra Institutione 91. præcitato loco: Quærit à Sacra Congregatione Sacri Concilii Tridentini Episcopus Cremonensis, an Constitutio Sanctissimi Domini Nostri Pii Papæ V. felicitis recordationis, data Romæ sub die prima Aprilis 1568. super relaxatione prohibitionis de non admittendis resignationibus per Ordinarios, dum prohibet, ne Beneficia per resignationem per Episcopum, vel alium collatorem, etiam ex justa causa admissam, vacantia, conferantur consanguineis, vel familiaribus Episcopi, vel resignantis, habeat locum in Ecclesiis Parochialibus, et Beneficiis curam animarum habentibus, quæ per concursum magis idoneis conferri debent ex decreto Concilii Tridentini Cap. 18. sess. 24; ita ut, si familiaris aliquis Episcopi, vel consanguineus resignantis comparuerit, et in concursu ad hujusmodi Beneficium curatum, ut supra vacans, cum aliis se examinari petierit, admitti non possit, et, si admissus ad examen, et uti idoneus ab Examinatoribus relatus fuerit, ei Beneficium conferri non possit. Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia S. Congregationis Concilii, declaravit, locum habere, et ideo monendum Episcopum, ne hujusmodi familiares, vel consanguineos admittat ad concursum.

V. Haud ita multò pòst contigit Patavii vacasse Parœciam, non quidem ex Parochi resignatione, qualis erat facti species à Cremonensi Episcopo proposita, sed ob ipsiusmet Parochi obitum; cùmque Episcopus concursum indixisset, et ad illum admississet familiarem suum, eique etiam, quoniam dignior judicatus fuerat, Parœciam contulisset, excitata est quæstio, an hujusmodi Episcopi factum Pianæ Constitutioni adversaretur. Congregatio verò, innixa

potissimum præindicatæ resolutioni à Gregorio XIII. confirmatæ, affirmativè respondere non dubitavit. At, cum providus Secretarius animadvertisset, casum vacationis per obitum, longè differre à casu vacationis per resignationem, durumque nimis et asperum fore, unum casum alteri exæquare, id namque esset Sancti Pii V. Constitutionem, et Gregorii XIII. responsum non tam declarare, quàm ampliare; communicatâ re cum Rotæ Auditoribus, quos in suam sententiam proclives deprehendit, rem totam detulit ad Sixtum V. Pontificem, qui, omnibus accuratissimè perpensis, iisque confirmatis, quæ statuta fuerant à Gregorio XIII. declaravit, Bullam Pianam locum sibi vindicare in Parochialibus per resignationem vacantibus, et Episcopum quidem in hoc casu ad concursum recipere non posse suos, aut resignantis consanguineos, affines, vel familiares: at quoties Parœcia vacaret per obitum, Bullam Pianam nihil obsistere, quin ad concursum præfati consanguinei, affines, et familiares admitterentur, et alicui etiam ex ipsis, si quidem dignior fuisset deprehensus, Parochialis Ecclesia conferretur. Hæc, quæ à Summo Pontifice sapienter constituta fuerant, Congregationi referri Secretarius non destitit: Congregatio verò omnia commendavit, jussitque, ut deinceps Pontificium mandatum religiosè executioni mandaretur.

VI. Habentur hæc omnia in libro memorialium 107. pag. 248. En verba: *Consideratis suprascriptis resolutionibus Congregationis ad constitutiones in casu Cremonensi, et Patavino, manu bon. mem. Cardinalis Alciati annotatis, animadversum fuit, primam declarationem Congregationis emanasse circa Constitutionem felicitis recordationis Pii V. sub dat. 1. Aprilis 1568. quæ prohibet, ne Beneficia per resignationem, ab Episcopo, vel ab alio inferiori admissam, vacantia, conferantur consanguineis, vel fami-*

liaribus Episcopi, vel resignantis; et in his terminis fuisse à felicis recordationis Gregorio XIII. approbatam: sed eandem postea in casu Palavino fuisse applicatam, et extensam ad Parochiales vacantes etiam per obitum, ut ad eas non possint concurrere familiares Episcoporum. Quæ extensio cum visa esset durior, nec appareret, super ea solitas discussiones Congregationem fecisse, minusque ad iudicium Sanctissimi fuisse relatum; volui, antequam in generalem observantiam deduceretur, ex qua periclitari potuissent plurimæ provisiones aliàs factæ, et quæ in posterum fieri contingeret, cum ex hoc capite aliquot provisiones in Rotæ Auditorio impugnarentur, ab ipsa Rota, quid sentiret, exquirere: cui pariter visa fuit extensio potius, quàm declaratio, satis dura; præsertim quia in vacationibus per obitum cessat illa ratio suspectarum pactionum, et fraudum, quæ in resignationibus facilius intervenire possunt. Quamobrem dictarum resolutionum cum præmissis motivis factâ relatione Sanctissimo Domino Nostro, ut dictaret, quid vellet observari; Sanctitas Sua decrevit, declarationem Congregationis, approbatam à felicis recordationis Gregorio XIII. retinendam esse juxta terminos Constitutionis piæ memoriæ Pii V. in Parochialibus vacantibus per resignationem admissam per Episcopum, et inferiores collatores: occurrente autem vacatione Parochialium per obitum, non esse arcendos à concursu familiares, aut consanguineos ipsorum Ordinariorum, sed iisdem conditionibus et legibus censendos esse cum aliis concurrentibus, ex forma Concilii Tridentini, et Constitutionis ejusdem Pii V. de provisionibus Parochialium, etc. Quod Decretum in Congregatione habita die 15. Junii 1589. cum retulissem, fuit ab Illustrissimis Dominis commendatum; et juxta illud in posterum respondendum erit in casibus occurrentibus, etc. Quoties igitur Parœcia per resignationem vaca-

verit, si eamdem suo, vel resignantis consanguineo, aut familiari conferat Episcopus, apertè peccat in litteram Pianæ Constitutionis, prohibentis, ne Beneficia, in Episcoporum manibus resignata, personis supradictis conferantur: at, si iisdem conferat Parœciam quæ per obitum vacaverit, nullatenus Pianam Bullam lædit, quippe quæ non nisi de vacationibus per resignationem loquitur. Etenim in vacationibus per resignationem facilè irrepere possunt eæ fraudes, dolosique circuitus, qui aut nullo modò, aut saltem difficiliùs in vacationibus per obitum possunt occurrere. Itaque patet primò, quàm prudenter constitutum fuerit discrimen inter unum et alterum vacationis modum; deinde quomodo gerere se debeant Episcopi, cùm hujusmodi casus contigerint, absque eo quòd Congregationem de illis consulant; denique cui regulæ tutò adhærere debeat eadem Congregatio in responsionibus dandis ad ejusmodi postulata, si quæ fortè proponi contingat. Legatur Corradus in *Praxi Beneficiaria lib. 3. cap. 4. sub num. 10. §. Nec tamen*, ubi etiam testatur, ita respondisse Cardinalem Lancelottum, Congregationis Concilii Præfectum, Episcopo Castrensi die 3. Junii 1617. atque ita pariter firmasse Rotam in *decisione coram Corduba*, quam ibi integram affert. Videri etiam potest Ventriglia in *Praxi adnot. 2. §. 2. num. 11. et num. 13.*

VII. Concursus, quem Tridentinum Concilium præscripsit, nunc temporis non solùm obtinet quoad Beneficia, quibus animarum cura annexa est, quæque digniori inter concurrentes ab Episcopo conferri debent, sed etiam quoad reliqua Beneficia curata, quæ conferuntur à Romano Pontifice, eò quòd aut ob secutam in mense Apostolico eorundem vacationem, aut ex alio reservationis, vel affectionis titulo, ejusdem dispositioni sunt reser-

vata. Id nos ipsi statuimus in nostra Constitutione incipiente *Cum illud*, quæ est 68. §. 19. et 20. *nostri Bullarii tom. 1.* ubi Episcopis mandavimus, ut, quoties vacaverit aliquod Beneficium Sanctæ Sedi reservatum, cui annexa sit animarum cura, opportuna facultate sibi per nos directè collata, concursum indicare non prætermittant; et, siquidem agatur de Beneficiis reservatis ratione mensis, in quem incidit vacatio, hujusmodi concursus acta ad Datariam Apostolicam minimè transmittant, sed tamen significare non negligant, quem ipsi magis idoneum in Domino censeant: quo verò ad cetera omnia Beneficia curata, ex alio quocumque titulo, præterquam ratione mensis, Sanctæ Sedi reservata, acta concursus ad Datariam mittant, se se abstinentes à judicio ferendo, quisnam sit ceteris dignior et aptior; facultate tamen ipsis factâ significandi per familiares litteras, ad Pontificis Datarium conscriptas, quem ipsi censeant digniorem, et an quispiam ex iis, qui ad concursum admissi sunt, occultâ aliquâ notâ laboret. Quod autem nuper asseruimus, Bullam S. Pii V. nequaquam obstare consanguineis, et familiaribus Episcopi, quin ad Beneficia curata per obitum vacantia, et ab ipso met Episcopo conferenda, possint concurrere; id multo potiori jure affirmandum erit de Beneficiis curam animarum annexam habentibus, et Apostolicæ Sedis dispositioni reservatis. Diximus potiori jure, cum pro iis stet regula, quæ docet, Pianam Constitutionem locum non habere in iis Beneficiis, quæ licèt in manibus Episcopi resignentur, eorum tamen collatio, non ad ipsum Episcopum, sed ad alium spectat; quæ regula à Gregorio XIII. fertur etiam comprobata fuisse. Videatur *Additio ad decis. 35. num. 25.* Præsulis Ansaldi, qui obiit Rotæ Decanus, quemque libenter nominamus, non tam mutui amoris gratiâ, qui inter nos, et

ipsum, dum viveret, intercessit, quàm ejusdem meritorum titulo.

VIII. Eadem Constitutio 58. S. Pii V. de qua hactenus disseruimus, occasionem præbuit gravi controversiæ ab Archiepiscopo Mechliniensi anno 1683. ad Congregationem Concilii delatæ; an videlicet, quæ in illa continetur, prohibitio conferendi Beneficia, in manibus Episcopi resignata, ejusdem Episcopi aut resignantis consanguineis, affinibus, vel familiaribus, vim quoque habeat in Beneficiorum permutationibus. Reperta tunc fuit quædam resolutio edita in causâ *Feretranâ* die 25. Februarii 1673. in qua Congregatio affirmativè responderat. At, cùm novo instaurato examine deprehensum fuisset, memoratam resolutionem propositæ quæstioni minimè congruere; cùmque insigniores in Romana Curia Canonistæ plures in causa disceptationes elucubrassent, ipseque Altovitus Secretarius in suis votis multa collegisset: ea videtur fuisse Congregationis sententia, ut Beneficiorum permutationes, quæ coram Ordinariis fiunt, dummodo bona fides intercedat, et fraus omnis absit, sub Pianæ Constitutionis dispositione minimè comprehendendi debeant.

IX. Permutationes Beneficiorum non complectitur Bulla S. Pii V. quia, licèt ipse in sua Constitutione 42. suspensam voluerit, quousque aliter statuisset, facultatem, quâ Ordinarii gaudebant, admittendi Beneficiorum resignationes, et permutationes, cùm tamen subinde in sua Constitutione 58. eandem suspensam facultatem Ordinariis restituerit, de resignationibus ita locutus est, ut opportuniore quasdam, novasque restrictiones, et cautelas circa illas induxerit, ac statuerit: at de permutationibus ita indefinitè decrevit: *Ad hæc Beneficiorum, et officiorum permutationes, admil-*

re, quæ canonicis sanctionibus, et Apostolicis Constitutionibus permittuntur.

X. Complectitur tamen Piana Constitutio permutationes, quæ malâ fide, ac fraudulenter coram Ordinariis fiunt, quia Sanctus Pontifex in eadem constitutione, uti suprâ dictum est, eas tantum permutationes admitti concedit, quæ sint sanctionibus canonicis consonæ; quod perinde est ac licere, quæ respiciant utilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ, aut in quibus permutantium utilitas quodammodo in utilitatem vergat Ecclesiæ. Quapropter, si quæ permutantur Beneficia, valdè disparis sint redditus, si is, qui pinguius Beneficium obtinet, propectâ jam est ætate ac infirmâ valetudine, illudque permutare velit cum Beneficio tenuioris redditûs, quod suus, vel Episcopi consanguineus obtinet; hujusmodi permutatio non est ad canonum normam exacta: quin imò dolosa est, ideoque Pianæ Constitutioni adversatur. Atque hisce in terminis edita fuerat memorata resolutio anni 1673. Ad confirmanda verò quæ hactenus dicta sunt, facilè nobis esset alia plura hîc congerere: sed, ne quid detractum videatur iis, qui tanta cum laude in id ipsum operam studiumque suum impenderunt, ablegamus lectorem *ad citat. allegationem* 30. Præsulis Severoli, editam *tom. 3. Allegationum* Palmæ, ad Additionem Præsulis Ansaldi *decis.* 5. ad disertationem denique 29. celebris Pitonii, ubi omnia optimè comprobata atque firmata leuntur.

XI. Qui illegitimos natales sortitus est, ex sacrorum canonum lege irregularitati subjacet: ita ut nec Ecclesiæ Ordinibus initiari, nec ullum Ecclesiasticum Beneficium consequi possit. Quapropter dispensatione ipsi opus est ad Ordines, æquè ac ad Beneficia obtinenda. Sed, si de minoribus Ordinibus agatur, ac de Beneficiis animarum curam

annexam non habentibus, Episcopus potes auctoritate cum illegitimo dispensare. Ut legitimus Ordines majores, et Beneficia, cura immineat animarum, obtineat, solius Pontificis dispensatione fieri potest. Persp. Decretalis Bonifacii VIII. in *Cap. Is qui, Presbyterorum, et aliis illegitimè natis*, in gularitas autem, quæ illegitimos obstringit provenit ex eorum culpa, sed, ut Jurisperiti ex defectu; quemadmodum latè disserit in *Cap. Ut filii*, num. 8. de filiis Presbyterorum qualis sit hujusmodi defectus egregiè de à S. Thoma in 4. *sentent. dist. 25. quæst. 2. quæst. 3. Ordinati in quadam dignitate constituuntur. Ideo ex quadam honestate re in eis claritas quædam, non de necessitate menti, sed de necessitate præcepti; ut sci bonæ famæ, bonis moribus ornati, non pul nitentes. Et, quia obscuratur hominis claritiosa origine, ideo etiam de illegitimo tho à susceptione Ordinum repelluntur, nisi dispensetur: et tantò est difficilior dispensatio eorum origo est turpior.*

XII. Hæc planè est disciplina, quæ nunc ris obtinet; sed alia aliis temporibus obdiagnoscitur: quippe *can. 15. Nicephori Constant. 7. Conciliorum Labbeanæ Collectionis c* sequentia verba leguntur: *Qui ex concubiscorto, et ex bigamis, et trigamis nati sunt tutibus præditi appareant, et sint Sacerdoti ordinentur.* In ipso Decreto Gratiani *dist. 50* collectæ inveniuntur auctoritates veterum Patrum, qui parùm solliciti de ordinandorum gine et natalibus, eos tantummodo ab Ordin repellunt, qui propriis improbis moribus tuuntur indigni. Et, quamvis *Can. 1. cit. c* qui desumptus est ex Concilio Claromontar

bito sub Urbano II. Pontifice, hæc legantur verba : *Presbyterorum filios à sacris Altaris ministeriis removemus* : subdit tamen Gratianus : *Sed hoc intelligendum est de illis, qui paternæ incontinentiæ imitatores fuerint. Verum, si morum honestas eos commendabiles fecerit, exemplis, et auctoritatibus, non solum Sacerdotes, sed etiam summi Sacerdotes fieri possunt.* Haud ita facilè est statuere tempus, quo primùm inducta, et recepta fuerit disciplina repellendi ab Ordinibus æquè ac à Beneficiis illegitimos, ob solam natalium maculam. Quod probabili conjecturâ affirmari potest, illud est, hujusmodi disciplinam initium duxisse ab exclusione illegitimæ Sacerdotum prolis : idque in eum finem, ut quodam quasi fræno cohiberetur parentum incontinentia : inde verò ad filios quoque illegitimos laïcorum ampliata fuisse : ac demùm ex una in aliam provinciam, gentemque propagatam, processu temporis, et præsertim post publicationem Decretalium Gregorii IX. vim auctoritatemque disciplinæ, ac juris communis in universa Ecclesia obtinuisse. Videndus est Christianus Lupus *tom. 3. in Synodos Generales et Provinciales cap. 12. dissertationis 1. proæmialis*, ubi fusiori calamo expressa reperiuntur omnia, quæ paucis collegit Van Espen *Jur. Eccles. univers. part. 2. tit. 10. cap. 3.*

XIII. Tridentini Concilii Patres, totos ad reformationem morum, et maximè Clericorum curandam intentos, minimè fugit caput hoc de illegitimis filiis Clericorum : ideoque *sess. 25. cap. 15. de reformatione*, ut opportuniori quo poterat modo cohiberetur Clericorum incontinentia, Ecclesiarumque decori consuleretur ; sanxerunt, ne filii Clericorum illegitimi possent Beneficia consequi in iis Ecclesiis, in quibus eorum parentes obtinuissent, obtinerentve Beneficium aliquod, licèt dissimile, neque in iisdem Ecclesiis ministrare possent, nec etiam pensionem

ullam habere super fructibus Beneficiorum , quæ possidentur , fueruntve ab eorum parentibus possessa : *Ut paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo consecratis , quos maximè puritas , sanctitasque decet , longissimè arceatur , non liceat filiis Clericorum , qui non ex legitimo nati sunt matrimonio , in Ecclesiis , ubi eorum patres Beneficium aliquod Ecclesiasticum habent , aut habuerunt , quodcumque etiam dissimile Beneficium obtinere , nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare , nec pensiones super fructibus Beneficiorum , quæ parentes eorum obtinent , vel aliàs obtinuerunt , habere.* Et , quia optimè prospexerunt , saluberrimam hanc legem perfacilè fraudari posse , factâ inter patrem , et filium Beneficiorum resignatione ; declararunt , huiusmodi resignationes nullas censi debere , nullasque pariter , et omni effectû vacuas collationes , quæ fraudulentas huiusmodi resignationes fuissent consecutæ : *Ad hæc , reciprocarum resignationes , si quæ posthac à parentibus Clericis in favorem filiorum fient , ut alter alterius Beneficium consequatur , in fraudem hujus decreti , et canonicarum sanctionum factæ omninò censeantur : nec collationes secutæ vigore huiusmodi resignationum , seu aliarum quarumcumque , quæ in fraudem factæ fuerint , ipsis Clericorum filiis suffragentur.*

XIV. Ex huiusmodi Conciliari sanctione effectum est , ut nonnulla postulata fuerint ab Episcopis in relatione statûs Ecclesiarum proposita : quorum aliqua spectant ad Beneficia , atque officia , quorum consecutio interdicta dicenda sit à Concilio filiis illegitimis Clericorum ; alia verò respiciunt personas ipsas Clericorum , eorumque filiorum extra legitimas nuptias procreatorum. Et primò quæsitum fuit , an filius illegitimus Parochi jam defuncti munus Confessarii obire posset in ea Ecclesia , quam pater ,

uti Parochus, obtinuit: et quidem inspectis verbis illis Concilii: *quoquo modo ministrare*: negativum responsum redditum fuit Episcopo Oritano, uti colligitur ex rescripto dato 4. Julii 1648. *lib. 18. decret. pag. 492. à tergo: Quæritur, an filius illegitimus Parochi jam defuncti possit audire confessiones in Ecclesia, in qua pater fuit Parochus, vel saltem sit locus dispensationi. Sacra, etc. respondit, non posse.* Quæsierunt itidem Calaguritanus, et Pampilonensis Episcopi, an, cum pater fuisset in quadam Ecclesia Capellanus ad nutum amovibilis, posset illius filius illegitimus in eadem Ecclesia Capellaniam ad nutum pariter amovibilem obtinere. Rescriptum verò fuit, hoc minimè interdictum esse; fortasse ex eo, quòd Concilium loquatur de Beneficiis, et pensionibus: hujusmodi autem Capellaniae ad nutum amovibiles Beneficia proprii nominis, et in titulum collativa non sint, multòque minùs pensiones: *Sacra, etc. censuit, oratorem non prohiberi per decretum Concilii sess. 25. cap. 15. quominùs tamquam Capellanus ad nutum amovibilis possit inservire eidem Ecclesiae, cui itidem ut Capellanus pater olim suus inservierit.* Ita rescriptum fuit Calaguritano Episcopo sub annum 1585. *lib. 4. decretor. pag. 40.* Nec absimilis fuit responsio data ad Episcopum Pampilonensem anno 1587. uti videre est *lib. 4. decretor. pag. 226. à tergo.* Est autem planè singulare responsum datum Ostunensi Episcopo. Quidam Dignitatem obtinens in Ostunensi Ecclesia, susceperat filium illegitimum, qui, cum Apostolico Indulto ad sacros, etiam Presbyteratus, Ordines suscipiendos, et ad Sacrificium celebrandum, tam superstitute patre, quàm eo defuncto, habilitatus fuisset, semper in Cathedrali Ecclesia Sacrum fecerat, ideoque, ex quadam inibi vigente consuetudine, contendebat, se fieri debere participem nonnullorum proventuum, et emolumentorum, quae

Ionensi Episcopis propositam, et hanc de-
quimur, quòd, juxta illam, pater Benefici-
priè dictum in ea Ecclesia non obtinuerat, C
autem de casu loquitur, quo pater filii
Ecclesiasticum Beneficium in eadem Ecclesi
derit: *ubi eorum patres Beneficium aliquo*
siasticum habent, vel habuerunt: in casu ve
nensis Presbyteri, pater verum in Ecclesi
nuerat Beneficium; quo posito, vetat Sanc
dus, filium quoquo modo ministrare in
ubi pater Beneficium Ecclesiasticum habet, h
Rescriptum, quod redditum fuit Ostune
scopo, legitur in regestis Congregationis
15. Aprilis 1684. idemque confirmatum fuit
Junii 1686. Videri quoque possunt hac ip
Pirhing in *lib. 1. Decretal. tit. 17. §. 4. num.*
mosin. ad Cap. 1. et seq. quæst. 1. num. 1.
de filiis Presbyterorum, Garcias de Benefic
1. cap. 3. num. 18. et seq. Fagnanus autem
Ad extirpandas, num. 19. de filiis Presbyt
rectè ad rem nostram animadvertit, quòd
vis filius illegitimus possit esse Capellanu
bilis in ea ipsa Ecclesia, ubi pater quoq
laniam amovibilem obtinuit. hoc tamen

Copellanus amovibilis in Ecclesia, in qua pater fuit intitulatus.

XV. Gradum nunc facimus ad postulata, quæ ipsas parentum, filiorumque personas attingunt; et primò de iis disseremus, quæ ad parentes spectant. Quæsitum itaque olim fuit, an possit pater consequi Beneficium à filio dimissum: quoniam cautum est quidem, ne filio liceat obtinere Beneficium, quod pater possedit; at nullibi statutum reperitur, patrem repelli debere à consecutione Beneficii, quod habuit filius. Si sermo sit de filio legitimo, non potest is consequi Beneficium à patre præhabitu, ne in Beneficiis deferendis species hæreditariæ successionis inducatur: at non prohibetur pater obtinere Beneficium, quod filius antea habuerat, cum hinc cesset memorata species hæreditariæ successionis; quandoquidem, juxta usitatum naturæ ordinem, filius solet esse hæres patri, non pater filio. Adnotata reperitur hujusce quæstionis resolutio *lib. 9. decret. pag. 87. Sacra, etc. re diligenter examinata, censuit, quamvis filius legitimus prohibeatur immediate obtinere Ecclesiam patris; non tamen patrem prohiberi etiam immediate obtinere Ecclesiam filii.* Quod autem definitum est de patre legitimo, ipsum videlicet consequi posse Beneficium, quod ejusdem filius legitimus proximè possedit, locum quoque habet quoad patrem filii illegitimi: potest quippe ipsi deferri Beneficium, quod præmemoratus ejusdem filius illegitimus proximè obtinuit; tum quia et ab hoc casu procul abest species hæreditariæ successionis; tum quia paternæ incontinentiæ memoria revocatur, si filius patri, non ita si pater filio succedat. Videatur Sanctarellus *variar. resolut. quæst. 79. num. 11. et seq.* Consona quoque est Congregationis resolutio relata *lib. 13. decretorum pag. 567. Dubitatur, an pater possit immediate obtinere Beneficium filii ille-*

gitimi defuncti, quod est de jure patronatûs laicorum. Die 2. Decembris 1628. Sacra, etc. censuit, patrem legitimum posse utique absque dispensatione obtinere immediatè Beneficiûm filii illegitimi.

XVI. Sequuntur postulata, quæ filiorum personas respiciunt. In quodam olim proposito postulato quæsitum fuit, an Conciliare interdictum loquens de filiis illegitimis, afficiat etiam filios illegitimè quidem natos, sed legitimatos : sed facilis fuit responsio, Conciliarem sanctionem protendi quoque ad filios legitimatos, exceptis iis, qui, illegitimè nati, per subsequens matrimonium legitimati fuerint; juxta Decretalem *in Cap. Conquestus*, et *in Cap. Tanta*, qui filii sint legitimi : quibus addenda sunt ea, quæ nos ipsi collegimus, ac digessimus in Epistola nostra incipiente *Redditæ nobis*, Bullarii nostri tom. 1. num. 113. Quapropter rectè Fagnanus *in præcit. Cap. Ad extirpandas*, num. 33. hæc scripsit : *Quæro, an prohibitio Concilii cap. 15. sess. 25. extendatur etiam ad filium legitimatum. Cardinalis Alicatus hæc adnotavit: Concilium dicit : filiis Clericorum, qui non ex legitimo matrimonio nati sunt : et sic excluduntur legitimati, qui non sunt nati ex legitimo matrimonio. Hoc credo verum in legitimato per rescriptum Principis ; secus, si filius esset legitimatus per subsequens matrimonium ; quia talis venit appellatione natus legitimo matrimonio, etiam in materia stricta.*

XVII. Dubitatum quoque fuit, num filius illegitimus obtinere valeat Beneficiûm, quod ejus pater antea possedit, ubi hujusmodi Beneficiûm, non rectè, ac proximè à patre transferatur in filium, sed à patre dimissum, collatum fuit tertio alicui, qui illud re ipsâ possederit, subinde verò iterum vacaverit. In Jure communi, sive in Decretalibus statutum est, Clerici filium, quamvis legitimum, consequi non posse Beneficiûm patris, nisi in vim

Apostolicæ dispensationis; eo tamen excepto casu, quo Beneficium à patre in aliam personam translatum priùs fuerit: si enim exinde persona hæc obierit, vel quocumque alio modo vacaverit Beneficium, utique licet filio legitimo Beneficium patris habere; in hac enim casus hypothesi oculos non perstringit invisæ illa species hæreditariæ successionis ab Ecclesiasticis Beneficiis meritò argenda. Perspicuus est textus in *Cap. Ad extirpandas, de filiis Presbyterorum*, ubi hæc leguntur: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus, si qui filii Presbyterorum provincie tuæ teneant Ecclesias, in quibus patres eorum, tamquam personæ, vel vicarii, nullâ personâ mediâ ministrarunt, eos (sive geniti sint in Sacerdotio, sive non) ab eisdem Ecclesiis non differas amovere*: ibique Glossa verb. *amovere*, inquit, vetitum id fuisse, ne videantur Beneficia per quamdam veluti hæreditariam successionem deferri; proindeque, dum intermedia aliqua persona Beneficium obtinuit, cum tunc evanescat species illa hæreditariæ successionis, nihil amplius obstare filio, quin, si legitimus sit, et idoneus, Beneficium assequatur. Consona quoque est definitio alterius *Cap. Dilectus filius, eodem titulo*, ubi decernitur, solum Pontificem dispensare posse cum filio legitimo, ut Beneficium proximè à patre possessum valeat obtinere. Rem hanc videre est latè discussam à Sanctarello *variar. resolut. quæst. 79. num. 1. et 2.*

XVIII. Habent hæc quidem locum quoad filios legitimos tantum. Nihilominus summus Pontifex Clemens VII. existimans, fieri posse, ut, quæ à sacris canonibus statuta fuerant in favorem filiorum legitimorum (quos diximus patris Beneficium consequi posse, quoties intermedia aliqua persona idem Beneficium jure obtinuerit), traduci possent ad filios quoque illegitimos; Constitutionem primus evulgavit, quæ est *num. 30. veter. Bullar. tom. 1.*,

quâ ad hujusmodi latiore interpretationem eliminandam, præmemoratis canonicis sanctionibus in hac parte latè derogavit. Inspectâ autem hujusmodi Constitutione, multòque magis expensis Concilii Tridentini verbis, indicato superiùs postulato rescriptum fuit, non licere filio illegitimo habere Beneficium, quod ejus pater præhabuit, licèt intermedia aliqua persona Beneficium ipsum possederit: uti deprehenditur ex veteri resolutione anni 1589. *lib. 6. decret. pag. 27. Sacra, etc. censuit, prohibitionem cap. 5. sess. 25. habere locum, etiamsi medio tempore Beneficium ab extraneo obtentum fuerit*: et ex altera anni 1606. *lib. 11. decret. pag. 157. Sacra, etc. censuit, Fabium prædictum, utpote illegitimum, nullo pacto obtinere, aut possidere posse Beneficium M. Martini, olim ab ejus patre, ut proponitur, obtentum, quamvis alius medio tempore illud obtinuerit*: ac denique ex iis, quæ scripsit Fagnanus *in cit. Cap. Ad extirpandas, num. 7. et seq. de filiis Presbyterorum*, ubi sedulò animadvertit, post Concilium locum amplius non esse distinctioni, an filius proximè, an potiùs mediâ aliquâ intercedente personâ in Beneficium patris succedat, nisi ubi de filio legitimo agatur.

XIX. Magis ambiguum, proindeque accuratiori investigatione dignum fuit aliud postulatam; videlicet an nepos legitimus, ex patre tamen illegitimo progenitus, capax sit Beneficii, quod avus antea possedit; et an, positâ nepotis legitimi capacitatem, illud ipsum obtinere valeat, etiam superstitè avo. Actum fuit hac de re non solum in Congregatione Concilii, sed etiam in Rotæ Auditorio; et, quamvis in Congregatione Concilii semel, et iterum scissa fuerint suffragia, nihilominùs tandem sententiâ frequentiori congregatorum calculo comprobata, atque etiam Rotali judicio consona, prodiit favore nepotis legitimi ex patre illegitimo progeniti, quamvis

avus, qui Beneficium antea obtinuerat, adhuc viveret: ipseque Pontifex Gregorius XIII. qui rem per se iterato examini subicere voluit, Congregationis resolutionem approbavit. Hæc omnia accuratè referuntur à Fagnano *in cit. Cap. Ad extirpandas*, à num. 35. *ad finem*, de filiis Presbyterorum. Congruunt quoque sequentium temporum resolutiones: uti videre est in causa *Nullius*, diei 17. Martii 1593. *lib. 7. decretor. pag. 99. Sacra, etc. censuit, nepotem legitimum ex filio illegitimo non comprehendi decreto cap. 15. sess. 25.* et in alia causa *Tricaricen.* 23. Januarii 1610. *lib. 11. decretor. pag. 73. à terg. Sacra, etc. respondendum censuit, prohibitionem Concilii, quæ habetur cap. 15. sess. 25. non comprehendere nepotes legitimos ex filio illegitimo: iisdemque conceptis verbis rescripsit Congregatio in alia causa sub die 11. Decembris 1621. lib. 12. decretor. pag. 83.* Quod quidem potiori jure obtinere debet, cum pater illegitimus legitimatus fuit; uti eadem Congregatio rescripsit postulato, quod exhibitum fuerat à Cardinali Facchinetto, Senogalliensi Episcopo, die 9. Novembris 1647. *lib. 18. Decretor. pag. 413. à terg. Eminentissimus Cardinalis Facchinettus Episcopus Senogallien. supplicat hanc Sacram Congregationem pro declaratione infrascripti casûs: An contra filium legitimè natum ex patre naturali legitimato adsit repugnantia Sacri Concilii Tridentini cap. 15. sess. 25. de reformat. ita ut non potuerit præsentari ad Ecclesiam Parochialem de jure patronatûs suæ familiæ. Sacra, etc. respondit, non adesse repugnantiam Sacri Concilii, quominus filius legitimè natus ex patre naturali legitimato potuerit ad Ecclesiam Parochialem de jure patronatûs præsentari.*

XX. Perpensum etenim primò fuit, loqui Concilium de paterna incontinentia: ut paternæ incontinentiæ memoria, etc. longissimè arceatur: in proposita verò facti specie nullam offendi paternam,

sed avitam tantummodo incontinentiam, de qua non loquitur Concilium. Secundò, quamvis Jure Civili prohibeatur pater filium spurium sibi hæredem scribere, nihilominùs non interdici avo, hæredem instituere nepotem legitimum ex suo filio spurio, modò id non fiat in fraudem legis, et ut filius spurius hoc pacto indirectè consequatur id, quod directè assequi non valeret. Videatur Cardinalis Palæotus *de nothis spuriisque cap. 53*. Tertiò tandem, quoties lex durior esse videtur, ùt in proposito casu, quamlibet æquiores interpretationem esse recipiendam, ut quoad fieri potest, ejusdem legis asperitas temperetur.

XXI. In Concilio Lateranensi, habito sub Innocentio III. conditum fuit decretum relatum *in Cap. In quibusdam, de pœnis*, quo indefinitè sancitum est, si fortè is, qui jus patronatùs obtinet alicujus Ecclesiæ, ejusdem Rectorem interficiat, non modò ipsum, reliquosque omnes, ad patronatùs jura vocatos, ab hujusmodi juribus cadere, sed insuper ejusdem interfectoris descendentes ad quantum usque gradum, utpote irregulares à Clericorum ordine repellendos: *Sed etiam usque ad quartam generationem posteritates talium in Clericorum collegium nullatenùs admittantur*: quod rectè notarunt Pirhing *in lib. 5. Decretal. tit. 37. §. 6. num. 26*. Gibalinus *in Synopsi Censurarum verb. Homicidium num. 3*. Thesaurus *de pœnis Eccles. part. 2. verb. Homicidium cap. 4. num. 4*. Gutierr. *Canonic. Quæst. lib. 2. cap. 30. num. 7*. At celebris Joannes Andreas *ad præcit. text. in Cap. In quibusdam, num. 8. de pœnis*, dubium proposuit, an memorata Conciliaris sanctio afficeret quoque filios natos, antequam interficeretur Rector; cupiensque legis rigorem æquiores interpretatione temperare, amplexus est defenditque negativam sententiam. Quamvis verò eidem contradictorem sese præstiterit Zabarella *in citat. Cap.*

num. 5. afferens tamquam sibi consentientem Cardinalem Ostiensem (qui tamen nihil planè habet ea de re); nihilominus affirmari potest, sententiam Joannis Andreae, qui asperitatem legis æquiore interpretatione moderatur, eique minimè subjicit filios ante patratum homicidium progenitos, nunc temporis esse receptam, omniumque propemodum calculo comprobata: quemadmodum latè demonstrant Chartarius *de pœnis innocentium art. 1. num. 188. vers. Hæc tamen, cum pluribus. seqq.* et Sanchez *super præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 27. à num. 6. ad finem.* Hanc ipsam sententiam amplexa est quoque Congregatio Concilii in quodam dubio super petita dispensatione proposito, ac definito die 2. Augusti 1628. Irregulares præterea sunt filii ex hæretico patre geniti; uti deprehenditur *ex Cap. Quicumque §. Hæretici, et ex Cap. Statutum, 15. de hæreticis, in sexto.* Et quidem pater etiam post ejuratam hæresim irregularitate tenetur, ideoque dispensatione indiget ad Ordines suscipiendos; uti patet ex plenè deductis per Sanctarellum *de hæresi cap. 25. dub. 1.* At, relictâ à patre hæresi, eoque ad Ecclesiæ sinum reverso, filii, juxta æquiozem, et magis receptam interpretationem scribentium in præindictos textus, irregularitate solvuntur. Ita etiam docet Suarez *de Censuris disput. 43. sect. 3.* latèque pergit Cardinalis Albitius *de Inconstantia in Fide cap. 24. num. 75. et seq.* Idemque præterea admissum fuit à sæpè dicta Congregatione Concilii, uti videre est in quadam Epistola, illius auctoritate et nomine conscripta anno 1591. *lib. 7. epistolarum pag. 277.* atque insuper ex responso reddito in quadam causa *Romana* 21. Maji 1718. dum nos, in minoribus constituti, ejusdem Secretarii munere fungeremur. Sed ad confirmandam propositam sententiam, nepoti legitimo ex filio spurio faventem, magis etiam conferre videtur exemplum Bullæ S.

Pii V. incipientis *Quæ ordini*, num. 117. tom. 2. *re-*
ris Bullarii, quâ Pontifex vetat Clericis hæredes
scribere suos filios illegitimos, aut quidquam testa-
mento relinquere iisdem, eorumque filiis, ac de-
scendentibus, consanguineis, et affinibus, sive ipsi
filii illegitimi superstites sint, sive antea obierint,
et sive relinquenda bona ex Ecclesiæ redditibus, sive
ex patrimonialibus bonis fuerint comparata. Dici
planè nequit, quos, quantosque excitarit motus
hujusmodi Constitutio. Et quidem, omisso examine
illius quæstionis, quam plures tunc agitarunt, an
scilicet Constitutio obstet legato alimentorum, quæ
pater etiam Ecclesiasticus suis filiis illegitimis præ-
stare tenetur; plerisque tuentibus, et acriter propu-
gnantibus, hanc mentem Pontifici nequaquam fuisse:
quod ad rem nostram propiùs facit, non defuerunt,
qui, eamdem Constitutionem interpretantes, fu-
siori calamo docuerint, ac defenderint indefinitam
illam prohibitionem in ea adscriptam, ne ulla dispo-
sitió in commodum filiorum, descendantium, con-
sanguineorum, ac etiam affinium filii illegitimi, ab
Ecclesiastico patre fieri possit, ita accipi, et tem-
perari debere, ut tunc solùm obtineat, cùm dispo-
sitió expressè quidem in favorem hujusmodi per-
sonarum fuerit exarata, sed tamen eâ mente, eoque
proposito fine, ut per eam juvetur filius ipse ille-
gitimus, atque ita indirectè, et per circuitum eò
perveniat, quò directè pertingi non potuisset.
Videatur Lucidorus in suo *Tractatu de illegitimis*
cap. 15. ubi pluribus demonstrat, filiis illegitimis
Clericorum deberi alimenta non minùs ex bonis pa-
trimonialibus patris, quàm ex redditibus Ecclesiasti-
cis; deinde *sequenti cap. 29. num. 20.* ostendit,
officii hujus implemento nullatenùs obstare Bullam
Pianam; ac denique *cap. 30. num. 2.* pluribus evin-
cit Bullam Pianam, adimentem patri Clerico facul-
tatem legandi consanguineis sui filii illegitimi, intel-

ligendam esse de legato, sive dispositione, quæ in memoratos quidem consanguineos confertur, sed eo consilio, ut in ejusdem filii illegitimi commodum cedat. Porro decretum illud Concilii Tridentini *sess. 25. cap. 15. de reform.* editum, de quo hucusque disseruimus, fusè illustrat Passerinus in suo Tractatu *de electione cap. 25. num. 231. et seq.* ubi, collectis concordantium Doctorum auctoritatibus in eandem sententiam concludit, quam nos, uti Conciliaris sanctionis intelligentiæ magis consentaneum, attulimus. Mentionem quoque facit resolutionum Congregationis ejusdem Concilii Interpretis; sed, cum nec earum verba transcripserit, nec loca indicaverit, unde desumi possent, occasionem nobis præbuit easdem opportunè afferendi, ut inquirunt, *per extensum*, indicatis regestis, ex quibus eas excerptissimus.

XXII. Cum aliquando Romanus Pontifex justis de causis dispensationem indulgeat illegitimè natis, ut ad Sacros Ordines valeant promoveri, in ipsis dispensationum litteris inseritur clausula: *dummodo paternæ incontinentiæ imitator non sit.* Avenionensis Archiepiscopus anno 1653. quæsit, quonam modo se gerere deberet designatus executor, ut, expressam clausulam verificando, ejusdem legi se conformaret. Congregatio autem rescripsit, postulatam planè simile propositum olim fuisse ab Episcopo Sarzanensi, ipsique redditum fuisse responsum die 23. Decembris 1596. hisce verbis conceptum: *Sacra, etc. respondit clausulæ illi: dummodo paternæ incontinentiæ imitator non sit, etc.: in litteris dispensationis appositæ, non aliter per Episcopum satisfieri, quàm in quærendo, quòd nihil bonis moribus indignum compererit: quòd si integro decennio dispensandus probè vixit, debere exequi litteras dispensationis, quamvis priùs incontinentiæ nomine suspectus esset; sed hoc casu debere Epi-*

super hoc dari solent, apposita non legatur
derogatio Tridentino Concilio, antiquioribus
ribus nonnemo ex Episcopis interrogando quod
an dispensationem deberet executioni demittere.
Neque porro negari potest, quin in ipsius
tribunalibus hac ipsa de re in utramque
disputatum fuerit. Verum, cum idem Tridentinum
Concilium *sess. 25. cap. final.* perspicue de-
derit, *omnia et singula sub quibuscumque con-*
ditionibus, et verbis, quæ de morum reformatione, atque
eclesiastica disciplina in eo statuta fuerunt,
statuta et decreta intelligi debere, ut
salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ
et esse intelligatur; hoc satis est, ut remaneat
necessitas expressæ derogationis; proinde
sufficiat, ad hoc ut derogatum censeatur
sententiæ Conciliari sanctioni, si Pontifex aliquando
contrarium indulserit, aut decreverit, super
que libellum, seu alias archetypum litterarum
Apostolicarum exemplar, suâ ipse manu signatum
juxta definitionem editam à S. Pio V. per
litteras sui Motûs proprii relatam à Garcia de
Caceres *part. 4. cap. 5. num. 32. et 33.* Atque
sententia, in quam, post longas disputatione

CAPUT ULTIMUM.

De facultate imminuendi, seu reducendi legata Missarum, quam Episcopi sæpè in relatione statûs suarum Ecclesiarum sibi concedi postulant.

INTER Episcopalis sollicitudinis onera haud sanè novissimum locum tenere censendum est illud, quo sacri Pastores obstringuntur, majori quâ possunt curâ advigilare, ut suis in Diocesisibus pia legata debitæ executioni mandentur, præscriptæ celebrentur Missæ, eædemque juxta piorum fundatorum voluntatem applicentur. In decretali epistola S. Gregorii Papæ, relata in *Cap. Nos quidem, de testamentis*, Sanctissimus Pontifex Calaritano Episcopo studiosè injungit, ut det operam, quo religiosæ cujusdam mulieris, cui nomen Theodosia, impleatur voluntas, quæ ab illius hærede nondum fuerat executioni demandata: *Volumus, ut Fraternitatis tuæ ædificetur studio* (de monasterio loquitur, quod pia testatrix jusserat ædificari) *ordinatisque omnibus, res, atque redditus, qui relictæ sunt, per te loco ipsi venerabili sine imminutione aliqua socientur. Sic enim et ante tremendum Judicem tuum sententiam remissionis effugies, et, secundum piissimas leges, dilatas defunctorum pias voluntates Episcopali supplebis studio.* Similia planè præcepta habentur in Moguntina Synodo, relata in *Cap. Si hæredes, de testamentis*. Celebre est rescriptum Gregorii Papæ IX. in *Cap. Tua nobis, eodem tit.* ubi asserit, id oneris esse Episcopi, ut legata pia curet impleri, etiamsi cavisset testator, ne Episcopus se ei rei quomodocumque immisce-
ret: *licet etiam à testatoribus id contingeret interdici*: propterea quòd nequeat privata testatoris dispositio generalem canonis, vel legis sanctionem

immutare, ejusque effectum impedire; ut constat ex l. *Nemo potest*, ff. de legatis primo: nec aliud datum est pii operis fundatori, quàm ut certum aliquem designare, ac constituere valeat executorem, seu etiam huic concreditum munus segniter obeunti alium subrogare; tunc enim Episcopus interponere se nequit, nisi cùm substitutus quoque segnis, ac negligens deprehendatur: sed hoc demùm casu ad Episcopum devolvitur onus, ac cura exequendi, quod alii neglexerunt: *Verùm omnibus exequi detrectantibus, tandem fiet devolutio ad Episcopum, neque hoc prohiberi poterit à testatore.* Ita in Commentariis ad præcitatum textum in *Cap. Tua nobis*, adnotat Fagnanus num. 3. de testamentis. His consonat Concilium Tridentinum in *Cap. 8. sess. 22. de refor.* ubi agens de executione piarum voluntatum et dispositionum, quæ sive inter vivos, sive per ultimam voluntatem prodierint, ita cavet: *Episcopi etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à jure concessis, quibus verbis innuitur ea facti species, quâ alter in alterius supplementum datus fuerit executor, omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate, quàm inter vivos, sint executores.* Quod autem spectat ad Missarum celebrationem, in Decretis Urbani Papæ VIII. confirmatis ab Innocentio XII. per suam Constitutionem, cui initium, *Nuper à Congregatione*, hæc verba leguntur: *Meminerint igitur, et satagant Ordinarii, ut à personis, et in Ecclesiis quoquo modo, etiam in vim decretorum Concilii Tridentini, sibi subjectis, Missæ eâ, quâ par est, fide et diligentia celebrentur, et cuncta et singula decreta hujusmodi omnimodæ executioni demandentur; nedum justitiam recurrentibus, seu instantibus reddentes, sed ex officio tum in visitationibus, tum in aliis actibus, et modis, quos expedire et convenire toties, quoties judicaverint, inquirentes, ne*

aliquid committatur , pervertatur , differatur , vel omittatur , quod his omnibus et singulis decretis adversetur.

II. Hæc autem omnia comprehendunt quoque Prælatos inferiores , habentes territorium separatum , et jurisdictionem quasi Episcopalem in diœcesi sibi assignata : in qua videlicet possunt quidquid potest in sua diœcesi Episcopus , iis tantummodo exceptis , quæ pendent ab Ordinis potestate. Ad cujus rei probationem , in materia de qua agimus , illud retulisse sufficiat. Cùm vacasset Milevitana Ecclesia , voluissetque Vicarius Capitularis , ad instantiam Procuratoris Fiscalis , aggredi examen implementi oneris Missarum , excitatâ controversiâ , an id ab eo præstari jure potuisset , Congregatio Concilii rescripsit , Vicarium Capitularem non potuisse modo , sed et debuisse etiam ex officio hujusmodi investigationem assumere ; quemadmodum videri est ex resolutione edita 15. Aprilis 1684. cùm Vicarius Capitularis , vacante Sede , succedat in omnem jurisdictionem , quæ *jure ordinario* Episcopo competit , uti etiam firmatum fuit *in superiore lib. 2. cap. 9.*

III. Neque ad hujusmodi onus à se amovendum licet Episcopis ad ea confugere , quæ aliquis eorum allegasse deprehenditur ; suam nimirum auctoritatem coërceri , ac præpediri à tribunali Fabricæ S. Petri in Vaticano. Neque enim illius tribunalis auctoritas ad omnes æquè regiones protenditur , ita ut possit quoscumque negligentes , vel contumaces ad legata pia , Missarumque onera implenda cogere. Quare in locis tribunali Fabricæ non subjectis integra profectò , et absolutissima manet Episcopis hujusmodi rerum potestas. Neque verò memoratum tribunal in ipsismet sibi subjectis locis jurisdictionem suam exercere potest , nisi ad supplendam Episcoporum negligentiam : ab obitu namque piorum testa-

tionum. Respondeo affirmative, etc. Post a
statim cessat Episcoporum jurisdictio, et
Fabrica, etiamsi judicium terminatum n
Itaque Fabrica, nonnisi post evolutum ab
statoris annum, illius piarum voluntatum
se immiscet; veluti etiam animadvertun
resp. 20. num. 75. et 76. part. 1. et resp. 68
et seq. part. 3. Rubeus de testam. cap. 8.
et seq. Ursaya præcit. loc. Raynaldus in su
et Rota decis. 122. num. 2. et seq. part. 6.
planè modo, quo in aliquibus Synodis deci
et decimi quinti seculi cautum legitur
intra annum executores, à testatore desi
lius voluntatem non impleverint, hujus c
cura ad Episcopum devolvatur; quemadr
dere est apud Thomassinum de Benefici
lib. 1. cap. 24. num. 10. et 11. Si autem n
pus intra anni spatium legatorum piore
rumque Missarum executionem aggress
neque post annum tribunal Fabricæ qui
in re præstiterit, et rebus sic utrinque
tibus longius effluxerit temporis spatium
adhuc est cumulativæ, seu concursui inte
pum et Fabricam, reique notio penes e

applicandæ , quia ita lege cautum est. Alterum est earum , quæ ideo celebrari et applicari debent , quia ita mandarunt pii fundatores per suam dispositionem vel inter vivos stipulatam , vel supremis tabulis consignatam. Ad primam classem referenda est Missa , quam quisque Parochorum singulis diebus festis pro populo celebrare et applicare jubetur ; item Missæ conventuales , quas Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum , Cathedralium , et Collegiatarum , omninò debent singulis diebus , pro suis universim benefactoribus celebrare , et applicare. Videatur nostra Constitutio , cui initium *Cum semper oblatas* , 103. tom. I. nostri Bullarii , ubi pluribus agitur de obligatione enuntiatis Missas celebrandi , et applicandi. Secundæ verò classis , uti dictum est , sunt Missæ , quæ vel perpetuò , vel ad longum , remotumque temporis spatium celebrandæ sunt , et applicandæ , propterea quòd ita jusserunt pii fundatores , quarum proinde onera *perpetua* dicuntur ; item illæ , quæ semel celebratæ , et applicatæ , nequaquam iterantur , aut ad summum certis quibusdam vicibus iterantur , ad implendum numerum à pio testatore designatum ; proindeque *adventitiæ* , seu *manuales* vocitantur. De hujusmodi Missarum implemento fusiùs disseruimus in nostra Institutione 56. *Latinæ editionis* , ad quam , ne actum agere videamur , nos omninò referimus. Hic verò satis erit innuere , in præmemorata Constitutione Innocentii XII. incipiente *Nuper à Congregatione* , sanciri , ut in singulis Ecclesiis secularibus ac Regularibus adsit catalogus , sive tabella onerum , quæ ad perpetuum , vel ad certum definitumque tempus imposita ipsis , ac respectivè acceptata fuerunt ; utque itidem in Sacratio duo asserventur libri , in quorum altero perpetua hujusmodi , sive temporaria onera , in altero verò Missæ manuales et adventitiæ inscribantur , unà cum

fideli , ac distincta adnotatione subsecuti utrorumque implementi. Auctor Operis , cui titulus *Ich-nographia , sive delineatio , exemplumque vitæ , et officii Episcopalis* , à pio et docto Sacerdote sub annum 1719. Romæ editi , postquam monuerat , Episcopum jure suo , atque , ut ajunt , *ex officio* esse piorum legatorum cognitorem , judicem , executorem , eumque propterea debere omnem curam et sollicitudinem adhibere , ne eadem occultentur , neve ipsorum oblitteretur memoria , §. 29. *pag.* 164. magnopere commendat cautiones hac de re adhibitas in Concilio Provinciali Mediolanensi quinto , reliquasque Romæ initas , et institutas à felicis recordationis Clemente Papa XI. ad perpetua Missarum onera vindicanda , et exequenda , uti videre est in ejus Bullario , quas quidem ait omninò dignas . quæ in singulis diœcesibus , sedulâ Episcoporum imitatione , observentur ; quod sanè à nobis libentianimo confirmatur. Itaque hæc est hujusmodi cautionum summa , ut conficiatur index , sive tabella , distinctim adnotata , præferens perpetua et temporaria Missarum onera , unâ cum indicatione testamenti , aut alterius legalis actûs à pio testatore exarati , et designatione loci , Ecclesiæ nimirum , in qua peragenda sint Sacra , sicuti etiam numeri Missarum , ac temporis . quo eas celebrari oporteat. Hujus enim tantummodo indicis , sive tabellæ præsidio , si recto ordine , et cum exacta monumentorum indicatione confecta fuerit , facilè ac tutò deprehendere licebit , an onera fuerint ex fide adimpleta : id quod ex solis libris constare certò non potest , utpote quibus demonstrari quidem poterit subsecuta celebratio , juxta decisionem 372. Riccii *part.* 3. vel etiam oblati Sacrificii applicatio , si qui illud obtulit Sacerdos , adnotavit , se etiam illud applicasse , juxta Instructionem quintam impressam penes Monacellum *tom.* 3. *pag.* 217. *num.* 14 ; sed ex his non

evincitur, celebrata fuisse, et applicata ea omnia Sacrificia, quæ celebranda sunt, et applicanda, ut piis fundatorum dispositionibus integrè satisfiat. Præter libros ergo opus est etiam tabella, quæ cum illis conferatur: tabella autem nullam fidem obtinere potest, nisi concordet cum publico documento, in quo pius fundator suam voluntatem expresserit.

V. Cùm Regularium Ecclesiæ plerumque sint ab Episcopi jurisdictione exemptæ, eas ipse visitationi non subdit: dumque in eas visitandi jus non exercet, levatur onere disquirendi, an Missarum onera fuerint sedulò et accuratè adimpleta; idque Superiorum Regularium curæ et sollicitudini relinquitur. At satis id non fuit ad præcavendas, tollendasque omnes controversias, quibus ceteroquin Congregatio Concilii non destitit opportuna afferre remedia. Potest Episcopus, ex Conciliari sanctione, et ex satis nota Constitutione Gregorii XV. Pontificis, uti jurisdictione delegatâ in Ecclesiis Parochialibus Regularium quoad ea, quæ curam animarum concernunt. Hac ipsa de re nos quoque Constitutionem edidimus incipientem *Firmandis*, num. 109. *Bullarii nostri tom. 1.* in qua adnotatum est quidquid præstari potest ab Episcopo sacram visitationem obeunte in Ecclesiis Regularium, quibus annexa sit animarum cura. Porro regesta Congregationis Concilii percurrentes, invenimus, in quadam causa *Lucana*, proposita 31. Januarii 1682. disputatum fuisse dubium, an in hujusmodi Regularium Ecclesiis, annexam habentibus animarum curam, liceret Episcopo recognoscere rationes onerum Missarum, propterea quòd hujusmodi rationum dispunctio ad curam pertineat animarum; et, quamvis ii, qui jura Episcopi tuebantur, antiquam quamdam afferrent resolutionem editam in causa *Vulturarien.* 17. Maji 1653. confirmatam in alia causa *Narnien.* die

13. Julii 1669. *lib. 26. decretor. fol. 257.* ubi inter cetera ab Episcopo peragenda dum Parochiales Ecclesias Regularium visitat, recensetur etiam vigilantia circa implementum onerum Missarum, et anniversariorum ex piis dispositionibus; censuit nihilominus Congregatio, non esse sibi cœcis oculis inhærendum ejusmodi verbis, quæ quasi per transennam in decretum irrepsisse potuerant: sed rescripsit, ut audirentur Regulares. Causa autem, hoc edito rescripto, conticuit; fortasse quia defensores Episcopi Lucani augurati sunt fore, ut auctoritas explorandi ac recognoscendi tabulas onerum Missarum in Ecclesiis Parochialibus Regularium, huic tantummodo rationi innixa, quod possit Episcopus ejusmodi Ecclesias visitare in concernentibus curam animarum, coerceretur ad Missam Parochialem, quam Parochus, uti præmonuimus, singulis diebus festis pro populo sibi concredito celebrare et applicare debet.

VI. In Regularium domibus, et Ecclesiis erectæ quandoque reperiuntur laïcorum Confraternitates, quibus proprium est Altare, sive Capella in ipsis Regularium Ecclesiis. Innumeræ superioribus temporibus de his excitatæ fuerunt quæstiones, an scilicet Episcopis liceret memoratas Capellas, seu Altaria visitare, et, quatenus id possent, quid subijciendum esset, aut non esset visitationi Decreta his de rebus edita à Congregatione Cardinalium negotiis Episcoporum et Regularium præposita, impressa reperiuntur penes Matthæuccium in *Officiali Curiae cap. 14. num. 16.* Lantuscam in *Theatr. Regular. verb. Confraternitas num. 13.* Bassium in *suo Tractatu de Sodalitiis quæst. 13.* Verùm perspicua satis, et juri consentanea est resolutio Congregationis Concilii, in quadam causa *Nucerina Pagano-rum*, proposita et decisa 23. Junii 1629. uti videre est *lib. 14. decretor. fol. 115. à tergo*, quam

hic afferremus, propterea quòd in ipsa peculiari-
 er statuitur de rationibus Missarum revidendis
 recognoscendisque, de quo nunc nobis est sermo :
Sacra, etc. inhærendo declarationibus aliàs factis,
ensuit, Confraternitates laïcorum in Ecclesiis Re-
gularium exemptorum institutas, subesse jurisdi-
ctioni, et visitationi Episcopi, illasque ab eo visi-
ari posse, necnon illarum Capellas in iisdem Ec-
clesiis Regularium existentes, in his tamen, quæ
Confraternitatum administrationem respiciunt, et,
in Confraternitatibus incumbit onus manutenendi
Altare, et illius cultum, Episcopum posse visitare
circa ea, quæ respiciunt ipsam manutentionem,
cultum, et ornamenta Altaris, seu Capellæ, onera
Missarum, atque Divinorum officiorum ibidem ce-
lebrandorum, et circa ea omnia, quæ ad obligatio-
nem eorundem Confratrum relationem habent. Huic
consona sunt reliqua decreta relata eodem lib. 14.
pag. 13. lib. 19. pag. 205. lib. 21. pag. 308. lib. 40.
pag. 658.

VII. Et, quoniam de Missis in Ecclesiis Regularium celebrandis disseruimus, non erit abs re alterius quæstionis resolutionem hic superaddere. Cum pius fundator jussisset, ut aliquot Missæ quotannis pro expiatione animæ suæ celebrarentur in quadam Regularium Ecclesia ab eo Sacerdote, quem suus hæres, sive legatarius designasset; cùmque hic vellet Presbyterum secularem eligere, exhibens tamen Regularium Sacratio quidquid opus est, et conferri solet pro consumptione sacrorum utensilium, aliisque expensis ad Missarum celebrationem necessariis: orta hinc fuit occasio, ut in causa *Sancti Miniati*, proposita die 13. Novembris 1683. sequentia dubia efformarentur, et dirimenda proponerentur. *Primò, an legatarii possint deputare Sacerdotes seculares, qui Missas à testatore præscriptas celebrent in Ecclesia Regulari,*

præstitâ conventui congruâ contributione pro usu sacrorum indumentorum, et aliis ad celebrationem Missæ necessariis. Secundò, an dicti Regulares, præstitâ eis contributione præfatâ, teneantur præstare patientiam, ut prædictæ Missæ in eorum Ecclesia celebrentur. Tertiò, an casu quo Regulares ex rationabili causa id negent, liceat legatariis onus Missarum in alia Ecclesia arbitrio Ordinarii impleri facere. Et ad omnia affirmativum redditum fuit responsum; quod quidem consentaneum est iis, quæ adnotavit Cardinalis de Luca de Legatis discurs. 25. per tot.

VIII. Episcopale onus advigilandi, ut piæ dispositiones respicientes Missarum celebrationem, et applicationem, de qua hoc capite agitur, religiose executioni committantur, subsequitur earundem Missarum reductio, sive earum numeri imminutio. Verùm, ne quid ambiguum in hujus materiæ intelligentiam irrepât, prænotandum est, nonnullos actus aliquando minus rectè appellari reductiones Missarum; alios verò et dici, et reverà esse Missarum reductiones: aliquos etiam ordinariâ Episcopi auctoritate perfici posse; alios autem peragi non posse, nisi præobtentâ in id Apostolicæ Sedis facultate, quæ, ex recepto in Curia usu, dicitur facultas reducendi Missas; de qua, postquam nonnulla adnotaverimus, quæ prænovisse oportet ad ambiguitatis, errorisque periculum removendum, hoc capitulo fusiùs disseremus.

IX. Atque, ut exemplis res clarior fiat, si quis fortè contenderet, testamentum, in quo scriptum est legatum Missarum, imperfectum esse, non quidem in iis, quæ solemnitates respiciunt, cùm factum fuerit ad formam *Cap. relatum de testamentis*, sed in eo quod pertinet ad completam absolutamque testatoris voluntatem, quam abfuisse affirmet, et super eo conformem votis suis referat senten-

allitur quidem ab hujusmodi sententia onus
 di Missas legato demandatas; at nihilomi-
 cium hoc nonnisi impropriè reductionem
 n appellaveris. Si tueatur hæres, non po-
 estatorem onera Missarum imponere, pro-
 quòd nihil proprium haberet, quod scripti
 mplemento posset addicere, aut si testa-
 m satis in bonis haberet, pro dote Missarum
 darum designavit quidem, constituitque
 aliquem, aut debitoris nomen legitimum
 ie, sed medio tempore inter testamentum,
 cutum obitum, voluntariâ alienatione præ-
 nomenve debitoris in dotem constitutum
 ; ita ut fiat locus controversiæ, an Juris
 quæ docet, legatum perimi, quando res
 non necessariò et coactè, sed voluntariâ
 ne distrahitur, uti cautum legitur *l. Rem*
, et l. Legatum, §. Pater, ff. de adimend.
sfer. legat. obtineat quoque in legatis piis;
 idem in re nonnulli adhærent sententiæ
 Jason *l. Qui post testamentum, Cod. de le-*
iraquell. de privilegiis causæ piæ, privil. 41.
Pract. Eccl. quæst. 267. Amostaz de causis
1. cap. 13. n. 41. Pasqualig. de Sacrificio
gis quæst. 110. per tot. alii verò opinionem
tem tuentur, Mantica de conjectur. ultim.
lib. 12. tit. 6. num. 5. Menoch. de præsum-
is lib. 4. præsumpt. 167. num. 15. et seq.
Controv. forens. lib. 1. cap. 69. num. 25. et
 his rerum circumstantiis, si hæres ex alter-
 pite absolvatur ab implemento oneris Mis-
 actus hujusmodi dicitur quidem, sed mi-
 tère, reductio Missarum. Non absimilis est al-
 ti species, quâ quis contenderet, extinctam
 tamque esse obligationem celebrationis Mis-
 non ideo quòd annum legatum, in ani-
 mationem scriptum, ultra decennium non
 17.

protendatur; hæc quippe propositio est 43. inter proscriptas ab Alexandro VII. Pontifice 18. Martii 1666. : *Annum legatum, pro anima relictum, non durat plùs quàm per decem annos* : eademque doctè admodum refellitur à Viva, et à Milante in *notis ad ipsam propositionem*; sed quia elapsum sit tempus, quod implemento, seu celebrationi Missarum statuerat pius fundator, vel definiverant aliqujus Ordinis Regularis Constitutiones, veluti definitum est in Constitutionibus Fratrum Minimorum Sancti Francisci de Paula, quibus sancitur, ut Missarum onera non assumantur ultra quinquagesimum annum implenda, sed ita dumtaxat, ut, quinquagesimo elapso anno, hujusmodi onerum fundatores adjuventur communibus suffragiis Missarum, quæ à Religiosis indefinitè, ac universim pro benefactoribus celebrantur, quod à nobis etiam approbatum fuit in nostris Apostolicis litteris, incipientibus *Paternæ sollicitudinis*, editis anno 1749. in quibus recensetur universa rei series, unâ cum rationibus, opportunisque cautelis adhibitis : si itaque ostendatur, re ipsâ præterlapsum esse tempus à testatore, vel à Constitutionibus Ordinis præfinitum, atque ideo decernatur, cessasse obligationem celebrationis Missarum, actus hic etiam impropriè dicitur Missarum reductio. Neque enim aut hic, aut ceteri superiùs allati actus, si rectè loqui velimus, eo nomine designari possunt; sed potiùs dicendi sunt declarationes, ac judicata, quibus definitur, onus Missarum vel nulliter impositum, vel resolutum, irritumque factum, vel denique satis impletum fuisse. Ut autem præfatos actus omnes præstare possit Episcopus, haud opus est, ut sibi Apostolicam auctoritatem impleret; quandoquidem ea omnia limites ordinariæ jurisdictionis nequaquam excedunt.

X. Utque hanc prosequamur tractationem de Mis-

sarum imminutionibus, quæ minùs rectè ac propriè reductiones appellantur; observare juvat, incredibili planè zelo semper advigilasse Apostolicam Sedem, ne pia benefactorum vota fraudentur, neve acceptentur reditus, aut recipiantur manuales eleēmosynæ pro celebratione, et applicatione Missarum, absque eo quòd Missæ re ipsâ celebrentur, et applicentur, ne ita immensus veluti acervus fiat Missarum, quæ celebratæ non fuerint, nec applicatæ, quæque nec possint in posterum celebrari et applicari. Ut veritas hæc manifestè cognoscatur, satis est, ut legantur Urbani VIII. Decreta, confirmata ab Innocentio XII. in præcitata sua Constitutione, ubi, ad præcavendum ejusmodi absurdum, statuitur, ne cui liceat acceptare onera perpetua Missarum, antequam ab Episcopo quoad Ecclesias sibi subjectas, quo verò ad exemptas ab earum Superioribus præhabitu fuerit diligens opportunarum rerum examen, ad hoc ut novorum onerum implementum in tuto collocetur; item ne aliæ recipiantur adventitiæ eleēmosynæ Missarum, quoties jam celebratæ non fuerint Missæ, pro quibus antea oblata fuerat ac recepta eleēmosyna; vel saltem ne nova acceptentur stipendia, nisi Missæ celebrari possint *infra modicum tempus*, quod, juxta interpretationem subsequentium decretorum Congregationis Concilii, unius mensis spatio continetur: uti videre est in *nostra Institut.* 56. §. *Non minorem.* Sancitur insuper, ut sedulâ investigatione supputentur annui monasteriorum reditus, et quoad monasteria, quæ res soli non possident, accurato calculo expendantur eleēmosynæ, quæ annuatim utplurimùm colligi solent; idque, ut justâ ratione definiri possit numerus Religiosorum, qui in monasterio, sive conventu ali possunt, ne ceteroquin, statuto in ipsis Religiosorum numero superexcedente conventûs, aut monasterii vires,

aditus patefiat oneribus assumendis, recipiendisque eleēmosynis Missarum, quæ subinde nullâ ratione impleri valeant.

XI. Cùm aliquando relatum fuerit, eousque excrevisse piorum offerentium liberalitatem, ut nullâ omninò ratione celebrari possent Sacrificia, pro quibus eleēmosynas offerebant; quæ tamen si recusarentur, exinde ut minimum consecuturas hominum offensiones, et animorum discordias, fidelium verò pietati ac religioni multum detractum iri: his nihilominùs parvipensis, illud semper inculcatum fuit, ut omni studio ac sollicitudine assumptorum onerum implementum curaretur; adaugeretur Capellanorum numerus; et, si id fieri non posset, monerentur saltem pii offerentes, tot Missas celebratum iri, quot re ipsâ celebrari posse contingeret; eos verò, pro quibus celebrari nequivissent Missæ, quas sibi eleēmosynam offerentes deposcebant, futuros participes fructûs Missarum, quæ in Ecclesia pro benefactoribus in genere offeruntur: vel saltem id actum iri, ut Missæ per eos optatæ, in alia Ecclesia juxta eorum intentionem celebrentur; idque, publico patentique loco apensâ tabellâ, omnibus nunciaretur.

XII. Patet id ex subsequenti decreto, quod in causa *Senogallien.* edidit Congregatio Concilii: *Sacra Congregatio, etc. censuit, secundùm ea, quæ proponuntur, Confratres Societatis Confalonis Sanctæ Virginis Mariæ nuncupatæ dell' Incancellata, Terræ Corinaldi. Senogallien. Diœcesis, onus Missarum præteritarum supplere debere per alios Capellanos. De cetero verò non suscipienda esse nota onera Missarum, nisi Sacrista, vel alius minister, Missarum numero describendo, atque eleēmosynis accipiendis pro tempore præficiendus, admonuerit singulos, qui eleēmosynas offerunt, tam magno Missarum numero celebrandarum, illorumque intentioni*

satisfieri non posse ipsâ Missarum celebratione, ac Sacrificii applicatione, sed tamen eos participes fore Missarum, quæ singulis diebus in dicta Ecclesia pro benefactoribus celebrantur. Id verò ut commodius præstare valeant, loco, quo ponuntur eleëmosynæ, palam affigatur tabella, in qua eademmet declaratio distinctè et clarè descripta sit, adeo ut Sacrista, vel minister, ut supra, accipiens oblationes, præmittat declarationem, vel tabellam indicet offerentibus; quibus cautionibus adhibitis, accipi tutò posse quas-cumque eleëmosynas. Die 13. Junii 1626. lib. 13. decretor. pag. 22. et 23. cui consonum est aliud decretum editum in causa Lancianen. 14. Novembris ejusdem anni 1626. lib. 13. decret. pag. 142. à terg. et seq. Quod verò spectat ad alterum modum, qui subinde frequentius in praxim deductus fuit, monendi nimirum pios offerentes per tabellam publicè propositam, Missas, quæ celebrari nequivissent in Ecclesia, vel ad Altare, ubi eas offerri oportuisset, ut eorum menti, ac peculiari devotioni satisfaceret, vel tractu temporis celebratum iri, cum primùm id fieri licebit, vel ad aliam Ecclesiam delegatum iri, inibi celebrandas; extat hac de re ejusdem Congregationis decretum, quod hic attexere peropportunum est: *Sacra, etc. censuit, Missas, pro quibus usque in hanc diem receptæ fuerunt eleëmosynæ, esse quantocitiùs in eadem Ecclesia, juxta oblatores intentionem, celebrandas; in posterum verò novas eleëmosynas nullo modo recipi debere, nisi præviâ expressâ et clarâ monitione, per Sacristam, seu per alium ipsis eleëmosynis recipiendis præpositum, faciendâ offerentibus, non posse tam magnum numerum Missarum in eadem Ecclesia, seu Altari confestim celebrari, sed quòd vel tractu temporis ibidem, cum commodè fieri poterit, vel in alia Ecclesia celebrabuntur. Id verò ut faciliùs innotescat, loco, ubi eleë-*

brationi ad formam antedictæ monition
genter, et quamprimum fieri possit,
dum. Die 8. Martii 1659. lib. 21. decr.
terg. et seq.

XIII. Innituntur hujusmodi resolutioni
creta, præfati Urbani VIII. Decretis, in
leguntur: *Quamvis onera suscepta infr*
tempus adimpleri nequeant, si tamen tr
mosynam pro aliarum Missarum celeb
sciat, et consentiat, ut illæ tunc demùm c
cum susceptis oneribus satisfactum fuerit
non prohibere, quominus eo casu eleē
cipiatur pro iisdem Missis, juxta benef
sensum celebrandis. Hæc autem vestigia
ctantes, postquam, inhærendo iis, quæ
jam fuerant in Constitutionibus Ordin
Minimorum S. Francisci de Paula, iisd
simus, ut perpetua Missarum onera in
clesiis ultra quinquagesimum annum non
quo tempore elapso, pii benefactores
fierent Sacrificiorum, quæ in universo
benefactoribus in genere offeruntur; n
misimus hoc superaddere, ut de his ce
rent quicumque constituisent onera ne

Commemorationis omnium Fidelium defunctorum possint singuli tres Missas celebrare. De hoc privilegio egimus in nostra Constitutione incipiente *ad expensis*, Bullar. nostr. tom. 2. num. 61. in quo definitum est, Sacerdoti tres Missas celebranti licere quocumque titulo, præter unius Missæ elemosynam, aliud quidquam recipere. Ne autem hoc saltem aditus patefieret elemosynis recipiendis, quarum Missæ subinde offerri negligerentur, mente videlicet, ut possent aliquando in assumpti oneris implementum addici reliquæ duæ Missæ, quæ præter primam celebrantur die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, ideo hoc expressâ sanctione vetitum fuit: *Neque præter prædicta onera non adimpleta, pro quibus elemosynæ jam receptæ, aut attributi redditus jam recepti fuerint; Nos enim nolumus, hujusmodi onera impleri per celebrationem Missarum, quæ in illo nostro permittuntur.* Neque silentio præterendum est, quòd. cum singuli Sacerdotes Societatis in singulis hebdomadis unam Missam celebrare eantur juxta intentionem Præpositi Generalis, peculiaris reservata est facultas applicandi hujusmodi Missas, in ejusdem Societatis Congregatione generali XII. habita anno 1682. editum fuit sequens decretum, numero octavum: *Postulatum ab ipso licet Præposito Generali) item fuit, ut Congregatio definiret, sitne Societatis menti consentaneum, ut singulis hebdomadis jubentur intentionem Generalis celebrare, posse ita ab eo applicari, ut per illas satisfiat obligationi, quam quicumque susceperint, aut suscepturi, sint, implendo elemosynas pro Missis celebrandis? Unanimi consensu responsum est, id non censendum nec preceptum Societati nostræ consentaneum, nec debere ratione Præpositum Generalem Sacra, quæ à singulis celebrantur, ita applicare, ut, quicumque*

tantur , ut et justissimæ huic legi , et pio-
rentium voluntati fraudem faciant. Cùm a-
legium quoddam memoratæ Societatis, quod
fuerat hæres , adjecto onere habendi a-
pellanos amovibiles, qui pro testatoris a-
gulis hebdomadis certum Missarum numer-
rent, per anni spatium , ex mera obli-
impositi oneris implemento cessasset ,
fuit, an id, quod intermissum fuerat , sup-
set per applicationem à Præposito Gener-
dam earum Missarum , quas suprà dixi
applicari posse. Sed Cardinalis de Lugo *de*
4. *suorum Respons. moral.* respondit , ac f-
rationibus defendit , id minimè licere.

XV. Et tamen , quis credat ? adhibitis
nibus hucusque expressis curis . et d-
aliisque quamplurimis , quæ recensere lo-
vix credi potest , quot afferantur instant
tinendam remissionem , seu condonation-
sarum non celebratarum , pro quibus
cepta est eleēmosyna , vel percepti fruct-
ritativum stipendium pro earum celebra-
applicatione semel addicti. Et quidem 1

quit Episcopus, utpote quæ privativè reservatæ sunt auctoritati Romani Pontificis, qui vel immediatè per se ipsum, vel per organum Pœnitentiariæ Apostolicæ, et nonnunquam Congregationis Concilii, sed frequentius per organum Congregationis Fabricæ S. Petri, examinatis priùs omissionum causis, opportunè providet, prout in Domino magis expedire judicat, ex spiritali thesauro Ecclesiæ supplendo quidquid in oneribus implendis peccatum est; in suffragium autem, et expiationem animarum, pro quibus omissa Sacrificia offerri debuerant, congruum Missarum numerum celebrari quotidie mandat ab aliquibus Capellanis huic muneri addictis in Vaticana Basilica, cujus Fabricæ, veluti Ecclesiæ Catholicorum omnium studiis ac devotione meritò semper celebratæ, modica illa eleēmosyna, *Compositio* dicta, præter reliqua pia opera, pro facti circumstantiis, ac pro prætermisso Sacrificiorum numero persolvenda imponitur iis, qui condonationes exposcunt: quarum insuper rescripta et decreta, ut omnibus fraudibus occurratur, sequenti clausulâ debent esse munita, juxta Constitutionem Innocentii XII. *Monitos esse voluit, condonationes, et reductiones ab eadem Sede, nonnisi ex rationabili causa, seu æqua commiseratione, compositiones verò à dicta Fabrica, utente suis facultatibus, et privilegiis, nonnisi ex causa pariter rationabili, et cum clausulis opportunis, et præsertim cum illa: dummodo malitiosè non omiserint, animo habendi compositionem, aliàs gratia nullo modo suffragetur: admitti consuevisse et solere.*

XVI. Missarum itaque reductio, propriè loquendo, ea est, quæ futurum tempus respicit; de qua nunc plura disserenda, et investiganda sunt. Primum est, an ejus statuendæ facultas Episcopis proprio jure competat: alterum, an Sancta Sedes, quatenùs Episcopi eâ facultate carere, deprehendantur, consue-

tus detrimentum subissent, Honorius III. Cabilonensi Episcopo, ut auctoritate Apostolis, ac de consilio Eduensis Episcopi, si Præbendas restitueret, abrogatis omnibus, rant à Capitulo attentata. Ex hoc textu, Abbas et Imola post Glossam *verb. Diminuti*, eam consequentiam, videlicet Canonicos, etiam stolicæ Sedis indulto, et ex propria tant auctoritate, id ipsum, quod fecerant, iuratos fuisse, si Ecclesiæ reditus fuissent i. Huic autem sententiæ inhærentes complures, quos colligit, sequiturque Pasquali *crificio novæ legis, quæst. 1163.* absolute posse Episcopum ordinariâ suâ auctoritate reductionem, seu imminutionem decernere perficere, quotiescumque fundorum redi Missarum celebrandarum eleemosynis assignementum subierint. Alii verò ad hoc ip tuendum hâc animadversione utuntur; r quamvis pias fundatorum voluntates immu que derogare nequeat Episcopus, cùm id Sanctæ Sedis auctoritati reservatum sit, ex *Clementin. Quia contingit, tit. de Religio bus*, ubi Glossa *verb. Sedis Apostolicæ*, hæ

Onerum impositorum, hoc est Missarum, consentanea reductio: uti dissevit Fagnanus in *Cap. Ex parte*, num. 41. et seq. de constitutionibus. Sed Adversa quæst. 11. de Eucharistia, sect. 19. vers. Item aliqui, oppositam sententiam tuetur, eâ potissimum ratione nixus, quòd Sacrum Tridentinum Concilium, loco mox infrâ indicando, Episcopis facultatem concesserit reducendi, seu imminuendi Missarum numerum; id quod nullatenus prætitisset, si Episcopis hujusmodi facultatem quasi nativam, et ex jure ordinario competere existimasset. Voluit insuper Tridentinum, ut ab Episcopo reductiones fierent in Synodo Diœcesana; quod item multò minùs Episcopis præscripsisset, si putasset, eorum ordinariæ jurisdictioni inesse potestatem reducendi Missas: constat enim, Concilium haudquaquam de coarctanda, sed de amplificanda adaugendaque jurisdictione Episcoporum cogitasse.

XVIII. Postquam memorati Concilii Patres sess. 25. de reform. cap. 4. retulerunt, eousque excrevisse numerum Missarum, quas pii fundatores celebrandas reliquerant, ut eorum voluntati nullo modo satisfieri posset, constitutam verò eleëmosynam adeo esse tenuem, ut nemo reperiretur, qui tam exiguo proposito stipendio injectum onus subire vellet; ita demùm decreverunt: *Sancta Synodus, cupiens, hæc ad pios usus relictæ, quo plenius et utiliùs potest, impleri, facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diœcesana, itemque Abbatibus, et Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspectâ, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesiis, quas hæc provisione indigere cognoverint, statuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, et cultum, atque Ecclesiarum utilitatem viderint expedire; ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios usus reliquerunt.*

scripto Episcopo Ferrariensi reddito die
1597. *lib. 9. decretorum pag. 7. à terg. Sa*
censuit, ex decreto Concilii cap. 4. sess. 2
form. non licere Episcopo reducere onera
Beneficio in fundatione imposita: itidemque
ad Archiepiscopum Mediolanensem dato m
tobris ejusdem anni, quod legitur *lib. 5.*
pag. 38. quemadmodum etiam inferiùs adno
sed vim habere dumtaxat quoad reliquas
vel testamento, vel factâ inter vivos bonor
gnatione præscriptas, dummodo tamen in
onus, ante Concilium, acceptatum fuisset,
reductio fieret in proxima Diœcesana Syno
expletum Concilium Tridentinum habenda
etc. dubio per manus delato, ac maturè p
censuit, facultatem reducendi onera Missar
butam Episcopis ex decreto cap. 4. sess. 2
formatione, intelligi tantùm de prima Syn
idem Concilium celebrata, ac de oneribus
celebrandarum, ante idem Concilium imposi
autem Archiepiscopus Florentinus, prætermi
dem hisce regulis, sed bonâ fide, ad nonn
Missarum reductionem processerat; eade
Congregatio, attentâ bonâ fide Archiepisc

is mandarunt, D. Secretarium dare hoc decretum omnibus petentibus, absque eo quòd ampliùs fiat verum in Congregatione. Ita constitutum fuit die 15. Decembris 1629. quemadmodum legere est lib. 14. decret. pag. 206. à terg.

XIX. Hæc sunt, quæ ex Jure communi desumi possunt, et in Concilio Tridentino statuta reperiuntur. Verùm, cùm deindè superaccesserint Decreta Urbani VIII. confirmata, uti sæpè monuimus, in Constitutione Innocentii XII. omnis jam conticescit quæstio, et Missarum reductiones procul cubio Apostolicæ Sedis auctoritati privativè reseratae sunt; quemadmodum expressè cautum legitur in præcitatis Decretis : *Districtè prohibet, etque interdicat, ne Episcopi in Diæcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine foundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perspectâ, id statuât, quod magis in Domino expedire arbitrabitur : alioquin reductiones, moderationes, et commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.* Quia autem nonnemo, subtiliùs commentando, in quæstionem revocaverat, an Urbani Pontificis Decretum, agens de meritis acceptatis, afficeret quoque onera nondum acceptata; adeo ut non quidem liceret Episcopo educere, seu imminuere onera, quæ per acceptationem ratihabita fuissent, sed tamen posset eadem reducere, antequam agnoscantur, et acceptentur, si redditus in eorum implementum assignatos impares deprehenderit : ideo definitum, prescriptumque fuit, ne id quidem licere Episcopo, usique nullam hodie relictam esse facultatem re-

Tom. IV. 23

ducendi Missas, exceptâ dumtaxat eâ facti specie, quâ testator ipse hanc facultatem Episcopo tribuisse dignoscatur, cùm illius voluntas sit religiosè custodienda; quemadmodum licet agnoscere ex superiore lib. 5. cap. 10. num. 2. ubi decreta, ex quibus hæc omnia comprobantur, attulimus. Adeatur quoque Pasqualigus de *Sacrificio novæ legis* quæst. 1168.

XX. Missarum itaque reductione Apostolicæ Sedis auctoritati reservatâ, vix dici potest, quantâ rerum farragine ex hoc uno capite obrueretur Congregatio Concilii, cui hujusmodi reductionum cognitio committebatur; quæque proinde, ut aliquâ hujus oneris parte se se levaret, id demùm consilii cepit, ut Episcopis sæpè delegaret facultatem reducendi Missas in eorum Diœcesibus, traditâ tamen simul Instructione, cui se in peragenda reductione conformare deberent. De hac Instructione postea redibit sermo: interea verò adnotabimus, id hodie frequenter usuvenire, ut Episcopis communicatâ hujusmodi Instructione committatur Missarum reductio, reservato tamen Congregationi jure admittendi recursus, ac de iis cognoscendi, quotiescumque aliquis contendat, vel nullatenus imminuendum fuisse onus, vel saltem reduci non debuisse eâ ratione ac formâ, quæ in illius reductione adhibita fuit.

XXI. At, si magnum negotium facessebant reductiones Missarum, quas per diœceses, et in Ecclesiis ordinariæ Episcoporum jurisdictioni subjectis peragi oportebat; maximum profectò illud erat, quod oriebatur ex reductione Missarum, quam Regulares in suis Ecclesiis ac monasteriis fieri postulabant: ex quo videlicet Urbanus Pontifex in suis Decretis facultatem reducendi Missas non solum Episcopis, sed etiam Regularium Ordinum Generalibus ademerat; itaque illius successores Alexan-

der VII. Clemens X. et Clemens XI. nonnullis Regularibus Ordinibus indulserunt, ut à suis Generalibus, in Ecclesiis et monasteriis Ordinis, Missarum reductiones peragi possent. Cùm verò nos ipsi, dum in minoribus constituti munere Secretarii Congregationis Concilii fungeremur, Innocentio XIII. Prædecessori nostro exposuerimus, valdè opportunum fore, si, quæ aliquibus tantummodo Generalibus Ordinum data fuerat facultas, ad omnes protenderetur, simulque statueretur, quosnam in consilium adhibere deberent Generales in ipsa reductione conficienda; utque etiam definiretur non modò temporis spatium, intra quod reductio absolvenda esset, sed etiam quantitas, ad quam exigenda, ac constituenda foret Missæ perpetuæ eleemosyna, ac denique prohiberentur Regulares nova Missarum onera acceptare, nisi præhabitâ facultate à Superioribus majoribus proprii cujusque Ordinis: Pontifex omnia probavit, atque Decreto super his edito cautum fuit, ut Generales Ordinum in qualibet sibi subjecta provincia duos, pluresve idoneos Religiosos designarent, qui singula ad accuratum examen revocarent, suamque de tota re sententiam transmitterent ad ipsum Generalem, qui, adhibitis in consilium suis Assistantibus, seu aliis sibi benè visis, reductionem perficeret, statutâ pro singulis Missis perpetuis eleemosynâ annuorum scutorum sexaginta monetæ Romanæ; hoc autem indultum ad triennium tantummodo perduraret. Innocentii XIII. Decretum insertum legitur in alio Decreto Benedicti Papæ XIII. impresso in Conc. Romano, quod anno 1725. celebratum fuit, tit. 15. cap. 8. ubi Benedictus Pontifex Innocentianum Decretum, pro Regularium Ordinum Generalibus confectum, ampliavit ad omnes Episcopos, qui eidem Concilio Romano interfuerunt, ac etiam ad eos, qui justo impedimento detenti, certum Procura-

Episcopi, qui Concilio Romano interfuerint aliorum Episcoporum, qui eam facultatem municari petierunt, quamvis Concilio R interfuerint, quique illam identidem pergunt; quemadmodum agnoscere licet *tato hujusmet Oper. lib. 5. cap. 10. num.*

XXII. Cùm itaque facultates Episcoporum Missarum reductiones, non aliunde nuntur. quàm vel ex ampliacione indulti, fuerunt Episcopi, qui Concilio Romano runt, vel ex Instructione, quam Congregat cillii dat ad eos Episcopos, quibus, sum fice annuente, hujusmodi reductionis delegat facultatem; hoc primùm statuet quocumque ex his duobus capitibus promorata facultas, circumscriptam eam ess tantummodo, neque protendi ad reliquata, piasve dispositiones inter vivos exempli causâ, eleēmosynas pauperibus aut inopes virgines dotari præcipiatur. vis in ipsa Instructione legantur hæc *legata, et Missarum onera*: si tamen instructio percurratur, satis apertè deprehendi eandem ad onera Missarum.

ula, quæ docet, facultatem ad certas res datam, alias diversi generis produci non oportere: uti tē animadvertit Navarrus in *Manual. cap. 12. n. 79.* et in rem nostram pergit Fagnanus in *Cap. parte, num. 32. de constitutionibus.*

XIII. Quòd si aliqua proponeretur dispositio, e simul et Missarum onera, et eleēmosynarum tributionem, aliave pia opera comprehenderet, quidem, ob reddituum tenuitatem, necessarium nosceretur ad aliquam impositorum onerum re-
 ctionem devenire; reducenda potiùs sunt reliqua
 era, non autem Missarum numerus; juxta pra-
 a apud Congregationem Concilii receptam, de
 a Fagnanus in *cit. Cap. Ex parte, num. 34. de*
stitutionibus, pluribusque resolutionibus com-
 obatam, et præsertim in quadam resolutione,
 e rescripto, quod redditum fuit litteris Episcopi
 monensis mense Junio anni 1586. et legitur *lib.*
decretor. pag. 161. à terg. et 162. Quatenus ab ha-
te potestatem reductio facienda sit, reducendas
tiùs eleēmosynas, quàm Missas. Tunc autem tan-
 nmodo locus fieri posset reductioni Missarum,
 egris manentibus reliquis piis operibus, cū eorum
 munis fundator in sua dispositione certum fun-
 m pro celebratione Missarum, ac certum itidem
 dum ad reliquorum piorum operum implemen-
 m designasset, fundus autem Missarum celebra-
 ni addictus imminutionem, aut detrimentum
 quod subiisset: uti rectè adnotat Pasqualigus *de*
terificio novæ legis quæst. 1191. vel cū ex ipsis
 positionis verbis, totoque contextu colligi pos-
 , eam fuisse testatoris mentem, ac deside-
 m, ut, si quando, ob imminutos bonorum re-
 us, onera quoque deberent imminui, reduce-
 ur potiùs Missarum numerus, quàm eleēmosynæ,
 reliqua pia opera; veluti pergit Passerinus *de*
tu hominum tom. 2. quæst. 187. num. 1101. Nam,

tum Altaris sacramentum; idcirco, si con-
ex ipsis illius verbis, totaque perlustratione eruatur, ipsum propensiori affectione exoptasse reliquorum piorum complementum, quàm celebrationem Missarum quidem et reliqua pia opera sunt Deo et animæ valdè proficua; mirum videri possit in hac facti specie, cùm factus fuerit reductioni, seu piorum onerum imminutio potius Missæ, quàm reliqua pia opera sunt eo vel magis, quòd, juxta graves, ressententias, sancta et salubris consuetudine multiplicandi suffragia, et Sacrificia pro defunctis nimè efficere debet, ut obsolescat æquè salutaris usus eleemosynas pro pauperibus erogandi; sed exoptandum summopere est, ut servetur, et alter non negligatur: quoniam licet quoque addiscere ex auctoritatibus quas collegit Muratorius *ad fin. cap. 12. de Christiana Charitate.*

XXIV. Et hæc quidem dicta sint, ut argumenti tractatio plenior evadat. Ceterum pro reductionibus faciendis omnis Episcopi auctoritas vel ex ampliacione indulti i

versam deferentes, ejusdemque definitionem sectantes.

XV. Eadem verò facultas, Episcopis alterutro indicatis modis collata, quamvis ad Missarum tummodo reductionem contracta, complectitur non et anniversaria, juxta Congregationis judicium: ipsa de re pansum in pluribus resolutionibus collegit Fagnanus *in sæpius cit. Cap. Ex parte, n. 30. de constitutionibus*; ac etiam protenditur

Missas solennes, et cum cantu celebrandas, eademmodum mox infrà adnotabimus: non autem eas porrigitur Missas, quarum celebrationi Ecclesia, vel Sodalitium, sive Collegium, ex inito contractu, sese obstrinxerunt. Et, quamvis de hac ceptione nullum fiat verbum in Concilio Romano, conspicua tamen sunt Instructionis verba: *Exceptis instrumentis, seu contractibus, super quibus massæ apponere non debeat, nisi in casu judicialis tantæ pro illorum rescissione, titulo læsionis*. Et sic planè affirmari potest non modò antiquioris, sed etiam proximis temporibus post idem Concilium Romanum, fuisse Congregationis Concilii intentia, semper retenta, et manifestata, quotiesque casus tulit, ut hujusmodi quæstio discutienda, ac definienda proponeretur.

XXVI. Adnotatum fuit etiam superiùs, si res exi-
nda foret ad normam sanctionis Concilii Tridenti-
i, à quo tributa fuit Episcopis facultas reducendi
ssas in proxima Synodo Diœcesana post ipsum
acilium habenda, non licuisse Episcopo immi-
ere, seu reducere Missarum numerum in Bene-
lorum fundatione constitutum: cujus rei hæc
erri posset ratio, quòd scilicet non immeritò
si potest, acceptatum fuisse Missarum onus per
endam quasi contractum utrinque obstrin-
ntem: *Fundatio, et donatio illa habet se per mo-
m quasi contractus ultrò citròque obligatorii, seu*

donationis sub modo; quam cùm Episcopus admiserit, et provisus, dum institueretur, non recusaverit, non potest modò onus detractare. Sunt hæc ipsa Fagnani verba, quibus in rem nostram utitur in sæpè cit. *Commentar. ad Cap. Ex parte*, num. 24. de constitutionibus. Consonum his est Congregationis rescriptum redditum relationi, quam olim, occasione visitationis sacrorum Liminum, exhibuit Episcopus Burgi S. Domnini. Rescriptum die 11. Maji 1630. signatum apparet, et legitur *lib. 14. decret. pag. 288. à terg. Sacra, etc. libellum remisit ad Ordinarium Burgi S. Domnini*, qui, regionis more perspecto, supradicta Missarum celebrandarum onera, non tamen vigore contractûs, vel conventionis suscepta, aut in fundatione apposita, ad proportionatam reddituum quantitatem, pro suo arbitrio, et conscientia moderetur. Nec diffformes sunt reliquæ in similibus quæstionibus editæ resolutiones; uti videre est in *Maceraten. Oneris Missarum*, 15. Novembris 1687. *lib. 73. decretor. pag. 636.* et in *Montis Politiani* 3. Septembris 1716. *lib. 66. decretor. pag. 429.* Cùmque nos ipsi, aliquâ etiam adhibitâ diligentia, perlustraverimus decreta post Concilium Romanum à Congregatione emanata, ut agnoscere-mus, an ipsa, exceptas non videns Missas per contractum acceptatas à reducendi facultate per sæpè dictum Concilium tributa, novum sibi systema, novamque judicandi regulam statuisset; certò deprehendimus, quoties suborta fuit controversia super Missarum reductionibus per Generales Ordinum factis in vim prædictæ facultatis à Concilio Romano ipsis tributæ, ex eo quòd ad minorem numerum reducerint Missas per contractum acceptatas, Congregationem nullas irritasque hujusmodi reductiones declarasse: quemadmodum videre est in *Romana Reductionis onerum Missarum* 18. Aprilis 1733. *lib. 83. decretor. pag. 166. à terg. in Faventina*

neris Missarum 27. Februarii 1734. lib. 84. *decretor.* pag. 94. à *terg.* in *Nolana Reductionis Missarum* 14. Martii 1739. lib. 89. *decretor.* pag. 53. et 73. à *terg.* Quapropter tutò concludi posse censemus, Episcopos, quibus facultas est reducendi Missarum onera vel ex Concilii Romani ampliacione, vel ex sæpiùs memorata Instructione, non posse Missarum numerum in contractu præscriptum, ac vicissim acceptatum minuere, seu reducere, quamvis imminuti fuissent redditus ob eum finem assignati; sed, hâc fortè propositâ facti specie, oportere, ut Iudicis partes assumant, investigantes, an talis sit, quæ obvenit, reddituum imminutio, ut, juxta recepti juris regulas, sufficiat ad rescindendum contractum, vel saltem ad eundem ad justî et æqui normam edigendum: quod etiam satis rectè tuetur *Monael. tom. 4. formul. legal. pag. 83. editionis Romanæ um.* 466.

XXVII. Postquam demonstratum est, quænam Missarum onera reduci possint, disserendum superest de causis, ob quas reductionem peragere liceat; necnon de circumstantiis, in quibus locum sibi indicare potest reductio, ac de quodam quasi limite, ultra quem protendi nequit ipsa reductio: imò verbo, de reliquis omnibus, quæ necessaria sunt ad hujusmodi opus ritè rectèque absolvendum, et ne peractæ ab Episcopis reductiones censuris, molestisque investigationibus obnoxie fiant.

XXVIII. Causas itaque, ob quas fas est reductionem aggredi, plerumque, imò fortasse semper suppeditat decrementum reddituum, qui fuerant pro onerum implemento assignati; aliquando verò adacta per Episcopos in suis Synodis Missarum eleemosyna: quo nimirum fit, ut, quamvis initio id, quod constituit fundator in præscripti oneris supportationem, ad illius implementum satis haberetur; nihilominus, auctis subinde Missarum eleē-

agnavit quoque Tridentinum concilium
cap. 4. sess. 25. de reformatione.

XXIX. Sed quamvis præmonstratæ e
modò re ipsâ adsint, sed etiam fuerint p
probatæ, non tamen illicò fas est Miss
petuarum reductioni manus admovere
autem Missarum perpetuarum : cùm en
de Missis manualibus, pro quibus nimi
brandis receptæ sunt eleēmosynæ, si es
bratio neglecta sit, locum obtinere n
reductio; sed condonatione, aut composi
est, quæ, uti suprâ monuimus, supren
Sedis judicio, et auctoritati reservatæ s
rendo itaque de Missis perpetuis, ut hæ
cantur, aliquid amplius inspicere opus
rùm, an adsit quispiam, qui contingentem
imminutionem supplere teneatur : si eni
tur aliquis hâc obligatione obstrictus,
Episcopus de Missarum reductione peragend
sed potius hunc cogere, ut, quod contig
mentum suppleat, et emendet, quo inju
fundatore Missarum onera cumulatè impl

XXX. Si aliquis levissimam hanc simu
berrimam curam assumeret percunctan

tamento , vel alio actu præscriptis , an , inquam , sint , ut id , quod deerit , ex reliquo suo patrimonio suppleatur ; an potius consentiant , ut Missarum numerus reducatur ad mensuram reliquorum eadem constituti fundi reddituum ; acceptumque per hoc à pio benefactore responsum referretur actum illum , quem ipse exarari jubet : præciteretur sanè perniciosissima seges tot litium , quæ olim agitatae fuerunt , et nunc quoque apud Iudicum tribunalia effervescere conspiciuntur. Vemum , cùm id hætenus præstitum non fuerit , jure pertimescendum est , ne in posterum etiam negligi ardeat ; atque hinc est illa necessitas , ut Superiori ecclesiastico perspectæ sint receptæ judicandi regulæ , quas sequi debet , ut justâ interpretatione eorum benefactorum voluntati se se conformet , et itaque judicio definiat , an , ubi redditus per eos electi ad perpetui Missarum oneris implementum pares reperiantur , debeant ipsorum hæredes ad complementum ex reliquo patrimonio conferendum geri , vel potius factus sit locus demandati oneris reductioni.

XXXI. Jam illu dinficiari non posse videtur , si pius donator numerum expresserit Missarum in animæ æ expiationem celebrandarum , exempli causâ , si annuatim , pluresve in dies singulos , vel tot Missas in anno , licèt in eum finem nominatim hunc , aut in eum fundum addixerit , nihilominus in favorem animæ amplectendam esse præsumptionem , sive conjecturam , per quam præscriptus Missarum numerus integer , nihilque imminutus relinqui debet ; nihilquid verò ad earum implementum desideratur , et implendum , præstandumque est ab hærede , quemmodum satis rectè adnotant Genuensis in *Praxi* quæst. 180. *per tot.* et nominatim num. 5. Pasqualig. de *Sacrificio novæ legis* quæst. 1023. num. 4. et *per tot.* Passerinus de *statu hominum* tom. 2. quæst. 187.

art. 4. num. 984. Pax. Jordan. Elucubrat. Eccles. tom. 2. lib. 4. tit. 1. num. 574. Rota decis. 117. à num. 7. usque ad fin. part. 17. recent. Sed, cùm præsumptio, seu conjectura cedere debeat non solum veritati, sed etiã aliis oppositis fortioribus præsumptionibus; mirum nemini videri debet, si, ad accuratè investigandam pii benefactoris voluntatem, monentur Episcopi, ut diligenter expendant tum singula, tum universa dispositionis verba: hæc enim est tutissima regula, per quam voluntates disponentium facilius assequi, et certius interpretari poterunt.

XXXII. Opinati sunt nonnulli, quoties testator uno eodemque verborum contextu præscripserit Sacrificiorum offerendorum numerum, simulque fundum pro necessariis ad id eleëmosynis designaverit, hujusmodi fundum non quidem *demonstrativè*, ut ajunt, sed *taxativè* designatum censi debere; adeo ut, eo imminuto, locus non sit coactivo supplemento, sed potius Missarum reducendarum facultate uti oporteat. Ita docent Roman. in *Singular. 430. Mantica de Conjecturis lib. 12. tit. 6. num. 24. et 25. Menoch. de Præsumptionibus lib. 4. præsumpt. 147. num. 48. et seq. Castell. Controvers. Juris lib. 4. cap. 54. num. 20. et seq. Rota decis. 456. num. 34. et seq. coram Merlino. Alii verò, non plenè huic conjecturæ fidentes, suadent, ut pii fundatoris dispositio sub alio veluti aspectu consideretur; observando nimirum, an exordiat ab oneris impositione, vel potius à fundi designatione: et, siquidem dispositio exordiat à designatione fundi, seu dotis, cujus redditus in præscripti oneris implementum sint erogandi, indeque progrediatur ad exprimendum, definiendumque Missarum onus, tunc ajunt dotalis fundi constitutionem videri *taxativè* factam; ita ut, eo evicto, seu aliàs redditibus imminutis, vel auctâ stipendii taxâ, non ad*

entum, sed ad reductionem Missarum Succura converti debeat : si autem ab onere dispositio, indeque pergat ad fundum conum, tunc obstringi debere hæredes ad sup-
 a, quod deest; juxta theoricam Felini in
per litteris, de rescriptis, quam optimè il-
 m videre est ab olim Congregationis Secre-

Vecchis in suo voto impresso apud Crispin.
atione Pastoralis part. 2. §. 18. num. 6. et à
 il deflectere debet Episcopus, quoniam in
 am Instructione, per Congregationem trans-
 dita, cùm alicui facultas conceditur redu-
 lissarum onera, eadem pro regula præscri-
 ut ex sequentibus verbis apparet : *Quo-*
utem se gerere debeat in executione quoad
taxativè, vel demonstrativè concepta, San-
ua Amplitudini tuæ notificandum jussit,
naturè pensatis, ac perlectis dispositionibus,
ationibus quibuscumque, quibus præfata
m onera annexa reperiuntur (exceptis instru-
seu contractibus, super quibus manus ap-
non debeat, nisi in casu judicialis instan-
illorum rescissione, titulo læsionis), illa le-
veu fundationes, erunt taxativè conceptæ,
atores, legando aut aliquo modo disponendo,
em, seu dispositionem priùs inchoaverint ab
atione fundi, et subinde Missarum onus ad-
, et hoc casu hujusmodi onera, ad ratio-
ëmosynæ manualis, ut suprà, moderari pos-
us verò, si fundatores orationem, seu dis-
em inceperint ab impositione oneris, et sub-
indum assignaverint; tunc enim onus dici-
onstrativè conceptum, ac fundatorum hæredes
plitudinem tuam cogendi sunt ad perpetuam
veris manutentionem, et ad supplendam sum-
efficientem tam pro præterito, quàm pro fu-
nopore. Nec etiam ab hujusmodi regula rece-
IV,

dere licet iis, qui ad reductiones faciendas facultatem obtinuerunt ex ampliacione indulti in Concilio Romano concessi, quantumvis de ea in ipso Concilio nullum verbum fiat; est enim hæc instar juris regulæ, atque ideo semper interposita censi debet, quamvis litteris expressa non legatur.

XXXIII. Si autem pius testator jubeat, suum hæredem dare legatario, non fundi redditus, sed fundum ipsum, ut ex fructibus inde obvenientibus Missarum celebrandarum stipendia desumat, ad nihil ultrâ cogitur hæres, quàm ad ipsum fundum, seu bona legata extradenda; nec potest ullâ ratione urgeri, ut suppleat, quod succedentibus temporibus ad integrum absolutumque Missarum oneris implementum deesse contingat: veluti fusiùs demonstrat Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst.* 1026. num. 3. confirmatque Rota *decis.* 433. *per tot. coram Cerro.* Hæres quippe id tantummodo præstare debet, quod ei demandatum est à testatore. Quòd si, progrediente tempore, traditi fundi redditus imminuatur, ad legatarium pertinet, omisso hærede, apud legitimum Superiorem instare pro oneris reductione; ad eamque obtinendam, docere tum de obveniente sibi damno, tum de reddituum imminutione, cui ipse propriâ culpâ causam non dederit, tum denique ostendere, integrum sibi non esse urgere hæredem, ut præstet id, quod deesse compertum est, ad hoc ut piæ testatoris voluntati cumulatè satisfiat. Legimus, et sedulò quidem, vota Præsulis Altoviti, qui per plures annos magna cum sui nominis laude munus Secretarii Congregationis Concilii sustinuit, et cujus sententiæ ac judicio ipsa quoque Congregatio in variis causis discutiendis, ac definiendis plurimùm detulit; ubique agnovimus superiùs allatam distinctionem pro norma propositam, et solidè assertam.

Ita in quodam illius voto elucubrato in causa *Firmana Reductionis Missarum*, proposita die 24. Augusti 1686. hæc habentur : *Ubi legatur species, per hæredem consignanda legatario, si ista pereat vel diminuatur, postquam fuit consignata, peremptio, et diminutio hujusmodi cedit damno legatarii, neque hæres ad aliud quidpiam tenetur : si verò pereat, vel diminuatur penes hæredem, antequam legatario tradatur, peremptio, et diminutio cedit damno hæredis, qui proinde tenetur supplere.* Atque alio in voto exarato in causa *Brixien.* proposita primâ Decembris 1685. postquam pro regula posuerat, in dubio existimandum esse, fundum demonstrativè, non autem taxativè, designatum fuisse, ita pergit : *Attamen hæc regula procedit, vel quando fuit legata quantitas, vel quando fuit legata res in genere, vel quando fuit legata res in specie, quæ remanet penes hæredem habentem onus curandi celebrationem; vel quando res legata fuit ab hærede consignata legatario, non quidem ex præcepto testatoris, sed ex propria voluntate, et ad effectum tantummodo se eximendi à præfato onere curandi celebrationem. At secus est, quando testator gravavit hæredem ad tradendam legatario rem legatam, et eidem legatario injunxit onus curandi celebrationem : hoc enim casu hæres, consignata legatario re legata, liberatur, et eveniente casu, quo illius annuus redditus evadat impar oneri Missarum, non tenetur supplere.* Consultò autem superiùs diximus, immunem hæredem fieri ab onere præstandi supplementi, si morem gesserit testatori, qui jusserit, designatum fundum tradi legatario : nam, si testator mandasset, ut legatario tot præstarentur fructus, quot satis essent ad injunctam Missarum celebrationem, quantumvis hæres bona stabilia redditus satis idonei semel tradidisset, attamen supplementi onus declinare non posset,

*signari tot bona, quorum redditus sufficiant
lebrando certo numero Missarum, tunc dicitur
species, quæ stat in obligatione taxativè, co-
fit per consignationem. Quando verò manda-
signari tot fructus, qui sufficiant pro dicta
tione, tunc dicitur legatum genus; et fruc-
ficientes, sunt in obligatione demonstrativè
licèt hæres assignet tot bona, quorum re-
tempore assignationis sufficiant, attamen,
euntibus, vel ad minorem quantitatem rede-
netur hæres supplere ex redditu aliorum b.*
Novimus quidem, has esse subtiliores fo-
disquisitionum commentationes: nihilo ta-
nùs ab iis afferendis abstinendum nobis e-
duximus, cùm usui esse possint Episcopis
ut, in reductionibus Missarum peragendis
modi regulis, ac veluti recepti juris prin-
sistentes, tutas, et à quacumque cavillati-
munes præstare valeant Missarum reductionem
ipsi suis decretis statuerint.

XXXIV. In qualibet rectè constituta ordi-
diœcesi, certâ taxatione definitæ sunt Missarum
mosynæ, quemadmodum monuimus quoque
riori lib 5 cap 8. quæ 11. et alia quidem

nam eleēmosynæ quantitas determinetur. Qui perpetuas Missas reducant vigore facultatum sibi infulgarum per viam ampliacionis Concilii Romani, Missarum reductionem ita componunt, ut pro quotidiana Missa perpetua annuam statuam eleēmosynam sexaginta scutorum monetæ Romanæ: *Unamquamque Missam perpetuam moderari valeat, et reducere ad rationem scutorum sexaginta monetæ Romanæ pro qualibet.* Cùm autem inter Missas reducendas reperiuntur sunt Missæ cum cantu celebrandæ, Congregatio Concilii in Causa Romana 3. Februarii 1725. ita providè rescripsit, uti videre est lib. 75. decretorum pag. 75. à terg. et seq. *Sacra Congregatio, etc. censuit, quoad Missas cantatas, quæ habent redditus sufficientes ad rationem eleēmosynæ currentis pro Missa cantata, juxta morem regionis, et cujuscumque diœcesis, in qua siti sunt conventus, esse omninò celebrandas, et applicandas, juxta præscripta in legatis, seu foundationibus: quo verò ad alias Missas cantatas, quæ non habent redditus sufficientes, ut supra, juxta morem cujuscumque diœcesis, faciendam esse illarum reductionem in unoquoque conventu ad eum numerum, qui celebrari poterit, habitâ ratione reddituum cuilibet legato, seu foundationi assignatorum, et supradictæ eleēmosynæ de præsentis vigentis in unaquaque diœcesi pro Missis cantatis: factâque modo præmisso reductione, quidquid ex redditibus cuicumque legato, seu foundationi assignatis supererit, erogandum esse in celebrationem tot Missarum lectarum; et tam Missas cantatas reductas, quàm lectas, esse collectivè applicandas pro animabus, et juxta intentionem eorum, qui Missas cantatas reliquerunt.* Verùm, quia nonnulla reperiuntur onera Missarum cum cantu celebrandarum, quibus aliud adnexum est onus, ut aliquot præterea celebrentur Missæ privatæ, seu lectæ; deo, propositâ quæstione, quænam adhibenda

esset methodus in reductione peragenda, ubi eleēmosyna pro Missis cantatis addicta magnam relictorum fructuum partem absorberet, eadem Congregatio die 4. Augusti memorati anni rescripsit: *Sacra Congregatio censuit, quando aliquod legatum est complexivum Missæ cantatæ, et Missarum lectarum, tunc omnes legati reditus, si non sufficiant pro utroque onere adimplendo, erogandos esse in celebrationem tot Missarum lectarum, deleto onere Missæ cantatæ: uti videre est lib. 75. decretorum pag. 431. à terg.* Insuper, cùm reductio fit in vim præmemorata Concilii Romani ampliationis, magnâ quoque animadversione dignum occurrit aliud, quod in concessis facultatibus continetur; nimirum, ut remitti, seu condonari possint Missæ retroacto tempore nec celebratæ, nec applicatæ, hâc tamen adjectâ lege, ut infra Octavam Commemorationis omnium Fidelium defunctorum singulis annis anniversarium celebretur in expiationem animæ illorum, pro quibus, ex lege perpetuarum foundationum, offerri, et applicari debuissent memorata Sacrificia præcedenti tempore omissa: *Ab hætenus omissa Missarum perpetuarum celebratione misericorditer absolvit, etc. Uno die infra Octavam Commemorationis omnium Fidelium defunctorum unum anniversarium, in tabella onerum monasteriorum describendum, celebretur, et applicetur pro animabus illorum, pro quibus præfatæ Missæ perpetuæ erant celebrandæ et applicandæ, et hætenus non fuerunt celebratæ et applicatæ.*

XXXV. Cùm verò Missarum perpetuarum reductio, ob insufficientiam reddituum, ab Episcopo fit vigore facultatum in sæpè dicta Instructione contentarum, tunc sanè reductio componi debet *ad manualement*, ut inquirunt: nimirum statuendum est, ut tot in posterum celebrentur Missæ, quot celebrari possunt, non quidem constitutâ pro iis eleēmosynâ ad

eam mensuram, quâ Missarum perpetuarum eleēmosyna in Concilii Romani indulto taxatur, sed juxta eam quantitatem, quæ vel ex Synodali taxatione, vel ex recepta regionis consuetudine præstatur pro singulis Missis, quas fideles dietim, ad manus traditâ Sacerdotibus eleēmosynâ, celebrari curant: *Juxta proportionatam cujuscumque legati redituum quantitatem, ad rationem eleēmosynæ manualis, inspecto regionis more, pro suo arbitrio, et conscientia, reducere ac moderari possit et valeat*: idque etiam faciendum decernitur, quamvis ea esset piæ dispositionis forma, ut vel expressè, vel tacitè impositum psæseferret onus supplendi reditus casu aliquo imminutos; si, opportunis adhibitis diligentis, vel hæredes ad id obstricti, vel bona ab ipso fundatore provenientia reperiri non possint: *In casu verò, quo, factis judicialibus, et possibilibus diligentis, etiam per edictum sub pœna censurarum, vel hæredes cogendi, vel fundatorum bona non reperiantur, aut foundationes ipsæ haberi nequeant, tunc onera ipsa ad eandem rationem eleēmosynæ manualis reducere possit*. Hujusmodi autem reductioni peractæ, et absolutæ, nulla alia adjungitur clausula, præter hanc unam: *Quòd si reditus augeantur, augeri quoque debeat Missarum numerus*. Denique has omnes reductiones aggredi, et perficere potest Episcopus, non solùm dum, sacrâ institutâ Visitatione, diœcesim perlustrat, sed etiam cùm ab ea cessaverit: *tam in actu Visitationis, quàm extra*: ut habent ipsa Instructionis verba. Quærit tandem Pasqualigus *de Sacrificio novæ legis quæst.* 1182. an Episcopus, qui ab Apostolica Sede obtinuit facultatem reducendi Missas suæ diœcesis, possit etiam reducere perpetua Missarum onera Regularibus in eadem diœcesi commorantibus imposita; idque eidem licere non dubitat, quotiescumque Regulares ipsi hac in re illius delegatam auctoritatem implorent: neque id putat

... of subjects ...
reductionem.

FINIS

INSTRUCTIO

SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII

PRO EPISCOPIS , ARCHIEPISCOPIS , PRIMATIBUS
ET PATRIARCHIS ,

per modo conficiendi relationes statuum suarum Ecclesiarum , quas , occasione visitationis sacrorum Liminum , eidem Sacræ Congregationi exhibere tenentur.

SUMMUS Pontifex Sixtus Papa Quintus , qui tempora atuit , quibus singuli Episcopi , Archiepiscopi , Primates , et Patriarchæ per se ipsos , vel per eorum certum Nuntium , visitare tenentur Limina beatissimorum Apostolorum Petri , et Pauli , antiquissimæ observantiæ inhærendo , nedum voluit , ultra sacrorum Liminum visitationem , Romano tempore Pontifici de toto eorum Pastoralis officio , et de rebus omnibus ad ipsarum , quibus tæ sunt , Ecclesiarum statum ad Cleri , et populi disciplinam , animarum denique , quæ illorum fidei editæ sunt , salutem , quovis modo pertinentibus , tionem redderent ; uti fusiùs habetur in prædicti Pontificis Constitutione , quæ incipit *Romanus Pontifex* ; sed in alia etiam Constitutione , quæ incipit *Immensa ceterni Dei* , Sacræ Congregationi , præpositæ interpretationi Sacrosancti Concilii Tridentini , aram demandavit , prædictam rationem , quæ dicitur *Relatio statûs Ecclesiæ* , perpendendi , et examinandi , ac postulatis in eadem proponendis respondendi.

Sixtinæ hæ Constitutiones suo non ea
fectu tum quoad sacrorum Liminum visita
quoad relationem statuum Ecclesiarum
nulla unquam edita fuerit Instructio p
lationibus exarandis, factum hinc est
ex eis aliquando fuerint exhibitæ abu
superfluis, et aliquæ aliquando deficie
cessariis: cùmque, ad hæc avertenda,
Romana, hoc anno 1725. à Sanctissimo Do
Benedicto Papa XIII. habita in Basilica I
præscriptum sit, ut Instructio hactenù
Sacra Concilii Congregatione ederetur;
Instructio publici juris fit, ut in relat
tuum suarum Ecclesiarum, ad eandem
gregationem in posterum transmitten
Episcopi, Archiepiscopi, Primates, et
ipsi se conformare, et suas relationes
distincta capita reducere: quorum prir
tum Ecclesiæ materiale; secundum a
ipsius referentis; tertium ad Clerum
quartum ad Clerum Regularem; quintu
les; sextum ad Seminarium; septimum a
Confraternitates, et Loca pia; octavun
lum; et ultimum denique referatur ad
quæ ab ipso referente Sacræ Congreg
ponuntur.

§. I.

De primo relationis capite, pertinente Ecclesiæ materiale.

In hoc primo relationis capite sequ
exponenda:

I. Institutio.

II. Confinia.

III. Privilegia, et prærogativæ Episc
chiepiscopatus, aut Patriarchatus.

V. Numerus civitatum, oppidorum, aut locorum, et Episcopatus, Archiepiscopatus, aut Patriarchatus subjecti sunt.

VI. Status Cathedralis, Metropolitanæ, aut Patriarchalis Ecclesiæ, unâ cum numero Canonicorum, aliorum servitio Chori addictorum; et an erectæ sint Præbendæ Pœnitentiaria, et Theologalis.

VII. Status Ecclesiarum Collegiatarum, unâ cum numero pariter Canonicorum, et ceterorum, quibus earum intersunt, et an in Collegiatis erectæ Præbenda Theologalis.

VIII. Status, et numerus Ecclesiarum Parochialium, necnon aliarum Ecclesiarum, et Oratoriorum in Episcopatu, Archiepiscopatu aut Patriarchatu existentium; referendo signanter, an Cathedralis, Metropolitana, aut Patriarchalis, et Collegiatæ, Oratoria, necnon Parochiales, ceteræque Ecclesiæ sint suis suppellectilibus instructæ, et quænam ex illis habeant redditus pro fabrica assignatos.

IX. Numerus monasteriorum tam virorum, quàm mulierum; exprimendo, an aliqua ex monasteriis eorum sint subjecta suæ jurisdictioni; et an, et quæ mulierum monasteria sibi subjecta sint, vel Prælatibus regularibus.

X. An adsit in diœcesi Seminarium Clericorum, et quot Clerici in eodem alantur, an fuerit statutum, et in qua quantitate, et an aliqua Beneficia sint eidem unita, et in universum quinam, et quot sint redditus prædicti Seminarii.

XI. Numerus Hospitalium, Collegiorum, Confraternitatum, et aliorum locorum piorum, quæ sunt in Episcopatu, Archiepiscopatu, aut Patriarchatu, et in quibus sint eorum redditus.

XII. An adsint Montes Pietatis, et quot sint, unâ cum aliis consimilibus ad statum materiale Ecclesiæ spectantibus; cum advertentia tamen, ut

plena statûs materialis relatio in prima relatione tantûm , quæ fit ab Episcopo , Archiepiscopo , aut Patriarcha , exhibeatur : in subsequentibus etenim relationibus , satis erit , quòd ipsi se referant ad primam , nisi aliquid novi , pertinens ad dictum statum materiale , contigisset , quod referens notificandum Sacræ Congregationi existimaret.

§. II.

De secundo relationis capite , pertinente ad ipsum Episcopum , Archiepiscopum , Primatem , et Patriarcham.

In hoc capite exponi debebit :

I. An residentiæ præceptum , à sacris canonibus , Concilio Tridentino , et Constitutione Urbana præscriptum , adimpleverit : et an aliquo , et quo tempore abfuerit , et an ultra menses Conciliares , et an cum , vel sine Sedis Apostolicæ licentia.

II. An , et quoties diœcesis sibi commissæ Visitationem expleverit.

III. An per se , vel per alium Episcopum sacras Ordinationes , expleverit , et Sacramentum Confirmationis administraverit.

IV. An , et quoties Synodum Diœcesanam coegerit : et , si Episcopus nulli Archiepiscopo subjectus sit , an ad Synodum Provincialem ejus Archiepiscopi , quem ad tramites Tridentini eligere tenetur , ut ejus Synodo Provinciali intersit , accesserit ; et , si sit Archiepiscopus , an Synodum Provincialem habuerit , et quinam Suffraganei eidem interfuerint.

V. An verbum Dei per se ipsum prædicaverit , et an , legitimo concurrente impedimento , viros idoneos assumpserit ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exequendum.

VI. An habeat depositarium pœnarum , et multa-

rum pecuniariarum, et an eædem fuerint piis usibus applicatæ.

VII. Quænam taxa, et an Innocentiana in sua Cancellaria observetur.

VIII. An aliquod habeat, quod sibi obstat circa exercitium Episcopalis officii, jurisdictionis Ecclesiasticæ, necnon tuendæ libertatis, et immunitatis Ecclesiarum.

IX. An aliquod pium opus peregerit pro Ecclesia, pro populo, aut pro Clero.

§. III.

De tertio capite, ad Clerum secularem pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An Canonici, ceterique Choro addicti Cathedralis, Metropolitanæ, aut Patriarchalis Ecclesiæ, necnon Collegiatarum, Choro jugiter intersint.

II. An, ultra Matutinum, Laudes, ceterasque alias Horas Canonicas, quolibet die celebrent Missam Conventualem.

III. An quolibet die eam applicent pro benefactoribus.

IV. An suas habeant Constitutiones, et eas punctualiter observent.

V. An qui obtinent Præbendam Pœnitentiariam, aut Theologalem, adimpleant, quæ adimplenda sunt, et quomodo.

VI. An Parochi in suis Parochiis resideant.

VII. An librum Matrimonii, et Baptizatorum, aliosque libros, quos ad normam Ritualis Romani retinere debent, retineant.

VIII. An aliqui ipsorum indigeant aliorum Sacerdotum operâ, ut Sacramenta populo administrent.

IX. An iidem per se, vel per alios idoneos, si legitimè impediti fuerint, diebus saltem Dominicis,

torio indigentes, doceant; et an, et qui ei præsent in hoc opere adimplendo, et an hoc opus adeo necessarium in singulis proficiat.

XI. An singuli Parochi, ceterique curam a exercentes, singulis Dominicis Festisque de Missam applicent pro populo eorum curæ c

XII. An, et quæ præmittantur, antequam primam Tonsuram, et Minores Ordines ad et an Sacris Ordinibus initiandi, ante cujus Ordinis Sacri receptionem, piis meditationib Spiritualibus Exercitiis, vacent per aliquo aliqua Domo Religiosa.

XIII. An omnes prædicti vestes jugiter Clericales, et an, quoad fori privilegium, disposita à sacrosancta Synodo Tridentina cap. 6. de reformat. et à Constitutione Sa Domini Nostri Benedicti Papæ XIII. in eod cilio Romano emanata.

XIV. An habeantur Conferentiæ Theolog lis, seu Casuum conscientiae, et etiam sacram, et quot vicibus habeantur, et qui tersint, et quinam profectus ex illis habe

§. IV.

De quarto capite, ad Clerum Regularem pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An Regulares curam animarum exercentes, qui Episcopali jurisdictioni, visitationi, et correctioni subsunt in iis, quæ ad curam pertinent, et administrationem Sacramentorum, munus sibi commissum fideliter adimpleant, juxta ea, quæ in præcedenti capite dicta sunt de Parochis secularibus.

II. An aliquis Regularis extra monasterium deget: an aliqui adsint in diocesi, à suis Superioribus servatis servandis, ejecti, vel aliquis fuerit Regularis intra claustra monasterii degens, sed qui extra ea ita notoriè deliquerit, ut populo scandalo fuerit: et quomodo in hisce casibus in sic delinquentes animadvertit.

III. An suâ jurisdictione delegatâ usus sit in explenda Visitatione conventuum, et Granciarum monasteriorum, in quibus Religiosi non aluntur in numero à sacris Constitutionibus præfixo; et quinam sint Religiosorum mores, in dictis conventibus, et Granciis degentium.

IV. Denique an aliquod habeat cum Regularibus offendiculum in exercitio jurisdictionis delegatæ in illis casibus, in quibus eadem ipsi tributa est à Sacro Concilio Tridentino, vel à summorum Pontificum Constitutionibus, signanter à Bulla Clementis Papæ X. quæ incipit *Superna*.

§. V.

De quinto relationis capite, ad Moniales pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An Moniales, Episcopo subjectæ, suas servant Constitutiones.

I. ut Clausura in monasteriis inviolata conservetur.

II. ut alius ingressus in ista monasteria irreverent. per rationem. nec auxilio Sacre Congregationis impetretur.

III. ut nullus monasterium Confiteatur, alia extraneis in non ibi. nec ibi in anno fecerit.

IV. ut monasteria monasteriorum redditus fideliter administrant. et Monasterium deus faciant personarum. et personarum impetret.

V. ut in monasteriis Monasterium. que sunt Praeterea Regularibus subiecta. observentur, ut Clausura Regularium Monasteriorum facta exacte observata et in contra inobedientes. et contradicentes, per personarum Ecclesiasticarum. et alia juris remedia procedant.

VI. ut in Monasteriis Confiteantur Regulares sive ordinarii. sive extraneis, faciant ab ipso approbati. antequam in monasteriis exceperint.

VII. ut. attributis Superioribus Regularibus, singulis annis exigant rationem administrationis ab his. qui administrant bona pertinentia ad hoc Monasterium monasteria Regularibus subiecta: et si fideliter eorum redditus administrantur, et alia fuerint adimpleta, que prescribuntur in Bulla Gregoriana IV. que incipit *Inscrutabili*.

§. VI.

De certe relationis capite, pertinente ad Seminarium.

In hoc capite exponendum erit

I. Quot sint in Seminario Alumni.

Ecclesiastica disciplina rectè instituantur

III. Quibusnam studiis vacent, et quo profectu.

IV. An Cathedrali, et aliis locis Ecclesiæ, diebus festis inserviant.

V. An cum consilio duorum Canonicorum seniorum, à se electorum, necessaria pro recto regimine statuerit.

VI. An illud aliquando visitet, et operam det, ut Constitutiones adimpleantur.

VII. An statuta sit taxa ad tramites Concilii Tridentini, eademque exigatur; et an aliqui sint morosi in ejus solutione.

§. VII.

De septimo capite, ad Ecclesias, Confraternitates, et Loca pia pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An in Sacrificiis omnium, et singularum Ecclesiarum exposita sit tabella onerum Missarum, et anniversariorum, ad tramites Decretorum san. mem. Urbani VIII. et an eis punctualiter satisfactum sit.

II. An in Confraternitatibus, Scholis, aliisque Locis piis, punctualiter executioni mandentur pia opera, à testatoribus injuncta.

III. An quolibet anno sibi fecerit reddi rationes ab horum locorum administratoribus.

IV. An Montem Pietatis, sive Charitatis visitaverit; et an idem habeat redditus, qui superabundent sustentationi ministrorum, aliisque necessariis expensis; et in quas causas redditus illi erogentur; et si quid exigatur ab illis, qui pecuniam, aut frumentum, si agatur de Monte frumentario, ab eo recipiunt.

V. An infirmorum Hospitalia visitaverit, reddituum rationes ab administratoribus exegerit, et an

infirmis necessaria , quoad salutem animæ , et corporis , in eis subministrentur.

§. VIII.

De octavo relationis capite , ad populum pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. Quinam sint populi mores , et an in pietate proficiat.

II. An aliquis irrepserit abusus , aut prava quædam in eodem inoluerit consuetudo , quæ consilio indigeant , et Sedis Apostolicæ adjutorio.

§. IX.

De ultimo capite , ad postulata pertinente.

Ultimo loco Episcopi , Archiepiscopi , Primates , et Patriarchæ , qui suarum Ecclesiarum relationes ad Sacram transmittunt Congregationem , si quæ habent postulata proponenda pro suarum regimine Ecclesiarum , proponere poterunt , cum clara facti , et omnium circumstantiarum expressione ; et , quatenus postulata spectent ad negotia forensia , exponant , an ea sint in aliis tribunalibus introducta , an adsint super iisdem aliorum tribunalium sententiæ , ut , omnibus maturè pensatis , possit Sacra Congregatio congruum suppeditare prædictis postulatis responsum.

Et hæc sunt , quæ opportuna visa fuerunt , ut in hac Instructione inserantur. Quòd si aliqua fuerint , quæ Episcopi , Archiepiscopi , Primates , et Patriarchæ pro suarum indigentia Ecclesiarum , atque diœcesium , addenda existimaverint , sciant , sibi liberum esse addere quæ ipsis addenda vide-

, et ad notitiam Sacræ Congregationis de-
quæ ex charitatis et justitiæ norma per se
et, quæ poterit; et majora ad summum
sem deferet, qui Fratribus suis Episcopis,
in cum Domino floet, gratificari semper ex-

C. Card. Origus Præfectus.

† Sigilli.

P. Archiepisc. Theodosiæ Secret.



INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM

TOMI IV.

LIBER XIII.

P

CAP. VIII. *De postulatis, quæ in relatione status Ecclesiarum ab Episcopis proponi solent: et primò de iis, quæ ad ipsos Episcopos spectant, quatenus in Ordinem Episcopalem ingressi sunt, Ecclesiæque regimen susceperunt.*

CAP. XIV. *De postulatis, quæ spectant ad Episcopos in Ecclesiarum suarum administratione versantes, et ad rectum eorum muneris implermentum: ubi de petitione Coadjutoris, aut Episcopi suffraganei.*

CAP. XV. *De postulatis, quibus alia extraordinaria subsidia in Episcoporum levamen, seu aliqua humeris insignis, ad Ecclesiarum decus augendum, petuntur.*

CAP. XVI. *De postulatis Episcoporum, qui aliquando in relatione status Ecclesiarum facultatem petunt abdicandi Episcopatum, aut se ad aliam Ecclesiam transferri rogant: deque nonnullis controversiis occasione translationum hujusmodi excitatis, et à sacra Congregatione definitis.*

CAP. XVII. *De postulatis respicientibus absurda quorundam, seu scandala à Diocesi eliminanda.*

CAP. XVIII. *De postulatis ad Indulgentias, festo-*

	297
<i>rumque dierum cultum pertinentibus.</i>	93
CAP. XIX. <i>De postulato proposito quoad onus ministrandi Sacramenta Fidelibus peste infectis, dum ea grassatur; ac de modo ministrationis tunc temporis peragendæ.</i>	113
CAP. XX. <i>De postulatis spectantibus ad Christifideles Turcarum imperio subjectos.</i>	148
CAP. XXI. <i>De postulato proposito circa matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui postea ad Christianam Religionem convertuntur.</i>	166
CAP. XXII. <i>De postulato proposito circa matrimonium inter duos Calvinistas in Transylvania contractum, cum alter ex iis, ejuratâ hæresi, ad fidem Catholicam conversus esset.</i>	183
CAP. XXIII. <i>De postulatis aliquando propositis circa præsentiam Parochi in matrimonii celebratione: et de matrimoniis conscientia nuncupatis.</i>	200
CAP. XXIV. <i>De nonnullis postulatis ad rem beneficiariam spectantibus.</i>	218
CAP. ULT. <i>De facultate imminuendi, seu reducendi legata Missarum, quam Episcopi sæpè in relatione statûs suarum Ecclesiarum sibi concedi postulant.</i>	243

INDEX RERUM.

SOMENES ROMANUS INDICAT TONUM; ARABICUS PAGINAM.

A

Abbas S. Barbaræ Diocesis Mantuanæ, I. 141. et 144. ejus prerogative, atque exemptio. 160.

Abbas Corbejensis plures ex Indulto Apostolico Ecclesias consecravit. IV. 46.

Abbas S. Nicæ. I. 225.

Abbas Panormitanus (Nicolaus de Tudeschis) citatur. I. 52. II. 509. IV. 189.

Abbat an teneatur Synodo interesse. I. 158. et seqq. et 185. an acquisieriat jus interveniendi Conciliis OEcumenicis. III. 260. quinam accedere debeant Provinciali Concilio. I. 85. *Abbat*es, aliiq.ue Prælati Nullius Diocesis habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, verumque territorium separatum, an, et cui Synodo interesse teneantur. I. 169. et III. 537. vocantur ad Synodum Provincialem cum jure suffragii decisivi. 259. an adigantur ad sacra Limina visitanda, et ad exhibendam relationem suarum Ecclesiarum. IV. 58. *Abbat*es quo ordine sedant in Synodo. I. 225. quis eorum alteri honore antecellat, et precedere debeat. *ibid.* quis privilegio gaudeat dimissorias relaxandi. 149. quando, et quibus Tonsuram, vel minores Ordines conferre possit. 150. et seq. an habeant jus indicendi concursus ad Parochiales. 157. et seq. *Abbat*es nonnulli rogarunt, ut sibi liceret subjectas sibi met Ecclesias solemnî ritu dedicare. IV. 45. *Abbatibus* quando incumbat onus elargiendi quartam partem suorum proventuum pauperibus, et Ecclesiæ fabricæ. II. 15. *Abbat*es ad verbalem Clerici degradationem adhibiti votum habent decisivum. 510. *Abbat*es Regulares quandonam sint exempti ab obligatione accedendi ad Synodum. I. 165. *Abbat*es Regulares nullam gerentes animarum curam, non tenentur accedere ad Synodum Diocesanam. III. 162. *Abbat*es Regulares parvorum monasteriorum an teneantur interesse Synodo. I. 175. *Abbat*es Regulares perpetui intra annum Episcopalem benedictionem suscipere debent. 141. *Abbat*es seculares an possint Tonsuram, vel minores Ordines conferre. *ibid.* Vid. *Anglia*, *Prælati*.

*Abbat*es Carthusienses. I. 358.

*Abbat*es Einsidlenses. IV. 45.

*Abbat*es Franciæ, eorumque Statuta. I. 590.

Abbatia Campidonensis monasterii quàm antiqua, et quantis prerogativis, ac privilegiis illustrata. IV. 46.

Abbatia Fuldensis in Episcopatum erecta. 39.

Abbatialis Ecclesiæ Coadjutoria cum jure futuræ successionis justificatur. III. 403.

missa Vid. *Pacta*.

missarum Regularibus subjectarum electionibus Episcopus præpotest. I. 397.

reviatores Cancellariæ Apostolicæ. IV. 252.

ly Ludovicus Episcopus Ruthenensis. 81.

ratio necessariò facienda ab apostatis ad pœnitentiam redens. 164.

ratio. Vid. *Purificatio*.

tus factus animati procuratio, effectu secuto, est casus Episcopervatus, et in foro externo pœnâ degradationis punitur. II. 316.

nam Patriarcha, eique Isaaci sacrificium indictum. IV. 182.

namus Echellensis. I. 387.

ratio Sacramentalis quando conferenda, quando neganda, et differenda sit. III. 37. an, et quando impertiri possit sub con-

II. 133. et seqq. à Confessario absente impertita an licita sit.

impendi possit, vel potius suspendi debeat pœnitenti, qui effectû dispositus, sed pravâ consuetudine peccandi contra

eo usque irretitus, animum suum Confessario declaratendi quamprimum Ordines sacros. III. 33. et seqq. *Absolutione*

nequit pœnitens sollicitatus, nisi expletâ denuntiatione, aut le de ea adimplenda. I. 493. *Absolutio* complicitis aliâs penitus

ita, quando permittatur in articulo mortis. II. 122. *Absolutio*

ri debet moribundis, qui aliqua pœnitentiæ signa dederint i Confessario, aut aliis saltem ante adventum ipsius Confes-

39. quid de illis moribundis qui nulla dederint, aut dare valeusmodi signa? 132. et seq. *Absolutio* à casibus Apostolicæ Sedi

tis. I. 335. *Absolutio* ab hæresi an, et quando sit reservata i. II. 290. et seq. Regulares præsertim Mendicantes an gau-

acultate *absolviendi* à reservatis Episcopo. I. 345. et seq. *Abso-*

reservatis data iis qui se in alienam diœcesim transtulerunt, at. 347. *Absolutionis à pœna, et à culpa*, aut alia æquivalens

i, suspectam reddit Indulgentiam. IV. 101. Vid. *Censura, Con-*

sentia ab usu conjugii certis diebus indicta, ut orationi mearetur. I. 310.

rdum. Vid. *Abusus*.

ensis Vid. *Tostatus*.

ensis Episcopus. 292.

ensis anni 1557. Synodus. II. 439. III. 221.

us sustineri nequit vetustatis argumento. 49. injuriosa res est n condemnare, ubi non est. I. 485. et seqq. *Abusus*, qui sub

severioris disciplinæ eam labefactat, statim præcidendus. 483. nes *Abusus* novis condendis legibus causam præbent. 488. in

us extirpandis procedendum est remediis tantum canonicis. seq. *Abusus* à rebus sacris non sunt removendi ab Episcopis,

am constituendo contra jus commune. III. 193. et seq. ad propulsandos non est derogandum juri communi, quando

ris remediis possunt arceri. 179. ad *Abusus* provenientes ex

monachorum Ecclesiarum castigandas . quanta adhibita remedia . IV. 286. et seqq. *Abusus* in unitate Fidei, Religionis, ac Christianæ disciplinae . quibus remediis praecidendi . 83. et seqq. *Abusus* in indulgentiarum materia inveniuntur, quanta cum prudentia, et castela tolerandi sint. 35. et seqq. *Abusus* contra Ecclesiasticam jurisdictionem, ad evitanda iniqua mala, dimittendi, et tolerati . II. 352. *Abusus*, à quibus Episcopi quærantur, quia Ecclesiastici Congregationum surgunt . et brevibus Apostolicis se obtequant . III. 377. *Abusus*, qui vigebat in Collegiata Ecclesia S. Joannis in Haugis Civitatis Heribipollensis . 45. et 47. *Abusus* quidam in materia clausurae Monialium auctoritate Sanctissimi Romani omnino sublatus . 492. *Abusus*, seu absurdum . quod in Germaniæ Capitulis inolevit . quasdam inveniendi patet . conventumque etiam juratus cum Episcopo mox eligendo . IV. 11. *Abusus* nonnulli occasione translationum Episcoporum olim in Polonia introducti . deinde extirpati . 79. et 80.

Acceptis personarum quibus abhorrenda, praesertim in Sacramentorum administratione . II. 47.

Accessus Regularium ad Moniales . et allocationes cum eisdem quæ inter interdicitur . 395. ad quæ spectet permittere *Accessum* ad obsequium cum Monialibus Regularium subjectis . III. 487. et seqq.

Accusationes in fine Synodi fieri solite . I. 312. et seqq. *Accusationes* quosdam Græcorum in Sicilia interdictæ . 415.

Accusator qualiter de impacta calumnia puniendus . 393.

Acheruntius . Vid. *Matheroneus*.

Analystis fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis . II. 307. et seqq. et 215.

Arta Ecclesiæ Mediolanensis . I. 337. Ecclesiæ Tarantasiensis citatur . II. 25. SS. Martyrum . I. 302.

Actus suscipientis Sacramentum extreme unctionis ad ejus effectum consequendum necessariū . II. 192. *Actus* merè internos neque precipere . neque punire potest Ecclesia . 510.

Ada uxor Lamech . IV. 181.

Adelphiani hæretici Sabbatho jejunabant . III. 66.

Adhortationes Synodo inserere quando oportet . I. 405.

Adjacensis Episcopus in Corsica . 155.

Adjacensis Synodus . II. 25.

Adjunctos adhibere an, et quomodo debeat Episcopus in visitatione, aut extra visitationem . III. 351. et seqq.

Administratio Ecclesiæ quando, et quamdiu transeat in Capitulum, et quando remaneat penes superstitem Episcopum . IV. 74.

Administrator Ecclesiæ, cui præfectus sit Regius aliquis Princeps in legitima ætate constitutus, an sacra Limina visitare, et statum Ecclesiæ representare teneatur . III. 297. *Administratores* redditum Seminarii . I. 591. et seqq.

Admonere . Hoc verbum, non præceptum, sed merum importat consilium . III. 70.

Admonitio facienda Clero ab Episcopo sub finem Synodi . I. 306.

Adolescentes ubi olim litteris, atque Ecclesiasticis disciplinis insti-
nerentur. 388. et seq.

Adoptio quid sit, ejus antiqui ritus, et formulæ. II. 356. duplex
ejus species. 357. an ex ea inducatur impedimentum ad matrimo-
nium. 359. *Adoptionis* spiritualis quoddam genus. III. 56.

Adrianus. Vid. *Hadrianus*.

Adriensis Episcopus. II. 455.

Adriensis, seu Pennensis Synodus. I. 64.

Adrogatio quid sit. II. 357. an ex ea sola oriatur impedimentum ad
matrimonium. 359.

Adulterium, ejusque gravitas. 376. quàm gravi censurâ primis Ec-
clesiæ seculis puniretur. 394. *Adulterii* lex æquali vinculo virum,
atque uxorem obligat. 368. *Adulterio* alterutrius conjugis an solvatur
matrimonii vinculum. IV. 185. et seq. si uxor admissi *Adulterii* pœni-
tens religiosam in monasterio vitam eligat, an vir florens ætate Re-
ligionem ingredi ipse quoque teneatur. III. 470. et seq. an in aliquo
casu liceat occidere quemquam *Adulterii* causâ. II. 375.

Adultus, qui post usum rationis in phrenesim, aut amentiam in-
cidit, an sit capax extremæ Unctionis. 185. et seq.

Advocationis exercitium an Ecclesiasticis permittatur. III. 386.

Eduensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. I. 402. II. 169.

Egrotus an confiteri possit cuilibet Regulari approbato. III. 155.
quanta sit de *Egrotis* habenda ratio à Parochis. I. 242.

Egydiensis Diocesis in Lusitania. III. 77.

Elia, seu Hierosolymæ Episcopus, ejusque præcedentia. I. 94.

Emilianus Joannes Tudetanus Episcopus. II. 115.

Eneas Sylvius Vid. *Piccolomineus*.

Enhamensis anni 1009. Synodus. 374.

Equitas laudabilis in tolerandis quibusdam usibus, seu consuetu-
dinibus; in quibus abolendis magnæ occurrere possent difficultates.
III. 88. *Equitas*, et respectus ad humani corporis imbecillitatem,
rationabile fundamentum præbent asserendæ dispensationis tacitæ à
jejunio naturali pro Cardinale celebrante in Nocte Nativitatis. I. 468.
Equitas, et prudentia, quâ S. Congregationis resolutiones refertæ
sunt in determinando, quid vitæ communis exercitium, aut pau-
peratis votum exposcat. III. 481. et seqq.

Aëris, et cæli mutatione indigenti Moniali an, et quomodo per-
mittendus egressus è monasterio. 492. et 494.

Aërius Presbyter Arianus. 245.

Æsina anni 1683. Synodus. III. 218. altera anni 1685. 145.

Ætas apta ad Confirmationis Sacramentum recipiendum. II. 72. et
seq. et 81. et seq. et ad muniendos pueros morituros sacro Viatico.
102. aut extremâ Unctione. 185.

Æthiopes, si ad Fidem convertantur, cum quolibet Fidei matri-
monium contrahere possunt. IV. 169. *Æthiopum* Liturgia. I. 567.

Affectans Parochus non intelligere ea, quæ ipso præsentē à con-
trahentibus aguntur, an reddat matrimonium nullum. IV. 200. et 208.

Affectus. Ex *Affectu* humano in carnem et sanguinem Deus non
Tom. IV.

Africana Synodus tempore Honorii Imp. III. 13. altera

44. altera anni 418. in quo sensu plenaria appelletur

Africani Episcopi, eorumque epistola ad S. Coelestinum I. 266. altera ad Theodorum Papam citatur. 37.

Agamemnon inter Græcos idem Rex erat, et idem Iliadis

Agar Abrahamæ concubina, et uxor. II. 371.

Agapetæ quoddam mulierum genus esset. III. 56.

Agapius Cordubensis Episc. à Concilio Hispalensi. r. 69. IV. 44.

S. Agathæ Ecclesia Collegiata Cremonæ. I. 160. et 2

Agathensis anni 506. Synodus. I. 309, 417, 429, 123. 129.

Agilatio taurorum quàm periculosa, adeoque inter *Agrianos* Regius Physicus in Gallia. III. 380.

De Aguirre Card. Josephus citatur. II. 145.

Ahyto Episcopus Basileensis. 565.

Alanus Episcopus Avenionensis. I. 563.

Alapis, atque injuriis emancipabantur liberi apud Romanos *Alatrinæ* Civitatis abusus detestandus 40.

Alatrinus Episcopus. 43.

Albæ Regalis Præpositus Ecclesiæ Collegiatae B. Marci

De Albalato Andreas Episcopus Valentinus citatur. I.

Albania regio Græciæ. *Albana* anni 1703. Synodus. 164. *Albanenses* Archiepiscopi, Episcopi, Parochi, 148. 155. et 155.

Albanum Civitas, ejusque Seminarium. I. 595. *Albanus* II. 10. III. 298, 524. huic concessus aliquando Suffraganeus

Albanus Card. Hannibal S. Clementis, Episcopus Salernitanus. II. 158, 258. et 591.

Alberstadiensis Ecclesia Moguntinæ Metropoli Suffraganea.

De Alex. Vid. Sales.

S. Alexander Patriarcha Alexandrinus. II. 30.

S. Alexander in Cappadocia primum Episcopus, deinde S. Narcisso Hierosolymorum Episcopo Coadjutor ac Coepiscopus cum jure successione datus. III. 399.

Alexander II. Papa. I. 103, 373. II. 341, 425. III. 310. IV. 51.

Alexander III. Papa. I. 105, 107, 237, 266, 352, 361. II. 45, 47, 168, 329, 343, 355, 360, 376, 465, 485. III. 28, 83, 95, 113, 139, 186, 188, 225, 249, 311, 313, 349, 380, 384, 387, 449, 468, 469, 494. IV. 86, 87, 92, 105. quam Indulgentiam concesserit Anconitanis. 103. ejus Decretales citantur, et explicantur. III. 195. et 464.

Alexander IV. Papa. I. 106. II. 494. III. 305, 314. et seq.

Alexander V. Papa. III. 150.

Alexander VI. Papa. I. 459.

Alexander VII. Papa. 42, 88, 129, 172, 251, 325, 345, 378, 381, 386, 435. II. 116, 295, 300, 375, 401, 408. III. 32, 220, 299, 300, 325. IV. 8, 10, 14, 67, 267. ejus Decisio habita in Congr. S. Officii explicatur. I. 489. et 490. Propositio ab eo damnata explicatur. III. 77.

Alexander VIII. Papa. I. 151. II. 53, 316. III. 116.

Alexander Natalis. III. 246. citatur. I. 54. II. 121, 225, 275, 278, 288, 336. III. 396. refellitur. II. 31, 44.

Alexandrina Synodus. I. 214. III. 379.

Alexandrinus Patriarcha. I. 96. *Alexandrinus titularis Patriarcha Pallii honore non fruitur.* IV. 56. *Alexandrinus Patriarcha Orientalis Græci ritus Pallio Latino decoratus.* 57. et seqq.

Algeri. Vid. Julia Cæsarea.

Alienatio rerum Ecclesiæ, inconsultâ Sede Apostolicâ, an possit geri licitè, et validè. III. 254. et seq.

Alimenta filiis illegitimis pater etiam Ecclesiasticus præstare debet. IV. 249.

Allatius Leo citatur. I. 75.

De Alliaco Petrus Card. Cameracens. citatur. 212.

Allocutio Benedicti XIV. die 23. Sept. anni 1750. in Consistorio habita. IV. 58. et seqq.

Allocutiones quorundam Antistitum suis Synodis præmissæ. I. 395. et seqq.

Allocutiones, seu colloquia. Vid. Accessus.

De Almeyda Card. Thomas Patriarcha Ulyssiponensis. III. 476.

Alpharus Josephus Sacræ Pœnitentiariæ Theologus. 205.

Altare portatile extra Ecclesiam adhibere sacrificanti minimè licet. II. 393. *Altaria erigere, aut consecrare simplici Presbytero non licet.* IV. 44. imò neque consecrari possunt à Vicario Generali, licet Episcopus sit. I. 113. *Altaris ministerium an comprehendat etiam officium Diaconi, aut Subdiaconi in Missa.* III. 95. *Vid. Calices.*

Alteserra Antonius Dadinus citatur. I. 115, 122, 159. II. 343, 345.

Altisiodorensis, seu Antisiodorensis, vel Autisiodorensis anni 578. Synodus. I. 40, 189.

Alloivius Antonius Archiepisc. Florentinus. II. 353.

Ambianensis Ecclesiæ anni 1464. Statuta Synodalia

Ambianensis Episcopus. III. 343.

Ambianensis anni 1411. Synodus. II. 289.

Ambilio, et ostentatio potestatis vitanda ab Episcopis institutionibus. III. 252.

Ambrosiana forma extremæ Uctionis. II. 160. *Ambrosiana* disciplina in conferendo Baptismate infantibus. IV. 13.

S. Ambrosius Episcopus quàm serò fuerit baptizatus. II. 19, 368, 445, 447. III. 68, 100.

Amentes perpetui, et furiosi ab infantia an sint mentis extremæ Uctionis. II. 183.

America. In ejus provinciis quàm strictè prohibita quæcumque negotiatio. II. 441. Vid. *Dispensatio*.

Amerina Synodus anni 1595. I. 304. II. 391. III. 136 laudatur. I. 405.

Amerinæ Diœcesis contractus *collaticus* nuncupatur.

Amerinus Episcopus Apostolicus Delegatus. IV. 13.

Amor initialis quid sit. II. 111. *Amor* populorum quid sit Episcopo ad munus suum utiliter gerendum. III. 9.

Ampuriensis, seu Civitatis Synodus. I. 63.

Ananias Saulo manus imposuit, non confirmationis gratiâ. II. 59.

S. Anastasia matrimonium contrahit cum Publico.

Anastasius IV. Papa. I. 87.

Anastasius Bibliothecarius citatur. II. 557.

Anastasius Imperator. 383.

Anathema, hoc est solemnior excommunicatio, i. e. ferret à simplici excommunicatione. II. 309. 430. Vid. *Anathema*.

Anatolius Magister militum. I. 212.

Ancharanus Petrus citatur. IV. 189.

- Andreas* antiqui Epiri Metropoli. IV. 59.
Andreas Minorita Episcopus Megarensis. II. 138.
Andreucci Andreas Hieronymus modestè refellitur. I. 291.
Angilbertus Abbas Centulensis. III. 343.
S. Angeli, et Bisaciarum Episcopus. I. 193.
De Angelis Card. Jacobus. II. 22. III. 143.
Angelopolitanus Archiepiscopus. III. 456.
Angelramnus Metensis Archiepiscopus. I. 95.
Anglia Reges à quo inungerentur. III. 313. *Angliæ* Regina quædam hoc solum nomine, quòd esset vidua, sibi fas esse judicavit ad Papam provocare in causa Feudali. II. 351. quæ communicatio cum hæreticis interdicta hujus Regni Catholicis. I. 427. *Angliæ* Episcopi. II. 504. eorum nonnullis concessa, et revocata privilegia circa Regis unctionem. III. 313. hujus Regni Cathedralis Ecclesiæ, in quibus, qui in Abbatem eligebatur, idem intelligebatur electus Episcopus. III. 317. *Angliæ* Constitutiones. II. 169. baptizati ab *Angliæ* hæreticis an sint rebaptizandi. 52. veterum *Angliæ* populorum solemnitates, et sacrificia. IV. 85.
Anglicana anni 1248. Synodus. II. 484.
Anglicanæ Ecclesiæ Vicarii Apostolici. 409.
Anglicani Cleri reformatio. I. 590.
Anglonensis Episcopus. II. 491.
Angolæ populi, si ad Fidem convertantur, cum quolibet Fidei matrimonium contrahere possunt. IV. 169.
Anianus, qui Theodosii Codicem tempore Alarici notis illustravit. II. 365.
Animæ. Qui curam *Animarum* gerit, an pestis tempore fugere, et alium substituere possit. IV. 115. et seqq. error proscriptus circa *Animas* in Cælum non recipiendas ante diem Judicii. I. 415.
Animalium interiora, et extremitates, an diebus Sabbathi comedi possint in Hispania, ubi nulla piscium penuria. III. 64, 71. et seq.
Annatus Petrus citatur. IV. 158.
Annus Sanctus, ejusque prima Indulgentia. 104.
Ansaldu Rotæ Decanus laudatur. 225.
S. Anselmus Episcopus Cantuariensis citatur. III. 421.
Ansideus Card. Marcus Antonius. 540.
S. Anterus Papa. I. 460.
Anthemii Imperatoris Lex. III. 13.
Antibarensis Episcopus. I. 241.
Antiochena Synodus. 66.
Antiocheni Patres citantur. III. 56.
Antiochenus Patriarcha. I. 96, 189. quarto quoque anno visitare Apostolorum Limina, suæque Ecclesiæ relationem facere tenebatur. III. 505. Pallio donatur. IV. 63. *Antiochenus* titularis Patriarcha Pallii honore non fruitur. 56. *Antiochenus* Patriarcha Maronitarum. I. 364.
Antiochi penitentia quare salutaris non fuit. II. 109.
Antiquam disciplinam, sive methodum non semper congruit servare inviolatam. I. 598, 404, 408. et seq.

Antisiodorensis. Vid. *Altisiodorensis*.

Antistitum quorundam testimonia de Synodi utilitate. 42. et seq. eorumdem monita, et allocutiones suis Synodis præmissæ. 401. et seq.

S. Antoninus Archiepisc. Florentinus. III. 197. citatur. 141.

S. Antonius Abbas, quàm scrupulosè consortia hæreticorum vitaret. I. 425.

Antonius Ephesinus Episcopus. 56.

Antonius Monachus Lirinensis. II. 210.

Aperitio oris quàm facilè concedatur cuique. 329.

Aphthonius Abbas. Quod genus vitæ ducerent ejus Monachi. 466.

Apochrisiarii quodnam munus obirent. 212.

Apocryphæ Indulgentiæ qualiter dignoscendæ, et secernendæ à veris. IV. 96. et 104. *Apocryphis* Indulgentiis Indulgentias veras substituere sanius remedium videtur. 96. et 98.

S. Apollinaris Episcopi Mart. Corpus. I. 285. in hujus Sancti per-vigilio servatum jejunium Ravennæ. III. 276. et seq.

Apostasia quid sit. III. 417. et 427. et quotuplex ejus species. 420. an *Apostasiæ* rei fierent Monachi *ad succurrendum* nuncupati, qui, si convaluissent, non manebant perpetuò Religioni addicti. 462. an matrimonium dissolvatur per *Apostasiam* à Religione Catholica. I. 440. filii oblati deserere non poterant monasterium sine *Apostasia* nota. 408. et seq.

Apostatæ à Fide, ob Ordine, aut à Religione. III. 417. et seqq.

Apostatæ à Fide, redeuntes ad pœnitentiam, utrum cogendi sint retractare explicite coram Infidelibus, apud quos negarunt Fidem. IV. 164. et seqq. quis *Apostatarum* pœnis subjaceat. III. 425.

Apostoli multa constituerunt ad Ecclesiæ utilitatem, non quidem à Christo immediatè tradita, sed tamen potestate ab eodem Christo accepta. II. 208. quàm districtè ad se pertinere existimaverint prædicationis Evangelicæ ministerium. 415. quo ritu Confirmationem ministraverint. IV. 150.

Apostolica Sedes. Vid. *Sedes Apostolica*.

Appellare ab inferiori ad superiorem omnibus concessum est. I. 265. *Appellare* secularem Principem neque inutile est, neque insuetum Ecclesiasticæ potestati. IV. 83. et 91.

Appellatio, quibus in casibus admittatur in suspensivo, et quando in devolutivo. III. 289. *Appellatio* suspensiva in causis Beneficialibus an, et quando admittatur, et an possit ab Episcopo improbari. 165. *Appellatio* ad Sedem Apostolicam. 258. *Appellationum* jus est necessariò connexum cum Romani Pontificis primatu jurisdictionis in universam Ecclesiam. I. 266. *Appellatio* à Vicario ad Episcopum non datur. 113. an detur à Vicario Foraneo ad Episcopum 179. et 184. à Constitutionibus Synodalibus an, et quomodo admitti possit. III. 289. et 290. à sententia Episcopi circa majorem idoneitatem eorum, qui ab Examinatoribus sunt approbati, qualiter admittenda. I. 301. an, et quomodo interponi possit contra Episcopum ab eo, qui in concursu fuit postpositus. III. 369. et seq. nulla competit Clerico, cui Ordines conferre Episcopus renuat. 230. Vid. *Ejecti*, *Recursus*.

Appendix Synodi. I. 315.

Applicatio Sacrificii pro illo, qui eleemosynam largitus est, an sit improbanda. 371. et seq. an ad plures se extendens, æquè simpliciter prosit, ac si ad unum tantum se extenderet. 380. an fieri possit pro eo, qui oblaturus est eleemosynam. 381. an propter *Applicationem* partis specialissimæ fructus Sacrificii novam eleemosynam possit percipere Sacerdos. 380.

Approbatio injustè denegata an habeatur pro præstita. 291.

Approbatio Episcopi ad confessiones excipiendas necessaria Regularibus. II. 408. *Approbatio* Decretorum Synodaliū. III. 246. in *Approbatione* Indulgentiarum quantà Episcopi cautelà uti debeant. IV. 100. et 104. Vid. *Capuccini, Confessio.*

Aqua ad reconciliandam Ecclesiam necessaria. 43. et 47. *Aqua* frigide experimentum. 87. facultas eundi ad balnea, et *Aquarum* mineralium haustum, an, et quomodo Monialibus concedenda. III. 62. et 496.

Aquarii quid essent. II. 386.

Aquaviva Claudius Generalis Soc. Jesu. I. 394.

Aquensis anni 1585. Synodus. I. 452. II. 176, 488. III. 120, 129, 151.

Aquilejense monasterium Monialium S. Sedi immediatè subiectum. 495.

Aquilejensis Ecclesia Metropolitana. I. 81.

Aquilejensis Patriarcha. III. 347.

Aquilejensis anni 1596. Synodus. II. 9.

Aquisgranensis Capitularia citantur. I. 68.

Aquisgranensis Abbatum Franciæ anni 817. Conventus. 390.

Aquisgranensis anni 789. Synodus. I. 389. III. 485. altera anni 816. *Ibid.* alia anni 836. II. 154. alia anni 862. 341.

Atraciana prima anni 441. Synodus. II. 67, 69, 185. altera anni 529. I. 51. III. 264.

Arca ad eleemosynas colligendas olim exposita in singulis Ecclesiis. I. 368. et seq.

Arcadius Imperator. II. 348.

Archidiaconatus an sit dignitas. I. 177.

Archidiaconi Chorepiscopi suffecti. 181. eorum antiquitas, et auctoritas in Italia. 182. et seq. eorum jura. 350. et seqq. consulendi ante Synodum. 398. in foro externo jurisdictionem exercebant, atque in sollicita animadvertebant. II. 485. Clericos, qui comam nutriebant, et barbam, etiam invitos tondebant. III. 113. ipsis Ordinandorum scrutinium committebatur. I. 523. an attestatio *Archidiaconi* de probitate Ordinandorum culpà vacet, etiamsi temerè proferatur. 325.

Archidiaconus major de *Rogationibus* nuncupatus. 118.

Archidiaconus Metensis Vicarius natus Episcopi. 116.

Archiepiscopale Bononiense citatur. II. 257.

Archiepiscopus præstet Synodo Provinciali. I. 34. attamen est illà inferior. III. 286. *Archiepiscopi* Vicarii Apostolici munere fungebantur. IV. 48. alii unum, alii nullum habent Suffraganeum. I. 92. qui nullum habent, an sint propriè *Archiepiscopi*. 93. cur olim qui-

busdam *Archiepiscopis*. Pallium concessum. IV. 48. *Archiepiscopi* partibus Pallii honore non fruuntur, *Archiepiscopi* nihilominus lari possunt. 56. *Archiepiscopi* ante receptionem Pallii ligatam jurisdictionem. I. 101. quando gestare possint Pallium. 234. jus præstandæ Crucis. 105. electi, sed nondum confirmati, nem Regis administrare nequeunt. III. 314. aliqui titulo Patris insigniti. I. 95. *Archiepiscopi* titulo non solent insigniri Suffraganei. IV. 35. *Archiepiscopi* titulum an sibi arrogare possint Episcopos consecutionem Pallii. 49. Vid. *Pallium*.

Archiepiscopus Nazarenus non est merè titularis, I. 111.

Archimandrita Messanensis cum Archiepiscopo concordia. I. 112. seq. ejus jurisdictione, et privilegia. *ibid.*

Archimandrita Rutheni. 216.

Archipresbyteri, et Decani rurales jurisdictionem contextu administrant. II. 485. quo ordine sedeant in Synodo. I. 227. vestibus uti debeant, cum intersunt Synodo. 236. ex *Archipresbyteris* assumpti Vicarii Foranei. 183.

Arcudius Petrus citatur. II. 76.

Arelatensis Archiepiscopus solus in Gallia Pallium habebat.

Arelatensis Episcopi Vicarii Apostolici. I. 127.

Arelatensis prima anni 314. Synodus. II. 51, 362, 446. III. 11. secunda anni 452. I. 246. II. 464. III. 58, 164.

Areragia. Vid. *Areragia*.

Aretini Episcopi prærogativa. I. 104.

De Aretio Card. Paulus Episcopus Placentinus. III. 137.

Argentiniensis Ecclesiæ Rituale. II. 154.

Arigoni Card. Pompejus. III. 266.

Ariminensis Ecclesia. I. 82.

Ariminensis anni 359. Synodus; ejus numerus quare contextu. III. 257. altera anni 1724. II. 258.

Arma, aliaque similia deferre ad Turcas, an liceat. IV. 112. seqq. *Armorum* usus qualiter Clericis, aut Monachis sit interdictus. II. 455.

Armenorum Patriarcha Pallio decoratus. IV. 58. *Armenorum* in administranda extrema unctione. II. 154. eorum instructio. IV. decreto firmata. 161. eorum error circa Communionem. 171. *Eugenius IV.*

Arnoldus Abbas Lubecensis citatur. I. 352.

Areragia, seu *Areragia*, h. e. debitum temporis lapsi. 36.

S. Arlemius Episcopus Arvernensis à S. Nepotiano visitatus.

Arvernensis prima anni 555. Synodus. III. 58. secunda anni 1125.

Ascensus ad Ordines. Vid. *Episcopus*.

Asculana anni 1718. Synodus. III. 115.

Asia. Vid. *Dispensatio*.

Asiatici Episcopi singulis decenniis ad sacrarum Liminum unctionem adiguntur. III. 296.

- scassinum* degradationis pœnâ puniendum est. II. 315.
seemant Josephus Simonius Apostolicæ Sedis Ablegatus. I. 216.
secessores Papæ sunt Cardinales. III. 250.
setiensis Episcopus. I. 361. II. 488.
seientia duorum Episcoporum, vel Sacerdotum, an sit neces-
 saria ad validitatem consecrationis Episcopalis. IV. 6. et seq.
seste Card. Marcellus Episcopus Anconitan. II. 462.
sestorga Card. Didacus Archiepiscopus Toletanus. III. 323.
seyti Ecclesiastici jus indefinitum cur deinde tam multipliciter
 retatum. IV. 110. et seq.
sephanus. Ejus pueriliter ludentis factum de Baptismo collato
 minatur. II. 30. ejus persecutiones. I. 214. citatur. *ibid.* et 425.
sephenium indoles, et character. III. 98.
sephenense Manuale. II. 164.
sephenenses Synodi ann. 1680. 1686. 1692. 1697. I. 407.
sephenensis Episcopatus ab Ecclesia Cameracensi avulsus, cui olim
 tus fuerat. III. 341.
sephenensis Episcopus. 152. *sephenensis* Episcopi tres Epistolæ de
 vocatione Casuum. I. 331. *sephenensis* Episcopus anno 1636. Syno-
 da auctoritate Apostolicæ Sedis celebrat. III. 143.
sestiationis formula de probitate Clericorum. I. 326.
sesto II. Episcopus Vercellensis citatur. 42.
sestio, seu Contritio imperfecta, quid, et quotuplex sit, et quanti
 oris. II. 108. et seq.
sestos Card. Innicus in spiritualibus et temporalibus Romæ Vica-
 ris. I. 87.
sestia Sacerdotum redarguitur, ac perstringitur. I. 372. et seqq.
 171. et 483. ad *sestiam* Monachorum compescendam plures ab
 ecclesia leges promulgatæ. III. 82. ab omni *sestia* specie quàm
 horreat Ecclesia. I. 383. à foro Ecclesiastico penitus arcenda. II.
 4. et seqq.
sestos Topographiæ magni Hungariæ Regni citatur. IV. 54.
sestos Vitæ S. Thomæ Cantuariensis citatur. I. 373.
sestos reservandi Casus existens in Romano Pontifice, et in
 vicopis. 329. et seqq.
sestos quid essent. II. 231. tempore oblationis adesse Sacrificio
 debebantur. *ibid.*
sestos citatur. I. 287.
sestomarenensis anni 1583. Synodus. 403.
sestos Episcopus. 291.
sestionensis Archiepiscopus. III. 497. IV. 241.
sestionensis Ecclesiæ Statuta. I. 185. et 194.
sestionensis anni 1326. Synodus. I. 354, 418. altera anni 1366.
 362. alia anni 1457. sub Alano Episcopo. 363. alia anni 1594. 258.
 5, 91. alia anni 1725. 267.
sestos. Universitatis Judices Conservatores. I. 279.
sestos. An jejunii tempore vesci liceat eorum carnibus. III. 74. et seq.
sestionensis anni 1548. Synodus. I. 339.

S. Augustini Eremitæ. Vid. *S. Benedictus*.

S. Augustinus Episcopus, et Doctor Ecclesiæ. II. 23
115. quàm serò Baptismum receperit. III. 215. nonde-
coram Episcopo concionatur. II. 416. per vim ordina-
Coëpiscopus, et Coadjutor Valerio datur cum jure suc-
et 405. Eraclium sibi successorem eligit. 402. citatur. I.
457. II. 35, 38, 105, 307, 352, 374, 445, III. 6, 18, 21, 264
et explicatur. 308.

S. Augustinus Episcopus, Anglorum Apostolus. III. 7
Augustinus Antonius citatur. II. 146. ejus Juris Cano-
et Notæ in Libros Pœnitentiales. III. 135.

Augustodunensis Ecclesiæ prærogativa. I. 102. et seq
Augustodunensis Episcopus. II. 485. Episcopi *Augusto-*
honore condecorati. I. 102.

Avienus Rufus Festus citatur. III. 113.

Avitus Episcopus Viennensis citatur. I. 246.

Aulus Gellius citatur. III. 100.

Aurelianensis prima anni 511. Synodus. I. 61, 158. I.
altera anni 535. I. 117. tertia anni 558, II. 307. quarta
III. 125. quinta anni 549. I. 409. II. 423.

Aurelius Confessor ordinatus Lector à S. Cypriano. I.

Auriensis Episcopus. IV. 54. an spectet ad Civitatem

Aurora. Ubi ejus punctum fermè nullum est, ibi Ec-
cliarum initia unde petenda sint. I. 466.

Austriæ Archidux per procuratorem ducit uxorem
rum filiam. IV. 207. an habeat jus nominandi Episcopo-
III. 511.

Autisiodorensis. Vid. *Altisiodorensis*.

Auxiliarius Episcopus. III. 253.

Auximana anni 1595. Synodus. 218. *Auximana* et
1734. 1735. 1736. Synodi. I. 407.

Auxitanus Archiepiscopus. 106.

Ayala refellitur à Raynaudo. II. 427.

Ayrmannus auctor heterodoxus citatur. III. 421.

B

BACCHANALIA unde dicta, eorumque abusus, si non-
tem aliqua ex parte corrigere curandum est. IV. 89.
Oratores. III. 16.

Bacchini Benedictus citatur. I. 81.

De Bacchia Fabianus Ord. Minorum facultatem obti-
Chrismate consignandi Fideles, sed ipsum etiam
ciendi. II. 65.

Badoarius Cord. Joannes Albertus Episcopus Brixien-

Bagottus S. J. Presbyter librum scripsit à Clero Ge-
batum. III. 152.

- anni 1300. Synodus. I. 486.
 ngariæ Rex. IV. 54.
 usuetudo ante Sanctorum Basilicas. III. 41.
 Comes Bizantii Imperator. I. 151.
 Bartolus componuntur. III. 287.
 strus laudatur. IV. 115.
 l. *Aqua*.
 mixtio infirmorum Oleo facta an detrahat validitati illius
 I. 154.
 is Episcopatus erectio, et prærogativæ confirmatio. IV.
 is Episcopus Pallii honore decoratur. I. 104. quare à
 talis illi honor concessus. IV. 52. *Bambergensis* Episcopi
 quoddam arctissimum, irritum pronuntiatur. 14.
 nasterii Ecclesiæ. 95.
 olemne in Paschate celebratum. I. 367.
 est ad salutem simpliciter necessarius. IV. 120. ad illum
 pestis tempore, an teneantur Parochi, et Episcopi.
 l. *Baptismus* admittebatur, nisi remissa sub conceptis
 sione Fidei. I. 320. ejus collatio, seu ablutio, quid re-
 sit Sacramentalis. II. 29. quænam pars corporis ablu-
 it seq. *Baptismus* collatus uno aquam fundente, altero
 unciante, an sit validus. 52. an satius sit, si ad ata-
 differatur. III. 213. cur olim ab aliquibus tamdiu dif-
 d. *Baptismus* infantium. IV. 133. collatus infanti non-
 56. et seq. conferendus sub conditione, et iterandus.
 et 49. et seq. ejus forma conditionata. 43. ne passim,
 libeatur. 46. et seqq. *Baptismus* quare iterari nequit.
 ab conditione sine causa, ullo modo iterari licet. 43.
 æ graves contra ita rebaptizantes. 44, 47, et 53. et
 qui sub dubiis reviviscentiæ signis ita baptizant infantes
 55. in *Baptismi* collatione nulla munera accipienda. I.
 ere reprehensibile est à *Baptismo* ritu Latino collato
 84. Vid. *Infans*.
 Josaphat Episcopus Fulginatensis. II. 120. III. 64, 109,
 Munus *Baptizandi* quare ab Episcopis possit aliis com-
 Hebræorum infantes an possint *Baptizari* etiam invitis
 419. *Baptizatis* à sacro fonte egressis mel et lac dari
 367.
 strire an Clericis liceat. III. 114.
 i. Vid. *Abbas*.
 io ritu adoptionem perficerent. II. 356.
 Card. Antonius senior Episcopus Senogalliensis. 27.
 Card. Antonius junior Archiepiscopus Remensis. III. 230.
 Card. Carolus Abbas Farfensis. I. 141, 313, 414. II. 27,
 agustinus citatur. I. 270.

- Barchinonenses* Constitutiones Synodales. III. 43.
Barchinonensis anni 599. Synodus. I. 49.
S. Barnabæ Ordinatio. II. 251.
Barnabitæ Clerici Regulares S. Pauli. I. 395.
Baronius Card. Cæsar citatur. I. 32, 97, 207. II. 354, 121. IV. 82.
Barses nullius urbis, sed honoris causâ Episcopus. III.
Bartolus, et Baldus conciliantur. 287.
Basileensis Synodus. I. 426, 471.
Basilica Vaticana. Vid. *Vaticana Basilica*.
A. Basilica Petri Carolus Episcopus Novariensis. III.
S. Basilus Magnus. 387. citatur. II. 307, 364, 445.
Basilus II. Imperator. I. 312.
Bassi Jo. Baptista Episcopus Anagninæ citatur. 134.
Bathoniensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti.
Beatæ, Beguinæ, Tertiariæ, et Bizochæ. I. 412.
Beda venerabilis citatur. 84.
Beguinæ. Vid. *Beatæ*, *Tertiariæ*.
De Beja Ludovicus. II. 480.
Belgiæ Episcopi. 277. *Belgiæ* consuetudo circa Iudice mittendæ sunt causæ Beneficiales, Decimarum, et provisiones quædam circa *Belgiæ* matrimonia in Synodis non omittendæ. I. 432. et seqq.
Belial idem est ac apostata. III. 420.
Bellarminus Card. Robertus. I. 478. citatur. II. 24, 2 IV. 64, 67. ejus Constitutio Synodalis in quo sensu deferretur.
Belletti Fulgentius. I. 479.
Bellicastrensis Episcopus. 341.
Bellovacensis in Gallia Capitulum. III. 349.
Bellum sacrum pro Terræ Sanctæ recuperatione. II. 4
lacrum, et præludium est venatio. III. 125.
Bellunensis Episcopus. 488.
De Belsunce. Vid. *Massiliensis Episcopus*.
Beltraminus Paravicinus Episcopus Bononiensis. I. 4
Benedictio Episcopalis, quo jure necessaria sit, ut
 rum fiat apta materia Sacramenti. II. 155. an Abb
 dictionem Episcopi possint conferre Tonsuram, aut M
 I. 140. *Benedictio* Sacerdotalis an unquam fuerit de
 menti matrimonii. II. 239, 240, 245. et seqq. an impe
 moniis Catholicorum cum hæreticis. I. 430.
S. Benedictus. Monachorum *S. Benedicti* privilegium
 monasteriis quorundam Episcopatum Cathedræ sitæ
 Regula *S. Benedicti* citatur. 435. *S. Benedicti*, Cister
 mitarum S. Augustini, et Carmelitarum Discalceatorum
 mites in apostatas redeunt. III. 422.
Benedictus II. Papa. II. 357.
B. Benedictus XI. Papa. I. 345. II. 408, 418.
Benedictus XII. (aliàs XI.) Papa. 139, III. 355.

XIII. Papa (antea Card. Vincentius Maria Ursinus.) l. 45, 69, 205, 235, 237 et 258, 282, 528, 586, 414. II. 26, 62, 175, 457. III. 21, 24, 27, 147, 258, 267, 302, 507, 520, 538, 419, 426, 437, 445. IV. 22, 40, 66, 107, 111, 267. ejus, Archiepiscopus, Concilia. l. 92. cur Synodum Provincialem sit. 84. laudatur. 465.

XIII. Antipapa. Vid. *de Luna*.

XIV. Papa. Cùm in minoribus esset ejus correctioni, et à Antistites suas Synodos subjecerunt. III. 270. eidem ea est cura examinandi, utrùm privilegium ungendi Remensi Patriarchæ concedi deberet. 515. et seq. suam ad concinnandam Instructionem pro Missionariis circumnem Catholicorum cum hæreticis. l. 427. fuit Advocatus. IV. 57. in Consistorio semipublico postulat Pallium à Alexandrino. *ibid.* fuit Consultor S. Officii ac supremæ Romanæ. l. 454. II. 250. III. 204.

arius Congregationis Concilii. l. 89, 123, 140, 147, 161, 279, 345, 379, 387, 395, 397, 422, 454. II. 6, 78, 577, III. 52, 79, 89, 111, 143, 147, 253, 266, 291, 297, 502, 562, 568, 574, 415, 416, 445, 454, 474, 475. IV. 6, 106, 195, 215, 259, 267. tunc, si difficilior occurreret examinis articulus diligentem semper exaravit dissertationem. admonet Præsulem quemdam de suscepto errore. II. 6. in Decretis in Officio Pœnitentiariæ. l. 454. interfuit anno anni 1725. tamquam Canonista, non tamquam Archiepiscopus. l. 84, 386. III. 502, 507. interfuit etiam Congregationibus ejusdem Concilii. l. 528. ejus prudentia, et Concilio adhibita, ne cujusquam jus læderetur. *ibid.*

Abbatissæ S. Barbaræ civitatis Mantuanæ plura scripsit. de Prælati inferioribus, eorumque jurisdictione accus. 155. in Causa *Melphitensi* rationes adducit, propter titia jure ac merito Ecclesiasticis interdicuntur. III. 111. suffragium in Causa *Ordinationis* ab Episcopo factæ in se, sed ab alio Sacerdote celebrata. II. 254. ejus *Disper* Archiepiscopi Calaritani postulatis. III. 179. in Causa *s.* Congregationis Concilii. l. 140. in Causa *Mantuanæ*. *medios* actus conjugum post sui præsentationem coram etico exercitos, ante celebrationem matrimonii coram olico, et testibus. 447. et seqq. in casu difficili de manusque conjugis Hebræi ad Fidem alius post aliam contest. seqq. de affinitatis impedimento matrimonium dirigit. circa Commendas Ordinis Hierosolymitani, an sint protica Beneficia. III. 204. et seq. circa Missarum stipendia. onica portione, seu Quarta Episcopali, in Causa *Arens*. Discursus circa matrimonia in infidelitate contracta istea ad Christianam Religionem convertuntur. IV. 169. bio *Matrimonii*. 186. circa Canonici Theologi officium. Adnotationes circa matrimonia conscientie. IV. 213. ejus

Folia exarata circa controversias inter Episcopos, et Prælatos Regulares excitatas, quoad electiones Abbatissarum his subjectarum. *7* 597. in Causa *Feneta* circa celebrationem Missarum Vespere Vigiliæ Nativitatis. I. 459. Opusculum ad Indulgentiam Portiunculæ spectans. IV. 98.

Fuit Secretarius peculiaris Congregationis à Clemente XI. deputatæ. I. 279. item sub Innocentio XIII. alterius similis Congregationis, in qua approbata fuit Synodus Fulginatensis. III. 64. alterius quoque circa quarundam Monialium querelas. 477. denique illius, quæ deputata fuit ad examen circa plura disciplinæ capita pro Regnis Hispaniarum. II. 599. consilium dat Congregationi Concilii circa examen scripto consignandum in concursu ad Parochiales. III. 571. aliud simile Congregationi Consistoriali respectu Suffraganei Episcopo Brixensi concedendi. IV. 37. aliud Innocentio XIII. de facultate Regularibus concedenda circa Missarum reductionem. 268. aliud denique Benedicto XIII. Benefactori suo circa dispensationem matrimonialem impeditenti affinitatis in primo gradu. II. 582. Instructionem conficit pro Episcopis super modo faciendæ Relationis statûs Ecclesiarum. III. 502. et 507.

Fit Episcopus Anconæ, S. R. E. Cardinalis, et Archiepiscopus Bononiæ. I. 586. et 455. quàm cautè tunc uteretur suo privilegio in Missarum oneribus reducendis. 386. ejus Institutiones tunc editæ. I. 264, 518, 579, 581, 585, 588, 591, 412, 457. II. 47, 48, 49, 51, 85, 157, 295, 355, 392, 402, 409, 414. III. 18, 31, 32, 51, 75, 104, 109, 119, 151, 150, 194, 209, 217, 259, 279, 293, 557, 560, 562, 565, 575, 576, 477. IV. 111, 129, 181, 200, 220, 221, 247, 255. ejus Opus de Canonizatione. II. 56, 91, 127, 352. III. 45, 216. IV. 87, 115, 142, 158. Tractatus de Sacrificio Missæ. I. 582, 455, 461, 471, 474, II. 92, 95, 229, III. 184. IV. 142. Tractatus de Festis. III. 559. IV. 84. et 198.

Ad summum Pontificatum evehitur. I. 456. maximà nunc afficitur omnium Ecclesiarum sollicitudine. III. 577. ejus Constitutiones. I. 88, 106, 155, 149, 151, 155, 279, 582, 424, 445, 485, 488. II. 10, 253, 289, 316, 400, 471. III. 191, 290, 501, 558, 541, 544, 550, 557, 560, 576, 615, 416, 418, 425, 426, 475, 478, 495. IV. 22, 89, 91, 155, 187, 217, 225, 247, 249, 254, 258, 259. ejus Litteræ Apostolicæ, et Encyclicæ. I. 275, 295, 298, 325, 548, 591, 400, 419. II. 26, 28, 258, 410, 439, 450. III. 18, 51, 91, 97, 195. IV. 74, 156, 165. nonnullæ aliæ ejusdem Litteræ. I. 500, 447. III. 184, 354. IV. 254. ejus Decreta, Decisiones, et Edicta. I. 155, 210, 452, 456. II. 175. III. 65, 109, 448. Scriptum circa immutationem Festorum, et causæ unde permotus ad eorundem reductionem devenit. IV. 108. Allocutio in Consisterio die 25. Sept. 1750. habita. 58. Congregationem instituit ad Relationes Ecclesiarum examinandas, reddendaque opportuna responsa deputatam, eique summa cum diligentia, et labore ipsemet assistit. III. 502. de Residentiæ lege servanda Episcopos edocet. 525. et 526. quid egerit in Congregatione de Propaganda Fide pro reductione regionis Malabaricæ. I. 129. Vicarium Apostolicum in Peguviæ regno constituit. 151. veras Indulgentias dubiis, et apocryphis Indulgentiis substituit. IV. 94. et 98. loca

oblationum subsidium charitativum assignat Patriarchæ m. l. 364. abusus quemdam in materia Clausuræ Monialium. 492. prohibet cuicumque Sacerdoti absolvere, etiam mortis, complicem in peccato contra sextum præceptum excepto casu necessitatis, qui casus explicatur quâ intelligi debeat. II. 119. vetat, unctionem ullam injungi à is, loco satisfactionis Sacramentalis. 181. concedit Card. nti Archimandritæ Messanens. privilegium celebrandi Synodum. 38. Amasiens. Archiepiscopi titulum Episcopatus Papiensis. III. 358. IV. 57. Pallium defert Patriarchæ Armenosilia. 58. aliisque nonnullis Patriarchis Orientalibus. 57. episcopalem Cathedram ab Insula Sancti Thomæ in Africa S. Antonii in Insula Principis. III. 319. Abbatiam Fuldenepiscopatum erigit. 316. Pallii usum, et Crucem sublimem si privilegium concedit Episcopis Eystetensi, Warmiensi si, et Herbipolensi. I. 107. IV. 51. facultatem concedit si Abbati consecrandi Ecclesiam. 46. Custodi S. Sepulchri nem administrandi. II. 62. et seq. et Chrismate ante anicto utendi. 66. Archiepiscopo Limano, et Episcopo Quicennium, ut deputare possint Confirmationis Ministros. aniarum, et Portugalliæ Regnis celebrandi tres Missas in morationis Defunctorum. I. 470. Calicis usum negat non Lutheranæ, quæ ad Fidem Catholicam accesserat. 475. gna Castellæ, Legionis, et Indiarum ab abstinentia carnis sthi. III. 75. facultatem quamdam Nuntio Apostolico Veneritur. I. 421. nonnulla privilegia Capitulo et Canonicis nensis concedit. III. 51. quibus clausulis Dignitates, et athedralis Patavinæ Protonotarios Apostolicos declaraveapprobat, variisque privilegiis ditat Confraternitatem e Succursu contra Infideles. 348. Synodum Bononiensem mendat. II. 258. Oscensis Episcopi Constitutionem Synolefinitione confirmat. I. 455. Herbipolensis Episcopi decreet, et confirmat. III. 48. Synodum Maronitarum in Monte tam confirmat. II. 78. III. 267. interdicat Sacerdotibus, ne baptizatos Chrismate consignent. II. 76. Cophtis mittit. 77. et 84. confirmat Decretum Clementis VIII. in lo-Græcorum. 156. et seq. restaurat Triclinium Leoniaseminarii Bononiensis regimen dedit Barnabitis. I. 595. pidum in Civitatem erigit. III. 521. ilitas, seu abjecta sui ipsius opinio. IV. 90. quantâ molum iudicium suspendat in rebus dubiis, ad aliorum seferens. III. 77. cum quanta reverentia ab aliorum opiat. I. 284. II. 196. personarum acceptionem præsertim in rum administratione abhorrendam ostendit. II. 88. nullo studio unquam abripitur. 21. in controversiis Theologicis arti addicit. 128. quantam habeat opinionem de Episcopoc, quâm benè sentiat de Religiosorum cœtibus. III. 420. n, ne sine causa ouera imponantur Regularibus. 274.

Theologos morales nonnullos blandè corrigit. I. 311. in quo sensu defendat Constitutionem Synodalem Cardinalis Bellarmini. III. 290. ejus modestia, urbanitas, moderatio, ac lenitas in refellendis, curandis, reprehendendis, seu potiùs excusandis Auctoribus, eorumque erroribus, sententiis, doctrinis, opinionibus sibi contrariis, aut in praxi etiam minùs tutis, ac falsis. I. 72, 74, et seq. 182, 194, 245. et seq. 291, 328, 391. 426. et seq. 461, 467. II. 20, 37, 45. et seqq. 39, 149, 181. et seqq. 277, 302. et seq. 366, 470. III. 68, 269, 308. IV. 139, 144, 151, 160, 182, 199. quàm moderatè aliorum improbet consilium. I. 493. imò quantà renitentia aliorum gesta, aut opiniones reprobet. 292. ejus modestia in reprehendendis aliorum factis. 478. æquitas in excusanda intentione, ubi factum excusare nequit. III. 191. non sine excusatione quorundam negligentiam perstringit. I. 270. et seq. hæreticorum obloquentium iniqua os obstruit. 320. et seq. Opus de SYNODO in utilitatem, et commodum omnium Episcoporum exaravit. II. 57. amicissimus fuit Ansaldi Rotæ Decani. IV. 225. Josephi Riggantii. II. 325. et Marcelli Severoli. 453. IV. 219.

Beneficia. Eorum nomen olim incognitum. I. 260. *Beneficii* fundatori permittitur in fundatione leges apponere etiam juri communi adversantes. III. 164. *Beneficia* curata Sedi Apostolicæ reservata, non nisi prævio concursu, conferenda. IV. 224. in *Beneficiorum* Ecclesiasticorum distributione facienda ab Episcopo quinam præferendi. III. 28. *Beneficia* vacantia ab eo tempore, quo Episcopus ab Ecclesiæ suæ vinculo fuit solutus, nondum expeditis litteris super provisione alterius Ecclesiæ, an possit idem Episcopus conferre. IV. 72, 73. et 76. *Beneficia* conferre, suppressere, unire, separare etc. an possit Vicarius Generalis. I. 113. et 178. assequi, aut extorquere mediante secularium patrocínio, et favore studentes Clerici quo rigore puniendi. III. 147. in *Beneficiis* Ecclesiasticis hæreditaria successio improbata. 390. et 392. in *Beneficiis* inferioribus an admitti possint coadjutorie cum futura successione. 406. et seqq. *Beneficia* Ecclesiastica Apostolicæ Sedi affecta, et quorum collatio est reservata Romano Pontifici, an possint uniri Seminario. II. 320. et seq. quæ *Beneficiorum* uniones, quando et qualiter faciendæ sint Seminario. 321. et seq. *Beneficiorum* fructus quid sint. I. 318. fructus primi anni an defuncti Beneficiati hæredibus obvenire possint. III. 222. *Beneficiorum* resignationes, seu renuntiationes, et permutationes qualiter faciendæ à Beneficiatis, aut admittendæ ab Episcopis, seu Ordinariis. IV. 218. et seqq. quænam resignationes omnino interdictæ. 250. titulus, quem *Beneficia* Ecclesiastica suppeditant, est verus titulus Ordinationis. III. 30. quanta esse debeat *Beneficii* taxa, ut ad ejus titulum ordinari quis possit. 240. qui obtinent *Beneficia* Ecclesiastica, an ad Ordines suscipiendos compelli possint. 184. et seq. quænam decimæ solvendæ à *Beneficiorum* prædiis alteri locatis. 221. *Beneficium* Ecclesiasticum possidentes an medicam artem exercere queant. 379. *Beneficiorum* quinam capaces sint, et quinam incapaces. IV. 228. et seqq. an sint incapaces descendentes ex Judæis. III. 164. à *Beneficiis* Ecclesiasticis excluduntur ejecti &

Religione. 441. non item dimissi à Soc. Jesu. 442. à *Beneficiis* an, quare, et quatenus repellantur illegitimi. IV. 227. et seqq. *Beneficiis* Ecclesiasticis an olim gaudere possent personæ divites. II. 12. *Beneficia* Ecclesiastica simplicia. III. 22. et 28. Residualia quænam sint. 22. qui plura ex his obtinet, in quonam residere teneatur. 332. quis instituendus de *Beneficio* juris patronatus, si Patronorum suffragia discissa fuerint. 225. quoad *Beneficia* etiam Protonotarii subduntur Episcopis. I. 203. et seq. Vid. *Capellania*, *Missæ*, *Resignationes*, *Suffraganeus*, *Vexatio*.

Beneficiales Causæ ad quem Judicem sint remittendæ. II. 344. usquequo se extendat Vicarii Generalis facultas in materia *Beneficiali*. I. 114. et seq. Vid. *Appellatio*.

Beneficarii omnes an teneantur Fidei professionem emittere. 318. et seq. quæ pœna inflicta in *Beneficiarios* non residentes, aut debito tempore professionem non emittentes. II. 18. *Beneficarii* utrum sint domini, an meri administratores fructuum suorum *Beneficiorum*. 12. et seq. quanta sit eorum obligatio erogandi in pauperes superflua reddituum Ecclesiasticorum. 15. et seq. an, et quomodo consanguineorum inopiæ possint ex illis redditibus subvenire. 14. quotidianas distributiones condonare nequeunt, neque restituere in favorem absentium. I. 261. quando Synodo interesse teneantur, etiamsi alibi domicilium habeant. 194. *Beneficarii* Ecclesiæ Cathedralis quatenus interesse debeant Synodo Diocesanæ. 187. *Beneficarii* simplices an Synodo interesse teneantur. 193. quo ordine sedeant in Synodo. 227. et seq. Cathedralicum solvendum ab omnibus *Beneficariis*. 357. et 359. *Beneficarii* Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ, quâ fruuntur exemptione. 201. *Beneficiarius* jubilatus, an possit ab Episcopo ad Ecclesiæ servitium revocari. III. 566.

Beneficiati quâ viâ canonicè coercendi, ne muneri desint suo. 277. Vid. *Clerici*.

Beneventana Ecclesia, ejusque Dignitates, et Canonici. I. 237.

Beneventana anni 1091. Synodus II. 215. III. 10. altera anni 1531. 490. alia anni 1378. *ibid.* alia anni 1656. 218. alia anni 1695. 267. alia anni 1698. *ibid.*

Beneventanus Archiepiscopus. I. 168. II. 517.

Bentivolus Card. Guido. I. 453.

Berengarii, post ejuratam hæresim, professio Fidei jurata. 321.

Berghamstedensis anni 697. Synodus. II. 484.

A *Bergis* Maximilianus Archiepisc. Cameracensis. I. 435.

Berlendi Franciscus. 370.

S. *Bernardus* Abbas. 409. III. 342. citatur. I. 265. II. 16. III. 250, 382.

Bernardus Lemovicensis Episcopus Bononiensis. II. 137.

Besotius Card. Joachim. III. 448.

Bethlehemiticus Episcopus in Gallia an possit Synodum cogere. I. 112.

Biblia Sacra. Vid. *Scriptura Sacra*.

Bisfaciatæ Missæ quid essent. 375.

Binghamus Josephus citatur. III. 247.



- Binius Severinus* citatur. II. 68.
Bisaciarum Episcopus. Vid. *S. Angeli*.
Bisuntianensis Diocesis in Calabria Collegium Græcum. I. 150.
Bissextum, unum ex iuribus Episcopalibus. 553.
De Byssa Card. Henricus Episc. Tullensis. II. 154. et 451.
Bisuntina Ecclesiæ Statuta Synodalia. 54.
Biterrensis Ecclesiæ Statuta Synodalia anno 1542. edita. 41. renovata anno 1568. I. 61, 195, 240.
Biterrensis anni 1255. Synodus. III. 119. altera anni 1568. I. 553.
Bituntinus Episcopus. 208.
Bituricensis Archiepiscopi titulo Patriarchæ insigniti. 95. et 96.
Bituricensis Ecclesiæ Capitulum, ejusque prærogativæ. III. 548.
Bituricensis anni 1536. Synodus. II. 412. III. 490. ejus Decretum reformatur. II. 412. altera anni 1528. I. 96. alia anni 1583. III. 129. alia anni 1584. I. 555.* et 480. II. 192. III. 114.
Bisochæ. Vid. *Bealæ*.
Blanchinus Franciscus citatur. I. 110.
Blancus Franciscus Archiepisc. Compostellanus. II. 88.
Blesensis Comitibus, et Constitutiones. 566.
Blesensis Vid. *Petrus Blesensis*.
Blondellus David frustrâ conatur *S. Hieronymum* in suas partes trahere. III. 247.
Bobiensis Monasterii Liber Pœnitentialis. 154.
Bohemiæ leges de servorum connubiis explicantur. II. 366. *Bohemiæ* Reges, à quo inuncti. III. 514. ex concessione facta *Bohemiæ* Regno laicis olim permissus liber usus Calicis I. 475.
Bona Card. Joannes citatur. I. 367. II. 205., 428. III. 159. IV. 107.
Bona Ecclesiastica à quo olim, et quomodo destrubuerentur. I. 255. et seq. cur dicantur *Res Ecclesiæ, Christi, et pauperum patrimonium*. II. 16, 18. et seq. an in Diocesi Mediolanensi, sine recurru ad Apostolicam Sedem, fieri possint alienationes *Bonorum* Ecclesiasticorum. 357.
S. Bonaventura citatur. 158.
Bonaventura Sebastianus Pompilius Episcopus Montis Falisci. I. 315, 399. II. 477.
Boncompagnus Card. Hieronymus Archiepiscopus Bononiensis I. 172. II. 258.
Boncompagnus Card. Jacobus Archiepiscopus Bononiensis. II. 120. III. 157.
Boncompagnus Card. Philippus. I. 217.
Bonhomius Jo. Franciscus Vercellensis Episcopus. I. 269. citatur. 44, 183, 226, 258. III. 155.
S. Bonifacius Episcopus Moguntinus, et Germanorum Apostolus. II. 45. III. 76, 107. citatur. II. 45. ejus Professio Fidei jurata. II. 45.
Bonifacius II. Papa. I. 51. III. 264.
Bonifacius IV. Papa. I. 84.
Bonifacius VIII. Papa. I. 60, 101, 261, 266, 276, 277, 411, 429, II. 18.

- 1, 313, 318, 385, 394, 407, 408, 418. III. 163, 184, 278, 1, 494, 497. IV. 104, 185, 228.
- s* IX. Papa. I. 90. II. 263. et seq.
- s* Episcopus Carthaginensis. II. 45.
- s* Presbyter, ejusque accusatores. I. 285.
- se* Seminarium. 395.
- sis* Archiepiscopatus consuetudo. 296.
- sis* Ecclesia Metropolitana. I. 82.
- sis* Diœcesis consuetudo, et privilegium, ut Clericus etiam iurè civilibus, et profanis laicum conveniat coram Iudice o. II. 353. ejusdem Diœcesis contractus, qui *pactum franc.* 478. et 480.
- sis* anni 1341. Synodus. I. 46. altera anni 1374. II. 137. alia I. 269. alia anni 1634. II. 256. corrigitur. 258. alia subonymo Boncompagno edita. I. 172. alia anni 1698. II. 120.
- s* ard. Carolus Indiarum Patriarcha. 333.
- s* alexander Archiepisc. Firmanus citatur. IV. 67.
- s* Episcopus. 192.
- s* acobus Benignus Episcopus Meldensis. II. 451.
- s* enricus citatur. I. 37, 99. explicatur. 61. modestè rejicitur.
- ni* occidebantur ab Anglis in sacrificium, ab iisdem postea conversis occidebantur in convivium. IV. 85.
- sis* Episcopus. III. 71. *Bracarense* Archiepiscopi jus un-Lusitaniz Regum habebant. 313. et seq.
- sis* Diœcesis collationes Parochialium irritæ, quare à S. one convalidatæ. I. 290.
- sis* anni 561. Synodus prima. II. 64. secunda anni 572. 52.
- seu* Magistratus secularis imploratum auxilium ab Eccle- . 41. et 63.
- sus* Joannes Episcopus Veronensis. II. 451.
- sus* Card. Franciscus Maria. III. 298. IV. 19. citatur. I. 50.
- populi*, si ad Fidem convertantur, cum quovis Fide- lium contrahere possunt. IV. 169. Religiosis Soc. Jesu in- concessa facultas Confirmationem administrandi. II. 62.
- s* Antoninus Generalis Ord. Prædicat. IV. 66.
- ostolicum*. Vid. *Episcopus*.
- riensis* Episcopus. I. 147.
- si* Episcopatus quomodo concessus Suffraganeus. IV. 37.
- sis* Episcopus. III. 355.
- is* Præpositus Ecclesiz Collegiatæ SS. Nazarii, et Celsi, Baculi usu gaudet. IV. 37.
- is* Diœcesis quàm ampla, et numerosa. *ibid.*
- ses* Canonici. Vid. *Colonienses*.
- il* Rex quâ penâ damnatus in Synodo Landavensi. I. 252.
- à* Cabassutio carpitur. II. 367.

- Brugensis* Synodus. I. 480.
Brundusina Synodus. II. 489.
Brunechildes Regina. I. 102.
Brunsvicensis, et *Luneburgensis* Dux. 128.
Budensis anni 1279. Synodus. 230.
Bulganensis Oppidi Regulares. 333.
Bulgari quid scripserint ad Nicolaum Papam. II. 244. *Bulgari* confirmati à Presbyteris Græcis cur fuerint declarati iuaniter confirmati. 72. et 75. *Bulgaris* cur jejunium Sabbathi noluerit indicare Nicolaus. III. 68.
Bulgaria pertinebat ad Patriarchatum Occidentalem. II. 75. Provincia *Bulgarie* utrum pertineret ad Romanam Ecclesiam, an ad Constantinopolitanam. 335. et seq.
Bulgarie Archiepiscopi. I. 106.
Bulla, quæ in die Cœnæ Domini singulis annis promulgatur. II. 295, 300, 302. IV. 149. et seqq. an quælibet *Bulla* Cœnæ monita sit hac clausulâ *Non obstantibus cujuslibet Concilii decretis*. II. 305.
Bulla Cruciatæ Hispaniarum Regnis concedi solita. III. 167. per *Bullam* Cruciatæ non intelligitur concessa facultas, ut quisquam possit solvi à censura, in quam propter hæresim incidit. II. 295.
Bulla, quæ vocatur *Mare magnum*. I. 345.
Bullarium Basilicæ Vaticanæ. 65.
Burcardus Episcopus Alberstadiensis. IV. 53.
Burchardus Episcopus Wormatiensis. I. 326. citatur. 253. III. 132.
Burchardus, Auctor Chronici Alberstadiensis, citatur. I. 103.
Burdigalensis Archiepiscopus. I. 106. II. 404. III. 152.
Burdigalensis anni 1585. Synodus. II. 189, 192, 412. III. 109, 130, 129, 261. ejus decretum reformatur. II. 412. altera anni 1624. I. 315. III. 261.
Burgensis Synodus. I. 61. et 111.
Burgi S. Domini Episcopus. IV. 272.
Burgundus Nicolaus. I. 453.
Buscoducensis Synodus. II. 27.

C

- CABASSUTIUS Joannes citatur. II. 272, 280. III. 86, 395.
Cabilonensis anni 815. Synodus. II. 154, 365.
Cadavera exenterare, et concidere, quale peccatum sit. II. 438. quantum tempus effluere debeat, antequam *Cadavera* sepultura mandentur. III. 215.
Caddi in Regno Servie. An coram eo renovari possint matrimonia à Catholicis ritè celebrata. I. 445.
Cadurcense Rituale. II. 168.
Cadurcensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. 169, 182.
S. Cæcilia matrimonium contrahit cum Valeriano adhuc infideli. 287.
Cælestinus. Vid. *Cælestinus*.

- Vid. *Cælestius*.
 in actuali Clericorum degradatione adhibendæ. 312.
ale Episcoporum citatur. I. 218, 225, 248.
arum Magistri Synodo necessarii, ut cuncta ritè per-
 sectio. III. 102. et 103.
us Arelatensis Episcopus. 132. et 264.
sis anni 1693. Synodus. II. 27, 257, 391.
 Episcopus Melitensis. I. 157.
 titius, Parochus Dublinensis. II. 406.
 Card. Bonifacius Archiepiscopus Tarentinus. III. 157.
 Card. Thomas de Vio citatur. II. 224. IV. 143, 159. à
 prosii Catharini defenditur. 144.
 Romano Presbytero Episcopus Titularis. I. 110.
ne Diœcesis Beneficia. III. 221.
mus Episcopus, seu Archiepiscopus. IV. 231. solus in
 illium habebat. 48.
 Episcopus Quinquecclesiensis. 53.
 Presbyteri. An iis concessa facultas à S. Gregorio Magno
 em administrandi. II. 60.
us Episcopus, seu Archiepiscopus. I. 203. III. 182. IV. 243.
 a, utpote juri communi contraria, rejecta. III. 179.
 ta pretiosis fibulis adornata Clericis interdicta. III. 52.
 Petrus. IV. 98.
 stenas, atque Altaria portatilia cum Oleis tamen ab Episcopo
 possunt Sede vacante consecrare Vicarii Generales ab
 ario Apostolico in Indiis Orientalibus constituti. 75.
 is Laycis, Clericis, et Sacerdotibus non sacrificantibus
 ermissus. I. 471. et seq.
 I. Papa. I. 160. II. 10, 341. IV. 103.
 II. Papa. II. 456.
 gustinus Episcopatum spontè oblatum recusat, et lau-
 b.
 hæretici. I. 480. refelluntur. 372. baptizati ab illis, an
 andi. II. 53. eorum in Transylvania formula in matri-
 randis. IV. 183.
 oannes. I. 288. II. 29, 32, 188. III. 245. ejus error circa
 itur. II. 443. et seq.
 gravis proprio Episcopo illata, an degradationis pœna
 314.
 or qualiter puniendus. I. 323.
ses Eremitæ. 413.
 quid, et quotuplex sit, et quid requiratur, ne sit
 I. 460. et seqq. *Cambium* activum à Clerico initum,
 itum, validum tamen est. 468. an per interpositam per-
 à Clerico *Cambium* activum exerceri. 469.
se Manuale. 164.
sis Episcopi querelæ. III. 341.

- Cameracensis* Archiepiscopus. 152.
Cameracensis anni 1565. Synodus. I. 433. explicatur. III. 84. altera anni 1586. I. 312. 480. II. 26, 83, 183, 199. III. 151. approbatur à S. Congregatione cum declaratione tamen, ut corrigatur quidquid per illam adversaretur Privilegiis Regularium. II. 390.
Camerinensis Episcopus. III. 489.
Campanus Jo. Antonius Episcopus Apratinus. II. 197.
Campegius Card. Laurentius Legatus Apostolicus. I. 359. II. 158.
Campidonensis Abbas. IV. 46.
Campioni Franciscus Maria. II. 117.
De Campo Alexander Episcopus Granganorensis. I. 130.
De Campo Thomas senior Archidiaconus Granganorensis. 129.
De Campo Thomas junior schismaticæ factionis Antesignanus. 150.
De Camus Card. Stephanus Episcopus Gratianopolitanus. II. 451.
Canariensis Episcopi impossibilitas cogendi Synodum qualiter compensanda. I. 47.
Cancellarius Episcopi solet esse Notarius Synodi. 249.
Canere in Choro an, et sub qua pœna teneantur Canonici. III. 49, 557. et seq. Vid. *Cantus*.
Canes. Peccatores designantur *Canum* nomine. II. 95. et 96.
Cangiamila Franciscus Emmanuel. III. 105.
Canon quid sit, et quibus Constitutionibus hoc nomen tribuendum. I. 51. et seqq. *Canones*, qui aliquid servandum statuunt, non omnes nullitatis vitium statim inducunt iis actibus, qui aliter gesti fuerint. IV. 9. Episcopus nunquam licet contra *Canones* quidquam decernere. III. 229. et 234. ad restituendam *Canonum* disciplinam missi Protonotarii in longinquas Provincias. I. 203.
Canones Apostolorum, seu qui dicuntur Apostolici. II. 44, 446. III. 92. citantur. I. 68, 366, 426. II. 15, 507, 463. III. 66, 117, 248. ab hodiernis Criticis rejiciuntur. II. 208.
Canones Ecclesiæ Africanæ. I. 367. III. 40.
Canones Pœnitentiales. 125. editi post Decretum Gratiani. 153. quidam *Canon* Pœnitentialis laxitatis nomine reprehensus explicatur. 158. et seq.
Canonica portio debita Episcopo Cathedralici naturam imitatur. I. 365. et seq.
Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum. III. 187. Vid. *Suffraganeus*.
Canonici Ecclesiæ Cathedralis, et Collegiatæ. I. 185. et seqq. *Canonici* Cathedralis sunt Consiliarii Episcopi. III. 249. et seq. et interrogati ab ipso tenentur sub gravi suum consilium ingenuè manifestare. 250. *Canonici* veteres tyrocinium subibant sub cura Præpositi, antequam suis Capitulis insererentur. 44. in quo differrent à Monachis. 45. cui vitæ communis instituto essent obstricti. 486. cur à Pontifice privilegia exemptionis petierint. 348. *Canonici* Cathedralium, seu Collegiatarum quando, et coram quo, et quomodo Fidei Professionem edere teneantur. I. 318. et 519. an præter præsentiam in Choro teneantur etiam canere. III. 49. et 557. quandonam liceat ipsis vicariis aliorum sacerdotum operâ in Choro uti. 558. *Canonico* inhabili effecto

an utile sit coadjutorem dare cum sp̄e futuræ successionis. 403. et 404. *Canonici* jubilati licet non teneantur residere, tamen vocati tenentur Synodo interesse. I. 188. et possunt revocari ad servitium Ecclesiæ. *ibid.* *Canonici* alicujus Cathedralis Ecclesiæ usu Pontificalium condecorati. 238. *Canonicorum* consilium an sit frustraneum, etsi illud non sequatur Episcopus. III. 250. *Canonici*, sive alii quilibet ex Præbendis, dum visitationem sacrorum Liminum de mandato sui Episcopi explent, distributiones perinde lucrantur, ac si Choro interessent. 295. *Canonici* sunt domini choralium distributionum. 486. suorum Canonicatum possessionem, aut fructus adepturi, an possint quidquam persolvere sine periculo simoniæ. 88. *Canonici* Ecclesiæ Cathedralis ab illicitis venationibus, et aucupis abstinere debent. 127. *Canonici* Cathedralium vocati an teneantur Synodo Provinciali interesse. I. 185. *Canonici* Ecclesiæ Collegiatæ an invitari, et adesse debeant Concilio Provinciali, aut Synodo Diocesanæ. 187. *Canonici* utrum vocentur ad Synodum tamquam meri consiliarii, an verò etiam ut Judices. III. 256. et 261. an possint excludi à Congregationibus Præsynodalibus. *ibidem.* an habeant jus subscribendi Synodo Diocesanæ. 255. et 256. unus ex *Canonicis* Missam solemniter die secundâ, et tertiâ Synodi celebrare solet. I. 507. supra *Canonicos* potissimum cadit scrutinium generale faciendum in Synodo. 326. *Canonici* Cathedralis quo ordine sedere debeant in Synodo. 224. an cedant locum Vicario Generali. 222. et seq. quibus vestibus uti debeant, cum intersunt Synodo *Canonici* Ecclesiæ Cathedralis. 236. et seq. et Collegiatæ. *ibid.* Vid. *Horæ Canonicae*, *Pacta*.

Canonici Cathedralis Patavinæ Protonotariis Apostolicis adscripti. 206.

Canonici Cathedralis Veronensis nonnullis privilegiis ornantur à BENEDICTO XIV. III. 51. eorum exemptio ab Episcopo. 348.

Canonici Novitii, seu Domicellares, aut Domicelli. III. 46. et seq.

Canonici Regulares non comprehenduntur sub Monachorum nomine, licet in aliquibus confundantur. II. 435. *Canonicorum* Regularium Collegium anno 1090. institutum. I. 555.

Canonici Regulares Lateranensis. 106. et 225.

Canonici Scholastici in Germania. III. 45.

Canonicus Pœnitentiarius, ejusque officium, ac facultates. I. 186. an jure suo habeat facultatem absolvendi à reservatis Episcopo. 346.

Canonicus Theologus qualis esse debeat, et quodnam ejus officium. III. 367.

Cantelmus Card. Jacobus Archiepiscopus Neapolitanus. I. 305, 317. II. 258, 391. III. 219.

Cantores, inter inferiores Clericos. I. 429. *Cantorum*, seu Psalmistarum ordo, vel potius officium. II. 209. et seqq.

Cantuariensis Archiepiscopatus Monachorum S. Benedicti. III. 317.

Cantuariensis Archiepiscopus jus habebat ungendi Reges Angliæ. 315.

Canus Ecclesiasticus quo pacto reformandus. III. 96. et seqq.

Canus Melchior citatur. II. 208. III. 256. ejusque sententia exami-

natur. II. 247, 249, 250. et 254. licet ejus opinio de ministro Sacramenti Matrimonii sit valde probabilis, et cuique fas sit eandem amplecti, tamen opposita est communior. 250. sufficientiam attritionis defendit. 112. et seq.

Capasulis Samuel Patriarcha Alexandrinus. IV. 59.

Capassi Gerardus. III. 205.

Capellæ, seu altaria Confraternitatum laicalium erectarum in Ecclesiis Regularium an subjaceant visitationi Episcopi. IV. 250.

Capellani. Vid. *Fratres*.

Capellani majores Regum variis titulis insigniti. III. 355. et seq.

Capellani Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ quâ exemptione gaudeant. I. 102.

Capellania ad nutum amovibilis non est Beneficium propriè tale, multò minus pensio. IV. 132, an *Capellaniæ* omnes solvere debeant Cathedraicum. I. 359.

Capillos fictos, calamistratos, ac retortos habere an Clericis liceat. III. 115. et seq.

Capitula ex variis Synodis à Sirmondo excerpta, et vulgata citantur. I. 287.

Capitula, seu Monasteria in suis Parochiis deputare solent Vicarios ad nutum amovibiles. III. 162.

Capitulare Ahytonis Episcopi. II. 365. Theodulphi Episcopi Aurelianensis. III. 154.

Capitulares an extraneum Procuratorem possint admittere. I. 244.

Capitularia anno 803. edita. I. 287. Aquisgranensia anni 789. 68. III. 44. Caroli Magni. I. 367. II. 548. Regum Franciæ. 238. Theodori Cantuariensis. 146.

Capitulationes. Vid. *Pacta*.

Capitulum. Ejus obligatio celebrandi Missam Conventualem quotidianam pro benefactoribus. IV. 247. ejus consensus irrationabiliter denegatus circa approbationem Examinatoris Synodalis, quomodo suppleri possit. I. 290. et seq. *Capitulum* Ecclesiæ Cathedralis præcedere debet *Capitulo* Collegiatæ. III. 162. quando *Capitulum* Ecclesiæ Metropolitanae supplere debeat defectum Ecclesiæ suffraganeæ vacantis. I. 119. quando transeat in *Capitulum* jurisdictioni ordinariæ Ecclesiæ vacantis. IV. 72. quanta sit hæc jurisdictionis. I. 118. 125. et 302. *Capitulum* tamen tenetur Vicarium constituere, per quem hæc jurisdictionis exerceatur. 119. an *Capitulum* sede vacante possit multas pecuniarias in suos usus convertere. II. 493. statuta edita à *Capitulo* sede vacante an durent in perpetuum. III. 280. *Capitulum* quomodo debeat consuli ante promulgationem Constitutionum Synodaliū. 254. *Capitula* Canonicalia ab Episcopi jurisdictione exempta, aut aliter privilegiata. 547. et seqq. verè exempta à jurisdictione Episcopi quænam sint, et in quibus casibus Episcopali jurisdictioni adhuc subjaceant. 550. et seqq. aut Synodalibus Constitutionibus obnoxia remaneant. 277. *Capitula* Cathedralium Apostolicæ Sedi immediate subjecta, cui Synodo Provinciali parere teneantur. III. 355. *Capitula*

in Germania jus habent eligendi Episcopum. IV. 11. Vid. *Canonici, Pacta, Vicarius Capitularis*.

Capitulum Lateranense, ejusque privilegia. I. 201.

Capitulum Sancti Petri de Urbe, ejusque prerogativa. 147. et 148.

Cappæ magnæ usus concessus Collegiæ Ecclesiæ recentiori nullo causat præminentiam. 226.

Cappella, Cappellani, Cappellanæ. Vid. *Capella etc.*

Cappontus Cardinalis Aloysius Archiepiscopus Ravennatensis. III. 276.

Capritanus Episcopus. 250.

Captivorum redemptio quibus olim eleemosynis procurari deberet. II. 481.

Capuccini. III. 437. excipientes in Pontificiis triremibus confessiones à quo approbari debeant. I. 89. eorum Constitutiones citantur. III. 414.

Caputaquensis Episcopus. I. 208.

Carafa Cardinalis Antonius Præfectus Congregationis Concilii citatur. III. 270.

Carafa Cardinalis Marius Archiepiscopus Neapolitanus. 77.

Carcer statutus, antequam ad incorrigibilium Religiosorum expulsiōem deveniri debeat. 435. et 436. *Carceres*, in quos criminosi Monachi detrudebantur. 421.

Cardinales. Eorum munus proprium quale sit. IV. 67. et seq. sunt consilarii Papæ. I. 221. et à Pontifice interrogati tenentur sub gravi consilium suum ingenuè manifestare. III. 250. eorum insignis prerogativa. I. 101. sedent in Synodis supra Episcopos. 220. eorum interventus an Synodos de Provincialibus Generales efficiat. 85. eos hostiliter insectantes, aut percutientes, cujus criminis rei sint. II. 318. eorum familiaritas reddit Beneficia Apostolicæ Sedi omnino affecta. 325. eorum Congregationes à Sixto V. institutæ. I. 91. in *Cardinali* an improbandum sit venationis studium. III. 125. *Cardinalis* nocte Nativitatis celebraturus an quotannis per Breve Pontificium dispensetur à jejunio. I. 465. facultas absolvendi ab hæresi multis limitationibus circumscripta etiam *Cardinali* summo Pœnitentiario. II. 298. *Cardinalis* sacri Collegii Decanus plerumque est Ostiensis, ac Veliternensis Episcopus. IV. 31. *Cardinalis* Vicarius. Vid. *Vicarius*. *Cardinalis* Episcopus habens indultum an possit unire Seminario, ante vacationem, ea Beneficia, quæ si eodem *Cardinali* vivente vacarent, ad suam collationem pertinerent. II. 324. *Cardinales* Episcopi suburbicarii. I. 91. II. 10. *Cardinales* Episcopi ad Episcopatum suburbicarium ascendentes, an priore Ecclesiæ se abdicare teneantur. III. 299. aut in quo sensu à prioris Ecclesiæ vinculo absolvantur in administrationem eam retinentes. 325. et seq. et tunc in quarum utra residere debeant. 324. *Cardinales* Episcopi suburbicarii à perpetuæ residentię onere eximuntur. IV. 31. et quare. III. 298. quomodo se gerere debeant relatè ad Ordinationes suorum subditorum. I. 88. an teneantur ad visitationem sacrorum Liminum, et relationem statim propriæ Ecclesiæ. III. 300. an habere soleant Episcopum suffraga-

neum. IV. 52. an eodem privilegio gaudeant *Cardinales* Episcopatum, sed non ex suburbicariis, obtinentes. 28, 29. et 52. Vid. *Pontifex*.

Cardinalis Atrebatensis Joannes Lofredus. III. 125.

Cardinalis Papiensis Jacobus Piccolominens. II. 197. IV. 18. accusatus, suum excusat venandi studium. III. 125.

Cardinalis S. Clementis. Vid. *Albanus*.

Cardinalis S. Hadriani. Vid. *Othobonus*.

Cardinalis S. Severinæ Julius Antonius Sanctorius. II. 473. et 475. Vid. *Sanctorius*.

Carmelitæ Discalceati. Vid. *S. Benedictus*.

Carnis esus ei, qui extremam Uctionem receperat, olim pulsatur interdictus. 187.

Carnotensis anni 1526. Synodus. I. 358, 486. II. 200. *S. Carolus* Borromæus Archiepiscopus Mediolanensis. I. 45, 182, 220, 228, 235, 262, 265, 282, 288, 304, 305, 315, 328, 344, 346, 355, 405. II. 83, 96, 123, 172, 174, 185, 195, 418, 484. III. 57, 55, 61, 65, 89, 61, 105, 108, 119, 127, 129, 154, 158, 215, 217, 266, 325, 408, 481. citatur. I. 44, 67, 116, 262, 265, 382, 405. II. 121, 181, 185, 191, 257. IV. 156. ejus prudentia laudatur. I. 481. ejus auctoritas quanta sit. III. 144. ejus Concilia. I. 95. admonitiones ad Clerum mirificè utiles. 508. monita ad Beneficiarios. II. 21. Constitutiones pro reformatione Ecclesiæ Mediolanensis. III. 6. et seq. singula Trideutini verba diligentissimè perscrutatus est. 159. neque certè fuit plus æquo indulgens, neque Ecclesiasticæ disciplinæ minùs studiosus. 148. ejus legibus inherentes Episcopos immodicè severitatis arguere temerarius est. 145. justa de causa aliquando à veteri Ambrosianæ Ecclesiæ disciplina deflexit. IV. 153. velut novator palam traducitur. III. 15. et seq. dum se defendit, suis accusatoribus totam accusandi libertatem relinquit. *ibid.* quanta cum reverentia ad Apostolicam Sedem pro amittendis juribus recursum fecerit. II. 357. et quanta cum prudentia ejusdem nutibus paruerit. III. 255. ejus zelus insignis, et charitas erga suum gregem mortalitatis tempore IV. 115. et seq. quid circa ornatum mulierum statuerit. III. 145. ejus elogium. 84.

Carolus Magnus Imperator. I. 215. II. 548. ejus Capitularia. I. 567.

Carolus V. Imperator. IV. 12. dispensatur à jejuniis naturali assumptionem Eucharistiæ. I. 468.

Carolus I. Britanniae Rex. 451.

Carolus Calvus Francorum Rex. II. 259.

Carolus III. Galliae Rex. 482.

Carolus VII. Galliae Rex. 544.

Carolus IX. Galliae Rex. 540.

Carolus Martellus Francorum Princeps. 557.

Carolus à S. Paulo citatur. I. 82.

Carpineus Cardinalis Gaspar Urbis Vicarius. 90. III. 154.

Carpentoracensis Episcopus singulis tantùm quadrienniis Apostolorum Limina tenetur visitare. III. 296.

Carpzovius Benedictus citatur. II. 379.

Carthaginensis Ecclesiae Synodales Constitutiones à Leone X. rejectae et damnatae. 263.

Carthaginensis Episcopus. I. 293. ejus Cathedra Primatialis. III. 400.

Carthaginensis anni 348. prima Synodus. II. 449. secunda anni 390. 64. et 310. tertia anni 397. I. 54. 65. 523. 367. II. 44. 64. 209. 310. 362. 464. III. 13. 59. quarta anni 598. I. 65. 426. II. 128. 207. 208. 221. 224. 238. 438. 466. III. 53. 58. 248. quinta. alijs sexta anni 401. I. 65. II. 45. 211. 550. alia anni 416. III. 262. alia anni 418. I. 51. sexta anni 419. 65. alia anni 525. II. 45.

Carthusiani. Effrenis casuum reservatio facta ab Abbatibus *Carthusianis*. I. 338. Vid. *Transitus*.

Casalensis Civitatis Praefecti Montis Pietatis. II. 455.

Casinenses, seu *Cassinenses* Monachi. I. 225. an gaudeant privilegio non accedendi ad Synodum. 167.

Casinensis Episcopatus erectio, et deinde suppressio. III. 318.

Casinensis Abbas, ejusque praerogativa. I. 148. donatur facultate Confirmationem conferendi. II. 62. et privilegio celebrandi Synodum. I. 139.

Cassanensis Dioecesis Parochi, et Beneficarii Graeco ritui addicti. 358.

Cassationes pensionum, quae Episcopis suffraganeis destinantur, omnino interdictae. IV. 50.

Cassianus Joannes citatur. III. 7.

Castellae Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. 71. et seqq.

Castellanus Albertus citatur. II. 124. 126. et 149. laudatur. 127.

Castitas in conjugali statu servanda an possit apponi tamquam conditio in nuptiarum contractu. IV. 195. et seqq. *Castitatis* votum, sacris Ordinibus adnexum, solemne haberi debet. III. 472. an illud eliciant Oblati. I. 410. servandum ab ejectis à Religione. III. 440. et 447. *Castitatis* votum simplex an non solum illicitum, sed aliquando etiam irritum reddat matrimonium. 452. *Castitatis* virtus in Clericis quàm necessaria. 34. et 246.

Castrare. Vid. *Eviratio*.

Castrensis Episcopus. IV. 224.

De Castro Card. Rodericus Archiepisc. Hispalensis. I. 178.

Casula, seu vestis talaris Clericorum propria, unde sic appellatur. III. 104.

Casum infrequentem jura non respiciunt. 242.

Casus conscientiae. Vid. *Congregatio*.

Casus Apostolicae Sedi reservati. I. 334. in *Casibus* quibuscumque occultis, etiam Sedi Apostolicae reservatis, an, et quomodo absolvere possit Episcopus. II. 294. et seq. *Casus* reservandus etiam Confessariis Synodalibus. I. 250. et seq. *Casus* non sunt tam faciliè reservandi ab Ordinariis. 340. notas *Casuum* Episcopo reservatorum tenentur Regulares affigere Confessionalibus. 344. an mortuo Episcopo duret *Casuum* reservatio. III. 280. Vid. *Reservatio*.

Catalanus Josephus citatur. I. 232. 306. III. 315.

Catalaunensis Ecclesiae Liber Sacramentorum. II. 160.

Catalaunensis Synodus. I. 240.

Catechismus Romanus citatur. II. 46, 85, 192, 195. III. 156, et 214. explicatur, et concordatur cum Pontificali Romano. II. 81. et 85.

Catechista an specialem gradum constituerent in Ecclesia. 211.

Catechumeni oblationi Sacrificii adesse prohibebantur. 232. eorum pius locus Venetiis. I. 421.

Catechumenia quid essent. 66.

Catharensis Episcopus. 241.

Catharinus Ambrosius citatur, et reprehenditur. IV. 144. ejus sententia de intentione Ministri examinatur. II. 31. et seq.

Cathedralis Ecclesiæ Canonici, et Beneficarii. I. 185. et seqq. Canonici, et Dignitates quando, et coram quo, et quomodo edere Professionem Fidei teneantur. 317. et seq. an in *Cathedrali* Ecclesia tantum celebranda sit Synodus. 67. et, si duæ sint Cathedralæ, in quarum utra celebranda sit. 62. et 63.

Cathedraticum Episcopo solvendum. 251, 351. et 359. et seqq. à quibus solvendum. 358. et seqq. quotuplex solvendum 362. et seq. an ab eo solvendo acquiri possit exemptio. 360. ejus quantitas. 352. et seqq. et 356. methodus servanda in eo exigendo. 363. an quandoque in hoc peccarint Episcopi. I. 354. *Cathedraticum*, et subsidium charitativum quatenus teneantur solvere Subcollectores spoliurum. 210. *Cathedratici* naturam imitatur Canonica portio, seu Quarta Episcopalis. 364.

Catholicus, obtentâ dispensatione, contrahens matrimonium cum hæretica, an peccet, personæ indignæ Sacramentum ministrando. II. 284. et seq. *Catholicorum* matrimonia in Fœderatis Belgii Provinciis inita non coram Parocho *Catholico*, et duobus testibus, an sint valida, et an dispensationi locus sit in hoc casu. I. 442. et seq. *Catholicus* matrimonio juncti coram Parocho, et testibus *Catholicis*, an possint coram Ministro hæretico rursus conjungi ad evitanda gravia damna. 445. et seq. et an, postquam se hæretico Ministro præsentaverint, possint intermedios quosdam actus matrimoniales exercere, ante celebrationem matrimonii coram Parocho *Catholico*, et duobus testibus. 445. et seq. *Catholicus* Procurator personam gerens Principis hæretici, quemodo se gerat in externis cæremoniis matrimonii. 431. an liceat *Catholicis* communicare cum hæreticis in rebus sacris. 425. et seq. ubi *Catholicus* præstò est, non sunt admittendi hæretici ad baptizandum. II. 52.

Cavalchinus Card. Carolus Albertus Guidobonus. I. 435. III. 448.

Cavensis Abbatis prærogativa. I. 148.

Causa requisita ad concessionem, ut simplex Sacerdos sit minister Confirmationis, an ex necessitate simpliciter tali desumenda sit. IV. 42. *Causæ* legitimæ impediētes accessum ad Synodum excusant à culpa, et pœna. I. 241. sunt tamen Episcopo significandæ. 245. *Causæ* propter quas Synodi congregantur. 401. et seqq.

Causæ Beneficiales. Vid. *Appellatio*, *Revocatio*.

Causæ Ecclesiasticæ, ratione sul tales, an in solo foro Ecclesiastico sint pertractandæ. II. 339. et seqq. quid de *Causis* eidem foro addictis ratione personarum, quas tangunt? 345. *Causæ* improprie spiritua-

les, sed cum re spiritali connexæ, ad quem Judicem sint deferendæ. 342. et seqq. *Causa* Feudalis Viduarum an ad Tribunal Ecclesiasticum deferenda. 349. et seqq. *Causæ* non solum civiles, sed etiam criminales ad Episcopales Synodos deferbantur. I. 252. *Causæ* criminales, et aliquando civiles etiam, et mixtæ, ad locorum Ordinarios pertinent, non ad Conservatores. 278. et seqq.

Cautela, et parsimonia adhibenda in ferendis Censuris. III. 110. *Cautela* adhibenda ab Episcopis, ne in suas Constitutiones quidquam obrepere sinant, quod Apostolicæ Sedis aut auctoritati injuriam irroget, aut jura imminuat. II. à pag. 260. usque ad pag. 323. *Cautelæ*, et remedia adhibenda ab Episcopis, et Parochis ad arcendum periculum imbibendæ pestis, dum Sacramenta administrant. IV. 124. et seq.

Celidonius in Gallia Episcopus. II. 332.

Censura quid sit, et quam sobriè, ac circumspectè infligenda, non illa solum, quæ est latæ sententiæ, sed comminatoria, et ferendæ sententiæ. II. 352, 422. et seqq. 441. III. 109. et seq. et 291. *Censura* latæ sententiæ an à transgressoribus incurrat ante sententiam Judicialis. II. 426 eas decernere non fuit primis Ecclesiæ Pastoribus inuitatum. 427. et seqq. nunc eorum numerus pene infinitus esset moderandus. 432. cur *Censuræ* minùs timeantur, quàm pænæ pecuniariæ. 436. absolutio ab hæresi est reservata Pontifici solum ratione *Censuræ*. 293. non irretitur *Censuris*, qui est reus merè internus, aut qui est hæreticus merè externus. *ibid.* facultas absolvendi à *Censuris* concessa per Bullam Cruciatæ an prosit in utroque foro. III. 167. si *Censura* non sit reservata, ejus relaxatio fieri potest ab inferiore. II. 268. in quibus circumstantiis *Censuras* imponere, et reservare nequeant Prælati Regulares. I. 342. Regulares tenentur promulgare *Censuras* jussu Episcopi denuntiandas. II. 400. Episcopus potest *Censuris* coercere Regulares Inobedientes suis præceptis. 420. *Censuræ* pænâ non est interdicens usus Tabaci ante Communionem. III. 146. Vid. *Episcopus*.

Census sive realis, sive personalis, natura, conditiones, et differentię examinantur. II. 456. et seqq.

Centulensis Abbatii, et monasterii jurisdictio ordinaria, et exemptio ab omni jurisdictione Ordinarii. III. 343.

Cerintus hæreticus. I. 425.

Cerrus Carolus. III. 340.

Cetura Abrahamæ concubina, et uxor. II. 371.

Chalcedonensis Episcopus, ejusque prærogativa. I. 94.

Chalcedonensis Synodus. I. 65, 94, 96, 211, 312, 316, 349, 429, II. 212, 283, 288, 464. III. 19, 21, 23, 27, 83, 212, 380.

Chapeville Joannes. IV. 128.

Charitatis sibi debita lex obligat quemlibet ad audiendum verbum Dei. III. 160.

Chartis ludere Clericis interdictum. 119.

Chemnitius Vid. *Kemnitius*.

Chiemensis Episcopus à quo eligatur, et consecratur. 310. et 311.

Childebertus Rex Galliarum. IV. 117.

Chiloe, Provincia in America. 41.

Chirulus Amedeus modeste refellitur. I. 194.

Chirurgiæ exercendæ facultas, quanta cum cautela Ecclesiasticæ concedatur. III. 385. Vid. *Medicus*, *Sacerdos*.

Chium Insulam Christiani incolentes. IV. 163.

Chokier Erasmus citatur. I. 401.

Choreæ, aliæque corporis jactationes in solemnitatibus ad valvas præsertim Ecclesiarum omninò eliminandæ. III. 40. *Choreæ* Ecclesiasticis interdictæ. 128.

Chorepiscopi, quinam fuerint, eorumque auctoritas. I. 180. iis extinctis successerunt Vicarii foranei, Archipresbyteri, Archidiaconi, Decani rurales. 181.

Choreutæ hæretici Sabbatho jejunabant. III. 66.

Chori servitium quale à Canonicis præstari debeat. 357. et seqq.

Chrisma sacrum quid sit, et qualis materia Sacramenti Confirmationis. IV. 128. et 150. an semper importet admixtionem balsami. II. 153. confici nequit à Vicario Generali, licet Episcopus sit. I. 115. an consecrari possit à simplici Presbytero. II. 64. et seqq. usus *Chrismatis* ante annum benedicti an permittatur. *ibid.* sub *Chrismati* nomine designatur etiam Oleum infirmorum. 153.

Christi Domini præcepta non possunt esse obnoxia mutationibus. 208. *Christi* Domini verba: *Mutuum data, nihil inde sperantes*: in suo vero sensu explicata. 446.

Christiani omnes cur dicti Sacerdotes. I. 365. primi *Christiani* vitam communem servabant. III. 479. *Christianorum* spiritualis quedam adoptionis species, et ritus. II. 356. an liceat *Christianis* alienam sectam fingere. IV. 156. et seq. *Christianorum* cum Judæis familiaritas quàm religiosè vitanda. I. 417. an peccent *Christiani* Turcarum imperio subjecti, si ipsis imperantibus arma suppeditent, aut in tririmis remum agant, cum Turcicæ in *Christianorum* naves impelluntur. IV. 153. et seq. quid, si Mahometanum aliquod nomen sibi imponant ad evitandum tributum, aut persecutiones Turcarum? 154. et seqq.

Chrodegangus Episcopus Metensis citatur. I. 370.

Cincinnati Clericis interdicti. III. 114.

Cinerum quatuor dies cur, et quando quadragesimali jejuniæ additi. 8, 65.

Cingulana anni 1736. Synodus. II. 391, 395. et 460.

Cingurianus Frater laicus, Oleo sancto iungitur, mox decedens. 175.

Circada, seu Circata, quæ debetur in Synodi. I. 551. quid esset. 255.

Circenses ludii festis diebus interdicti. IV. 88.

Circuitores Diœcesis. I. 255.

Circumspectio à Tridentino adhibita, ne in suis concinnandis decretis ullam Catholicorum opinionem vulnerarent. II. 152.

Circumstantiæ sive aggravantes, sive mutantes speciem, an sint aperiendæ in confessione. I. 484. mutatio *Circumstantiarum* mutationem inducit in discipline Ecclesiasticæ observantiam. III. 23. et 26.

- Innocentius citatur. IV. 86.
s. Vid. Ximenes.
 an gaudeant privilegio nullatenus accedendi ad Synodum apud eos extrema Unctio præmittitur Viatico. II. 196. Conversi. III. 448. Vid. *S. Benedictus.*
is Ordinis exordium. 449.
 ilium quid sit. I. 37.
 n hoc nomine appellari possit Oppidum, in quo non pus, et vice versa an Oppidum, in quo Episcopalis tur, ad *Civitatis* gradum assurgat. III. 320. et seqq.
s. Vid. Ampuriensis.
 a Matrimonia. Vid. *Matrimonium.*
 t necessaria in legibus condendis. I. 407.
 ana audi 1095 Synodus. III. 341. IV. 228. ejus canonis IX. vindicatur. III. 10. altera Synodus anni 1538, 151.
ensis Ecclesie anni 1268. Statuta, et Constitutiones. I.

 oteas quibus concessa. II. 141, 145, 149.
 quæ adjungitur reductioni Missarum factæ per Episcopum. et seqq.
 ex à quo primùm introducta. III. 490. et 491. non solum in ingressum prohibet, sed etiam egressum, exceptis casibus. 490. *Clausuræ* custodia Monialium quarumcumque omnino committitur. II. 394. quid de monasterio Molaribus subjectarum? III. 487. Lex *Clausuræ* servanda in Monialibus transitu ad aliud monasterium. 494.
 eferens Religiosus sine licentia, ut ad aliam Religionem apostasie pœnis obnoxius fiat. 426. et seqq.
 I. Papa. I. 202. fuit ante Pontificatum Episcopus Tituli. Papa. IV. 53.
 I. Papa. II. 308, 355. III. 83. IV. 103.
 I. Papa. I. 239. II. 20.
 Papa. I. 106, 184, 215, 343, 411. II. 268, 403, 408, 418, 396.
 I. Papa. II. 71. III. 315. IV. 104.
 I. Papa. I. 464. II. 264. III. 312. IV. 235, 246.
 I. Antipapa. II. 265.
 III. Papa. I. 87, 111, 142, 250, 278, 288, 306, 325, 344, II. 76, 81, 153, 222, 233, 299, 314, 324. et seqq. 331, 400, 475. III. 152, 153, 165, 221, 268, 297, 325, 419, 479. IV. 89, 105, 128, 207, 219. quàm sollicitus fuerit de optimo in regimine, ac disciplina. I. 149. et seqq. ejus Instructio, pro iisdem. II. 156. IV. 187. ejus Decretum circa reservationem faciendas à Prælati Regularibus. I. 342. ejus Decretatione, et absolutione per litteras, seu internuncium I. 131. et 150. alia ejusdem Constitutio explicatur. III

Clemens IX. Papa. II. 396, 441. IV. 95.

Clemens X. Papa. I. 345. et seq. 386. II. 398, 408. III. 135, 267, 279, 381. IV. 56, 267. confirmat Constitutiones Concilii Sinensis. I. 132.

Clemens XI. Papa. I. 90, 237, 385, 386, 419. II. 26, 62, 117, 254, 268, 286. III. 52, 144, 204, 206, 209, 277, 512, 515, 540, 573, 596, 412. IV. 17, 57, 58, 63, 67, 117, 179, 248, 267. cur post suam in Pontificem electionem, non ab Ostiensi, sed à Portuensi Episcopo consecrationem accepit. III. 309. in celebri Constitutione *Unigenitus* cur aliquas propositiones inter ceteras proscripserit. I. 479. ejus Litteræ 26. Nov. 1718. datæ IV. 10.

Clemens XII. Papa. I. 104, 150, 363, 386, 456. II. 437. III. 299, 500, 526, 533, 381, 437. IV. 179. suis decretis moderatur facilitatem concedendi eligibilitatem ad plures Episcopatus. III. 329. et seqq.

Clemens Alexandrinus citatur. 112.

Clerici vocabantur quotquot litteris operam dabant. I. 389. *Clericorum* adolescentium educatio olim non omisa. *ibid.* an *Clerici* seculares educarentur intra septa monasterii. *ibid.* ex diversis *Clericorum* officiis non rectè infertur Ecclesiasticorum Ordinum diversitas. II. 211. et seq. *Clerici* minores an possint ad Ordines majores suscipiendos compelli ab Episcopo. III. 182. *Clerici* quâ viâ canonicè coarctandi, ut muneri suo debitè satisfaciant. 192. *Clericus* jure suo potest ad secularem statum redire, quandocunque libuerit, et vicissim potest ad Ecclesiasticum inde reverti. 176. *Clerici* resumentes habitum Clericalem an ad pristina restituantur Clericalis Ordinis privilegia. 174. in quo sensu *Clerici* nihil possint testamento relinquere filiis illegitimis, eorumque descendentibus, consanguineis, et affinibus. IV. 240. quæ ornamenta, et vestes *Clericis* interdiciantur. III. 52. et seqq. *Clerici* quinque prioribus seculis in vestitu nihil discernebantur à laicis. 106. deinde veste longâ, demùm veste longâ, et nigrâ uti coacti sunt. III. 104. et seqq. semper attonso capite incedere tenebantur. 113. comam nutrientes quale peccatum committant. II. 458. omnis secularis cura, et quæstuosa negotia *Clericis* interdicta. 465. et seqq. *Clerici* cambium activum contrahentes per interpositam personam an pœnæ, et culpæ reatum effugiant. 469. an *Clericus* fiat irregularis si vacans venationi occidat hominem casualiter. III. 126. *Clericorum* Ordinationes, qui nulli Ecclesiæ addicerentur, an omnino interdictæ. 19. et seq. *Clerici* deserentes servitium Ecclesiæ, cui sunt mancipati, quâ penâ multandi. II. 488. III. 211. et seqq. *Clerici* Patrimoniales quinam sint. 221. et seq. *Clerici* quando gaudeant privilegio Fori, et an eodem privari possint. I. 596. judicia secularia adeuntes quibus pœnis olim essent obnoxii. II. 346. quo jure in causis merè temporalibus exempti sint à jurisdictione seculari. *ibid.* in flagitio deprehensi, atque à secularis fori administris detenti, Ecclesiastico Judici illicò tradendi. 538. eos à Judice laico comprehensos semper repetere potest Ordinarius. III. 172. et seq. reus à Curia seculari deprehensus in habitu, et Tonsura Clericali, reputandus est *Clericus*, donec constet de contrario. II. 386. *Clericus* conveniens laicum in causa merè civili, et profana, coram quo Judice illum convenire

beat. 355. *Clerici* quàm facîle possint evitare *Collectorum* importunam exactionem. I. 207. *Clerici* Beneficiati ligari consueverunt iisdem gibus Canoniceis, quibus ligantur *Clerici* sacris initiati. III. 192. an *Clerici* Beneficiatis interdicta venatio. 128. *Clerici* simplices an Synodo deresse teneantur, et an omnes et singuli ad illam evocari possint. I. 192. et seq. et 314. quo ordine sedeant in Synodo. 227. *Clericum* cohabitatio cum mulieribus. III. 55. et seq. *Clerici* conjugati. 71. et seqq. 174, 179, 182, 184. quandonam fruuntur privilegio Fori. 69. et seqq. 211. et seq. an, et quando absolvi possit *Clericus* recivus, et consuetudinarius, qui ad sacros Ordines promoveri intendit. 55. et seqq. *Clerici* delinquentes graviter quâ pœnâ olim puniti. II. 29. Ecclesia in *Clericis* severius punit delicta, quæ etiam in laicis secretur. 448. incontinentiæ *Clericorum* qualiter provisum. IV. 229. et seq. *Clerici* concubinariî quâ pœnâ multati. II. 487. hæc multa ad nem usum applicanda. 490. *Clerici* Ordinum minorum an degradari deant. 312. *Clerici* exauctorati, seu degradati, quare olim vilibus tantum ministeriis in curia addicti. 315. differentia inter *Clericum* gradatum, et depositum. 508. et seq. injiciens manus violentas in *tricum* solum verbaliter degradatum, et nondum actu traditum rix seculari, incidit in excommunicationem. *ibid.* non item qui nus injecerit in *Clericum* cum uxore, matre, sorore, vel filia opria turpiter inventum. II. 575. Vid. *Arma*, *Beneficia*, *Degradatio*, *positio*, *Episcopus*, *Privilegium*, *Reditus*.

Clerici Regulares S. Pauli. III. 450.

Clerus Gallicanus benedicendas non esse contendit nuptias Catholicorum cum hæreticis. I. 451. ejus *Conventus* anni 1529. II. 485.

Clerus Romanus. Vid. *Constitutiones*, *Statuta*

Cleri Secularis scrutinium generale faciendum in Synodo. I. 526.

Clinicorum Baptismus an sit validus. II. 44.

Coadjutor, in quo differat à Jubilato. III. 366. *Coadjutor* idoneus, i sine congrua, aut saltem futuræ successionis præmio debitam ecclesiæ servitutem exhibere velit, difficilè inveniri potest. 398. et 4. *Coadjutor* cum futura successione in Episcopatum an deputetur insalpinis tantummodo Episcopis. IV. 27. et seq. *Coadjutor* Episcopi bet esse Episcopus in partibus, et quare. *ibid.* et 35. potest ejus mine visitationem explere, et relationem statûs Ecclesiæ exhibere. III. 297. *Coadjutores* cum futura successione Episcoporum in his Orientalibus Vicariorum Apostolicorum. IV. 75 non semper *adjutor* Sacerdos senescentibus, et malâ valetudine affectis Pachis adjungitur. III. 391. *Coadjutor*, seu Socius Secretariî Synodi. I. 9.

Coadjutores Canonicorum an teneantur adesse Synodo Diocesi. 186. et 187. *Coadjutores* Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis quodine sedeant in Synodo. 224. quibus vestibus tunc uti debeant. 6. *Coadjutores* Papæ sunt Cardinales. III. 250.

Coadjutores formati Societatis Jesu. 442.

Coadjutoria in quo differant ab expectativis. 404. *Coadjutoria* cum futura successione, earumque origo, utilitas, et conditiones. 588, 8. et seqq.

- Coccinus* Jo. Baptista Rotæ Auditor. II. 474.
De Cocco David Palmerius Episcopus Melitensis. I. 157.
Codex Canonum Ecclesiæ Africanæ. III. 189.
Codreos Petrus Archiepiscopus Hydruntinus. I. 156.
S. Coelestinus I. Papa citatur. III. 106.
Cœlestinus III. Papa. I. 106. II. 509, 555. III. 541. ejus Decretalis explicatur. II. 317.
Cœlestius, ejusque errores proscripti. III. 262.
Coepiscopus quando possit cogere Synodum Provincialem. I. 71.
Coepiscopus cum jure successionis. III. 599. et seq.
Cognatio spiritualis est unum ex impedimentis matrimonii, et *Cognatio* legalis quale impedimentum sit ad nuptias validè contrahendas. II. 557. et seqq.
Cohabitatio Clericorum, et mulierum. III. 55. et seqq. utriusque sponsi ante contractum matrimonium sub gravissimis pœnis interdicta. 209.
Cohertio, seu Coercitio, quam habent Archidiaconi. I. 551.
Collaterales Episcopi. 82. *Collaterales* Papæ sunt Cardinales. III. 358.
Collaticus contractus quid sit. II. 477.
Collatio Parochialis quando sit invalida, et devolvatur ad Seden Apostolicam. I. 284, 289, 293. et seq.
Collecta de Spiritu S. recitanda ante Synodum. 504.
Collectores Spoliorum. 207.
Collegiatæ Ecclesiæ Canonici an teneantur Fidei Professionem emittere. 518. et seq. an invitari, et adesse debeant Synodo Provinciali, aut Diœcesanæ. 187. quo ordine sedere debeant in Synodo. 226.
Collegium an cogi possit ad Procuratorem extraneum admittendum. 244. *Collegia* Clericorum erecta intra monasterii claustra. 580.
Collegium Græcum Romæ, et in Bisinianensi Diœcesi constitutum. 150. Vid. *Pacta*.
Colloredus Card. Leander. 465.
Colocensis Archiepiscopus. 152.
Coloniense in Germania Capitulum. III. 349. et seq.
Colonienses, Brixinenses, et Uratislavienses Canonici eorumque capitulationes cum suis Episcopis ante electionem initæ obliterantur à Pontificibus. IV. 14.
Coloniensis Archiepiscopus et Elector. I. 105, 128, 539, 545. III. 279.
Coloniensis anni 1266. Synodus. I. 182. altera anni 1510. III. 490. I. anni 1556. I. 559, 599. II. 84, 193, 246, 423. IV. 13. laudatur. I. 539. II. anni 1549. I. 45. II. 194.
Columbus Joannes citatur. I. 552.
Columna Card. Joannes. II. 582.
Coma supposititia. Vid. *Parrucca*.
Comensis Episcopus. 441.
Comitalis morbus occultatus an Professionem religiosam irritet. III. 412.
De Comitibus Odo citatur. I. 50.
Comitis, ac Judicis appellationes promiscuè usurpatæ. 212.

- Paulus citatur. II. 113. et 475.
orationis omnium fidelium defunctorum dies. Vid. *Missa*.
læ. Vid. *Prioratus*.
latarius monasterii S. Salvatoris de lingua Phari. I. 138.
latarius Hospitalis S. Spiritus in Saxia habet jus, ut ejus fieri possit adoptio. II. 360.
lectio in divinis cum hæreticis an liceat. I. 425. et seqq.
læ. Hoc nomine intelligitur aliquando *Communio* civilis, istica. II. 372.
læ Eucharistica quoties in anno sumenda. I. 472. ejus frequentum per gradus remiserit à primitivæ Ecclesiæ fervore. In hisce temporibus excreverit. III. 22. frequens, aut an olim fuerit de præcepto, et an nunc sit consulenda. seq. à primis fidelibus Sacrificio assistantibus nunquam inde pro certis diebus solum præcepta. I. 569. suadenda à Synodi coactionem. 336. *Communio* spiritualis. II. 139. à Paschalis præceptum. 404. III. 218. quando urgere incipit. *Communio* sub utraque specie. I. 471. et seqq. Vid. *læ*.
læ. In ea tolerari non debet, quod in paucis dissimulare licet. II. 438.
læ Ecclesiasticis interdictæ. III. 128. et seqq.
læ anni 1501. Synodus II. 548.
læ peccati cujuscumque, præsertim carnalis, an possit absolvi à Confessario, qui fuit culpæ socius. 118. et seqq. obligari possit in Confessione ad manifestandum committati. I. 484. et seqq.
læ cum Fabrica S. Petri. IV. 261. et seqq.
læ Synodi decretum reprobatur. I. 292.
læ anus Archiepiscopus. 385. II. 439.
læ Civitatis in America Episcopus. I. 394. IV. 41.
læ Vid. *Causa*.
læ quid significat. I. 51. *Concilium* Generale, seu OEcumenicum Sancti titulus debetur. 49. et 53. an necessarium. 46. niendi jus cur habeant Abbates. III. 259. ejus decreta quodribenda. I. 51. sunt infallibilia. 247. *Concilium* Nationale. in Provinciale. *ibid.* an illud possit cogere Romanus Pontifex. an unquam coegerit. 84. et seqq. à quo cogendum metropolitani. 71. quoties celebrandum. 68. et seqq. quinam interesse debeant. 82. et quinam alii interesse debeant. 84. *Concilium* Diocæsanum. 53. et 56. et seqq. tamquam Provinciale potest Metropolitanus celebrare. 92. civile. 37. *Concilium* mixtum. 55. Vid. *Synodus*.
læ audienda sit à secularibus in propria Parochiali Ecclesia. eqq. præsertim diebus festis. 157. et seqq. *Concionis* temetipso egredi quale peccatum sit. II. 438.
læ quando teneantur animarum Rectores. 488.
læ Synodales. I. 251.

Conclave. Vid. *Pontifex*.

Concordatum inter Nicolaum V. et Fridericum. III. ac Germanicam Nationem initum. IV. 11.

Concors sententia importat unanimum omnium consensum. II. 312.

Concubina in quotuplo sensu accipitur, et quo differat à pollice. 370. et seq. uxores quæ nunc appellantur conscientie, dicebantur *Concubinae*. IV. 215.

Concubinatus in quo sensu non improbat. II. 268. et seqq.

Concursus ad Ecclesias Parochiales, et ad Præbendam Theologalem, et Pœnitentiarum, et ad quæcumque Beneficia curata ordinanda præmittendus. I. 280. et seq. III. 390, 391. IV. 224. et seq. qualis esse debeat. III. 369. et seq. an requiratur etiam ad Parochiales juris patronatus laici, aut mixti. I. 301. quandonam sit illegitimum ita, ut collationem Beneficii reddat invalidam. 284, 289, 295. et seq.

Conditio de futuro reddit irritam absolutionem, ad quam requiritur Ministri voluntas efficax de præsenti. II. 125. in forma conditionata tum Baptismi, tum Pœnitentiæ sufficit, si *Conditio mentis* concipiatur. 126. quæ *Conditiones* matrimonium irritum reddant, et quæ tamquam non appositæ haberi debeant. IV. 188. et seqq. eam quidam in hoc proposito singularis discutitur, et examinatur. 186. et seqq. *Conditiones* requisitæ ad hoc, ut conjuges post matrimonium consummatum possint in monasterium se recipere, ibique à Deo devovere. III. 467. et seqq.

Conductores alienæ rei an possint esse, qui Clerici sunt. II. 462. et seq.

Conferentiæ de Casibus moralibus. III. 220.

Confessarius non est approbandus, nisi constet de ejus idoneitate. I. 280. an approbatus possit absolvere à reservatis in aliena diocesi. III. 279. an peste infectis absolutionem impertiri possit, licet nondum integram confessionem expleverint, quoties probabiliter vereatur, ne pestilentem morbum ipse contrahat. IV. 154. medici partes quomodo explere debeat. III. 58. quibus prohibere debeat frequentem ad Eucharistiam accessum. II. 106. quem usum facere debeat sultorum Canonum Pœnitentialium. III. 154. et seq. quam nunc pœnitentiam præscribere debeat pœnitenti. 137. si pro pœnitentia Missæ injunxerit, ne sibi, aut Ecclesiæ suæ dicendas addicat. I. 582. neque eleemosynas, quas pœnitenti præscribit, sibi melargiendas suadet. II. 483.

Confessarius extraordinarius liberaliter concedendus Monialibus. III. 477. qualis, et quoties in anno assignandus Monialibus sibi subditis à Prælati Regularibus. II. 399. *Confessarii* Monialium consulendi ante Synodum. I. 598. *Confessarii* pro Synodo destinati. 249.

Confessarii sollicitantes ad turpia qualiter sint denuntiandi. 488. et seq. sollicitantes ad alia crimina an denuntiandi sint. 492. et seq. *Confessarius* sollicitans ad turpia, si ad se accusandum comparcat coram tribunali, salutaribus solum multatus pœnis dimittitur. 490. *Confessarius* confessionem audiens personæ sollicitatæ ad turpia, eam adigere debet ad denuntiandum *Confessarium* sollicitantem. 488.

fessio facta soli Deo. II. 146. facta proprio Sacerdoti. 138. Dia-
142. et seq. laïco, et mulieri. 153. et seq. facta laïco, an sit
mentalis. 147. an sufficiat. *ibid.* quando obsoleverit. 149. nunc
graviter peccaminosa. *ibid.* facta Sacerdoti, qui fuit in opere
li complex criminis cum pœnitente peracti, quàm sit pericu-
20. an sit licita, et valida. 118. et seq. *Confessio* per litteras, seu
aternuntium, an liceat. 129. et 150. *Confessionis* Sacramentalis
ptum quanda urgeat. III. 220. quæ discretio sufficit ad *Confes-*
sionem, non sufficit ad Eucharistiam. II. 100. *Confessionum* frequentia
um hisce temporibus excreverit. III. 22. *Confessiones* secula-
nequeunt excipere Regulares sine prævia Episcopi licentia, imò
onialium sibi subjectarum, sine prævia Episcopi approbatione.
i. secularium ægrotantium *Confessiones* an excipere possint Regu-
approbati sine licentia Parochi. 410. quando pœnitens excusetur
tegritate *Confessionis*. IV. 135. ejus exceptio facta à non Sacer-
pœnâ degradationis punienda est. II. 314. eleēmosyna exhibita
onfessione. I. 569. et 382. Vid. *Approbatio, Parochus, Privilegia,*
dos.

Confessionalibus sedibus tenentur Regulares affigere notas casuum
opo reservatorum. 545.

Confirmatio legis, seu statuti, alia essentialis, alia accidentalis. III.
alia in forma communi, alia in forma specifica. 288. *Confirmatio*
olica in forma specifica, et in forma communi. 205. *Confir-*
Apostolica in forma specifica cur denegetur Statutis Synodali-
que Juri communi, et Constitutionibus Apostolicis sint contra-
bid.

Confirmationis Sacramentum. I. 55. ejus Minister est Episcopus. IV.
confici nequit à Vicario Generali, licèt Episcopus sit. I. 115.
conferendi facultas aliquando impertita simplici Sacerdoti. IV.
iam delegandi facultatem sibi reservavit Sedes Apostolica. II.
bbas S. Barbaræ Mantuæ quibus conferre possit hoc Sacramen-
I. 161. quibus anni temporibus alicubi conferretur. II. 88. ejus
IV. 128. et seqq. licèt non sit Sacramentum absolutè ad æter-
salutem necessarium, an, et quo ritu conferendum sit ab
opo pestis tempore. IV. 118, 128. et seq. *Confirmationis* Sacra-
um relatè ad Græcos. II. 57. et seq. an sit irritum, et an exulet
eclesia Græca. 75. et seqq. *Confirmatio* quare iterari nequit. 198.
donam iteranda aut absolutè, aut sub conditione. 76. et 77.
Minister.

Confraternitatis Laïcorum an debeant solvere Cathedraticum. I.
Confraternitates Laïcorum erectæ in domibus, et Ecclesiis Regu-
n. IV. 250.

Confratres quidam an possint suorum privilegiorum virtute absolvi
ando à casibus Episcopo reservatis. I. 546. *Confratrum* nomine
lati Oblati. 410.

Congregatio Synodi ad quam legem, jurisdictionisne, an Diœcesanæ
neat. 58.

Con. IV.

Congregatio Concilii, ejusque acta, rescripta, litteræ, resolutiones, responsa, decisiones, decreta, consilia, et declarationes. I. 47, 49, 63, 71, 83, 89, 93, 106, 113, 117, 119, 136, 138, 143, 146, 147, 148, 160, 164, 167, 173, 174, 175, 187, 188, 189, 192, 193, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 202, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 217, 218, 222, 224, 238, 240, 246, 263, 269, 270, 271, 272, 275, 276, 277, 282, 285, 284, 290, 291, 294, 296, 298, 299, 302, 303, 318, 331, 333, 341, 343, 346, 347, 358, 359, 360, 361, 362, 376, 378, 379, 381, 385, 392, 397, 411, 421, 422, 424, 435, 436, 460. II. 49, 51, 226, 274, 299, 302, 321, 322, 324, 360, 379, 390, 392, 393, 494, 596, 404, 405, 407, 413, 414, 419, 421, 433, 435, 436, 437, 454, 455, 478, 489. et seq. III. 30, 43, 78, 79, 87, 89, 110, 126, 147, 148, 149, 159, 166, 168, 170, 171, 175, 174, 175, 177, 178, 179, 190, 194, 198, 199, 200, 201, 210, 211, 212, 219, 225, 224, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 236, 238, 239, 240, 243, 252, 253, 255, 268, 269, 291, 294, 336, 347, 351, 353, 355, 363, 364, 368, 371, 374, 375, 413, 426, 429, 487. IV. 8, 70, 71, 74, 77, 114, 121, 166, 167, 177, 196, 198, 200, 205, 204, 212, 215, 220, 221, 243, 249, 250, 251, 263, 270, 271, 277, 281. *Congregatio Concilii sola est interpres Tridentini*. 220. ejus facultates circa Missarum condonationes. 261. et reductiones. 266. etiam Missarum Conventualium. III. 359. et seq. ipsa Synodus Provinciales revidere, et approbare debet. 269. earumque decreta expendere. 265. quando recognoscat Synodos Diocesanas. 271. cur indiscussam, et indecisam quamdam causam reliquerit. I. 29. cur decreta Concilii Toletani noluerit approbare. 217. mandat eandem Archiepiscopo, ut quantocius certam revocet Constitutionem. III. 194. ejus prudentia in consiliis tum capiendis, tum dandis. I. 281. et 289. IV. 106. ejus regula in admittendis Regularibus ad curam animarum in Parœciis secularibus. III. 191. circumscriptio in facultate impertienda Episcopis verè pauperibus, et pœnas pecuniarias illi applicent. II. 490. ejus officium est discutere postulata, quæ in relationibus statûs Ecclesiarum ab Episcopis proponuntur. III. 208. quid respondere debeat postulatis, ad quæ ejus non se extendit auctoritas IV. 27, 34, 41, 47. vel postulatis de abdicanda Ecclesia. 64. vel spectantibus transitum de una ad aliam Ecclesiam. 67. et 70. ejus epistola ad Patriarcham Venetiarum. III. 253. et ad Episcopum Orulanum. 253. explicantur ejus resolutiones, et decreta. I. 63. III. 437. et seq. IV. 195. et 226. ejus prudens inconstantia in suis decisionibus, ac judiciis ferendis. I. 238. II. 441. III. 84, 175. seu recedendo à decis. I. 62, 142, 360. IV. 232. ejus Secretarius quomodo se gerere debeat in admittendis appellationibus adversus Synodales Constitutiones. III. 291.

Congregatio Consistorialis. IV. 27, 65, 68. ejus officium, et acta. 33. ejus decreta. 21, 68. ejus concessiones. 34. et seqq.

Congregatio Episcoporum, et Regularium. III. 497. ejus auctoritas, et facultates. I. 132. præsertim permittendi Monialibus transitum ad aliud monasterium. III. 495. ejus monita, declarationes, decisiones, et decreta. I. 121, 174, 188, 341, 343, 344. II. 392, 494, 495. III. 40. IV. 260. quàm benignè excipiat fugitivos, et apostatas, III. 422. et 431.

Congregatio Episcoporum, et universi Cleri Gallicani, ejusque declaratio. II. 279.

Congregatio Fabricæ S. Petri. Vid. *Fabrica*.

Congregatio Indulgentiar., ejusque auctoritas. IV. 95.

Congregatio Immunitatis. III. 178.

Congregatio S. Officii, seu supremæ Inquisitionis Romanæ. I. 428. II. 277. III. 77. IV. 155, 167. ejus decisiones, declarationes, et decreta. II. 55, 254, 274, 284, 299, 317. IV. 191. ejus decreti genuina lectio. 164. et 165. ejus epistola ad Collectorem Regni Portugalliæ. III. 165. ejus, aliorumque Ecclesiasticorum Tribunalium consueta pietas. I. 489, et 490. Vid. *Inquisitio*.

Congregatio de Propaganda Fide. I. 428. II. 156, 277. III. 148, 200, 266. IV. 57, 155, 167. ejus Regesta. 63. et Decretum. III. 381.

Congregatio Sacrorum Rituum, ejusque decreta, ac decisiones. III. 116, 212, 226.

Congregatio ad relationes Ecclesiarum examiandas, reddendaque opportuna responsa deputata. 302.

Congregatio peculiaris pro Ecclesiastica disciplina in Hispaniarum Regiois instauranda. 477.

Congregatio particularis in Romana Synodo anni 1725. instituta, ejusque decreta. III. 536. et seq.

Congregatio casuum conscientiar., et an illi interesse teneantur Ecclesiastici. II. 457.

Congregationes, quæ Synodo præmitti solent, seu Præsynodales. I. 66, 251, 328, 399. an ab illis possint excludi Canonici Cathedralium. III. 261.

Congregationes Cardinalium à Sixto V. institutæ. I. 91, quæ illarum decreta legenda in Synodis. 315. earum responsa, et decreta locum non habent, ubi Episcopus in Synodo, aut etiam extra Synodum justis de causis contrarium jusserit. III. 227.

Congregationes Generales Societatis Jesu. I. 394.

Congrua Suffraganeis destinata. IV. 28. et seqq.

Conjugatus. Vid. *Ordo Sacer*.

Conjux simplici castitatis voto obstrictus an teneatur reddere debitum alteri *Conjugi* petenti. III. 452. *Conjux* nolens ingredi Religionem an possit ad alia vota migrare, statim ac alter re ipsa Professionem emisit. 459. et 466. *Conjux* jam professus an, et quomodo possit à claustris revocari ab altero *Conjuge* 468. an *Conjugibus* aliquando interdictus usus matrimonii. I. 510. an *Conjux* infidelis possit alium *Conjugem* Christianum accipere, si ad Fidem convertatur, et ignoret ubinam gentium sit alter *Conjux*, et utrum adhuc sit inter vivos. IV. 167. et seq.

Conniventia sola, et tolerantia Romani Pontificis, privilegi præsumptionem inducit. II. 76. et 78.

Consanguinei. Eorum inopia, quando, et quomodo sublevari possit à Beneficiis Ecclesiastica habentibus. 13. et 14. Beneficia conferri nequeunt *Consanguineis*, affinibus, vel familiaribus resignantis, aut Episcopi resignationem admittentis. IV. 250. et seq. Vid. *Pontifex*.

Consentia. Vid. *Matrimonium*.

Consecrare Ecclesias, aut Altaria nequit Vicarius Generalis. licet Episcopus sit. I. 113. an delegari possit simplici Sacerdoti. IV. 45. et seqq.

Consecratio Episcopi ab uno Episcopo facta an sit licita, et valida. 5. et seqq. *Consecratio* Olei infirmorum an sit necessaria. II. 154. et seq. et an possit committi simplici Sacerdoti. *ibid*.

Consensus non est idem ac consilium. III. 250. injustè denegatus an habeatur pro præstito I. 291. ejus renovatio inter conjuges necessaria ob defectum validitatis in matrimonio. IV. 192. et seq. an semper necessaria sit, quando matrimonium nulliter contractum per dispensationem revalidatur. 177. et seq. *Consensus* alterius conjugis necessarius ad hoc, ut alter possit ad religiosa claustra se recipere. III. 468. et seqq. *Consensus* Episcopi necessarius ad validitatem alicujus actûs non excludit necessitatem *Consensus* etiam Pontificis, si hic sibi reservavit jus privativum ejusdem actûs II. 269. et seq. à singulis, qui Synodo adsunt, exquirendus est *Consensus* Constitutionibus Synodalibus. III. 244. Vid. *Nuptiæ*.

Conservator. Vid. *Judex Conservator*.

Consignare idem est, ac Confirmationem administrare II. 72.

Consiliarii, qui non sunt simul Judices, non solent judicio subserbere. III. 256. *Consiliarii* Episcopi erant Presbyteri. 248. nunc Canonici Cathedralis tantum. 249.

Consilium non est idem, ac consensus. 250. Episcopus tenetur exquirere, non tamen sequi *Consilium* Capituli. *ibid*. an aliquando debeat exquirere *Consilium* Presbyterorum. 248.

Consilium delectorum Cardinalium, et Præsulum sub Paulo III. pro reformatione Ecclesiæ. I. 524.

Consolator Armenorum Patriarcha. II. 71.

Consortia hæreticorum vitanda. I. 425. et seqq.

Conspiratio in necem proprii Episcopi an degradationis penâ puniendi sit. II. 314.

Constans Imperator. IV. 85.

Constantiensis Ecclesiæ Beneficiorum Judex. I. 351. et seq.

Constantiensis Synodus. I. 211, 426, 471. II. 58, 265. III. 197, 260.

Constantiensis Ecclesiæ Statuta. I. 245.

Constantinopolis Francorum, Venetorumque armis expugnata. 151. turbæ ab hæreticis ibi excitatæ. 205.

Constantinopolitana Basilica S. Petri. 287.

Constantinopolitana Fidei Formula. 316.

Constantinopolitana quasi perpetua Synodus. 56. secunda *Constantinopolitana*, et quinta Generalis. IV. 422. quarta *Constantinopolitana* anni 869. et octava Generalis. I. 65, 215, 512. II. 72, 554. *Constantinopolitana* anni 556. Synodus. I. 36. altera in Baptisterio S. Sophiæ celebrata. 65.

Constantinopolitana Pseudo-Synodus. 215.

Constantinopolitanus Patriarcha. 96. ejus in Regulares plenum dominium. 56. Pallio donatur. IV. 65. *Constantinopolitanus* Patriarcha

Latius. I. 151. *Constantinopolitanus* Patriarcha Titularis Pallii honore non fruitur. IV. 56.

Constantinus Magnus Imperator. I. 51, 211, 214. II. 547, 548, 561. IV. 85, 87. quo anno fuerit baptizatus. III. 215. Indulgentiam Basilicæ lateranensis à S. Silvestro impetrat. IV. 99. vetuit, ne ullum signum in hominum vultu imprimeretur. II. 387.

Constantinus VIII. Imperator. I. 512.

Constantinus Imperator. I. 214. IV. 85. quo anno Baptismum receperit. III. 215.

Constitutio Pontificis in materia disciplinæ ferè ubique utilis, potest alicubi esse inopportuna. II. 328. quid in hoc casu facere debeat Episcopus. 350. et seq. in *Constitutionibus* dogmaticis irreformabile est Romani Pontificis iudicium. 329. *Constitutiones Apostolicæ*, quæ respiciunt sacros ritus, cæremonias, Sacramenta, Clericorum vitam, nullo modo inferiorum iudicio, ac censuræ subijci debent. *ibid.* ne obtentu quidem removendi abusus à rebus sacris, nihil statuendum est ab Episcopis, quod *Constitutionibus* Apostolicis adverteatur. III. 205, 228. 254. *Constitutiones* Apostolicas probè callere debet Episcopus. I. 487. *Constitutiones* legendæ in Synodis. 315. Vid. *Statuta*.

Constitutiones, quæ dicuntur *Apostolicæ*, citantur, et explicantur. II. 571. ab hodiernis Criticis rejiciuntur. 208.

Constitutiones Angliæ citantur. 169. Claromontensis Ecclesiæ. I. 229. et 242. Cardinalis Campegii. 538. Cleri Romani anno 1461. editæ. 90. Joannis Matthæi Giberti, seu Gibertinæ, 544. citantur. III. 135. laudantur. II. 260 Odonis Parisiensis Episc. 169, 182. citantur. 145. Othoboni Cardinalis. 484. Sabinensis Ecclesiæ. 150. Walteri Episcopi Dunelmensis citantur. 145.

Constitutiones Synodales. Decretis Synodalibus cum omni proprietate aptari potest *Constitutiones* vocabulum. I. 54. *Constitutiones* novæ an semper in Synodis faciendæ sint. 73. non omnes omni loco, et tempori conveniunt. 487. quibus methodo, et stylo conscribendæ sint. 404. et seqq. quam habeant obligandi vim. III. 272. *Constitutiones* Synodi Diœcesanæ non solent à Summo Pontifice confirmari. 287. *Constitutio* Synodalis corroborata Apostolicâ confirmatione an prævaleat Juri communi, cui ceteroqu岸 sit contraria. 205. *Constitutiones* Synodales promulgaturus Episcopus cujus debeat sententiam, aut consilium exposcere. 252. et seqq. *Constitutiones* Synodales per Synodum approbandæ. 244. editæ inconsulto Capitulo an sint validæ. 255. quando obligare incipiant. 271. quas personas obligent. 274. an semper in suo robore permaneant, et quomodo relaxari possint. 280. et seqq. *Constitutiones* ad Oblatos, ad Beguinæ, et Eremitas, et Græcos pertinentes, quando condendæ, aut Synodo inserendæ ab Episcopo. I. 412. et seqq. *Constitutiones* Synodales respicientes Regulares cur non omnino omittendæ ab Episcopo. II. 591. et 402. modus in ipsis adhibendus. *ibid.* et seqq. *Constitutio*, cui Juris communis sanctiones, et S. Caroli Borromæi auctoritas patrocinatur, nonnisi temerè reprehenditur. III. 128. à *Constitutionibus* Synodalibus, unde possint lites

excitari, omnino abstinendum. II. 421. *Constitutio* Synodalis unice innixa Juris civilis sanctionibus jam correctis, et abrogatis à Jure Canonico, nihil facienda est. 579. et seqq. nullius sunt roboris *Constitutiones* Synodales contra Jus commune, et Apostolicas sanctiones. III. 179. et 166. aut prohibentes Clericis ad secularem statum pro libito redire, aut inde ad Ecclesiasticum pariter pro libito reverti. 177. non est ab Episcopo injungendum Clericis sub censurarum pona, ut *Constitutionum* Synodaliu codicem sibi emant. 291.

Constitutiones Synodales Bononiensis Ecclesiæ. II. 150. citantur. 157. et seq. Cæsaraugustanæ. III. 162. S. Francisci Salesii. 24. Germæni Valentis Guellii reprobantur. II. 185. Gerundenses impugnantur. 256. Midensis Episcopi corriguntur, et reformantur. 406. et 407. Pampilonenses. III. 162, 167, 225. Sabinenses. I. 364. Salamantine. III. 167. Tarantasienses juxta ordinem Decretalium distributæ. I. 405. *Constitutio* Synodalis quædam nimis offendens Regulares temperatur à S. Congregatione. II. 411.

Consuetudinarius an, et quando absolvi possit. III. 34. et seqq.

Consuetudo, quæ viget in toto Orbe, jam induit naturam Juris communis. 157. quas habere debeat conditiones, ut sit legitima. II. 279. diuturna, et ab Ecclesia tolerata, facit jus. II. 344. legitima, quâ Fori Ecclesiastici limites aliquando ultra Juris communis sanctiones ampliati sunt, quàm religiosè custodienda. 353. *Consuetudo* obligat aliquando sub gravi. III. 77. et seqq. recepta in quolibet loco religiosè servanda. I. 257, 296, 305, 313, 357, 365, 392, 457. II. 233. III. 251. et seq. et 489. nisi positivo decreto legitimè destruat. 487. et seq. illi quantum sit deferendum. I. 218, 225. eadem præsertim immemorabilis quanti sit roboris. 94, 247. et seq. 264. III. 344. aliquando vim habet inducendi legis obligationem. 276. *Consuetudini* quantum insit auctoritatis ad rectam legum intelligentiam assequendam. 408. *Consuetudine* contrariâ legitimè præscriptâ quælibet lex humana etiam canonica abrogari potest. 234. *Consuetudo* prava facit, ut quæ legis prævaricatio est, pro lege haberi cæperit. 5. *Consuetudo* communis cohonestat aliquando nonnulla, quæ antea turpitudinem, indecentiam, et scandalum præferebant. 147. *Consuetudinis* contrariæ vis. II. 240. habet vim abrogandi legem. III. 282. et seqq. quas conditiones habere debeat ad hunc effectum. *ibid.* et seq. habet vim derogandi præcepto. II. 178. et Juri communi. III. 155, 157. et 159. *Consuetudo* tacito Papæ consensu roborata. II. 301. et seq. Pontificibus nota, neque improbata, an verè dispensationi æquivalet. II. 328. *mutare Consuetudinem* antiquam aliquando prudentia est. I. 328. *Consuetudo* peculiaris ab antiquo recepta, et justis de causis tolerata, non est temerè præcedenda. III. 64. et seqq. quandonam sit benignè toleranda *Consuetudo* antiqua, in qua abolenda magnæ occurrere possunt difficultates. 89. in dubio an alicujus animantis carnibus vesci liceat, necne, standum est *Consuetudini*. 74. et 75. qualis debeat esse hujusmodi *Consuetudo*. *ibid.* *Consuetudo* præsumpta ab Episcopis præsertim Gallicanis, quâ jus sibi vindicant dispensandi super aliqua impedimenta matrimonium dirimentia, an probari possit. II. 301. et seq.

in eximit à culpa Clericos nimium ludo indulgentes. III. *noveludine* acquiri possit exemptio à Cathedratico. I. *hines*, quæ apud Paganos idololatrias in usu erant, quod Fidem conversis aliquando permixtæ. IV. 84. morbo laborans Monialis è monasterio egredi potest. III.

an idem sit, ac *respucro*. II. 194.

Ecclesiæ Parochialis per auditionem Sacri in aliena Exportet. III. 156.

. Vid. *Tertiaria*.

ujuslibet Diæcesis proprii, et peculiares qualiter examini. et seqq. in *Contractibus* tenentur Regulares servare statutum à legibus loci. I. 377. *Contractus* quidam specus dubitari potest, utrum occultâ usuræ tabe sordeat et seqq. *Contractus* fœneratitii qualiter ab Episcopis proli. et seqq. *Contractus* usurarii nequitia in quo consistat. us correspectivus, si quoad alterum ex contrahentibus et, quomodo possit non esse itidem nullus respectu 415. *Contractus* trium *Contractuum*. II. 471. et seqq.

tando sufficiat sine Confessione ad percipiendam Eucharistionis duplex genus. 108. et seq.

s, quæ in materia jurisdictionis vertatur inter potestaticam, et secularem, non decidenda in Synodis. 338.

gravis proprio Episcopo illata an degradationis pœnâ 314.

is. Vid. *Pacta*.

idem est, ac Missa sollemnis, in qua populus cum suo efficit cœtum. III. 155. *Conventus* hæreticorum an liceat. I. 425. et seqq.

Abbatum Aquisgravi habitus. 390.

latrimonia, quæ fiunt à *Conversis* post Professionem, I. 448. et seqq.

bytheris concessum perseverare in ritu Græco circa confirmationis. II. 77. et 84.

id essent. 209. et 210.

er sponso ante matrimonium contractum inita, an sit tã stupri. III. 209. *Copula* carnalis etiam cum uxore extremam unctionem olim putabatur interdicta. II. 187. Abbas. IV. 46.

Fridericus Furius modestè reprehenditur. I. 478.

s Papa. I. 68. II. 210. citatur. I. 35. II. 207.

laminus laudatur. I. 459.

Episcopus Suffraganeus Moguntini. IV. 34.

ium *Corporis* per fraudem occultatum an, et quomodo Religiosam irritam reddat. III. 415. et seq.

isti. Vid. *Solemnitas*.

- Corradinus* Card. Petrus Marcellinus. II. 528. III. 510.
- Correctio* fraterna an judiciali denuntiatione semper sit præmittenda. I. 489. *Correctionis* naturale, et simul denuntiationis positivum præceptum quomodo adimpleatur. 491.
- Corsica* Insula. Græcorum Colonia ibi introducta. 154. et seqq.
- A Costa* Janus citatur. 96. et 102. ab ejus opinione receditur. 225.
- Covarruvias* Didacus citatur. II. 259.
- Coventrensis* Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 517.
- Coyacensis* anni 1050. Synodus. 70.
- Cracoviensis* Synodus à Paulo V. correctæ. II. 390.
- De Crassis* Paris Magister Cæremoniarum Pontificius. I. 464.
- Cremonensis* Ecclesia Collegiata S. Agathæ. 160. ejus Præpositus. 259.
- Cremonensis* Episcopus. IV. 250.
- Cremonensis* anni 1727. Synodus. I. 160.
- Crimina* dicuntur graviora flagitia. II. 507.
- Crodegandus* Metensis Archiepiscopus. I. 95. Canonicorum Collegii ad imaginem Monachorum efformavit, introductâ vitâ communi, et regulari observantiâ. III. 44. Canonicos arctiori vinculo Episcopo dovinxit. 249.
- Cruciatæ*, seu *Crucesignatorum* expeditiones ad Terram Sanctam ex Turcarum manibus vindicandam. IV. 149.
- Cruciferi*. Vid. *Diaconi*.
- Crucis* erectæ prælatio. 47, 50, et 65. hoc privilegium quibus concessum. I. 105. et seqq.
- Cujacius* Jacobus citatur. II. 380. explicatur. 370.
- Culpa*, quæ in se spectata levis est, ob adjunctas circumstantias fieri potest gravis. 437. et seqq. nemo Sanctorum, exceptâ B. Virginæ, caruit omni culpâ. 335.
- Cultus* Divinus non potest dici labefactatus ex imminutione festarum. IV. 108. et seqq. Causæ *Cultûs* Divini pertinent ad solum Forum Ecclesiasticum, II. 359.
- A Cunha* Rodericus Archiepiscopus Bracharensis citatur. III. 315.
- Curati* quo ordine sedeant in Synodo. I. 228.
- Curia*, id est Collegium civitatis. II. 315.
- Curia* Ordinariorum notificandi sunt Judices Conservatores à Reglaribus electi. I. 275. et seqq.
- Cusanus* Card. Nicolaus. IV. 102. refellitur, seu potius excusatur. II. 182.
- Custodes* Martyrum an constituerent Ordinem specialem in Ecclesia. 235.
- Cybo* Card. Camillus Episcopus Veliternus. I. 414. II. 22, 120. III. 137.
- Cypri* Regni Archiepiscopi. I. 106. Episcopi Græci. II. 75. Episcopi Latini. 75. *Cypri* Regni Sacerdotibus adempta facultas consignandi baptizatos. 76. et seqq.
- S. Cyprianus* Episcopus M. I. 86. nihil sine consilio Presbyterorum, et sine consensu plebis aggrediebatur. III. 248. ejus charitas, et zelus erga suum gregem mortalitatis tempore. IV. 116. citatur. I.

522, 565. II. 44, 82, 142, 144, 422, 465. III. 6, 247. ejus liber Pœnitentialis. 133. ejus Vitæ Auctor citatur. IV. 159.

S. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus. I. 426.

S. Cyrillus Monachus, et Episcopus in Moravia. I. 483.

Cyrillus Patriarcha Antiochenus Græcorum Melchitarum Pallio donatur. IV. 60.

Cyrillus Physicus egregius. III. 99.

D

Δαμων. Arrepti à *Damone* curati per manuum impositionem. II. 59.

Damacenus Archiepiscopus (Joseph Maria Ferroni) Congregationis Episcoporum, et Regularium Secretarius. III. 448. et seqq.

S. Damasus Papa. I. 126. citatur. III. 257.

Damasus II. Papa. I. 181.

Damnatio simplex ad triremes, an importet infamiam. III. 455.

Damnatio ad mortem cur denegetur extrema Unctio. II. 174.

Daniel Nannetensis Episcopus. II. 199.

Dataria non intelligitur quare dispensationes Apostolicas Ordinariis committendas nunquam Vicario Capitulari committat. I. 120. provisum est, ne *Datarie* Apostolicæ juribus fraudes fiant, aut damna. II. 324.

Davidis saltantis exemplum an sufficiat ad cohonestandas choreas alicubi in Sanctorum solemnitatibus fieri solitas. III. 40.

Debet. Hoc verbum plerumque denotat necessitatem non tantum præcepti, sed etiam Sacramenti. II. 179.

Decani interesse debent Synodo Diœcesanæ. I. 185. *Decani*, hoc est Vicarii Foranci. 260. *Decani* rurales, eorum antiquitas, et auctoritas 181. et 182. consulendi ante Synodum. 598. Vid. *Archipresbyteri*.

Decennium vitæ laudabiliter ductæ probitatem personæ, de qua inquiritur, manifestat. IV. 251. annum legatum pro anima relictum an duret ultra decennium. 253.

Decentius Episcopus Eugubinus. II. 58, 68, 166. III. 67.

Decima à Clericis solvendæ è suorum beneficiorum prædiis alteri locatis. 221. quando solvendæ etiam à Regularibus. I. 411. ad quem Judicem remittendæ sint *Decimarum* causæ. II. 344.

De Decio Card. Bertrandus Episcopus Sahinensis. I. 46.

Decreta Synodi Diœcesanæ quo nomine appellanda. 51. et seqq. *Decreta* Synodi postremæ, si adversentur anterioribus, quibus inhærendum. III. 281. *Decreta* Synodorum Provincialium à Pontifice approbata, quam vim obligandi habeant, et an ad universam Ecclesiam se extendant. 267. *Decreta* Synodi Diœcesanæ possunt statim ab Episcopo publicari. quin ad Congregationem Concilii transmitti debeant, *ibid.* *Decretorum* Synodaliū revisio, et approbatio. 262. *Decreta* Episcopi, et Priorum Hierosolymitanorum in visitationibus Parochiarum si discrepent, quænam prævaleant. I. 198.

Decretaliū liber septimus. II. 475. cur non evulgatus sub Clemente VIII. IV. 229.

Decretalis Innocentii III. suppletur. II. 75.

Decretum Tridentini de matrimoniis clandestinis non obligat, nisi ubi fuit publicatum. 251. et ubi constat de illius publicatione in Ecclesia Parochiali facta. III. 199. et quidem in forma legitima. 201. *Decretum* de frequenti Communione. II. 105.

Defensio, ne sit inefficax, debet esse conjuncta cum jurisdictione. 550.

Defensores pauperum, et *Defensores* Ecclesiarum an assumereantur ex ordine Clericali. 212.

Definitio. Ubi nulla emanavit Pontificia *Definitio*, ibi periculosum est opinioni subscribere, quæ in materia Sacramentorum aliquid decernat. III. 472.

Defuncti. Denarii pro *Defunctis* oblati tempore Sacrificii. I. 369. in die Commemorationis *Defunctorum* tres Missæ celebrantur in Regnis Hispaniæ, et Portugalliæ. 470.

Degradationis pœna Clericis inflicta. II. 507. alia est verbalis, alia actualis. 510. et 511. ad actualem an possit procedi, præter casus à Jure expressos. 518. et seqq.

Delegationes, unde sit, quod à Sede Apostolica fiant aliquando personis minùs idoneis. I. 271.

Delictum. Clerici, qui post *Delictum* patratum Clericalem vestem resumpserunt, an possint à Judice laico coerceri. III. 174.

Delphinus Card. Daniel Patriarcha. 51.

Denarii oblati tempore Missæ. I. 369.

Denhoff Card. Joannes Casimirus Episcopus Cæsaratensis. II. 27, 417, 257, 591.

Denuntiatio Confessarii sollicitantis ad turpia apud quod Tribunal faciendæ. I. 488. an fieri debeat, quin priùs Confessarius fraternè admoneatur, ut sibi consulere possit. 489. et 490. *Denuntiationes* secretæ de vita, et moribus, qualiter excipiendæ. 522. *Denuntiationes* publicæ ante matrimonii celebrationem faciendæ. III. 207. IV. 216. earum omissio an possit reddere matrimonium nullum. 194. et an puniri possit excommunicatione, vi cujus contrabentes sint evitandi. 196.

Depositio non est idem, ac degradatio. II. 509. quandonam Clerici deponendi sint, seu verbaliter tantum degradandi. 517.

Deprecatio, seu forma *deprecativa*, an sit de essentia Sacramenti extremæ Unctionis. 158.

Deputati curæ Seminariorum. I. 591. et seq. II. 521. et 522.

Derogationes nonnullæ Decretis Concilii Tridentini factæ à summis Pontificibus. III. 408.

Desertores idem sunt, ac apostatæ. 417, 420.

Detonderi olim erat idem, ac Clericum fieri. 115.

Deus. Potestas Ordinis Episcopalis promanat immediatè à Deo, et probabilius etiam potestas jurisdictionis. I. 56. et 57.

Diaconatus an sit verum Sacramentum. II. 205, 215, 214. et 215. quidem viri sancti per totum vitæ cursum in *Diaconatu* perseverarunt. III. 185.

Diaconi olim cur magis honorabiles, quàm Presbyteri, 17. eorum electio facta per Apostolos. II. 416. ejusnam instrumenti traditione ordinarentur ab Apostolis. 217. et 218. an ipsis unquam delegata potestas confirmandi. 59. *Diaconis* facta confessio. 142. et seqq. *Diaconi* subscripsisse inveniuntur Synodis Provincialibus. III. 259. Vid. *Altare*.

Diaconi Cruciferi, eorumque præminetia. I. 221.

Diaconicum, seu *Diaconicum magnum*, quid sit. 66. et 254.

Diaconissarum officium. III. 14.

Diamperitana anni 1599. Synodus. I. 228.

Diana Antoninus modestè rejicitur. IV. 140.

Didrachma Cathedralicum. I. 354.

Dies olim assignati ad celebrandam quotannis Synodum Diœcesanam. 69.

Dieta. An quis trahi possit ad judicium ultra *Dietam* extra Diœcesim. 266.

Dignitas quid sit. 177. de novo erigi non potest in Ecclesia, nisi ab Apostolica Sede; suppressa verò potest reintegrari ab Episcopo. III. 168. *Dignitates* alicujus Cathedralis usu Pontificalium condecoratæ. I. 257. *Dignitates* Ecclesiæ Cathedralis quibus vestibus uti debeant, cùm intersunt Synodo. 238. et seq. quo ordine ibi sedere debeant. 224. an cedant locum Vicario Generali in Synodi sessione. 222. et seq. *Dignitates* Cathedralis Patavinæ inter Protonotarios Apostolicos adscriptæ. 206. an *Dignitatem* dimittens transferat in successorem munus etiam Examinatoris Synodalis, ad quod sub nomine *Dignitatis* tantùm fuerat deputatus. 285. Vid. *Personæ*.

Dilectio. Necessitas aliqualis *Dilectionis* Dei in attritione potest in utramque partem defendi, nec potest sine piaculo alterutra sententia taxari. II. 116.

Dimissoriæ, seu *Dimissoriales* litteræ ad Ordines. Quis eas concedere possit. I. 146. et seqq. an possit concedere Vicarius Generalis. 113. quas concedunt suis subditis Prælati Regulares, ad quem Episcopum dirigi debeant. II. 415. ad Tonsuram, minoresve Ordines recipiendos, ad quos dirigi possint. I. 142. *Dimissoriales* litteras, aut Ordines suis subditis secularibus conferre nequeunt Prælati Regulares. II. 400. Vid. *Episcopus*.

Diodorus Siculus citatur. 356.

Diœcesana Concilia quid sint. I. 32. et 37. et seq. Vid. *Synodus*.

Diœcesis est etiam plurium Provinciæ tractus. 92. qui extra *Diœcesim* sunt, an absentia tempore Diœcesanis. Constitutionibus obstringantur. III. 277. et 278. Vid. *Visitatio*.

S. Dionysius Papa. 56. et 508.

S. Dionysius Areopagita. Ejus liber de *Ecclesiastica Hierarchia* ab hodiernis Criticis rejicitur. II. 208.

S. Dionysius Corinthiorum Episcopus citatur. III. 246.

S. Dionysius Exconsularis. I. 214.

Directorum spiritualium prudentia in quibusdam rebus fidere debent Episcopi. 490.

Disciplina varia est pro locorum, et temporum ratione. II. 528. *Disciplina* Ecclesiastica quotidie consenescit. I. 73. et 74. *Disciplina* antiquæ memoria servanda. 254. ejus vestigia conservata per ritum, et ceremoniam in Ordinatione. 525. *Disciplina* antiquæ severitas, aliquando mitigata 536. ejus pristinos ritus restituere sine ulla purioris Ethices jactura jam obsoletos, periculosum est, et minus laudabile. III. 52. multò magis in illis rebus, in quibus antiquæ *Disciplina* rigor posterioribus legibus expressè mitigatus dignoscitur. 55. *Disciplina* olim utilis, potest deinde fieri inutilis, imò pernicioiosa. I. 528.

Dismembratio, seu detractio fructuum mensæ Episcopalis, et Capituli, et Beneficiorum quorumcumque facienda pro sustentatione Seminarii jam erecti. II. 521.

Dispensare super impedimento affinitatis in primo gradu, etiam lineæ rectæ, an possit Pontifex, 582. in iis, quæ sunt de jure Divino, quomodo dispensare posset Pontifex. 11.

Dispensatio, quid requiratur, ut sit valida, et licita. III. 285. et quibus conjectoris deducatur *Dispensatio* tacita. I. 466. et seq. et II. 11. quàm præclara lenitatis exempla reliquerit S. Pius V. in *Dispensationibus* concedendis. III. 410. *Dispensatio* ab irregularitate. II. 294. quare non rarò à Pontifice *Dispensationes* concessæ, ut consecratio alicujus ab uno tantum Episcopo expleretur. IV. 2. et seqq. *Dispensationes* matrimoniales quàm rarò concedendæ. III. 410. post *Dispensationem*, cujus vi matrimonium inter partes Catholicam unam, alteram hæreticam licitum reddatur, quid agere debeat Episcopus I. 450. *Dispensationes* in radice matrimoni concessæ. IV. 179. quæ facultas *Dispensationum* matrimonialium concessa Episcopis, Parochis, et Soc. Jesu Presbyteris in Angola, et Æthiopia, ac Brasilia. 169. et seq. et 174. necnon Episcopis, Vicariis Apostolici Asiæ, Atriciæ, Americæ, et Missionum Præfectis. 176. Vid. *Consuetudo*, *Illegitimi*, *Impedimenta*, *Irregularitas*, *Ordines Sacri*, *Tridentina Synodus*.

Dissidium. Ex *dissidiis*, quæ inter eximie sanctitatis Episcopos, et Apostolicæ Sedis Pontifices intercesserunt, quid inferre possint reliqui Episcopi. II. 552. et seq.

Dissimulare. In hoc verbo inest vis verè permittendi, et approbandi. III. 470.

Distributiones chorales, seu quotidianæ, quæ Canonicis distribuuntur. 486. non veniunt sub fructuum nomine. I. 518. cui tantummodo competant. 260. et seq. an, et quando percipi possint ab absentibus. III. 163. an ad *Distributiones* augendas possit Episcopus partem reddituum mensæ Episcopalis applicare in perpetuum Capitulo Ecclesiæ Cathedralis. 257. Vid. *Canonici*.

Divisio virorum à mulieribus in publicis templis à primis Ecclesiæ seculis usitata. III. 15.

Divites an olim Beneficiis Ecclesiasticis gaudere possent. II. 12.

Divortium fornicationis causâ permissum. IV. 85. et seq. fieri nequit ob lepram. III. 494. *Divertii* jus aequè competit uxori, atque

o. II. 568. Causæ excitatæ super jure *Divortium* instituendi ad am Judicem Ecclesiasticum deferendæ. 542.

Doctor in Jure Canonico an possit consequi Præbendam Theologem. III. 568. et seq. ubi *Doctorem* magna discrepantia est, integrum eam sententiam amplecti, quæ magis arriserit. II. 91.

Doctoratus. Anteponendi sunt, qui sine *Doctoratu* doctiores reputantur. I. 285.

Doctrina Christiana. An Episcopus à matrimonio arcere debeat contentes, ob ignorantiam *Doctrinæ* Christianæ. II. 256. et seqq. quid, hæc ignorantia oriatur ex defectu memoriæ, et nimis hebeti enio. 260.

Dogma, et Canon in quo differant. I. 51.

Dolor merè naturalis non est sufficiens materia Sacramenti Pœnitentiæ. II. 109; et 111. B. Mariæ Virginis *Dolorum* de Urbe mulieres atque. I. 410.

Dolus, et fraus nemini patrocinatur ad evadendum legis vinculum. III. 278. quando præsumatur *Dolus* in delinquenti, qui resumatur titulum Clericalem. 174. et seqq.

Domicellares, seu Domicelli, quasi Dominuli Canonici. 46. et seqq.

Domini appellabantur Canonici. 46.

Dominicale quid esset. IV. 142.

Dominici Moniales Novitiæ. III. 460.

Dominis Marcus Antonius apostata. II. 55. III. 421.

Dominium nullum sui peculii habere possunt Moniales. 483. et seqq.

Donati, idem ac Oblati. I. 421. et seqq.

Dormire in eodem lecto pueri diversi sexûs septennio majoribus nullo modo permittendum. III. 65.

Dos cur exigatur à puella matrimonio conjungenda. 82. an sit onerata, aut ex alio titulo interdicta dos consueta, quæ exigitur uellis se Deo in monasterio devotentibus. 78. et seqq.

Dositheus Patriarcha Hierosolymitanus. I. 480.

Drogo Metensis Archiepiscopus. 95.

Drou Petrus Lambertus Episc. Porphyriensis Apostolici Sacramentis effectus. II. 117.

Drovet Ord. Prædicat. citatur. 84.

Dubium. In *Dubio* mutationis morbi in quam partem propendere eant Parochi Oleum sacrum iterum ministraturi. II. 200. et 201. id faciendum in *Dubio*, an esus carniû alicujus animalis jejuniû tempore licitus sit. III. 75. et 76.

Dubois Gerardus citatur. I. 590.

Duella quàm severè interdicta. IV. 92.

Dunelmensis Episcopus Monachorum S. Benedicti. III. 547.

Durandus Guillelmus junior, Episcopus Mimatensis citatur. I. 215. 351. 354. III. 490. ejus consilium approbatum à Tridentino. 491.

Durandus de S. Portiano. Ejus opinio de polygamia rejicitur. 185.

Durinus Card. Carolus Franciscus Episc. Papiensis. 57.

Tom. IV.

Ducallius Andreas citatur. I. 215.

Duziacensis anni 871. Synodus. II. 265. et 385.

E

Eboracensis Archiepiscopus. III. 515.

Eboracensis anni 1195. Synodus. I. 534. II. 145, altera anni 1367. I. 375.

Eborensis Diœcesis in Lusitania. III. 77.

Ebredunensis anni 1727. Synodus. 267.

Ebroicensis anni 1576. Synodus. II. 53.

Ecclesia errare non potest in interpretanda Sacra Scriptura. 447. habet potestatem mutandi ritum, non verò substantiam Sacramentorum. 224. ejus sola auctoritas ad Sacramentum de novo instituendum non protenditur. 206. an, et cur additamenta quædam sacre Ordinationi fieri præceperit. 222. et seq. actus merè internos præcipere nequit, aut prohibere. 593. à primis usque temporibus usa est potestate sibi à Christo traditâ concedendi Indulgentias. IV. 95. et 100. *Ecclesia* pia mater humanæ infirmitati indulgens, quomodo certas paganorum consuetudines permiserit aliquando nuper ad Fidem conversis. 84. ejus summa indulgentia, et commiseratio erga profugos, et apostatas. III. 422. et seq. *Ecclesiæ* Latinæ, et *Ecclesiæ* Orientalis diversa disciplina quoad collationem Confirmationis. II. 85.

Ecclesia paucos et bonos potiùs, quàm multos, et pravos ministros exoptat. III. 17. *Ecclesiæ* non sunt institutæ propter Episcopos, sed Episcopi propter *Ecclesias*. IV. 67. *Ecclesiæ*, et Diœceses an civilium Magistratuum formas sint imitatæ. I. 81. Defensores, aut Oeconomii *Ecclesiarum* undenam assumerentur. II. 212. existimabantur veri Judices cum potestate coercitiva. 350. quando propriè, et rigorosè dicatur vacare *Ecclesia*, à qua quis transfertur. IV. 70. et seq. *Ecclesiâ* vacante Episcopus vicinior illius curam olim assumebat. I. 117. *Ecclesiarum*, sive monasteriorum occurrente vacatione, omnia pacta ante electionem, vel postulationem interdicuntur. IV. 22. et seqq. Vid. *Pacta*. Quâ ratione quis præesse possit duabus *Ecclesiis* Episcopalibus. III. 524. et seqq. *ab Ecclesiis*, quas de novo acquirit Episcopus, Cathedralicum potest exigere. I. 552. Vicarii, seu Suffraganei apponendi *Ecclesiis* Cathedralibus commendatis. IV. 29. quicumque Ordinem aliquem suscipiunt, an *Ecclesiæ* alienjus servitio mancipandi sint. III. 19. quænam esse debeat, aut possit *Ecclesia*, cui debet inservire Clericus, ut gaudeat privilegio Fori. 211. et seqq. *Ecclesiæ* necessitas potest esse causa sufficiens, ut ad Sacerdotium ipsum ascendere compellatur, qui aliàs ad id non teneretur. 189. à quibus *Ecclesiis* solvendum Cathedralicum. I. 557. indigentium nomine comprehenduntur etiam *Ecclesiæ* Ministri. 568. *Ecclesiæ* Suburbicariæ quænam sint. 80. *Ecclesiæ* in solo Lateranensi fundatæ quænam dicantur, et quâ gaudeant exemptione. 201. *Ecclesiæ* filiales et aggregatæ Basilicæ Lateranensi. IV. 96. Præfecti Sacrariis *Ecclesiarum* Tolotanzæ Diœcesis. III. 225. Vid. *Exemptio*.

Ecclesia simpliciter benedicta reconciliari potest à simplici Sacerdote. IV. 44. *Ecclesias* consecrare, aut reconciliare an privative spectet ad Episcopum. *ibid.* et seq. eas consecrare nequit Vicarius Generalis, licet Episcopus sit. I. 113. Episcopus concionari potest in *Ecclesia* quacunque suæ Diocesis, etiam Regularium. II. 420. *Ecclesia* fabrica. Vid. *Abbat*. *Ecclesiis* debitus honor per immunitatem Ecclesiasticam conciliatus. IV. 109. et seqq. innumeræ res profanæ translatae in *Ecclesiarum* sacros usus, et ornamenta. 84. *Ecclesia* Christianorum aliquando Concilia, et Synodi nuncupata. I. 51. Vid. *Templum*.

Ecclesia Abbatialis Campidonensis ab Hadriano I. consecrata. IV. 46.

Ecclesia Collegiata S. Mariæ in Cosmedin de Urbe. III. 187.

Ecclesia Episcopalis B. Mariæ de Bethlechem. I. 112.

Ecclesiasticam jurisdictionem qui impediunt, vel immunitatem ledunt, quibus censuris sint obnoxii. II. 337.

Ecclesiastici vilia ministeria exercentes quomodo corrigendi. III. 376. cur *Ecclesiasticis* interdicta mercatura. II. 440.

Egbertus Archiepiscopus Eboracensis citatur. 374.

Edictum, ne quis canonico impedimento irretitus, aut ficto patrimonii titulo ad Ordines accedat. 227.

Educatio Clericorum adolescentium olim non omissa. I. 389.

Eduensis Ecclesiæ Canonici. IV. 262.

Egila Archiepiscopus Toletanus. III. 70.

Egressus è claustris quando Monialibus permitti debeat. 492. et seqq.

Ejecti, seu Ejiciendi à Religione. 417. et seq. quibus oneribus post ejectionem obstricti maneant. 437. et seqq. et quibus pœnis. *ibid.* si à sententia suæ ejectionis appellent, quid faciendum sit. 455. an, et quando iterum recipiendi in Religionem. 437. et seqq. et 453.

Einsidlenses Abbates facultate donati consecrandi Ecclesias, Oratoria, etc. IV. 45.

Eleazarus sanctissimus senex, et in suæ Fidei confessione constantissimus. 156.

Electi, à patronis ad Beneficia an possint confirmari à Vicario Generali. I. 114.

Electio Episcopi in Germania spectat ad Canonicos. IV. 11. ad quem spectat *Electio* dignioris in consursu ad Parochiales. I. 297. et seqq. in *Electionibus* Ecclesiasticis qualis Procurator constitui possit ab impeditis. 243. Episcopus præsidere potest *Electioni* Abbatissæ Regularibus subjecta. 397.

Eleemosyna pro Missa, vel pro Confessione, vel pro Defunctis, etc. 369. et seq. pro Missa quanta esse debeat. 376. ejus taxatio. 365. et seq. IV. 280. eam taxare pertinet ad Episcopum. 272. *Eleemosynæ* adventitiæ Missarum qualiter recipi debeant. 255. si numerus *Eleemosynarum* pro Missis celebrandis nimium excrescat, quid agendum. 256. et seq. *Eleemosyna* uberior sponte oblata pro Missæ sacrificio an possit accipi. I. 377. et seq. an eadem possit alteri erogari, parte sibi retentâ. 378. et contrâ an minori; ac tenuissimâ *Eleemosynd*

contentus possit quis ad Missam celebrandam se obligare. *ibid.* ex taxata *Eleemosyna* an quid detrahi possit in commodum Ecclesie. 379. quibus artibus quidam plures *Eleemosynas*, vel unam molliù majorem pro eadem Missa lucrarentur. 373. et seq. quale peccatum committat, qui delinquit in hac materia 377. usus erogandi *Eleemosynas* non est negligendus, ut suffragia et sacrificia pro defunctis multiplicentur. IV. 269. olim fas erat *Eleemosynis* pœnas canonicas redimere. II. 481. peccata non *Eleemosynis* solis, sed simul aliis pœnis afflictivis redimenda. 483.

Eleemosynarius magnus Regum. III. 334. et seq.

Eliberitana, seu *Illiberitana* anni 305. Synodus. I. 349, 417. II. 145, 207, 362, 449. III. 127. explicator. II. 145, 470. III. 69.

Eliensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. 317.

Eligibilitas ad plures Episcopatus qualiter moderanda. III. 529. et seqq.

S. *Eligius* Episcopus Noviomensis. I. 287.

Elisabetha Imperatrix dispensatur à jejuniò naturali ante Eucharistiam pro die suæ Coronationis in Bohemiæ Reginam, 468. et seq.

Elnensis Vicarius Capitularis. II. 493.

Eltensis Ecclesiæ Cathedralis. I. 303.

Emancipatio liberorum à patria potestate quomodo perficeretur apud veteres Romanos. III. 47.

Emericus Hungariæ Rex. IV. 54.

Emolumenta, sede vacante, obvenientia ad quem spectent. II. 493.

Encyclicis litteris debent Episcopi gregem pascere, vel aliter supplere. I. 406.

Ennodius Episcopus Ticinensis. 53.

Enriquez Card. Henricus. III. 73. IV. 95.

Epaonensis anni 517. Synodus. I. 215, 246, 417. II. 67, 69. III. 125.

Ephesina anni 431. Synodus. II. 212.

Epidemia laborans Monialis egredi potest à clausura. III. 491. et 497.

Epikeja quid sit, et quando eà uti liceat. 228. et seqq. quid requiratur, ut per *Epikejam* relaxari possit lex superioris. 285. et seqq.

S. *Epiphanius* Episcopus. 245. Paulinianum reluctantem ordinat in Diaconum, et Presbyterum. II. 231.

Episcopalis dignitas non statuenda, nisi in nehibus. III. 520. *Episcopalia* jura à subditis adversus Episcopos nunquam præscribi possunt. I. 360. inter *Episcopalia* jura recensetur Synodaticum. 351, 352, et 360.

Episcopatus an sit verum Sacramentum. II. 203. utrum differat à Presbyteratu. III. 245. quænam sit ejus adæquata materia. II. 219.

Episcopatus Romanus, et Pontificatus non distinguuntur. I. 74. et seqq. *Episcopatum* electio, et collatio. 98. mores promovendorum ad *Episcopatum* semper minutissimo scrutinio subjecerunt. 522. unire, aut dismembrare *Episcopatus* ad solum Pontificem pertinet. III. 541. et seqq. quanta cum moderatione concedenda plurium *Episcopatum* in una persona coacervatio. 524. et seqq. *Episcopatum* resignationes.

IV. 64. et seqq. *Episcopatus* in partibus. III. 354. *Episcopatus*, ad quos olim in Britannia soli Monachi eligebantur. 317.

Episcopi septem Auctores Articulorum Reformationis Parisiensis anno 1586. editæ. I. 281.

Episcopus est Caput, et princeps Senatûs Ecclesiastici. III. 248. solus in sua Diœcesi est Doctor, et Magister. II. 419. *Episcopi* in Apostolorem vices, et munus successerunt. 415. immeritò se credunt postpositos inquisitoribus. 505. *Episcopus* debet probè callere Constitutiones Apostolicas. I. 487. debet se loco, et tempori aliquando accommodare. 328. *Episcopi* quàm præcipuum munus sit opus prædicationis. II. 415. et seqq. eligi non poterat in *Episcopum*, nisi qui esset in sacris constitutus. 213. et 214. *Episcopi* in sua electione pacta cuiuscunque generis ineuntes quem culpæ ac pœnæ reatum incurrant. IV. 25. et seq. quid possit et quid non possit *Episcopus* electus, et confirmatus, non tamen consecratus. I. 99. et 100. *Episcopus* cùm consecratur, accipit à Deo ordinariam potestatem Ordinis. 55. et 56. ejus duplex consideratur potestas. *ibid.* *Episcopi*, quibus Rocheti, et Mozettæ usus non conceditur, quam pœnam, aut culpam incurrant, si illis utantur. 252. ubinam sacras vestes induerent Ecclesiam ingressuri. 254. ex Ordinibus Monasticis, aut Mendicantibus assumpti, quâ veste uti debeant. 252. *Episcopi* associatio facta à Clero habet speciem quamdam processionis. 505. *Episcopi* per Pallii consecutionem non subtrahuntur à jurisdictione Metropolitanæ. IV. 49. et seq. omnium *Episcoporum* jura, et titulos complectitur summus Pontifex. I. 77. quàm deceat, ut *Episcopi* Romanæ Sedis prærogativas sedulò defendant. II. 264. expedit aliquando, ut ab Apostolica Sede consilium, ac præsidium quærant. I. 483. debent suas rationes Pontifici repræsentare, si qua Constitutio Apostolica in sua Diœcesi noxium aliquem effectum producere posse intellexerint. II. 350. et 351. quâ ratione id agere debeant. 351. cur nunc minùs frequentur quàm olim Romam à summo Pontifice advocentur. I. 91. quando, et ubi Professionem Fidei emittere teneantur. 316. *Episcopis* novis Professio Fidei sub certa formula olim exigebatur. 320. *Episcopi* non debent recipi, qui antea non exhibuerint Apostolicas litteras. II. 585. sunt custodes, et vindices sacrorum Canonum. 412. 454. III. 51. 161. qualiter jus commune adjuvare queant, pœnasque augere ab illo inflicta. II. 436. an possint in sua Diœcesi quidquid Papa sibi specialiter non reservavit. 265. et seq. et 279. et seq. residendi obligatione obstringuntur etiam pestis tempore. IV. 113. et seqq. sine causa à suis Diœcesibus absentes, quâ pœnâ multati. II. 487. singuli statim temporibus visitationem sacrorum Liminum explere debent. III. 292. duo sedere in eadem Episcopali Sede nequeunt. 400. et seqq. an in eadem civitate duo, alter Græcus, Latinus alter haberi possint. I. 150, 151, et 154. et an plures Ecclesias retinere unus et idem *Episcopus* possit. III. 409. si *Episcopus* à civibus interficiatur, ea civitas Sede Episcopali perpetuò privatur. 320.

Quæ differentia inter *Episcopos*, et Parochos quoad obligationem Sacramenta populo administrandi. IV. 120. et seqq.

Episcopi iudicio relinquitur stabilire peculiare quosdam ritus tempore necessitatis, sine Sacramentorum irreverentia exercendos. 140. et seqq. *Episcopus* est minister ordinarius Confirmationis. II. 58. an possit simplici Sacerdoti committere, ut Chrismate à se confecto Fideles consignet. 67. et 68. ejus proprium munus est Chrisma consecrare. 64. illi non est permittendum cooperto capite in Altari ministrare. III. 116. pœnam potest decernere in Parochos, qui Viatum iteratò ægrotis deferre obstinatè detrectant. II. 104. in sua Diœcesi est proprius Sacerdos, qui Fidelium confessiones excipere, et facultatem illas excipiendi alteri delegare potest. III. 150. an, et quando habeat facultatem absolvendi ab hæresi. II. 289. et seqq. ejus proprium munus est in hæreticos inquirere, eosque Ecclesie reconciliare. 290. et 291. an possit absolvere à casibus reservatis in sua Diœcesi à Concilio Provinciali. I. 555. *Episcoporum* auctoritas reservandi casus. 529. et seqq. *Episcopus* cavere debet omnino à decernenda sive attritionis merè servilis sufficientia, sive amoris initialis necessitate. II. 116. ad quem finem antiquorum Canonum Pœnitentialium studium, et cognitionem Sacerdotibus suadere debeat. III. 135. et 156. unde habeat jus elargiendi Indulgentias. I. 125. eas indicare ad solos *Episcopos*, et Ordinarios locorum olim spectabat. IV. 93. *Episcopi* tam Græci, quàm Latini, Oleum infirmorum consecrant. II. 156. *Episcopi* an possint conferre extremam Unctionem. 166. possunt aliquando interdicare Sacerdoti, ne concessis in Brevi facultatibus utatur. III. 386. *Episcopus* ob occultum crimen etiam extrajudicialiter, seu ex informata conscientia cognitum, potest non solum Clericis prohibere ascensum ad Ordines, sed etiam ab Ordinibus jam susceptis eosdem suspendere. 229. ad quid teneatur, si Clericus ad Sedem Apostolicam recurrat. 230. prudens consilium datum *Episcopo* in hac materia. 231.

Quas diligentias præmittere, quam vigilantiam, et quos respectus habere debeat in Ordinationibus admittendis. 20. et seq. ordinans subditos seculares alterius Diœcesis cum dimissoriis attestantibus eos examinatos fuisse, et idoneos repertos, an teneatur huic attestationi deferre, vel possit eosdem ordinandos examinare. 252. quid, si talis *Episcopus* sit suffraganeus, et auxiliaris *Episcopi* dimittentis? *ibid.* *Episcopi* edictum sub pœna excommunicationis, ne quis canonico impedimento irretitus, aut ficto patrimonii titulo ad Ordines suscipiendos accedere audeat, est laudabile. II. 227. et seq. cur non itidem laudabilis videatur protestatio, per quam *Episcopus* declarat se intentionem non habere ordinandi irregulares, aut canonico impedimento irretitos. *ibid.* facultas aliquem ex justa causa ab interstitiorum lege eximendi an competat soli *Episcopo* Ordines collaturo. 407. ad quem *Episcopum* spectet Ordinatio subditorum secularium Prælati inferioris. I. 145. *Episcopus* quâ methodo suos Clericos allicere debeat ad Seminarii disciplinam subeundam, antequam ad Ordines promoveantur. III. 25. et ad servitium Ecclesie præstandum post receptos Ordines. 27. quâ viâ licitè obviare possit incommodis, quæ oriuntur ex libera habitûs et Tonsuræ dimissione.

et libera potestate utrumque Clericorum insigne quandocumque resumendi. 178. et seq. quâ cautelâ dispensare possit super Interstitiorum observantia. 21. quandonam possit cum illegitimo dispensare. IV. 237. et seq.

Episcopus in quibus causis matrimonialibus sit iudex. II. 340. non est in ejus potestate novum statuere impedimentum dirimens matrimonium. III. 194. et 195. neque matrimonium, quod ex canonum præscripto validum est, nullum irritumque facere. IV. 202. neque reddere licita matrimonia inter uam partem Catholicam, et alteram hæreticam. II. 283. an in materia matrimoniali eas dispensationes indulgere possit, quas à suis prædecessoribus concessas deprehenderit. 275. quam declarationem facere deberent *Episcopi* circa matrimonia filiorumfamilias. 366.

Episcoporum jurisdictio in Germania per Capitulationes, et pacta constringitur. IV. 14, 15, et 20. *Episcopi* veram habent jurisdictionem in suas oves. III. 272. liberam habent facultatem ferendi leges, quas opportunas duxerint ad rectam sue Diœcesis administrationem, absque ulla superioris confirmatione. 268. cautela ab ipsis servanda in quibusdam decisionibus. 220. Vid. *Cautela*. Non debet sibi *Episcopus* arrogare partes Judicis inter gravissimos secum contententes Theologos. II. 92. nequit quæstiones ad Fidei doctrinam pertinentes definire. I. 415. neque relaxare legem à Concilio Generali, aut à Pontifice rogatam. II. 265. et seqq. et 269. nec relaxare legem à superiore latam, aut alteri licentiam impertiri, quam sibi ipse concedere nequit. III. 116. neque per sua decreta delere consuetudinem, quæ vigeat in toto Orbe. 157. cavere debet, ne suo zelo, suisque statutis populorum animos à se abalienet. 97. prohibere potest, quod plerique contendunt esse à jure communi permissum. II. 24. et seq. hinc poterat olim ad unicam comestionem præcepto obstringere, quos adversa valetudo ab abstinentia à carnibus absolvebat. *ibid.* potest præterea nundinas, et mercatus diebus festis interdiceret. 26. et 27. an possit aliquas appellationes suspensivas de medio tollere. III. 165. an possit in propria Diœcesi festa in universa Ecclesia recepta tollere, Officii Divini recitationem, et jejunia transferre. IV. 107. ad ejus tribunal provocare cuilibet concessum. II. 347. et seqq. quando, et qualiter visitandi jus habeat Ecclesias etiam exemptas. I. 198. quem in Presbyteros dominatum habeat. III. 245. ut superior Presbyteris potestate jurisdictionis potest legibus eos ligare etiam invitos. 246. nequit adigere suos subditos ad Missam parochialem diebus festis, aut concionem auscultandam in Parochia. 157. et 160. an teneatur instituere eum, quem patronus Ecclesiasticus digniorem judicaverit, et ipsi præsentaverit. I. 297. et seqq. admittere potest idoneum à minori Patronorum numero præsentatum, ad eum tamen admittendum nullo juro compellitur. III. 225.

Episcopi quàm solliciti semper fuerint immunitatis, et exemptionis Ecclesiasticæ tuendæ. II. 347. quid agere debeant, ne indiscreto zelo discordias imprudenter excitent inter Sacerdotium, et Imperium. 359. in quo sensu non ultima eorum cura sit viduis, orpha-

nis, pupillis, aliisque miserabilibus personis opitulari. 548. quantâ charitate fugitivos, et apostatas ad reditum in Religionem allicere debeant. III. 422. et qualiter se gerere, dum pestis grassatur. IV. 116. et seqq. vel ut eos emendent, atque coerceant, qui reprehensione digni reperiuntur. 81. vel ut Clericorum immoderatæ aviditatis obsistant. II. 568. et 471 et usuras in Montibus Pietatis impedian. 455. quanta prudentia, et circumspectio adhibenda ab *Episcopo* in tollendis abusibus, ne cum populi scandalo aut delictum, quod latet, patefikat, aut qui innocentes sunt, suspecti habeantur. III. 61. quando explicare se debeat *Episcopus* peracto examine uni ex concurrentibus accedere volens. I. 296. an possit extra casum concursus ad Parochiales eligere Examinatores, quos vult. 281. quâ cautelâ et comam fictitiâ Clericis interdicare, et eandem gestandi facultatem illis largiri debeat. III. 115. ejus judicio relinquatur determinare, quinam sint ludi illiciti Clericis interdicti. 119. et stabilire Ecclesiam, et qualitatem servitii à Clerico ibi præstandi, sed cum diverso effectu in casu contraventionis. 211. et seqq. quale onus *Episcopis* incumbat Seminarium instituendi, et sustentandi. I. 590. et quartam partem suorum proventuum pauperibus, ac fabricæ Ecclesiæ largiendi. II. 15. an liceat *Episcopo* exigere à Clericis Cathedralicum, licet non præmatur inopiâ. I. 361. Vid. *Cathedraticum*. An possit *Episcopus*, si verè egeat, vindicare sibi multas Ecclesiasticas pro criminibus inflictas. II. 489. et seq. ejus licentia an sit necessaria, ut quis castrari possit. III. 96. qualiter se gerere debeat, quando vacant Beneficia curata Sedi Apostolicæ reservata. IV. 257. olim ad solos *Episcopos* pertinebat honorum Ecclesiasticorum administratio. I. 260. *Episcopi* in suis relationibus non debent conqueri de exemptione Capituli, sed potius exponere, an Canonici ea præstiterint, quæ Concilium Tridentinum à Capitulis exemptis exigenda mandavit. III. 550. olim suam jurisdictionem exercebant cum consulto, consensuque suæ Ecclesiæ Canonicorum. 547. nunc non licet ipsis gravis momenti negotium aggredi inconsulto Capitulo. 249. an semper teneantur facere quod Capitulum concludit faciendum esse. *ibid.* in fin. et seq. an aliquando soluti sint hac obligatione requirendi sui Capituli consilium, aut consensum. 252. si *Episcopus* captivus fiat, an statim ejus jurisdictio intelligatur suspensa, et devoluta in Capitulum. IV. 75.

Episcopi quantum abstinere debeant à pœnis pecuniariis imponendis. II. 488. et quâm cauti esse in ferenda excommunicationis sententia. 508. quomodo uti debeant ordinariâ, quam habent potestate ferendi censuras, et præcipiendi, aut prohibendi aliquid sub mortali. 424. et seq. non debent suâ auctoritate in Clericos cujuscumque enormis criminis reos degradationis pœnam decernere, præter casus à Jure nominatim expressos. 519. an possint Clericum reum puniendum relinquere Judici seculari. III. 171. et an sit in ipsorum arbitrio abdicare jura Episcopalia, à Jure communi ipsis concessa. 172.

Episcopus etiam per censuras potest Regulares compellere in his, in quibus ipsi tributa est jurisdictio in eisdem. II. 595. ejus juris-

ditionem impediētes Regulares subsunt iudicio ipsius *Episcopi*. 400. quando esse debeat conjudex in causa de nullitate Professionis III. 415. et seqq. in hoc iudicio quibus fundamentis niti debeat. 416. *Episcopus* debet statim certior fieri à Superioribus Regularibus de sententia expulsionis alicujus Religiosi. 438. *Episcopus* an possit nuptæ mulieri facultatem facere se Deo dicandi in monasterio, dummodo vir Sacerdotio inter seculares initiatur. 471. et seq. quâ prudentiâ, et zelo se gerere debeat in præfnienda Monialium dote, aut in præcidendis superfluis sumptibus in earum ingressu, ac professione fieri solitis. 86. et seqq. necnon in reprobandis, abolendisq. receptis quibusdam usibus antiquâ consuetudine firmatis. 88. quâ liberalis, et facilis esse debeat in concedendo sine hæsitatione Confessario extraordinario certæ alicui Moniali. 477. et seq. quam auctoritatem habeat circa Confessarium extraordinarium dandum Monialibus Regulari Prælato subjectis. II. 399. III. 477. antequam vitam communem in sua monasteria introducat, quid prius facere debeat, ut incommoda, et difficultates occurrentes evitet. 485. an Eremitas possit compellere ad habitum dimittendum. I. 415. quas debeat regulas præscribere ab istis servandas. *ibid.* quomodo se gerere debeat cum Religionis, qui ad trirēmes damnati pœnam absolverunt. III. 455.

Episcopus ex Suffraganeis antiquior supplet negligentiam, seu defectum Capituli Ecclesiæ Metropolitanæ vacantis. I. 119. an emolumenta, sede vacante, percepta reserventur ad *Episcopum* successorem. II. 495. olim *Episcopus* vicinior Ecclesiæ vacantis curam assumebat. I. 117. quis sit *Episcopus* vicinior. 192. *Episcopis* quænam aliquando concessa privilegia. 102. et seqq. *Episcopus* alterius Diocesis an eligi possit in Judicem Conservatorem. 275. *Episcoporum* translationes de una Ecclesia ad aliam. IV. 67. et seqq.

Qualis esse debeat *Episcopi* sollicitudo, ut legata pia, Missarumque onera explantur. 255. et seqq. *Episcopus* an ordinariâ suâ potestate Missarum reductionem facere possit. 261. et seqq. an moderari queat numerum Missarum, quarum obligationem nemo adhuc suscepit, aut subire vult. I. 585. *Episcopus*, qui obtinuit facultatem reducendi onera Missarum, an possit uti hac facultate etiam respectu Regularium. IV. 285. *Episcopus* delegatus ad reductionem Missarum faciendam non potest suam facultatem extendere ad alia pia Legata, neque ad omnia Missarum onera. 269. et seqq.

Episcopus impeditus an, et qualem Procuratorem mittere possit ad Concilium. I. 245. et seq. *Episcopi* in Concilio Generali assident, non tamquam meri consiliarii, sed tamquam iudices. III. 256. et 257. quibus Conciliis subscribant definiētes. 258. et 259. *Episcopus* est inferior Concilio Provinciali. 286. *Episcopi* nulli Archiepiscopo subjecti cui Provinciali Synodo interesse debeant. I. 81. 95. 169. III. 555. et seqq. *Episcopi*, qui Capuanam, et Pisanam Provinciam interjacent, an teneantur eligere Metropolitanum cujus Provinciali Synodo intersint. III. 537. et seq. *Episcopus* jure suo Diocesan. Synodum cogere potest. I. 91. etiam per alium. 71. 115. 116. quando illam celebrare possit. 99. et 107. et in quo loco. 60. ante receptionem

Pallii potest Synodum cogere, et Pontificalia exercere. 107. sine causa omittens Synodum facere, quâ culpâ, et pœnâ reus sit. 75. in Synodo convocatione exprimere debet causam, cur eos ad Synodum advocet, qui aliàs adesse non tenerentur. 193. et 194. an possit locum ad Synodum admittere. 218. formula olim *Episcopo* præscripta Presbyteros alloquendi initio Synodi. 253. *Episcopus* primo Synodi die an debeat ipse per se celebrare. 237. et 306. Synodum faciens quibus uti debeat indumentis. 252. et seq. quo loco sedere debet in Synodo. 220. temperamenta ad *Episcopo* adhibenda in Synodo ad evitandas præcedentiæ lites in congregatis. 228. *Episcopus* sub finem Synodi monere debet Clerum de iis, quæ correctione indigent. 306. et de iis, quæ omitti non debent. 309. et seq. *Episcopus* solus habet jurisdictionem in Synodo Diœcesana. III. 255. solus est Juxta. I. 267. *Episcopi* in Synodis, quando Theologi dissident inter se, neutri parti se addicere deberent. II. 128. et 136. *Episcopi* olim in Synodo Diœcesana poterant onera Missarum contrahere. I. 384. quomodo aliquam eandem facultatem postea recuperaverint. 386. aliqui ex non ex debito, sua Synodalia decreta ad aliquem virum vel dignitatem eminentem corrigenda transmittunt. III. 270. dam in rebus abstinere debent à statutis, et Synodalibus tionibus condendis. I. 490. cur non debeant in sua Synodationem edere conformem consuetudini canonicis institutis et licet legitime præscriptæ. III. 254. quanta *Episcopis* cautela ut unum, aut alterum muliebrem ornatum Synodalibus tionibus proscribant. 142. an *Episcopis* fas sit Synodali decreto irregulares, qui ad superiorem Ordinem ascendunt alicuius vineulo irretiti. 180. quare non debeant *Episcopi* præ Synodo omnem de Regularibus sermonem omittere. II. 390. in Synodo generatim declarent, se velle Abbatissarum eorum electionibus semper interesse. I. 397. *Episcoporum* in non transmittendis ad summum Pontificem nominationibus Synodaliū perstringitur. 269. non tamen sine aliqua excu- 271. *Episcopi* statuta extra Synodum facta an cessent ejusdem III. 280. *Episcopi* Latini an possint Synodum peculiarem celebrare Græcis Sacerdotibus suis subditis. I. 150. et 156.

Quantam opinionem de *Episcopis* habeat BENEDICTUS 108. et seq. *Episcopi* quare Sanctitatis titulo honorentur. I. *Papæ* appellati. 53. et quare. *ibid.* aliqui titulo Archiepiscopi Patriarchæ insigniti. 94. et 95. *Episcopis* Italis cur tam rarè e- datus cum futura successione. IV. 27. et seq.

Episcopi Collaterales. I. 82. *Episcopi* gentium quinam dic- 110. *Episcopi* Novatiani, et Meletiani ad Catholicam Ecclesiam ad- untes qualiter excepti. 180.

Episcopi Suburbicarii. II. 10. Vid. *Cardinales Residentiæ* leges adimplent etiam Romæ residendo. III. 524. non sunt exempti à sacri Liminibus visitandis, et à relatione suarum Ecclesiarum exhibenda. 508.

Episcopi *Papæ* Suffraganei quinam sint. I. 82. *Episcopi* suffraganei

- in alienis Diœcesibus neque de Ordinarii licentia exercere
 l. 29. et 30. *Episcopi* olim consecrati honoris causâ, nullius
 titulo illis tributo. III. 334. an destinandi *Episcopi* in parti-
 otestatem Ordinis exerceant in locis omnino exemptis, et
 mediâtê subjectis. IV. 38. et seq. *Episcopi* Titulares quinam
 eam eorum dignitas, officium, ac jurisdictio. I. 109. et
 eneantur ad visitationem sacrorum Liminum. III. 397. non
 aditum ad Romanum anni 1725. Concilium. I. 386. titu-
 s Titularis cur immutetur, nec idem successivè conce-
 copis Suffraganeis ejusdem Ecclesiæ. IV. 35.
 s Græcus Romæ, et in Calabria destinatus ad Ordinationes
 . I. 150.
 usus, *Beneficium*, *Capitulum*, *Consecratio*, *Dispensatio*,
 , *Distributiones*, *Exemptio*, *Hæresis*, *Hæretici*, *Juramen-*
asterium, *Ordinarius*, *Ordinatio*, *Pallium*, *Pontifex*,
Prudentia, *Sedes Apostolica*, *Suffraganeus*, *Visitatio*.
 s Bethlehemiticus non potest Synodum Diœsanam celebrare,
 I. 112.
 Synodalis cur olim ad Pontificem transmissa cum actis
 Patribus Synodorum Provincialium. III. 262.
 Decretales ab Isidoro productæ quam habeant auctorita-
 tē.
 , seu *Eremiticæ*. I. 413. et seq. quando gaudeant privilegio
 quàm periculosa eorum vitæ ratio. 414.
 rivatus præjudicium afferre nequit voluntati generali,
 s habet, matrimonium ritè, et rectè contrahendi. IV. 185.
 test *Episcopus* cavendos errores contra Fidem jam pro-
 . 416.
 quia peccator, ideo venator erat. III. 128.
 Guillelmus citatur. II. 46. et 109.
 s superstitionis reliquiæ quædam in celebritatibus Sancto-
 40. et seqq.
 l. Vid. *Hebruræ*.
 r instituit Lupercalia. IV. 84.
 ritus Papa, seu potiùs Pseudo-Evaristus citatur. II. 239.
 atur. 241.
 sis Abbas. I. 162.
 istia infantibus post Baptismum ministrata. 456. II. 81. et
 tus quando cessaverit apud Latinos. 99.
 istia an per accidens causet primam gratiam. 88. et seq.
 b utraque specie sumpta causet majorem gratiam. *ibid.* quæ-
 ejus effectibus, quæ moventur à Scholasticis, ne attin-
 sidem in Synodo. *ibid.* ad *Eucharistiam* ritè participandam
 r regulatur judicii maturitas, quàm ad Pœnitentiam, aut
 n Uncionem. 182. *Eucharistia* an possit à Laicis tangi, et
 retineri. IV. 141. et seqq. an unquam ministrata fuerit non
 . 456. et 462. ad eam accedere nemo peccati lethalis conscius
 nisi præmissa sacramentali confessione. III. 220. quoties in

anno sumenda. I. 509. die festo Paschæ in propria Parochia à proprio Parocho sumenda. III. 152. et 218. eam administrare sine licentia Parochi an possint Regulares. II. 402. et 403. in mortis periculis sumenda vel re ipsâ, vel spiritualiter, et in voto. 139. quomodo minuenda peste correptis. IV. 155. et seqq. an deneganda peccatoribus. II. 95. et seqq. præsertim peccatori occulto publicè petenti. I. 453. an administranda capite damnatis. II. 92. *Eucharistia* loco terra sumpta. 139. et 140. *Eucharistia* qualiter custodienda, aut publicè venerationi exponenda. 392. furtum sacrilegum *Eucharistia* degradationis poenâ puniendum est. 316. Vid. *Communio*, *Mulieres*, *Solennitas*, *Tabacum*.

Eudoxia Imperatrix. I. 512.

S. Eugendus Abbas. II. 169.

Eugenius II. Papa. III. 118.

Eugenius III. Papa. *S. Bernardi* discipulus. I. 87, 105, 160. III. 442. IV. 87. et 103.

Eugenius IV. Papa. I. 66, 221, II. 28, 58, 62, *ibid.* 65, 142, 154, 171, 189. III. 213, 218, 257, 313, 314. IV. 151, 187. ejus Decretum pro instructione Armenorum. II. 161, 217. explicatur. 178, 179. et 225.

Eugenius Ostiensis Episcopus Legatus Agostolicæ Sedis. 535.

Eugubinus Episcopus. III. 521.

Eviratio hominis ultronea an excusari possit à peccato. 95. et seqq.

Eulogius nullius Urbis, sed honoris causâ Episcopus. 554.

Eunuchi an irregulares sint, et quare 92. et seqq. Vid. *Matrimonium*.

Ereptus Episcopus Ptolemaidis. II. 258.

S. Eusebius Episcopus Vercellensis fuit Medicus. III. 379.

Eusebius Ancyranus Episcopus. I. 549.

Eusebius Spado. 214.

Eustatius Antiochenus Episcopus. III. 94.

Eustolia puella à Leontio minùs honestè amata. *ibid.*

Eutrapelia. Ad virtutem *Eutrapeliæ* pertinet ludus. II. 454. III. 122.

S. Eutychianus Papa. I. 460.

Exactio Cathedralitici, et methodus servanda in hac *exactione*. 363.

Exactores spoliatorum. 207.

Examen, seu concursus ad Ecclesias Parochiales. 280, 281. et 301. an requiratur ad Parochiales juris patronatûs laici, aut mixti. 302. an consignandum sit scripto potius, quàm voce. III. 371. an, et quando liceat Episcopo ad *examen* revocare Parochos jam approbatos. 374. quid de Sacerdotibus ad Confessiones approbatis; 375. et seqq. *Examen* Ordinandorum quale esse debeat. 31. Vid. *Episcopus*. *Examen*, quod subire debet Resignatarius ad Beneficium Parochiale admittendus. 397.

Examinatores Synodales. I. 280. et seqq. quot, et quales, et quomodo proponi, aut eligi queant. 285. et 284, quatenus, et quomodo subrogandi. 289. et 290. eorum officium. 295. et seqq. quale ab illis juramentum præstandum. 285. *Examinatores* ad Ordines, aut ad Confessiones, quinam eligi queant. 281.

Exceptores, seu Notarii Ecclesiastici. 210.

Excestrensis anni 1287. Synodus. I. 182. II. 484.

Excommunicatio quæ pœna sit, quàm gravis, et quàm sobriè, ac circumspèctè infligenda, præsertim latæ sententiæ. II. 308, 388, 422. et seqq. 488. III. 110, 122. *Excommunicatio* est major pœna, quàm degradatio. II. 308, triplex genus *excommunicationis* majoris. 430. *Excommunicationes* severissimæ primis Ecclesiæ seculis criminibus quibusdam inflictæ. 428, qualis sit *excommunicatio*, vi cujus reus sit statim evitandus. III. 196. *Excommunicatio* aliquando solam importat privationem Eucharistiæ. II. 458. *Excommunicationis* sententia an jure ordinario ferri possit à Parocho. I. 532. Vid. *Clericus*.

Excommunicatus quando possit absolvi à Diacono. II. 144. *Excommunicatum* occidens an ullâ pœnitentiâ puniendus sit. III. 138.

Excusationes falsæ coram Deo, non illico falsæ probari possunt in facie Ecclesiæ. II. 415. *Excusationum* Judices Synodales. I. 249.

Executores à testatore designati, si voluntatem illius non implent, hujus executionis cura ad Episcopum devolvitur. IV. 255. et 255. et seqq.

Exemptio personalis Clericorum quàm antiqua sit, et continuata in Ecclesia. II. 346. *Exemptio* sive activa, sive passiva, qualiter acquiratur. III. 345. *Exemptio* à suo Ordinario, quàm rarò, et quibus de causis concedatur. 411. *Exemptiones* Ecclesiis, earumque administris concessæ. II. 384. *Exemptio* quæcumque à jurisdictione Episcopi cessat quoad hoc, quando exemptus tenetur ad Synodum accedere. I. 240. qualis *Exemptio* liberet ab onere accedendi ad Synodum. 160, 166. et seqq. *Exemptio* à Cathedratico. 358. an acquiri possit ex privilegio, vel consuetudine. 360. *Exemptio* Regularibus concessa. 159. II. 412. IV. 258. quando cœpta. I. 258. et quousque se extendat. 259. et seqq. nullo modo vulneranda à Prælati Papæ inferioribus. II. 389. et seqq. et 402. *Exemptio* ab Interstitiis Regularium Ordinum ali quibus Institutis concessa. 407. *Exemptio* parvis Cœnobiis, seu Conventibus concessa, quamdiu duret, et qualiter attendenda. I. 170. et seqq. quâ olim *Exemptione* gauderent monasteria. 162. *Exemptiones* concessæ Ordini Hierosolymitano. 196. quando competat Oblatis *Exemptio* à jurisdictione Episcopi. 410. *Exemptio* Capituli in quo sita sit. III. 277. *Exemptio* Capituli ab Episcopali jurisdictione debet apertè concedi, neque enuntiativè, aut relativè, seu suppositivè tantum, seu dispositivè declarari. 349. *Exemptio* à Chori servitio, seu Jubilatio. 364. an *Exemptio* competat Protonotariis proprium habitum non gestantibus. I. 205. et 206. *Exemptio*, quâ gaudent Collectores spoliolum. 207. quid, si in una Diœcesi plures sint? 208. *Exemptio* Græcorum in Latinis Diœcesibus degentium. 153. *Exemptio* sive activa, sive passiva monasterii Centulensis. III. 543. *Exemptio* competens uni parti propter individuitatem contractûs ad alteram etiam extenditur. I. 441.

Exercitia spiritualia, quibus vacare debent Ordinandi ante sacrorum Ordinum susceptionem. III. 52. domus *Exercitiorum* ad hunc finem destinata. 39.

Exomologesis nomen quia significaret. II. 145.

Exoniensis anni 1287. Synodus. 187.

Exorcistæ subscripti inveniuntur Synodis Provincialibus. III. 239. eorum fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis. II. 207. et seqq.

Expectativæ in quo differant à Coadjutoriis. III. 404. interdictæ à Tridentino. 396. et 406. et seqq.

Experimentum triennale conjugibus præscriptum, quando de impedimento ex capite impotentiae dubitatur. II. 355.

Expulsio Religiosi non contumacis an licita sit; et incorrigibilis an sit condemnanda. III. 432. quid requiratur, ut ad hoc remedium deveniri possit. 435. et seqq.

Extensio manuum super confirmandos. IV. 130. et seqq. *Extensio* à casu ad casum in re pœnali, etiamsi utrinque militet eadem ratio, laudari nequit. I. 493.

Extraordinarii Protonotarii. 204.

Extrema Unctio est verum Sacramentum novæ legis. II. 151. ejus materia remota. 153. ejus forma. *ibid.* 158, 161, 164. unctiones corporis quot, et quales esse debeant. 161. et seqq. IV. 145. ejus minister. II. 165. an unus tantum sufficiat. 168. eam administrare sine licentia Parochi an possint Regulares. 405. ejus subjectum. 174. et seqq. an ministrari debeat à Parocho moribundis peste laborantibus. IV. 122. et seqq. et quomodo. 135. et seqq. 145. et seqq. an in ea ministranda licitus sit usus penicilli, aut alicujus instrumenti. IV. 131, 146. et seqq. ejus effectus. II. 186, 189. et seqq. ejus administrationis tempus. 186. et seqq. rationes quibus allici debent Fideles ad eam celeriter petendam. 188. et seqq. an sit necessaria. 192. quo ordine administranda. 194. seqq. an, et quoties iterari queat. 197. et seqq. quare iterari queat. *ibid.* post *Extremam* *Unctionem* semel receptam, carnis esus, nudis pedibus incessus, copula carnalis etiam cum uxore legitima sibi fore penitus interdicta, et ademptam sibi facultatem testamenti condendi, sive spem recuperandæ salutis, olim quidam putabant. 187. et seqq.

Eystelensis Episcopus Pallio utendi, et Crucem sublimem præseferendi privilegio donatur. I. 107, IV. 56.

F

FABER Antonius citatur. II. 378.

S. Fabianus Papa, eique decretum attributum. I. 509.

Fabius Episcopus Antiochenus. II. 207.

Fabricæ S. Petri in Vaticano prærogativæ, ejusque Tribunal quam habeat jurisdictionem. IV. 255. et 261.

Fabricenses quid essent. II. 387.

Facchinettus Card. Cæsar Episcopus Senogalliensis. IV. 69. et 247.

Facilitas concedendi aditum petendi *facilitati* et audaciæ patefacit. III. 498.

Facultas ad certas res data, ad alias diversi generis produci non

- debet. IV. 268. *Facultatibus concessis* à Tridentino non possunt uti Episcopi, ubi Tridentinum non est receptum. II. 302.
- Fagnanus* Prosper Congreg. Concilii Secretarius citatur. I. 145, 172. *ibid.* 245. II. 1, 266. *ibid.* 299, 358, 354, 487. III. 50, 80, 164, 208, 228, 288, 451, 432, 439. IV. 242, 271. citantur ejus Mss. I. 319. explicatur. II. 389. et 442. laudatur. III. 23, 229. IV. 51, 77.
- Faidæ* quid essent, et quomodo paulatim extirpatæ. III. 159. IV. 86.
- Familiaritas* Pontificis, et Cardinalium, reddit Beneficia Sedi Apostolicæ omnimodè affecta. II. 323.
- Famulus*, qui scalam admovet, aut quid aliud ejusmodi præstat, ut herum prava machinantem adjuvet, an peccet. IV. 153.
- Farsensis* Abbas Commendatarius, ejusque prærogativæ. I. 141. et 148. Synodum celebrandi privilegio donatur. 159.
- Farsensis* anni 1685. Synodus. I. 141, 148, 313, 414, II. 27, 257. II. 145.
- Fartatus* Daniel citatur. I. 242.
- Fasani* Subcollector. 208.
- De Fatinellis* Fatinellus Advocatus. III. 40. laudatur. II. 469.
- Faventina* Ecclesia. I. 118.
- Faventinus* Episcopus. III. 355.
- De Faugeriis* Card. Arnaldus Episcopus Sabinensis. I. 46. II. 138.
- Fax* ante quos prælata. I. 106.
- S. Felicis* Nolensis Corpus. 285.
- S. Felicis* de Guixols Castrum. IV. 106.
- S. Felix* IV. Papa. III. 264.
- Feltrius* anni 1727. Synodus. II. 157.
- Feltrius* de Ruère Card. Julius. III. 218.
- Femina*. Vid. *Fœmina*.
- Ferdinandus* I. Imperator. 311.
- Ferdinandus* Rex Castellæ. 70.
- Feretranus* Episcopus. 190.
- Feria* V. in Cœna Domini an olim liceret communicare post prandium. I. 456. et 462. et seq.
- Ferrandus* Ecclesiæ Carthaginensis Diaconus citatur. II. 54.
- Ferrariensis* Episcopus. IV. 264.
- Ferraris* Lucius citatur. III. 428. reprehenditur. 129.
- Ferroni*. Vid. *Damascenus*.
- Festi* Dies ab Episcopo præcepti, à Regularibus servari debent. I. 400. III. 275. *Festorum dierum* observantia, reductio, et immutatio. III. 45. IV. 105. et seq. *Festis diebus* spectacula, venationes, et publici ludi interdicti. III. 12. IV. 87. et seq.
- Festivitates* Sanctorum Ethnicis ritibus minimè profanandæ. III. 40.
- Festus*. Vid. *Avienus*.
- Feudalis* Causa. In ea provocare potest vidua ad Judicem Ecclesiasticum. II. 351.
- Fibulæ* quod genus ornamenti esset, et earum usus in calceis an ebeat Clericis interdicti. III. 52.
- Fides*. Facere aliquid, quod legitimam inducat suspicionem pro-

fitendi alienam *Fidem*, nunquam licet. IV. 158. et seqq. *Fidei* externa professio omnibus Christianis indicta. 155. et seqq. *Fidei* professio à quibus, et quando, et ubi emittenda. I. 315. et seqq. *Fidei* professio pro Græcis Orientalibus stabilita. IV. 186. *Fidei* causæ ad solum pertinent forum Ecclesiasticum. II. 339. quæstiones tamen ad *Fidei* doctrinam pertinentes nequit Episcopus definire. I. 415. *Fidei* formulæ quàm antiquæ in Ecclesia. 520. Vid. *Abusus*.

Fides. Formularia quid sit. *ibid*.

Fides. Bona *Fides* excusat à culpa, sed non disponit ad gratiam in Sacramento assequendam, supplendo defectum materiæ. II. 112.

Filii. Apud veteres eorum conditio durior servili. 363. eorum sub patria potestate existentium conjugia. 362. et seqq. et 376. *Filii* impuberes Deo, et monasterio olim oblati. I. 408. et seqq. et ad Tonsuram, atque Lectoratum. III. 183. *Filii* an possint in patris Beneficia succedere personæ aliquâ intermediâ. IV. 244. quid, si filii sint illegitimi? 245. *Filii* illegitimi nequeunt neque Officia obtinere, neque ministrare in Ecclesia, in qua pater Beneficium Ecclesiasticum habeat, vel habuerit. 239. et seqq. an possint succedere patri in Capellania ad nutum amovibili. 242. *Filius* legitimus patris legitimated in sit capax Beneficii, quod avus antea possedit. 246. et an *Filius* spurcius possit hæres à parte institui. 248.

Firmana Ecclesia Metropolitana. I. 82.

Fiscales Episcoporum, et Decani, seu Vicarii Foranei. I. 260.

Fiscalia conducere nequeunt Judæi. 418.

Fiscus. Delinquentium nonnullorum bona *Fisco* addicta. II. 585.

Flaccius. Vid. *Illyricus*.

Flagellantium error circa Ministrum Sacramenti Pœnitentiæ. 120.

Floboardus, seu Frodoardus, Abbas Remensis, citatur. I. 127. III. 593.

Florentiæ diu permansit abusus purgationum vulgarium. IV. 87.

Florentina Ecclesia Metropolitana. I. 82.

Florentina anni 1439. Synodus. 221. II. 28. 60, 74, 178, 180, 204, 217, 222, 247. III. 260. huic solus subscripsit definiens Eugenius Papa. 257. aliæ annorum 1508. et 1517. II. 555. alia anni 1518. à Leone X. confirmata. III. 136. alia anni 1563. II. 553. alia anni 1589. III. 55. aliæ annorum 1666, 1710. et 1752. II. 553. et 554.

Florentinus Archiepiscopus. I. 500. III. 120. IV. 264.

Fœminæ olim alienis capillis caput exornabant. III. 111. ex hoc unicè, quod sint partui proximæ, extremâ unctione muniri nequeunt. II. 175. Vid. *Mulier*.

Fœnus trapeziticum. 444. Vid. *Usura*.

Fonseca Ludovicus. 62.

Fontana Jacobus. I. 479. et 480.

Fori Privilegium. Vid. *Forum*.

Forma adæquata trium Ordinum hierarchicorum. II. 217. et seqq. *Forma* extremæ unctionis. 157. et seqq. 161. et 162. *Forma* matrimonii quænam sit. 246. et seq. et 252. *Forma* conditionata adhibenda in Sacramentis, quæ imprimunt Characterem. 125. *Forma* conditio-

nata Baptismatis. 45. quàm cautè adhibenda. 46. et seq. an liceat uti *Forma* conditionatà in Sacramento Pœnitentiæ. 125. et seqq.

Formosus Portuensis Episcopus. 72.

Formula admonitionis faciendæ Clero ab Episcopo. I. 508. et seqq. *Formula* attestationis de probitate Clericorum. 325. *Formula* Fidei, quàm antiquè in Ecclesia. 520. et 521. *Formula* Fidei Nicæna, Constantinopolitana, et Pii IV. 316. interpellationis à conjuge converso alteri infideli faciendæ. 424. Juramenti præstandi ab Episcopo electo, qualis sit, et à quo instituta. III. 505. Juramenti à Punctatoribus præstandi. I. 265. præstandi à Testibus Synodalibus. 258. præstandi ad Sanctorum reliquias. 285. litterarum quibus deputantur Vicarii Apostolici. 132. matrimonii celebrandi inter Calvinistas in Transylvania. IV. 185. et seq. oblationis Oblatorum, et Oblatarum. I. 409. Synodi celebrandæ. 189. et 253.

Forojuliensis anni 791. Synodus. III. 59.

Forti Petrus Maria. An ejus de Judice Conservatore Regularium Tractatui fidendum sit. I. 279.

Forum. An Clerici privari possint privilegiis *Fori*. 395. et 396.

Fossarii quid essent. II. 210. et seqq.

Francandi Pactum. Vid. *Pactum francandi*.

Franci quo ritu adoptionem perficerent. 357.

S. Franciscus Assisias Indulgentiam Portiunculæ à Deo qualiter imploravit. IV. 97.

S. Franciscus Borgia, Soc. Jesu Generalis. I. 394.

S. Franciscus de Paula. Fratres Minimi *S. Francisci* de Paula Missarum onera non assumunt ultra quinquagesimum annum. IV. 254. et 258.

S. Franciscus Salesius. 251, 505. III. 24, 37, 129. ad Episcopatum promotus, in examine, quod propterea subiit, quid responderit, et qualiter correctus fuerit à Pontifice. II. 299.

Franciscus I. Rex Galliæ. 340.

Francfordiensis anni 794. Synodus. I. 181, 287. III. 85. altera anni 1006. IV. 51. et seq.

Francis Maçons. Vid. *Secta*.

Frangipanius Octavius Episcopus Tricariensis. II. 164.

Frassen Claudius. 116.

Fratres Cappellani Ordinis Hierosolymitani, animarum curam habentes, an Synodo interesse debeant. I. 196. et seq.

Fratres Mendicantes. Vid. *Regulares*.

Fratres Prædicatores, et Minores an gaudeant privilegio non accedendi ad Synodum. 167.

Fraus quando præsumatur in delinquente, qui habitum Clericalem resumat. III. 175. unde oriatur præsumptio *fraudis*. II. 414.

Fridericus II. Imperator. IV. 11.

Fridericus III. Imperator. *ibid*.

Fridericus Carolus Episcopus Bambergensis. III. 43. et 48.

Frodoardus Vid. *Flodoardus*.

S. Fructuosus Episcopus citatur. 45. et 433.

Fructus Sacrificii quatuorplex sit. I. 379. et seq. an pluribus applicatus æquè singulis prosit, ac si uni tantùm applicaretur. *ibid.*

Fructus terræ quo loco, et tempore possent offerri Ecclesiæ. 366. *Fructus* Beneficiorum quid sint. 318. quid significet, facere *Fructus* suos. II. 18. *Fructus* habere nequit, qui ad id legitimo titulo destituitur. IV. 70. et 71. *Fructus* Ecclesiæ, à qua transfertur, usque ad quam diem liceat Episcopo translato percipere, *ibid.* et 75. et seqq. Vid. *Beneficium*.

Fucus. An peccatum sit *fuco* faciem pingere. III. 141.

Fuga justa, vel injusta, quam Pastores animarum subortis persecutionibus arripiunt. IV. 114. et seq.

Fugitivi, seu profugi à Religione. III. 417. et seq. in quo differant ab apostatis. 421. et seq. Vid. *Apostatæ*.

Fuldensis Abbatia qualiter in Episcopatum erecta. 516.

Fuldensis Abbatissæ controversiæ cum Episcopo Heribipolensi. IV. 29.

Fulginatensis anni 1722. Synodus. II. 120. III. 64, 109, 145, 216, 291.

Fundator potest etiam contra legis positivæ præscriptum aliquid in fundatione statuere. III. 49. an Episcopus mutare possit *Fundatorum* voluntates. IV. 262.

G

GADICENSIS Episcopus. III. 356.

De Gaëtanis Benedictus. II. 157. et 161. laudatur. 157.

Galizia Climensis Episcopus, et Vicarius Apostolicus. I. 131.

Gallaciæ Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. III. 71.

Galli. Eorum solidus aureus, et argenteus. I. 331.

Galliæ Regni Optimates Ecclesiasticæ jurisdictioni nonnihil infensi. II. 340. in *Gallia* indulgeri non solent Suffraganeorum concessionem.

IV. 36. *Galliæ* mos non exigendi Cathedriticum, nisi Episcopus prematur inopiâ. I. 361. *Galliæ* Clerici olim ludo nimium addicti. III. 122.

cur in *Gallia* interdictum, ne juramento firmentur contractus. II. 346. in quibusdam *Galliarum* Diocesisibus consuetudo circa Sabbathi observantiam. III. 74. *Galliæ* consuetudo circa causas matrimoniales

accessorias, quæ ad iudices seculares pertinent. II. 342. et circa causas jurispatronatûs merè laicalis. 343. et circa causas possessionis Beneficiorum. 344. quid sentiant *Galliæ* tribunalia circa impedimentum affinitatis. 578. *Galliæ* Oratores in Concilio Tridentino procurarunt abrogationem resignationum in favorem. III. 396. *Galliarum* Regni laus. II. 277. et seq.

Gallicana Synodus sub Pipino Rege celebrata. I. 116.

Gallicani Cleri anni 1585. Comitia. II. 303. *Gallicani* Cleri sententia circa Confessionem annuam proprio Sacerdoti faciendam. III. 151.

Gallicani Doctores à calumnia vindicantur. II. 340. confutantur, et falsitatis redarguuntur. 356.

Gallicani Episcopi. 276. III. 68. et 71. singulis tantùm quadrienniis Apostolorum Limina tenentur visitare. 295. facultas absolvendi ab

heresi aliis ablata, an intacta perseveret in *Gallicanis* Episcopis. II. 501. et seqq.

Gallerus Archiepiscopus Senonensis. I. 158.

Gamachæus Philippus citatur. II. 115.

Gandavensis Episcopi prærogativa. I. 116.

Gandavensis Synodus. 480.

Gangrensis Synodus. II. 431.

Garampius Josephus laudatur. III. 486.

Gargallus Episcopus Melitensis. I. 157.

Gavantus Bartholomæus citatur. 236, 248. et seq. 315. et 317. laudatur. 469. modestè rejicitur. 285.

Gazophylazium in Ecclesiis singulis expositum ad colligendas elemosynas. 368. et 369.

Gebeardus Archiepiscopus Salisburgensis. III. 310.

Gelant Nicolaus Episcopus Andegavensis. 124.

S. Gelasius I. Papa. II. 549. IV. 84. citatur. I. 265. II. 583. et 465.

Gellius. Vid. *Aulus*.

Geminus Faustinus Presbyter. II. 464.

Geminus Victor quâ penâ damnatus fuerit à S. Cypriano, quia tutorem testamento nominaverat Presbyterum. II. 465. et seq.

Genam percutiendi ritus in Confirmatione. IV. 128. et seq.

Generales. Vid. *Regulares*.

Generalia Concilia quid sint. I. 35.

S. Genesii Mart. Sepulcrum. 286.

Genettus Franciscus citatur. II. 20.

Gennadius Massiliensis citatur. 82.

Gentiles. Vid. *Ritus*.

De Gentilibus Card. Antonius Xaverius. III. 448.

Genuensis Republicâ Græcos in Corsicam admittit. I. 154. et seqq.

Genuensis Capituli exemptio. III. 547.

Geraldus Episcopus Cadurcensis. I. 555.

Gerhohus Præpositus Reicherpergens. laudatur. III. 485.

Germaniæ Principum querimoniam Hadriano VI. prolata. II. 511.

Germaniæ Concordata. III. 511. et seq. *Germaniæ* Episcopi. II. 504. eliguntur à Canonicis. IV. 11. et seq. cur illis plures Episcopatus retinere indulgeatur. III. 529. et seq. in *Germania* frequentes occurrunt Suffraganeorum concessionibus. IV. 35. et seq. *Germaniæ* Capitula immunia à jurisdictione Episcopi. III. 549. Vid. *Concordatum*.

Germanica anni 742. Synodus. 106. et 123.

Germanus Abbas. 7.

Germonius Anastasius Archiepiscopus Tarantasiensis. I. 405. II. 25. citatur. I. 55. et 184.

Gerontius Nicomediensis Episcopus. 56.

Gersonius Joannes citatur. 372. II. 425. III. 246. explicatur. II. 426. ejus querelæ. 425. invehit contra immoderatam casuum reservationem. I. 558.

Gervasius Franciscus. 598.

Gerundensis Ecclesiæ, sede vacante, dispositio. 118.

Giennensis Episcopus. IV. 200.
S. Gildasius Abbas. II. 176.
Gislerius Episcopus Auximanus. III. 462.
Giussanus Jo. Petrus citatur. IV. 118.
Glossæ Auctor citatur. I. 52. IV. 191. explicatur. II. 2
Gnesnensis Archiepisc. Poloniæ Regni Primas. I. 221.
Goæ Archiepisc. Alexius de Menezes. 129.
Goarius Jacobus citatur. II. 156.
Gonzalez Telles Emmanuel citatur. I. 532. refellitur
S. Gothardus Episcopus. II. 167.
Gothi quo ritu adoptionem perficerent. 356. Episcop
 Patriarchi appellati. I. 97.
Gothofredus Jacobus citatur, et refellitur. 79. et 81.
Gottus Card. Vincentius Ludovicus. II. 116.
Gozzadinus Card. Ulysses Joseph. Episcopus Imolensi
Græci in Latinis Diœcesibus degentes. I. 149. et se
 exempti, et Romano Pontifici immediatè subjecti. 15
Italo-Græci Catholici Latino Episcopo subjecti. 415. P
 neficiarii in Diœcesi Latina *Græco* ritui addicti. 358. 6
 legium Romæ, et in Bisinianensi Diœcesi constitutum.
 mana, et Latina Ecclesia calumniatur à *Græcis*. II. 70.
corum consuetudo circa administrationem Confirmatio
 seqq. *Græci* Presbyteri, in Latinis Diœcesibus habita
 Ministri Sacramenti Confirmationis. 57. et seqq. Fidele
 ritu utuntur, à quo possint Confirmationis Sacramen
 62. *Græcorum* consuetudo Eucharistiam infantibus adu
Græci Episcopi feriâ V. majoris hebdomadæ solemniter
 Oleum infirmorum. 156. quod tamen totum statim co
Græcorum ritus in administranda extrema Unctione.
 177. *Græci* quot Ordines admittant infra Diaconatum.

Gratianus Auctor Decreti. III. 155. citatur. II. 242, 371, 445. IV. 8. ejus Decretum quantam faciat auctoritatem. II. 127. ejus error pugnatur. III. 272.

Gratianus Antonius Maria Episcopus Amerinus. I. 527. II. 591. III. 6. 145. citatur. 269. laudatur. I. 504, 405. III. 291. et seq.

S. Gregorius Magnus Papa. I. 58, 102, 205, 350. II. 51, 585. III. 8, 1. IV. 116. citatur. I. 104, 234, 255, 285, 456. II. 60, 588, 589. III. 8, 1. IV. 58, 82, 253. ejus benignitas in Anglos recens conversos. 85. us insignis moderatio in suo jure tuendo. II. 585. an concesserit esbyteris Calaritanis facultatem ministrandi Confirmationem. II. 60. us Sacramentarium. 163. et 189.

S. Gregorius II. Papa. I. 84, 521. II. 458. III. 9, 259. citatur. II. 45.

S. Gregorius VII. Papa. I. 54, 521. III. 70, 505.

Gregorius IX. Papa. I. 106, 167, 189, 418. II. 225, 355, 360. III. 6, 61, 95, 104, 123, 155, 281, 505, 566, 422. IV. 44, 59, 239, 253 citatur, usque textus lectio explicatur. II. 476. ejus Decretalis *Si conditio* - *us*, citatur, et explicatur. IV. 188. et seq.

B. Gregorius X. Papa. I. 220. III. 186. citatur. IV. 150.

Gregorius XIII. Papa. I. 82, 197, 199, 207, 217, 250, 344, 418, 421, 3, 464, 472. II. 78, 295, 298, 303, 320, 401, 420. III. 77, 266, 268, 506, 3, 564, 442, 444, 445, 452, 461, 465. IV. 14, 15, 114, 151, 230, 232, 253, id. 247. S. Caroli constitutiones, et edicta confirmat. III. 15. litteræ et ipsum scribendæ ad S. Carolum decretæ à Congr. Concilii. 10. rpt. 1576. an unquam fuerint conscriptæ. IV. 122. ejus Constitutio reca matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui postea contrahuntur. 168. explicatur. 172. et seq.

Gregorius XIV. Papa. I. 225. II. 515. III. 442. ejus decisio. I. 178. an etia injuria ejus Bullæ per hoc, quod Ecclesiarum immunitatis limites ex justis causis sint coarctati. IV. 109, 110. et seq.

Gregorius XV. Papa. I. 274. et seqq. 397, 488. II. 153, 316, 355, 594, 8, 400, 403. IV. 259. ejus Constitutio contra sollicitantes explicatur. 515.

S. Gregorius Nazianzenus. 250.

Gregorius Palama Archiepisc. Thessalonicensis. I. 415.

Gregorius Protosyncellus Patriarcha Constantinopolitanus citatur. 74.

Gregorius V. Patriarcha Hierosolymitanus schismaticus. I. 150.

S. Gregorius Turonensis citatur. I. 286. III. 106. IV. 117.

Grimaldus Card. Hieronymus junior, Archiepisc. Aquensis, seu quissextiensis. III. 116, 355.

Grimaldus Card. Hieronymus ultimus. I. 216. III. 266.

Grotius Hugo. II. 446.

Guadicensis Episcopus in Concilio Tridentino. III. 510.

Guadicensis Episcopus F. Michael à S. Joseph. I. 478. II. 553.

Gualdrada uxor Lotharii. 239. et 243.

Gualdus Gabriel laudatur. 56. citatur. 59.

Gualterus Episcopus Pictaviensis. I. 355.

Guellius Germanus Valens Episc. Aurelianensis. II. 183.

- Guerrerus* Alphonsus citatur. I. 35. et 59.
Guerrerus Petrus Archiepiscopus Grānatensis. II. 25.
Guglielmi Petrus Hieronymus Romanæ Inquisitionis Assessor I. 419.
Guido (Auctor *Disciplinæ Farsensis*) citatur, et explicatur. 165.
Guido laicus, notorius adulter, et sæpius excommunicatus, quæ
 pœnâ tandem emendatus. 486.
Guilbertus Tornacensis citatur. I. 45.
Guillelmus Parisiensis citatur. II. 245.
Guillelmus Archiepiscopus Senonensis. I. 243.
Guillelmus Major Episcopus Andegavensis. 158.
Guillelmus Episcopus Biterrensis. II. 41.
Guillelmus II. Rex Angliæ. III. 112.
Guillelmus de Monasteriolo. II. 341.
Gurgense Capitulum an habeat jus eligendi Episcopum. III. 311.
Gurgensis Episcopus à quo constituatur, aut nominetur. 511. et seq.
De Gullenberg Jo. Godefridus Episcopus Herbipolensis. IV. 15.

H

- Hærentus* Isaacus Episcopus Vabrensis citatur. II. 567.
Habitus diversus à Christianorum *habitu* deferendus à Judæis. I.
 418. *Habitus* Clericalis reassumptio an possit esse arbitraria, et an
 per eam semper ad fori privilegium restituantur Clerici. 586. et
 seqq. quisque præsumitur talis, qualis ex *habitu* esse dignoscitur.
 II. 586.
Hadrianus I. Papa. 210, 565. III. 70. IV. 46.
Hadrianus II. Papa. I. 57, 312. II. 75, 265, 534.
Hadrianus VI. Papa. I. 581, 464. IV. 12. citatur. III. 151. ejus inter-
 pretatio in 4. Sent. rejicitur à Suarez. II. 61. recedit à sententia,
 quam antea docuerat. 62.
Hæreditaria successio in Beneficiis reprobata. III. 389. et seqq.
Hæresis etiam occulta ad spiritualement tendit proximorum peri-
 cium. I. 489. ab *Hæresi* externa neque Episcopus absolvere potest.
 250. *Hæresis* mentalis an possit reservari. 541. et seq. impedimentum
 Matrimonii proveniens ex *Hæresi* à quo removeri possit. II. 271. et
 seqq. Vid. *Absolutio*.
Hæretici quâ pœnâ multandi. 494. degradationis pœnâ omnino pu-
 niendi. 514. eorum bona confiscanda. 585. ex *Hæretico* patre geniti
 an sint irregulares. IV. 259. quàm præcipuum Episcoporum munus
 sit in *Hæreticos* inquirere, eosque Ecclesiæ reconciliare. II. 290. an,
 et quibus cautelis assistere debeat Parochus matrimonii *Hæretici*
 occulti cum Catholica persona. I. 451. et seq. *Hæretici* ad Eccle-
 siam redeuntes olim sacrâ quâdam unctione signabantur. II. 69. ab
Hæreticis ad Ecclesiam redeuntibus Fidei professio, sub certa for-
 mula olim exigebatur. I. 520. an expediat concedere *Hæreticis* nunc
 Calicis, quo fruantur post abjuratam hæresim. 474. an semper re-
 baptizandi baptizati ab *Hæreticis*. II. 50. et seqq. Vid. *Consortium*.

- tadiensis* Ecclesiæ prærogativæ. I. 103.
tadiensis Episcopus. *ibid.*
s Alexander citatur. II. 452.
 Franciscus citatur. 252. et 254.
us Episcopus Andegavensis citatur. I. 402.
rac Card. Ernestus Albertus Episcopus Pragensis. III. 137.
us Archiepiscopus Bremensis. I. 553.
 ab omni ferè Romanæ Ecclesiæ ditione expulsi. 416. Decreta
 id cavendam nimiam Christianorum cum illis familiarita-
Hebræorum Christi fidem amplectentium indemnitati pro-
 19. *Hebræorum* matrimonium quomodo, et quando diri-
 0. et seq. an *Hebræorum* infantes baptizandi etiam invitis
 1. 419. an *Hebræis* liceat fœnerari Christianis. II. 451. *Vid.*
igis, priusquam ægrotare cœpisset, extremâ Uctione mu-
 176.
 errores proscripti. III. 264.
 Gabriel citatur. IV. 145.
eta Galliæ Princeps, mox Regina Britanniæ. I. 431.
ricus I. Imperator, Bambergensis Episcopatus fundator.

s II. Imperator. *ibid.*
s II. Francorum Rex. I. 477. II. 540.
s III. Rex Galliæ. Ejus edictum in Comitibus Blesensibus pre-
 explicatur. 366.
s IV. Rex Galliæ. 340. per procuratorem Mariam Mediceam
 rem. IV. 207.
s I. Rex Angliæ. III. 112.
s II. Anglorum Rex. 315.
s VIII. Rex Angliæ. 518. citatur. I. 350. II. 140.
s I. Archiepiscopus Bituricensis, et Cardinalis. I. 95.
s Archiepiscopus Cantuariensis, Regni Primas, et Legatus

s Episcopus Sistaricensis. II. 100.
s Gandavensis. 126.
nus Godefridus citatur. 334.
ensis Episcopus. II. 286. IV. 14. ei Pallii honor delatus. 51.
 Abbate Fuldensi controversiæ. 39.
ensis anni 1455. Synodus. 15.
ensium Canonicorum abusus sublatus. III. 44.
ertus Mindensis Episcopus. I. 103.
inus Comes Odiliæ Pater. II. 175.
nus Archiepiscopus Coloniensis. I. 599. propter apostasiam
 rchiepiscopatu. *ibid.* citatur. II. 275.
eulæ, idem ac Interpretes. 212.
xii quoad Matrimonii impedimentum Jus canonicum sectan-

 2. Consuetudo ab antiquo tempore in *Hetruria* introducta,

ut Clericus etiam in causis merè civilibus , et profanis laicum conveniat coram Judice Ecclesiastico. 553.

Hibernensis anni 450. Synodus. III. 115.

Hiberniæ Episcopi. II. 304. eorum indultum , ut singulis decennis tantùm sacra Limina visitarent. III. 296.

Hierarchia Ecclesiastica Divinà ordinatione instituta. II. 203. et 211.

Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus. 177. et 178.

S. Hieronymus citatur. 16, 19, 422, 445, 418, 464. III. 17, 112, 128, defenditur. 247. et 248.

Hierosolyma Episcopus , ejusque prærogativa. I. 94.

Hierosolymitana Synodus sub Jacobo Apostolo , an verum Concilium fuerit. 38. *Hierosolymitana* Synodus conficta. 306. *Hierosolymitana* anni 1672 Synodus. 480.

Hierosolymitana Ecclesiæ Presbyteri. II. 78.

Hierosolymitanus Patriarcha. I. 96. III. 249. *Hierosolymitanus* Patriarcha Græci ritûs Pallio donatus. IV. 65. *Hierosolymitanus* titularis Patriarcha Pallii honore non fruitur. 56.

Hierosolymitanus Ordo , ejusque privilegia , et exemptiones. I. 195. et seq. ejus dignitates , atque Commendæ an inter Beneficia Ecclesiastica recenseantur. III. 205. et seq. ejus equites sunt verè Religiosi , et Professionem solemnem emittunt. 467.

S. Hilarius Arelatensis Episcopus reprehenditur ob initiam cum S. Leone Magno contentionem. II. 352. ejus penitentia. *ibid.*

S. Hilarius Papa S. Mamerti factum condemnat. 335.

Hildebrandus Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus , idem ac S. Gregorius VII. 482.

Hildegardes Comitissa Pictavorum. 541.

Himerius Tarraconensis Episcopus. 429.

Hincmarus Archiepiscopus Remensis. I. 351. II. 383. citatur. I. 256. III. 595. explicatur. II. 589.

Hincmarus Episcopus Laudunensis. II. 383.

Hirsaugiensium Monachorum error circa extremam unctionem. 197.

Hispalense Capitulum. III. 253. et 255. cedere debet Vicario Generali. I. 225.

Hispalenses aliquæ Synodi indeterminatæ. III. 255.

Hispalensis II. anni 619. Synodus. I. 181. II. 69. 511. IV. 44. altera anni 1512. II. 459.

- *Hispalensis* Diœcesis. Cur in ejus Ecclesiis interdictus olim tabaci usus. 439. III. 146. et seq.

Hispalensis Archiepiscopus solus in Hispaniis Pallium habebat. IV. 48. *Hispalensis* Episcopus Vicarius Apostolicus. I. 126.

Hispalensis Vicarii Generalis controversia. 178.

Hispani quàm rigidè gravitatem servare soleant. III. 42.

Hispaniæ Reges à quo inungendi. 515. reformatio Ecclesiasticæ disciplinæ in Regnis *Hispaniarum*. 21. 376. et 477. *Hispaniarum* consuetudo circa observantiam Sabbathi. 64. *Hispaniarum* Regis Capellanus major , ejusque magnus Eleemosynarius Patriarchæ Indiarum titulo decoratur. 533. in Regnis *Hispaniarum* tres Missæ à singulis

Sacerdotibus celebrantur die Commemorationis Defunctorum. I. 470. IV. 258. provisiones quædam in Regnis *Hispaniarum* stabilitæ. II. 599. in *Hispaniis* frequentes occurrunt Episcoporum Suffraganeorum concessionibus. IV. 55. quomodo in *Hispaniarum* Regnis temperata tororum agitatio. 88. Episcopi constituti per *Hispanias* III. 166. *Hispaniarum* Regis decretum circa translationes Episcoporum. IV. 68. *Hispaniæ* Inquisitores an habeant facultatem absolvendi in foro Sacramentali ab hæresi occulta. II. 305.

Hispaniensis anni 1215. Synodus. 558.

Hispaniensium Capitulorum undenam orta exemptio. III. 348.

Hollandiæ Episcopi. II. 504. baptizati ab *Hollandiæ* hæreticis an sint rebaptizandi. 51. provisiones quædam circa *Hollandiæ* matrimonia in Synodo illius regionis non omittendæ. I. 432. et seqq.

Holstenius Lucas Canonicus Basilicæ Vaticanæ. IV. 9. modestè rejicitur. II. 59.

Homicidium quàm gravi censurâ primis Ecclesiæ sæculis punitum. 428. alicubi olim irremissibile. I. 335. et seq. voluntarium reservatur etiam Confessariis Synodalibus. 250. merè casuale perpetratum ab eo, qui operam dat rei licitæ, an causet irregularitatem. III. 126. Vid. *Irregularis*.

Homines proprii quid sint. II. 366.

Honestæ, ac justæ pactiones an prohiberi possint. IV. 21. et 22.

Honestatis publicæ impedimentum dirimens matrimonium. II. 568. et seqq. unde emergat. 572.

Honorarii Archiepiscopi. I. 95.

Honorarii Protonotarii. 202.

S. Honoratus Massiliensis Episcopus. II. 532.

Honoratus Episcopus Thiavensis. IV. 115.

Honoratus Agnellus Canonicus Aversanus. III. 18. et 20. laudatur. 193.

Honoris insignia nullam denotant præeminentiam. I. 226.

Honorius III. Papa. I. 351, 357, 358, 375. II. 351, 382, 485. III. 312, 380, 433. IV. 98, 99, 262.

Honorius Imperator, ejusque Leges citantur. II. 513. III. 57.

Honorius Augustodunensis citatur. I. 569.

Horæ Canonicas integras in Choro recitare, et Missas Conventuales quotidie canere an Canonici teneantur. III. 357. et seqq. de *Horarum* Canoniarum recitatione in Hydruntina Diœcesi pro Græcis Sacerdotibus nonnulla stabilita in Synodo. I. 157.

S. Hormisda Papa citatur. 127.

Hosius Cardinalis Stanislaus. 477.

Hospitalaris Ordo. An Religiosis detur transitus ad illum. III. 426.

Hospitale S. Spiritûs in Saxia. II. 560.

Hospitium simplex pro Regularium iter habentium commodo ædificari potest, solâ Episcopi licentiâ obtentâ. 270.

Hostiæ plures in eadem Missa olim consecratæ ad supplendam pluralitatem Missarum, quæ interdicta erat. I. 375.

Hottomanus Franciscus sugillatur. II. 456.

Tom. IV.

Hubertus Episcopus Bononiensis. l. 46.

Hubertus frater Lotharii. ll. 259.

S. Hugo Lincolniensis Episcopus parum approbat factum *S. Thomæ* Cantuariensis. 486.

Hugo Episcopus Biterrensis. l. 61. et 69.

Hugo à *S. Victore* citatur. ll. 222.

Huguccionus, seu *Hugutio* citatur. l. 59.

Humbertus Generalis Ordinis Prædicatorum citatur. 555.

Hussitæ hæretici. 471.

Hydrophilacæ, seu *Aquarii*, quid essent. ll. 386.

Hydruntina Græcorum Synodus. l. 156.

Hyruntini Archiepiscopi litteræ circa paupertatem Græcorum Sacerdotum explicantur. *ibid.*

Hypodiasconus, hoc est Subdiaconus. ll. 207.

I

S. Jacobus Minor, Apostolus, Hierosolymitanus Episcopus. l. 38. ejus *epist. cap. 5.* verba explicantur. ll. 153, 166. et 168.

S. Jacobus de Compostella. Ejus Sacerdotes Confessionibus ad dicti. l. 385.

S. Jacobus de Spatha. Ejus Militaris ordinis instantia pro obtinendo Episcopo Suffraganeo. IV. 59.

Januarius Episcopus Calaritanus. ll. 61.

Januenses an privilegio donati asportandi ad Turcas arma, et similia. IV. 150.

Januensis Archiepiscopus. l. 272. IV. 28.

Januensis Confraternitas *B. Mariæ de Succursu contra Infideles*. l. 548.

Iconoclastarum hæresis. 287.

Idololatria quàm gravi censurâ primis Ecclesiæ seculis punita. ll. 428.

Idoneitas major inter approbatos in concursu à quo recognosci debeat. l. 297. et seq.

Jejunium Ecclesiasticum juxta rationem tum antiquæ severioris, tum modernæ disciplinæ. Ill. 75. in ejus observantia consuetudini aliquando standum est. *ibid.* et seq. *Jejunio* Ecclesiastico an ille teneatur, cui valetudinis causâ esus carniū indulgetur. ll. 25. *Jejuniorum* diebus an olim liceret iis, qui carnibus vescerentur, pisces simul comedere. 459. *Jejunium* quadragesimale quamdiū, et quomodo olim observaretur. Ill. 7. et 8. et 75. *Jejunium* Sabbathi variè pro varietate temporum observatum. 64. et seqq. *Jejunia* ab Episcopo indicta an servari debeant à Regularibus. 275. et 276. *Jejunium* à Synodo Provinciali indictum nequit relaxari ab Episcopo, aut Archiepiscopo. 286. *Jejunium* matutinum indictum intrantibus in Synodum. l. 229. Vid. *Episcopus*.

Jejunium naturale servandum à sumentibus Eucharistiam. 460. à

o tempore inchoandum, et an admittat parvitatem materiæ. 461.
470. an frangatur per tabaci fumum, aut pulverem naribus at-
tictum, aut masticationem. III. 146. et 147. ab eo non dispensatur,
i geminum Sacrificium celebrat eodem die. I. 454. et 455. aut qui
privilegio in Vigilia Nativitatis celebrat ante dimidium noctis. 456.
seq.

Jeremias Patriarcha Maronitarum. IV. 62.

Jesse Ambianensis Episcopus. III. 345.

Jesuitæ. Vid. *Societas Jesu*.

Jesus Christus Judæ occulto peccatori Eucharistiam dare non re-
savit. II. 95.

S. Ignatius Episcopus Martyr citatur. II. 237. ejus epistola ad An-
chenos ab hodiernis Criticis rejecta. 208.

S. Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus. I. 213. et 312. ejus de
Igarorum Diœcesi contentio an sit excusabilis. II. 355.

S. Ignatius Societatis Jesu Fundator. I. 394.

Ignorantia Doctrinæ Christianæ quando sit peccatum grave. II. 259.

Uerdensis Episcopus. I. 186.

Uerdensis anni 524. Synodus. III. 58.

Illegitimi an, quare, et quatenus sint irregulares, et incapaces
beneficii Ecclesiastici, pensionis etc. IV. 229. et seqq. dispensatio-
is, quæ super hoc conceduntur à Sede Apostolica. 241. *Illegitimi*,
legitimati. an, et quando excludantur à consecutione Beneficii
clesiastici. 254. Vid. *Clerici*.

Uiberitana Synodus. Vid. *Uiberitana*.

Ulyricum tam Orientale, quàm Occidentale, Romanæ Sedi imme-
di subjectum. II. 334. Orientales *Ulyrici* Ecclesiæ. IV. 58.

Ulyricus Mathias Flaccius. II. 202.

Umag insolita ab Episcopo non approbata exponi nequit in Ec-
lesia. 394.

Immunitas Ecclesiastica personarum quàm antiqua sit, et conti-
nua in Ecclesia. 346. *Immunitas* localis Ecclesiarum coarctata ex
tissimis causis. IV. 109 et seqq.

Uolentia Synodus. II. 391.

Impedimenta matrimonii nequit Episcopus statuere. 256. et seqq.
pedire tamen matrimonium ad tempus potest ex rationabili causa.

Impedimenta matrimonium dirimentia à quo statui possint. III.
I. et 195. an possint de novo induci ab Episcopo. IV. 202. et an
noveri. II. 271. et seqq. aut relaxari. 274. in casu matrimonii jam
tracti, vel proximè contrahendi, quibus in circumstantiis pos-
sit relaxari ab Episcopo. 271. et seqq. et quamdiu prosit hæc
pensatio. *ibid.* *Impedimenta* matrimonium dirimentia à nulla pos-
sit Synodo induci. III. 201. et 202. in *Impedimentis* quibusdam ma-
rimonium merè impediens à quo fieri possit dispensatio. II. 269.

271. *Impedimentum* matrimonii ortum ex capite impotentiae. 354.
um ex cognatione legali. 358. et seqq. ortum ex cognatione spi-
rituali quandonam introductum. 360. Vid. *Affinitas*, *Heterodoxi*,
nestas publica, *Impotentia*, *Matrimonium*, *Uxor*.

Impedimenta, quibus Episcopi à personali sacrorum Liminum visitatione excusantur, à quibus examinanda. III. 294. *Impedimentum* justum an excuset eos, qui se promovere non faciunt ad Ordines suis Beneficiis annexos. 188.

Imperator Catholicus Filius est, non Præsul Ecclesiæ. II. 359. *Imperatores* qualiter aliquando adstiterint Conciliis. I. 211. et seqq. per *Imperatorum* Christianorum leges quanta concedatur parentibus in filios impuberes potestas. 408. et seq.

Imperium Romanum à Græcis ad Francos translatum. III. 342.

Impetratorius. Cui plus prosit Sacrificium Missæ quàm *impetratorium*. I. 371.

Impositio manuum in collatione trium Ordinum Hierarchicorum est necessaria. IV. 152.

Impotentia perpetua recensetur inter impedimenta matrimonium dirimentia. II. 554. soluto matrimonio ex *Impotentia* capite, an ejus stabilitas reviviscat, si cesset impotentia, et impedimentum. IV. 175. et seq.

Imprudentia esset, si Episcopus publicâ protestatione se obstringeret ad nunquam exercendam facultatem, quâ ceteroquin poterat. III. 172.

Impunitas delinquendi sibi à Canonicis in Germania ante electionem Episcopi procurata. IV. 11. et seqq. *Impunitatis* species, quæ Clericis majoribus concessa prætendebatur, omnino sublata. II. 519. *Incendii* causâ Moniales è clausura egredi possunt. III. 492. et 497.

Incensum oblatum ad Altare tempore Sacrificii. I. 366.

Incommoda, quæ ex vita communi aut introducenda, aut restituenda, provenire possunt. III. 480. et seqq.

Incontinentia. Ab ejus periculo an possit quis dici procul abesse per Ordines sacros in seculo susceptos. 472.

Incorrigibilis à Religione ejectus. 422. et 431. et seq. quinam sit talis in rigore. 435. et quomodo probandus, antequam expelli possit à Religione. 436.

Indi, qui ad Fidem convertuntur, quam ex pluribus retinere uxorem possint. IV. 168. et seq. *Indi* infideles cur offendantur videntes ministros Evangelicos negotiationi operam dantes. II. 440. descendentes ab *Indis*, Mauris, Nigris, alteriusve nationis infidelibus, an excludendi ab Ordinibus. III. 165.

Indiarum Patriarcha ad merum redigitur honoris titulum. 555. et 554. *Indiarum* Episcopi. 165. *Indiarum* Orientalium Vicarii Apostolici. IV. 74. *Indiarum* consuetudo circa observantiam Sabbathi. III. 75. et 74.

Indicis Librorum prohibitorum Regulæ. I. 482.

Indigentium nomine etiam Ecclesiæ ministri intelliguntur. 568.

Induciæ. Vid. *Treugæ*.

Indulgentia piæ Matris Ecclesiæ, quâ humanæ fragilitati aliquando obsequitur. IV. 84.

Indulgentiæ, nonnullaque circa illas discussa dubia. IV. 93. et seqq. jus illas elargiendi in quo resideat. I. 125. et seq. prima *Indul-*

gentiæ plenariæ concessio qualis fuerit. IV. 100. et 103. *Indulgentiæ* concedendæ ab Episcopo, vel eâ occasione impetrandæ à Pontifice sub finem Synodi. I. 307. *Indulgentias* 40. dierum an concedere possit Vicarius Capitularis. 124. *Indulgentiarum* quædam formulæ explicantur. IV. 101. Vid. *Apocryphæ Indulgentiæ*, *Lateranensis Basilicæ*, *Portiunculæ*, *Indulgentia*.

Indultarii an possint unire Seminario ante vacationem ea Beneficia, quæ, si illis viventibus vacarent, ad suam collationem pertinerent II. 325.

Indultum exercendi medicinam à quo, et quomodo concedatur. III. 379. et seq. *Indulta* Pontificia sunt latè interpretanda, ne illud sequatur, ea nihil specialis privilegii continere. 137.

Indumenta adhibenda aliis, qui Synodo intersunt. I. 229. et seqq.

Industriæ substituendæ Synodo, cùm hæc fieri nequit. 47.

Infamare se sine causa non licet. II. 149.

Infans mortuâ matre an extrahendus per sectionem cæsaream, ut possit baptizari. III. 102. et seq. *Infantium* Baptismus an ultra octo dies differri debeat. 213. an *Infantes* Hebræorum baptizandi etiam invitis parentibus. I. 419. Baptismus *Infantium* peste laborantium, vel à matre pestifero morbo infecta progenitorum. IV. 153. de *Infantis* Baptismo in materno utero latitantis. II. 55. et seqq. necnon *Infantis*, qui aliquam sui partem ex utero matris emisit. 39. et seqq. an sub dubiis reviviscentiæ signis baptizare liceat *Infantes* mortuos. 54. et seqq. *Infantes* expositi, ad hospitale delati, an sint conditionatè rebaptizandi. 49. et 50. *Infantibus* etiam non jejunis statim post Baptismum Communio porrigebatur. I. 456, 463. II. 98. et 99. hic ritus quando cessaverit apud Latinos. 99. *Infantes* an sint capaces Olei sancti. 181. et seqq. *Infantes* spurii, seu projecti, quomodo lacte nutriendi. III. 98.

Inferior superioris legem tollere nequit. 163. neque privilegiis derogare à superiore concessis. II. 589.

Infideles. Eorum matrimonia rata significant unionem Christi cum Ecclesia. IV. 171. quomodo, et quando dirimantur. I. 420. et seqq. Vid. *Dispensatio*, *Indi*, *Judæi*, *Matrimonium*.

Infirmi absque ulla aut Episcopi, aut Parochi licentiâ cuilibet ex Regularibus approbatis confiteri possunt. III. 152. non jejuni communicari possunt per modum Viatici. I. 460. an ipsi soli sint capaces extremæ Unctionis. II. 174. et 177. *Infirmi* sensibus destituti, qui aliorum Sacramentorum sunt incapaces, cur debeant muniri extremâ Unctione. 185.

Ingenuus. Vid. *Nobilis*.

Inimicitia, seu bella privatorum, unde olim tot strages, et devastationes oriebantur. III. 159.

S. Innocentius I. Papa. I. 51. II. 58, 59, 68, 153, 154, 175. III. 262. citatur. I. 56, 91, 483. II. 369. III. 262. et 304. explicatur. II. 165. et seqq. III. 67. et 68.

Innocentius II. Papa. III. 449. IV. 87.

Innocentius III. Papa. I. 69, 82, 106, 152, 162, 190, 205, 262, 266.

309, 326, 351, 360, 373, 418, 420, 479. II. 75, 215, 235, 244, 251, 280, 291, 309, 318, 339, 348, 351, 375, 378. et seqq. 385, 387, 391. III. 6, 17, 35, 81, 83, 108, 119, 149, 184, 186, 207, 218, 237, 260, 271, 283, 305, 312, 338, 367, 383, 433, 468. IV. 13, 54, 57, 59, 62, 93, 103, 171, 182, 186, 238. citatur. I. 82, 88, 257. *ibid.* 440, 462. II. 104, 418, 482. III. 122, 385. ejus præceptum de communione Paschali. II. 100. explicatur. III. 149. et seqq. ejus Decretalis legitima lectio affertur. II. 268. interpretatio ejusdam juramenti ab ipso facta III. 466. ejus Decretalis vera intelligentia, et interpretatio. 55. ejus responsa, et Decretales explicantur. II. 75. III. 60, 61. et 71.

Innocentius IV. Papa. I. 185, 220, 277. II. 76. III. 274. IV. 47. citatur. II. 73. explicatur. 76.

Innocentius X. Papa. I. 129, 278. II. 270, 440. III. 146, 152, 342, 376, 473. IV. 14. Religiosorum exemptionem restringit in quibusdam casibus. I. 170. et seq.

Innocentius XI. Papa. 207. II. 106, 109, 316, 409, 440, 494. III. 32, 144, 146, 417. IV. 153. ejus declaratio. I. 155.

Innocentius XII. Papa. 151. II. 258, 410. III. 89, 117, 154, 222, 240, 418, 432, 456, 455, 455, 479. IV. 14, 17, 18, 21, 244, 247, 255, 261, 265. refellitur erronea interpretatio ejus Constitutionis, incipiens *Ecclesie Catholicae*. 17.

Innocentius XIII. Papa. I. 149, 525, 586. II. 26, 235, 392, 399, 408. III. 21, 27, 376, 419, 477. IV. 267. dispensat à jejunio naturali ante Eucharistiam Regem Gallie, et Imperatricem Elisabetham pro die eorundem coronationis. I. 468.

Innodatio placiti quid significet. 521.

Inquisitio, seu admonitio facienda Clero. 508.

Inquisitionis tribunal quando institutum. II. 291. *Inquisitionis* Romanæ responsum. 150.

Inquisitor nequit absolvere in foro conscientie hæreticum occultum. 505. *Inquisitores*, et Episcopi pari gaudent facultate tam inquirendi in hæreticos, quàm eosdem Ecclesie reconciliandi. II. 292. et 305.

Insidiæ proprio Episcopo structæ an degradationis pœnâ puniendæ sint. 314.

Institutio Parochialium jurispatronatûs Ecclesiastici. I. 298. et seqq.

Instructio super modo conficiendi relationem tam materialis, quàm formalis statûs Ecclesiarum. III. 501. et 507. et seq. *Instructio* pro Episcopis, quibus reductionis Missarum peragenda facultas delegatur. IV. 266. et seq. quando congruat *Instructiones* Synodo inserere. I. 405.

Instrumentorum porrectio an sit idem, ac manuum impositio requisita ad essentiam Ordinum hierarchicorum. II. 224. et 225. an sit tamquam materia Sacramenti stabilita ab Ecclesia ex potestate à Christo Domino accepta. *ibid.*

Intentio requisita in Ministro, ut validum Sacramentum conficiat. 28. et seq. *Intentio* generalis Ministri, faciendi quod fit in vera Ecclesia Christi, si prævalet errori privato ejusdem Ministri, suff-

- t ad valorem Sacramenti. 53. *Intentio* Episcopi conferentis Ordini debet esse omnino absoluta. 227. et seqq.
- interdictum* an ferri possit ob levem culpam. 424. latum, seu mulgatum ab Episcopo, servari debet à Regularibus. 400. III. 274.
- interna* peccata an sint reservanda I. 541.
- interpellatio* alterius conjugis infidelis facta ab altero conjuge, qui igitur Christianæ nomen dedit, quàm sit necessaria ante rescissionem matrimonii. 420. et 425. an possit omitti à fidei recens conso, præsertim si alter in infidelitate relictus ignoretur ubinam IV. 172. et seqq.
- interpres*. Matrimonia contracta per *Interpretem* an sint valida. 206.
- interpretatio*. Vid. *Lex*.
- interpretas* Ecclesiæ Ministris accensiti. II. 212.
- interstitia* ad Ordines à Tridentino præscripta. II. 407. III. 33.
- De Joanne* Joannes laudatur. I. 395.
- J. Joannes* Apostolus hæreticorum fugit consortia, et ad id alios citatur. 425.
- J. Joannes* Presbyter, et Martyr, ejusque sepulcrum 32.
- J. Joannes* Chrysostomus. 36. citatur. III. 14. nondum Episcopus esse agit Episcopi in prædicatione. II. 418.
- J. Joannes* de Deo. Ejus Religiosi an medicinam extra eorum hospitium exercere possint. III. 381.
- B. Joannes* Episcopus Teroanensis. II. 486.
- Joannes* VIII. Papa. I. 103, 111. II. 339. III. 348. citatur. II. 388.
- iter S. Ignatio Patriarchæ Constantinopolitano resistit. 334. et 335.
- Joannes* XVIII. aliàs XVI. Papa. IV. 52.
- Joannes* XXI. aliàs XXII. Papa. III. 318.
- Joannes* XXII. Papa. II. 46, 62, 268. III. 150, 222, 341, 472. citatur. II. 156.
- Joannes* Patriarcha Alexandrinus. I. 70. et 71.
- Joannes* Patriarcha Armeniæ citatur. IV. 59.
- Joannes* Archiepiscopus Eboracensis. I. 575.
- Joannes* Archiepiscopus primæ Justinianæ. IV. 59.
- Joannes* III. Episcopus Constantinopolitanus. III. 66.
- Joannes* Corinthiorum Episcopus, Metropolita Helladiæ. IV. 59.
- Joannes* Episcopus Ficolensis. II. 240.
- Joannes* Episcopus Leodiensis. I. 185.
- Joannes* Episcopus Ravennæ. 285. reprehenditur à S. Gregorio magno. 234. et seqq.
- Joannes* Episcopus Trecorensis citatur. 400.
- Joannes* Abbas S. Pauli Romæ Vicarius Generalis. 90.
- Joannes* Andreæ. Ejus sententia benigna legis rigorem æquiore interpretatione temperans comprobatur. IV. 238.
- Joannes* Bohemiæ Rex. III. 315.
- Joannes* Defensor. II. 388.
- Joannes* Diaconus citatur. 66.
- Joannes* Monachus, Auctor Vitæ S. Petri Damiani, citatur. I. 370.
- Joannes* Nathanael Oeconomus Cretensis. II. 177.

Joannes Notarius Apostolicæ Sedis. I. 203.

Jocus. Sacramenta per *jocum* administrata an sint valida. II. 29. et seq.

Jonas Propheta. 101.

Jordanus Pax citatur. I. 72, 187. ejus sententia urbanè rejicitur. 327.

S. Joseph. Ejus matrimonium cum B. Virgine. IV. 197. et seqq.

Joseph à S. Maria Hierosolymitanus, deinde Bisinianensis, postremò Tiphernas Episcopus. I. 129. et seq.

Josephus Lusitanix, et Algarbiorum Rex. III. 318.

Jovinianus cum sua heresi damnatur. I. 40.

De Joyosa Card. Franciscus. II. 49.

Jprensia. Vid. *Yprensia*.

S. Irenæus citatur. III. 246.

Irregularitas quando incurratur, et à quo induci possit. 179. et seq. incurritur ex nimia dilatione, et negligentia in Baptismo suscipiendo. 215. et seq. *Irregularitas* orta ex homicidio voluntario. 409. *Irregularitas* ex defectu explicatur. IV. 228. et seq. *Irregularitas*, quæ incurritur à filiis illegitimis. 227. clausula: *dimmodo palerne incontinentiæ imitator non sit*: adjecta dispensationibus ab hujusmodi *Irregularitate*, explicatur. 241. *Irregularitas*, quæ incurritur à filiis hæretici, aut descendantibus ab eo, qui interfecit Rectorem Ecclesiæ sui juris patronatûs. 238. an incurrat *Irregularitatem* qui ob occultam causam suspensus ab Episcopo, appellatione interpositâ, suum Ordinem solemniter exercet. III. 251. an ullâ *Irregularitate* innodentur Medici, vel Chirurgi. 378. à quam *Irregularitate* dispensare possit Episcopus. II. 294. Vid. *Sacerdotes*.

Isaac innocentis sacrificium indictum Abrahamo. 182. *Isaac* matrimonium cum Rebecca per procuracionem initum. 206.

Isaac Episcopus Lingonensis. II. 45.

Islana anni 1716. Synodus. 137.

S. Isidorus Hispalensis Episcopus. IV. 44. citatur. II. 58. et 571. ejus effatum pulcherrimum. IV. 83.

S. Isidorus Pelusiota citatur. III. 453.

Itali Episcopi. Vid. *Episcopus*.

Italia. Olim nullus in *Italia* Metropolitanus præter Romanum Pontificem. I. 81. Vicarii Foranei quondam in *Italia* introducti. 182. cur in *Italia* rarò occurrant exempla Suffraganeorum cum assignatione congruæ. IV. 56.

Italo-Græci Sacerdotes. II. 57. illis adempta facultas baptizatos Chrismate consignandi. 74. et seqq. *Italo-Græci* Catholici. I. 149. et seqq. circa jejuniû, aut abstinentiam Sabbathi quem ritum observent. III. 66. cur Oleum infirmorum ab Episcopis Latinis Diocesaniis non accipiant. II. 155.

Iterare Ordinationem an liceat, quando aliquid in ea omisum est. 225.

Jubilæum, et indulgentiæ concessæ in forma *jubilæi*. IV. 104. *Jubilæi* tempore concessæ facultas amplissima quemlibet à quolibet

absolvendi, non se extendit ad hæresis crimen, nisi specialiter exprimatur. II. 295.

Jubilatio. Vid. *Exemptio*.

Judæ occulto peccatori non denegata Communio. 95.

Judæi. Descendentes à *Judæis*, aut Infidelibus, an sint Ordinum, et Beneficiorum incapaces. III. 164. quomodo, et à quibus extraneis permissum *Judæis* usuras exigere. II. 451. Vid. *Hebræi*.

Judex in causa propria an quis esse possit. 118. non semper requiritur *Judicis* sententia, ut quis publici peccatoris censurâ notetur. 97. *Judex* in causa nullitatis Professionis non potest judicare secundum opinionem minus probabilem. III. 417. *Judex* Ecclesiasticus non tenetur illi petitorium decernere, cui Regius *Judex* possessorium antea adjudicaverit. II. 544. *Judex* secularis in causis de re merè temporali, et accessoriis ad Matrimonium, quomodo se continere debeat, ad differentiam *Judicis* Ecclesiastici. 542. *Judex* laïcus an possit realiter procedere contra Clerici delinquentis bona, qui resumptâ veste clericali ejus tribunal evasit. III. 175. in quo sensu quidam nobiles Latci in Concilio Chalcedonensi vocentur *Judices*. I. 211. *Judices* delegati à summo Pontifice pro causis levioris momenti eorum, qui Sedi Apostolicæ sunt immediatè subjecti. 266. quales esse, et ubi judicium exercere debeant. 267. et seq. Vid. *Censura*, *Seculares Potestates*.

Judices Synodales. 265. et seqq. eorum deputatio in Synodo, vel cum consilio Capituli ab Episcopo facienda, et summo Pontifici notificanda. *ibid.* ante delegationem nullam habent jurisdictionem. 271. cur illis nunquam causas committat Sedes Apostolica. 269. quale ab iis juramentum præstandum. 285. *Judices Synodales* querelarum, et excusationum. 252. et seqq.

Judices Conservatores Regularium. 275. et seqq. an *Judices Conservatores* desumendi tantum ex Judicum Synodaliū cœtu. 275. et 276. neque unus pro aliena Diœcesi, neque pro diversis Diœcesibus idem constitui potest *Judex Conservator*. *ibid.*

De Judice Card. Franciscus. III. 340.

Judicium supremum in Ecclesia commissum est soli Christi Vicario. 256.

Juenin Gaspar citatur. I. 577. leniter carpitur. II. 367. refellitur. 178. et seq. III. 152. et seq. et 156.

Julia Cæsarea, nunc vulgo Algeri, ejus Vicarius Apostolicus. IV. 115, 127, 156. et 141.

S. Juliani Martyris sepulcrum. I. 286.

Julianus Card. Apostolicæ Sedis Legatus. IV. 15.

Julianus Auditor Generalis Cameræ Apostolicæ, deinde Cardinalis, laudatur. III. 198.

Julianus ante apostasiam fuit Lector Ecclesiæ. II. 207.

Julius II. Papa. IV. 150.

Julius III. Papa. I. 237, 464, 472. III. 408, 442. dispensat Carolum V. à rigore jejunii naturalis ante sumptionem Eucharistiæ. I. 468.

Julius Firmicus Maternus. Ejus Commentarium laudatur. IV. 85.

S. Ivo, seu *Yvo* Episcopus Carnotensis explicatur. II. 589.

Juramentum an habeat vim pertrahendi quamlibet causam ad forum Ecclesiasticum. 345. *Juramenta*, quæ contra Ecclesiasticam utilitatem attentantur, non *Juramenta*, sed perjuria dicenda sunt. IV. 15. *Juramentum* quoddam arctissimum Bambergensis Episcopi irritum pronuntiatur. 14. *Juramentum* consummandi matrimonium an impediatur, quominus mulier ad Religionem se recipere possit. III. 464. et seq. *Juramentum* ab Episcopo electo præstandum de visitandis SS. Apostolorum Liminibus. 505. *Juramentum* à singulis Episcopis præstandum, antequam consecrationem suscipiant, aut Pallium assequantur, aut suæ Ecclesiæ administrationi se immisceant. 293. *Juramentum* ab Episcopis in sui consecratione præstitum. 238. *Juramentum* præstandum à Testibus, Judicibus. I. 288. Examinatoribus Synodalibus. 280. et 283. et à Punctatoribus. 265. formula *Juramenti* præstandi à Testibus Synodalibus. 259. Vid. *Pacla*, *Passaviennes*.

Jurandi mos ad Sanctorum Lipsana. 265. et 285.

Jurisdiclio Ecclesiastica se extendit etiam ad temporales penas irrogandas. 252. *Jurisdictionis* potestas. 329. *Jurisdictionis* potestas Episcopalis utrum sit immediatè à Christo, an à summo Pontifice. 56. sive sit à Christo, sive à Pontifice, ita semper huic subest, ut ab eo limitari, imò et auferri possit. II. 71. *Jurisdictionis* potestate Episcopi superiores sunt Presbyteris. III. 245. *Jurisdiclio* ad Diocesis regimen necessaria in suspenso manere nequit. IV. 73. apud quem residet per id temporis spatium, quod inter solutionem vinculi (Episcopi scilicet cum sua Ecclesia) in Consistorio peractam, allatumque de secuta hujusmodi solutione nuncium intercedit. 72. *Jurisdictionis* Prælatorum nonnullæ species. I. 154. *Jurisdictionem* inhabitanter propriam tueri debent Ecclesiastici, alienam invadere minimè debent. II. 338. *Jurisdictionis* lex quid sit. I. 58. et in quo differat à lege Diocesana. *ibid.* qualis *Jurisdiclio* ordinaria competat Parochis. 331. *Jurisdictionem* propriam in subditos quantum quisque dilatare gestit, tantum alienam in se tentat omnimodis restringere. 343.

Jurisdiclio ordinaria, et quasi Episcopalis. Vid. *Prælati inferior*.

Jurispatronatûs Causæ ad quem Judicem sint deferendæ. II. 345. Beneficia, quæ sunt *Juris Patronatûs*. 344. Ecclesiæ Parochiales *Jurispatronatûs* Ecclesiastici, laici, et mixti. I. 299. et seqq.

Jus certum defendere, aut vindicare, controversum minimè sibi asserere debent Ecclesiastici. II. 338. *Jus* annexum rei spirituali in quo tribunali sit discutiendum. 345. *Jus* posterius derogat priori. III. 281. *Jura* non respiciunt casum infrequentem. 243. *Jurium* contrarietas est evitanda, nec facilè in Canonum collectione admittenda. 61. *Juris* naturalis præcepta in duplici genere distinguuntur. IV. 182. et seq. *Juris* Canonici cum Civili summa connexio. III. 587. *Juris* Canonici Professor an possit consequi Præbendam Theologalem. 367. *Juri* communi nullus præter summum Legislatorem potest derogare. 164. Sedes Apostolica cavere solet, ne quid sine gravi causa contra *Jus* commune decernat. 205. et seq. nihil statuendum

Episcopis, quod *Juri* communi adversetur, ne obtentu quidem
 ovendi abusus à rebus sacris. 193. et seqq. 209, 218, 225, 228,
 secus dicendum, si, quæ statuntur, sint tantum præter *Jus*
munus, sive à *Jure* communi prætermisssa. 207. et seq. *Jus* indi-
 li concursus ad Parochiales, et *Jus* convocandi Synodum, an
 inter se connexa. I. 137. et seq. Vid. *Episcopus*.
Justinianus Imperator. Ejus leges citantur. I. 323. II. 313, 361.
 III. 118.

Justinus citatur. I. 368. III. 246.

Justitia vindicativa an patiatur detrimentum, si fraterna admo-
 præcedat denuntiationem Confessarii sollicitantis. I. 490. et 492.
Justitia stricta quandoque lædatur à Beneficiariis. II. 13. et seq.
Juvenalis Narniensis Episcopus fuit Medicus. III. 379.

K

Kemnitius, seu Chemnitius Martinus. II. 220.

Leop Card. Archiepisc. Eboracensis. I. 221.

Leop Provincia. III. 266.

Mosensis Archiepiscopus totius Russiæ Metropolitæ. I. 216. lauda-
 stimul, et suaviter reprehenditur. III. 202.

Mosensis Diæcesis. 199.

Mosensis anni 1619. Synodus, ejusque Constitutiones circa matri-
 ria clandestina rescissæ. 200. et seq.

L

Laos. Minimè interdicetur Clericis *labore* manuum suarum, et
 isto artificio sibi victum comparare. II. 465. et 486.

laberantes quid essent. 219.

La præbendum infantibus an possit esse caprinum, aut vaccæ.
 98.

Laos filios Hebræorum nequeunt nutrices Christianæ. I. 418.

Laos diebus jejunii an interdicta. III. 73, 76, 77.

Laos quibus Conciliis, et qualiter interveniant. I. 211. et seqq. in
 sensu vocentur *Judices* in Concilio Chalcedonensi. *Ibid.* *Laos*
 concessa ampla facultas deferendi suas causas ad judicium
 coporum. II. 347. an liceat *Laos* Eucharistiam propriis manibus
 per. IV. 141. et seqq.

Laos facta confessio. II. 140. et seq.

Laos Card. Jo. Philippus Episcopus Passaviensis. IV. 16.

Laos, seu Lambethana anni 1261. Synodus. I. 182. altera
 1281, 334, 337, 380.

Laos uxores duas habuit. IV. 181.

Laos hæretici Sabbatho jejunabant. III. 66.

Laos Card. Horatius, Congregationis Concilii Præfectus. 266.
 224.

- Lancetta* Cyriacus. III. 340.
Lancianensis Archiepiscopus. I. 95.
Lancianensis anni 1694. Synodus. *ibid.*
Landavenses quinque Synodi sine anno. 252. tres item anno 560. et 597. celebratæ. 40.
Landavensis anni 887. Synodus. 252.
Lanfredinus Card. Jacobus Episcopus Auximanus, et Cingulaus. I. 407. II. 393, 460. citatur. III. 104.
Lantes Card. Marcellus Episcopus Tudertinus. II. 525.
Laodicea anni circiter 372. Synodus. I. 426, 429. II. 51, 207, 251, III. 129, 164.
Lapsus in quo differat ab apostata. 421. *Lapsorum* insolentia tempore S. Cypriani. I. 86.
Larinensis anni 1728. Synodus. III. 168. ejus rigor moderatur. II. 437.
Larius Joannes Dominicus. I. 352.
Lateranenses Synodi Generales quinque. 84.
Lateranensis II. anni 1159. Synodus sub Innocentio II. III. 580. et 449. III. anni 1179. sub Alexandro III. I. 361. III. 28, 83, 225. IV. 87. et 92. IV. anni 1215. sub Innocentio III. I. 69, 152, 257, 266, 300. II. 7, 244, 291, 418, 419. III. 17, 108, 119, 207, 218, 567. IV. 95, 216, 258. V. anni 1512. sub Leone X. I. 202, 401, 427. II. 454. III. 197, 328. IV. 28. Vid. *Romana Synodus*.
Lateranensis Basilicæ Indulgentiæ. 96. marmorea tabula in qua istæ Indulgentiæ describuntur. 99. Vid. *Visitatio*.
Lateranensis Capituli Privilegia. I. 201.
Latina Ecclesia cur à Græcis calumniatur. II. 70.
Latrocinia. Clerici deprehensi in *Latrocinii* qualiter puniendi. 318.
Lavantinus Episcopus à quo eligatur, et consecratur. III. 311.
Laudunensis Episcopus, nepos Hincmari Remensis. 393.
Laurelana anni 1626. Synodus. II. 27.
Laurelana Domus. Ecclesiastici huic addicti quâ exemptione gaudeant. I. 210.
Lauretanus Episcopus. Vid. *Recinetensis*.
Laynez Didacus. II. 242.
Lectio Divinæ Scripturæ in lingua vernacula an sit permittenda. I. 477. et seqq.
Lector, inter inferiores Clericos. 429. ejus fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis. II. 207, 208. et 214. ejus Ordinatio. 251. et seq.
Lector, seu Socius, ac Coadjutor Secretarii Synodi. I. 249.
Lectoratus. Vid. *Filii*.
Ledesma Petrus modestè refellitur. 462.
Legatarius. Vid. *Onera*.
Legati Pontificii jus habent prægestandæ Crucis. 105. eorum statuta an perseverent, etiam postquam jurisdictio extincta est per egressum à provincia. III. 281.
Legati Principum suâ absentia nihil detrahunt auctoritati Conciliorum. I. 212.
Legatum an perimatur, etiam in *Legatis* piis, si res legata volun-

ria alienatione distrahatur. IV. 253. quandonam intelligendum sit, *Legata* demonstrativè, aut potius taxativè concepta esse. 276. et eqq. ut *Legata* pia debitæ executioni mandentur, unum est ex præcipuis Episcopi oneribus, etiamsi à testatoribus excludatur. 243. et eq. ad alia *Legata* pia nullo modo se extendit facultas Episcopi delegata reducendi onera Missarum. 268. et seqq. si reductio facienda sit, an reliqua *Legata* pia reducenda sint potius, quàm Missæ. 269.

Legenda in Synodo. I. 314. et seq.

Legionensis Episcopus. III. 374.

Legionis Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. 72. et 73.

Legislator singulos peculiares casus prævidere, omnesque suâ lege amplecti nequit. 115.

Legitimus per subsequens matrimonium venit sub appellatione ali ex legitimo matrimonio. IV. 254.

Lemovicenses Abbates. I. 167.

Lemovicensis Ecclesiæ Capitulum, ejusque prærogativa. III. 348.

Lemovicensis anni 1031, Synodus, 132. altera anni 1620. II. 134.

Lenitatis exempla in dispensationibus concedendis à S. Pio. V. elicta. III. 410.

Lenius Card. Jo. Baptista Episcopus Ferrariensis. 137.

S. Leo Magnus Papa I. 203. II. 45, 128, 367. III. 8, 9, 264. citatur. I. 57, 58, 68. II. 142, 384, 449. explicatur. 373. III. 9. ejus epistola dubia. I. 81. dissidia inter illum, et S. Hilarium Arelatensem. II. 332.

S. Leo II. Papa. III. 309.

S. Leo III. Papa. I. 66, 181. III. 342.

S. Leo IV. Papa. I. 312.

S. Leo IX. Papa. III. 462. IV. 52.

Leo X. Papa. I. 202, 401, 464. II. 30, 62, 127, 142, 160, 264, 454. III. 36, 328, 342. IV. 28. ejus Constitutio explicatur. III. 155. et seq. Petro Iaronitarum Patriarchæ Pallium concedit, et sacra Paramenta Romano more elaborata transmittit. IV. 62.

Leo Imperator, ejusque leges citantur. II. 244. III. 15.

Leodienses Episcopi. II. 277. et 280.

Leodiensis Synodus non indicato anno. I. 480. altera anni 1405, 486. III. anni 1662. II. 120.

Leonina Societas unde dicta. 472.

Leontius Arelatensis Metropoli. 335.

Leontius Presbyter an licitè se ipsum abscederit. III. 94.

Leprâ laborans Monialis egredi potest è clausura. 491. et seq. obpram nequeunt conjuges seungi. 494.

Leproxi quo remedio ab ejusmodi morbo liberentur. 94.

Levitæ ab Apostolis ordinati. II. 214.

Leurenus Petrus citatur, et explicatur. I. 122. et seq.

Lex Mosæica utrum à D. Paulo penitus abolita. 58. *Lex* jurisdictionis quid sit. 58. et in quo differat à *Lege* diocesana. 59. quale discrimin intercedat inter *Legem*, et præceptum. III. 278. *Lex* obscurè promulgata an obliget. I. 407. an peccet qui unum ex multis sensibus, quos *Lex* obscura præfert, sequitur, licet postea, eo rejecto,

alius sensus sit legitimè receptus. *ibid.* *Legis* promulgatio pertinet ad ejus substantiam. III. 271. in quo sensu perpetuitas sit de essentia *Legis*. 280. quoties *Lex* videtur esse durior, quælibet æquior interpretatio est recipienda, ut, quoad fieri possit, ejus *Legis* æquitas temperetur. IV. 238. et seq. *Leges* nequeunt universaliter cuicumque loco, et tempori congruere. I. 398. et 408. et seq. *Lex* humana non potest omnia mala punire, vel prohibere. IV. 82. *Lex* nunquam usu recepta, quandonam, seu post quot transgressionis actus censi debeat abrogata. III. 282. quid, si agatur de *Lege* jam populi moribus firmata? 283. qui in *Legis* fraudem è loco se subducit, ubi ea viget, sub *Lege* nihilominus comprehensus manet. 278. *Leges* an obligent post mortem Legislatoris. 280. *Lex* prohibens abusus, qui nondum invaluerunt, solet magis esse perniciosa, quam utilis. I. 481. quam sit injuriosa *Lex* condemnans abusum, ubi non est. 485. *Legem* superioris nequit inferior abrogare, aut relaxare. I. 555. II. 266. et seq. 271. 589. III. 164. distinguitur duplex *Legis* confirmatio facta à Superiore. 287. et seqq. *Leges* novæ non semper sunt condendæ, sed antiquæ restaurandæ. I. 400. *Leges* potissimum Ecclesiasticæ, et ab Episcopis latæ, minimè pendent à populi acceptione. III. 273. et 282. *Leges* sive Pontificiæ, sive Imperiales, sive aliæ, quando obligare incipiant. 272. *Legi*, quam Pontifex in suo Brevi indicit, non debet credi major inesse vis, et efficacia, quam quæ canonum sanctionibus passim tribuitur. IV. 9. *Leges* canonicæ, et civiles in quibusdam rebus inter se discordes, ac discrepantes. II. 361. et seqq. *Legum* civilium præ Ecclesiasticis severitas longè major. 387. *Leges* civiles quâ moderatione, et delectu allegandæ in Synodis. 554. et seq. *Leges* civiles à Jure Canonico expressè approbatæ. *ibid.* aliæ expressè correctæ, et abrogatæ. *ibid.* et 361. et seq. aliæ neque abrogatæ, neque approbatæ, sed silentio prætermittæ. 354. quem usum habeant in foro Ecclesiastico. 382. et seq. *Leges* pœnales non complectuntur delicta, quæ non exprimunt, licèt sint expressa graviora. 318. *Lex* Tridentini de præsentia Parochi, et duorum testium ad valorem matrimonii, quandonam obligare cœperit. I. 438. et seqq. *Leges* Ecclesiasticæ Aluredi Regis Anglorum. II. 484. Vid. *Constitutiones*, *Consuetudo*, *Superior*.

Libellaticorum tria genera. IV. 157.

Libellus repudii juxta ritum Judaicum quibus interdicitur. I. 421.

Liber, cui titulus *Patriarchium Bituricense*, ejus Auctoris sit. 95.

Liberi Muratori. Vid. *Secta*.

Liberii Papa responsum. 214.

Libri Pœnitentiales nonnullarum Diœcesium. I. 41. quàm varii sint, et quàm utiles. III. 131. et seqq.

Libri Prohibiti, eorumque Index cum Regulis. I. 431.

Licentia præsumpta Pontificis, per quam Episcopo in quibusdam casibus delegatur potestas dispensandi in impedimentis dirimentibus. II. 275. et seqq.

Licentia ad Confessiones. Vid. *Confessio*.

Lietbertus Episcopus Cameracensis. 221.

- Alphonsus citatur cum laude. III. 55.
 , seu Limensis anni 1582. Synodus. II. 440. altera anni 1583.
 lia anni 1590. I. 259. alia anni 1592. IV. 158. alia nullo
 anno indicato. II. 261. et 381.
 r Archiepiscopus. IV. 43.
 nsis anni 1404. Synodus. I. 486. II. 200. altera anni 1452. 54.
 anno indicato. 279.
 t Papa. IV. 48. fuit antea Episcopus Titularis. I. 110.
 ni Episcopi dependentia à Sede Apostolica cum magna
 conjuncta. III. 237.
 sis anni 743. Synodus. I. 190. III. 107.
 apostolicæ an executione carere debeant, nisi sint ab Ordi-
 , seu illorum Officialibus, aut aliis quibuscumque antea
 , et approbatæ. II. 263. et 264. non intelligitur, quare
 apostolicæ à Dataria nunquam Vicario Capitulari dirigantur.
 iterarum Apostolicarum falsificatores degradationis pœnæ
 14. *Litteræ* Apostolicæ Conservatoriæ. 277.
 otæ super possessione juris annexi rei spirituali in quo
 int dirimendæ. II. 343.
 rd. Dominicus Archiepiscopus Mediolanensis. III. 236.
 Vid. *Litteræ*.
 antiquissima Æthiopum. I. 367.
 , seu certa annua præstatio Monialibus exhibita à consan-
 . 480. et seqq.
 ta Garcias. 315.
 es Ferdinandus Archiepisc. Valentinus. I. 49.
 Prærogativa loci in sedendo aliquando Episcopis concessa.
 habitare debent in loco separato, et clauso. 417.
 r Joannes. Vid. *Cardinalis Atrebatensis*.
 lus Antonius Archiepisc. Messanensis. 157.
 lus Petrus Archiepisc. Armacanus. III. 130.
 lus Petrus Episcopus Parisiensis citatur. 215. et 222.
 nsis Episcopus. 318.
 nsis anni 1142. Synodus. I. 535. altera anni 1237. 182. alia
 II. 484.
 nsis anni 1075. Synodus. III. 260.
 rdorum solidus quid esset. I. 557.
 rdus Franciscus Missionarius Tuneti in Africa. IV. 165.
 onysius Paulus laudatur. I. 49.
 etrus refellitur. II. 15.
 ringia Cardinalis Carolus. I. 312.
 ringia Cardinalis Ludovicus Archiepiscopus Remensis. II. 23.
 is Rex, Imperatoris Lotharii filius, maritus Teuthbergæ
 9. eâ repudiata Waldradam uxorem ducit. II. 239. et 245.
 in Parisiensi Senatu Consiliarius. 366.
 Cardinalis Joannes Baptista modestè refellitur. 469. III. 269.
 , seu Lucensis anni 1625. Synodus. 114. altera anni 1736.
 a nullo anno indicato. 25. et 120.

- Lucanus* Poëta citatur. III. 112.
S. Lucas Evangelista fuit Medicus. III. 379.
Lucensis Episcopatus in Archiepiscopatum erectus. 338.
Lucensis Episcopi prærogativa. I. 104. et 106.
Lucensis Cathedralis Dignitates, et Canonici. 237.
Lucensis Synodus. Vid. *Lucana*.
Lucensis monetæ solidus. 352. et 357.
Lucilius Poëta citatur. III. 111.
S. Lucius Papa. II. 290.
Lucius III. Papa. I. 106, 237. II. 354. III. 217, 311.
Lucius Constantinopoli Innocentii III. Vicarius. II. 73. et 75.
Lucrum omne ex mutuo præcisè ratione mutui an sit usurarium. 443. et seqq. *Lucrum*, certè non usurarium, ultra sortem receptum in Montibus Pietatis, quâ auctoritate, et mensurâ decernendum, aut moderandum sit. 453. et seqq. quantitas *Lucri* percipiendî ex contractibus Hebræorum præscribi deberet ab Episcopis, et Christianis Principibus. 451. et seqq.
Ludere aleis, vel taxillis, an liceat Sacerdotibus. 455. Vid. *Ludus*.
Ludovicus Pius Imperator. I. 215. citatur. II. 417.
Ludovicus XIII. Rex Gallie. Ejus edictum circa matrimonia filiorum-familias renovatum explicatur. 566.
Ludovicus XV. Rex Gallie dispensatur à jejuniis naturali ante Eucharistiam pro die suæ Coronationis. I. 468.
Ludovicus Abbas Einsidlensis. IV. 45.
Ludovicus Comes Leodiensis Christianæ virginis sua peccata confitetur. II. 148.
Ludus pertinere potest ad virtutem Eutrapeliæ. III. 121. an possit prohiberi sub gravi. II. 434. *Ludi* omnes sive à fortuna, sive ab arte pendentes, an Clericis prohibiti. III. 119. et seqq. ne *Ludis* quidem interesse, aut ludentes spectare, olim Clericis permissum. *ibid.* *Ludi* publici festis diebus olim interdicti. Vid. *Circenses*.
Lugdunensis Ecclesiæ sede vacante prærogativa. I. 117. ejus statuta Synodalia. II. 54. usus musicorum instrumentorum in ejus Metropolitana nunquam receptus. III. 97.
Lugdunensis prima anni 1245. Synodus. I. 220, secunda anni 1274. *ibid.* et II. 222. altera anni 1577. III. 151.
Lugdunensis Archiepiscopus. Ei Suffraganeus concessus. IV. 36.
De Lugo Card. Joannes Protector Ordinis B. Mariæ de Mercede. III. 436. citatur. II. 130, 228, 500. III. 447. IV. 42, 162. urbanè refellitur. I. 466. laudatur. 453.
Luitprandus Longobardorum Rex. II. 337.
De Luna Petrus, seu Benedictus XIII. Antipapa. 265.
Lunensis Ecclesia. I. 82.
Lupercalia quâ arte à S. Gelasio proscripta fuerint. IV. 84.
Lupus Ferrariensis citatur. III. 392.
Lupus Christianus modestè refellitur. 69. defenditur. 81. et seqq.
Lusitani an obtinuerint privilegium asportandi arma ad Turcas. IV. 151.

Lusitanæ Regni privilegium pro die Commemorationis Defunctorum. 258. cur in *Lusitania* interdictum, ne juramento firmarentur contractus, pacta, aliaque negotia. II. 346. frequentes occurrunt in *Lusitania* Suffraganeorum concessionibus. IV. 35.

Lusitanæ Major Inquisitor. II. 150. Inquisitores *Lusitanæ* an in foro Sacramentali possint absolvere ab hæresi occulta. 306.

Lusitanorum Rex Fidelissimus. IV. 35. ejus inunctio sacra ad quem spectet. III. 312. et seq. ejus merita insignia. 314.

Lutheranorum hæresis. II. 150.

Lutherani refelluntur. I. 372. an indulgeri ullo modo expediat Calicis usus *Lutheranis*, qui abjurata hæresi Catholicam Religionem amplectuntur? 474.

Lutherus Martinus. 288. II. 29, 52, 142, 202. confutatur. I. 329. et seq. etiam ab Henrico Angliæ Rege. II. 140.

Lyndewode Guillelmus. 169. citatur. I. 37, 177. II. 148.

M

Mabilonis Joannes citatur. I. 162, 589. III. 587. refellitur. I. 370.

Macedonius Anachoreta ordinatus per vim. II. 231. III. 185.

Macionus Valerius postulatur in Vicarium Apostolicum à Duce Brunsvicensi. I. 128.

Madrutius Card. Ludovicus Legatus à Latere. IV. 14.

Magdeburgensis Synodus. 102.

Magistratus laici, qui non patiebantur laicos in foro Ecclesiastico conveniri, fulminati. II. 348. et seq.

Magistri Cæremoniæ Synodales. I. 251.

Magnates, qui interfuerunt Synodo Montis Libani. 216.

Mahumetana nomina assumere Christianis interdictum. IV. 155.

Majorica Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. III. 71.

Malabarica regio Nestorianâ labe semel, atque iterum infecta. I. 129. quis ibi Religionis status. 150. et seq.

Malacitanus Episcopus. III. 64. et 72. ejus dubia cur non decisa à S. Congregatione. 186. et seq.

Maldonatus Joannes refellitur, seu potius excusatur. II. 182.

Maleficium, seu sortilegium, ex quo alicujus mors secuta comprobetur, an pœnâ degradationis puniendum sit. 316.

S. Mamertus Viennensis in Gallia Episcopus, reprehensus à S. Hilario, an Apostolicis decretis restiterit. 335.

Mandata de providendo, interdicta. III. 596. Vid. *Rescripta*.

Manila. Hujus Ecclesiæ sede vacante dispositio. I. 117.

Mansionnarij Ecclesiæ Cathedralis quo ordine sedeant in Synodo. 224.

Mantuanæ Civitatis Abbas S. Barbaræ. 141, 144, 161.

Manualia Atrebatense, et Cameracense. II. 164.

Manuel Patricius. 73.

Manuum impositio non semper est confirmatoria, sed aliquando

curatoria. 59. gratiam significat, et causat. 215. an in ea sola existat adæquata materia Ordinationis sacræ. 217. et seqq. *Monnum* extensio super confirmandos utrum sit idem, ac impositio, et *monnum* impositio qualis materia sit Sacramenti Confirmationis. IV. 130. et seqq.

Maranatha quid anathemati superadderet. II. 450.

Marangonius Joannes. IV. 84.

De Marca Petrus citatur. III. 140. et 401.

Marcellus Episcopus Diensis. II. 333.

De Marchis Archiepiscopus Smyrnæ. IV. 139.

Marcianists hæretici, à Marciano Trapezita dicti, Sabbatho jejunabant. III. 66.

Marcianus Imperator. I. 211. ejus matrimonium. IV. 198.

Marcion hæreticus. I. 425. cur Sabbatho jejunandum docuerit. III. 65.

S. Marcus Papa. 508. IV. 49.

Marcus Ephesinus. II. 74.

Mare magnum Bulla Regularibus concessa. I. 345.

Margarita Parmensis Ducissa Belgii Gubernatrix. 435.

Maria Virgo Beatissima quomodo omnis peccati fuerit experta. II. 184. ejus matrimonium. IV. 197. et seqq. an Sacramenti extremæ Unionis fuerit capax. II. 184. *B. Mariæ de Succursu contra infideles* Confraternitas Januæ erecta. I. 548. et seq. *B. Mariæ Virginis Dolorum* de Urbe mulieres Oblatæ. 410.

Maria Medicea uxor Henrici IV. IV. 207.

Maria Scotorum Regina propriis manibus se ipsam communicavit. 141.

Maria Theresia Hungariæ Regina, et Romanorum Imperatrix electa. I. 152. IV. 56.

Martinianus Episcopus Ravennatens. I. 254.

Maritus Infidelis plures habens uxores, si ad Fidem convertatur, cui uxori adhærere debeat. IV. 167. et seqq.

Maronites subduntur Ecclesiæ Hierosolymitanæ. II. 78. eorum consuetudo circa collationem Confirmationis. 85. in sacris Indumentis Latinos ritus sequuntur. IV. 62.

Maronitarum Synodus tempore Gregorii XIII. II. 78. altera anni 1756. I. 216. II. 79.

Maronitarum Patriarcha. I. 564. III. 506. IV. 62.

Martellius Joseph Maria Archiepiscopus Florentinus. II. 554.

Martene Edmundus citatur. 252.

Martialis Poëta citatur. III. 111.

S. Martinus I. Papa. I. 51.

Martinus V. Papa. 82, 257, 426, 471. II. 265, 264, 298, 345, 456. IV. 15, 150. ejus celebris Constitutio *Ad evitanda*. III. 196.

Martinus Archiepisc. Bracaren. 115. citatur. II. 68.

Martyrum libelli, seu litteræ. 142. ad *SS. Martyrum* sepulcra perjurii puniti. I. 285. et seq. *Martyrum* Concilia qualia sint. 51.

Massajus Card. Bartholomæus Episcopus Anconitanus. II. 120. et 403.

Massarellus Angelus citatur. I. 70.

Massiliensis Civitas dirâ lue penè deleta, ejusque Episcopi eâ occasione mira charitas, et zelus. IV. 117.

Massiliensis Episcopus (Henricus Xaverius de Belsunce) Pallio decoratus. I. 101.

Massobrius Joannes Antonius citatur. 61.

Mastrius Bartholomæus citatur. IV. 197.

Mater. Baptismus collatus *Matri* an prosit infanti nondum nato. II. 35. *Matres* an proprios filios suis uberibus lactare teneantur. III. 100. et seq.

Materia. In *materia* pœnali, odiosa, et restrictiva Juris communis, verba legis non sunt extendenda ultra id, quod exprimunt. 170. neque censetur cadere sub lege, quod nonnisi improprie legis verba comprehendunt. 170. *Materiae*, quæ tractari solent in Synodis Diœcesanis. I. 186.

Materia Sacramenti Confirmationis qualis sit. IV. 150. Sacramenti Pœnitentiæ an sint actus pœnitentis. II. 132. et 135. *Materia* adequata trium Ordinum hierarchicorum. 216. et seqq. remota extremæ Uctionis qualis sit. 155. *Materia* Sacramenti Matrimonii quænam sit. 248.

Matheranensis, seu Acheruntina Synodus. I. 64.

Mathildes Comitissa Odiliæ mater. II. 175.

Matiscenensis prima anni 581. Synodus. I. 409, 417. III. 53. altera anni 585. I. 96. et 565. citatur. II. 549. et explicatur. *ibid.*

Matrimonium spirituale, seu Professio Religiosa. III. 82. *Matrimonium* carnale dupliciter consideratum, in ratione scilicet Sacramenti, et in ratione contractûs civilis. 81. est institutum in officium naturæ, adeoque nemini sine propria culpa est denegandum. II. 260. ejus substantiæ non repugnat *Matrimonio* non uti, sed uti non posse. IV. 197. ejus usus an aliquando interdictus conjugibus. I. 310. est verum Sacramentum. II. 237. et quidem vivorum. 259. ejus materia, et forma. 247. et seq. et 252. in eo an contractus sejungi possit à Sacramento. I. 445. et seqq. II. 235. et seqq. validum in ratione contractûs solûm, an possit deinde renovari, ut assequatur virtutem Sacramenti. 254. si benedictione Sacerdotali careat, an possit esse verum Sacramentum. 256. et 240. etiam à primordiis Ecclesiæ celebratur coram Sacerdote suâ benedictione illud obsignante. 237. et seqq. et 245. et 246. utrum sit unicum Sacramentum, an duo in eodem partialia Sacramenta interveniant 285. et seq.

Matrimonia clandestina. III. 199. et seqq. clandestina *de jure* et clandestina *de facto*. IV. 211. ex clandestinis *Matrimoniis* quæ damna proveniant. II. 242. et 244. *Matrimonia* clandestina semper ab Ecclesia vetita. 259. et seq. 246. et seq. non tamen irrita semper habita. 251. deinde per Tridentinum omnino irrita declarata. 236, 239. et 244. hoc decretum Tridentini non obligat, nisi ubi fuit publicatum. 251. *Matrimonium* clandestinum ab iis celebratum, qui hoc solo animo se ad locum contulerunt, in quo Tridentinum promulgatum non est, an sit validum. III. 278. an possint declarari irrita *Matrimonia*, quibus non præcesserint denuntiationes. 194.

An sit validum *Matrimonium* contractum coram Parocho vel invito,

vel nihil vidente, aut intelligente, vel nil tale cogitante, et fraudulenter adducto, cui Parocho Episcopus interdixerit, ne interveniat. IV. 200. et seqq. *Matrimonium* bonâ fide coram Parocho, et unico teste, vel coram duobus testibus sine Parocho contractum; an sustineri possit pro valido. III. 198. *Matrimonia* furtivè coram Parocho inopinante, vel clandestinè in locis, ubi Tridentinum non est publicatum, inita, cur non renoventur in Ecclesia adhibitis sacris ritibus. II. 254. *Matrimonii* contractum renovare coram Ministro hæretico, ad evitanda gravia damna, utrùm possint Catholici. I. 443. et seqq. *Matrimonia* solemnizare sine licentia Parochi an possint Regulares. II. 405. *Matrimonia* inita à filiisfamilias, et servis sine consensu parentum, aut dominorum, an valida sint, et licita. II. 362. et seqq. an contrahentes arceri debeant à *Matrimonio* ob ignorantiam Doctrinæ Christianæ. 276. et seqq. quid, si hæc ignorantia proveniat ex nimia ingenii, memoriæve inbecillitate? 260. *Matrimonii* impedimentum ortum ex cognatione legali. 558. et seqq. *Matrimonium* an contrahi possit inter vitricum et uxorem privigni, et vice versa inter novercam et maritum privignæ. 577. et seqq. contractum cum noverca, vel nuru, an sit jure naturæ irritum. 581. *Matrimonia* Eunuchorum, et Spadonum utroque teste carentium nulla sunt, et irrita. I. 487. quæ fiunt à Conversis Gisterciensibus ejectis à Religione, an sint valida. III. 455. et seqq. inita ab expulsis à Religione, an sint nulla. 447. et 452. Oblati an sint inopaces. *Matrimonii*. I. 409.

Post contractum *Matrimonium*, sed nondum consummatum, indulgetur conjugum Religionem ingredi volente bimestre spatium ad deliberandum. III. 459. ad eamque se de facto recipere potest, dummodo sit aliqua ex approbatis Religionibus. 466. post *Matrimonium* consummatum an, et quo pacto liceat conjugatis Religionem ingredi. 467. et seq. *Matrimonii* rati, non consummati vinculum an dissolvat Professio Religiosa. 466. et 472. et an etiam Ordinis sacri assumptio. *ibid.*

Matrimonium irritum propter impedimentum dirimens, si obtineatur dispensatio Pontificia, an revalidetur, quin renovetur consensus inter conjuges. IV. 178. et seqq. an *Matrimonium* inter Fideles ratum fortius sit *Matrimonio* inter infideles consummato. 171. *Matrimonium* legitimum et non ratum communiter intelligitur *Matrimonium* Infidelium. II. 242. et 251. olim quoque alia *Matrimonia* dicebantur legitima et rata, sed non legitima. 242. *Matrimonia* Hebræorum, et Infidelium quomodo, et quando dirimantur. I. 420. et seqq. *Matrimonium* inter Infideles contractum an solvatur, ubi alter ex conjugibus ad Fidem convertitur. IV. 166. et seqq. *Matrimonia* Catholicorum cum hæreticis. I. 428. et seq. an celebranda in Ecclesia. 430. inita inter unam partem Catholicam, et alteram hæreticam, an licita esse possint. II. 282. et seqq. *Matrimonia* Calvinistarum in Transylvania an irrita sint, et nulla. IV. 183. et seqq. provisiones quædam circa *Matrimonia* Hollandiæ, et Belgii, in Synodis earum regionum non omittendæ. I. 452. et seqq. *Matrimonii* insolubilitas à

quo jure procedat. IV. 184. et seq. *Matrimonii* dissolutio ex capite impotentiae. II. 554. *Matrimonium* an dissolvatur per alterius conjugis à Catholica Religione apostasiam I. 440. *Matrimonia*, quæ contrahuntur per interpretem, vel procuratorem. IV. 205. et seq. *Matrimonium ad Morganaticam*. 215. *Matrimonia* occulta et conscientia nuncupata. IV. 215. et seqq. parum ab Ecclesia approbantur. 216. *Matrimonium* secundum an sit verum Sacramentum. II. 253. quænam causæ *Matrimonii* ad solam spectent jurisdictionem Ecclesiasticam. 540. et seqq. *Matrimonialium* causarum triplex genus. 541. quænam ad Judices seculares pertineant. 542.

Vid. *Conditio*, *Denuntiatio*, *Dispensatio*, *Impotentia*, *Neophytus*.

Matthæus Card. Gaspar citatur cum laude. I. 50.

Matthæus de Marignano. IV. 98.

Mauri, Eorum Legati. II. 44. Vid. *Indi*.

SS. Mauritii, et Lazari Ordo Militaris. I. 200.

Maurus Silvester laudatur. II. 95, citatur. 287.

Maximianus Ostiensis Episcopus. III. 508.

Maximus Cynicus Constantinopolitanæ Sedis invasor. II. 250.

Masarienses Canonici. 492.

Mechliniense Pastorale citatur. 164.

Mechliniensis Archiepiscopus. I. 433.

Mechliniensis anni 1570. Synodus. *ibid.* II. 26. III. 108. altera anni 1574. I. 185. et 187. alia anni 1607. II. 51, 188. III. 105, 267. alia nullo anno indicato. I. 480. III. 277.

Media nox. Ubi ejus punctum statui nequit, ibi unde petenda sint initia Ecclesiasticorum dierum. I. 466.

Medica ars, seu Medicina Sacerdotibus, Clericis, et Monachis an interdicta. III. 377. et seq. quibus conditionibus ejus exercendæ facultas Clericis, ac Monachis concedatur. 385.

Mediceus Card. Julius Archiepisc. Florentinus. II. 353. fuit deinde Clemens VII. *ibid.*

Medici quàm sint faciles in testificationibus subscribendis. III. 498.

Medici, et Chirurgi an sint capaces sacrorum Ordinum. 578. non licet Christianis arcessere *Medicum* Judæum. I. 418.

Mediolanenses Legati contra S. Carolum Romam missi. III. 15.

Mediolanensis Provinciæ Episcopi. 210.

Mediolanensis Archiepiscopus. I. 82. quâ methodo illi Suffraganeus concessus. IV. 58.

Mediolanensis Diocesis. An sit ibi recepta Constitutio de non alienandis rebus Ecclesiæ III. 255. et seq.

Mediolanensis Ecclesiæ Acta. I. 327. III. 215. mos circa jejunium Sabbathi. 68. abusus, et antiquæ corruptelæ 6, 11. et seq.

Mediolanensis I. anni 1565. Synodus. I. 262, 481. II. 21, 192, 418. III. 11, 62, 84, 91, 108, 114, 119, 127, 129, 143, 148, 217. citatur. II. 83. et explicatur. 86. II. anni 1569. III. 85. *III.* anni 1573. I. 508. et 544. *IV.* anni 1576. 258, 263, 504, 507, 514. II. 174, 176. III. 65, 266, 268. *V.* anni 1579. I. 195, 228, 269, 282, 504, 508, 515, 515, 544, 546. II. 86, 172, 257. III. 11, 55, 127, 266, 268. IV. 153, 154, 156. fuit

ab Apostolica Sede approbata. 125, 127, 136. *VI.* anni 1582. III. 158. et 159. *XI.* anni 1584. I. 405. III. 127.

Megalius Episcopus Calamensis, Numidiæ Primas. 400.

Mel, et lac offerri ad Altare minimè permittebatur, nisi in die Paschatis. I. 367.

Meldensis Ecclesiæ Statuta. 185, 190, 220, 230. II. 182.

Meldensis anni 845. Synodus. 423. altera anni 1365. II. 538.

Meletius, ritûs Græci Episcopus, Suffraganeus Veradinens. I. 155.

Meliaporensis Episcopatus erectio. 151.

Melitensis Ecclesiæ Archidiaconus, Canonici, et Dignitates præcedunt Vicario Generali. 224.

Melitensis Episcopus. II. 436.

Melitensis anni 1703. Synodus. I. 157. III. 110. aliæ nullo anno indicato. I. 157.

Mellitius Episcopus Londinensis. 84.

Melphitensis Episcopus. 175. III. 110.

Membrorum abscissio an, et quando fieri possit sine peccato. 92. et seqq.

Mendicantes an gaudeant facultate absolvendi à reservatis Ordinario. I. 343. et seqq.

De Mendoza Card. Alvarus Patriarcha. III. 333.

De Mendoza Ferdinandus citatur. I. 65.

De Menezes Alexius Goæ Archiepiscopus. 129.

Mengonius Petrus meritò confutatus. 332.

Menna Patriarcha Constantinopolitanus. 36.

Menochius Jacobus confutatur. 222.

Mensurna divisio bonorum Ecclesiasticorum. 260.

Merali Cajetanus laudatur. 469.

Mercatura Clericis interdicta. II. 463. et seqq. et quare. 440. et seqq. an liceat exercere *Mercaturam* cum Turcis. IV. 150.

Mercatus. Vid. *Nundinæ*.

Merces, aut stipendium petendum non est pro extrema Unctione. II. 170. et 177. an recipi queat à Clericis, qui medicam artem exercent. III. 385. an Examinatoribus danda sit ex redditibus Ecclesiæ vacantis. I. 280.

Mercimonium quoddam circa Missarum eleemosynas damnatum. 379.

Messalinus. Vid. *Salmasius*.

Messanam Græci incolentes. I. 157.

Messanensis Archiepiscopus. 106. ejus cum Archimandrita concordia. 158. et seqq.

Messanensis Archimandritæ privilegia, et jurisdictio. *ibidem*.

Melenses Episcopi Archiepiscopi titulo decorati. 94. eorum prærogativæ. 103.

Melensis sub Nicolao I. Synodus. II. 259. et 341. altera anni 888. III. 60. alia non indicato anno citatur. I. 16.

De Meteren Emmanuel. 433.

S. Methodius Monachus, et Episc. in Moravia. 483.

Methodus, quâ conscribendæ sunt Constitutiones Synodales. 404. et seqq.

Metis facta Divinarum Scripturarum translatio in linguam Gallicam. 479.

Metrophanes Metropolita Smyrnensis. II. 73.

Metropolitanus, seu Metropolita, olim nullus in Italia præter Romanum Pontificem. I. 81. *Metropolitanus* Provinciæ est etiam Episcopus suæ civitatis. 92. *Metropolitani* juribus, aut præeminentiis, nihil detrahit Pallii gestandi obtenta facultas. IV. 49, et seqq. nonnulli *Metropolitæ* titulo Patriarchæ insigniti. I. 95. *Metropolita* præest Synodo Provinciali. 54. eo impedito, quis Synodum cogere debeat. 71. *Metropolitanus* supplet Capituli Ecclesiæ Suffraganeæ vacantis negligentiam, aut defectum. 119.

Metropolitici juris duplex auctoritas. III. 512.

Meursius Joannes. I. 433.

Mexicana anni 1585. Synodus. III. 166. et 266. à Sixto V. confirmata. 121. et 144.

Michael Imperator. I. 215. II. 266.

Michael à S. Joseph Guadicensis Episc. I. 478. II. 533.

Michol an rationabiliter despexerit in corde suo Davidem saltantem. III. 42.

Midensis Episcopus. II. 403. et 407. ejus Decreta Synodalia nimio rigore conspersa improbantur. III. 147, 149. et seqq.

Milante Pius Thomas. 485.

Milevitana anni 416. Synodus. 262. et 304.

Milevitanae Ecclesiæ Vicarius Capitularis. IV. 245.

Militaris Ordo. An ad illum pateat transitus Religiosis. III. 426.

Militia dimissa, cui nomen dederant, qui Clerici vestes Clericales resumunt, an ad pristina restituantur Clericalis ordinis privilegia. 174.

Millenorum annorum Indulgentiæ incredibiles, et improbables. IV. 103.

Millinus Card. Joannes Garsia Urbis Vicarius. I. 90.

Minimi S. Francisci de Paula Missarum onera non assumunt ultra quinquagesimum annum. IV. 254. et 258.

Minister Sacramenti Baptismi. III. 214. Confirmationis quinam sit. II. 57. et seqq. 64. et seqq. et 80. ordinarius est Episcopus. IV. 42. et seqq. extraordinarius quandonam delegandus simplex Sacerdos. *ibid.* Sacramenti Eucharistiæ an esse debeat diversus à suscipiente. 141. et seqq. Sacramenti Pœnitentiæ quinam sit. II. 140. et seqq. quinam extremæ Unctionis. 165. et seqq. an multiplex esse possit, aut unus sufficiat. 168. et seqq. nullâ petitâ mercede suum debet ministerium præstare. 170. idem qui ungit, debet formam pronuciare. 174. quinam *Minister* Sacramenti Matrimonii. I. 428. II. 236, 246. et seqq. 259. IV. 205. et seqq. *Minister* Sacramenti per quem consecratur Episcopus, non impedit immediatam derivationem potestatis Episcopalis à Deo. I. 55. *Ministri* Ordinis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, et extremæ Unctionis, etiam testium munere apud Ecclesiam funguntur, si opus sit. IV. 206. Vid. *Intentio*.

Minister ordinarius quando per se ipsum agere valet, tunc non est opera *Ministri* extraordinarii expetenda. 42. etiam *Ministri* Ecclesiæ indigentium nomine comprehenduntur. l. 368. *Ministri* deputandi à Conservationibus. 278.

Ministeria vilia Ecclesiasticis indecora. III. 377. quomodo coercendi Ecclesiastici ea exercentes. 376.

Ministerium idem est, ac *Sacrificium*. II. 231.

Minores, seu *Ordo Minorum* S. Francisci. l. 345. privilegio donati Confirmationem administrandi. II. 62.

Minores Conventuales. III. 437.

Minores de Observantia. *ibid.*

Minores de strictiori Observantia. IV. 45.

Miserabiles personæ ad tribunal Ecclesiasticum provocare semper possunt. II. 348.

Missæ *Sacrificium* an offerri expediat vulgari idiomate. l. 482. curandum est ab Episcopis quàm diligenter, ut omni quâ par est decentiâ perficiatur. II. 392. ad illud *Fideles* singuli in suam partem, h. e. panem et vinum, offerrent. l. 365. ejus tempore etiam denarii oblati. 369. *Missæ* eleemosyna, seu stipendium. 370. taxanda ab Episcopo. 374. præsertim in Synodo. 375. *Missæ* *Sacrificium* an uni plus prosit, pro quo specialiter offertur, quàm universo ceteri Fidelium. 371. quale tempus definitum sit ad *Missarum* privatam celebrationem. 357.

Missam iterare eodem die olim nequaquam interdictum. 372. post prohibitionem an, et quando liceat Sacerdoti. 454. et seqq. præsertim Parocho. II. 91. variæ artes introductæ, quibus malitiosi Sacerdotes hanc prohibitionem eludere conati sunt. l. 372. tres *Missæ* singulis Sacerdotibus in Hispaniarum, et Lusitanæ Regnis celebrare conceditur pro die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum. IV. 258. *Missæ* Sacerdotis concubinarij non est assistendum. II. 96.

Missæ celebratio facta à non Sacerdote, punâ degradationis punienda est. 315. *Missæ* extra Ecclesiam, cui fuerunt eleemosynæ oblate, aut in alio Altari, quàm à Benefactoribus designato, quando celebrari possint. III. 224. an celebrari possint in publicis Oratorijs ante *Missam* Parochialem. 227. *Missæ* Parochialis die Dominico solemniter celebrata, quare dicatur *Conventus*. 155. *Missæ* Conventualis celebranda à Capitulo quotidie pro benefactoribus, et Parochialis celebranda diebus festis à Parocho pro populo. IV. 247. et seqq. *Missæ* an audienda sit à secularibus in Ecclesia Parochiali omnibus diebus festis. III. 149. et 154. et seqq. an celebranda in nuptiis Catholicorum cum hæreticis. l. 450. qui tenetur *Missas* celebrare per se ipsum, an tempore infirmitatis, aut legitimi impedimenti, absolvatur ab obligatione celebrandi per alium. III. 242. et seqq. cur *Missæ*, non ab alio, sed ab eo celebrari debeat, à quo Ordines conferuntur. II. 252. et seqq.

Missarum onera in duplici classe considerata, deque eorumdem adimplemento. IV. 246. et seqq. *Missarum* onera minuenda. l. 385. et seqq. an *Missarum* onera sint, necne detrahenda ex redditibus

Beneficii, è quibus ordinandus honestam sustentationem est percepturus. III. 242. et seq. *Missarum* onera perpetua. IV. 247. et 255. *Missarum* onera in Beneficii fundatione imposita reducere non licet Episcopo. 264. et 271. neque earum onera, quarum celebrationi Ecclesia, vel Sodalitium inito contractu se obstrinxerunt. 271. solæ *Missæ* perpetuæ sunt capaces reductionis, manuales verò condonatione, aut compositione supplentur. 273. et 274. *Missarum* reductiones qualiter faciendæ, et quâ facultate, aut limitatione eas facere possint Episcopi. 218. et 252. et seq. *Missæ* cantatæ pro mortuis quomodo reducendæ. 281. et 282. *Missarum* condonationes, seu remissiones, quæ omnino improprie dicuntur reductiones *Missarum*, à quo, et quibus conditionibus fiant. 260. 274. et 281.

Missæ adventitiæ, seu manuales. 247. et 255. *Missæ* bifaciatæ, seu trifaciatæ quid essent. I. 375. consuetudo celebrandi *Missas* vespertinas. 456. et seq. *Missæ* in prima die Synodi celebrari ne, et quidem solemniter, an audiri debeat ab Episcopo. 306. *Missæ* de Spiritu Sancto celebranda ante Synodum. 304. et in die prima Synodi. 305. pro Defunctis secundâ die Synodi, et tertiâ die de SS. Trinitate. 307. Vid. *Elcëmosyna*, *Horæ Canonica*, *Obligatio*, *Onera*, *Tabella*.

Missionarii Regulares in Anglia an possint audire secularium Confessiones absque approbatione à Vicariis Apostolicis impetrata. II. 410. Vid. *Societas Jesu*.

Missionum Præfecti, Vid. *Dispensatio*.

Mitræ usus concessus Dignitatibus, aliisque Canonice quarundam Cathedralium. I. 237. et seqq.

Mitylenensis Episcopus. II. 74.

Mizta ex Provincialibus, et Diœcesanis Concilia. I. 35.

Moderatio servanda in casuum reservatione. 338. et 339. adhibenda in concedendis Indulgentiis. IV. 93. et 103. quanta olim adhibebatur. 100.

Modestia in respondendo prudentibus arridere debet. II. 127.

Modestinus Jurisconsultus citatur. 378.

Mœchis olim omnis venia alicubi denegata. I. 536.

Moguntina anni 813. Synodus. III. 59. et 485. altera anni 847. I. 164. alia anni 888. III. 60. et 61. alia anni 1022. I. 253. cur Salegundensis dicatur. 189. alia anni 1549. sub Paulo III. IV. 13. alia nullo anno indicato. 243.

Moguntinus Archiepiscopus jus habet Reges Bohemiæ inungendi. III. 514. et 515. ejus Suffraganei Episcopi Herbipolensis, et Alberstadiensis. IV. 51. et 52. ei cur alter Suffraganeus concessus. 54.

Molinæus Carolus erroris historici vincitur. III. 505. ejus error circa usuras refellitur. II. 445. et seq.

Monacellus Franciscus. I. 72.

Monachatus apostasia quàm grave crimen putandum sit. III. 420.

Monachi olim subditi omnino Episcoporum juri. I. 58. nunc non item. *ibid.* *Monachi* ad succurrendum quinam dicerentur, et qualis eorum Professio. III. 461. et 462. Vid. *Arma*.

Monachus quidam sanus sacro oleo inungitur acceptâ revelatione imminenti decessus. II. 175.

Monasterium novum in sua Diœcesi construere volens Episcopus, quid donare eidem possit ex redditibus Ecclesiæ suæ. III. 257. erectio novorum *Monasteriorum* fieri nequit sine Pontificis auctoritate, et Episcopi licentia. II. 269. et seq. *Monasteriorum* inopiam quot mala comitentur. III. 86. Clericorum Collegia erecta intra *Monasteriorum* claustra. I. 388. *Monasteriorum* qualis olim exemptio. 162. *Monasteria* inferiora uni principali quomodo olim subessent. *ibid.* *Monasteria* parva qualiter, et quamdiu subjecta, aut exempta remaneant. 170. et seqq. *Monasterii* Monialium septa ingrediendi opportunitatem facultatem quis largiri debeat. III. 487. Vid. *Ecclesiæ, Oblati.*

Monasticum habitum in articulo mortis induere, quam obligationem olim importaret. III. 462.

Monetæ aureæ, aut argentæ adulteratio, etc. pœnâ degradationis puniendi est. II. 516.

Moniales an possint sine labe simoniæ dotem consuetam monasterio persolvere. III. 78. et seqq. *Moniales* novitiæ S. Dominici an in mortis articulo Professionis vota emittere possint. 460. *Moniales* perinde, ac reliqui Religiosi, à Tridentino comprehenduntur in iis, quæ spectant ad Professionem. 457. quomodo vitam communem servare debeant. 478. et seqq. earum vita communis alia esse debet, ac vita communis, quæ inter Canonicos olim vigeat. 486. quis opportunam facultatem largiri debeat cupientibus alloqui *Moniales* Regularibus subjectas. 487. *Monialibus* Confessarii extraordinarii facili concedendi. 477. *Moniales* quando egredi è clausura possint. 491. et seq. *Monialis* etiam è monasterio egrediens monasticum habitum exuere nunquam debet. 497. Regularium regimini subjecta à quo habere debeat facultatem egrediendi è monasterio. 492. *Monialium* translatio de uno ad aliud monasterium, et egrediendi è monasterio facultas Sedi Apostolicæ est reservata, exceptis quibusdam casibus. II. 596. et seq. Vid. *Accessus, Clausura, Confessarius.*

S. *Monica* Mater S. Augustini. III. 68. matrimonium contrahit cum Patritio Ethnico. II. 287.

Monita quorundam Antistitum suis Synodis præmissa. I. 402. et seqq. *Monita* ad Ordinarios locorum servanda circa reservationem casuum. 502.

Monitio unica, quæ tribus æquivalet, non sufficit, sed trina requiritur, ut Clerici tamquam contumaces declarari possint Clericalibus privilegiis expoliati. III. 178.

Monitiones nonnullæ faciendæ in Synodo. I. 595. et seqq.

Monogamia à Christo inviolabiliter resituta. IV. 181. an, et cujus dispensationis capax sit. 182.

Mons Pietatis, et *Mons* Frumentarius. 293. *Montes* Pietatis an sint usurarii. II. 455. et seqq. inter Loca pia enumerantur, et Episcopi visitationi subjiciuntur. 455.

Montanistæ hæretici, si in Ecclesiæ Catholicæ græmium se recipiebant, rebaptizabantur. 51.

- Montanus* Episcopus Toletanus citatur. 64.
De Monte Robertus citatur. IV. 49.
Montenerus Didacus Episcopus Conceptionis in America. 41.
Montis Alti Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.
Montis Falisci, et Corneti anni 1710. Synodus. I. 315, 399. II. 136, 477. III. 110.
Montis Libani Maronitarum Synodus. II. 79.
Montis Pessulani anni 1215. Synodus. III. 124. altera anni 1258. II. 455.
Montis Regalis Archiepiscopus. III. 489.
Montis Regalis Synodus. I. 415.
Monumentum aliquod temporis injuriâ deperire, non est inauditum. IV. 51.
Moravia. Ibi Missæ celebratæ Sclavonico sermone. I. 483.
Morbi, pravæque animi affectiones, an simul cum lacte infantibus communicentur. III. 98.
Ad Morganaticam celebrata matrimonia quid sint. IV. 214.
Mores. Eorum corruptela an epidemico morbo æquiparanda. II. 597. scrutinium de *moribus* promovendorum præsertim ad Sacerdotium, et Episcopatum, semper factum fuit. I. 522. et seqq.
Moribundia. Vid. *Absolutio*.
Morinus Joannes citatur. II. 112, 133, 205. modestè rejicitur. 59. ejus doctrina de Ordinibus infra Diaconatum ad trutinam revocatur. 205, 209, 220.
Mortis alienæ votum an insurgat ex coadjutoriis. III. 403. et seqq.
Motivum pœnitentiæ non confundendum cum occasione, quâ quis excitatur ad pœnitentiam. II. 109. et seqq.
Moses an licitè permiserit Judæis libellum repudii. 284. et seqq. et IV. 186.
Mozellæ usus omnibus Episcopis communis. I. 253.
Mulati. Descendentes ab iis an ab Ordinibus arcendi. III. 165.
Mulier, quæ hæretico scienter nupserit, dote privanda. I. 428. et seqq. *Mulier* post sponsalia inita, ac etiam juramento firmata, an possit ad Religionem migrare, antequam matrimonium contrahat. III. 464. et seqq. an in Religionem ex approbatis se recipere possit matrimonio rato, et nondum consummato. 459. et 466. *Mulier* an ex dispensatione Divina plures habere maritos possit. IV. 182.
Mulieres an propriis manibus tangere Eucharistiam possint. 141.
Mulieres cogere, ut se Religioni devoteant, interdicitur sub pœna excommunicationis. III. 38. *Mulierum* habita ratio in casuum reservatione. I. 338. *Mulierum* vanus luxus. III. 110. et seqq. quantâ modestiâ et decentiâ vestitæ *Mulieres* accedere debeant ad Ecclesiam, et præsertim ad Sacramenta Eucharistiæ, et Pœnitentiæ. 142. et seqq. *Mulieres* subintroductæ. 56. et seqq.
Multæ, seu pœnæ pecuniariæ pro patris criminibus à Judice Ecclesiastico inflictæ. II. 484. et seqq. harum triplex genus. II. 489. et seqq. penes quem deponendæ. 494. cur neque extrajudicialiter,

neque frequentur exigendæ. 487. et seq. inflictæ à Judice Ecclesiastico ad quem usum applicandæ. 489. et seqq.

Munus quodcumque accipere interdictum penitus Examinatoribus. I. 280. 281. et 292. *Munus ab obsequio, aut à lingua*, an ultra sortem exigi possit à mutuuario. II. 466. nulla *munera* in Ordinationibus, et in Baptismo accipiendæ à conferente. I. 549.

Munus vile exercere Ecclesiasticis interdictum, et indecorum. III. 376. et seq. ab omnibus *Muneribus* Ecclesiasticis obeundis excluduntur ejecti à Religione. 441. non item dimissi à Societate Jesu. 442.

Murarius Ludovicus Antonius. I. 485. citatur. IV. 140.

Murga Petrus refellitur. I. 167.

Muscetola Franciscus Maria. II. 259.

Musica in Ecclesiis qualiter moderanda. III. 91.

Musica instrumenta an interdicenda in Ecclesiis. 97.

Musici Eunuchi an excludendi à Musica Ecclesiastica. 92.

Mutatio antiquæ disciplinæ, seu consuetudinis, quando laudabiliter tolerari possit. 52.

Mutilatio membrorum an, et quando fieri possit sine peccato. 92. et seqq.

Mutui duplex genus secundum aliquos, II. 444. Vid. *Lucrum*.

Mysterium unitatis dicitur Ordinatio præsertim Episcopi, et Presbyteri. II. 253.

Mystica significationes Matrimonii rati, et Matrimonii consummati. IV. 171.

N

Namercensis Synodus. I. 480. III. 277.

Nankinensis Episcopatus erectio. I. 131.

Nannetensis Ecclesiæ Statuta. 250, 240. II. 182.

Nannetensis incertæ ætatis, sed anni vel 658. vel 900. Synodus. I. 324. altera omnino incerti anni citatur, et explicatur. III. 60. et 61. alia item non indicato anno. 155.

Narbonense Pontificale citatur. II. 160.

Narbonensis anni 1607. Synodus. III. 120. altera anni 1609, 109, 258. et 266.

S. Narcissus Hierosolymorum Episcopus. 599.

Natalis Alexander. Vid. *Alexander*.

Nationalia Concilia quid sint, et in quo sensu aliquando vocata universalia. I. 53.

Nativitas Domini. Eâ die olim singuli communicabant. I. 309. Missæ nocturnæ ejus diei qualiter celebrantur. 458. et seqq.

Navigerius Card. Bernardus Veronensis. III. 408. et 481.

Navarre Nicolaus Suffraganeus Lugdunensis. IV. 36.

Navarrus Martinus citatur. II. 185, 216, 452. III. 87. ejus opinio nimis severa rejicitur. II. 171. ejus discordia cum Dominico Soto ob trinum contractum. 472. et 475.

Nausea Fredericus Episcopus Viennensis in Austria. 115. et 182.

- Nazarenus* Archiepiscopus non merè Titularis. I. 111.
Nazianzenus Archiepiscopus (Card. Henricus Enriquez) Nuntius Apostolicus in Hispania. III. 75.
Neapolitana anni 1576. Synodus à Gregorio. XIII. confirmata. 77. altera anni 1685. 218. alia anni 1694. I. 305, 317. II. 257, 391. III. 219. alia anni 1726. I. 305. II. 24, 258, 391, 392. III. 77, 219.
Neapolitanus Archiepiscopus. II. 393, 455. III. 172, 489. IV. 177.
Neapolitanus Senatus. Ejus Constitutio circa causas Matrimoniales accessorias, quæ ad Judices seculares pertinent. II. 342.
Nebiensis Episcopus. 394.
Necessitas rationabilis excusans ab interveniendo Divinis Officiis quænam sit. I. 261.
Nectarius Constantinopolitanus Episcopus. 36.
Neesen Laurentius citatur. IV. 208.
Negotiatio cur Ecclesiasticis interdicta. II. 440. et seq. an Clericis interdicta *Negotiatio* quæstiosa etiam per interpositam personam inita. 464. et seqq. *Negotiationes* improprie tales Clericis minimè interdictæ. 465. et seq. quælibet *Negotiatio* diebus festis interdicta. III. 43.
Nemausensis Ecclesiæ Statuta. I. 191.
Nemausensis anni 1284. Synodus. 418. II. 129.
Neonas Ravennatensis Episcopus. 45.
Neophytus si matrimonium contrahat cum secunda, vel tertia conjugate eandem Christi Fidem amplexa, propterea quòd prima in infidelitate permansit, quare debeat consensus mutuus renovari. IV. 176. et seqq. *Neophyti* sunt irregulares, et inter sacros Ecclesiæ ministros nunquam cooptati, nisi antea probati, certum suæ fidei dedissent testimonium. III. 164. et 166. quamdiu eorum filii ab Ordinibus arceri debeant. 166.
Neophytus Rhodinus citatur. II. 156.
Nepos legitimus ex filio spurio an possit hæres ab avo institui. IV. 258. *Nepos* legitimus ex patre illegitimo natus, an sit capax Beneficii, quod antea avus possedit. 256.
S. Nepotianus Episcopus Arvernensis. II. 169.
S. Nicæ Abbas, ejusque prærogativæ. I. 223.
Nicæna prima anni 525. Synodus. 68, 94, 180, 211. II. 51, 310, 446. III. 19, 56, 57, 59, 60, 92, 164, 166, 401. explicatur. I. 80. III. 401. ejus Epistola Synodica. I. 180. secunda anni 787. et septima Generalis. 69. III. 82.
Nicæna Fidei Formula. I. 316.
Nicæni Canones suspectæ fidei. 387.
Nicænus Episcopus, ejusque prærogativa. 94.
Nicephorus Callistus citatur. II. 547. III. 334.
Nicephorus Confessor citatur. IV. 228.
S. Nicetius Episc. Treviorum miraculis clarus. I. 286.
S. Nicolaus I. Papa. 96, 213, 263, 311. II. 70, 266, 341, 359, 389. III. 469. citatur. II. 239, 243, 376. III. 5, 67, 68, 127, 133. explicatur. II. 243. ejus responsa ad Bulgarorum consulta. ibid. et IV. 109. et 112.

cur declaraverit inaniter confirmatos Bulgaros à Presbyteris Græcis confirmatos. II. 72. et 75. qualiter Archiepiscopo Bituricensi titulum Patriarchæ concesserit. I. 96.

Nicolaus II. Papa. 221.

Nicolaus III. Papa. III. 250.

Nicolaus IV. Papa. II. 62.

Nicolaus V. Papa. I. 222. III. 512. IV. 11.

Nicosiani pulveris usus cur interdictus in aliquibus Ecclesiis. II. 459.

Nicosiensis Ecclesiæ Statuta. I. 250.

Nicosiensis Archiepiscopus. II. 75.

Nicylla fœmina vana. III. 111.

Nigri. Vid. *Indi*.

Ninivitarum veram contritionem habuerunt, licet commoti mortis timore. II. 110. et 114.

Nivernensis Dux. I. 112.

Nobilis nemo esse potest, qui ingenuus non sit. III. 522.

Noë Patriarchæ quare concessum indultum polygamie. IV. 181.

Nomen Mahumetanum assumere an liceat ad facilius occultandum Christianorum Religionem. 154. et seq. *Nominum* institutio ad quid significandum excogitata. 161.

Nominatio regia ad alium Episcopatum non liberat Episcopum à vinculo prioris Ecclesiæ. 77.

Nonantulana anni 1688. Synodus. II. 22. III. 143.

Nonantulanæ Abbates, eorumque prærogativa. I. 148. Synodum celebrandi privilegio donati. 159.

Nordociensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 517.

Norimbergensis Germanorum Principum Conventus. I. 580.

Notarii Apostolicæ Sedis. Vid. *Protonotarii*.

Notarius Synodi quinam eligendus. 249. *Notarii* an peculiarem constituerent Clericorum Ordinem. II. 208. et seqq. *Notarii* Curie Episcopalis adhibendi à Judicibus Synodalibus. I. 271.

Notorius. Vid. *Scandalum*.

Novam Disciplinam introducere aliquando prudentia est. I. 328.

Novariensis Episcopus. II. 488. et 490.

Noverca. Vid. *Matrimonium*.

Novitas an, et quando evitanda. III. 5. et seqq. *Novitatis* nota quando meritò, et quando immeritò impacta. 15. et seqq. *Novitas* in Diœcesim non inducenda, qualis sit. 52. hujus ætatis homines sunt *Novitatis* nimium studiosi. 98.

Novitatus annalis contrahi nequit, nisi ex dispensatione summi Pontificis. 459.

Novitii quo delectu recipiendi, et quomodo eorum spiritus explorandus. 418. quomodo probandi. 44. et 46. an emittere possint Professionis vota in articulo mortis, et si convalescant, an eadem rata habere debeant evoluta probationis anno. 460.

De Noyelle Carolus Generalis Soc. Jesu. I. 594.

Nullitatis vitium an statim inducatur iis actibus, qui ab Ecclesiis prohibentur. IV. 9.

Nullius. Quinam Prælati dicantur *Nullius*. I. 135. et seq. et 145. qualitas *Nullius* quas habeat annexas prærogativas. 148. et seq. competit Territorio Messanensis Archimandritæ. 158. Territorium *Nullius* à quo visitari debeat. 191. Abbates *Nullius* an, et cui Synodo teneantur interesse. 169.

Numerus pluralis pro singulari adhibitus in sacris Litteris. II. 168.

Nuncii Apostolici pro restituendo laïcis Calicis usu instarunt, sed incassum. I. 472. ipsis aliquando auctoritas delegata illum permittendi. 472.

Nundinæ, seu Mercatus, in diebus festis an tolerandæ ab Episcopo. II. 26. et seq.

Nuptiæ. Earum validitas à solo pendet contrahentium consensu, nequaquam autem à nutu eorum, sub quorum dominio, vel potestate contrahentes existunt. 364. cognatio spiritualis eas irritas reddit. 360. an earum conviviis interesse liceat Ecclesiasticis. III. 129. secundæ *Nuptiæ* non benedicuntur, et quare. II. 253. *Nuptiæ* inter Henrichetam Galliæ Principem, et Carolum I. Britannię Regem quibus ritibus celebratæ. I. 431. quàm dedebeat *Nuptias* spirituales omnis mundana pompa, et profanus luxus. III. 87.

Nuptiales ritus olim in Ecclesia usitati. II. 237.

Nurus. Vid. *Matrimonium*.

Nutrices Christianæ nequeunt adhiberi ad lactandos filios Hebræorum. I. 418.

O

OBEDIENTIA an Superiori Regulari exhibenda ab ejectis. III. 437. et 447.

Obedientiales olim dicti Punctatores. I. 262.

Oblatæ clausuræ lege non obstringuntur. III. 495. domus *Oblatarum* minùs periculosa ægrotanti mulieri, quàm domus consanguineorum. 497. B. Mariæ Virginis de Urbe mulieres *Oblatæ*. I. 410. Vid. *Tertiariæ*.

Oblati Deo, et monasterio filii impuberes. 408. *Oblati* monasteriorum quinam sint, et an incapaces matrimonii. 410. an censeantur personæ Ecclesiasticæ, et an gandeant privilegio fori. 410.

Oblatio aliqua pecuniæ exigebatur à Patriarcha Maronitarum. 364. *Oblationes* panis, et vini, quæ olim fiebant à Fidelibus convenientibus ad Sacrificium Missæ. 365. an aliæ interdictæ. 366. *Oblationum* quæ fiebant ad Altare, duplex genus. 367. *Oblationes* pro Defunctis. 369.

Obligatio celebrationis Missarum an ultra decennium protendatur. IV. 252.

Oblivio Mysteriorum Fidei, et Doctrinæ Christianæ, orta ex hebeti ingenio, an esse debeat impedimentum matrimonii contrahendi. II. 260.

Obstetricum cura pro recta administratione Baptismi, quando infans periclitatur. 59. et 48.

Occasio, quâ quis excitatur ad pœnitentiâ, non confundenda cum motivo pœnitentiæ. 110.

Occidens. Archiepiscopi in Occidente, Patriarchæ titulo appellati. l. 97.

Occidere. Lex de non *occidendo* innocentem an possit à Deo dispensari. IV. 182. qui *occidit* Rectorem Ecclesiæ sui juris patronatûs, quas pœnas ipse, ejusque successores incurrant. 258. Vid. *Adulterium*, *Uxor*.

Occulta crimina an sint reservanda. l. 338. et seqq. Vid. *Episcopus*. *Occultare* propriam Fidem quatenus liceat. IV. 158. et seqq.

Octavianus Antipapa. l. 107.

Odespun Ludovicus. l. 480.

Odilia, filia Comitis Herimanni, Oleo sancto sana inungitur, acceptâ instantis mortis revelatione. II. 175.

Odiosa materia, et pœnalis. In ea Constitutiones pontificiæ, et Canonum dispositiones non sunt extendendæ à casu ad casum. 435. et seq.

Odo Episcopus Parisiensis. l. 219. II. 145, 169, 171, 182.

OEconomi Ecclesiarum undenam assumerentur. 212.

OEconomus Synodalis. l. 251.

Offensio populi quanto studio præcavenda. III. 6.

Offertorii tempore quæ oblationes fierent à populo. l. 366. et seqq.

Officia Clericorum diversa non semper indicant diversitatem Ordinis. II. 210. *Officiis* publicis præfici nequeunt Judæi. l. 417.

Officialis quisnam dicatur. 178. idem est, ac Vicarius Generalis Episcopi. 115. qui dicitur *Officialis* principalis; sicuti Vicarius Foraneus dicitur *Officialis* Foraneus. 185. *Officiales* Sedis Apostolicæ, de quibus extravag. *Cùm Matthæus*, de hæreticis, et *Divina in eminenti*, de privilegiis. 208. reddunt sua Beneficia omnimodè affecta. II. 323. *Officiales* suam operam Synodo præstantes. l. 248. et seq.

Officium quid sit. 177. *Officia*, aut dignitates Ecclesiasticas habere, an et quatenus interdictum sit filiis illegitimis. IV. 227. et seqq. *Officium* simplex potest de novo erigi ab Episcopo. III. 168. an dimitteus *Officium* transferat in successorem etiam munus Examinatoris Synodalis, ad quod sub *Officij* tantum nomine fuerat deputatus. l. 285.

S. Officium. Vid. *Congregatio S. Officii*.

Officium Divinum. Vid. *Episcopus*.

Officium parvum B. Mariæ Virg. aut Defunctorum, quando recitanda sicut in Choro. III. 359.

Officium Gregorii Palamæ. Ejus recitatio interdicta. l. 415.

Olechiniensis Episcopus. 241.

Olesnicus. Vid. *Sbigneus*.

Oleum sacrum, quod etiam sanis ministratur apud Græcos, an haberi possit pro vero Sacramento. II. 177. et seqq. in *Olei* sacri distributione aliqua pecuniæ oblatio exigebatur à Patriarcha Maronitarum. l. 364. *Oleum* balsamo immixtum qualis materia sit Sacramenti confirmationis. IV. 150. *Oleum* Confirmationis debet esse ab Episcopo benedictum. 42. sicuti etiam *Olea* sacra ad consecrationem

sacrorum utensilium. 75. *Oleum*, materia extremæ Unctionis, quale esse debeat. II. 155. et seqq. *Oleum* sacrum ad consecrationem Ecclesiarum requisitum. IV. 45. et 45. *Oleum* sacrum adhibitum ad sul, aliorumque curandas infirmitates. II. 167. 177. et 181. *Oleum* ad luminaria oblatum ad Altare tempore Sacrificii. I. 566.

Olomucensi Episcopo quàm cautè commissæ Regis Bohemiæ inunctio. III. 314.

Onera Missarum in Ecclesia Regularium adimplenda per Sacerdotem à legatario designandum, an possint adimpleri per Sacerdotem secularem, et casu quo Regulares id nolint, an liceat onus Missarum in aliam Ecclesiam transferre IV. 251. *Onera* Missarum minuenda. I. 583. et seqq. *Onera* perpetua Missarum qualiter acceptari debeant. IV. 255.

Operæ serviles quatenus diebus festis interdictæ. 105. et seqq.

Opinio, quam amplexi sunt, et in praxim redegerunt Pontifices in Sacramentorum materia, probabilior dici debet, et magis plausibilis. 8. Sedes Apostolica cavere solet, ne quid contra receptas Theologorum *Opiniones* decernat. III. 203. et 207. *Opinio* asserens Episcopis auctoritatem absolvendi ab hæresi, an sit damnata ab Alexandro VII. II. 289.

Optatus ex Lectore Doctor audientium, seu Catechista constituitur. 211.

Optio ad Episcopatus Cardinalitios. III. 525. et seqq.

Orani Civitas subjecta jurisdictioni Archiepiscopi Toletani. 322.

Oratio. A quibus abstinendum certis temporibus, ut *Orationi* melius vacetur. I. 310.

Oratores Bacchanalium cur dicti Mediolanenses Legati. III. 15.

Oratorium. An liceat diebus festis audire Sacrum in *Oratorio* privato. 157. abusus introducti in Regno Poloniæ circa *Oratoria* domesticæ. I. 400.

Ordinandi non initiabantur, nisi post probationem. III. 44. olim in convictu, et veluti Seminario Episcopi educabantur. 18. nunc in aliquibus locis, nisi certo temporis spatio in Seminario fuerint, non admittuntur. 24. quod ut ubique servaretur, ab Episcopis curandum esset. 25. *Ordinandum* delectus ab Episcopo qualiter faciendus. 191. quos minùs dignos invenit sacræ Ordinatione, repellere debet Episcopus. 31. et seq. *Ordinandum* mores minutissimo scrutineo semper subjaceverunt. I. 322. et seqq. *Ordinandum* multitudinì cur, et quomodo modus imponendus. III. 16. et seqq.

Ordinarius. Ejus jurisdictio quo se extendat. I. 198. et seqq. ab eo quæ moderatio servanda in casuum reservatione. 340. et seq. contra ejus sævitiam quali remedia utatur S. Congregatio. III. 411. quam jurisdictionem habeat *Ordinarius*, seu Episcopus loci, in Religiosos parvorum Conventuum. I. 170. et seqq. quando habeat facultatem procedendi contra Religiosum tamquam apostatam. III. 425. et seqq. et quando eà uti juxta leges æquitatis minimè debeat. 426. sine nimii rigoris, ac etiàm injustitiæ nota negare nequit ejecto à Religione testimonium emendatæ vitæ, propterea quòd is ejectionis tempora

non omnia exactè servaverit, quæ ipsius Ordinis Constitutionibus caventur, 438. Vid. *Beneficium*, *Episcopus*.

Ordinatio facta ab Episcopo in Missa, non ab ipso, sed ab alio Sacerdote celebrata, an sit licita, et valida. II. 252. et seqq. Missa præsertim Episcopi ordinantis an sit de *Ordinationis* substantia. 254. *Ordinatio* quando absolutè iteranda. 229. et quando conditionatè. 226. et 229. an potiùs supplendum, id quod est omissum. 225. *Ordinationum* sacrarum delectus. III. 19. et seqq. *Ordinationes* sacræ non nisi in Ecclesia celebratæ. II. 250. et quidem tempore Sacrificii. 251. quod ultimum nunc quoque servandum est de præcepto. 252. *Ordinationis* sacræ titulus. III. 239. et seqq. *Ordinationes* ad titulum Patrimonii unde originem suam repetant. 29. jura *Ordinationis* olim soluta in honoris, et subjectionis significationem. I. 549. ad quem spectet *Ordinatio* subditorum secularium Prælati inferioris. 145. qualiter se continere debeant Episcopi circa *Ordinationes* Regularium. II. 414. et seqq. an valida, et licita sit *Ordinatio*, si Episcopus ab uno Episcopo consecratur, altero tantùm seculari Presbytero assistente. IV. 6. et seqq. *Ordinationes* coactæ an sit licitæ, et validæ. III. 185. et seqq. et 189. et seqq. *Ordinatio* Episcopalis Celidonii cur reprobata à S. Hilario. II. 332. et Marcelli Diensis cur reprobata à S. Hilario Papa. I. 55. Vid. *Cardinales*.

Ordinatus à Pontifice ceteris præfertur. I. 227.

Ordines Militares, exceptâ Religione Hierosolymitanâ, non emittunt Professionem solemnem, vi cujus matrimonii rati, non consummati, vinculum dissolvatur. III. 467.

Ordo S. Hieronymi. Ejus Oblati. I. 410.

Ordo Hierosolymitanus. 197. et seqq. III. 204. et seqq. et 467.

Ordo S. Jacobi de Spatha. Ejus jurisdictio spiritualis. IV. 39.

Ordo SS. Maurilii, et Lazari. I. 200.

Ordo sacer est verum Sacramentum. II. 202. et seqq. utrùm in cujuslibet *Ordinis* minoris collatione verum conficiatur Sacramentum. 201. et seqq. in *Ordinibus* minoribus an conferatur gratia. 215. 216. et 220. qui *Ordines* etiam minores suscipit in peccato, quale novum peccatum, et an sacrilegium committat. 201. et 215. ascendens ad *Ordinem* cum alicujus censuræ vinculo an incurrat irregularitatem. III. 180. et seqq. *Ordo* quare iterari nequit. II. 197. *Ordinis* Minister est Episcopus. IV. 118. Episcopi destinati ad *Ordines* Græcis conferendos. I. 150. Vicarius Generalis an possit concedere litteras dimissorias ad *Ordines*. 114. qui ad *Ordines* sacros extra tempora, vel absque litteris dimissorialibus, vel ante legitimam ætatem promoveantur, quas pœnas incurrant. II. 351. *Ordines* quâ præviâ informatione conferendi ab Episcopo. I. 280. ad *Ordines* minores quinam promovendi. III. 184. qui ad *Ordines* etiam minores aliquem promovebat minus idoneum, aut ante legitimam ætatem, aut sine Patrimonio, quas pœnas olim incurreret. II. 351. conjugati an, et quibus conditionibus possint ad *Ordines* sacros promoveri, et variè in hac materia dispensationes concessæ. III. 474. à sacris *Ordinibus* arcentur Neophyti. 164. et 166. et spurii. II. 588. an, quare, et qua-

tenuis etiam illegitimi. IV. 227. et seqq. descendentes ex Judæis, Mauris, Nigris, Indis, aliisque infidelibus, an sint *Ordinum* incapaces. III. 164. et seqq. quibus culpis immunes esse debeant *Ordinibus* sacris initiandi. II. 306. *Ordinem* aliquem suscepturi an alicujus Ecclesiæ servitio semper mancipandi. III. 19. et seq. in *Ordinum* collatione nulla munera accipienda. I. 349. *Ordinum* numerus infra Diaconatum. II. 209. et seqq. eorum origo, seu singulorum institutio. 206. et seqq. eorum quænam sit materia. 219. et 223. intra Missarum solemnias, sed extra sanctuarium, et Altare conferebantur. 231. congruum est, ut in Missa nunc item conferantur. 216. et 232. an possint simul cum Subdiaconatu eadem die uni eidemque personæ conferri. III. 179. quibus, et quando eos conferre possint Abbates. I. 140. et seqq. præsertim Mantuæ Abbas S. Barbaræ. 161. eorum collatio facta ab Abbate personis in suo privilegio non comprehensio an sit valida. 143. in *Ordinibus* minoribus constitutus quando fruatur privilegio fori. III. 169. et 210. et seq. ad *Ordines* sacros nemo Religiosus ante Professionem promoveri potest, nisi habens Patrimonium, vel Beneficium Ecclesiasticum, exceptis Religiosis Soc. Jesu. 444. et seqq. *Ordines* hierarchici quinam sint. IV. 152. quæ conditiones ad eos ritè suscipiendos prærequirantur. III. 184. et quæ dispositiones præviæ. 35. an ad eos suscipiendos quispian adigi possit. 186. et seqq. trium *Ordinum* hierarchicorum, i. e. Episcopatus, Presbyteratus, et Diaconatus, quænam sit adæquata materia, et forma. II. 216. et seqq. *Ordo* sacer est impedimentum dirimens matrimonium. III. 472. et seq. *Ordinis* sacri assumptio an dissolvat vinculum matrimonii rati non consummati. *ibid.* per *Ordines* sacros in seculo susceptos an possit quis dici ab incontinentiæ periculo procul abesse. *ibid.* Episcopus renuens *Ordines* alicui conferre, non tenetur causam manifestare. 230.

Episcopalis *Ordinis* potestas. I. 55. Episcopi *Ordinis* potestate superiores sunt Presbyteris. III. 336. quæ spectant ad *Ordinis* potestatem, à Vicario Generali, etsi Episcopali *Ordine* sit insignitus, expleri nequeant, aut alteri Episcopo committi. I. 113. et seq. *Ordinis* apostasia. III. 420.

Vid. *Castitas*, *Dimissoria*, *Episcopus*.

Ordo sedendi in Synodo. I. 220. et seqq.

Ordo Officii Divini Romæ editus anno 1645. citatur. 470. alter pariter Ecclesiæ Patriarchalis Venetiarum citatur. *ibid.*

Ordo Ecclesiæ Apamiensis. 457.

Ordo Romanus citatur. *ibid.*

Organa, aliaque instrumenta musica, an ab Ecclesiis eliminanda III. 97.

Orientales Ecclesiæ an Pallii prærogativâ gauderent. IV. 57. et seqq. earum consuetudo circa Confirmationis administrationem. II. 79.

Orientalis. Eorum ritus in administratione extremæ *Unctionis*. 155, 163, 173, 176. et circa jejunium Sabbathi III. 65. et seq. eorum controversiæ circa cibos diebus esurialibus licitos. 74. *Orientalium* quorundam error circa secundas nuptias. II. 253.

- Origenes* à sacra Ordinatione repulsus, quia se eunuchum fecerat. III. 94. citatur. 247. et seqq.
Oriolana anni 1600. Synodus. II. 492.
Oriolanus Episcopus. III. 253.
Orilanus Episcopus. IV. 251.
Ornamenta Clericis interdicta. III. 53.
Ornatus muliebris an, et quale peccatum sit. 140. et seqq.
Orphani ad tribunalia Ecclesiastica provocare semper possunt. II. 551.
Oscensis Episcopus. I. 455.
Oscensis anni 598. Synodus. 49, 61, 158. altera non indicato anno. 455.
Osculum pacis an accipiendum à Metropolitano in Conciliis Provincialibus. 313. et seq.
Osius Episcopus Cordubensis. III. 154.
Osnabrugensis anni 1628. Synodus. 137.
Ossinius Armenorum Rex. II. 156.
Ostiarri fit mentio expressa ab Ecclesiæ primordiis. 208. et 210.
Ostiariorum officium. III. 14.
Ostiarri Synodales. I. 251.
Ostiensis Card. Henricus de Segusio. IV. 239. citatur. II. 147, IV. 55.
Ostiensis, et Veliternensis Episcopus. II. 10. III. 298. et 324. ejus duplex prærogativa et Pallium gestandi, et consecrandi Pontificem. I. 104. III. 308. IV. 48. Suffraganeum habere solet. III. 528. IV. 51.
Ostiensis, et Veliterna anni 1698. Synodus. I. 414. II. 22. et 120.
Ostunensis Episcopus. IV. 252.
Otho IV. Imperator. 11.
Othobonus Card. S. Hadriani ad Regnum Angliæ Legatus. II. 486.
Otto Card. Tusculanus. 73.
Ovidius Poëta citatur. III. 111.
Oxonienis anni 1408. Synodus. I. 480.

P

Pacis Osculum. Vid. *Osculum*.

Pacta circa suas pensiones Episcopis Suffraganeis omnino interdicta. IV. 50. *Pacta*, et conventiones, seu capitulationes, seu concordata ab Episcopis etiam præstito juramento iniecta cum Canonici eos mox electuris, an sint irrita. 11. et seq. quid, si eadem post electionem fiant ab ipsis Episcopis? 15. et 20. et seq. si honesta sint, et in publicam utilitatem tantummodo vergant. 18. et seq. si fiant à Cardinalibus in Conclavi ante Pontificis electionem. *ibid.* si fiant à Capitulis, et Collegiis, quæ unius Abbatis, seu Præpositi regimini subjaceant. 21.

Pactum francandi, cujus naturæ contractus sit, et quas conditiones habere debeat, ne sit usurarius. II. 478. et seqq.

Palæotus Card. Gabriel primus Archiepiscopus Bononiæ. I. 269, 296. II. 257, IV. 133. citatur cum laude. I. 327, II. 480.

Palestina Episcopi S. Alexandrum coadjutorem dant S. Narcisso cum jure successionis. III. 399.

Palama. Vid. *Gregorius*.

Palentina anni 1322. Synodus. I. 70.

Palladius Galata citatur. 36.

Palladius Præfectus Prætorio. 212.

Pallavicinus Card. Sfortia citatur. 438. II. 32. et 114.

Pallium, quod etiam *Palleum* dicitur, ejusque mystica significatio. IV. 57. et seq. quis Pontifex illud primus concesserit. 48. ejus usus quibus competat, et quibus aliquando concessus. I. 102. et seq. IV. 48. et seq. olim non nisi Romæ præsentibus concedebatur. 58. et seq. illud induere quando possit Episcopus, aut Archiepiscopus. I. 253. et seqq. *Pallium* affert complementum muneris Archiepiscopalis. 101. ejus honorem quæ prærogativæ, et privilegia consequantur. I. 102. et seq. IV. 49. et seq. *Pallii* honore cur non fruuntur Patriarchæ, et Archiepiscopi in partibus. 57. ante *Pallii* receptionem potest Episcopus Synodum cogere, et Pontificalia exercere, Archiepiscopus non potest, et quare. I. 107. ex duobus *Pallio* utentibus quis alium præcedere debeat. IV. 50.

Pallium Philosophorum proprium in Sacerdotibus olim improbatum. III. 106.

Palma Hieronymus junior. IV. 219.

Palmerius. Vid. *de Cocco*.

Pampilonensis Episcopus. III. 225, 374. IV. 231.

S. Pancratii de Lucar Plebanus. I. 352.

S. Pancratius Martyr acerrimus in perjuros ultor. 286.

Panis offerebatur ad Altare tempore Oblationis. 365. et seqq.

Panormitanus Archiepiscopus III. 219. et 476.

Papa, nomen olim Episcopis commune. I. 53. et quare. *ibid.* quandoque cæperit esse proprium Pontificis. 54. *Papa* est Patriarcha OEcumenicus. 96. *Papa* an unquam coegerit Concilium Provinciale. 84. et seqq. Diæcesanum. 86. Vid. *Pontifex*.

Papebrochius Daniel citatur. IV. 99. et 100.

Papiensis Episcopus. Huic unitur in perpetuum titulus Archiepiscopi Amasiæ. III. 338. IV. 57.

Papiensis Episcopus. I. 107. *Pallii* honore ab antiquis temporibus fruitur. 104. IV. 57.

Papinianus citatur. II. 378.

Parabolani quid essent. 211.

Parata, id est Procuratio. I. 353.

Parentes an possint matrimonia irritare. II. 365. et seq. unde profluierit *Parentum* potestas offerendi monasterio filios impuberes. I. 408. et seq.

Parisiense Parlamentum. II. 340.

Parisiense Rituale. 164.

Parisienses Theologi. 245.

Parisiensis Curia Decretum contra resignationes Beneficiorum examinatur. III. 395.

Tom. IV.

Parisiensis Reformationis anni 1586. articuli citantur, et explicantur. I. 281.

Parisiensis anni 829. Synodus. II. 87. altera anni 1212. III. 124. alia anni 1546. I. 245. alia anni 1557. II. 185.

Parochia. An Parochiales teneantur in Paschate communicare in propria *Parochia*. 406. in *Parochiis* unitis Capitulo, seu monasterio, deputari solent Vicarii ad nutum amovibiles. III. 162.

Parochiales Ecclesie quibus conferendæ. III. 569. et seq. nulli conferendæ, nisi prævio examine inveniatur idoneus. I. 280. et 301. *Parochialium* collationes quandonam sint irritæ ex defectu legitimi concursus. 28. *Parochialium* collationem an Capitulum Sede vacante possit sibi reservare. 302. *Parochiales* Jurispatronatus Layci. *ibid.* Institutio *Parochialium* Jurispatronatus Ecclesiastici. 298. et seqq. Rectores Ecclesiarum *Parochialium* quibus vestibus uti debeant, cum intersunt Synodo. 257.

Parochus Parochiali præponendus quâ ætate esse debeat. III. 597. qui, concursu habito dignior inventus, consecutus est Parochiam, remanet in possessione durante appellatione interpositâ. 569. *Parochi* olim Sacerdotum, et Presbyterorum nomine designati. I. 189. ab illis quando, et coram quo Fidei professio est emittenda. 316. et 319. eorum potestas est ordinaria. 353. an ipsi aliquando habeant potestatem reservandi casus. 331. quanta ipsis habenda sit cura suarum animarum. 242. quoad obligationem Sacramenta populo administrandi quæ differentia intercedat inter *Parochos*, et Episcopos. IV. 120. obligatio *Parochi* celebrandi Missam singulis diebus festis pro populo sibi concredito. 247. et seqq. olim habebatur Seminarium Clericorum in domo cujuslibet *Parochi*. I. 387. *Parochi* quantâ solertiâ edocere debeant obstetrices de iis, quæ pertinent ad rectam Baptismi administrationem. II. 39. et 48. quam solliciti esse debeant de Viatico moribundis ministrando. 89. ne graventur illud in eadem infirmitate iterum, ac tertio ministrare. 102. an sint excusabiles, si sicut pueros ex hac vita migrare sine Viatico. 98. et 101. *Parochus* solus est Minister ordinarius extremæ Unctionis. 171. ad quam partem propendere debeat in dubio, an iteranda sit extrema Unctio. 199.

Parochus in quo sensu sit legitimus matrimonii Minister. 256. et 259. ejus præsentia in matrimonii celebratione qualis requiratur. IV. 200. et seqq. ejus, et duorum testium præsentia an requiratur ad valorem matrimonii in Belgii fœderatis Provinciis. I. 435. et seq. quandonam cæperit hæc lex obligare. 438. *Parochus* quandonam suam assistentiam denegare debeat contrahentibus matrimonium. 452. et seq. matrimonium initum sine Sacerdotis præsentia an sit validum in ratione contractus. II. 245. et seqq. *Parochus* partes agit testis auctorizabilis Sacramenti matrimonii. IV. 204. et seq. *Parochus* assistens matrimonio, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes, quam pœnam incurrat. III. 208. in quo sensu teneatur impedire matrimonia astute ac dolose, et sine præviis denuntiationibus contracta; et, iis ita contractis, quid agere debeat. IV. 209. et seq. prohibitio facta *Parochis*, ne assistat alicui matrimonio, an illud reddat in-

dum. III. 194. et seq. *Parochus* an possit suâ præsentiâ, et auctoritate firmare contractum, quem scit à contrahentibus sacrilegè uiri. II. 259. et seq.

Parocho quando liceat iterare Missam. I. 454. et seq. II. 89. *Parochi* consulendi ante Synodum. I. 398. interesse debent Synodo diœcesanæ. 185. et 189. et seqq. quo ordine sedeant in Synodo. 227. *Parochus* Ecclesiæ subjectæ Prælato Nullius cui Synodo interesse lebeat. 191. quamdiu ante Synodum celebranda à *Parochis* Missa de Spiritu Sancto. 304. non ita faciliè *Parocho* illiterato substitui potest *Vicarius* idoneus. III. 391. contra *Parochorum* prætensam imperiâ, et ignorantiam, quantâ prudentiâ, et cautelâ procedere debeat *Episcopus*. 373. quid agere debeat *Episcopus*, si *Parochi* ad nomen iterum vocati, inveniuntur illiterati, et imperiti. *ibid.* *Parochi* tenentur residere etiam pestis tempore. IV. 114. et seq. cur possint pestis tempore ministrare parochianis per alium idoneum Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ. 121. an, et quomodo teneantur peste laborantibus Viaticum, et extremam Unctionem ministrare. 123. et seq. *Parochus* absens à sua Parochia sine licentiâ quâ pœnâ multandus. II. 488. consanguinei, affines, et familiares *Parochi* remittantur Parochiam aut *Episcopi* admittentis, an possint admitti ad concursum. IV. 220. et seq. filius illegitimus *Parochi* jam defuncti non possit audire Confessiones in Ecclesia, in qua pater fuit *Parochus*. 330. Cathedraicum solvendum ab omnibus *Parochis*. I. 357. et 359. sententiones *Parochorum* cum Cappellanis Confraternitatum. III. 427. *Vid. Confessio, Infirmus, Sacerdos, Verbum Dei.*

Parraccianus Card. Jo. Dominicus. 340.

Parrucca, seu coma supposititia, quare olim improbaretur, et in Clericis interdicta sit, vel interdicenda. 109. et seqq.

Parthenius Græci ritûs *Episcopus* Lacedæmonix, et *Vicarius* Apollolicus. I. 154.

Participantes Protonotarii, et non *Participantes*. 204.

Pascha. Olim omnes communicabant in *Paschate*. 309. et seq. *Paschalis* dies, quâ Regularibus prohibetur administratio Eucharistiæ, etiam comprehendit Dominicam Resurrectionis. II. 403. et 406.

Paschale tempus ad obtemperandum Communionis præcepto qualiter computetur, et an prorogari possit ad *Episcopo*. III. 218.

Paschalis pensio idem est, ac Cathedraicum. I. 351.

Paschalis Carolus laudatur. 53.

Pasqualigus Zacharias citatur. IV. 283. et seq. refellitur. III. 116.

Passavantius Jacobus citatur. I. 478.

Passavienses Canonici contra Innocentianæ Bullæ præscriptum pacta quædam dolosè ineunt cum *Episcopo* eligendo, quæ irrita declarantur, relaxato etiam jaramento. IV. 16. et seq.

Pastellum omnino interdictum. I. 350.

Pastor ad visitandas suas oves ne sæpiùs accurrat, ut eas sæpiùs tondat. II. 495.

Pastorale Baculum concessum Dignitatibus, et Canonicis Cathedralis Lucensis. I. 237.

Pastorale Mechliniense, Viennense, Lemovicense. II. 200. Mechliniense citatur. 185. laudatur. 164.

Patavinæ Cathedralis Dignitates, et Canonici, Protonotariis Apostolicis adscripti. I. 206.

Patavinus Episcopus. 297. collatio Paræciæ à *Patavino* Episcopo facta suo familiari approbatur à Sixto V. IV. 221. et seqq.

Patavinus Vicarius Generalis præcedit Abbati S. Nicæ. I. 223.

Patenæ. Vid. *Calices*.

Patentati Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ quâ fruuntur exemptione. 202.

Pater an obtinere possit Beneficium, quod filius antea habuerit. IV. 233.

Patientiâ, et tolerantia multâ Ecclesiæ Præsules sæpe obtinent illam abusuum emendationem, quam nullâ aliâ ratione obtinuisent. 85.

SS. Patres interdum oratoriâ quâdam exaggeratione loquuntur. II. 19.

Patres Patriæ olim Episcopi appellabantur. I. 53.

Patria. Vid. *Rebelles*.

Patria potestas quàm olim apud Romanos immoderata. II. 363.

Patriarchæ titulus quibus concessus. I. 95. et seq. *Patriarcharum* jura. 58. et 105. *Patriarchæ* præsent Conciliis Nationalibus. 35. *Patriarchæ* in partibus Pallii honore non fruuntur, *Patriarchæ* tamen appellari possunt. IV. 57. *Patriarchæ* Græci Pallii prærogativâ non gaudent. 57. et seqq. fax prælata ante *Patriarchas* Orientales. I. 106. *Patriarchæ* Ulissiponensis privilegium inungendi Lusitanos Reges in brachio. III. 313. et seq.

Patriarchium Bituricense, Liber sic inscriptus, cujus Auctoris sit. I. 95.

Patrimonialitas Clericorum quid sit. III. 221.

Patrimonium. Ejus constitutio, alienatio, permutatio, vel subrogatio. 259. et seq. *Patrimonia* Clericorum pro sufficienti Ordinationis titulo admissa. III. 22, 23, 28, 50. in *Patrimoniis* assignandis quot fraudes adhibeantur. 50. et seq.

S. Patritius Episcopus. 113.

Patritius Ethnicus maritus S. Monicæ. II. 287.

Patronatus. Vid. *Jurispatronatus*.

Patroni Ecclesiastici jura post Tridentinum imminuta. I. 299. circa *Patronum* Ecclesiasticum quæstiones tres resolutæ. 300. quandonam facultas judicandi digniorem inter approbatos spectet ad *Patronum* Ecclesiasticum. 298. et seq.

Patroni, qui indignum præsentant, quâ penâ afficiantur. III. 225. an Vicarius Generalis possit instituere, et confirmare præsentatos, et electos à *Patronis* ad Beneficia. I. 114.

Paulidianus frater S. Hieronymi invitatus primùm in Diaconum, deinde in Presbyterum ordinatus. II. 251.

S. Paulus Apostolus curatus ab Anania. 59. an totius Legis Mosaicæ abolitionem voluerit, et prædicaverit. I. 38. quomodo cum Judis

tamquam Judæus, et cum Gentilibus tamquam Gentilis, conversatus sit. IV. 157.

Paulus II. Papa. III. 312. IV. 18. ejus Constitutio de rebus Ecclesiæ non alienandis an, et quantum obliget. III. 254. et seqq.

Paulus III. Papa. I. 89, 314, 324, 464, 472. II. 7, 298. III. 408. IV. 13, 45.

Paulus IV. Papa. I. 417. II. 277, 314, 403.

Paulus V. Papa. I. 131, 148, 345, 427, 472. II. 118, 123, 390, 395. III. 267, 300. IV. 177.

Paulus Anconitanus Episcopus Legatus Apostolicæ Sedis. II. 335.

Paulus Populoniensis Episcopus. 72.

Paulus Diaconus citatur. 357.

Paulus Jurisconsultus, seu potiùs Anian locus citatur. II. 362.

Paulus Simon à Joseph laudatur. I. 447.

Paulutius Antonius citatur. 37.

Pauperes. Quæ eleemosynæ olim in *Pauperum* alimoniam destinantur. II. 481. *Pauperum* defensores undenam assumerentur. 212. cur *Pauperum* præcipuè mentio fiat, quando de usuris sermo est. 446. quàm graviter teneantur Beneficarii *Pauperibus* erogare superflua reddituum Ecclesiasticorum. 13. et seqq.

Paupertas monasteriorum est obex clausuræ omnium maximus. III. 490. arbitrio Superioris committitur decernere, an vera sit aliquis *Paupertas*. II. 490. an, et quomodo servanda *Paupertas* ab ejectis à Religione. III. 439. et 447. Votum *Paupertatis* servandum à Monialibus. 485. et seqq. ad *Paupertatis* votum religiosiùs custodiendum quantum conducit vita communis. 479. et seqq.

De Pazzis Cosmas Episcopus Florentinus. II. 355.

Peccata dicuntur etiam leviores culpæ. 307. *Peccata* venialia an per Indulgentias deleantur etiam quoad culpam. IV. 102. *Peccata* quædam ab Ecclesia olim remitti insueta. I. 334. quæ *Peccata* deleantur per extremam Unctionem. II. 191. *Peccata* atrociora, et graviora, reservanda. I. 330, 336. et seqq. an reservanda sint *Peccata* occulta. 338. et seqq. et interna. 341. rei *Peccati* lethalis, et præsertim incontinentiæ, an sint à Clericali ordine omnino excludendi. III. 34.

Peccatores publici, et manifesti, quinam sint. II. 96. iis denegata Sacramenta. 175. an, et quanto *Peccatoribus* deneganda Communio. 95. et seqq. an impertienda absolutio saltem conditionata *Peccatoribus*, qui sceleribus semper inquinatam vitam egisse palam dignoscuntur, quive etiam in actuali peccato morbo lethali correpti, et moribundi nulla dare valent penitentiae signa. 156.

Peculiù, seu Livelli usus Monialibus qualiter permissus. III. 480. et seqq.

Pecunia olim an soleret offerri ad Altare. I. 368. quando primum cæperit offerri. 369, tunc offerebatur tantùm in commune. *ibid.* *Pecunia* exacta ob dispensationes matrimoniales quomodo justificetur. III. 409.

Pecuniaria pœna an, et quibus imponi possit. I. 176. et 211.

Pedibus nudis incedere post extremam Unctionem olim putabatur interdictum. II. 187.

Pekinensis Episcopatus erectio. I. 131.

Pelagii errores proscripti. III. 262. et seqq.

Pellæ quid sit. II. 372.

Penia Franciscus citatur. I. 498.

Penicilli usus an licitus sit in ministracione Sacramenti Confrimacionis, et extremæ Unctionis. IV. 150. et seq.

Pennensis Synodus. Vid. *Adriensis*.

Pensio solvenda Episcopo, seu Cathedraticum. I. 351. *Pensiones* annuæ exsolvendæ juxta vires Ecclesiæ onerandæ. IV. 66. *Pensiones* annuæ Suffraganeis Episcopis destinatæ. 28. et seq. *Pensio* Ecclesiastica pro sufficienti Ordinationis titulo admissa. III. 29. et seq. ex *Pensionibus* an insurgat alienæ mortis votum. 405. cujus *Pensionis* incapaces sint filii illegitimi Clericorum. IV. 250. et seq.

Pentecostes. Olim singuli in *Pentecoste* communicabant. I. 509.

Peregrini, et advenæ consuetudinibus loci, in quo sunt, se accomodare possunt, et debent. III. 68.

Perez Franciscus Episcopus Terulensis. II. 486.

Perfidia apostasia. III. 420.

Pergula Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.

Periculum. An possit quis ratione *periculi* percipere aliquid à mutuario ultra sortem. II. 476. non videtur rationi consentaneum legem ferri ad præcavendum *periculum*, quod rarissimum est. III. 60.

Periodeutæ quinam essent. I. 255.

Perjuri ad SS. Martyrum sepulcra puniti. 286.

Permissio. Quæ certò licet Episcopis ex tacita *Permissione*, et conniventia Apostolicæ Sedis, non debent in Synodo decerni, neque juri ordinario Episcoporum attribui. II. 281.

Permutatio. Vid. *Beneficium*.

Perrimezzi Joseph Maria citatur. I. 253.

De Perron, seu Perronius Card. Jacobus. 77. et 478.

Persecutionis tempore an fugere possit qui curam animarum gerit. IV. 115.

Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, ad verbalem Clerici degradationem adhibitæ, votum habent decisivum. II. 311. *Personæ*, quæ debent Cathedraticum solvere. I. 360. et seq. *Personarum* acceptio, præsertim in Sacramentorum administratione, reprobat. II. 87.

Personatos incedere Ecclesiasticis interdictum. III. 129.

Personatus quid sit. I. 176.

Pertsch Joannes Gregorius confutatur. 109.

Perusiæ primùm erecti Montes Pietatis. II. 453.

Perusinus Episcopus. III. 489.

Pestis tempore quæ Sacramenta, à quibus, et quomodo administranda. IV. 113. et seqq. Monialis laborans *Peste* egredi potest à clausura. III. 491. et 497.

Petavius Dionysius. 246.

- Petra* Card. Vincentius. 340.
Petricoviensis anni 1449. Comitua. I. 221.
Petrocorensis Seminarii Theologia moralis citatur. 347.
Petrucius Card. Petrus Matthæus Episcopus Æsinus. III. 145.
S. Petrus Apostolus fuit Episcopus Romanus, et hanc Sedem usque ad mortem retinuit. I. 75. *S. Petri* Basilica Constantinopolitana. 287.
S. Petrus Chrysologus. III. 8.
S. Petrus Cœlestinus citatur. 378.
S. Petrus Damiani. 462. ejus adhuc pueri facinus Divinitus inspiratum. I. 370. pristinae severitatis tenacissimus. II. 482. citatur. I. 118, 354. II. 119, 425. IV. 90. defenditur, seu explicatur. III. 120. et seq.
Petrus Maronitarum Patriarcha Pallio donatur. IV. 62.
Petrus Episcopus Beritensis, Vicarius Apostolicus in Regno Sinarum, Synodum celebrat. I. 132. III. 266.
Petrus Subdiaconus S. Gregorii Papæ. II. 585.
Petrus Sacerdos, et medicus, commendatus à Theodoro. III. 380.
Petrus Blesensis citatur. I. 510. II. 486. III. 45, 118, 587, 421.
Phavorinus Philosophus. 100.
Philippus IV. Pulcher Galliarum Rex. I. 211.
Philippus VI. Valesius Galliarum Rex. II. 485.
Philippus II. Hispaniarum Rex. I. 432. II. 458.
Philippus V. Hispaniarum Rex. III. 72. et 525.
Philippus Episcopus Firmanus Apostolicæ Sedis per Hungariam, et Poloniam Legatus. I. 250.
Philomarinus Card. Ascanius Archiepiscopus Neapolitanus. III. 77.
Philosophicis subtilitatibus, et incertæ naturalium rerum scientiæ quæ innixi probatas à Patribus, et Theologis agendi regulas immutare præsumunt, reprobantur. 104.
Phœbæus Francisc. Maria Canonicus Basilicæ Vatic. IV. 9.
Photianum schisma. II. 72.
Photius invasor, et mæchus, hoc est Pseudo-Patriarcha Constantinopolitanus. I. 415. II. 75. ejus epistola ad Episcopos Orientales. 72.
Piccolomineus. Vid. *Cardinalis Papiensis*.
Pictaviensis Ecclesiæ Capitulum, ejusque prærogativa. III. 548.
Pierius Odericus Vicarius Apostolicus in Corsica. I. 155.
Pignatellus Card. Franciscus Archiepiscopus Neapolitanus. 305, 317. II. 26, 258, 591. III. 77, 219.
Pignatellus Jacobus modestè refellitur. I. 290. ejus monitum pro Episcopis. 218.
Pilatus Leopoldus citatur. 49.
Pileolus in celebratione Missarum deferri nequit. III. 115. et seq.
Pileoli nomine an comprehendatur etiam coma supposititia. 116.
Pinytus Episcopus Gnossiorum. 246.
Pipinus filius Caroli Martelli Rex Galliæ. I. 556. II. 557.
Pisana Ecclesia Metropolitana. I. 85.
Pisana anni 1708. Synodus. II. 596. III. 110.
Piscatio an diebus festis permissa. IV. 105.

Pisciensis Præpositi jurisdictio à Lucensi Episcopo avulsa, III. 342. et seq. *Pisciensis* Episcopatus erectus, *ibid.*

Pistoriensis Episcopatus, 342.

Pius II. Papa. I. 82, 90, 160, 205. II. 551. quæ ipsius Constitutiones legendæ in Synodo. I. 515. an disputatum sit de extrema Uctione ipsi graviter ægrotanti administranda, II. 197. ejus Commentaria citantur ex genuina editione. 158.

Pius IV. Papa. I. 82, 155, 160, 169, 201, 216, 225, 228, 229, 246, 314, 394, 418, 432, 459, 460, 472, 473, 481, 482, 488. II. 7, 127, 295, 298, 303, 400, 455. III. 255, 408, 431. IV. 50, 51, 45, 220. ejus formula Fidei. I. 519. in certis circumstantiis dispensat à jejuniis naturali quosdam Indiarum Sacerdotes. 460.

S. Pius V. Papa. I. 49, 168, 197, 198, 200, 216, 250, 293, 391, 416, 418, 425, 459, 460, 464, 472. II. 53, 81, 92, 298, 503, 515, 520, 581, 597, 435, 456, 458, 459. III. 50, 88, 222, 235, 359, 370, 396, 408, 444, 445, 460, 462, 491, 494, 497. IV. 8, 14, 15, 51, 88, 168, 218, 219, 242. ejus Constitutiones explicantur, aut ab errore Typographi emendantur. III. 156. IV. 175. et seq. 218. et seqq. et 240. ejus Decretum de Episcopis suffraganeis creandis an verè editum fuerit. 50. et seqq. ejus Constitutio *Cum onus*, de Censibus, an ubique recepta sit. II. 458. ejus Litteræ Apostolicæ expeditæ à Gregorio XIII. in favorem Patrum Soc. Jesu an sint revocatæ. I. 278. ejus Constitutiones legendæ in Synodo 315. quàm præclara lenitatis exempla in dispensationibus concedendis reliquerit. III. 410.

Placentina anni 1589. Synodus. 55.

Placet. Quam vim habeat hoc verbum, quo exquiritur consensus exhibendus Constitutionibus Synodalibus. 244. et seq.

Plebani, ceterique animarum Rectores, quando concionari teneantur. II. 488. *Plebani* quo ordine sedeant in Synodo. I. 227.

Plebanus S. Pancratij de Lucar. 352.

Pœna suspensionis incurrenda ab Ordinante et à concedentibus dimissoriales litteras directas Prælato ordinanti, cujus privilegium ad personas ordinatas non se extendat. 142. et seq. incurritur etiam ab ordinato. 144. *Pœna* à Synodis irrogatæ, non semper sunt merè spirituales. 252. et seq. *Pœna* Examinatoribus injectæ, qui munus aliquod accipiunt. 280, 281, 292. *Pœna*, quibus fiunt obnoxii, qui, nullo impedimento excusati, tempore debito Synodo non intersunt. 240. et seqq. *Pœna*, quam incurrunt Episcopi Synodum facere omitentes sine causa. 72. *Pœna* statutæ in eos, qui pretio, aut pacto aliquo obtinent dignitates, et Commendas Ordinis Hierosolymitani. III. 206. et seq. arbitrio Ordinarii relinquuntur *Pœnas* statuere in Parochum, qui sine duobus testibus, et in testes qui sine Parocho suam matrimonii præsentiam impendunt. 198. Episcopus ne suâ abutatur libertate in *Pœnis* decernendis contra eos, qui matrimonium ab Ecclesia interdictum contrahere præsumant. 196. Vid. *Multa*.

Pœnitentes Mulieres, aut Convertitæ, an subiaceant generali Decreto de annali experimento ante Professionem. III. 458.

Pœnitentia qualis esse debeat, ut sit salutaris. II. 109. et seq.

Pœnitentia publica, et publicè pœnitentium reconciliatio. 143. quanta olim cura, et diligentia disquireretur, quæ *Pœnitentia* unicuique peccato esset imponenda. III. 131. et seq. quæ *Pœnitentia* nunc à Confessario præscribenda. 137.

Pœnitentiæ Sacramentum lapsis post Baptismum est simpliciter necessarium. IV. 120. an ad illud administrandum pestis tempore teneantur Parochi, et Episcopi. *ibid.* qualiter tunc administrandum. 134. Vid. *Absolutio*, *Mulieres*.

Pœnitentiale Romanum. III. 153. et seq.

Pœnitentiales libri nonnullarum Diocesium antiquissimi. I. 41.

Pœnitentiaria Apostolica perpetuum, et sibi proprium commiserandi propositum semper sibi ob oculos statuit. III. 423. quàm benignè fugitivos, et apostatas excipiat. 424. et seqq. ejus auctoritas permittendi Monialibus transitum ad aliud monasterium. 495. ejus Officium quâ normâ utatur, quoties agitur de matrimoniis conscientiarum. IV. 216. ejus facultates. 261.

Pœnitentiario Canonico an jure suo competat facultas absolvendi à reservatis Episcopo. I. 347. et seq.

De Poliac Joannes. Ejus errores proscripti. III. 150.

Polonia Rex negat, se posse causam pertractare, quam Pontifex suâ sententiâ terminaverat. I. 222. in *Poloniâ* Regno frequentes Episcoporum translationes, et nonnulli abusus eâ occasione olim introducti, postea extirpati. IV. 77. et seqq.

Polus Card. Reginaldus Cleri Anglicani reformationi incumbit. I. 390.

S. Polycarpus Smyrnenensis Episcopus. 425.

Polychronius Episcopus Hierosolymitanus. 506.

Polygamia an sit tum lege Divinâ, tum jure naturali prohibita. IV. 181. et seqq. antiquis permissa. II. 370. et seq. ejus reatus quâ pœnâ puniendus. 317. *Polygamia* spiritualis quâ ratione interdicta sit. III. 555. et seqq.

Pomeraniæ leges de servorum connubiis explicantur. II. 366.

Pomerius Julianus citatur. 429.

Pons Audomari. Synodus anni 1279. ad *Pontem Audomari*. I. 182.

Pontifex Romanus, ejusque insignes prærogativæ. 74. et seqq. et 78. et seqq. est supra Concilium. III. 460. Privilegium consecrandi *Pontificem* est proprium Ostiensis Episcopi. IV. 49. *Pontifex* non omnia operatur tamquam Christi Vicarius. I. 76. Sacrorum Canonum, et Constitutionum custos est, et vindex. III. 203. in tota Ecclesia est proprius Sacerdos, qui Confessiones excipere, et facultatem illas excipiendi alteri delegare potest. III. 150. ejus auctoritas reservandi casus. I. 539. et seqq. an possit simplici Presbytero delegare facultatem conferendi Confirmationem. II. 59. et seqq. et conficiendi sacrum Chrisma. 64. et seqq. in eo residet plenariè jus Indulgentias elargiendi, et ab eo profluit in Episcopos. I. 124. ejus præcipuum insignis est Pallium. IV. 48. et illud concedere potest unicuique Episcopo Suffraganeo. 49. et seq. qui à *Pontifice* ordinatur, ceteris præcedit. I. 227. *Pontifex* ab omni jurisdictione Episcopi potest subtrahere quamlibet Ecclesiam. 360. est supremus in Ecclesia judex. 265. est etiam

judei in prima instantia eorum, qui Sedi Apostolicæ sunt immediate subjecti, *ibid.* quam *Pontifex* causam suâ sententiâ terminaverat, negat Poloniæ Rex, se posse tractare, 222. *Pontifex* Romanus præsidet Conciliis Generalibus. 53. ibi non tenetur sequi majorem partem judicium, III. 256. cur non soleat ardua negotia sine Cardinalium consilio decernere. 250. ejus Decreta Canones appellantur. I. 52. Edicta ab ipso lata, ut Romanæ Urbis Episcopo, licet non obligent extra Urbem, tamen possunt, et debent à ceteris Episcopis pro regula et exemplo haberi, et suscipi. III. 144. et seq. *Pontifices* suis mandatis in Brevi expressis nolunt majorem inesse vim et efficaciam, quàm quæ Canonum sanctionibus passim tribuitur. IV. 9.

Pontifex supremam habet auctoritatem relaxandi, et immutandi quamcumque legem Ecclesiasticam. II. 297. ipse solus potest leges, ritus, et consuetudines ubique receptas tollere, et mutare. IV. 107. ut ipse doroget Tridentino, an sit necesse, ut expressam faciat ejusdem mentionem. II. 297. in quo sensu dicatur dispensare in iis, quæ sunt de jure Divino. 11. potest dispensare super jejuniis naturali servando ante sumptionem Eucharistiæ. I. 462. an possit dispensare ab interpellatione necessaria alterius conjugis infidelis, in casu quo alter Fidem Christianam amplectatur. 421. an possit relaxare primum matrimonium in infidelitate consummatum. 423. an possit per vim dispensationis reddere licita matrimonia inter unam partem Catholicam, et alteram hæreticam; et an alius præter Papam possit hoc facere. II. 283. et seq. *Pontifices* suis dispensationibus in materia Sacramentali nullam sententiam in praxim redigerent, nisi eam probabiliorum arbitrarentur. IV. 7. de *Pontificis* potestate, postquam dispensavit, dubitare, instar sacrilegii est. II. 63. an *Pontifex* dissolvere valeat matrimonium ratum inter Fideles, aut consummatum inter Infideles. IV. 170. *Pontifices* concedunt aliquando privilegio id, quod Principes sibi usurparunt. II. 352. sola *Pontificis* cunctis, et tolerantia, privilegii præsumptionem inducit. 76. et seq.

Pontificis solius est degradationis pœnam in Clericos alicujus criminis reos decernere. II. 519. decisio de rebus magni momenti reservatur ad *Pontificem*. 78. et ad ejus oraculum recurrendum à Patribus, præsertim quoties Fidei ratio ventilatur in Synodis Provincialibus. III. 262. et seq. *Pontifici* fas est Ecclesiasticorum dierum limites statuere absque mediæ noctis, vel auroræ physica inspectione. I. 466. *Pontifex* potuit jure optimo sibi reservare spolia Clericorum. 207. an teneatur servare pacta etiam præstito juramento iuncta cum Cardinalibus in Conclavi. III. 18. et seq. postquam supremam Sedem conscendit, jurare debet Constitutionem, quâ modus imponitur largitionibus à Rom. *Pontificibus* in consanguineos effusus. *ibid.* Vid. *Pallium*.

Pontificale Romanum citatur. I. 194, 305. et 402. *Pontificale* Romanum antiquum Ms. Bibliothecæ Colbertinæ citatur. II. 222. et 232. *Pontificalia* Romana vetera à moderno diversa. I. 506.

Pontifex Narbonense citatur. II. 160.

Pontificale Prudentii Episcopi Tricassini. 163.

Pontificalia exercere potest Episcopus ante *Pallii* sumptionem;

Archiepiscopus non potest, et quare. I. 107. *Pontificalium* usus concessus aliquibus Capitulis. 237. et seq. Vid. *Episcopus*.

Pontificatus non distinguitur ab Episcopatu Romano. 74. et seqq.

Pontificia Capella Vespere Vigiliæ Nativitatis Domini. 464. et seq. *Musici Pontificiæ* Capellæ in scenam nunquam ascendent. III. 98.

Pontius Archiepiscopus Arelatensis. IV. 102.

Pontius Basilius citatur. II. 285. IV. 175. et 205.

Poor Bichardus Episcopus Sarum. II. 50.

Porphyriensis Episcopus. IV. 9.

Portallegrensis Episcopus. I. 270.

Portallegrensis anni 1714. Synodus. III. 110.

Portiunculæ Indulgentia. IV. 97, 98. et 103.

Portocarrero Card. Ludovicus Emmanuel Archiepiscopus Toletanus. I. 414.

Portugalliæ Rex. 468. in *Portugalliæ* Regno descendentes ex Judæis non possunt promoveri ad Ordines. III. 165. in *Portugalliæ* Regnis tres Missæ celebrari possunt in die Commemorationis Defunctorum. I. 470. Episcopi per *Portugalliæ* Regnum constituti. III. 166.

Portuensis Episcopus. II. 10. III. 298, 508, 524.

Porzia Card. Leander. 205.

S. Possidius. IV. 115. citatur. III. 400.

Possinus Petrus. I. 221.

Postulatio. Vid. *Ecclesia*.

Potestas duplex in Episcopis, Ordinis scilicet, et jurisdictionis. 55. et seqq. et 529. III. 245. *Potestas* Ecclesiastica jurisdictionis quid sit. 246. tota in Episcopo reponenda. 247. *Potestas* jurisdictionis non requiritur in Ministro extremæ Uctionis ad ejus validitatem. II. 172. *Potestas* secularis quàm sit utilis recto Ecclesiæ gubernio. IV. 85. et seq.

Pouget Franciscus Amatus citatur. II. 257.

Præbenda, nomen olim incognitum. I. 260. *Præbendæ* subrogatæ sunt quartæ parti bonorum inter Clericos dividendæ. II. 18. *Præbendarum* bona immobilia an possint conferri in subsidium pauperum. 14. *Præbendæ* Theologalis, et Pœnitentiaria. I. 282. *Præbenda* Theologalis in singulis Cathedralibus, et Collegiatis constituenda. III. 366.

Præbendati. Vid. *Canonici*.

Præcedentia, seu præeminentie jus competens Dignitatibus, Abbatibus, Canonicis etc. unde desumendum sit. I. 224. et seq. *Præcedentia* competens ordinatis à Pontifice, vel dignitatem consecutis à supremo Principe. 227. competens inter duos Pallio utentes. IV. 50.

Præcedentia jus non est cum Pallii honore connexum. I. 105.

Præceptorialia. Vid. *Prioratus*.

Præceptum Episcopi alicui Diæcesano personaliter factum, hunc obligat etiam extra Diæcesim. III. 278.

Præcipere aliquid, aut prohibere sub mortali, adjectâ pœnâ censure, quàm sobriè ac circumspectè debeant Episcopi. II. 425. et seqq.

Prædicare an possint Regulares sine dependentia ab Episcopo. 400.

Prædicationis Evangelicæ ministerium. 415. et seqq.

Prædicatorum Ordo. I. 543.

Præfecti Synodalis disciplinæ, et Scrutinii. 249.

Præfectus hospitiorum. 248.

Præfectus Seminarii. Vid. *Rector*.

Prælati sive Regulares, sive Seculares, etiam lato modo an teneantur Synodo interesse. I. 158. et seqq. et 175.

Prælatorum inferiorum tres classes, et species. 154. et seqq. III. 359. *Prælati* inferiores habentes territorium proprium, et separatum, et jurisdictionem quasi Episcopalem possunt in sua Diœcesi quidquid potest Episcopus, exceptis iis, quæ pendent ab Ordinis potestate. IV. 245. quam habeant facultatem circa Tonsuram, et Ordines minores conferendos. I. 145. an veniant nomine Episcopi, quoad reservationem casuum. 351. an Synodum cogere possint. 156. quandonom sperare possint se impetraturos facultatem consecrandi Ecclesias sibi subjectas. IV. 47. *Prælati*, et Abbates territorium separatum habentes, et Apostolicæ Sedi immediatè subjecti, tenentur, perinde ac Episcopi, statis temporibus visitationem sacrorum Liminum explere, et relationem statûs suarum Ecclesiarum exponere. III. 292. et seq. et 501. *Prælati* inferior an possit territorium separatum, et jurisdictionem ordinariam, et quasi Episcopalem in Clerum, et populum, cum ipsius Episcopi exclusionem, in aliquo speciali loco acquirere per quadragenariam præscriptionem, unâ cum titulo colorato. 359. et seqq. *Prælati* consulendi ante Synodum. I. 599. *Prælati* Regulares quam jurisdictionem habeant in subditos etiam Ordinario subjectos. 172. et seq. nimis aliquando indiscreti circa casuum reservationem. 358. et 341. transgredientes Alexandri VII. Decretum 27. Sept. 1659. ab Episcopo possunt censuris coerceri. II. 401. *Prælati* Regularis occasione Visitationis semel tantum in anno potest ingredi septa monasterii sibi subjecti. 394. an solius *Prælati* Regularis iudicio, et imperio possit aliò transferri Monialis propter evidens periculum scandali, et perversionis aliarum Monialium. 497. et seq. Vid. *Abbates*.

Præmonstratensis Bibliotheca. III. 86.

Prænstinus Episcopus. II. 10. III. 298. et 324.

Præposita. Vid. *Pacta*.

Præpositi Vicarii Foranei assumpti ex *Præpositis* Oppidorum. I. 185.

Præpositura S. Agathæ Cremonensis ejusque privilegia, et exemptiones. 160.

Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ B. Mariæ de Alba Regali, ejusque exemptio. 147.

Præpositus SS. Nazarii, et Celsi Brixiensis, Mitræ, et Baculi una gaudet. IV. 57.

Præscriptio de rebus sive ad Romanam, sive ad inferiores Ecclesias pertinentibus, quoto annorum spatio fiat. II. 584. an Cathedralicum possit amitti *Præscriptione* contrariâ. I. 560. et 563. Vid. *Prælati*, *Quadragenaria*.

Præsentatos à Patronis ad Beneficia an possit Vicarius Generalis instituire. 113.

Præsentia Parochi, et duorum testium, qualis requiratur ad validitatem matrimonii. IV. 204. et seqq. an sufficiat merè physica. *ibid.* an requiratur in Belgii fœderatis Provinciis. I. 434. et seq. quando nam cæperit hæc lex obligare. 438.

Præsumptio cedit veritati. II. 76.

Prætor urbanus, ubicumque jus diceret, forum constituebat. I. 60.

Prævaricator idem est, ac apostata. III. 520.

Pragensis Archiepiscopus. I. 471. ipsi quàm cautè commissa olim Regis Bohemiæ inunctio. III. 314. ad ipsum postea cur translatum hoc jus. III. 315. illi concessus secundus Suffraganeus. IV. 34.

Pragensis anni 1426. Synodus. I. 471. altera anni 1605. III. 137.

Pratensis Præpositi privilegia, ejusque Ecclesiæ erectio in Cathedralē. 542.

Presbyter an possit constitui tutor, et procurator. II. 463. *Presbyterorum* nomine Parochi designati. I. 189. *Presbyteri* simplices cur dicantur infæcundi. 55. Episcopi jurisdictioni subjacent. III. 246. et seq. subscripsisse inveniuntur Synodis Provincialibus. 259. eorum auctoritas in Synodo Diocesana. 245. eorum consilium quando debeat Episcopus exquirere. 247. an Chrisma consecrari possit à *Presbytero* simplici. II. 64 et seqq. *Presbyteri* Græci quo jure baptizatos infantes statim sacro Chrismate inungerent. 72. et seqq.

Presbyteratus utrum differat ab Episcopatu. III. 245. Abbates non initiati Ordine *Presbyteratus*, an possint Tonsuram conferre, aut Ordines minores. I. 140. Vid. *Sacerdotium*.

Presbyterium quid sit. 37.

Primas, qui sit Metropolitanus, est etiam Episcopus. 92. *Primates* præresident Conciliis Nationalibus. 53. eorum jus prægestandæ Crucis. 105.

Primatus, quo Pontifex in universa Ecclesia potitur, consequens est obligatio Episcoporum veniendi ad Limina Apostolorum, et ad referendum Apostolicæ Sedi suarum Ecclesiarum statum. III. 506.

Primitiæ oblatæ à Fidelibus ad Altare. I. 566.

Princeps secularis. Vid. *Appellare*.

Principes viri qualiter aliquando adstiterint Conciliis. 211. et seq.

Prioratus, Præceptoris, atque Commendæ Ordinis Hierosolymitani, an inter Ecclesiastica Beneficia recenseantur. III. 204. et seqq.

Priores interesse debent Synodo Diocesana. I. 185.

Priscilliani errores proscripti. III. 264.

Priscillianistæ hæretici etiam à Principibus laicis condemnati. II. 584.

Priscus Archiepiscopus Patriarcha Lugdunensis. I. 97.

Privigna, et Privignus. Vid. *Matrimonium*.

Privilegium. An *Privilegia* impetranda plurimùm valet personarum conditio. 474. *Privilegia* præsumpta, seu ex immemorabili consuetudine petita, quantam vim habeant. III. 344. *Privilegii* præsumptionem inducit sola conniventia, et tolerantia Rom. Pontificis. II. 76. et 77. *Privilegio* à Justiniano Ecclesiæ Romanæ concesso quare uti noluerit S. Gregorius Magnus. II. 585. *Privilegia* exemptionis, aut jurisdictionis, quæ constituent Territorium separatum, quàm anti-

qua sint. III. 342. quænam *Privilegia* inducant veram exemptionem Capitulorum ab Episcopali jurisdictione, et quænam non. 349. exemptio à Cathedralico an acquiri possit ex *Privilegio*. I. 360. et seq. *Privilegium* concessum Episcopis, qui Concilio Romano anni 1735. interfuerunt. 386. Clerici an privari possint *Privilegiis* Clericalibus. 395. et seq. et an omnino spoliuntur, si nullum habentes Beneficium, Clericales vestes abjiciant. III. 169. et seqq. et 210.

Privilegia Regularium nullo modo violanda ab Episcopis. II. 589. et seqq. et 402. *Privilegia* Regularibus concessa relatè ad Confessiones secularium excipiendas. 407.

Probabilis dubitatio qualis sit. 46. in disceptatione de ministro matrimonii, cùm sententia utraque sit *probabilis*, nec quidquam pronunciaverit Ecclesia, Episcopus nihil definiat. 255.

Processio, seu supplicatio sollemnis, habenda primâ die Synodi. I. 305. *Processio* minùs sollemnis, habenda post ultimam sessionem Synodi. 307. ad *Processiones* publicas accedere tenentur Regulares. II. 400. et ad easdem accedere quatenus teueantur Subcollectores spoliurum. I. 210.

Processus super fama virtutum, et miraculorum consecrare potest Vicarius Capitularis. 120.

Proclamationes matrimonii quando faciendæ. II. 258.

S. Procopius Martyr quot Ecclesiæ ministeria præberet. 212.

Procuratio debita Episcopo Diœcesim visitanti. I. 352. Vid. *Factualia*.

Procurator ad solvendas Episcopi vices in visitatione sacrorum Liminum deputandus qualis esse debeat. III. 294. *Procurator* Cleri. I. 250. *Procurator* de gremio Capituli ad eligendum constitutus, quem debeat eligere. 245. *Procuratores* privatorum an possint esse qui Clerici sunt. II. 463. *Procurator* ad Synodum qualiter constitui possit ab impeditis. I. 245. et seqq. *Procuratori* Episcopi misso ad Concilium quis locus competat in sessionibus. 245. *Procuratores* absentium Episcoporum non habuerunt votum decisivum in Concilio Tridentino. III. 257. *Procuratoribus* absentium an locus sit in Synodo Diœcesana. I. 247.

Professio extrinseca Fidei inter præcepta affirmativa recensetur. IV. 165. *Professio* Fidei à quibus, quando, ubi, et quomodo emittenda. I. 315. et seq. *Professio* Fidei sub certa formula non est recens in Ecclesia institutum. 320. *Professio* Fidei emittenda à Regularibus publicè docentibus. II. 400.

Professio Religiosa, unde inferatur quòd sit sollemnis, ejusque formula quàm varia sit, juxta diversitatem Instituti. III. 449. et seqq. est impedimentum dirimens matrimonium. 472. an quis possit ad eam admitti ante 16. ætatis annum completum. 457. et seq. *Professionis* vota an emitti possint in articulo mortis à Monialibus Novitiis S. Dominici. 460. ad quid sit proficua hujusmodi *Professio*. 463. quæ emittitur ab Equitibus Hierosolymitanis, est vera, et sollemnis *Professio*, adeoque matrimonii rati, et non consummati, vinculum dissolvit. 467. *Professio* Religiosa quando irrita esse debeat. 412. et seq. *Professionis* nullitas etiam per definitivam sententiam semel decla-

rata non excusat arbitriam habitus dimissionem, aut discessum à claustris. 424. et seqq.

Prohibere. Vid. *Præcipere*.

Prohibita sunt nonnulla, quia mala; nonnulla sunt mala, quia *prohibita*. IV. 31.

Prohibitio sine decreto irritante an producat impedimentum dirimens matrimonium. III. 195.

Projecti. Vid. *Infantes*.

Prolem propriam lactare an teneatur mater. 100. et seq.

Promissum. Vid. *Propositum*.

Promotor Urhanus, et Foraneus. I. 249.

Promulgatio legis qualiter fieri debeat. III. 271. *Promulgatio* prævia Synodi quando facienda. I. 304.

Propitiatorium, quâ *propitiatorium*, cui plus prosit Sacrificium Missæ. 371.

Propositum, aut promissum non infringit, qui in melius illud commutat. III. 465.

Proprietas omnis à virorum, mulierumque monasteriis proscripita. 479. et 481. et seq. *Proprietatem* habens Professor sine spe emendationis expelli debet à Religione. 433.

S. Prosper Aquitanicus. II. 429. citatur. III. 264.

Protestatio Episcopi non habendi intentionem ordinandi irregulares, aut canonico impedimento irretitos, an sit laudabilis, etiamsi merè ad terrorem proferatur. II. 227. et seqq.

Protestatio solemnisi Optimatum Regni Galliæ citatur. 340.

Protonotarii, eorumque origo, dignitas, ac privilegia. I. 202. et seqq. *Protonotarii* proprium habitum deferentes quando, et qualiter sint exempti. 205, 206. et 209. *Protonotarii* non participantes, quando præcedant Canonicis. 225. *Protonotarii* Apostolici non semper sunt docti, et periti. 271. *Protonotarii* sua Beneficia reddunt omnimodè affecta Sedi Apostolicæ. II. 324. *Protonotarii* non participantes, et Subcollectores spoliolum an adnumerentur Sedis Apostolicæ Officialibus, de quibus Extravagantes, etc. I. 208.

Provincia Romana an iisdem semper terminis fuerit definita. I. 81.

Provinciale Concilium. Vid. *Synodus*.

Provinciale Anglicanum citatur. II. 182.

Prudentia Episcopo necessaria. I. 328. servanda in Casuum reservatione. 359. adhibenda ab Episcopo in suis edendis Constitutionibus. II. 87. ne condant Statuta aliquando pernicioosa, quia minùs necessaria. I. 481. et 482. ne in Synodis suffragetur alterutri ex opinionibus inter Theologos controversis. II. 255. ne limites excedat, aut suo officio desit in sustinenda Ecclesiastica Jurisdictione. 352. et seqq. quedam defuenda, non Edictis, et Constitutionibus, sed *Prudentia* spiritualium Directorum. I. 490.

Prudentius Episcopus Tricassinus. II. 163.

Psalmi Penitentiales, et Graduales, quando recitandi in Choro. III. 359.

Psalmistarum Ordo, seu Officium. II. 209. et seq.

Psalmodia Chori an possit silentio, et per solam præsentiam à Canonicis peragi III. 49. et 557.

Pseudo-Synodi nonnullæ cur tales reputantur. I. 214.

Pseudo-Synodus Constantinopolitana. 215.

Pseudo-Synodus anni 535. Tyriæ. 214.

Publicatio Decreti Tridentini circa matrimonia clandestina unde præsumatur fuisse expleta. III. 199. et 200. *Publicationes* Indulgentiarum à Quæstoribus factæ. IV. 101. Vid. *Denuntiationes*.

Publius Idololatra maritus S. Anastasiæ. II. 287.

Puellæ in monasteriis Ord. S. Dominici educationis gratiâ commo-
dantes an possint professionis vota in articulo mortis emittere. III. 400.

Pueri ante usum rationis an sint capaces extremæ Unctionis. II. 181. et ante septennium an sacro Chrismate inungendi. 85. *Pueri* quando administrandum Viaticum. 98. in *Pueris* perfectior usus rationis requiritur, ut ad annuam Communionem adstringantur, quàm requiratur ad Confessionem. 100. *Puerorum* educatio quàm utilis. I. 387. et seq.

Puerperii initio infans secundinarum involucris spoliatur. II. 57.

S. Pulcheriæ Imperatricis matrimonium. IV. 198.

Pullus Card. Robertus. II. 51. citatur. I. 574.

Punctatores, olim Obedientiales dicti, eorum officium, et numerus. 260. et seqq.

Pupilli ad tribunal Ecclesiasticum provocare semper possunt II. 318.

Purgatio Canonica. IV. 54.

Purgationes vulgares. 86.

Purificatio, seu consueta Missæ ablutio, an frangat jejunium requisitum ad sumptionem Sacramenti Eucharistiæ. I. 461. et seq.

Purificatio B. Mariæ Virg. Ejus festum quando, et quare institutum. IV. 84. jejunium servatum Romæ in ejus pervigilio. III. 277.

Q

QUADRAGENARIA etiam cum titulo colorato an sufficiat, ut Prælati inferior territorium separatim acquirere possint contra Episcopum. III. 539. et seq. 544. et seq.

Quadragesimæ observantia, et disciplinæ varietas in hac materia. II. 25. III. 7. et seqq. 68. et 73. an eo tempore interdicta lactinia. 75. et 76. et seqq. venatio. 127. et seq. quando ejus jejunium inciperet, et quomodo observaretur in Ecclesia Mediolanensi. 7. et seqq. et 64. et seqq.

Quadraginta annorum numerus pro Jubilationis Indulto obtinendo quomodo computandus. 564.

Quæsitores Fidei ab Apostolica Sede delegati non eximunt Episcopos ab obligatione inquirendi in hæreticos. II. 291.

Quæstiones Fidem, aut disciplinam spectantes, ad Apostolicam Sedem deferendæ. 34. ad Fidei doctrinam pertinentes nequit Episcopus deferre. I. 415. quæ moventur inter Scholasticos de Eucharistiæ

effectibus, ne attingendæ quidem in Synodo. II. 88. nondum definitæ, aut inter Theologos controversæ, in Synodis haud decidendæ. I. et seqq. 22, 33, 39, 42, 78, 87, 136, 160, 164, 193, 215, 216, 235, 255, 442, 459, 476. III. 76. *Quæstiones* tres circa Patronum Ecclesiasticum propositæ, et resolutæ. I. 300.

Quæstiones præteritorum seculorum, auctores fuerunt tempestatum, quas passa est Ecclesia propter Indulgentias. IV. 101. et seq. eorum commenta. 103.

Quarta pars proventuum Ecclesiasticorum pauperibus destinata. I. 13. et seq. *Quarta* item in Clericos distribuebatur. 17.

Quarta Episcopalis Cathedralici naturam imitatur. I. 364.

Querelæ Joannis Gersonis. II. 423.

Querelarum iudices Synodales I. 252. et seqq.

Querimonia Episcoporum irrationabilis, quasi Inquisitoribus defurculas, quæ ipsis sit denegata II. 305. *Querimonia* Regularium de illis, qui in tuenda exercendaque Episcopali auctoritate modum excedunt, cum præjudicio exemptionis, aut privilegiorum ipsis Regularibus concessorum. 402. et seqq. *Querimonia* circa speciem impunitatis Clericis majoribus concessam repressæ. 311.

Quinisexta anni 688. Synodus (eadem ac Trullana) I. 418. II. 357. III. 13, 106, 155.

Quinquecelesiensis Episcopatus erectio, et prærogativæ. IV. 55.

Quinquecelesiensis Episcopus in Hungaria Pallii prærogativâ, et rectæ Crucis sibi præferendæ privilegio donatur. I. 104. IV. 53. et eq. et 63.

Quinquecelesiensis anni 1714. Synodus. 54.

Quiroga Card. Gaspar Archiepiscopus Toletanus. I. 217. II. 289.

Quilensis Episcopus. IV. 43.

Quotidianæ distributiones. I. 318.

R

Rabanus Maurus. II. 221.

Radoaldus Episcopus Portuens. 240.

Radulphus Monachus laudatur. III. 382.

Ranis cur liceat vesci diebus jejunii. 75.

Ratherius Episcopus Veronensis citatur. F. 31f.

Rationes. An Ecclesia sit infallibilis in *Rationum* delectu, quas d. suas definitiones stabiliendas adducit. II. 447.

Ratramus Monachus Corbejensis. III. 10.

Ratum, et verum, ubi de matrimonio sermo est, quid importent. II. 254.

Ravenna servatum jejunium in pervigilio S. Apollinaris. III. 276. archidiaconus, et Seniores *Ravennæ*. I. 285.

Ravennatensis Ecclesia Metropolitana. 82.

Ravennatensis Archiepiscopus. III. 95. solus in Italia Pallium habet. IV. 48.

Ravennatensis anni 997. Synodus. I. 353. altera anni 1286. 357. alia anni 1311. 70. et 417. alia anni 1314. III. 490. alia anni 1317. *ibid.* alia anni 1569. 218. alia anni 1607. 114. et 218. alia anni 1627. 278. alia anni 1640. 218.

Raulin Joannes Facundus. I. 228.

Raymundus Episcopus Ruthenensis. 69. et 220. ejus Epistola Synodica citatur. 190.

Raynaudus Theophilus citatur cum laude. II. 14. et 427. modestè rejicitur. 37. III. 115.

Rebaptizare. Vid. *Baptismus*.

Rebecca uxor Isaaci. IV. 206.

Rebelle in patriam, aut Regem, quâ anathematis sententiâ olim puniti. II. 431.

Reccaredus Rex Hispaniarum. III. 41.

Receptorium quid sit. I. 234.

Recesvinthus Hispaniarum Rex. 214.

Recidivus an, et quando absolvi possit. III. 33. et seqq.

Recinetensis, et Lauretanus Episcopus. I. 211.

Reconciliatio Ecclesiæ jam consecratæ, et pollutæ, an spectet privativè ad Episcopum. IV. 44. et 47.

Rector, seu Præfectus Seminarii; unus ex probatissimis senioribus. I. 387. et seq. per quem constituendus. 394. et seqq.

Rekursus ad Sedem Apostolicam habendus ab Episcopo, ut publico aliquo prodeunte scandalo, de remedio adhibendo edoceatur. IV. 89. qualiter fieri debeat à Clerico, cui Episcopus renuit Ordines conferre. III. 250. quantâ reverentiâ fieri debeant *Rekursus* ad Apostolicam Sedem. II. 331. et 336. *Rekursus*, et appellatio ad S. Sedem, et Congregationem Concilii, semper patet in causa ejectionis à Regione. III. 456. et seqq. *Rekursus*, seu necessitas confugiendi ad Superiores, an excuset arbitrium discessum à claustris. 424. et seqq. contra hujusmodi recurrentes non debent Ordinarii juxta leges æquitatis procedere tamquam in apostatas. 426.

Reditus sufficientes ad sustentationem Clerici. 239. *Reditus* mensæ Episcopalis. Vid. *Distributiones*. Cui debeantur *Reditus* vacantis Ecclesiæ. I. 292. *Redituum* Seminarii reddenda ratio à Deputatis. 391.

Reductio Missarum sive propriè, sive impropriè talis, quid sit, et qualiter fieri debeat. IV. 252. et seq. *Reductio* Missarum ad *ma-nualem*, ut inquirunt. 282. et seq. si *Reductio* facienda sit, an potius reducenda sint alia pia opera, et eleemosynæ, quàm Missæ. 269.

Reformatio abusuum suæ Diœcesis quâ curâ, et prudentiâ, sit procuranda ab Episcopo. I. 398. et seqq.

Refractarii, apostatæ, et obstinati, quomodo compescenda audacia. III. 424.

Regeneratio spiritualis an verificetur in puero baptizato intra uterum matris. II. 57. et seq.

Regensis anni 439. Synodus. I. 117.

Regiæ Synodi, seu Concilia, quid sint, 32. in quo discrepent à Synodis mixtis. 36.

Regiaticina anni 850. Synodus. 418.

Reginerius Episcopus Bethlehemiticus. 112.

Reginaldus Valerius leniter reprobatur. IV. 151.

Regiones suburbicariæ. I. 79.

Regino Abbas Prumiensis. 508. citatur. 256, 454. III. 135.

Regni, aut Regis proditores, quâ anathematis sententiâ olim puniti. II. 431.

Regulæ prudentiales ab Episcopo servandæ in sustinenda Ecclesiastica jurisdictione. 552. et seqq. *Regulæ* Eremitarum quænam ex pluribus optimæ sint. I. 415. et seq.

Regulares in nonnullis subsunt Episcopo tamquam Apostolicæ Sedis delegato. II. 590. et seq. *Regularibus* interdicta erectio novorum monasteriorum sine Pontificis auctoritate, et Episcopi licentia. 269. *Regularium* numerus redundans quot damna ipsis Religionibus afferat. III. 417. qualiter incumbat Episcopis invigilare *Regularium* juxta proprium institutum observantiæ, et disciplinæ. II. 411. et seqq. *Regulares* olim ab Episcopis subalienati. I. 590. *Regularium* operâ utendum est Episcopo pro necessitatibus animarum in defectu Sacerdotum. III. 190.

Regulares circa facultatem absolvendi à reservatis an liberaliter tractandi. I. 538. eorum privilegia circa absolutionem à reservatis quanti valoris sint. 545. et seqq. Seminaria *Regularium* tradita curæ, et regimini. 394. *Regulares* approbati ad Confessiones, elapso tempore approbationis, an possint iterum vocari ad examen. III. 575. an secularium confessiones Paschali tempore, aut infirmorum quovis anni tempore audire possint. 151. et seqq. seculares possunt Eucharistiam liberè percipere in *Regularium* Ecclesiis, exceptâ sola Dominicâ Resurrectionis. 155. *Regulares* sine Parochi venia extremam Unionem administrantes quam culpam, et pœnam incurrant. II. 171.

Controversia orta inter *Regulares* mendicantes, et Parochos de Missa Parochiali diebus festis audienda, in favorem Parochorum decisa priùs à Sixto IV. deinde per contrariam consuetudinem, et summorum Pontificum Constitutiones in favorem Religiosorum resoluta. III. 154. et seqq. *Regulares* an possint plebem à Parochiali ad suas Ecclesias evocare, ut ibi diebus festis Missæ Sacrificio, ac concioni intersint. 149. et seq. quâ limitatione gaudeant privilegio prædicandi in propriis Ecclesiis. II. 419. et seq. *Regulares*, qui se abdicant Episcopatu, tenentur reverti ad claustra. IV. 86. *Regularium* exemptio. 249. et 284. quænam *Regularium* Ecclesiæ exemptæ sint à Synodatico solvendo. I. 558.

Regulares quibus Diœcesanæ Synodi, aut Episcopi decretis parere teneantur. III. 274. et seqq. tenentur stare taxæ ab Episcopo præscriptæ circa stipendium Missarum. I. 377. *Regulares* curam animarum gerentes tenentur semper Synodo interesse. 165. et seq. et 175. ejusque decretis circa curam animarum obedire. 165. utrum per se, an per alium, teneantur interesse. 165. et seq.

Regularium instantiæ, et facultates circa reductionem Missarum. IV. 266, 272. et 283. *Regulares* suam Professionem oppugnaturi coram

quo iudice sua jura proponere debeant. III. 412. et seqq. *Regularis* in Hispania prohibentur interesse taurorum agitationi. IV. 88. et seq. *Regularium* quorundam Constitutiones an obligent aliquando ad denuntiationem judicalem absque prævia correctione fraterna. I. 489. et 491.

Regulares denunciare debent Episcopo futuram electionem Abbatissæ sibi subjectæ. I. 597. *Regularibus* quare concessa privilegia artis medicæ exercendæ. III. 581. quare pecuniaria pœna imponi non debeat. I. 241. quis facultatem largiri debeat sive ingrediendi, sive egrediendi monasteria *Regularibus* subjecta. III. 487. et 492. *Regularis* Sacerdos an deputari possit ad obeundas vices Episcopi in visitatione sacrorum Liminum. 294. *Regularis* subditus à quo Tonsuram, et minores Ordines accipere possit. I. 140. *Regularium* Judices conservatores. 275. et seqq.

Regularium Generales cur subscripserint Concilii Florentino, et Tridentino. III. 260. in Capitulis Generalibus poterant onera Missarum contrahere. I. 385. et seq. quomodo per privilegium eandem facultatem postea recuperaverint. 586. *Regulares* Prælati an habeant facultatem concedendi licentias legendi Biblia vulgaria. 482. aliquando indiscreti in casuum reservatione. 557. et seq. et 542. *Regularis* Superior qualem Confessarium extraordinarium dare debeat Monialibus sibi subjectis. III. 478. Vid. *Abbatas*, *Confessio*, *Exemptio*, *Ordinatio*, *Prælati*, *Privilegia*.

Regulares Oppidi Bulganensis. I. 355.

Reinerus Sacconus citatur. II. 171.

Relapsi quâ pœnâ sine spe remissionis prioribus Ecclesiæ seculis punirentur. 428.

Relatio statûs Ecclesiæ ab Episcopis facienda. III. 507. et seqq. quando, quomodo, et à quibus facienda. 292. et seqq. quàm antiqua sit in Ecclesia hujusmodi consuetudo. 505. et seqq. in *Relatione* statûs suæ Ecclesiæ qualiter debeat Episcopus abusus in materia Indulgentiarum recensere, et opportunum remedium implorare. IV. 93. et seqq.

Religio. Causæ *Religionis* ad solum pertinent forum Ecclesiasticum. II. 559. Vid. *Abusus*.

Religio vera potest esse ea quoque, in qua simplicia tantummodo vota emittuntur. III. 452. in *Religionem* ingrediendi an, et quomodo detur libertas sponsis, aut etiam uxoris. 459. et seqq. etiam post matrimonium consummatum. 467. et seqq. *Religio*, quam conjuges ante matrimonii consummationem ingredi possunt, debet esse una ex approbatis. 466. qualiter *Religio* debeat alumni sui ejecti reditum urgere, eumque iterum recipere. 459. et 455.

Religiosi vocantur etiam Eremitarum quoddam genus. I. 415. *Religiosi* nullam proprio Episcopo obedientiam unquam promiserunt. III. 438. et seq. *Religionem* ingredientium bona, si intestati decedant, monasteriis addicta. II. 384. quot *Religiosi* ali debeant in quolibet monasterio. IV. 255. *Religiosorum* numerus in singulis monasteriis constituendus. III. 491. *Religiosorum* quorundam conventuum ap-

pressio, et iterum restitutio, qualiter attendenda. I. 170. et seqq. *Religiosi* quo ordine sedeant in Synodo. 227. quidquid *Religiosus* acquirit, monasterio acquirit. III. 481. et seqq. *Religiosus* damnatus ad triremes, an teneatur ad Religionis votorum observantiam. 453. an absolutâ penâ, debeat in cœnobium iterum recipi. *ibid.* Vid. *Ejecti*.

Reliquia nova, ab Episcopo non approbata, exponi nequit in Ecclesia. II. 594. *Reliquiarum* cultus, et super eas jurandi mos. I. 263. et 285.

Remedia novi generis, sacris Canonibus ignota, adhibere non debet Episcopus. III. 193. sed *Remediis* tantum canonicis procedendum est in abusibus extirpandis. I. 492.

Remensis anni 625. vel 630. Synodus. II. 291. altera anni 813. III. 59. alia anni 925. II. 482. alia anni 1119. 541. alia anni 1131. III. 380. alia anni 1148. sub Eugenio III. 449. IV. 87. alia initio seculi XV. celebrata. II. 171. alia anni 1583. 192. III. 108.

Remensis Archiepiscopus. I. 183. III. 345. ejus Vicarii Foranei. I. 183.

Remigia-Remensis antiquus Codex. II. 164.

S. Remigius Remensis Archiepiscopus Vicarius Apostolicus. I. 127. *S. Remigii* Codex antiquus Ms. citatur. II. 199.

Renuntiatio. Vid. *Beneficium*.

Repudi libellus à Moyse permissus. IV. 186. an Moysis permissione non obstante Judæi uti possent libello *Repudi* sine peccato. II. 285. quare in Judæis toleratum *Repudium* uxorum. 452. et seq. Vid. *Libellus*.

Res tam mobiles, quàm immobiles, quæ Religioso assignantur, monasterio incorporantur. III. 481. et seqq.

Rescripta Apostolica an sine examine executioni mandanda ab Ordinariis. 384. et cui sit culpæ vertendum, si ex *Rescriptis*, aut *Indultis* Apostolicis, aliquod sequatur absurdum. 385. nihil facilius, quàm ut aliquando in *Rescriptis* peculiaribus, aut mandatis, Pontifices decipiantur. II. 328. et seq. *Rescripta* Congregationum sunt declarationes potius, quàm relaxationes juris communis. III. 586. et seq.

Reservata crimina, et censuræ. 256.

Reservatio casuum in Synodo facienda. I. 533. et seq. et quare. *ibid.* facta ab Episcopo extra Synodum an perseveret mortuo Episcopo. 534. immoderata casuum *Reservatio* reprehenditur. 538. et 539. et seq.

Reservationes mentales Beneficiorum interdictæ. III. 596.

Residentia quoad habentes curam animarum an sit de jure Divino. II. 6. et seqq. alia materialis, alia formalis. IV. 113. et 116. *Residentia* locali non obligatur jubilatus. III. 566. *Residentia* lex quàm exactè observanda. 523. et seqq. qui obligatur ad *Residentiam*, an pestis tempore fugere possit, et alium substituere. IV. 113. et seqq. *Residentia* onus Episcopis suffraganeis incumbens. 50. ad eam cur non obligentur Episcopi suburbicarii. III. 298. annus *Residentia*, seu claustralis, quem exigunt quædam Germaniæ Capitula à suis Canonicis, antequam in Capitulum admittantur. 45. Vid. *Chori servitium*.

Residere. Qui plures obtinet Episcopatus, aut plura Beneficia residentialia, ubinam *residere* debeat. 332. quâ pœnâ multentur Episcopi non *residentes*. II. 487. multæ inflictæ Clericis non *residentibus* ad quem usum applicandæ. 489.

Resignatarius quas condiciones, seu prærequisita habere debeat, ut resignatio admitti valeat. III. 396.

Resignationes Episcopatum. IV. 65. et seq. *Resignationes* Beneficiorum in favorem certæ personæ fieri solitæ. III. 388. et seq. quàm antiquæ, et quâ methodo, et quibus conditionibus admittendæ. 396. et seq. coram Rege in Gallia peractæ. 395. et seq. an eas possit admittere Vicarius Generalis. I. 114. Vid. *Beneficium*.

*Restitutio*nis onus an incumbat distrahentibus in usus profanos proventus Ecclesiasticos, itemque lusoribus, consanguineis, ceterisque pecuniam recipientibus, quam certò sciunt ex Beneficio Ecclesiastico sibi obvenisse. II. 15. et seqq.

☞ *Resuscitatio.* Ad asserendum *Resuscitationis* miraculum requiruntur rigorosæ probationes præcedentis mortis. III. 216.

Retentio Beneficiorum incompatibilium cur facilè concedatur Episcopo Suffraganeo. IV. 32, 33. et 35.

Revisio Decretorum Synodaliū. III. 262. et seqq.

Reus. Communio an deneganda Reis capite damnatis. II. 92.

Rex. Galliarum *Rex* aliquas Provincias regit et tamquam *Rex*, et tamquam *Dux*, aut *Comes*. I. 77. *Regum* unctio, II. 167. Vid. *Regnum*.

Rhodinus Neophytus citatur. 156.

De Ribera Franciscus citatur cum laude. III. 417.

Ribera Joannes Archiepiscopus Valentinus. 158. citatur. I. 45.

Ricardus Abbas S. Vitoni. 175.

Richardus Episcopus Sarum in Anglia. II. 187.

Ricciullus Antonius Archiepiscopus Cosentinus citatur cum laude. III. 428.

Rigantius Joannes Baptista laudatur. II. 274, 325. III. 397.

Rigidissima Ethices sectatorem se ostendere non debet Episcopus. 154.

Rigor antiquorum Canonum cur nostris temporibus temperandus. 155. *Rigoris* nimii nota evitanda ab Episcopis in suis Constitutionibus. 147. *Rigor* pristinus in exigenda ab Episcopis personali sacrorum Liminum visitatione quare nunc sit adeo temperatus. 295.

Rithovius Episcopus Iprensis. II. 198.

Rituale Argentine. 42, 51, 154, 258. citatur. 118, 182, 189, 196, 201.

Rituale Cadurcense. 168.

Rituale Parisiense citatur. II. 164.

Rituale Romanum citatur. 118, 129, 257. III. 37, 215.

Rituale Rutenense. II. 168.

Rituale Cardinalis Sanctorii. 40. citatur. 159. et 200.

Rituale Tullensis Ecclesiæ. 154.

Rituale Tutelense. 168.

Ritus sollemnis celebrandæ Synodi. I. 229. et seqq. *Ritus* Confirma-

onis administrandæ descriptus, et discussus, IV. 128. et seqq. *Ritus* Aidam Ecclesiastici, qui secundis temporibus servantur, luctuosissimo tempore non semper possunt duræ necessitati congruere. 140. *Ritus* quosdam Gentilium, Hebræorumque, Ecclesia sanctificavit. 84. *Rivius* Bartholomæus. II. 117.

Robertus Rex Galliæ. 482.

Robertus Gebennensis, seu Clemens VII. Antipapa. II. 262.

Robertus nepos S. Bernardi Abb. I. 409.

Robusterius Rotæ Auditor citatur. 222.

Rocca Angelus citatur. 54.

De Rochechouart Guido de Seve Episcopus Atrebatensis laudatur. 40.

Rocheti usus quibus Episcopis competat. 252. et seq.

S. Rodolphus Episcopus Eugubinus. 554.

Rodolphus Imperator. IV. 14.

Rodolphus Archiepiscopus Bituricensis. I. 95.

Rodolphus Abbas S. Trudonis. 409.

Roffensis Episcopatus Monachorum S. Bened. III. 317.

De Rohan Card. Armandus Gasto Episcopus Argentinensis. II. 42, 51, 118, 154, 182, 189, 196, 258.

De Roma Card. Julius. 25.

Romæ cur tam rarò habitæ Synodi Diœcesanæ. I. 90, et 91.

Romaguerra ad Constit. Synod. Gerund. citatur. 54. II. 256.

Romana Concilia 109. numerantur. I. 84. ubinam celebrata. 65. aliqua in Triclinio Leoniano habita. 66.

Romana anni 250. Synodus, Sede vacante, post obitum S. Fabiani celebrata. 86. altera anni 251. sub S. Cornelio Papa. 55. alia sub S. Silvestro Papa. II. 210. ab hodiernis criticis rejecta. 208. alia anni 589. sub Siricio Papa. I. 40. alia sub S. Leone Magno. 205. alia anni 499. III. 259. alia anni 501. in Porticu Vaticana. I. 66. alia anni 595. sub S. Gregorio Magno. 55. et 550. alia anni 610. 84. alia anni 649. sub S. Martino Papa. 51. et seq. alia anni 679. sub Papa Agathone. 55. alia anni 721. Vaticana appellata. 84. II. 458. III. 259. alia anni 745. sub Zacharia Papa. II. 560. III. 58. 107, 116, 505. alia anni 826. sub Eugenio II. 118. alia anni 853. I. 512. alia anni 1059. 221. alia anni 1072. 54. alia anni 1078. explicatur. III. 70. alia anni 1079. I. 521. alia anni 1159. sub Innocentio II. IV. 87. alia anni 1584. I. 89. et seq. alia anni 1725. Lateranensis etiam appellata. 84, 95, 97, 208, 528, 559, 561, 586, 561. II. 326. III. 22, 258, 502, 507, 336. IV. 267, 268, 271, 275. 278, 281, 282, 285. extra Romanam Provinciam legem non constituit. I. 357. Vid. *Lateranensis Synodus*.

Romana Provincia inter Capuanam, et Pisanam. III. 358.

Romanæ Ecclesiæ Patrimonium in Sicilia. II. 585. *Romanæ* Ecclesiæ consuetudo circa jejuniū Sabbathi. III. 68. an jejuniū Quadragesimale in Ecclesia Romana ad trium hebdomadarum spatium solum se extenderet. 7.

Romanæ Sedis prærogativa. I. 264. et seq.

Romani quo ritu adoptionem peragerent. II. 356. quanta esset potestas in filios apud *Romanos*. I. 408.

De Romanis Humbertus citatur. 353.

Romanum Seminarium. 394.

Romanus Episcopatus non distinguitur à totius Ecclesiæ Præfectura. 74. et seqq.

Romilli Carolus Jacobus. II. 116.

Romulus patriam potestatem nimium extendit. 363.

Roncilionis Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.

Rosarii Confratres an ex vi suorum privilegiorum absolvi queant aliquando à casibus Episcopo reservatis. I. 346.

Rosemundus Godescalcus citatur. II. 426. et refellitur. *ibid.*

Rossanensis Archiepiscopus. I. 93. Nuncius S. Pii V. in Hispania. II. 92.

Rota Bononiensis. 478.

Rotæ Romanæ Auditores. 474. IV. 242. citantur. II. 469. III. 221. et seqq. eorum decisiones. IV. 236. mutatâ sententiâ recedunt à decisiis.

III. 222. eorum sententiâ rejicitur à Congregatione Concilii. 352.

Rotaldus Abbas, ejusque Codex. II. 163.

Roterus Spiritus laudatur. I. 477.

Rotomagensis anni 1581. Synodus. II. 303. III. 151. et 254.

Rubensis Episcopus. II. 442.

Rubeus Jo. Franc. Bernardus Maria citatur. I. 81.

Rudolphus. Vid. *Rodolphus*.

S. Ruflii Abbatia Capitulo S. Petri de Urbe unita an faciat territorium separatum. 148. et 149.

Rufinus Presbyter explicatur. 80.

Rufus Festus. Vid. *Avienus*.

Ruinart Theodoricus citatur. III. 400.

Rupinæ Plebis Clerici. I. 351.

Rurales Synodi. 181.

Russiarum totius Metropolitæ. 216.

Rusticus Narbonensis Episcopus. II. 45. et 373.

Rutenense Rituale 168.

Rutenensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. 41. 169. et 182.

Ruthena, seu Ruthenensis anni 1289. Synodus in Aquitania. I. 190.

Ruthena Provincia in Polonia. Decretum Tridentini circa matrimonia clandestina nunquam in ea promulgatum. III. 199. quâ vi huic defectui suppletum sit. 200. et seqq.

Ruthena, seu Ruthenorum anni 1626. Synodus, ejusque Constitutiones circa matrimonia clandestina rescissæ. 200. et seqq. altera anni 1720. I. 216. II. 78. 173. III. 266.

Rutiliani Subcollector. I. 208.

De Rurere. Vid. *Feltrius*.

Ruzæus Arnulphus in Parisiensi Curia Consiliarius. III. 395.

S

SABAS Diaconus Ecclesiæ Edessenæ fuit Medicus. 580.

Sabbatha omnia Quadragesimæ à diebus esurialibus alicubi subtrahantur. 8. et 68. quanta fuerit disciplinæ varietas in *Sabbathi* sive jejunio, sive abstinentiâ à carnibus. 64. et seqq. olim in *Sabbatho* Sancto celebrabatur Missa vespertina. l. 458.

Sabellus Card. Jacobus Archiepiscopus Beneventanus. III. 137.

Sabellus Card. Julius Archiepiscopus Salernitanus. Ejus optio ad Episcopatum Tusculanum cur improbatâ. 326.

Sabinenses Constitutiones Synodales. l. 45. et 364.

Sabinensis Episcopus. II. 10. III. 298. et 324. Episcopum Suffraganeum habere solet. 528. IV. 52.

Sabinensis anni 1512. Synodus. l. 46. II. 138. et 150. altera anni 1552. l. 46. alia anni 1756. II. 138, 258. et 391.

Sacconus. Vid. *Reinerius*.

Sacellum Pontificium. Ibi musicorum instrumentorum usus numquam receptus. III. 97.

Sacerdos nullus talis est, ut cogatur victum sibi ex solo Missarum stipendio comparare. l. 377. *Sacerdos* qui tenetur per se celebrare, an aliquando possit se abstinere, et tunc an debeat celebrare per alium. 582. an deputari possint *Sacerdotes* seculares, qui Missas à testatore præscriptas celebrent in Ecclesia Regularium. IV. 251. *Sacerdos* potest Missam interrompere, ut Viaticum administret moribundo, cui nullum aliud Sacramentum potuit conferri. II. 186.

An soli *Sacerdotes* Oleo sacro ungantur. 167. *Sacerdotum* nomine designati Parochi. l. 190. cur omnes Christiani dicti *Sacerdotes*. 365. simplex *Sacerdos* an possit esse Minister delegatus Confirmationis. II. 59. et seqq. 64. et seqq. IV. 41. et seq. et consecrationis Ecclesiarum. 43. et seqq. solus Parochus an sit *Sacerdos* proprius, cui omnis utriusque sexûs semel in anno confiteri debet sua peccata. III. 149. et seq. *Sacerdos* an sit solus minister Sacramenti Eucharistiæ. IV. 145. an Viaticum propriis manibus sumere queat. 142. et seq.

Sacerdotibus ignotis, et vagis, non est permittenda Missæ celebratio. II. 395. *Sacerdos* peccati lethalis conscius, urgente necessitate celebrans, in quo sensu quamprimum confiteri teneatur. III. 220. Missæ *Sacerdotis* concubinarij non est assistendum. II. 96. *Sacerdotes* an operari possint Sacris cum ficto capillitio. III. 114.

An interdicantur ludere aleis, vel taxillis. 117. et seqq. vel exercere artem medicam, et chirurgicam. 377. et seqq. *Sacerdotum* turpis avaritia repressa. II. 171. *Sacerdotes*, qui ad triremes damnati remigaverunt, remanent perpetuò irregulares. III. 454. unde eveniat, ut tot habeantur *Sacerdotes* scandalosi. 17.

Sacerdotes simplices an teneantur Synodo interesse. l. 193. et seqq. *Sacerdotes* seculares Religioni Hierosolymitanæ inservientes, aut ejus Parochiis præfecti, an interesse debeant Synodo, et subesse juris-

dictioni Ordinarii. 196. et seqq. *Sacerdotes* Latini adoptantes Constantinopoli Græcorum ritus reprobantur. II. 78. *Sacerdotum* Græcorum in Hydruntina Diœcesi extrema Paupertas. I. 156.

Sacerdotale Romanum citatur. II. 124, 126. et 149. an legis auctoritatem obtineat. 127.

Sacerdotium est Ordinum præstantissimum, et verum Sacramentum. 202. propter Ecclesiæ necessitatem potest Episcopus suos Clericos compellere ad *Sacerdotium*, non tamen minùs idoneos promovere. III. 189. *Sacerdotii* quænam sit adæquata materia, et forma. II. 216. et seqq. an in *Sacerdotio* conferendo sit de essentia tercia impositio manuum cum illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum*, etc. 219. et seq. *Sacerdotio* vero, et legitimis ministris, nullo modo earuit antiqua Ecclesia. 220.

Sacramenta à Christo instituta non possunt esse quoad substantiam obnoxia mutationibus. 208, 220. et 224. ritus tamen *Sacramentorum* mutare potest Ecclesia. 224. attinguntur nonnulla ad *Sacramentorum* essentiam in genere. 247. *Sacramentorum* tria essentialia. 29. *Sacramenti* nomine intelligitur etiam Sacramentale. 259. *Sacramentum* respuere, an idem sit, ac contemnere. 194. ad *Sacramentum* de novo instituendum Ecclesiæ sola auctoritas non prodest. 206. ad veram *Sacramenti* confectionem quid requiratur. 179. in *Sacramentorum* materia adhuc enodanda non facile definitiones fiant. 5.

Sacramenta administrari nequeunt indignis. 284. recipere *Sacramenta* ab hæreticis an liceat. I. 427. *Sacramenta* vivorum an peccatoribus occultis publicè deneganda. 452. *Sacramentorum* administratio debet esse actio humana directa ad finem proprium ejuslibet *Sacramenti*. II. 29. quàm immunes ab omni avaritiæ suspitione *Sacramentorum* ministros velit Ecclesia. I. 585. *Sacramenti* matrimonii percipiendi dignus non evadit Infidelis ex hoc solùm, quod perfidiam abjuraturum se promittat. II. 288. Regulares an possint *Sacramenta* secularibus administrare sine licentia Episcopi. 405. Regulares in *Sacramenti* ejuslibet administratione graviter delinquentes subsunt judicio Episcopi. 400, 405. et seq. *Sacramentorum* causæ ad solum pertinent Forum Ecclesiasticum. 359. et seq. Vid. *Minister*.

Sacramentale an semper iterari possit. 253.

Sacramentalis Liber Venetorum citatur. 160.

Sacramentarium Gregorianum citatur. I. 462.

Sacrificium Missæ in quo sensu sit infinitæ virtutis. 371. olim suam quisque Sacrificii partem, h. e. panem, et vinum offerebat. 365. quantum hisce temporibus *Sacrificiorum* numerus excreverit. III. 22. et 30.

Sacristiæ locus ubi olim existeret. I. 65.

Sagæ. Earum, et Veneficarum innocentia quo experimento probaretur in Westphalia. IV. 87.

Sagonensis Episcopus. III. 251. Delegatus Apostolicus pro Græcis constitutus in Corsica. I. 155.

Saintebeuve Jacobus refellitur. II. 179. IV. 216.

- Salregunsyadiensis*, seu Moguntina anni 1022. Synodus, l. 189, 255. et 508.
- Salernitana* anni 1616. Synodus. lll. 266.
- Salernitanum* Capitulum. l. 392.
- Salernitanus* Archiepiscopus. 106.
- De Sales* (quem quidam vocat *de Alex*) Joannes Franciscus Episcopus Gebennensis. lll. 24.
- Salesius* Carolus Augustus citatur. l. 231.
- Salianus* Jacobus citatur. lll. 42.
- Salisburgensis* Archiepiscopi privilegium creandi quatuor Episcopos, seu conferendi quatuor Ecclesias in Germania. 509. et seqq.
- Salisburgensis*, seu Saltzburgensis anni 1586. Synodus. l. 355. altera anni 1420. 257. alia ejusdem anni. 258. lll. 149.
- Salmanticensis* anni 1555. Synodus. 196.
- Salmasius* Claudius refellitur. l. 79. etiam sub larvato nomine Waltonis Messalini. lll. 245. ejus error circa usuras. ll. 444.
- Salonitanus* Archiepiscopus solus in Dalmatia Pallium habebat. IV. 48.
- Saltatio* Davidis coram Domino an alicujus levitatis argui possit. lll. 40.
- S. Salvatoris* Majoris Abbas Commendatarius. l. 141. Synodum celebrandi privilegio donatur. 159.
- Salutationes* Fidelium ubinam exciperent Episcopi. l. 234.
- Salutatorium* quid sit. *ibid.*
- Samandriensis* Episcopus Suffraganeus Pragensis. IV. 54.
- Sambiensis* Episcopus. Vid. *Warmiensis*.
- Samuel* triennis oblatus Templo. l. 408.
- Sanchez* Thomas citatur. ll. 256. refellitur. 258.
- Sancius* Vasconum Dux. lll. 152.
- Sancta* titulo an sint honestandæ Synodi Diœcesanæ, et Provinciales. l. 49. et 53.
- Sanctitatis* appellatio in quo sensu tribuatur Episcopis. 51.
- Sanctorius* Julius Antonius Card. S. Severinæ. 157, 419. ll. 40, 159, 170, 195, 200, 473, 475.
- Sanctorum* Concilia quid sint. l. 52.
- Sanctuarium* miraculosa, ad quæ deferuntur infantes sine Baptismate mortui. ll. 54. et seqq.
- Sani*, licet certò proximè morituri, an sint capaces extremæ Unctionis. 175.
- Sanitatem* corporis interdum causat extrema Unctio. 189. sed non per modum miraculi. *ibid.*
- Sanctonensis* anni 1280. Synodus. l. 357.
- Sanctonensis* Capituli Procurator damnatur. lll. 261.
- Saporitus* Joseph Archiepiscopus Januensis. IV. 27.
- Saraceni* Hispanias occupant. lll. 548.
- Sardicensis* anni 547. Synodus. l. 181. ll. 207. lll. 154.
- Sarnellus* Pompejus Episcopus Vigiliensis. 110.
- Sarpi* Paulus. Ejus mala fides notatur. ll. 25.
- Sarzanensis* Episcopus. IV. 241.

Satisfactio nomine, pœnitentibus imponendæ, veniunt elemosynæ. II. 481. et seq. apud Græcos pro *Satisfactione* sacramentali pœnitens Oleo sacro inungitur à Sacerdote. 177. quod est vetitum. 180.

Savonarola Hieronymus. IV. 87.

Sbigneus Olesnicius Card. Episcopus Cracoviensis. I. 222.

Seachorum ludus an Clericis indecorus, ac proinde illicitus. III. 120.

Seantialum evitandum maximè à Regularibus. 276. Regulares cum *Scandalo*, et notoriè delinquentes extra claustra, quando subijnt punitioni Episcopi. II. 400. *Scandala* quomodo aliquando emendanda sine ulla innovatione exterioris actionis. IV. 85. ob *Scandali* circumstantiam res de se leves prudenter sub censura latæ sententiæ prohiberi possunt. II. 440. et seqq.

A Schelstrate Emmanuel. III. 260.

Schisma, quod per 40. ferme annos Ecclesiam dilaceravit. II. 282. et seq. quantà cautelâ evitandum periculum *Schismatis*. 332.

Schmalzgrueber Franciscus citatur. IV. 205.

Schneideunitus Joannes citatur. II. 378.

Scholæ ubique à Monachis olim apertæ. I. 389. et seq.

Scholarum Piarum Clerici Regulares. 595.

Scholares Clerici vulgò dicebantur. 389.

Scholastici approbati Soc. Jesu. III. 442.

Schoockius Martinus citatur. 115.

Schwarzii liber de Capitulat. Germanorum citatur. IV. 16.

Sclavonio sermone Missæ celebrata in Moravia. I. 485.

Scottus Card. Bernardinus. III. 540.

Scripturæ Sacræ in vulgarem linguam translatio an sit permittenda. I. 477. et seqq.

Scrutatores, seu Scrutinii Præfecti. 523. et seqq.

Scrutinium generale totius Cleri faciendum in Synodo. *ibid.* cur nunc ferme desueverit. 527. *Scrutinium* minutissimum in mores promovendorum præsertim ad Sacerdotium, et Episcopatum. 522. et seqq.

Sebastianus Lusitanæ Rex. IV. 151.

Sebastianus Carmelita Discalceatus secretò ordinatus Episcopus Hierapolitanus. 8.

Seccoviensis Episcopus à quo eligatur, et consecratur. III. 310. et 311.

Secretarium quid sit. I. 66. et 254.

Secretarius Synodi quinam eligendus. 249. Formulam Fidei è augestu legit à ceteris simul repetendam. 520.

Secla, quæ de *liberi Muratori*, aut des *Francs Maçons* appellatur, interdicta. IV. 91.

Sectio Cæsarea an licita sit et toleranda. III. 102. et seqq.

Seculares potestates quanta vulnera Ecclesiasticæ jurisdictioni inflixerint. II. 351.

Secundinæ censentur pars corporis infantilis. 37.

Sedendi ordo in Synodo. I. 220. et seqq. Episcopis aliquando concessa *sedendi* prærogativa. 102. et seqq.

Sedes Apostolica, ejusque prærogativa. 265. et seq. ejus auctoritas non est ligata per Tridentinum. III. 408. *Sedes Apostolica*, ut uni gratificetur, nunquam vult juri quæsito alterius præjudicium inferre. II. 492. quàm sit indefessa, ut manus præbeat auxiliatrices Episcopis in cura animarum laborantibus. IV. 218. quantam curam adhibeat, ne Dioceses opportuno regimine, aut remedio destituantur. 74. et 90. qui potest absolvere omnes casus *Sedi Apostolicæ* reservatos, non ideo potest absolvere à casibus Episcopo reservatis. I. 345. et 348. casus *Sedi Apostolicæ* reservatos ne sibi reservent Ordinarii. 339. recursus ad *Sedem Apostolicam* quando habendus sit ab Episcopis. III. 76. iste recursus quantâ reverentiâ fieri debeat. II. 331. et 337. faciendus pro dispensatione in rebus dubiis obtinenda. III. 471. et 474. ad *Sedem Apostolicam* quænam quæstiones reserventur. II. 34. *Sedis Apostolicæ* auctoritati, et juribus quidquid præjudicium, aut injuriam inferre potest, scrupulosè cavendum est in Constitutionibus Synodalibus. 262. et seqq. 274. et seqq. 304. et seqq. usque ad p. 328. *Sedis Apostolicæ* lenitas. I. 356. indulgentia erga fugitivos, atque apostatas. III. 422. et seqq.

Segregatio idem est, ac collatio Episcopatus. II. 231.

De Segusio. Vid. *Ostiensis*.

Sella uxor Lamech. IV. 181.

Semeca Joannes, dictus Theutonicus, citatur. I. 59.

Seminaria Clericorum Episcopalia. III. 18. 20. et 24. eorum defectus quomodo supplendus. 25. eorum institutio quàm antiqua, et quàm utilis. I. 387. et seqq. quibus redditibus sustentari debeant. 399. II. 321. et seqq. eorum curam an acceptare possint Jesuitæ, alique Religiosi. I. 394. *Seminariorum* hodierni temporis infelix status deploratur. III. 20.

Seminarii deputati. II. 321. et seqq.

Senatus Ecclesiæ erant Presbyteri. III. 248. nunc sunt soli Canonici. 249. et 251.

Senensis Ecclesia Metropolitana. I. 82.

Senes decrepiti, nullâ aliâ ægritudine laborantes, an sint capaces extremæ Unctionis. II. 176.

Senogallia Seminarium. I. 395.

Senogalliensis anni 1627. Synodus. II. 27.

Senonensis Archiepiscopus. III. 392.

Senonensis Synodus circa annum 913. celebrata. I. 158. altera anni 1524. 358. 486. II. 200.

Sensuum quinque unctiones an sint necessariæ ad validam, et rectam Sacramenti Infirmorum administrationem. 161. et seqq.

Separatio virorum à mulieribus in publicis Templis. III. 13.

Sepelire in loco sacro infantes, sub dubiis reviviscentiæ signis baptizatos, an liceat. II. 55. et seqq.

Sepulchra SS. Martyrum insignia ob id, quòd perjuri ad ea punirentur. I. 285.

S. Sepulchri Custodi, et Guardiano concessa facultas administrandi Confirmationem. II. 63.

Sepultura Ecclesiastica denegata iis, qui decedunt ex vulnere in duello accepto. IV. 92. quamdiu expectandum sit, ut *Sepultura* mandetur hominis cadaver. III. 215.

Series gerendorum in Synodo. I. 504. et seqq.

Servi, eorumque conjugia. II. 564. et seqq.

Servitæ Regni incolæ. IV. 155. in *Servitæ* Regno an liceat matrimonia renovare coram *Caddi*. I. 445.

Servitium præstandum Ecclesiæ à Clericis, et Tonsuratis, quale, et quantum esse debeat. III. 27, 210. et seq. *Servitium* Ecclesiæ pro qua quis ordinatus sit, an deseri possit impunè. 19. non licet Christianis assidue impendere *servitium* Judæis. I. 417.

De Seve. Vid. *de Rochechouart*.

S. Severini Oppidum in Civitatem erectum. III. 521.

Severitas in Synodalibus Constitutionibus evitanda. 144. et seqq.

Severitas nimia in materia vitæ communis improbat. 485.

Severolus Marcellus Rom. Curiae Advocatus. 40. Sacri Consistorii Advocatus SS. D. N. Benedicto XIV. singularis amicitiae nexu erat conjunctus. II. 455. citatur cum laude. IV. 219.

Severus Septimius Imperator. III. 599.

Severus Sulpitius citatur. II. 465.

Severus Episcopus Milevitanus suum successorem designat. III. 401.

Severus Scholasticus Constantinopolitanus. II. 54.

Sexula quid sit. I. 556.

Sibertus Abbas S. Pantaleonis. 409.

Siciliæ Episcopi singulis quinquenniis Romam accedere tenebantur. III. 501. Patrimonium Romanæ Ecclesiæ in *Sicilia*. II. 585.

Sifridus Archiepiscopus Coloniensis. I. 486.

Sigebertus Monachus citatur. 181.

Sigillum Confessionis quam cautè custodiendum. 355. II. 95. qui illud non servat, quâ pœnâ puniatur. 509.

Sigismundus Imperator. I. 211. IV. 15.

Signare confirmandi frontem medio aliquo instrumento an licitè, et validè possit Episcopus. 129, 130. et 151.

Signum certum, quo distingui debent Judæi. I. 417. et seq. *Signa* quædam, quæ etiam miraculosè aliquando conspiciuntur in extinctis corporibus, an censeri debeant resurrectionis indicia saltem probabilia. II. 51. et seqq.

Sigonius Carolus. Ejus error leniter notatur. III. 508.

Silvanectensis Diocesis. Synodus ibi congregata. II. 376. *S. Silvester* Papa. III. 67, 69. IV. 49. ejus Constitutum an sit genuinum. I. 205. Indulgentia ab eo concessa Basilicæ Lateranensi rogatu Constantini Imperatoris. IV. 99.

Simon Petrus Evodius à Damascena Ecclesia ad Patriarchatum Antiochenum evectus Pallium consequitur. 60.

Simonetta Card. Ludovicus in Concilio Trident. III. 510.

Simonia alia est juris Divini, alia juris naturalis. 81. et seqq. culpa, seu periculum *Simoniæ* juris Ecclesiastici unde conjiciatur. *ibid.* et 88. *Simoniæ* species omnis propellenda. I. 281, 292. et 364.

Simoniæ nota non est affigenda eleemosynæ exhibitæ Sacerdoti celebraturo. 372. nihil est quod *Simoniam* sapiat in eo, quod solutio reddituum primi anni differatur ad tempus mortis Beneficarii. III. 222. an interveniat *Simoniæ* suspicio in resignationibus Beneficiorum favore certæ personæ. 390. et seqq. an immune sit à *Simoniæ* labe quicquid solvitur pro ingressu in Religionem, vel cum primùm quis ad Canonicatûs possessionem admittitur. 78. et seqq. *Simoniæ* crimen an admitti possit in collatione, et provisione Dignitatum, et Commendarum Ordinis Hierosolymitani. 204. et seqq. *Simoniæ* species quæcumque quanto studio evitanda ab Examinatoribus. I. 280, 281. et 292. *Simoniæ* vera facilè committitur obtentu redimendæ injustæ vexationis in causis beneficalibus. III. 217.

S. Simplicius Papa. I. 126.

Simulare alienam fidem nunquam licet. IV. 158. et seq.

Sinarum Vicarii Apostolici. 10.

Sinensis Synodus. I. 132.

Siracusanus Archiepiscopus solus in Sicilia Pallium habebat. IV. 48.

S. Siricius Papa. I. 86. III. 264. citatur. I. 40. II. 241. explicatur. 429.

Sirmondus Jacobus citatur. I. 77, 79. et 287.

Sisenandus Rex. 312.

Sistariensis Synodus. II. 100.

S. Sixtus I. Papa, præcipuus civitatis Alatrinx Patronus. III. 40.

S. Sixtus III. Papa. Ejus purgatio conficta. I. 306.

Sixtus IV. Papa. III. 55, 154. IV. 150.

Sixtus V. Papa. I. 82, 91, 110, 152, 148, 201, 204, 416, 435, 472, 487, II. 62, 316, 322, 331, 395, 475. III. 121, 165, 293, 295, 296. et seqq. 307, 321, 442. IV. 106, 222. ejus decisio circa præcedentiam Vicarii, aut Capituli. I. 178. ejus Constitutio de trino contractu explicatur. II. 475. et seqq. ejus item Constitutio de transmittendis ad Congregationem Concilii Synodorum Provincialium decretis explicatur. III. 265. et 269.

Societas Jesu nullo gaudet speciali privilegio quoad expellendos Professos. 446. ejus Institutum à Tridentina Synodo commendatum. 457. ejus Patres, et Religiosi. II. 405. III. 431. comprehenduntur in Constitutione 9. Gregorii XV. I. 278. et seqq. qui *Societati Jesu* nomen dant, sunt verè Religiosi, etiamsi post biennium emittant vota solum simplicia. III. 452. *Societatis Jesu* Religiosi post tria vota simplicia an possint dimitti non servatâ judiciali formâ. 442. et 446. post nuncupata tria vota dimissi an pro ejectionis habendi sint. 441. et 446. an possint promoveri ad Sacerdotium ante Professionem, licet omni Patrimonio, et Beneficio destituti. 445. *Societas Jesu* an prestationem annuam solvere debeat ei, qui sacris Ordinibus initiatus dimittitur, nec habens unde vivat, idcirco suspensione illigatus remanet. 441. et seqq. *Societatis Jesu* Religiosorum curæ, et regimini traditum Seminarium Romanum. I. 394. et Seminarium Civitatis Conceptionis in America. *ibid.* *Societatis Jesu* Presbyteris quæ facultas concessa super dispensationibus matrimonialibus in Angola, Æthiopia, ac Brasilia. IV. 169. et 174. *Societatis Jesus* Missionariis facultas alia

concessa in materia matrimoniali. l. 421. seq. *Societatis Jesu* Religiosis in Brasilia indultum concessum Confirmationem administrandi. ll. 62. *Societatis Jesu* Generalis an ad alterius onera Missarum sublevanda possit applicare Sacra, quæ ad illius intentionem à suis Religiosis celebrantur. IV. 259.

Societatis contractus. ll. 471. et seqq.

Socrates Historicus citatur. 466. III. 74. refellitur. 8.

Sodalitatum, seu Confraternitatum quarundam prætensa privilegia circa absolutionem à reservatis. l. 346. et seqq.

Sodomia frequentata degradationis pœnâ punienda est. ll. 315.

Solemnitas, quâ celebrandæ sunt Synodi. l. 229. et seqq. in *Solemnitate* Corporis Christi, dum Eucharistia circumfertur, cur saltationum quædam genera in Hispaniis permittantur. III. 42.

Sollicitatio ad turpia in Confessione Sacramentali an pœnâ degradationis punienda sit. ll. 315. Vid. *Confessarius*. *Denuntiatio*.

Solidi nomine quid veniat. l. 356. non amplius, quàm *Solidi* duo, soluti Cathedralici nomine. 352. et seqq. et 556.

Solier Joannes citatur. III. 406.

Sonnus Franciscus Episcopus Antverpiensis. ll. 115.

S. Sophiæ Monachi gaudent privilegio non adeundi ad Synodum. l. 168.

Sorbonensis Academiæ facultas Theologica. ll. 406. propositionem quamdam circa absolutionem moribundi censurâ notat. 132.

Soto Dominicus. 472. et 475. citatur. 63. laudatur. 149. ejus doctrina in aliqua parte modestè refellitur. 149. sufficientiam Attritionis in primis ex Ordine Prædicatorum tuetur. 112. et 116.

Sozomenus Historicus citatur. III. 8. et 334.

Spadones. Vid. *Matrimonium*.

Spalatensis Synodus. l. 242.

Spectacula Ecclesiasticis interdicta. III. 128. interdicta olim diebus festis. 12. quædam quarundam Diœcesium omnino interdicta. IV. 91.

Spelianus Abbas gestor negotiorum S. Caroli in Urbe. III. 236.

Spicæ novæ offerebantur ad Altare Oblationis tempore. l. 366.

Spinellus Card. Joseph. Archiepiscopus Neapolitanus laudatur. II. 395.

Spinula Card. Julius. l. 315. II. 27.

S. Spiridon Episcopus Trimithuntis in Cipro. 466.

Spoletanus Episcopus. l. 331.

Spoliorum Collectores. 207.

Sponsalia, eorumque definitio. III. 464. et seq. et forma nunc vigens. *ibid.* circa *Sponsalia* cum nihil innovaverit Tridentinum, nihil potiori jure innovandum ab Ordinariis. III. 193. et 195. *Sponsalia* etiam de futuro olim Sacerdotali benedictione obsignata. II. 240. per quem relaxari possit impedimentum matrimonii proveniens ex *Sponsalibus*. 271. causæ excitate super validitate *Sponsalium* ad solum Judicem Ecclesiasticum deferendæ. 342.

Sponsi offerebantur Ecclesiæ, ut eorum nuptiæ benedicerentur.

258. quam pœnam incurrant *Sponsi* contrahentes matrimonium, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes. III. 207. et seq.

Sponsus, qui mulierem sibi desponsatam, ante celebratum matrimonium, ad copulam adduxerit, an puniendus pœnâ stupri. 209.

Spurii à legibus civilibus longè severius, quàm ab Ecclesiasticis, insectati. II. 388. Vid. *Infantes*.

Statuta in Diœcesana Synodo facienda. I. 398. et seqq. qui ea subscribere teneantur. III. 256. et seqq. *Statuta* Synodalia quam auctoritatem acquirant à confirmatione Romani Pontificis. 262. qualiter promulgari debeant. 271. minimè expedit in quibusdam rebus *Statuta*, et Constitutiones edere. I. 490. *Statutum* Superioris an ab inferiore revocari possit. III. 286. et seq. Vid. *Constitutiones*.

Statuta S. Bonifacii Archiepiscopi Moguntini. II. 45. Cardinalis Milini Urbis Vicarii. I. 90. et Cardinalis Carpinei pariter Urbis Vicarii. *ibid.* Cleri Romani anno 1392. edita. *ibid.* Joannis Episcopi Leodiensis. 185.

Statuta Synodalia Daniëlis Nannetensis. II. 199. Ecclesiarum Æduensis anni 1299. I. 402. II. 169. Ambianensis anni 1464. I. 405. Andegavensis anni 1425. 402. Avenionensis. 185. et 194. Bisuntinæ. II. 54. Bitterrensis. I. 61, 195, 240. II. 41. Cadarcensis. 168. et 182. Claramontensis. I. 69. Constantiensis. 243. Lugdunensis. II. 54. Meldensis. I. 185, 190, 220, 250. II. 182. Nannetensis. I. 250, 240. II. 182. Nemausensis. I. 191. Nicosiensis. 250. Rutenensis. II. 41, 168, 182. Tutelensis. 168. et 182. Sifridi Archiepiscopi Coloniensis. I. 486. Stephani Parisiensis. II. 199.

Stauropegni jus in quo consisteret. I. 58.

S. Stephanus I. Papa. II. 50.

Stephanus VI. Papa. 555.

Stephanus X. Papa. III. 462.

S. Stephanus Abbas Cisterciensis citatur. 449.

S. Stephanus Hungariæ Rex. I. 105. fundator Ecclesiæ Quinqueecclesiensis. IV. 55.

Stephanus Card. S. Marcelli Romæ Vicarius Generalis. I. 90.

Stephanus Parisiensis Episcopus. II. 199.

Stigmata sive reis, sive servis, in fronte, aut manibus, aut suris impressa. II. 386.

Stipendium Missæ quando primò introductum. I. 369. an detur in pretium Sacrificii. 372. nonnulli abusus in hac materia per malitiam introducti. 375, 379. et seqq. nemo *Stipendio* pro Missis celebrandis nimis exiguo injunctum onus subire vult. IV. 265. *Stipendium* an dandum Examinatoribus ex fructibus Parochialium. I. 292.

Strabo Walfridus. II. 221. citatur, et urbanè refellitur. I. 371.

Strada Famianus. 435.

Strigontensis Archiepiscopi Suffraganeus est Episcopus Quinqueecclesiensis. IV. 55.

Strongolensis anni 1645. Synodus. III. 209.

Stuprum. Vid. *Copula*.

Stylianus Mapa Neocæsariensis Episcopus. II. 335.

Stylus, quo conscribendæ sunt Constitutiones Synodales. I. 408.

Suacensis Episcopus. 241.

Suarez Franciscus citatur. I. 341. II. 41, 101, 113, 186, 194. III. 81, 160. IV. 104, 124, 125, 126, 130, 141. laudatur. I. 491. ejus doctrina explicatur. II. 183. à priori sententia, favorabili Episcopis circa absolutionem ab hæresi, recedit. 500.

Subcollectores Spoliorum. I. 207. et seqq. Vid. *Protonotarii*.

Subdiaconatus. Ejus fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis. II. 207. et seqq. olim inter minores Ordines accensebatur. I. 181. an assurgat ad verum Sacramentum Ordinis sacri. II. 204. et seqq. 215. et seqq. 221, 232. inter sacros Ordines quando fuerit cooptatus. III. 124. ejus materia. II. 215. et 221. an simul cum minoribus Ordinibus possit eadem die uni eidemque personæ conferri. III. 179. quidam Viri sancti in *Subdiaconatu* perseverarunt per totum vitæ cursum. 185.

Subdiaconus an eligi possit in Episcopum. II. 214. Vid. *Altare*.

Subjectio quorundam monasteriorum jurisdictioni Ordinarii quamdiu, et qualiter perseveret. I. 171.

Subjectum Sacramenti extremæ Unctionis. II. 174. et seqq.

Subintroductæ mulieres quænam essent. III. 56. et seqq.

Subrogatio piarum actionum utilis est ad extirpandos abusos, et scandala. IV. 84.

Subscriptio Synodi ad quem spectet. III. 255. et seqq. Synodalia Statuta à majore parte decreta subscribere tenentur etiam ii, qui dissentiunt; et recusantes possunt pœnis Ecclesiasticis puniri. 258.

Subsidium charitativum quando exigi possit ab Episcopo. I. 361. assignatum Patriarchæ Maronitarum. 364. Monialibus exhibitum à consanguineis. III. 480. et seqq.

Suburbicariæ regiones quænam essent. I. 79.

Successionis hæreditariæ species quàm sedulò arcenda à Beneficiis Ecclesiasticis. IV. 233, 234, 235. nec unquam admittenda. III. 405.

Successorem eligere an, et quomodo liceret Episcopo. 400. et seqq.

Successionense bellum inter Robertum, et Carolum Reges. II. 482.

Successionensis anni 1456. Synodus Regularibus parùm liberalis. I. 338, altera anni 1561. III. 151.

Sufficientia attritionis nunquam fuit expresse definita à Tridentino. II. 113. et seqq.

Suffraganei Papæ quinam sint. I. 82.

Suffraganeus. Episcopus antiquior ex *Suffraganeis* supplet negligentiam, seu defectum Capituli Ecclesiæ Metropolitanæ vacantis. 119. ad illum pertinet jus congregandi Synodum Proviacialem, vacante Sede Metropolitana. 126.

Suffraganeus, seu auxiliaris Episcopus. III. 235. quinam sit, et cur ita appelletur, ejusque officium, et congrua, seu pensio annua ipsi destinata, ceteraque ad illum spectantia. IV. 28. et seqq. non datur Ecclesiæ, sed Episcopo. 57. an concedendus Abbatibus per amplum territorium habentibus. 58. an, et quomodo Episcopo *Suffra-*

ganeo concedatur retentio Canoniciatûs, aut alterius Beneficii incompatibilis. 54. et seqq. Vide *Ficarius*.

Suffragia uni defunctorum specialiter applicata an plus ei prosit, quàm ceteris. l. 381. non est negligendus usus eleemosynas pauperibus erogandi, ut *Suffragia*, et *Sacrificia* pro defunctis multiplicentur. IV. 270.

Suffragium ab Examinatoribus Synodalibus quando, et qualiter ferendum. l. 295. *Suffragium* decisivum in Synodo quibus competat. III. 255. et seqq. *Suffragium* ferre in Conciliis numquam possunt laici. l. 211. et seqq.

Superantius Jacobus Orator Venetus. 459.

Superior semper complectitur inferiorem. 92. *Superioris* legem nequit inferior abrogare, aut relaxare, II. 266, 267, 271. III. 254. Vid. *Inferior*.

Superiores Regulares parvorum conventuum an teneantur interesse Synodo. l. 172. et seqq.

Superpellicii usus in Episcopis. l. 252.

Supertunicale nimis longum Clericis prohibitum. III. 108.

Supplicationes solemnes in Synodi initio, et fine habendæ. l. 251. Vid. *Processio*.

Supranumerarii Protonotarii. 205.

Suspensio an ferri possit ob levem culpam. II. 424. olim quibus de causis Clericis inflicta. 429. *Suspensio* ab exercitio Ordinum, cui subjacent ejecti à Religione. III. 459. *Suspensionem* an sint obnoxii Societatis Jesu Sacerdotes post tria vota simplicia dimissi, et nullum Patrimonium, aut Beneficium habentes. 445. et seqq. Vid. *Episcopus*, *Pœna*.

Suspensus ab Ordinis exercitio, si Ordinem exerceat, fit statim irregularis. 179.

Sustentatio integra Sacerdoti eâ die, quâ celebrat, non est necesse, ut à quantitate eleemosynæ suppedietur. l. 376.

Sutrina anni 1671. Synodus. 515. II. 27.

Sutrinus Episcopus. III. 521.

Syagrius Augustodunensis Episcopus. l. 102.

Sylvius Franciscus citatur. II. 52. III. 142. IV. 126, 146, 159, 160. laudatur. l. 476.

S. Symmachus Papa. 127. III. 259.

Synagogas Judæorum ingredi an liceat. l. 426.

Synazarii usus cur Italo-Græcis interdictus. 615.

Syncelli quinam essent, eorumque præeminentia. l. 221.

S. Synesius Cyrenensis citatur. II. 258.

Synodalis, *Synodatica* pensio, et *Synodaticum*, idem sunt, ac *Cathedraticum*. l. 551, 552. et 562.

Synodus idem est, ac *Cathedraticum*. 551.

Synodus, ejusque nomen, ac divisio. 51. et seqq. eam congregandi jus ad quam potestatem pertineat. 58. quare congregentur *Synodi*. 401. et seqq. an *Synodi* Diœcesanæ, et Provinciales, *Sanctis* inseribendæ, et appellandæ sint. 49. *Synodi* prævia promulgatio quando

facienda. 304. congregationes quædam celebrandæ ante *Synodum*. 251. *Synodus* quantum protrahenda. 305.

Synodo an interesse debeat Vicarius Generalis. 177. et seqq. et Abbates, ac Prælati tam Regulares, quàm Seculares. 158. quatenus teneantur interesse Beneficiarii, et Capellani addicti Ecclesiæ Capituli Lateranensis, Protonotarii non participantes, et Subcollectores Spoliorum. 209. *Synodis* an interesse queant Laici. 211. et seq. ad *Synodum* duplicem an quis adigi queat. 196. quis sedendi ordo in *Synodo*. 220. et seqq. qui nimis citò recedit à *Synodo*, vel qui ad illam nimis serò accedit, perinde est reus, ac si non interesset. 240. *Synodi* subscriptio ad quem spectet. III. 255. et seqq. unica declaratio facta in *Synodo* an æquivalet trinæ monitioni. I. 396.

In *Synodis* haud faciliè decidendæ quæstiones adhuc inter Catholicos controversæ. II. 2, 22, 55, 40, 42, 78, 86, 120, 156, 158, 164, 195, 216, 217, 235, 255, 442, 459, 476. III. 75. *Synodi* nonnullæ non se gerunt admodum prudenter in suis Constitutionibus edendis. II. 156. et aliquando errarunt. 43. et 48. et seq. quare *Synodi* quædam Pseudo-*Synodi* reputatæ. I. 214. Vid. *Concilium*.

Synodus Provincialis quid sit. 33. eam cogere extra Italiam spectabat ad Vicarios Apostolicos. 127. eam congregare an possit Vicarius Capitularis Metropolitane. 126. *Synodum* ante Pallii receptionem facere nequit Archiepiscopus. 107. ad *Synodum* Provinciale vocari debent Canonici Cathedralium. 185. illi quis interesse teneatur. III. 335. et seqq. in *Synodo* Provinciali Archiepiscopus celebrans solemniter uti potest Pallio. I. 235. in *Synodis* Provincialibus an dandum sit osculum pacis. 315. in iis fiebat olim degradatio verbalis Clericorum. II. 310. *Synodi* Provincialis Decreta cur transmittenda ad Congregationem Concilii. III. 265. *Synodos* Provinciales revidere, et approbare debet Congregatio Concilii. 268. et 270. *Synodi* Provinciales Constitutiones à Pontifice solent aliquando confirmari. 266. et 267. tunc an vires accipiant universam obligandi Ecclesiam. 267. earum auctoritas per Apostolicam supervenientem confirmationem non ampliatur ultra fines propriæ Provinciæ. IV. 123, 124. et 137. *Synodi* celebratæ ab Archiepiscopis sine Suffraganeis utrum Provinciales sint, an Diocesanæ. I. 95. et seq.

Synodus, sine addito, plerumque Diocesanam significat. 37. quænam fuerit prima *Synodus* Diocæsana. 40. *Synodi* Diocæsane consequentur Provinciales. 68. et 314. antiquitate ceteris præstant. 40. an sint omnino necessariae. 45. et seqq. *Synodi* Diocæsane definitio. 37. utilitas. 42. et seq. *Synodus* Diocæsana ad quam potestatem, aut legem pertineat. 55. et seqq. speciem quamdam Curie, seu Tribunalis Ecclesiastici præsefert. 252. in quo loco habenda sit. 61. et seq. et in quo loco loci. 61. ejus celebrandæ formula. 253. jus indicendi *Synodum* Diocesanam an sit connexum cum jure indicendi concurrentem ad Parochiales. 158. et seq.

Synodus Diocæsana à quo cogenda sit. I. 71. an illam possit cogere summus Pontifex. 78. an aliquando coegerit. 86. celebrari potest pro libito à Cardinali Vicario Romæ, non item ab aliis Vicariis. 89. cur

tam raro *Synodi* Diœcesanæ habitæ in Urbe Româ. 90. et seq. *Synodum* Diœcesanam jure suo congregare potest Episcopus. 97. et quidem ante Pallii receptionem, et quare. l. 107. eam celebrare possunt Vicarii Apostolici. 132. an etiam possint Vicarii Apostolici à Congregatione deputati. 133. et Prælati inferiores. 134. et seq. an eam cogere possint Episcopi Titulares. 61. 110. et 111. et Vicarii Generales. 115. et seqq. aut Vicarii Capitulares. 122. quando cogenda sit. 314. et quoties. 68. et seqq. in *Synodo* Diœcesana neque Episcopus, neque Archiepiscopus celebrans etiam solemniter uti potest Pallio. 235.

Synodo Diœcesanæ an interesse debeant Canonici. l. 185. et seq. an Vicarii Foranei. 134. an simplices Beneficiarii, alique de Clero. 192. et seqq. tenentur adesse Parochi. 189. et seqq. quando adesse debeant Fratres Capellani, aut alii Sacerdotes Religioni Hierosolymitanæ inservientes. 196. et seq.

In *Synodo* Diœcesana solus Episcopus est Judex. l. 247. an in *Synodis* Diœcesanis faciendæ sint acclamationes, et danda oscula pacis. 313. in *Synodo* Diœcesana quale votum habeant Presbyteri. III. 245. *Synodi* Diœcesanæ an robore careant, si à Congregatione non sint approbatæ. 269. *Synodum* Diœcesanam peculiarem an celebrare possint Episcopi cum Græcis Sacerdotibus sibi subditis. l. 150. et 156. et seq.

Synodus veluti Parochialis congreganda ab Episcopo. 256.

Synodus Abulensis, Acheruntina, Adjacensis, Adriensis, Ænhamensis, Æsina, Africana, Agathensis, Albana, Albiensis, Aleriensis, Alexandrina, Altisiodorensis, Amalpitana, Ambianensis, Amerina, Aneonitana, Ancyrana, Andegavensis, Anglicana, Antiochena, Antisiodorensis, Aquisensis, Aquilejensis, Aquisgranensis, Arausicana, Arclatensis, Ariminensis, Arvernensis, Asculana, Atrebatensis, Audomarensis, Avenionensis, Augustensis, Aurelianensis, Auximana, Bajocensis, Barcinonensis, Basileensis, Beneventana, Berghamstedensis, Biterrensis, Bituricensis, Bononiensis, Bracarensis, Brugensis, Brundusina, Budensis, Burdigalensis, Burgensis, Buscoducensis, Cahilonensis, Cæsenatensis, Cameracensis, Carnotensis, Carthaginienensis, Catalaunensis, Chalcedonensis, Cingulana, Claromontana, Coloniensis, Compendiensis, Compostellana, Constantiensis, Constantino-politana, Coyacensis, Cracoviensis, Cremonensis, Diamperitana, Duziacensis, Eboracensis, Ebroicensis, Eliberitana, Epaonensis, Excestrensis, Exoniensis, Farfensis, Feltriæ, Florentina, Forojuliensis, Francfordiensis, Fulginatensis, Gallica, Gandavensis, Gangrensis, Germanica, Geruntina, Hibernensis, Hierosolymitana, Hispalensis, Hispaniensis, Hydruntina, Ilerdensis, Illiberitana, Iprensis, Isclana, Lambethana, Lancianensis, Landavensis, Laodicensis, Larinensis, Lateranensis, Lauretana, Lemovicensis, Leodiensis, Limana, Lingonensis, Liptinensis, Londinensis, Londoniensis, Lucana, Lugdunensis, Magdeburgensis, Maronitarum, Matheranensis, Matisconensis, Mechliniensis, Mediolanensis, Meldensis, Melitensis, Metensis, Mexicana, Milevitana, Moguntina, Montis Falisci, Montis Pessulani, Montis Libani, Montis Regalis, Namurcensis, Nannetensis, Narbonensis,

Neapolitana, Nemausensis, Nicæna, Nonantulana, Oriolana, Osceensis, Osnabrugensis, Ostiensis, Oxoniensis, Palentina, Parisiensis, Pennensis, Petricoviensis, Pictaviensis, Pisana, ad Pontem Audomari, Portallegrensis, Pragensis, Quinisexta, Ravennatensis, Regensis, Regiaticina, Remensis, Romana, Rotomagensis, Rutenensis, Rothenorurum, Ruralis, Sabinensis, Salegustadiensis, Salernitana, Salisburgensis, Salmanticensis, Santonensis, Sardicensis, Senonensis, Senogalliensis, Silvanectensis, Sinensis, Sistaricensis, Spalatensis, Strongolensis, Sessionensis, Sutrina, Syrorum, Tarantasiensis, Tarraconensis, Telensis, Theatina, Thessalonicensis, Toletana, Tolosana, Tornacensis, Trecensis, Trecorensis, Trevirensis, Triburiensis, Tridentina, Trullana, Tunkinensis, Turonensis, Valentina, Vasensis, Vaticana, Vauensis, Veliterna, Venetica, Vernensis, Viennensis, Ulyssiponensis, Wigorniensis, Wormatiensis, Wratislaviensis, Ypresis, Zamoscia. *Vide singulas suis locis.*

Syrmata Clericis prohibita. III. 108.

Syrorum consuetudo circa Confirmationis collationem. II. 85.

Syrorum Maronitarum Montis Libani anni 1736. Synodus. I. 216.

T

TABACUM sumere cur interdictum in aliquibus Ecclesiis. II. 459. sumere ante Eucharistiam an liceat. 440. et III. 145. et seqq.

Tabardum nimis longum Clericis prohibitum. 108.

Tabella facienda præferens perpetua, et temporaria Missarum onera. IV. 247. et 280. *Tabella* affigenda loco, ubi elemosynæ pro Missis offeruntur. 257.

Tamburinus Card. Fortunatus. III. 448.

Tamburinus Thomas citatur. 76.

Tarantasiensis anni 1609. Synodus. I. 405. II. 25.

Tarraconense Capitulum an sit exemptum. III. 354.

Tarraconensis Archiepiscopus Vicarius Apostolicus. I. 127.

Tarraconensis Ecclesiæ Statuta citantur. III. 54.

Tarraconensis anni 516. Synodus. I. 218. altera anni 1529. 70. et 72. alia anni 1727. IV. 107.

Tarsensis Archiepiscopus Romæ SS. D. N. Vicesgerens. I. 419.

Tatianus Præfectus Urbis. I. 212.

Tauri. Vid. *Agitatio*.

Taxa Synodalis. 375. *Taxa* Synodalis redituum Beneficii, e quibus ordinandus suam sustentationem est percepturus, cui regioni sit accommodanda. III. 240. et seq. *Taxa* statuenda ad sustentationem Seminarium jam erecti. II. 321. et 327. à quibus præscribenda. I. 591. et 593.

Taxatio. Vid. *Elemosyna*.

Taxillorum ludus Clericis interdictus. III. 118. et seq. Vid. *Ludere*.

Telensis Synodus à Siricio confirmata. 264.

Templum. In publicis *Templis* viri à mulieribus separati olim dividebantur. 13.

Tempus modicum quo diebus spatio contineatur. IV. 255. *Tempus*, quo infirmis extrema Unctio exhibenda est. II. 186. et seqq. *Tempus*, quo cogenda est Synodus Diœcesana. I. 68. et seqq.

Terra. Comestio *Terræ* habita pro Communione. II. 138. et seqq.

Terra Sancta. Accessuris ad recuperandam *Terram Sanctam*, quæ Indulgentia concessa. IV. 101. et 103. *Terræ Sanctæ* Custodi concessa facultas Confirmationem conferendi. II. 62. Vid. *Cruciata*.

Territorium separatum. Vid. *Prælati*.

Tertiariæ quas condiciones habere debeant, ut possint approbari ab Ordinario. 401. *Tertiariæ*, Beguinæ, et Oblatæ, solemnia vota in sua Professione non emittunt. III. 466. *Tertiariis* mulieribus non collegialiter viventibus, inconsulto Episcopo, habitum sui Ordinis dare nequeunt Regulares. II. 401. *Tertiariarum* instituto minimè congruit professio continentiae, quæ exigitur ab uxore, cujus maritus sacris Ordinibus initietur. III. 477. Vid. *Beatæ*.

Tertullianus Quintus Septimius Florens hæreticus Montanista. I. 336. citatur. 368. II. 82, 445. III. 112. explicatur. II. 237.

Testamentum, licet confirmatum ab Imperatore, potest à conditore revocari. III. 288. quidam putabant, sibi adimi facultatem *Testamenti* condendi post extremam Unctionem. II. 188. Vid. *Clerici*.

Testator an possit impedire, quominus Episcopus piarum voluntatum executioni se immisceat. IV. 243. *Testatorum* dispositiones circa Missarum numerum in animæ suæ expiationem celebrandarum præscriptum, quomodo intelligendæ, et explicandæ. 274. et seqq.

Testis unicus an sufficienter probatam reddat collationem Baptismatis. II. 48. et seqq. *Testes* ad matrimonii contractum adhibiti, et necessarii. IV. 212. unde auctorizentur. 204. assistentes matrimonio, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes, an ullam pœnam incurrant. III. 208. eorum præsentia an requiratur ad valorem matrimonii in Fœderatis Belgii Provinciis. I. 435. et seqq. quondam hæc lex obligare cœperit. 458. cum *Testium* singularium depositionibus proceditur adversus Confessarios sollicitantes. 494. *Testes* Synodales, eorum officium, origo, et auctoritas. 254. et seqq. *Testes* Synodales idonei quàm necessarii sint, et quàm inventu difficiles. 259. quale iuramentum à *Testibus* Synodalibus præstandum. 285.

Testudines diebus esurialibus comedere cur liceat. III. 74.

Teuthberga, seu Theuthberga, vel Teuthberta Regina uxor Lotharii ab eo repudiata. II. 239, 243, 341. III. 469.

Teutonicus Ordinis Magnus Magister. IV. 15.

Textus Juris Canonici inter se contrarii conciliantur. I. 159.

Theatina Synodus. III. 170.

Theatinus Antistes. *ibid.*

Theatrorum voluptas omnis diebus festis olim interdicta. 12.

Theodebertus Francorum Rex. 132.

Theodorus Balsamon. 96.

Theodorus Archiepiscopus Cantuariensis. II. 146. citatur. I. 311.

Theodorus Episcopus Massiliensis. IV. 117.

Theodorus à Spiritu Sancto. 97. citatur. I. 125.

Theodorus Studita citatur. 74.

Theodosia mulier religiosa. IV. 243.

Theodosius Archiepiscopus Titularis fuit Benedictus XIV. I. 386.

Theodosius senior Imperator. II. 348. III. 12. quàm serò fuerit baptizatus. 214.

Theodosius junior Imperator. I. 211. III. 12, 37. IV. 88.

Theodotus Ancyranus Episcopus. I. 349.

Theodulphus Aurelianensis Episcopus. II. 163, 185. III. 154. citatur. II. 69. et 199.

Theologi hodierni temporis, eorumque variæ classes. III. 367. inter *Theologos* gravissimos secum contententes non debet Episcopus sibi arrogare partes Judicis. II. 92. quantam opinionis *Theologorum* rationem habuerit Congregatio Concilii. 226. *Theologorum* unanimis consensus est efficax argumentum ad Catholicum dogma stabilendum. 180. *Theologi* morales nonnulli blandè corriguntur. I. 311.

Theologia moralis, et Canonici Juris scientia, quàm arcto inter se vinculo copulentur. III. 368. in *Theologia* morali vincere debet sententia illorum, qui mediâ viâ inter rigorem, et laxitatem incedunt. III. 220. *Theologia* Scholastica qualiter tradenda. 368.

Theophilactus Bulgariae Archiepiscopus. II. 334.

Thessalonicensis Archiepiscopus Vicarius Apostolicus. 126.

Teutberga. Vid. *Teutberga*.

Teutonici. Vid. *Teutonici*.

Theutonicus. Vid. *Semeca*.

Thiersius Joannes Baptista. IV. 107.

S. Thomæ in Africa Episcopalis Cathedra ab Insula *S. Thomæ* ad Castrum *S. Antonii* in Insula Principis translata. III. 319.

S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis. Ejus factum à *S. Hugone* minùs approbatur. II. 486.

S. Thomas Aquinas citatur. I. 37, 372, 461. II. 8, 19, 20, 38, 40, 70, 94, 95, 96, 105, 119, 147, 148, 168, 170, 181, 191, 199, 200, 215, 282, 417, 481. III. 78, 79, 103, 130, 137, 140, 434. IV. 199, 228. quo anno scripserit Quodlibeta. II. 20. et Summam Theologicam. *ibid.* ejus doctrina circa jejunium, et qualitatem cibi adhibendam diebus esurialibus. III. 74. et 76. citatur ab Auctoribus contrariæ opinionis tamquam eorum sententiæ favorabilis. II. 19. et seqq. ejus opinio circa dandam, vel negandam peccatori occulto Eucharistiam. 94. et 96.

Thomas Cantipratensis citatur. 148.

Thomas à Jesu citatur. III. 306.

Thomasius Card. Josephus Maria Titularis Ecclesiæ *S. Martini* ad Montes. 15. IV. 101. et 103.

Thomassinus Ludovicus citatur. I. 40. II. 301. III. 265. modestè refellitur. I. 182. II. 302.

Thuanus Præsides Parlamenti Parisiensis. 340.

S. Thuribius. Vid. *S. Turibius*.

Thymiama, seu incensum oblatum ad Altare tempore Sacrificii. I. 367.

Timor servilis non est inhonestus, et hæretici hunc improbantes damnantur à Tridentino. II. 114.

Titulares Protonotarii. I. 203. et seq.

Titulus. Sub specioso cortice *Tituli* latent aliquando homines crassi, et rudes. 271. *Titulus* sacræ Ordinationis. III. 239. et seqq. *Titulus* coloratus. Vid. *Prælati*. Quo *Titulo* cohonestanda sit Synodus Diœcesana. I. 49.

Tolentini Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.

Tolerantia, et conniventia sola Romani Pontificis privilegii præsumptionem inducit. II. 76. et seqq.

Toletana I. anni 400. Synodus explicatur. II. 68, 371. et seq. à S. Leone Magno confirmata. III. 264. altera anni 407. sub S. Innocentio I. I. 485. II. anni 531. 388. II. 64. III. anni 589. III. 41, 137. an fuerit appellata universalis. I. 34. IV. anni 653. 215, 248, 312, 388, 408. II. 431. III. 113. IV. 167. VII. anni 646. I. 351, 352. III. 422. VIII. anni 653. I. 49, 214. III. 259. IX. anni 655. 237. X. anni 656. I. 409. XI. anni 675. 321. XII. anni 681. 181. XVI. anni 693. 68, 314. II. 431. altera anni 1324. I. 374. III. 108. alia sub Sixto IV. 55. alia anni 1473. sub eodem Sixto IV. 119. alia anni 1565. tempore Pii IV. et V. I. 216. II. 491. alia anni 1566. cujus statutum non approbatur. I. 292 alia anni 1582. 217. III. 266. alia anni 1585. II. 290. alia nullo anno indicato. 439. alia item à Card. Portocarrero celebrata. I. 414.

Toletanæ Diœcesis consuetudo. III. 223.

Toletanæ Ecclesiæ Constitutiones à Leone X. rejectæ, et damnatæ. II. 264.

Toletanus Archiepiscopus. 393. ejus jurisdictio. III. 322. ejus Primatus. 315. ejus temperamentum laudatum. 223.

Toletus Cardinalis Franciscus. II. 473. et 475. citatur. IV. 159.

Tolosana anni 1056 Synodus. I. 351. altera anni 1129. ejusque decretum. 321. alia anni 1229. 479. alia anni 1530. III. 151. alia anni 1590. II. 49, 83, 278, 281.

Tonsura Clericalis à sacris Canonibus quantopere commendata. III. 114. an sit verum Sacramentum. II. 204. et seq. gestandi à Clericis. I. 182. cui, et quando eam conferre possint Abbates. 139. et seq. ejus collatio facta ab Abbate personis in suo privilegio non comprehensis, an sit valida. 142. et seq. ad eam quinam promovendi. III. 184. per eam, sive per comæ abscissionem Clerici sacræ militiæ adscribebantur. 113. eâ initiatus quando fruatur privilegio fori. 169. et 210. Clerici primæ *Tonsuræ* an degradari soleant. II. 312. *Tonsuram*, et Ordines minores, quibus conferre possit Abbas S. Barbaræ Mantuæ. I. 161. Vid. *Dimissoriæ*, *Filii*.

S. Toribius. Vid. *S. Turibius*.

Tornacensis Episcopus. III. 164.

Tornacensis anni 1643. Synodus. II. 27.

Torneamenta quid essent, quare, et sub quibus pœnis interdicta. IV. 87. et 92.

De Torres Card. Ludovicus Archiepiscopus Montis Regalis. I. 415. laudatur. *ibid*.

- De Torres Cosmas Episcopus Perusinus.* III. 137.
Tostatus Alphonsus Episcopus Abulensis defenditur, et collaudatur.
 42. ejus opinio de polygamia rejicitur. IV. 183.
Tournely Honoratus citatur. II. 250.
De Tournon Card. Carolus Thomas fuit Patriarcha Antiochenus.
 IV. 57.
De Tournon Card. Franciscus Archiep. Bituricens. I. 95.
Transitus ad aliam Religionem. III. 425. et seqq. post nuncupata
 tria vota simplicia interdicitur Religiosis Soc. Jesu, excepta Reli-
 gione Carthusianâ. 442. *Transitus Monialium ad aliud monasterium*
 quibus cautelis permittatur. 495.
Translatio Cathedræ Episcopalis quando facienda sit. 522. facta ab
 Insula S. Thomæ in Africa ad Castrum S. Antonii in Insula Principis.
 519. *Translatio ab una Sede Episcopali ad aliam.* 599. quibus de
 causis permittenda sit. IV. 67. hujusmodi *Translationes* absque Episco-
 porum consensu olim peractæ. 76. *Translationes Episcoporum in Regna*
Poloniæ frequentes. 77. et seq. et 80.
Transylvania. Vid. *Matrimonium.*
Trapeziticum fœnus. II. 444.
Trecensis Synodus. 279.
Trecensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. I. 486.
Trecorensis anni 1425. Synodus. 400. II. 538.
Treugæ Domini quid essent, et cur certi dies per hebdomadam
 ita appellarentur. III. 139. IV. 86.
Trevirensis anni 1510. Synodus. II. 42.
Trevirensis Archiepiscopus. IV. 105.
Triburiensis anni 895. Synodus. II. 145. et 482. explicatur, seu cor-
 rigitur. 146.
Triclinium Leonianum. I. 66.
Tridentina Fidei Formula. 316.
Tridentina Synodus. I. 42, 52, 70, 72, 85, 99, 118, 136, 157, 159, 115,
 146, 163, 164, 168, 169, 191, 204, 212, 220, 228, 240, 247, 262, 267,
 278, 280, 288, 296, 297, 298, 314, 316, 317, 318, 319, 330, 339, 350,
 355, 374, 375, 383, 391, 392, 472, 481. II. 14, 18, 25, 29, 58, 60, 88, 99,
 105, 108, 135, 142, 151, 165, 174, 189, 199, 202, 203, 256, 259, 244,
 251, 294, 295, 296, 297, 312, 320, 321, 325, 340, 366, 392, 412, 418,
 424, 433, 454, 455, 486, 489, 495. III. 21, 22, 25, 27, 29, 30, 33, 51, 88, 97,
 110, 119, 127, 158, 184, 185, 192, 194, 198. et seqq. 208, 220, 239, 260,
 274, 275, 324, 325, 355, 350, 352, 357, 363, 369, 396, 404, 406, 408,
 412, 419, 424, 425, 444, 457, 458, 478, 479, 487, 491. IV. 93, 120, 183,
 187, 200, 216, 214, 263, 265, 271, 274. citatur et explicatur. II. 178,
 180. III. 159, 169, et seqq. 211. et seqq. 229, 355. et seq. 367. et seqq.
 406. et seq. 424. et seqq. IV. 182. et seq. 187, 229. et seqq.
Tridentinæ Synodi verus sensus, et mens eruitur. I. 94. II. 269.
 III. 25. ejus textus conciliantur. 354. ejus canones appellantur deci-
 siones Fidei. I. 51. materia de potestate jurisdictionis in ea exagitata,
 et non definita. 56. an definita, sitne de jure Divino, an merè
 Ecclesiastico, residentia quoad habentes curam animarum. II. 6. et

seqq. loquens de Attritione cur abstinuerit ab omni vocabulo, quod sufficientiam indicaret. 115. ejus decretum de matrimoniis clandestinis non obligat ubi non fuit publicatum, 251. ejus promulgatio in elgio. I. 433, 434, 437, 441. si in dispensationibus Pontificiis non proponatur derogatio *Tridentinae* Synodo, an subsistere debeant ipsae dispensationes. IV. 242. *Tridentina* Synodus nullum vinculum Romanis Pontificibus injecit. III. 407. et seqq. praecedentia privilegia abrogare potuit, ab iis concedendis Sedem Apostolicam impedire non potuit. I. 141. an per Bullam Cænae derogetur ejus decreto de facultate absolvendi ab hæresi occulta. II. 295. et seqq. ubi *Tridentina* synodus non est recepta, facultatibus ab illa concessis non possunt titi Episcopi. 302. circumscriptio ab ejus Patribus adhibita, ne in suis decretis concinnandis ullam vulnerarent Catholicorum opinionem. 52. *Tridentina* Synodus invisa Ruthenis schismaticis. III. 199. *Tridentinae* Synodo quilibet Episcopus subscripsit definiens. 257.

Tridentinus Vicarius Generalis. I. 335.

Triduum Synodali celebritati præstitutum. 304.

Trifaciatæ Missæ quid essent. 373.

Tripudia, quibus SS. Martyrum natalitia profanabantur. III. 40.

Triremes. Vid. *Damnatio*.

Triventinus Episcopus. I. 93.

A Truchsen Eberardus Archiep. Salisburgensis. III. 311.

Trullana Synodus. Vid. *Quinisexta*.

Tuccius Stephanus Theologus Soc. Jesu. II. 475.

Tudertinus Episcopus pro incauta juratione cum suis Canonicis ante electionem facta punitur. IV. 13.

De Tudeschis Nicolaus. Vid. *Abbas Panormitanus*.

Tuldenus Diodorus citatur. III. 119.

Tullenses Canonici. 288.

Tullensis Ecclesiæ Rituale. II. 154.

Tunica quid sit. III. 107.

Tunkinensis anni 1670. Synodus. 266.

Tunkini Vicarii Apostolici. IV. 10.

Turcæ. An ad *Turcas* transvehi possint arma, et similia. 148. et seqq.

Turcica nomina assumere an liceat Christianis. 155.

S. Turibius Episcopus Asturicensis. II. 384.

S. Turibius Archiepiscopus Limanus. I. 45, 259. II. 440. III. 158. *us* Concilia. I. 92.

Turonensis I. anni 461. Synodus. II. 428. *III.* anni 815. I. 509. III. 4, 485. altera anni 1294. II. 485. alia anni 1583. 85, 278, 281, 305. I. 85. ejus statutum citatur. 190.

Turonensis S. Martini antiquus Codex Ms. anonymi Auctoris citatur. II. 163, 182. et 198.

De Turre Archiepiscopus Ephesinus in Belgio Vicarius Apostolicus. I. 435.

Turcremata Joannes citatur. 59.

Turrianus Franciscus. 387.

Turritanus Episcopus. 270.

Tusculanus Episcopus. II. 10. III. 298. et 324. ejus jurisdictio in Clerum, et populum Cryptæ Ferratæ. I. 155. ei concessus aliquando Suffraganeus. IV. 53.

Tutelense Rituale. II. 168.

Tutelensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. 169. et 182.

Tutor an constitui possit ex numero Presbyterorum. 464.

Tutulus ex alienis capillis cur improbetur. III. 111.

Tyria Pseudo-Synodus cur talis appelletur. I. 214.

V

VACATIO per obitum non impedit, quominus Beneficia etiam curata conferantur consanguineis, affinibus, vel familiaribus aut Beneficiarii mortui, aut Ordinarii collatoris. IV. 222. et seqq. *Vacationes* à Chori exercitio, quæ Canonicis permitti solent, III. 363. Vid. *Ecclesia*.

Vagabundi, seu iter habentes, coram quo Parocho matrimonium inire debeant. I. 443.

Du Val Architectus Regius. III. 99.

Valens Franciscus citatur. IV. 161.

Valenti Card. Sylvius Archimandrita Messanensis. I. 139. et 451.

Valentina anni 374. Synodus. II. 44. altera anni 855. 417. alia anni 1255. I. 242. alia anni 1565. 49. III. 266. alia anni 1577. I. 384. alia anni 1584. *ibid.* et III. 158. alia anni 1590. I. 391.

Valentinianus Augustus. II. 552.

Valentinus Archiepiscopus. I. 391. III. 194.

S. Valerianus adhuc Infidelis fuit maritus S. Cæciliæ. II. 287.

Valerius Hipponensis Episcopus. 416. III. 401.

Valerius Card. Augustinus Veronensis Episcopus. I. 344. citatur. 44. II. 261. laudatur. I. 75. III. 408.

Valesius Henricus citatur. I. 81.

Vallemanius Card. Joseph. III. 340.

Vandali. Apud eos Episcopi appellati titulo Patriarchæ. I. 97.

Van Epen Zegerus Bernardus citatur. I. 190. II. 97, 200. III. 29. IV. 70. refellitur. I. 335. III. 81. et seqq. 156, 269. et malæ fidei accusatur. II. 428. et 452.

Varadinensis Episcopus. I. 152.

Varlabiet Jacobus Alepinæ Ecclesiæ Administrator, assumpto Petri nomine electus Armenorum Patriarcha, Pallio donatur. IV. 60.

Varlabiet Petrus Abrahamus ex Archiepiscopo Alepino in Patriarcham Armeniæ minoris, atque Ciliciæ electus, Pallium solemniter consequitur. *ibid.*

Vasensis II. anni 529. Synodus. I. 388.

Vasionensis Episcopus. II. 435. ejus Constitutio Synodalis mitigata. III. 122.

Vasquez Gabr. citatur. II. 203. IV. 171. defenditur. II. 103.

Vaticana Basilica. In ea tabacum sumere olim interdictum. 440. et quare. III. 146. in *Vaticana* porticu celebratum Concilium. I. 66. Bullarium *Vaticana* Basilicæ. 65.

- Faurenzis* anni 1368. Synodus. 70. et 72.
Ubaldinus Card. Robertus. II. 525. et 590.
De Vecchis Bartholomæus. III. 415.
De Vecchis Carolus Secretarius Congregationis Concilii. 23. IV. 277.
 laudatur. III. 215.
Festitalia conducere, aut exigere à Christianis nequeunt Judæi. I. 418.
Fega Andreas. II. 115.
Feliterna Synodus. Vid. *Ostiensis*.
Felternensis Episcopus. Vid. *Ostiensis*.
Fenatio an laicis ullo tempore interdicta. III. 127. an Ecclesiasticis interdicta, aut interdicenda. 125. et seqq. *Fenationes* diebus festis interdictæ. IV. 88. *Fenationum* duo genera, et an utrumque Clericis interdictum. III. 125.
Fenator nullus invenitur Sanctus. 128.
Vendere quâcumque horâ etiam ad victum necessaria an diebus festis liceat. 43.
Feneficæ. Vid. *Sagæ*.
Feneti an gaudeant privilegio deferendi arma ad Turcas. IV. 151.
Fenelorum Liber Sacramentalis citatur. II. 160.
Fenetiarum Nuntio facultas quædam concessa. I. 421.
Fenetiarum Patriarcha. 285. III. 253. et 515.
Fenetiarum Ecclesia S. Mariæ Charitatis, S. Mariæ Miraculorum, S. Pauli, S. Marci, aliæque. I. 459. et seqq.
Venetica anni 465. Synodus. 414. II. 429. III. 129.
Ventura Joannes. 408.
Veracruz Alphonsus citatur. II. 65.
Verbum Dei inter Missarum celebrationem à Parochis annuntian- dum, et explicandum. III. 159. ex qua lege profluat præceptum audiendi *Verbum* Dei. 160.
Verbum Placet, quo Synodales Constitutiones approbantur. III. 244. et seqq.
Vercellensis Episcopus. 284.
Vernensis anni 755. Synodus. I. 68.
Veronense Capitulum nonnullis privilegiis ornatur à Benedicto XIV. III. 51. ejus exemptio ab Episcopo. 348. ejus Liber Pœnitentialis. 154.
Veronensis Episcopus. 471.
Ferriellus Angelus Maria citatur. IV. 175.
Verum, et Ratum, ubi de matrimonio sermo est, quid signifi- cet. II. 251.
Vesprimiensis Episcopus. I. 147.
Vestiarium quid sit. 254.
Festis talaris deferenda à Clericis in Sacris constitutis, aut Bene- ficiatis. III. 104. et seqq. ejus usus quàm sit Ecclesiasticorum prop- rius. II. 432. *Festis* alienigena an possit adhiberi ad occultandam propriam Fidem. IV. 159, 160, et 162. *Festes* sacræ adhibendæ ab iis, qui Synodo intersunt. I. 229. et seqq. *Festes* sacræ speciales, ad eum tantum usum destinatæ in Divinis ministeriis celebrandis, semper

et ab initio Ecclesiæ adhibitæ. III. 105. *Vestes* lugubres in consanguineorum obitu induere an Clericis interdicitur. 54.

Veteranus miles quinam sit. 167.

Vetulum. Quàm facilè homines nitantur in *Vetulum*. I. 481.

Vetustatis argumento abusus sustineri nequit. III. 49.

Vexatio injusta ut pecuniæ solutione propulsari, ac redimi licite possit in causa Beneficiali, quid requiratur. 216.

Vezosi Antonius Franciscus laudatur. IV. 101.

Ugonius Episcopus Famaugustanus citatur. I. 98. et 160.

Ugonius Mathias citatur. 37.

De Via Card. Joannes Antonius. II. 258.

Viaticum in mortis articulo suscipiendi obligatio. 139. IV. 137. an à Parochis deferri debeat moribundis peste laborantibus. 121. et seq. pueris administrandum. II. 98. et seq. an exhibendum moribundo, qui eadem die sanus Eucharistiam susceperit. 89. illud in eadem infirmitate repetere, pium, et laudabile est. 102. et seq. quomodo porrigi possit ægroto, qui sacram Particulam deglutire nequeat. IV. 139. aut peste laborantibus. 142. et seqq. an et quare extrema Unctio administrari queat ante *Viaticum*. II. 194. Vid. *Eucharistia*.

Vicarius deputatus in perpetuum à Prælo Regulari ad curam animarum in propriis Ecclesiis an teneantur Synodo interesse. I. 165.

Vicarii ad nutum amovibiles, in Parochiis unitis deputati à Capitulis, seu monasteriis. III. 162. *Vicarii* Ecclesiarum Cathedralium idem aliquando, ac Suffraganei. IV. 28. et 51. et seq. *Vicarii*, aut Coadjutores mercenarii opera an utilior, quàm Coadjutoris cum spe futuræ successionis III. 404. *Vicarium* Græcum, aut Suffraganeum, Episcopi Latini habere debent pro suis Græcis subditis. I. 151. et seq.

Vicarius Apostolicus, ejus officium, et jurisdictio. 126. ejus deputatio supplet vices Coadjutoris ad satisfaciendum Ecclesiæ necessitatibus. IV. 28. ideo *Vicariis* Apostolicis Pallium concessum, quia constituebantur Archiepiscopi. 48. et seq. *Vicarius* Apostolicus pro Græcis in Corsica constitutus. I. 154. *Vicarius* Apostolicus in Diœcesi Coloniensi. 128. in Malaharia. 129. in Peguviæ regno. 131. in Sinarum Imperio. *ibid.* *Vicariis* Apostolicis Sinarum, et Tunkini indulgetur, ut Episcopum consecrare possint sine ullius assistentia. IV. 10. *Vicarii* Apostolici à Congregatione Episcoporum, et Regularium deputati, eorumque officium, ac facultates. I. 133. et seq. Vid. *Dispensatio*.

Vicarius Generalis Pontificis tum in spiritualibus, tum in temporalibus, 87. qualis olim constitueretur. *ibid.* Cardinalis in Urbe *Vicarius*, seu *Vicarius* Generalis Pontificis ut nunc constituitur. 394. ejus auctoritas Romæ ordinaria. 87. et seq.

Vicarius Generalis constituendus à *Vicario* Apostolico in Indiis Orientalibus, et facultates illi pro Sede vacante concessæ. IV. 75. *Vicarius* Generalis Episcopi quis dicatur, et an idem sit, ac Officialis. I. 177. ejus officium, et jurisdictio. 113. et seqq. 177. et seqq. semper est unus ex Judicibus Synodaliibus. 254. an possit celebrare Synodum. 71. et 89. an sedere debeat in Synodo post Episcopum. 222. quibus vestibus uti debeat, cum interest Synodo. 236.

Vicarius Capitularis, ejusque officium, ac jurisdictio, 117, et seqq. IV. 245. in eum tota transfertur Capituli jurisdictio, Sede vacante. 302. ejus electio quando facienda. *ibid.* in Iudiis Orientalibus ut plurimum fieri nequit ex defectu Cleri. IV. 75. in quibus præstet Vicario Generali. I. 121, an indulgentias concedere possit. 123. ejus sustentatio unde sumenda. II. 495. an possit multas in usum proprium convertere. *ibid.* Vid. *Visitatio*.

Vicarius ruralis, seu *Vicarius* Foraneus Episcoporum. I. 181. et 260. ejus origo, antiquitas, atque auctoritas. 179. et seqq. *Vicarii* Foranei consulendi ante Synodum. 598. quo ordine sedeant in Synodo. 227. quibus vestibus uti debeant, cum intersunt Synodo. 236. *Vicarii* Foranei Archiepiscopi Remensis. 183.

Vicarius Parochi assistens matrimonio contra prohibitionem Ordinarii, an irritum reddat illud matrimonium. IV. 202. *Vicarius* idoneus Parocho illitterato non ita facile substitui potest. III. 391.

Viclefus, seu Wiclefus Joannes. II. 140. III. 245. ejus errores damnati. I. 329. II. 58. ejus versio Sacræ Scripturæ. I. 480.

Viclefistæ, seu Wiclefistæ, refelluntur. I. 372.

Victoria Franciscus in primis ex Ordine Prædicatorum defendit sufficientiam Attritionis. II. 112.

Vidualia, seu Procuraciones Episcopo, aut Vicario Capitulari visitanti quoties subministrandæ. 495. et seqq.

Fidua an possit nubere intra annum luctus. 374. *Fidux* ad tribunalia Ecclesiastica provocare semper possunt. 348.

Fiennensis anni 1311. Synodus. I. 106. et 211.

Figilia Nativitatis Domini. Eâ die Missa alicubi Vespertinæ celebrantur. 456, 458. et seqq.

Figilius Papa. III. 152.

Figoriensis Episcopus. I. 162.

Figorius Simon citatur. II. 245. et seqq. refutatur. I. 213.

Fillalpandæus Gaspar Cardillus Segobiensis Theologus citatur. 475.

Finnius Arnoldus citatur. II. 565.

Finum offerebatur ad Altare tempore Oblationis. I. 365. et seqq.

De Fio. Vid. *Cajetanus*.

Fiperinis carnibus an vesci liceat diebus esurialibus. III. 75.

Fir florens ætate an teneatur Religionem ingredi, si uxor admissi adulterii penitens religiosam in monasterio vitam eligat. 470. 472. et seqq. an post mortem uxoris solemniter professæ possit *Fir* ad alias nuptias validè transire. 475.

Virgæ. An deceat *Virgis* cædi Canonicos Herhipolenses, antequam in Capitulum recipiantur, et unde orta hæc consuetudo. 47. et seqq.

Virginitas in matrimonio servanda an possit apponi tamquam conditio in nuptiarum contractu. IV. 195. et seqq.

Virgo desponsata etiam appellatur conjux. II. 241.

Visitare Diocesim utrum queat Vicarius Capitularis. I. 122. et seqq. *Visitare* Capitulum quantumvis exemptum an possit Episcopus sive per se; sive per alium. III. 351. et seqq. cui Episcopo competat

Visitare Territorium *Nullius*. l. 191. et seq. quando, et qualiter jus habeat Episcopus visitandi Ecclesias etiam exemptas. 197.

Visitatio Diocesis quoties, et quomodo faciendâ ab Episcopo, seu Vicario Capitulari. 255. II. 496. ad *Visitacionem* suarum Diocesium an teneantur Cardinales Episcopi Suburbicarii. III. 298. in *Visitacione* suæ Diocesis non omnia potest exequi Episcopus. l. 43. nec omnia deprehendere. 44. *Visitacioni* Episcopali non subjacent Ecclesiæ Regularium, nisi sint Parochiales. IV. 249. *Visitacionis* defectum supplet scrutinium Synodale. l. 327. olim in *Visitacione* Episcopali solvebatur alicubi Cathedraticum. 350. et seqq. nunc est omnino vetitum. 355. *Visitacioni* interesse quatenus teneantur Subcollectores spoliolum. 210. *Visitaciones* Basilicæ Lateranensis factæ à Pontificibus. IV. 99. *Visitatio* sacrorum Liminum faciendâ ab omnibus Episcopis. III. 292. et seqq. Episcopalibus Synodis aliquo modo æquiparatur. *ibid.*

Visitatores Diocesis. l. 255.

Vita communis servata à primis Christifidelibus. III. 479. huic *Vita* communis instituto obstricti erant Canonici. 485. *Vita* communis quomodo servanda in monasteriis, aut restituenda, ubi obsolevit, et Moniales resistunt. 479. et seqq. *Vita* communis institutum quid exposcat. 481.

Vita probitas sive in Ordinatis, sive in Ordinandis requisita. 53. et seqq.

S. Vitalis Martyris dies sacra. l. 353.

Vitalis Ordericus citatur. 389. III. 382.

Viterbiensis Cathedralis Dignitates, et Canonici. l. 257.

Vitricus. Vid. *Matrimonium*.

Vita Dominicus citatur. 479.

Viventius Episcopus Lugdunensis citatur. 215. et 217.

Vivianus Episcopus Anagninus. II. 177.

S. Uldaricus Episcopus Augustanus. l. 256.

Utrojectinæ Ecclesiæ Statuta. III. 48.

Ulyssiponenses Constitutiones Synodales. 77.

Ulyssiponensis Archiepiscopus Patriarchæ titulo decoratus. 166, 313. IV. 35.

Ulyssiponensis Synodus. III. 43.

Unctio cereimonialis in solemnî Baptismo adhibita. II. 62, 68. et seq. *Unctio*, non confirmatoria, sed curatoria, aut infirmorum sanatoria, à Ministris Ecclesiæ adhibita. 59, 167, 178, 181. adhibita ab Apostolis. 151. *Unctio* infirmorum passiva. 167. quot *Unctiones* sint necessariae ad validam, et rectam Sacramenti infirmorum administrationem. 161. et seqq. *Unctiones* Regum, et Sacerdotum propriæ. 167. *Unctio* Regum Oleo sancto peracta. III. 313. *Unctio*, per quam hæretici ad Ecclesiam recipiebantur. II. 73. Vid. *Extrema Unctio*.

Uniformitas in legibus statuendis non potest unicuique loco, et tempori congruere. l. 598. et seq. 408. et seqq.

Uniones Beneficiorum quæ, quando, et quales faciendæ sint. II. 321. et seqq.

Universitas an cogi possit ad admittendum Procuratorem extraneum. I. 244. cur in *Universitatibus* refriguerit pietas. I. 390. Religiosi missi ad *Universitates* studiorum causâ, in monasteriis degere debent. III. 425.

Vocabulum Attritionis non est antiquissimum. II. 109.

Voluerum aquatiliū quædam genera cur comedere non liceat diebus esurialibus. III. 74.

Voluntas. Vid. *Fundator*.

Vonderhardt Hermannus. III. 197.

Vota alicui Ordini specialiter annexa an servanda ab ejectis à Religione. 438. *Vota*, quæ emittuntur à Conversis Cisterciensibus, an sint simplicia, vel solemnia. 448. quale *Votum* Castitatis tantummodo solemnne censeatur. 469. à quo relaxari possit impedimentum matrimonii proveniens ex *Voto* ingrediendæ Religionis, aut perpetuæ Castitatis. II. 271. et seq.

Votum ferre in Synodo an possint simplices Beneficarii, aliique de Clero. I. 193. quale *Votum*, decisivumne, an consultivum, competat Presbyteris vocatis ad Synodum Diœcesanam. III. 245. et seqq. *Votum* decisivum in Synodo quibus competat. 255. et seq. Procurator missus ab Episcopo ad Concilium quam vocem, seu *Votum* habeat, consultivumne, an etiam decisivum. I. 245. et seqq. *Votum* decisivum non habuerunt Procuratores in Concilio Tridentino. III. 257. *Votum* decisivum habent Abbates, et Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ ab verbalem Clerici degradationem adhibita. II. 310. et seq. *Votum* merè consultivum, non decisivum, habent Canonici in Synodo Provinciali. I. 185.

Uratislavienses Canonici. Vid. *Colonienses*.

Urbanus II. Papa. 82. II. 213. III. 10, 541. IV. 95, 101, 103, 229. citatur. II. 214. ejus Decretalis explicatur. III. 138. et 139.

Urbanus III. Papa. I. 95. II. 575, 447. IV. 102.

Urbanus V. Papa. II. 62. III. 87. et 318.

Urbanus VI. Papa quæ privilegia suæ obedientiæ Prælati elargitus sit. II. 262.

Urbanus VIII. Papa. I. 141, 148, 206, 207, 545, 578, 579, 581, 584, 585, 586, 594, 417, 451, 466, 475. II. 81, 131, 255, 316, 317, 326, 527, 595, 599, 408, 410, 439. III. 146, 168, 202, 279, 298, 299, 317, 325, 327, 582, 426, 429, 432, 435, 436, 437, 441, 447, 453, 488. IV. 14, 52, 71, 75, 79, 80, 81, 128, 244, 255, 258, 265, 266. explicatur ejus Constitutio, quæ incipit *Magnum*. II. 517. an per diminutionem Festorum facta sit injuria ejus Bullæ. IV. 109. et seq.

Urbicius Metensis Archiepiscopus. I. 95.

Urbinatensis Ecclesia Metropolitana. 82.

Ursaya Dominicus citatur. IV. 246.

Ursinus Card. Vincentius Maria. Vid. *Benedictus XIII.*

Ursinus Card. Jordanus Episcopus Albanensis. II. 138.

Ursinus, seu Ursicinus Antipapa. 230.

Urspergæ Sanctuarium in Suevia celeberrimum. 55.

Usura quid sit, quàm illicita, et qualiter ab Episcopo prescri-

Tom. IV.

40

benda. 442. et seqq. in *Usurarum* casibus non faciliè definitiones faciendæ. 1. *Usuræ* Hebræorum cum Christianis quo pacto extirpandæ. 451. ad *Usuras* alienas allicere, aut cooperari, etiam in sui subventionem, an liceat. 480. *Usuræ*, dummodo non sint immoderatæ, an possint esse licitæ. 561. an Montes Pietatis, Census sive reales, sive personales, et Cambia, sint *Usuræ* larvatae. 455. et seqq. *Usurarum* causæ ad quam spectent jurisdictionem. 559.

Usurarii contractus nequitia in quo consistat. 457.

Utilitas Ecclesiæ excusans ab interveniendo Divinis Officiis quænam sit. I. 261.

Utinensis Archiepiscopus. III. 547.

Uvæ novæ offerebantur ad Altare tempore Oblationis. I. 566.

Uxor, quæ consensit virum sacro Ordine initiari, an eo è vivis erepto possit alteri validè nubere. III. 474. et seqq. quoties *Uxor* vitam religiosam in monasterio amplectitur, utrum vir debeat ingredi monasterium, ibique Professionem emitte; an verò sufficiat, si voto simplicis castitatis in seculo se obstringat, aut Ordinem sacrum suscipiat. 468. et seqq. qui occidit *Uxorem* propriam, ligatur impedimento, ne matrimonium cum alia contrahere possit. II. 575. *Uxores*, quæ *Conscientiæ* appellantur. IV. 215. et seqq. *Uxores* Clericorum an dicerentur Agapetæ. III. 56.

W

WALAFRIDUS. Vid. *Strabo*.

Waldenses, seu Pauperes de Lugduno, cur extremam Unctionem reproarent. II. 170.

Waldrada uxor Lotharii. 259.

Wallo Messalinus. Vid. *Salmasius*.

Walo Metensis Episcopus. I. 105.

Walterus Episcopus Dunelmensis. II. 145.

Warmiensis et Sambiensis Episcopus quibus exceptionibus Pallio utendi, et Crucem sublimem præseferendi privilegio donetur. IV. 51.

Westphaliæ leges de Servorum connubiis explicantur. II. 566. Vid. *Saga*.

Wiclfesus. Vid. *Wiclfesus*.

Wigorniensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 517.

Wigorniensis anni 1240. Synodus. II. 187.

Wilhelmus Comes Pictavorum. 541.

Wilkins David citatur. I. 40.

Willelmus Archiepiscopus Eboracensis. 575.

Willelmus Comes Montis Pessulani. II. 588.

Wintoniensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 517.

Won-Duck Hadrianus Augustinus Pastor Leidensis. I. 451.

Wormatiensis Synodus. II. 154.

Wratislavienses Canonici. Vid. *Colonienses*.

Wratislaviensis Synodus citatur. I. 472. laudatur. 475.

Wratislaviensis Diocesis Regno Bohemiæ incorporata est. *ibid*.

X

Xeniorum canon à Clericis exigi consuetus. I. 354.

Ximenes Cardinalis Franciscus de Cisneros. III. 322.

Xystus. Vid. *Sixtus*.

Y

Ypresensis anni 1609. Synodus. II. 27. et 198. altera nullo anno indicato. I. 480.

Ypresis Episcopi quæsitum circa matrimonia, quæ in Fœderatis Belgii regionibus iniri solent. 435.

Yeo. Vid. *Ieo*.

Z

S. Zacharias Papa. II. 360. III. 58, 116, 305.

Zamorensæ Capitulum exemptum ex consuetudine immemorabili. 351.

Zamosciæ anno 1720. celebrata Ruthenorum Synodus. I. 216. II. 78, 173. III. 266.

Zannettus Augustinus Episcopus Sebastenus Vicarius Generalis, et Suffraganeus Bononiensis. II. 138.

Zavarronus Angelus citatur. I. 151.

Zelus indiscretus vitandus in tuenda Ecclesiastica jurisdictione. II. 339. et temperandus ab Episcopo, ne imprudenter suam jurisdictionem tueatur. 352.

S. Zenon Episcopus Majumæ in Palæstina. 466.

S. Zephyrinus Papa indulgens erga peccatores. I. 336.

Zinus Petrus Franciscus citatur. 183.

Zoenus Episcopus Avenionensis, Apostolicæ Sedis Legatus. III. 124.

S. Zosimus Papa. 264. et seqq.

Zuccherius Andreas citatur. IV. 148.

FINIS.

APPROBATIO.

Vid. F. JACOBI S. T. L. Apost. Reg. Lib. Cens.

APPROBATIO.

*Novam hanc editionem egregii operis Benedicti XIV.
Pont. Max. de Synodo Diœcesana, omnino congruen-
tem editioni quæ Lovanii è typographia academica
prodiit, vehementer probamus.*

Datum Mechliniæ 12 Junii 1823.

J. FORGEUR, Vic. Gen.











